SZENT ISTVÁN
ABSOLUTA

SZENT ISTVÁN
ABSOLUTA

BANGHA BÉLA S. J.
ÖSSZEGYŰJTÖTT MUNKÁI

GYŰJTEMÉNYES DÍSZKIADÁS

BANGHA BÉLA S. J.
ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

DR BIRÓ BERTALAN

VI. KÖTET

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

BANGHA BÉLA S. J.

A NAGYASSZONY ZÁSZLAJA ALATT

II.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

Imprimi potest. Nr. 362/1941. Budapestini, die 24. III. 1941.
Eugenius Somogyi S. J., Praep. Prov. Hungariae.

Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus.
Nr. 2909/1941. Imprimatur. Strigonii, die 3. Maii 1941.
Dr. Joannes Drahos, vicarius generalis.

Kiadja a Szent István-Társulat.

Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Kongreganista lelkiség.

Mentsünk lelkeket!

A kongreganistáknak egyik lényeges feladata: az apostolkodás. Azon ismerszik meg az igazi kongreganista, hogy nem elégszik meg a saját lelke megmentésével, hanem minden erejével másokat is törekszik az igazság ismeretére, Isten szeretetére és szolgálatára bírni. Ennek azonban alapfeltétele a nagy, a lelkes szeretet a lelkek iránt s az üdvösségükön való buzgólkodás erős kívánata. Ezt a vágyat s kívánságot óhajtja előmozdítani a következő elmélkedés.

Mindenekelőtt állítsuk magunk elé az Úr Jézust, amint végignéz a tömegeken s végtelen sajnálkozással így szól: „Az aratás nagy, de a munkás kevés", s kérjük kegyelmét, hogy ne legyünk mi sem némák az ő hivatásával szemben, hanem siessünk neki lelkeket menteni!

Kérdezzük már most: mi indítson nagy buzgólkodásra a lelkek érdekében?

•

Az első indítóok maga az *Isten*. Jézus a vérét ontotta a lelkekért: valamennyi lélekért. „Isten akarja, hogy minden ember az igazság ismeretére jusson és üdvözüljön" (I. Tim. 5, 2). Az ember szabad és Isten sem teremthette másnak, mint szabadnak. Az embernek magának kell döntenie a nagy kérdésben, hogy vajjon üdvözülni akar-e vagy elkárhozni, Isten nem erőszakolhatja rá a mennyországot senkire: aki nem akarja őt önként szolgálni, annak nem hajíthatja utána az örök boldogságot. De azért a teremtés egyetlen célja mégis az ember üdvözítése volt. Istennek nincs semmi haszna a teremtésből, ő nem szorul reánk semmiféle tekintetben; de mert „ő a szeretet", azért szereti az embereket, kiket teremtett s nem szeretné

vesztét egyiknek sem. S épp azért, mert „örök szeretettel szeret bennünket" (Ján.), azért fáj neki (emberileg szólva) a mi veszedelmünk, fáj neki az emberek pusztulása.

Nézd Jézus életét: mit árul el jobban, mint ezt a nagy bánkódást az emberek pusztulásán s azt a fáradhatatlan igyekezetet, hogy rajtuk segítsen. Testileg is jót tesz az emberekkel, de csak azért, hogy ezzel is magához bilincselje őket s aztán lelküket meggyógyíthassa. „Az én ételem az, hogy Annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött." (Ján. 4, 34.) És pedig „ez az én Atyám akarata, aki küldött engem, hogy mindenki, aki látja a Fiút és hisz benne, örök életet nyerjen s én feltámasszam őt az utolsó napon" (u. o. 6, 39, 40). „Szánakozom a tömegen", sóhajt fel az emberek láttára. S a legnagyobb fáradsággal, sőt életveszéllyel sem törődik, mihelyt arról van szó, hogy lelkeket mentsen, üdvözítsen.

Ez a szeretet vitte a halálba is. Hisz az ő jövetelének fő célja, hogy áldozatul mutassa be önmagát a bűnösökért. Keresztrefeszíttetése közben is az emberekért, a hóhéraiért imádkozott s a keresztre szögeztetve még mindig csak az ő üdvüket szomjúhozta.

S mit akar egész intézményével, az Egyházzal és az arra bízott kegyszerekkel egyebet, mint a lelkek megmentését? Mire való volna egyébként a keresztelés „a bűnök bocsánatára", a gyónás, a bűnbocsátó hatalom (Ján. 20, 23), az Oltáriszentség és a mindennapi miseáldozat? (Ján. 6, 48—59, I. Kor. 11, 23—33.) Miért a szeretetnek az a csodája, hogy „nem hagyott árván bennünket" (Ján. 14, 18), hanem kenyér színébe rejtőzve, az oltárszekrény homályába zárkózva, itt maradt, itt időz köztünk, mint aki néma jelenlétével is egyre arra akar kérni és inteni minket, hogy el ne felejtsük a nagy rendeltetést, amelyet feltétlenül el kell érnünk s a nagy áldozatokat, melyeket ő e célnak elérésére a mi érdekünkben hozott.

Az Olajfák-hegyén vért izzadott az Üdvözítő s benső fájdalmainak legfőbb oka bizonnyal ott is a

tudat volt, hogy számos emberre nézve hiába lesz minden szenvedése. S valahányszor a tabernákulum előtt térdelek, mindig úgy képzelhetem, hogy titokzatos értelemben most is ott szenved, ott vérzik, ott aggódik az ő végtelen irgalmú Szíve, mint egykor az Olajfák-hegyén s bánatos, végtelenül szomorú szemmel tekint rám és így szól hozzám: Igazán jobban szereted kényelmedet, mint a lelkeket s hogy az én szenvedésem ne vessze gyümölcsét? Igazán nem akarsz-e közreműködni, hogy lelkeket ments, akiket az isteni bölcseség rendelkezése szerint nekem nem szabad máskép, mint az emberek szabad közreműködésével üdvözítenem? Igazán nem törődöl-e vele, hogy annyi lélek megy a kárhozatra, akiket te megmenthettél volna? Igazán nem akarod meghálálni legalább azt, hogy téged is kimentettelek a bűnből, hogy megtérítettelek, hogy kegyelmem által szinte rákényszerítettelek a jóra? Tedd meg legalább mással is a jót, amit mások által én tettem veled.

Mennél több lélek üdvözül, annál többen leszünk, kik egykor az Istent dícsérni, szeretni, imádni fogjuk örökké; annál többen lesznek az eleven ékkövek az Úr Jézus koronájában; annál több lesz az eleven, érző, boldogan pompázó virág abban a diadalmi koszorúban, melyet az ő szent Szíve köré vonnak az üdvözült lelkek... S én ne tegyek semmit, hogy az ő örök örömét, az őt szerető lelkeknek számát, az ő díszkíséretét gyarapítsam?

*

A második indítóok az apostoli buzgalomra: a lelkek roppant rászorultsága. Isten és a természet rendelése, hogy mi emberek úgyszólván minden jóban és rosszban embertársaink által részesüljünk. Amint a rossz (és főleg a rossz) *emberek által* terjed, úgy a jónak is *emberek által* kell terjednie s a rossznak terjedését is a jóknak kell ellensúlyozniok. Ez általános törvény. Már most ha körülnézünk a világban, mit látunk? Ugyebár azt, hogy a rossz mindenütt túlsúlyban van, mindenütt uralkodik, terjeszkedik, elnyomja azt

a kevés jót, amelyet egyesek, sajnos, oly kevesek, nagy fáradsággal létesítettek.

S mily szomorú a rossznak ez az uralma a földön, ha keresztény szemmel nézzük! Az Úr Jézusnak szigorú és világos szavai szerint „aki nem hisz, elkárhozik" (Mk. 16, 16). S ha hisz is, elkárhozik, ha nem él hite szerint, ha nem tartja meg a parancsolatokat. „Aki haragszik felebarátjára, arra ítélet vár... aki csak azt mondja is társának: bolond: arra a kárhozat tüze vár... mindenki, aki csak rá is néz egy nőre azzal, hogy megkívánja azt, már paráználkodott az ő szívében" stb. (Mt. 5, 22—29). „Vajjon nem tudjátok-e, kérdi az apostol, hogy a rosszak nem fogják elnyerni az Isten országát? Ne tévedjetek: sem a tisztátalanok, sem a házasságtörők, sem az önmaguk ellen vétkezők, sem a természet elleni bűnösök, sem a tolvajok, sem a fösvények, sem a részegesek, sem az átkozódók, sem a ragadozók nem fogják bírni az Isten országát" (1 Kor. 6, 9. 10). S hasonlókép szól a Szentírás számos más helyen.

Ha ezt a zsinórmértéket vesszük, akkor úgyebár végtelenül siralmas az emberiség sorsa! Mi lesz akkor azokkal a milliókkal, akik nem hisznek, mégpedig saját hibájukból, nemtörődömségből nem hisznek? Mi lesz azokkal, akik bár az igaz hitben nevelkedtek, ezt a hitet nem őrizték meg a kétely és közöny kísértései között? Mi lesz a milliókkal, akik bár talán hisznek is, de nem tartják meg a parancsolatokat? Akik a a legtermészetesebb, semmitmondó dolgoknak tartják azokat a bűnöket, melyeket az apostol külön felsorol, mint amelyek nyilvánvalóan kizárnak az Isten országából? Mi lesz a hanyag katolikusokkal, mi lesz a kísértésben elesőkkel, mi lesz a vallás gyakorlatától elszokottakkal?

S mennyi van ilyen: Először is az emberiségnek csaknem kétharmad része még egyáltalában nem keresztény, s nagy részük emellett a természeti törvényt sem tartva be, gyilkolás, ellenségeskedés, paráznaság, igazságtalanság, bálványimádás által teszi magát ér-

demtelenné az igaz hit adományára, melyet Isten, bár ha talán csodálatos úton is, de mindenkinek megad, aki arra méltatlan nem lett. S a keresztény világ is hány hamis egyházra van szakadva! Hányan élnek olyan felekezetekben, melyek alig vallanak más hitcikkelyt, mint a gyűlöletet az igaz Egyház ellen!

S a megmaradt 300 millió katolikus közt is hány nem törődik a hitével! Hány van, aki nem gyakorolja azt soha! Hány van, aki soha nem megy misére, sem Isten igéjének hallgatására; aki soha bűneitől meg nem tisztul; aki soha nem veszi magához Krisztus szent testét, amelyről pedig ő azt mondotta, hogy „ha nem eszitek az Emberfia testét s nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet bennetek"! (Ján. 6, 53.) Hány ilyen élőhalott jár-kel itt körülöttünk, akiben „nincs élet" és „nem lesz élet" örökké! S a szegények, a szerencsétlenek nem is látják, nem is érzik a borzasztó veszélyt, amelyben vannak, a rettenetes kárt, mely lelküket sorvasztja, a borzalmas ürt, melyet szívükben Jézus kegyelmeinek hiánya okoz! Kinek ne indulna meg a szíve ennyi nyomoron, ennyi árvaságon, ennyi lelki hullán!

S nézzük csak, mint terjed, mint hódít, mint halad előre s pusztít feltartózhatatlanul a bűn, az Isten megvetése, a lelkek megrontása! Nézzük azt a sok istentelen családot, melyben a gyermek csak káromolni tanulja meg az Isten nevét s csak gyűlölni az üdvösség egyetlen intézményét, a katolikus Egyházat! Nézzük azt a számtalan családot, ahol soha vallásról szó nem esik; ahol a gyermekek ifjakká, felnőttekké serdülnek fel, de soha a hit igazságait komolyan meg nem ismerték!

Nézzük azokat az iskolákat, melyekből az Istent lehetőség szerint száműzik s ahol a lelketlen lélekrontók csak rágalmat s gúnyt űznek a legszebb dolgokból! Nézzük azt az ifjúságot, mely így növekszik fel minden erkölcsi támasz nélkül. Pedig a kísértés együtt jön a serdüléssel, a vér forr s a szenvedély felébred bennünk is. És a csábítás nem kímél meg sen-

kit. Kit otthon, kit az utcán, kit társai közt, játéknál, kit egyébként, kit éjjel, kit nappal, de mindenkit megtalál a kárhozat fejedelme s mi, akik Isten kegyelmeinek bőségét élvezzük, tudjuk, mily nehéz néha a legvallásosabb élet mellett is sohasem esni el a kísértésben és sohasem követni el súlyos bűnt! Hát akkor mennyi, hány ezer, hány millió és milliárd lehet azoknak a vétkeknek száma, melyeket az emberek napnap mellett csak gondolattal is elkövetnek; hát még kívánsággal, hát még szóval, hát még mulasztással, hát még cselekedettel!

Németországban kiszámították, hogy bizonyos bűnös üzelmekre egy év alatt egy milliárdot költenek az emberek. Hírneves orvosok és pszichiáterek szerint a mai fiatalságnak csaknem 98%-a egy ideig rabja a nemtelen szenvedélyeknek. Borzasztó arányai ezek a bűn uralmának és kiterjedettségének a földön! Egy-egy rossz könyvpéldány kézről-kézre járva talán nem is egy vagy kettő, de 10, talán 20, talán 100 lelket mérgez meg; pedig nem egy, hanem számos ezer példányban forog közkézen. Egy-egy szemérmetlen, bűnre izgató kép vagy szobor egy-egy kirakatban vagy egyebütt naponként ezreket, talán tízezreket tölt el bűnös ingerekkel, melyeknek ők, sajnos, bezzeg nem szoktak ellenállni, sőt örülnek nekik!

Micsoda fojtogató özönvize ez a súlyos bűnöknek, melyekből pedig egy is elég arra, hogy egy lelket örökre a tűztengerbe vessen! S mindez ne indítson könyörületre, apostoli részvétre?

Valóban igaz, hogy a sötétség uralma megszégyeníti a világosság fiait. Mekkora szégyen, hogy a kárhozat fejedelme s az emberek megrontói sokkal serényebben dolgoznak, mint Jézus hívei, hogy sokkal leleményesebbek, szervezettebbek, erősebbek minden téren: övék a sajtó, a színház, a közélet, számos országban a közoktatás is. Úgyhogy valóban alkalmazni lehet korunkra a siralmak könyvének szavát: „Pusztulással pusztul el az egész föld, mivel senki sincs, aki magába szállna". Egy-egy buzgó apostolra hány sá-

tán cselédje esik! S még akik hivatva vannak is lelkeket menteni, hányszor nem törődnek azok is mással, mint a saját kényelmükkel és kicsinyes földi igényeikkel! Sőt hányszor válnak még ők maguk is, a hivatott „jópásztorok", saját nyájuk megmérgezőivé, ragadozó farkasaivá!

Kit ne indítana sürgős apostoli munkára az örökkévalóság roppant jelentősége és közelléte, aki szereti Jézust s a lelkeket! Ezek az emberek, ez a 16.000 millió kortársunk: ez valamennyi arra van teremtve, hogy örökké éljen. Élni fog vagy mint szent az égben, az Isten kebelén, vagy mint kárhozott a tűzben, a bukott angyalok között. Krisztus szava ez, melyhez nem fér kétség. S ez az, aminek meg kellene fagyasztani bennünk a vért! Mert, hogy ezek az emberek itt körülöttünk nem úgy élnek, mint akik örökre az Isten kebelén akarnak nyugodni, az több mint valószínű. Ki ne gondolna itt az Úr Jézus ama szomorú kijelentésére, hogy sokan vannak ugyan meghíva, de kevesen lesznek a választottak, t. i. azok, akik érdemesekké teszik magukat az üdvösségre. Mi lesz a többivel? Mi lesz azokkal, akik „a széles úton járnak", mely az Úr Jézus szerint „a kárhozatra vezet"? Mi lesz velük? „Menni fognak, mondja az Üdvözítő, az igazak az örök életre, ők pedig az örök gyötrelemre".

*

Az örök gyötrelemre! Test és lélek gyötrelme: tűz, sötétség, lelkiismeretfurdalás, szégyen, kétségbeesés: s mindez örökre. — Istenem, ki bírja el ezt a szörnyű gondolatot? Ha nem Isten maga mondaná, ki hinné el? S mégis ő mondja s oly sűrűn ismételten mondja, hogy kételkedni benne nem lehet.

Tűz! Hiszen az orvosok szerint a tűz, ha az emberi test felületének csak egyharmadát éri is, ha mégoly rövid ideig is, már biztos halált okoz. A tűz az összes testi fájdalmak között a legkínosabb, a legborzasztóbb. S hozzá még az összes tehetségek és erők kínos túlfeszülése, fájdalom és undor, rémképek és az ön-

vád mardosása, a szörnyű tudat, hogy maguk voltak mindennek okai s hogy oly könnyű lett volna istenes élet által mindezt elkerülni. Mindenek felett pedig az a gondolat, hogy innen többé soha ki nem menekülhetnek, ezeknek a kínoknak soha végük nem lesz, soha egy éjszaka, egy óra, egy perc pihenés vagy szünet nem fog beállni, soha egyetlen fénysugár, egyetlen vigasztaló gondolat, egyetlen részvétnyilvánulás nem fogja észbontó kínjaikat enyhíteni: és mindez örökké. — — — Ki az, aki ezt nyugodtan képes elgondolni és nem sikolt fel fájdalmában: ez nem lehet, ez nem maradhat így, ezt nem szabad tétlenül néznem, nem szabad tovább is ölbetett kézzel bámészkodnom, amikor ezer és ezer embertársam e rettenetes jövőnek néz elébe, hacsak nem segítek rajtuk.

S hány embertársam van ebben a veszélyben? Valamennyi: mind az 1600 millió. Az üdvössége felől, míg él, senki sem bizonyos. De közvetlen veszélyben mégis csak azok vannak, kik ma Isten kegyelmén kívül élnek. És hány van ilyen! Hány ilyet ismerek magam is: talán rokonaim, testvéreim, jóbarátaim, ismerőseim között! Azok között, akiket szeretek, akiket sok természetes jótulajdonságuknál fogva különben becsülnöm, tisztelnem kell. Szegény félrenevelt és félrevezetett emberek, férfiak, nők, ifjak, leányok ezrei, műveltek és műveletlenek, szegények és gazdagok... Mint az őszi falevelek, vagy mint a hulló hópelyhek télen, úgy szállnak a halál sötét kapuján át a másvilágra s ott, ki tudja, nem száll-e le legnagyobb részük abba a szörnyű, kétségbeejtő kárhozatba, amelyről Krisztus beszél? Ahogy az emberek ma élnek, ahogy semmibe sem veszik az Isten parancsolatait és fenyegetéseit, ahogy megvetik az üdvösség eszközeit s kacagnak az Úr Jézus rendelte kegyszereken, nincs semmi megfoghatatlan benne, hogy Isten teljesíti is rajtuk, amit a prófétának mond: „Nevetni fogok a ti pusztulástokon!"

S mily közel van a lelkekhez ez a veszély! Ma még vigan vétkeznek, Istent feledve s részegen a bűn gyö-

nyörűségétől és holnap már „eltemettetnek a pokolba", ahogy Jézus mondja. Ma még kacagnak és nevetgélnek, holnap pedig sírás, jajgatás és fogak csikorgatása lesz örökkétartó osztályrészük. Ma még fényben, kényelemben, válogatott, előkelő pompában élnek, első osztályon utaznak, mulatoznak, a legdrágább lakásokban laknak, a legbüszkébb címeket viselik, holnap pedig koldusok és meztelenek lesznek, bélpoklosok és szánandóbbak a por férgénél. Ma még napsugár és tavaszi szellő és virágillat veszi körül őket és az ifjúság és szépség minden varázsa: holnap pedig, Jézus szava szerint, mint a „venyigét", úgy vetik a tűzbe és habselyem- és bársony-ruha helyett a lángok veszik körül testüket. A tűz lesz ételük s ruhájuk s a rothadás mardossa tagjaikat. Egy kártyavár, melyet a legkisebb szélfúvás ledönt; egy papírházban játszanak a tűzzel, mely pillanat alatt lángra lobbanhat; egy vékony kártyalap választja el őket az örvénytől, melyből, ha egyszer odajutottak, nem lesz menekvés.

S az örök halálnak e szörnyű aratása mindennap tart. Minden áldott nap vagy 100 ezer ember hal meg az egész földkerekségen. Ha ezek közül mindennap csak 10 vagy 20 kárhoznék is el, már akkor is úgy illenék, hogy se éjjel, se nappal ne legyen nyugtunk miattuk, hanem mindig és minden erőnkkel csak azok megmentésén gondolkozzunk, akik az elkárhozás veszélyében vannak. Az egész világ minden problémája, minden törekvése, minden érdeke nem oly fontos, mint ez. Az egész világ minden háborúja, földrengése, hajótörése, tűzvész, járvány-betegségei s minden más szerencsétlensége nem oly nagy katasztrófa, mint amelyet itt kellene megakadályoznunk. Hát még ha nem is 10 vagy 20, hanem a 100 ezernek a fele, talán kétharmad, talán háromnegyed része fog a kárhozatba kerülni: mert nincs, aki gondolna rájuk, aki megtérítené őket, aki megkönyörülne rajtuk, amíg lehet, amíg nem késő!

Nincs a kárhozottak között talán egyetlenegy sem, akit meg nem lehetett volna menteni; hiszen Is-

ten minden embernek ad elegendő kegyelmet, hogy amíg csak él, az utolsó percében is megtérhessen és elég példa van arra, hogy a legnagyobb bűnösök, a leggonoszabb vallásgúnyolók és egyházüldözők, a legmegátalkodottabb gonosztevők is megtértek már, olyanok is, akikről soha senki nem merte volna ezt feltételezni. Sokszor elég volt hozzá egy kis buzdítás, egy kis kérés, egy egyszerű figyelmeztetés, egy jó szó, egy novéna, egy rózsafüzér. Szó sem lehet tehát arról, mintha ezirányban nem lehetne tenni, ne volna érdemes tenni, ami csak erőnkből telik!

Az én buzgóságomtól függ, hogy talán százak és ezrek üdvözülni fognak-e, akik nélkülem különben elkárhoztak volna. S az én hanyagságom lesz az oka, ha mégis elkárhoznak, akiket én megmenthettem volna! „Ahány lelket meg nem mentesz, holott tehetnéd, annyit kárhoztatsz el" — mondja Szent Ágoston.

Minden egyes lélek értéke megérdemelné, hogy évtizedeken át tartó böjttel, imával, vezekléssel esdjük ki számára a megtérés kegyelmét: hát akkor ne lenne érdemes sokkal kisebb és könnyebb eszközöket megragadni, hogy megmentsük őket: nem is csak egyet vagy kettőt, de százakat s talán ezreket?

Kongreganista! Gondolkozzál ezen s azután tégy olyan feltételt, aminő az Úr Jézusban való hitedhez, az örökélet gondolatához s irgalmazó jó szívedhez méltó! Hogy amíg élsz, mindent elkövetsz, mindent áldozatul hozasz, minden apostoli mozgalomban résztveszel, csak hogy lelkeket menthess az Istennek, Jézusnak, Szűz Máriának, az örökkévalóságnak, az örök boldogságnak!

Mit tehetnél e téren?

A világi apostolkodás intézményes művelése.

Állandóan hangoztatjuk a világi apostolkodás szükségességét a buzgó világiakban, férfiakban s nőkben. Főleg a kongreganisták között bőven akadnak, akikben szinte lángol a vágy, hogy apostolkodó tevé-

kenységükkel minél többet tehessenek Krisztus országáért és a veszendő lelkek megmentéseért.

Azonban okoskodásunk sokszor nagyon is bennereked az elméletben és apostoli buzgalmú világi embereink kellő rávezetés híján alig jutnak túl az *alkalmi* apostolkodás esetszerű, kisebb, jelentéktelenebb kezdeményezésein. Az egyik belép a Szent Vince-egyesületbe s a szegényeket látogatja (ami nagyon szép és szükséges dolog), másik résztvesz az egyházközségi életben (szintén mindenkép dícséretes munkálkodás), harmadik segít egy templomépítő vagy kisegítőkápolna-akcióban, katolikus irodalmi vállalkozásokban, negyedik népmisszió, lelkigyakorlat, konferenciasorozat előkészítésén fárad stb. — mind csupa kiválóan korszerű világi-apostoli feladat.

Van persze, akinél az apostolkodás még eddig sem jut el, hanem némi alkalmi felszólalásban, tiltakozásban, egy-egy bűnös megtérítésére célzó néhány buzdító szóban merül ki, vagy merőben a családi kör vallásos befolyására korlátozódik, vagy esetleg egyáltalán nem jut túl soha a meddő sopánkodáson, mások kritizálásán, a közállapotok fölött való tétlen kesergésen.

Pedig a világiak apostolkodása lényegesen nagyobb teljesítményekre van még hivatva. Az alkalmi és ötletszerű apostoli kísérletezéseken kívül szükség volna *tervszerű* és *intézményes* világi apostolkodásra is.

Tervszerű a világi apostolkodás akkor, ha nem igazodik pusztán ötletek s véletlenül elénk botló munkaalkalmak szerint; ha nemcsak arra vállalkozik, ami véletlenül eszébe jut vagy keze ügyébe ötlik, hanem szem előtt tartva az egész célt, áttekintve az összes szükségleteket, azt teszi mindenekelőtt s lehetőleg nagyvonalú munkában, ami mindenekelőtt fontos s amiben tehetségéhez s körülményeihez képest a leghasznosabban értékesítheti erejét az Úr országának terjesztésére.

A tervszerű apostolkodás tehát először is rajta

tartja kezét a lelkek ügyének, az Egyház apostolkodásának ütőerén, együtt él vele, érdeklődik az Egyház szükségletei, a lelkek bajai s a bajok forrásai iránt, figyeli, tanulja, kutatja, hol van segítésre leginkább szükség, hol lehet legelsőbb s leghatásosabban segíteni s milyen módon, milyen erők és személyek bevonásával; hol vannak megfelelő segítőtársak s hogyan lehet őket is a munkára serkenteni, a munkába beállítani; hol van az a lelkipásztor, aki mellé kellene állni, akiben legjobb vezetőt, serkentőt, irányítót találunk, akinek apostoli munkáját leginkább érdemes támogatnunk stb.

Egész sor olyan teendő tárul elénk minden oldalról, amiben a világi katolikusok apostoli munkájára szükség van s ahol világi ember a papság irányítása mellett ugyanúgy működhetik — néha még jobban is —, mint maga a papság. Kár is mindent a papságra hagyni: az sem bír mindent s a roppant paphiány mellett voltakép fel is kellene szabadítani lehetőleg minden egyéb apostoli munkától — irodalmi, szociális, egyesületi, gazdasági stb. téren —, csakhogy annál több ideje legyen a voltaképpeni lelkipásztori munkára.

Mutassunk be egy-két világi-apostoli munkateret? Csak úgy találomra lássunk egyetmást.

Itt van a *kisegítőkápolnák* ügye. A fővárosban már vagy 20 helyen létesült az utóbbi 10 év alatt kisegítőkápolna s jelentős része volt a főváros lelki életének fellendítésében. Vidéken azonban még alig tettek vele kísérletet. Ott vannak sokszor messze területen elszórva a hívek, 15, 20, 30 ezren, akik mind egy plébániára tartoznak. A templom messze van, minek folytán rengetegen teljesen elszoknak a szentmisétől, szentbeszédtől. Olyan nehéz volna-e ily helyeken mindenütt 2—3 szükségkápolnát rendezni be a periferiákon? Külvárosokban, munkásnegyedekben, nyáron fürdőhelyeken?

Megfelelő helyiséget kiszemelni s kibérelni, bele oltárt, néhány szentképet stb. állítani, a legszükségesebb szent edényekről s egyházi öltönyökről gondos-

kodni s megnyerni egy papot — esetleg paptanárt, nyugalmazott papot stb. —, hogy vasárnaponkint ott misét mondjon s az evangéliumot magyarázza meg 10—15 perces beszédben: olyan nehéz volna ez? Ahol negyedórára vagy éppen félórára van a legközelebbi templom, ott mindenütt szükség volna kisegítőkápolnára. A nép így ismét megszokja a vallási s egyházi életet s a dolognak rendesen az a vége, hogy a kisegítőkápolna helyére hamarosan rendes templomot építenek a hívek.

Vagy itt van a katolikus *kölcsönkönyvtárak* ügye. Nem kerülne sokba s az egész országot be lehetne hálózni hasznos és tisztességes könyvkölcsönző állomásokkal. Minden egyházközség mellett játszva meg lehetne szerezni a lelkek óriási hasznára. Az emberek szívesen olvasnak és ha mi nem látjuk el őket jó és lélekerősítő olvasmánnyal, majd ellátják őket a a hit s az erkölcs ellenségei méreggel és szennyel.

Az eljárás nagyon egyszerű. Valamely bolt- vagy iskolateremben, egyesületi helyiségben, esetleg a sekrestyében felállítunk egy könyvszekrényt. Összehozzuk valahogy az első 2—300 kötet: lelki olvasmányt (szentírás, szentek élete, Krisztus követése), szórakoztató olvasmányt (Szent István-Társulat regényei), könnyebb történeti, egyháztörténeti, hitvédelmi, természettudományos könyveket. Persze az összeválogatás szigorúan katolikus alapon történjék. Egy buzgó lélek (kongreganista) vállalkozik a könyvtár kezelésére. Kifüggesztjük a könyvek katalógusát tárgyi csoportok szerint, hogy kiki válogathasson, ami neki tetszik. Hetenkint egy vagy két meghatározott napon van könyvtáróra, amikor az emberek jöhetnek könyvet kikölcsönözni, az elolvasottat pedig visszaadni. Csekély részvételi díj s esetleg biztosítéki díj letéte mellett a könyvtár anyagi fejlődéséről is gondoskodhatunk.

Ha közönségünk a könyvek nagy részét már „kiolvasta", valamely testvérintézmény (a szomszéd egyházközség) könyvtárával lépünk csereviszonyba és kölcsönösen felfrissítjük könyvállományunkat. Oly egy-

szerű dolog ez, hogy minden tanítónő, minden nagyobb diák maga megcsinálhatja — természetesen mindig az illetékes lelkipásztor irányítása mellett. Egyes kongregációk mint ilyenek még könnyebben vállalkozhatnak hasonló könyvtárak felállítására s vezetésére.

Van nehezebb, nagyobbstílű munkára is alkalom. Ilyen pl. a lakosság szükségleteinek megfelelő *népművelő tanfolyamok* rendezése. Egy iskolateremben, egyesületi helyiségben vagy akár magánlakásban előadásokat hirdetünk, melyeknek megtartására megnyerünk néhány ügyes, buzgó s jó előadású szakembert (tanárt, tanítót, orvost stb.). Az előadások esténkint vannak 1 vagy 2 óráig. Az egyik háztartási, gyermekápolási ismereteket ad elő, a másik érdekes fejezeteket a hazai vagy az egyháztörténelemből, a harmadik kézimunkára tanítja a leányokat, negyedik a közegészségügyről, az egészséges életmódról szól (pl. ily címen: „Hogyan lehet az ember hosszú életű?", amibe aztán nagyszerűen bele lehet hozni a keresztény erkölcsöt, a mérsékletességet, a tisztaságot stb.).

Munkaalkalmak teremtése, foglalkoztató műhelyek felállítása, a nép megnevelése arra, miként művelhet hasznos és értékesíthető háziipart — szintén jelentős világi-apostoli feladat. A szövetkezeti eszme ismertetése s esetleg megfelelő szövetkezetek létesítése (katolikus alapon, bárha pl. a Hangyá-hoz való csatlakozással) szintén apostolkodás.

A *katolikus sajtó* ügyének kézbevétele további fontos feladat. A Szív-ujság, a katolikus napilapok és folyóiratok terjesztése, házhoz-hordatása, templom előtt s az utcán való árusíttatása sok ügyességet és kitartást igénylő, néha bosszúsággal is járó, de azért hiába, egészen lényeges feladat.

Hiába csináljuk itt fenn Pesten a katolikus sajtót, hiába írják legjobb íróink a legszebb cikkeket, szerkesztik a legtanulságosabb folyóiratokat, ha ezek nem jutnak el árusítás és előfizetőgyüjtés révén azok kezébe, akiknek szánva vannak. Ahány katolikus családba, ahány emberhez a *Szív,* a *Mária-kongregáció,*

a *Magyar Kultúra* stb. rendszerint eljár, annyival több lelkes, meggyőződéses, harcos katolikusunk lesz, annyival több apostolunk is.

A katolikus sajtónak előfeltétele a katolikus *nyomda* és a katolikus *nyomdaszemélyzet*. Sajnos, ma csaknem mindenütt, még katolikus nyomdákban is csak a szociálista szakszervezetek által terrorizált munkások dolgozhatnak, ami a katolikus nyomtatványokat is rettenetesen megdrágítja, mert a vörös szakszervezetek hihetetlen mennyiségű pártadót s egyéb heti járulékot követelnek be minden munkás után s ezt a többletkiadást a nyomdák kénytelenek áthárítani a vásárlóközönségre.

Így az a szörnyűséges és borzasztó állapot áll be, hogy minden vásárló kénytelen direkte hozzájárulni pénzzel, támogatni a vallás- és nemzetirtó vörös népámítást. A Népszavát s egyéb vallásgyalázó nyomtatványokat valósággal a mi pénzünkön nyomják, a szocialisták agitációs és választási költségeit, vezéreik keleti kényelmét és többszörös miniszteri fizetését mi, a katolikus és tisztességes lapok és könyvek olvasói, vásárlói vagyunk kénytelenek összeverejtékezni. A legerkölcstelenebb és leghazugabb rendszer a világon: az osztályharc Róthenstájn Móricai és egyéb slézingerjei az *ellenünk* vívott harcuk hadiköltségét *rajtunk* vasalják be; minden egyes nyomtatvány előállítási költségébe már bele vannak kalkulálva azok a járulékok, amelyekből a nemzetárulás és vallásgúnyolás csatornahőseinek anyagi igényeihez hozzá kell járulnunk. Amíg tehát a nyomdai munkásság a zsidó vezérek járma alatt nyög, voltakép a katolikus sajtó is félig Népszavatámogató sajtó — sajnos, ez alól még a kongregációk lapja s a Szív sem kivételek.

Ezen az égbekiáltó anomálián csak úgy lehetne segíteni, ha — miként az Apostol-nyomdánál történt a forradalom előtti időkben — katolikus nyomdászszemélyzetet nevelünk, esetleg leányokat, mint ez külföldön számos nagy katolikus nyomdában megvan, akik aztán függetlenek a fojtogató moszkvaiaktól. Így

a munkások vagy munkásleányok is jobban járnak, mert *egész* bérüket megkapják, a közönség is, a katolikus sajtó is jobban jár, mert az előállítási költségek lényegesen olcsóbbak lesznek. (Ezért volt pl. a „Mária-kongregáció" s a „Magyar Kultúra" a háborúban összehasonlíthatatlanul olcsóbb a többi lapoknál.) De ez a feladat is elsősorban világi apostolokat igényel, akik értenek a szervezéshez s szakszerű munkával megteremtik a katolikus sajtónak e fontos előfeltételét.

De legyen elég a sok közül ennyi is. Az apostolkodás tehát legyen mindenelőtt *tervszerű*, nagyvonalú, messzenéző.

Miért szeretem a Mária-kongregációt?

Megmondjam? Miért ne? Hadd hirdessem dicsőségét, hadd hirdessem boldogságomat.

Szeretem a kongregációt:

1. mert az Anyaszentegyház örül a kongregációnak és nagyon bízik működésében;

2. mert a kongregáció mindazon erényeket nagyra neveli bennem, melyek a keresztény nemes jellemet alkotják és hozzászoktat az Istennek tetsző életmódhoz;

3. mert a kongregáció mindjobban bevezet szent vallásunk mélységes titkaiba, minekfolytán gondolkozásomat és törekvéseimet lassacskán elvonja a világtól, egyszersmind a magasabb s örök javakra irányozza;

4. mert a kongregáció bevonván engem a különféle szakosztályok működésébe, az egyházias életet és a felebaráti szeretet gyakorlását megkedvelteti velem;

5. mert a kongregációban oly jó társak közé jutok, akiknek jó példája megóv a lanyhaságtól és közönyösségtől, fellelkesít kötelességeim hűséges teljesítésére, valamint az áldozatos életre;

6. mert a kongregáció a mennyország királynéjának zászlója alá oszt be, akit örökifjú szépsége eszménykép gyanánt helyezett minden teremtmény fölé.

Épazért hathatósan lelkesít arra, hogy az ő liliomos zászlója alatt a győzelmi pálmát elnyerjem;

7. mert a kongregáció a leggyöngédebb anyára bíz, akinek az anyai szív jóságával finom érzéke van az én örömeim és fájdalmaim iránt, aki gondos anyai kezekkel vezet és oltalmaz az élet útjain, aki hatalmas anyai szavával mindenkor irgalmat és kegyelmet esd ki számomra;

8. mert a kongregáció szépségesen hozzá szoktat a gyakori áldozáshoz s ily módon mind szorosabban egyesít az Úr Jézussal;

9. mert ha én a kongregációban Mária hű gyermeke gyanánt élek és kitartok, a kongregáció megkönnyíti nekem halálomat, vigasztalással és örömmel tölt el halálom óráján s végre is bevezet mennyei Atyám hajlékába, ahol Szűz Máriával örökre dícsérem az Istent;

10. mert a kongregáció még halálom után is szeretettel gondol rám miséinél, áldozásainál és egyéb ájtatossági gyakorlatainál;

11. mert a kongregáció mint egyházi testület működésével közelebb visz a papsághoz és benne apostolkodásommal a pap kezére dolgozhatom;

12. mert a kongregáció az ő nagy Mária-tiszteletével ismét Mária virágos kertjévé varázsolja drága magyar hazánkat és így újra felvirul Mária országa!

Ezekután már, úgyebár, ugyancsak van okom arra, hogy szeressem, éspedig nagyon a Mária-kongregációt! Csoda volna, ha nem szeretném, mikor ily fényes tizenkétcsillagú korona ragyogja körül.

A száj a szív bőségéből szól. Igaz ez? Nohát akkor hirdesse ország-világ, miért szeretem én a Mária-kongregációt: hadd értsék meg mások is, miért ragaszkodom én hozzá annyira és hadd vonzzam őket is a szépszeretet Anyjához s hadd osztozzanak meg velem az én boldogságomban.

40.000 kongregáció széles e világon 6,000.000 taggal. Micsoda tenger árja ez a szeretetnek!

Mikor virágzik egy kongregáció?

Vannak virágzó és vannak tengődő kongregációk. A tietek, testvér, melyik csoporthoz tartozik?

Nincs szebb dolog a *virágzó* kongregációnál. Szinte megérzik rajta a Szűzanya mosolya, a kegyelem fuvallata. A tagok szeretik a kongregációt, valóságos életelemüknek érzik, alig várják a napot, amikor megint kongregációi összejövetel van. A virágzó kongregációban otthon van a szeretet, az összetartás, de vidáman folyik az apostolkodás is, a tagok egymással versenyeznek a lelkek megmentésében, a katolikus ügyek előmozdításában.

A tespedő, *tengődő* kongregációkról mindezt nem mondhatjuk el. Immel-ámmal, kedvetlenül folyik bennük minden, már amennyiben egyáltalán folyik. Mintha valami fagyos dermedtség ülné meg a lelkeket, senki sem teszi kedvvel s örömmel, amit tennie kell. Sok kongregáció csak látszólagos életet folytat; úgy látszik, mintha csak azért tengene-lengene, hogy ne kelljen szégyenszemre „becsukni a boltot". Az ilyen kongregáció nem is tudja együtt tartani a tagjait: ezek jönnek is a gyűlésekre, nem is, a távoliak renoválnak is, nem is, a távoli tagokkal való levelezés, az átlépés más kongregációba a lakhelyváltoztatás esetén talán komolyan még csak eszükbe sem jut. Bizony az ilyen kongregációkon nem lehet nagy öröme a Szűzanyának!

Hát a ti kongregációtok, testvér, milyen?

Azt kérded: miben áll egy kongregáció virágzása? Miben nyilatkozik meg s mivel lehet biztosítani?

Hát először is: *lelkesedéssel és szeretettel.* Ha a tagok, főleg a vezető, befolyásos tagok igazán szeretik a kongregációt s lelkesednek eszméiért, akkor már könnyű a helyzet. Mert ez a lelkesedés könnyen áthat a többiekre is. A tagok lelkesedése magával ragadja még a lanyha tagokat is. Erősítőül szolgál még magának a prézesnek is, aki szintén ember s esetleg szintén elkedvetlenedik, ha nem lát szeretetet s meg-

értést a kongreganisták részén. Egy-két igazán lelkes tag valóságos kovásza lehet az egész kongregációnak s legjobb segítője a prézesnek. Néha a prézes agyonbeszéli, agyondolgozza magát, de szavai alig találnak visszhangra; míg ha van néhány lelkes, hangadó kongreganista, aki teljes erejéből melléje áll s a prézes eszméit elevenen tartja a tagok között, ezzel csakhamar az egész kongregáció új életet sugároz.

Más, igen fontos dolog: a *rendtartás* a kongregációban. Hja, úgy nem lehet virágzást teremteni a kongregációban, hogy az ember hagyja a dolgokat menni a maguk útján; de rendet nem tart. Egyszer kimarad a rendes összejövetel, máskor a havi áldozás, aztán az ellenőrzést nem veszik komolyan, a titkár könyveket nem vezet, illetve a tanács a könyveket sohasem vizsgálja felül; tanácsülést úgyszólva csak tagavatás előtt tartanak, a távollevő tagokkal nem leveleznek, nem őrzik ellen, hogy azok új lakóhelyükön megfelelő kongregációba legalább vendégkép átlépjenek stb.

A legbiztosabb út egy kongregáció elaltatására s *lezüllesztésére az: ha nem tartjuk be a szabályokat.* Viszont a legjobb út a tespedni indult kongregáció újjáélesztésére: ha szigorúan és pontosan betartjuk a szabályokat, nevezetesen a rendtartásra vonatkozó részleteket is. Az a kongregáció virágzik, amelyben semmit sem tartanak kicsinynek, lényegtelennek, amit a szabály előír.

Harmadik helyen azt ajánlanám a kongregáció virágzása szempontjából, hogy kövessünk el mindent a *tagok önműködő tevékenységének fokozására.* Jaj annak a kongregációnak, amelyben csak a prézes, meg talán még egy vagy két tag „működik", a többi pedig passzive viselkedik: meghallgatja az előadásokat, felel az imákra s ezzel vége. Nem így! Hanem tessék hozzászólni a felvetett kérdésekre, tessék résztvenni a közös megbeszélésekben (akár hitbuzgalmi, akár hittani, akár apostolkodási tárgyról szólnak azok), tessék apostolkodni s az apostolkodás eredményeiről beszá-

molni az épülés és további megbeszélés céljából; tessék indítványokat tenni, ötleteket felvetni, bajokra, veszélyekre figyelmeztetni, tanácsot kérni, egyénileg cselekedni stb.

Tudjuk, hogy a kongregációnak főleg az *akadémiák* és a *szakosztályok* azon szervei, amelyekben a tagoknak ez az önműködő tevékenysége kibontakozhatik. Az akadémia az az összejövetel, amelyen a vallási *tanulmány* a fő (felolvasások, viták, magasabb hittani kérdések megbeszélése, szabad előadások); a szakosztályok feladata viszont a hitbuzgalmi vagy az apostolkodási élet egyes ágainak intenzívebb működése.

Sok helyen a szakosztály csak papiron van meg, de nem működik. Tessék az ilyen szakosztályt vagy beszüntetni vagy élettel eltölteni. Ha a szakosztályi vezető nem találja meg a módját, hogy a szakosztályt élettel töltse el, tessék kicserélni a vezetőt. A prefektus pedig, valamint az egész tanács, időnkint vegye át az összes szakosztályokat s állapítsa meg, helyesen, elevenen működnek-e s ha nem, vonja kérdőre szeretettel a szakosztályvezetőt. Nagyon jó, ha a prefektus és asszisztensek maguk közt felosztják a szakosztályokat s hol ennek, hol annak a szakosztálynak összejövetelein megjelennek, hogy megbizonyosodjanak, jól működik-e a szakosztály. Ha ezt nem teszik, könnyen lehet, hogy a szakosztályok a résztvevők közönyén vagy a vezető álmosságán szép csendesen elalszanak.

Nem helyes felfogás, ha a prefektus és asszisztensek azt képzelik magukról, hogy az ő feladatuk csak az előimádkozás. Szomorú kongregációi élet az, ahol a főhivatalok vezetői beérik az előimádkozással! Ellenben, ha a mondott módon kezükbe veszik a szakosztályok (s akadémiák) felügyeletét, lesz dolguk bőven s a szakosztályok is azonnal virágozni fognak.

Még egy szót a kongregációi jókedv és testvériség ápolásáról. Az sem helyes, ha a tagok csak éppen együtt vannak az összejöveteleken, együtt imádkoznak, esetleg tanácskoznak, de aztán széjjel mennek s talán alig is ismerik egymást. Gondoskodjunk a *test-*

véri szellem s a nemes *öröm és jókedv* ápolásáról is a kongregációban. E célból fontos, hogy gyűlés előtt vagy után legyen alkalmuk a tagoknak barátságos érintkezésre, eszmecserére; s ilyenkor főleg a vezető tagok (prefektus stb.) necsak mindig ugyanazzal a 2—3 jóbarátjával társalogjon, hanem tervszerűen valamenynyivel: ma ezzel, holnap azzal. Főleg az újonnan jötteket ne hagyjuk magukra! Rendezzünk egyszer-egyszer barátságos összejövetelt is, pl. közös reggelit (közös áldozás után) vagy vacsorát, esetleg közös kirándulást vagy zarándoklást. A kongregáció család, Szűz Mária családja, család azonban nincs családiasság, családi együttérzés nélkül.

S ha már a családiasságról beszélünk: az *országos* kongregációs családot se hanyagoljuk el. Amióta a „Magyarországi Mária-kongregációk Országos Szövetségébe" tömörültünk, kétszeresen feladatunk, hogy egymás iránt nagyobb mértékben érdeklődjünk. Fogadjuk ezért szeretettel a központ indítványait, kérelmeit, a kongregációi lap által fölvetett eszméket. Beszéljük meg ezeket a heti összejöveteleken. (Egészen jó programm volna pl., ha a *jelen* cikknek tartalmát is pontról pontra megvitatnák az egyes kongregációkban, ki mit szól hozzá az egyes eszmékhez.) Ne zárkózzunk el az évenkint tartatni szokott kongregációs héttől vagy a vidékenkint megtartott kongregációi „naptól". Vegyünk részt a testvérkongregációk ünnepélyein, érdeklődjünk működésük iránt, tanuljunk tőlük, közöljük velük is saját tapasztalatainkat, törekvéseinket, eredményeinket. A nyári Nagyboldogasszonyhéten minden kongregáció tartsa becsületbeli kötelességének, hogy legalább 1—2 taggal képviselteti magát rajta.

Így lesz a magyar Mária-kongregációk nagy családja *igazán család*, a Magyarok Nagyasszonyának kedves családja, amelyen a Szűzanya áldása lebeg s amely ezzel az áldással megerősödve, alkalmas lesz arra, hogy szegény hazánkban új virágzásnak indítsa a legszélesebb körökben is az ősi Mária-tiszteletet, a

komoly vallásosságot, a keresztény erkölcsöt, szóval Jézus Krisztus szelíd, békés és boldogító uralmát!

Mindenki tehet e téren valamit. Senki se zárkózzék el a munkától!

Kongreganista szellemet!

Semmi kétség benne: Magyarországon, de úgyszólva az egész világon is. leginkább a Mária-kongregációknak köszönhető az a fellendülés, amelynek a vallási téren az utóbbi századok folyamán s a jelenkorban tanui vagyunk. Jórészt a Mária-kongregációk állították talpra a katolicizmust a XVI. és XVII. század rettenetes egyházirtása után, s a modern liberálizmus és hitközöny által megfertőzött országokban is jórészt a Mária-kongregációi buzgalom teremtett ismét öntudatos, ellenállóképes katolikus hitéletet, amelynek a szervezett világi apostolkodás egyik gyumölcse.

Szinte csodálatos, hogy egy aránylag nem is túlságosan ismert, sokszor még vezető katolikus köröktől is némileg félvállról kezelt hitéleti mozgalom ilyen hatalmas eredményeket tudott elérni. Olyan volt a hatása, mint a kovászé a kenyérben. Maga mennyiségileg csekély, hatóereje s működése zajtalan s szinte észrevétlen. S mégis az dagasztja meg, az járja át s ízesíti meg az egész kenyeret. A kongregáció is, ha nemcsak névleg az, hanem szellemében is, mindenütt a hitélet felújulásának, nagyszerű hitbuzgalmi s apostolkodási nekilendülésnek szokott megindítója lenni.

De ezt a célt a kongregáció csak úgy éri el, ha csakugyan hű marad eredeti szelleméhez és szabályaihoz. Ha nemcsak ünnepélyeket rendez és avatásokat tart, hanem lelkiismeretesen s bölcs megértéssel betartja a szabályokat is, a heti (vagy legalább kétheti) összejöveteleket, a havi közösáldozásokat, a tanácsüléseket, az apostolkodás rendszeres próbálkozásait. Ahol ezeket a dolgokat elhanyagolják, ott a kongregáció elfakul, elhervad s legfeljebb a távolálló nem veszi észre rajta, hogy voltaképpen már rég csak tetszhalott.

Sajnos, sok ilyen kongregáció van nálunk is. Vannak kongregációk, ahol a heti összejövetelek minden fontos ok nélkül minduntalan elmaradnak, vagy ahol csak alig járnak el s mégsem történik semmi e visszaélés ellen. Vagy ahol az összejövetel merő sablónos ájtatosságok lepergetéséből áll, ahol a tisztségek is csak forma kedvéért vannak betöltve, de semmiféle belső kongregációi élet, sem tanácsülés, sem apostolkodási tervek, sem ellenőrzés, sem különösebb érdeklődés a kongregáció dolgai iránt nincsen. Az ilyen kongregáció csakugyan csak bitorolja a kongregáció nevét.

Vannak, akik nem látják be a kongregáció szabályainak, előírásainak, szokásainak mélyebb jelentőségét. Azt hiszik, ezek mind apró, jelentéktelen dolgok, merő külsőségek, amelyektől nem sok függ. Óriási módon tévednek. A tapasztalat éppen azt mutatja, hogy csak ott van virágzó kongregációi élet, ahol ezeket a látszólagos külsőségeket lelkiismeretes szeretettel betartják. Például ilyen a tagok megjelenésének ellenőrzése.

Ilyen az is, hogy a titkár becsületesen vezesse a kongregáció három főkönyvét s a könyveket a prefektus, sőt maga a prézes is, időnkint vizsgálja felül s ne engedjék, hogy a titkár restanciákban maradjon. Ilyen teendő továbbá a havi tanácsülések rendes megtartása, a határozatok feljegyzése s rendes kihirdetése, általában a tanácstagok tevékeny részvétele a kongregáció felvirágoztatásában. Ilyen a kongregációi helyiség (kápolna) rendbentartása a tagok által, a Mária-oltár díszítése stb. Ilyen a lelkiolvasmány szorgalmazása, a könyvtár fenntartása stb. Jaj, ha a kongregáció ezeket a dolgokat kicsibe veszi! Hamarosan maga fogja megsínyleni ezt a lebecsülést, mert akkor majd nemsokára a kongreganista fogja lekicsinyelni magát a kongregációt!

Azonban nemcsak a szabályhűség szükséges a kongregáció szellemének ébrentartásához, hanem — és talán legelső sorban — az igazi *Szűz Máriás szellem is.* A Mária-kongregáció nem hiába viseli homlokán Krisz-

tus szűzi anyjának nevét. A Mária-tisztelet kiválóbb gyakorlása lényeges a kongregációban, nemcsak mint ismertető jegy, hanem mint éltető erő is. Ahol a tagok nem tanulják meg az Úr Jézus anyját különösképpen is szeretni s tisztelni, ahol nem értik meg ennek az őskatolikus vonzódásnak titkát a legtisztább Szűzhöz, ott sem igazi lelkesültség, sem állhatatosság nem lesz, sem az a meleg családias hangulat, amely az igazi Mária-kongregációkat jellemezni szokta.

Szűz Máriát Isten csakugyan azért állította bele a megváltás tervébe, hogy a kegyelmek anyja legyen s hogy amint általa nyertük Jézust, úgy általa nyerjük meg Jézus kegyelmeit is: a megváltás kincseit s ezekkel együtt a lélek legtisztább örömeit, legőszintébb buzdulásait. Melegséget, finomságot, lelki előkelőséget hoz bele ez a Máriás-szellem az összejövetelekbe, a tagok vallásosságába, apostolkodó kísérleteikbe, egymással való testvéri érintkezésükbe. S minél jobban ápolják ezt a szűzmáriás gondolatot a kongregációban, annál jobb a szellem, annál lüktetőbb, elevenebb, mennyeibb a kongregációs élet.

Magyarországon most 20 éve körülbelül, hogy újra nagyszerűen nekilendült a Mária-kongregációi mozgalom. A budapesti, kalocsai és szatmári Mária-kongregációk példájára az országnak úgyszólva minden városában alakultak egyre-másra kongregációk: férfiaknak, nőknek s az ifjúságnak. Sajnos, azonban nálunk nagyon sok alapítás csak néhány évre szól, az első buzgalom elültével bekövetkezik az ellanyhulás, széthúzás, ráunás korszaka. Sok magyarországi Mária-kongregáció van, hála Istennek, amely ma is az első buzgalom hevében lobog s évről-évre újabb előhaladásról számolhat be. De vannak olyanok is, amelyek már szinte csak a nevét őrizték meg a kongregációnak; néhány külsőségen rágódnak még, néhány összejövetelt tartanak, de a szabályok komoly megtartásáról szó sincs többé.

Némi fokmérője a nagyobb vagy kisebb buzgalomnak az is, melyik kongregáció milyen évi jelentést

küld be a központnak vagy a kongregációi lapnak. Sajnos, akárhánynak egyáltalán nincs semmi különös jelenteni valója, ami rendesen annyit jelent, hogy nem is folytat valami erőteljes, igazi életet. Mert ahol élet van, ott tevékenység is van, ott eredmények is vannak. Az ilyen lesatnyult, elkényelmesedett kongregációk jól tennék, ha alapos lelkiismeretvizsgálatot tartanának s mindjárt most az év elején feltennék magukban, hogy teljes erejükből az újjáéledés útjára lépnek. Válasszanak oly magisztrátust, amelynek tagjai nemcsak a jámborságban vagy más jó tulajdonságokban kiválók, hanem akik ismerik is a kongregáció szabályzatát és szellemét s akikben megvan a kellő energia és ügyesség is arra, hogy az esetleges tespedést megakadályozzák, az alvókat felrázzák, a szabályok betartásán s a kongregáció törvényszerű ügymenetén híven őrködjenek.

Új szellemet a magyarországi Mária-kongregációkba! Nagy út van még előttünk, nagy feladatok várnak ránk. Csak úgy fogunk tudni megfelelni a várakozásnak, csak úgy leszünk méltók Szűzanyánk válogatott seregének nevére s az ő megelégedésére, ha feladatunkat komolyan vesszük *s a kongregáció igazi szellemét híven ápoljuk magunk között!*

Rövid mese hosszú folytatással.

Két fiatal diák, mondjuk Péter és Pál, találkozott a gimnázium tágas folyosóján Veni Sancte reggelén. Régi jó barátok, bajtársak voltak.

— Szervusz, pajti! Hogy mulattál a nyáron?

S hamarosan letárgyalták a vakáció élményeit, az új iskolaév várható újdonságait; szidták a szünidő rövidségét s a tanév hosszúságát.

— Hallottad-e — mondta Pál —, hogy új hittanárt kapunk?

— Törődöm is én a hittanárokkal! — felelte Péter s elkezdett mesélni egy szünidei kalandjáról.

Aztán megtörtént az évnyitó ünnepély s kezdődött a próza, az iskolai év.

Az első hittanórán az új hittanár azzal lepte meg a fiúkat, hogy feleleveníti az abbanmaradt ifjúsági Mária-kongregációt; aki akar, jelentkezhetik a belépésre.

Péter erre azt gondolta magában: Kongregáció? Mitől jó az? Ha jól értem, ott gyónni kell, meg áldozni, meg szorgalmasan tanulni s ami a legsúlyosabb: ott tisztán kell élni, nem szabad zülleni, nem szabad sem ez, sem az... S itt egy sereg, nagy sereg olyan dolog jutott az eszébe, ami majd mind nem lesz szabad, mikor pedig ő szeretné... És elmerengett rajta; de csak rövid pár percig. És elszomorodott, mint az a gazdag ifjú kollégája, aki egyszer Júdeában egy igen nagy Mester szavára elszomorodott, mert nem volt kedve, vagy nem volt mersze, a hívását követni. Elszomorodott — és a következő percben már nevetett s új kalandokon törte a fejét és új ideálok jutottak az eszébe.

És nem lépett be a kongregációba.

Pál pedig szintén elgondolkozott a hittanár indítványán s mert ő is friss, eleven, élni vágyó és jókedvű fiú volt és tele rajongással a szabadság és az ideálok iránt, hát bizony egy percig neki sem ízlett a kongregáció gondolata. De aztán azt gondolta, hogy az élet elvégre nem gyerektréfa és ami fő, így se, úgy se tart örökké itt a földön. És a rózsák mellett tövisek vannak s a rózsák illata gyorsan elhervad, mikor a tövis még mindig megvan és egyre sebez. A bűnnek is vannak örömei — édes mérgek —, de keserű ízt hagynak maguk után s maguk elrohannak, mint a szélvihar. Érdemes? gondolta Pál. S úgy találta, hogy mégsem érdemes. Nem érdemes kockáztatni mindent: mocsárba süllyeszteni üde ifjúságát, semmit érő önzéssel folytani el lelkének nemesebb törekvéseit, nem ápolni azt, ami értékes benne: vallásos meggyőződéseit, erkölcsi erejét, lelkének acélos, tiszta idealizmusát, ellenségévé tenni az Istent, tönkretenni talán még karrierjét,

talán még testi egészségét is. Lemondani, küzdeni: nehezebb, mint kényelmesen a pocsolyába henteregni. De értékesebb és — érdemesebb.

És látta, hogy akik a kongregációba jelentkeztek, mind igen komoly, értékes fiúk voltak, távol minden szennytől és jellemtelenségtől... S hogy a kongregáció gondolatai, az új eszmék és új ideálok valami szent láz tüzét, valami nemes, lovagi elhatározások lelkesedéseit gyujtották lángra bennük... Olyanok voltak mint ifjú Szent György lovagok, akik jókedvvel, elszántan, mosolyogva s győzelembiztosan mennek neki a harcnak a sárkány ellen...

S akkor nem kételkedett soká. Világos volt előtte, mi az előnyösebb, okosabb, szebb választás. Csak majd ereje legyen hozzá. És lesz! — csak akarni kell. Lesz, mert a kongregáció nemcsak célpontokat mutat, hanem erőforrásokat is nyit hozzá. És belépett ő is a kongregációba. Egy lovaggal többet nyert az Isten ügye a földön. S egy boldoggal többet nyer egykor a menny ország...

A választúton.

Ifjú! ki most kezedbe veszed e sorokat, kinek ma még romlatlan szívéhez oly közel fog férni ez az én nyomtatott levelem; ki bár nekem ismeretlen vagy, mégis közel állsz hozzám mint ifjú, mint testvér, mint kongreganista: jöjj, figyelj egy szóra, melyet boldogságod egyik megrontójáról akarok intézni hozzád.

Nézd; így, négy szem között: szív a szívhez, szem a szemhez, lélek a lélekhez, akarok beszélni hozzád. Fontos a mondanivalóm; ha megérted s követsz, öreg korodig áldani fogsz érte; ha nem, akkor, ó, oly boldogtalan leszel s akkor ma még tiszta és ártatlan szemedbe csakhamar sötét hályog, a boldogtalan emberek megrontott életének tompa borúja fog szemedből kimeredni.

Figyelmeztetni szeretnélek, kedves ifjú, hogy életed legkezdetén nagy csalódás veti ki hálóját föléd: meg akarnak csalni, el akarnak bolondítani, a szó szo-

ros értelmében ki akarnak rabolni téged s bár csillogó, de hamis üveggyöngyökért el akarják kérni összes igazi értékeidet: testedet, lelkedet, hitedet, jellemedet, életkedvedet — mindenedet. Erről van szó; erre szeretnélek figyelmeztetni jókor.

Körülötted és éretted heves harc fog folyni: a test és lélek, a mámor és boldogság, a bűn és erény harca; és kérdés, lesz-e, aki a veszélyre idején figyelmeztet? Lesz-e, aki megmondja, hogy „ifjú, most vigyázz: most akarnak meglopni!" Lesz-e, aki abban a szörnyen magányos pillanatban, amikor először ébredsz a bűnalkalom borzalmas közelségének tudatára, mikor döntened kell és választanod egy végtelen jó és egy végtelen rossz között: aki akkor odahajol tehozzád s egy édesatya vagy édesanya gyengéd hangján súgja oda a lelked közepébe: „édes fiam, légy okos, vigyázz és ne dobd el magadtól egy semmiért mindazt, ami csak szép és nagyszerű és értékes benned: tisztaságodat!"

Engedd meg, hogy erre a veszélyes, erre a nagyszerű, erre a döntő órára már most kissé előkészítselek.

Tudnod kell, édes ifjú, hogy sehol a világon boldogság nincsen máskép, mint harc és küzdelem útján. Aki minden harctól fél és fázik, az már eleve is lemondott a győzelemről. Azt is tudnod kell, hogy az embereknek 99%-a minden inkább, mint *boldog*. Pedig *mind* keresi a boldogságot. Tehát tévesen, rossz úton helytelen irányban kereste. Tudnod kell ezek után, hogy a legnagyobb embercsalás és legszédítőbb (bár legelterjedtebb) balhit éppen abban áll, hogy *ott a boldogság, ahol érzéki gyönyör van;* holott a legtöbb ember lelke épazért veszti el már nagyon korán minden igazi örömét s a boldogságot, *mert* azt az érzéki gyönyörökben kereste. Nem tudta vagy nem fontolta meg, hogy az érzéki gyönyör olyan mint az alkohol, vagy a morfium: csak pillanatra nyujt nagy élvezetet; a következő percben pedig aláássa fizikai egészségünket, lelkünk ruganyosságát, életerejét és életkedvét, hogy megmérgezi egész életirányunkat; hogy valósággal butít, gyilkol és aljasít. Nem tudta (vagy nem fontolta

meg), hogy az érzékiség az ifjúra nézve csak mérleg, csak próba, amelyre Isten teszi az embert, hogy elválják, vajjon a port becsüli-e többre, avagy a lelket? Az anyagot és sarat-e, avagy a szellemet? A földet-e, avagy az Istent? A bűnt-e, avagy a mennyországot?

S tudnod kell, kedves ifjú, azt is, hogy ebben a küzdelemben, ebben a választásban rendkívül nehéz és kényes lesz a helyzeted. A test ingerei koraiak és erősek, a gyermekifjú csodálva veszi azokat észre önmagán s azt hiszi, csak pajzán játékul adta azokat a Teremtő. A lélek ellenállóképessége pedig oly szörnyen kicsiny, főleg a fiatalemberben s főleg ha az illető nem él komoly lelki életet, ha nem imádkozik s így Isten kegyelme meg nem acélozza, meg nem százszorozza erejét!

A külső kísértések — rossz pajtás, rossz könyvek, képek, lapok, kirakatok, rossz beszédek, érzékiségre ingerlő mutatványok — oly változatosak s oly raffináltan, oly váratlanul s oly sok oldalról támadnak meg; a belső kísértések pedig — saját rossz hajlamaink, rossz gondolatok, képzetek, érzések, ingerek — oly meglepetésszerűen, oly csökönyösen ostromolják akaratunkat... Emellett a bűneibe és jellemtelenségébe fúlt világ még ki is neveti, gúnyolja azt, aki jellemes, okos és tiszta; lehetetlennek, egészségtelennek nevezi el a tiszta életet, alaptalannak jelenti ki hitedet, Istenbe s a túlvilágba vetett bizalmadat, nevetségesnek mondja az önfegyelmezést és kacag azok fölött, akik az önuralom és boldogság útján járnak...

Lehetetlen, hogy ennyi veszély közt megálld a helyed, kedves ifjú; ha csak nagyon fel nem készülsz a harcra. Lehetetlen, hogy megőrizd tested, lelked épségét: a tisztaságot — te is el fogsz bukni, te is beszennyezed kezed a bűnnel, te is, mint annyi más, szürcsölni fogod a békanyálas, mocsaras vizet, te is élvezetnek fogod találni ifjúságod virágának leroncsolását, te is, vakon mint az őrült, neki fogsz rohanni az örvénynek s meg leszel győződve, hogy ott lenn, a piszokban, az örvényben, ahová fehértestű, meztelen-

karú szirének húznak, hogy ott, ott fogod jól érezni magad... míg csak betört fejjel, kiégett lélekkel, összezúzott életkedvvel fel nem ocsudol a mámorból—igen, te is így fogsz tönkremenni, siralmasan és gyászosan, hacsak nagyon nem kéred az Istent, hacsak nagyon nem vértezed fel a lelked gyakori áldozással, ha nagyon nem páncélozod körül a gondolat- és érzés-világodat ragyogóan tiszta, szent és komoly gondolatokkal; hacsak nem élsz komoly lelki életet, ha nincsenek elveid, mély vallásosságod, szirt-erős elhatározásod, melyről hatástalanul pattannak le a bűnös kísértések nyilai, mint az olasz gránátok a Doberdó szikláiról.

Ifjú, maradj tiszta! Uralkodjál magadon, verd vissza a külső csábítást, űzd el a belülről támadó rossz vágyat, rossz gondolatot. Vesd meg a rossz társak beszédeit, alacsony gondolkozását, szemétdombon nevelkedett ízlését! Válogasd meg olvasmányodat és legyen erőd letenni és eltaszítani magadtól a könyvet, a lapot, a folyóiratot, mely ifjú lelked tisztaságát beszennyezi s testedbe a bűnös ingerek tűzcsóváját veti el. Ne menj akárhová, ne nézz meg, ne hallj meg, ne keress akárkit és akármit. Gondolkozzál, elmélkedjél az örök dolgokról; gondold el gyakran, hogy hamar el fog múlni az élet s neked egykor számot kell adnod minden gondolatodról is. Emlékezzél arra, amit Rousseau mondott: „Mutassatok nekem egy 19 éves ifjút, aki tiszta s én kimondom rá, hogy ő a legszebb tünemény a világon". Légy te is ily szép, ily Istenöröme s magad büszkesége; ne ösztöneid uralkodjanak fölötted, hanem — ó, mily szép ez, főleg fiatalembernél! — te tartsd kezedben a gyeplőt ösztöneid fölött!

És akkor boldog leszel! Élvezni fogod a lelkiismeret tisztaságának örömeit, azt a megfizethetetlenül édes érzést, hogy lelked tiszta s Isten kegyelme mint a napfény a tiszta tó színén, úgy fürdik, úgy verődik vissza lelked fehérségén. S lelked tisztasága megerősíti testedet is: friss leszel mindig és életerős, vidám és tettrekész; könnyebben fogsz boldogulni az életben s meg fog becsülni, meg fog szeretni minden jóravaló, be-

csületes ember, szeretni és segíteni fog a szent Szűz, szeretni fog s meg fog áldani Jézus, a tiszta szívek szeretője... Boldog leszel itt a földön, boldog leszel életedben, halálodban, s boldog leszel odafenn a tiszta lelkek örök társaságában.

Tavaszodik. Enyhül a lég s a még nemrég hóborította domboldal egy-egy napsütéses részén kiüti fejét a kikelet legelső virágja, a fehér kis hóvirág... De jaj, ha újra visszatér a tél, a túlmerész virág életével lakol érte, hogy korán akarta élvezni a napfényt...

Hóvirág, gyöngyvirág, tavaszodó ifjúszív! Ne múlj el, ne fogyj el, ne konyulj a sárba! Légy hű s a mindenségnek legszebb virágja, dísze, legboldogabb teremtménye vagy!

A kongregáció a fehér lelkek iskolája.

Vér és gyász borította valamikor a világot; évezredeken át szinte korlátlan hatalommal uralkodott fölötte a szenvedély és a halál, a test kultusza, az önzés, a kegyetlenség, az emberáldozatok és népirtó hadjáratok s az élvezetvágy démona. S nyomában a pusztulás, a menedéktelen elmúlás, a sír, amelynek komorságát nem enyhítette kereszt, nem futotta körül a feltámadás reményének örökzöld folyondárja.

A vörös árban — a szenvedélyében, s a fekete árban — a halálában nemigen akadtak fehér lelkek, szenvedélytől, gyűlölettől tiszták, kora enyészettől meg nem mérgezettek.

Akkor küldte el Isten angyalát a názáreti Szűzhöz. Az egyetlen fehér liliomhoz a rengeteg szenny és pusztulás között.

Kiemelte csendes rejtőzöttségéből, Isten Anyjává tette s példaképül, anyául, kertészül rendelte mellénk. „Legyetek ti is tiszták s fehérek, mint én vagyok" — ez a legtisztább Liliom szózata a megváltott lelkek millióihoz.

És milliók értik meg az ő buzdítását s követik

őt a fehérségben, a tisztaságban, Isten előtt kedvességben. Azóta vannak fehér lelkek a földön.

Nem paradicsomban termettek ők sem, nem az égből hullottak. Őket is kikezdte, százszor is megkísértette a kísértés perzselő heve; sajnos, sok el is esett, meg is égett, be is sárosodott az eleinte tiszta virágok közül, de akik állandóan feltekintettek a Tisztaságos Szűzhöz, akik hozzá simultak, az ő segítségét kérték, azokban valami csodálatos erő támadt; azok meg tudtak küzdeni minden veszedelemmel.

A megtévedt, romlott világ egyre neveti, gúnyolja őket: „Mit, ti dőrék, ti lemondtok a test és a világ élvezetéről? Ti lemondtok az egyetlen életbölcseségről: az önzésről? Ti sanyargatni akarjátok magatokat, ahelyett, hogy innátok a kábító serlegből, melyet léptennyomon kínál az élet?"

A fehér lelkek öntudatosan felelnek a szirénzenére: „Nem, mi nem vagyunk sem túlzók, sem érzéketlenek, hanem igenis keresztények vagyunk, akik tudjuk, hogy a test felett a léleknek kell uralkodnia s az önzés felett az Isten szeretetének. Mi tudjuk, hogy örök virágzást csak azoknak juttat az Isten, akik nem szennyezik be lelküket tiltott örömökkel itt a földön. A mi példaképünk a Názáreti Liliom; íme, őt emelte Isten legmagasabbra a teremtmények között, mert legtisztább és legfehérebb volt".

„Mit beszéltek? — felel a világ. — Hiszen amit akartok, lehetetlenség. Nem lehet a vágyaknak ellenállni!"

„Nem lehet-e? — felelik a fehér lelkek. — A test erejével persze, hogy nem. Emberi bizakodás itt csütörtököt mond. De mi megpróbáltuk és százszorosan is megpróbáltuk: aki ennek a Názáreti Liliomnak illatát magába lehelli, aki ennek a szépségén legelteti szemét, aki az ő szirmaihoz simul, annak egyszerre könnyűvé lesz az, ami anélkül nehéz. Máriát tisztelni, Máriát szeretni, az ő példaképéről elmélkedni s meg nem tisztulni, a tisztaságot meg nem szeretni — nem lehet."

S a fehér lelkek, mint valami gyönyörűszép liliom-

liget, Istennek, embernek kedvesen virágoznak a legszebb, a legfénylőbb, a Názáreti Liliom körül. Illatának édessége élteti, virágának fényes fehérsége sugározza be őket is, s ahogy az ő sudár szára ég felé mutat, úgy nyúl, törekszik valamennyi a magasba, a tiszta levegőbe, el a sártól, el a portól, az Isten és az ég felé!

Tisztaságos Liliom, óvd s növeld a liliomokat magad körül; hints minél több ifjú lélek nyíló kelyhébe vágyat, szerelmet, lelkesedést a te fehérséged, ártatlanságod, szeplőtelen tisztaságod iránt!

Egy elfelejtett programpont.

Egy igen okos, kedves, buzgó (többet nem mondok róla, mert a kópé most is belenéz az írásomba) ifjúsági kongreganistától kérdeztem meg épp az imént, mit tart ő a kongregáció s névleg az ifjúsági kongregáció legfőbb feladatának.

— Hát természetesen mindenekelőtt a vallásosság képzését — felelé.

— És azonkívül semmit? — kérdezém.

— Másodszor pedig a vallásosságnak megfelelő cselekvést, főleg az apostolkodást, — szól az én fiatal barátom.

— Hát még? — unszolom tovább.

Az én igen okos, kedves, buzgó partnerem erre a „hát még?" kérdésre eltátotta a száját.

— Hát még mit? — gügyögte mélázva. — Hiszen a kongregációk célját rendesen e kettőben jelölik meg.

— Kétségtelenül — feleltem —; de e két cél közül a második minden kongregációban és legfőképpen az ifjúsági kongregációkban voltaképpen kettős. Épúgy mint a hadviselésben kettős a katona munkája: előbb ki kell képeznie magát a kezdő hadfinak, s csak azután mehet a csatába, úgy a kongregációi cselekvésnek is, ha megfontolt és célszerű akar lenni, két részből kell állnia: a hozzákészülő öniskolázásból és csak azután a kifelé ható működésből. De mintha ezt a lényeges kettéválasztást és megkülönböztetést eddig

meglehetősen elhanyagoltuk volna. Megmondom tehát világosabban, hogyan értem a dolgot.

A mi ifjúsági kongregációinkkal — nagyon helyesen — azt a kettős célt óhajtjuk elérni, hogy ifjaink közül legalább a java először is minél mélyebben és elevenebben fogja fel azon kincsek értékét, melyek szent vallásunkban rejlenek, lelkesüljön annak necsak ismeretéért, hanem főleg gyakorlatáért és mélyítéséért is; másodszor: hogy majdan erőteljes, önérzetes, céltudatos apostol is váljék belőle, derék munkása és hasznavehető katonája a katolikus társadalmi újjászületésnek. Mert hiszen ma csakugyan e kettőre van szükség mindenekelőtt; mindenütt érezzük egyrészt a meggyőződéses és gyakorlatilag vallásos férfiak hiányát, másrészt egy levente-generációét, amely a vallás ügyéért síkra is mer szállni s a legszentebb érdekekért, ahol csak szükséges, bármely téren és bármikor bátran és ügyesen felemeli szavát. E kettős szükségletnek akar megfelelni a kongregáció.

A kongregáció legalább kicsiben bizonyos katolikus *elit-társadalmat* akar nevelni, azaz: egy csomó jó altisztet, aki egy-egy egész kis kört tudjon lelkesíteni, felvilágosítani, oktatni, magával ragadni és irányítani a harcban; egy csomó világi apostolt, aki a katolikus reorganizációs munkában egyéni meggyőződésének fényével s karakterének tevékeny erejével egész környezetére áldásosan tudjon hatni.

Azonban elég-e erre, ha csak vallásosak vagyunk egyfelől s másfelől mindjárt cselekedni és működni akarunk? Nem kell-e itt készülni is a munkára? Nem szükséges-e itt is mint mindenütt, a tanulás, a beiskolázás, a hozzáértés? Nem olyan nagyelágazású és komplikált dolog-e ma *minden* katolikus társadalmi feladat, hogy annak megoldása sok megfontolást, sok előmunkálatot, mindenekfölött pedig a működni akarónak alapos *felkészülését* követeli a megfelelő kérdésekben?

Mi a katolikus apostolkodás ma? Csáky szalmája-e, amellyel minden ma született „apostol" úgy kísérletezhetik, ahogy neki tetszik? Mi a katolikus társa-

dalmi tevékenység? Játéktér-e, amelyen mindenki úgy tombolhat s úgy próbálkozhatik, ahogy azt neki — készület és hozzáértés nélkül — az egyéni gusztus és a pillanatnyi ötlet diktálja?

Nem, ezerszer nem! A katolikus Egyháznak ma csak az lehet hasznos segédapostola és eredményes katolikus társadalmi működést csak az fejthet ki, aki nagyon sok ágas-bogas kérdésben — elméleti és gyakorlati dolgokban — előbb alaposan meghányta-vetette a teendőket, megismerkedett az eddig elért eredményekkel vagy sikertelenségekkel, s azok okaival; aki világosan lát ama kérdésekben, melyekben állást kell foglalnia; szóval, aki hosszas tanulmány, olvasás, megbeszélés, utánajárás árán legalább olyan jártasságot szerzett a katolikus apostolkodás korszerű kérdéseiben, mint amekkorát minden téren megkívánnak attól, aki valamely téren komoly és maradandó értékű akciót akar kifejteni.

Egy modern világi katolikusnak például, ha apostolkodni akar, mindenekelőtt erősnek kell lenni a *hitvédelemben*. Ez mindjárt olyasmi, amiről tanulás nélkül beszélni sem lehet. Mégpedig nemcsak arra a tisztán elméleti tudásra van szükség, amelyet a középiskolai hittanítás is közvetít, hanem tudni kell a legnépszerűbb érveket is és a módot, ahogy az érveket előadni s a legkorszerűbb ellenvetéseket legpraktikusabban, legmeggyőzőbben megcáfolni lehet; tudni kell azokat az egészen konkrét tényeket, melyekkel az egészen triviális, de annál gyakoribb támadásoknak élét le lehet törni (pl. most, hogy kik adtak relatíve többet a hadsegélyre: a főpapok vagy a zsidó milliomosok-e stb.). Ezt a jártasságot és készséget azonban másképp senkisem fogja elsajátítani, mint komoly tanulás, gyakorlás és önképzés útján.

Azonkívül a gyakorlati katolikus apostolkodásnak egyik legfőbb tényezője: a *katolikus szervezkedés munkája* is mennyi mindenféle nehéz és komoly probléma elé állítja azt, aki e téren Egyházának hasznos szolgálatokat akar tenni! Hisz a katolikus szer-

vezkedés művészete ma már egész tudományt ölel fel, melyet nem lehet csak amúgy a padka mögül intézni el vagy a kisujjunkból kiszopni! Hogyan feleljen meg e nehéz területeken a jövő fiatal világi apostola, ha az idevágó tudnivalók tág mezején kissé alaposabban soha szét nem nézett?

Ott van továbbá a *társadalmi kérdés,* melynek keresztény irányú megoldása azonos egész hatalmas néposztályok megnyerésével és megőrzésével a katolikus hitnek és az Egyháznak. De hogyan működjék ismét közre a szociális kérdés keresztény irányú megoldásán az, aki e kérdéshez magához sem ért s még kevésbbé látja, sőt tán nem is sejti még a szoros összefüggést a szociális kérdés (pl. a pauperizmus, a lakásnyomor stb.) és a vallási és erkölcsi élet között?

Szóval: amint a leendő suszternek és a leendő államtitkárnak, a leendő gépésznek és a leendő hadvezérnek, az orvosnak, ügyvédnek, bírónak, aviatikusnak és mindennek az ég alatt előbb *meg kell tanulnia* a gyakorlandó művészetének az elemeit, mert enélkül kontár és fuser marad élete szakadtáig: épúgy a leendő apostolnak, tehát az ifjúsági kongregánistának is a jámborság gyakorlata s a körülményeihez mért apró-cseprő apostolkodás mellett mindenekelőtt tanulmányoznia kell későbbi nagy feladatának kérdéseit is: komoly, rendszeres és céltudatos munkával be kell iskolázni önmagát arra, hogy majdan a katolikus renesszánsznak értékes katonája, hű és hozzáértő pionirja lehessen.

Ime, s ez az a pont, amelyre az ifjúsági kongregációk mintha még eddig nem fektettek volna kellő súlyt. Mert hiszen eredményes ez a munka csak akkor lehet, ha a kongreganista nem magára hagyottan s egyedül, hanem a kongregációban, vállvetett erővel és intézményesen veszi azt fel programmjába. Még pedig nemcsak egy-egy szakosztály (pl. hitvédelmi szakosztály) keretében, hanem lehetőleg úgy, hogy valamennyi felsőbosztályos tag számára legalább 2—3 hetenkint tartatnék az ájtatossági gyűlésen kívül ilyen

tanulmányi gyűlés („tanulmányi kör"), melynek tárgya egy vagy két praktikus hitvédelmi, szociális vagy más, általában: *apostolkodási kérdés* volna, melyre a prézes útmutatása mellett s kellő könyvek segélyével egy-egy fiú előkészül. A gyűlésen aztán előadja a kérdésre vonatkozó fontosabb tudnivalókat; majd a többi hozzászól, kérdez, nehézségeket támaszt, újabb megjegyzéseket fűz hozzá stb.

Ilyen tanulmányozandó s megvitatandó kérdések lehetnének pl., hogy itt hevenyében csak egynéhányat említsek fel: a *hitvédelemtan* teréről: az Isten léte, a monizmus és materializmus, a szabadgondolkozás, az akaratszabadság, a lélek halhatatlansága, a Szentírás történeti értéke, a csoda, Krisztus istensége, az Egyház isteni eredete, az igaz Egyház jelei, a pápaság, a gyónás, az Oltáriszentség, a házasság szentségi jellege és felbonthatatlansága, a papi rend, a papi nőtlenség, az egyházi vagyon, az ima észszerűsége, a kereszténység nemi etikája, a tiszta élet lehetősége, az Egyház történelmi érdemei, csalhatatlansága, türelme; az inkvizíció, az index, rossz pápák, rossz papok; az Egyház joga a gyermeknevelésre, a hitvallásos nevelés szükségessége, a hitvallásos iskolák; keresztény tudományosság; halottégetés stb.

Az *apostolkodás és katolikus szervezkedés* főbb kérdései közül: Van-e szükség a katolikusok szervezkedésére és mily irányban?; a katolikusok szervezkedése az egyes országokban; a legfőbb katolikus egyesületek és szövetségek (a főbb államokban és nálunk); az egyesületi élet helyes elvei; tagok szerzése és képzése; a hitbuzgalmi s a többi egyesületeknek egymáshoz való viszonya; a közös tanácskozások és manifesztációk (nagygyűlések és kongresszusok) jelentősége, mai állapota; hitbuzgalmi, társadalmi, népfelvilágosító, karitatív, ifjúsági, női és szakegyesületek; legényegyletek; patronázsok; misszióegyesületek; a katolikus sajtó, heti- és napilapok, folyóiratok, röpiratok; az ellenség hadereje e téren; mik a főellenvetések, melyekkel meg kell küzdenünk; nép- és egyesületi

könyvtárak; nyilvános könyvtárak katolikus könyvállományának szaporítása; katolikus (fehér) színház és mozi; a közerkölcstelenség elleni küzdelem (kirakatok, utcasajtó, élclapok, divat, öltözködés, fürdő, tárlatok, színházak, mulatóhelyek).

A *társadalmi kérdésnek keresztény irányú megoldását* illető kérdések: A társadalmi kérdés és a kereszténység; az Egyház és a munkáskérdés; az Egyház és az anyagi kultúra; az Egyház és a szegénység; az Egyház és a szociális mozgalmak az egyes országokban; XIII. Leó és a Rerum novarum-enciklika elvei; marxizmus és kereszténység; revizionizmus és kereszténység; keresztényszocializmus és szociáldemokrácia; a szociáldemokrácia veszélyei, hazugságai, sikereinek titka; az igazságos bér; a munka és a tőke viszonya keresztény szempontból, a család és a modern gazdasági élet; a lakásnyomor; a gyermek- és a nőkérdés; a cselédkérdés; a tanoncok lelki és anyagi gondozása; a takarékosság; az antialkoholizmus; a szociális önsegélyzés, a szövetkezetek, a biztosítás; miért nem boldogul a magyar földműves, a kisiparos, kiskereskedő, a vagyontalan intelligencia; miért nincsenek keresztény kereskedőink, nagyvállalkozóink stb.; a keresztény szakszervezeti mozgalom; szociális törvényhozás; a katolikusok részvétele a szociális mozgalmakban itthon és külföldön stb., stb.

Ime, csak egynéhány kérdés a megtárgyalhatóknak egész légiójából. És egyre sem lehet mondani, hogy nem érdekes vagy hogy túlhaladja egy felsőosztályos középiskolai diák érdekkörét. Nem. Ma az ifjúság minden iránt érdeklődik s a vallásellenes eszméket és elméleteket sokkal korábban hallja, semhogy a viszontfelkészülődés munkájával az érettségiig volna szabad várni.

S végül e kérdések megtárgyalása roppant nagy fokban megnyerné főleg az értelmesebb fiúk érdeklődését is — és ez sem utolsó dolog. A fiúkongregációkban nem egyszer tapasztalható bizonyos pangásnak

rendesen az az oka, hogy a pusztán ájtatossági gyűlések a nagyobb, aktív jellemű fiúkat nem elégítik ki teljesen s a kongregáció, ha ezeken kívül mást semmit sem nyujt, bizonyos meddő, pietisztikus egyesületként tűnik fel a szemében. Szó sincs róla: az ájtatosság továbbra is a legfőbb, a lényeg marad; de kössük össze vele okkal-móddal a jövő küzdelmeire való komoly, férfias, céltudatos készülést s ez éppen a legértékesebb elemeket kétszeres vonzó hatással fogja a kongregációhoz, mint jövő apostoli harcaik apródiskolájához fűzni. Nem kételkedünk benne: ennek a hármas célkitűzésnek:

1. vallásosság,
2. *tanulmány és készülődés a jövő apostolságra* és
3. aktív működés — nemcsak az a haszna lesz meg, hogy egy csomó kitűnően beiskolázott s így kétszeresen hasznavehető katolikus világi apostolt fog nevelni — amire oly égető szükség van! —, hanem ezenkívül magukat az ifjúsági kongregációkat is új élettel, frisseséggel, munkakedvvel és tartalommal tölti el.

Azért, kedves ifjú társaim, ha még egyszer felhangzik a kérdés: mire kell minden, de főleg minden *ifjúsági kongregációnak* törekednie? a felelet úgyebár ez lesz: háromra, úgymint:

1. a vallásosság gyakorlására és mélyítésére,
2. a katolikus apostolkodásban való önképzésre és ilyirányú tanulmányra,
3. állapotunkhoz mért apostoli cselekvésre.

E három közül egynek sem szabad elmaradnia. különben kongregációi életünk *csonka* marad.

A helyes pályaválasztás módja.

Szomorú dolog, hogy sok fiatalember úgy megy neki a pályaválasztásnak — élete egyik legfontosabb cselekedetének — mint a tinó a rétnek, hogy csak a külszínre tekint és gondolkozni nem gondolkozik jó-

formán semmit. Megtetszik neki ez vagy az a pálya; dehogy veti latba, igazán neki való-e? Érvényesülni fognak-e azon a lelkének jobb, nemesebb törekvései is? Jut-e mellette mód, idő és alkalom lelkiségének kellő művelésére, a vallásosság gyakorlására s nem utolsó helyen: az apostolkodásra is; és sok csak akkor kap észbe, amikor már nem kezdheti újból elpuskázott életét.

Még azok is, akik igazán nem vallástalanok, sok esetben túlságosan felejtik, hogy ily fontos és nemcsak életbe, de örök életbe vágó kérdésben Istent s a vallást is konzultálni kell és ehelyett merőben földi és anyagias szempontok szerint ejtik meg a pályaválasztást. Hány kitűnő pap és szerzetes, hány derék apostol, hány nagyraképes Isten katonája vész el így évről-évre a Krisztus-ország számára, egyedül azért, mert aki nagyon is alkalmas volt volna a pályák legszebbikére és legmagasztosabbjára: a lelkek megmentésére és Jézus Krisztus birodalmának terjesztésére, nem figyelt oda kellőkép s így nem is hallhatta meg a Mester édes, hívogató szavát: Te nekem való vagy, „veni, sequere me", „jöjj és kövess engem!"

Nem lesz tehát érdektelen a helyes pályaválasztás módját a lelki élet egyik legnagyobb mesterének: Loyolai Szent Ignácnak exerciciumos könyve alapján röviden ismertetni.

Szent Ignác előrebocsátja, hogy háromféleképpen lehet valamely felsőbb, főleg papi vagy szerzetesi hivatást vagy általában: valamely nagyobb jóra való hivatottságunkat felismerni. Az *első* mód a legvilágosabb, de legritkább is s ez az, amikor maga az Isten valami feltűnően természetfeletti módon hív meg valakit egy életpálya vagy cselekvésmód követésére, olyannyira, hogy a meghívott még csak nem is tudna kételkedni benne, hogy csakugyan Isten az, aki hívja. Ilyen volt pl. Szent Pál, Szent Máté apostolok, vagy azon szentek hivatása, akiknek Isten egyenesen és csodásan kijelentette, hogy mire hívja őket.

A *másik* mód az, amikor ugyan közvetlenül semmi természetfeletti behatást nem veszünk észre, de mégis oly nagyfokú kedvet, lelki örömöt és vigasztalást érzünk, valahányszor a kérdéses életpályára gondolunk, hogy alig kételkedhetünk benne, hogy ez a kedv, öröm és jóleső érzés az Isten hívó, biztató szózata a lélekhez. Ilyen azoknak hivatása, akik gyermekkoruktól vagy pedig valamely későbbi időponttól fogva a leghatározottabban vonzódnak valamely magasabb életpálya vagy tökéletesebb cselekvésmódhoz s egészen meg vannak győződve róla, hogy boldogok csakis ezen a pályán, ezen az úton lehetnek. A hivatás ezen módja sokkal gyakoribb, mint az első, de még mindig nem az egyetlen mód és nem is egyetlen bizonyítéka a valódi hivatásnak.

Hátra van a hivatás *harmadik* módja s ez abban áll, hogy a lélek ugyan semmiféle különös emóciót vagy izgalmat nem érez, sőt talán úgy vonzódik a kisebbik jóhoz, mint a nagyobbhoz, vagy — tisztán az érzést tekintve — a kisebb tökéletességű élet- és cselekvésmód esetleg még sokkal jobban is megnyeri tetszését. Téves volna azt hinni, hogy ily esetekben nem lehetne szó igazi magasabb hivatásról. Biztosan ilyenkor csak úgy láthatunk, ha *elmélkedő imádságban* keressük meg hivatásunkat s míg egyrészt Isten segítségét, vezetését, sugalmazását kérjük, másrészt a hittel megvilágosodott józan ész rendes kutatómunkája útján nyugodtan fontolóra vesszük, melyik életpálya vagy cselekvésmód a legalkalmasabb arra, hogy azon a mi életünk célját: Isten dicsőítését és lelkünk üdvözítését minél jobban és biztosabban elérhessük. Ha azután kellő ima és elmélkedés után úgy találjuk, hogy az a magasabb életmód ugyan szép, de nem nekünk való, hogy arra erőink elégtelenek, hogy abban nem biztosíthatjuk eléggé állhatatosságunkat, akkor ez annak jele, hogy Isten nem hívott meg a kérdéses magasabb tökéletességre, mert nem adta meg reá a kellő alkalmasságot. Ha pedig mindent megfontolva

úgy találjuk, hogy a magasabb tökéletességű élet- vagy cselekvésmódra kellő erőkifejtéssel elég alkalmasak leszünk s azon majd biztosabban és teljesebben művelhetjük Isten dicsőségét és saját lelkünk tökéletesítését, akkor igazi hivatásunk van rá, még akkor is, ha semmi különösebb vágyat, kedvet és örömet nem érezünk annak követésére.

Hogyan ejtsük meg már most e harmadik s legáltalánosabb módon a kérdéses életpályára való alkalmasságunk, tehát hivatásunk vizsgálatát? E célra Szent Ignác kétféle elmélkedést ajánl.

A helyes választás első módja.

1. Mindenekelőtt élénken magam elé állítom s pontosan körülhatárolom a *tárgyat,* amely felől a választást meg akarom ejteni; pl. hogy alkalmas vagyok-e papi vagy szerzetesi pályára, vagy általában az önkéntes szegénység vagy szűzesség követésére, valamely különösebb áldozat meghozatalára, vagy valamely világi pálya követésére, amellyel kevesebb anyagi haszon jár, ellenben több apostoli munkára lesz ott alkalmam stb. (Megváltoztatva a megváltoztatandókat ugyanígy választhatok a világi pályán is a különböző lehetőségek, pl. ilyen vagy olyan házasság stb. között.)

2. Ezután époly élénken szemem elé állítom életem és létezésem egyetlen *végcélját,* mely abban áll, hogy Istent dicsőítsem s így örökre üdvözüljek s iparkodom annyira kizárólag csak a végcél fontosságára irányítani figyelmemet, hogy vele szemben minden más földi hajlamtól függetleníthessem magam. Kényszerítem önmagamat, hogy ne a hajlamaim és kívánságaim szerint döntsek, hanem egyesegyedül azon cél nagyobb vagy kisebb biztosítása hasson reám, amely végett Isten megteremtett.

3. Buzgón *kérem* Uramat, Istenemet, adja, hogy értelmemmel belássam annak a választásnak előnyeit, melyet ő tart helyesebbnek s hogy indítsa meg aka-

ratomat s irányítsa arra felé, amerre az ő dicsősége és tisztelete kívánja.

4. Azután egészen nyugodtan végigmegyek a választás tárgyát képező lehetőségeken s mint valami kereskedő mindkét félen sorba veszem az *előnyöket és hátrányokat,* amelyek ebből vagy abból a választásból származhatnak.

5. Az így nyert eredményt *összehasonlítom* s iparkodom megállapítani, melyik oldalon van több indító ok választásom irányítására s így, a helyes, józan gondolkodás szerint melyik irányban fedezem fel az előnyök többletét, hogy eszerint dönthessek.

6. Az így megejtett tisztán észszerű választást ezután nagy és buzgó *imádkozással* ajánlom fel az Istennek s kérem az Ő kegyelmét, hogy amit végcélomra való tekintettel választok, annak véghezvitelére bőséges segítséget nyujtani kegyeskedjék.

A helyes választás második módja.

a következő lehet. (Előre megjegyezzük azonban, hogy ez a második mód is beleolvasztható az elsőbe, mégpedig annak negyedik vagy ötödik pontjába. E második mód a következő négy pontból állhat:)

1. Mindenekelőtt arra törekszem, hogy *megvizsgáljam azt a vonzalmat,* amelyet akár az egyik, akár a másik irány felé érzek. Kikutatom előre is alaposan, hogy vajjon igazán egyedül Isten és a lelkem iránt való szeretetből vonzódom-e ezen vagy azon oldalhoz vagy nem; s addig nem választok, amíg meg nem bizonyosodtam felőle, hogy választásomat egyedül Isten szeretete és lelkem üdvözítésének vágya sugalmazzák.

2. Azután elképzelem, mintha *nem is magamról lenne szó,* hanem valamelyik jó barátomról, valakiről, akit ismerek és szeretek és akinek igaz boldogulása nagyon is szívemen fekszik. Elképzelem, mintha az illető hozzám fordulna tanácsért s én, miután minden

számbavehető körülményt alaposan megfontoltam, most az Isten színe előtt legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint neki jó tanácsot volnék hivatva adni. Amit így másnak tanácsolnék és mondanék, ugyanezt szabály és zsinórmérték gyanánt fogadhatom a saját választásomat illetőleg is.

3. Elképzelem, mintha nem is a mai napot, hanem *halálom napját* élném s mintha csak ott feküdném már halálos ágyamon vagy ravatalomon s onnan tekintenék vissza egész életemre, többi közt a jelenlegi választás napjaira is. Elgondolom, vajjon mit fogok kívánni akkor, mi fog boldogítani akkor, mi fog aggasztani akkor s iparkodom aszerint ejteni meg választásomat ma, amint majd halálos órámon kívánni fogom, hogy bár megejtettem volna.

4. Elgondolhatom azt is, hogy lelkem elhagyta már a test porhüvelyét s ott áll az *Örök Bíró előtt.* Iparkodom elgondolni, mi lesz akkor a vágyam, a kívánságom, melyik elhatározásom, melyik választásom fog ott nekem megkönnyebbülést, vigasztalást, megnyugvást, örömet szerezni. S ezután úgy választok a jelen élet különböző lehetőségei, életpályái és cselekvésmódjai között, ahogy akkor választanék, ha az Isten ítélőszékétől mégegyszer vissza szabad volna jönnöm a földre s újra kezdhetném életemet.

Miután e gondolatok szerint lehetőleg megszabadítottam lelkemet a merőben földi és félrevezető hajlamok hatásától és teljesen csak örök üdvösségem és lelki nyugalmam szempontjai szerint hangoltam lelkemet, megejtem a választást Isten színe előtt úgy, amint azt az előbbi módozat hatodik pontjában említettük.

Sok idő múlt el azóta, amióta Loyolai Szent Ignác e tanácsokat papírra vetette s el lehet mondani, hogy azóta száz- és százezer emberr ejtette meg pályaválasztását a jelzett módon. S biztosak lehetünk benne, hogy akik *így* választottak pályát, jól választottak s nem kellett választásukat megbánniok soha.

Pályaválasztás előtt.

Ifjú barátom, gondolkoztál-e már azon: *mi leszel? Melyik pályára lépsz?*

Ez a kérdés a legfontosabb rád nézve, mert tőle függhet földi s örök boldogságod. Aki elhibázza a pályaválasztását, az egész életén át, esetleg az örökkévalóságon át is nyögni, siratni fogja oktalanságát.

Milyen pályát válasszak? kérded. Ezt a kérdést legtöbbnyire a hajlam, a tehetség, mások ajánlása s példája, valamint a körülmények döntik el. A legtöbb fiatalembert ezen a téren csak az vezeti: hol csalogat legtöbb földi előny, legtöbb pénz, élvezet, csillogás.

Arra már kevesen gondolnak, hogy a pályaválasztásnál a lélek érdekeit is szem előtt kellene tartani. Sőt azt mindenelőtt! Mert mit használ, ha olyan pályát választasz, amely külsőleg előnyös ugyan, de nem elégíti ki lelked magasabb igényeit s nem biztosítja örök boldogságod elérését! A pályaválasztásra is áll Krisztus Urunk figyelmeztetése: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkének azonban kárát vallja?"

Pap vagy világi?

Erre tán azt feleled: micsoda? Hát okvetlenül pappá kellene lennem? Nem üdvözülhetek-e világi pályán is?

Szó sincs róla, nem vagy köteles pap lenni, hogy üdvözülhess. Sőt: aki nem érez magában hivatást az egyházi életre, ne is gondoljon a papi pályára. Igazi hivatás nélkül legfeljebb rossz pap lenne belőled, s akkor mindenesetre százszor jobb, ha világi maradsz. Derék, jellemes, apostollelkű világi férfiakra is szükség van. Inkább légy jó világi, mint rossz pap!

Azonban megvizsgáltad már magad komolyan, nem válhatnék-e belőled is jó pap? Nemcsak azért mégy-e el egykedvűen a papi hivatás gondolata mellett, mert tán soha meg nem fontoltad a pálya előnyeit?

A legmagasztosabb pálya.

Magában véve a papi pálya kétségtelenül a legkiválóbb, a legszebb, a legmagasztosabb.

Mi teszi az életpályát széppé? A cél, a foglalkozás, amely sajátja.

A papi pálya főfeladata: az Isten szolgálata. A világi is szolgálja Istent, de nem oly közvetlenül s nem oly osztatlanul.

A pap reggeltől-estig Istennek él. Egész munkája egyetlen felséges, egetzengő himnusz, csupa szakadatlan Isten-dícséret. A pap szent dolgok között forog állandóan, a legszentebb cselekményeket végzi, mindig vagy Isten*nel* vagy Isten*ről* beszél. Ő hozza közelebb Istent az emberekhez s az embereket Istenhez. Istennel társalog a misében, a breviáriumban s Isten országát terjeszti az emberek között.

Áldás-e a világnak Krisztus? Áldás-e az evangélium, az erkölcs, a hit? Akkor áldás a pap is, mert ő védi, ő terjeszti, ő szilárdítja Krisztus szelíd uralmát a lelkeken.

Melyik pályát lehet magasztosság dolgában a paphoz mérni? Egyiket sem. A kézműves, a földműves, a gyáros, a kereskedő, a mérnök anyagi javakat termel és közvetít. A jogász, az ügyvéd, a bíró, a hivatalnok, a társadalom jogi rendjét igazgatja. Az orvos a beteg testet gyógyítja. A tanár a gyermekek értelmét csiszolja. A katona az államot s a közbiztonságot védi. Mindez nemes dolog, de hol marad a papi pálya szépsége, fensége mögött!

A pap szellemi értékeket termel s erkölcsi bajokat hárít el a társadalomtól. A pap is tanít — de az örök élet tudományára. A pap is gyógyít — de Krisztusért s a lelkekért. Halhatatlan lelkek megmentése, az örök pokol kioltása s az örök mennyország megnyitása századok és ezrek számára, Krisztus világmegváltói művének folytatása: ez az ő nagyszerű rendeltetése. Lehet-e ennél dicsőbb, nemesebb hivatás?

Mennyi jót tesz az igazi pap a földön! Szava hitet

gyujt a hitetlen szívében, a bűn szennyéből kiemeli a gyarló emberlelkeket, megtisztítja, Istenhez vezeti, meggyógyítja a beteg szíveket. Millió áldás kél a nyomában. Ő az ártatlan liliomok őre, az eltévelyedettek térítője, vakok világosítója, küzdők gyámola, szenvedők támasza. Egy szóval: ő Krisztus képviselője a földön, ő Jézus munkatársa, az apostolok osztályosa, a mennyek országának hasznos munkása.

Mennyivel szebb, jobb, magasztosabb munkakör ez, mint bármely más foglalkozás!

A legboldogabb pálya.

De nemcsak a legmagasztosabb pálya ez, hanem a *legboldogabb* is.

Nincs a jó papnál boldogabb ember a világon! Nem mintha élete csupa rózsautas séta volna, vagy mintha helyzete anyagi szempontból valami irígylésreméltó lenne. Hanem mert a jó pap lelke állandóan csordultig van kegyelemmel, Isten békéjével, a lélek legtisztább és legmaradandóbb gyönyöreivel.

A jó pap lelkében állandóan ott ragyog az Istenszeretet mosolya, a Jézus-közelség édes öntudata. Boldoggá teszi a kiválasztatás szent önérzete: a tudat, hogy Jézus közvetlen munkatársai körébe, udvartartásába tartozik. Hogy nem önző céloknak él, hanem Istennek s a lelkeknek, hogy bizonyos fokig ő az emberiség egyik legnagyobb jótevője. Hogy Isten általa osztja szét kegyelmeit azoknak, akiket szeret s akiket örökre meg akar menteni általa.

A jó papot szereti is és hálásan tiszteli minden becsületes ember. Igaz, hogy a rosszak gyűlölik, de ez még csak annál nagyobb dicsőség. Kit szeretnek annyian s kinek hálálkodnak oly meleg ragaszkodással, mint a jó papnak? Prohászka, Hofbauer Szent Kelemen, Vianney János, Don Bosco hány megtört szívet gyógyított meg, hány halálos bűnt akadályozott meg s hány lelket ragadott ki az örök kárhozat vesze-

delméből! Nem csoda, ha ezek mind hálásan emlékeznek reá s fognak emlékezni mindörökké!

A papnak nincs családja — és mégis van. Mert neki mindazok gyermekei, akiknek ő nyitotta meg a lelki élet útjait. A hívek épp ezért „atyának", lelkiatyának szólítják, Istent tisztelik és Jézust szeretik benne. S mennyi nemes, tiszta, szent örömöt okoz a papnak, ha látja, hogy fáradozásai nyomán mindenütt új lelki élet nyílik; hogy az ő verejtéke árán új tavasz, új virágzás derül a szívekre s ahol azelőtt a hitetlenség s hitközöny dermesztő tele járt vagy az erkölcstelenség démonja pusztított, ott most Krisztus hinti szét napsugaras, gyümölcstermő áldásait!

S ha a jó pap élete végére ér, nincs mit félnie a haláltól és ítélettől. Ami másoknak borzalom és rettegés, az neki az öröm és reménység tárgya. Nem csoda! Hiszen aki egész életén át Istennek szolgált s Jézusnak hódított lelkeket, aki a mennyországot benépesítette megmentett lelkekkel, annak ítélete is boldog koronáztatás lesz; azt Jézus bizonnyal e szóval fogadja az örökkévalóság küszöbén: „Ime, te jó és hű szolga, mivel kicsiben hű voltál, sok fölé helyezlek: menj be Uradnak örömébe!" (Mt. 25, 21. 23.)

Sok az aratnivaló, kevés az arató.

Jó papokra a népnek égető szüksége is van. Maga Szent Pál azt mondja, hogy a hit virágzása elsősorban az igehirdetőktől, a papoktól függ. „Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni", mondja s hozzáteszi: „Azonban hogyan higgyenek (az emberek), ha nem hallgatják Isten igéjét? És hogyan hallgassák, ha nincs igehirdető?"

Hit nélkül, keresztség nélkül, bűneink feloldozása nélkül, Oltáriszentség nélkül nincs üdvösség. Már pedig ezeket a katolikus pap közvetíti az embereknek. Tehát ahol pap nincs, ott az üdvözülés legalább is nehéz és kétséges.

Vegyétek el a világból a papokat: az emberek

hamarosan el fogják felejteni halhatatlan lelkük gondozását, a tízparancsolatot, az evangéliumot, Jézus Krisztust. Nem lesz, aki védje a vallás szent ügyét, nem lesz, aki bűnöket bocsát, megszegi az élet kenyerét s bemutatja az Újszövetség örök áldozatát. Mivé lenne akkor a világ? Mivé lenne az emberiség, a család, az ifjúság, a társadalom Jézus Krisztus papsága nélkül?

Hány milliónyi ember fog üdvözülni a jó papok munkája nyomán! S hány fog elveszni részben azért, mert nem volt elég pap, aki a lelküket gondozta volna! Nem is beszélve a keresztény kultúra, tudomány, művészet káráról, a keresztény karitász, szociális munka, beteg- és szegénygondozás, az ifjúság nevelése stb. terén való hirtelen lesüllyedésről, ha egyszer hiányoznék a katolikus papság irányító, példaadó, támogató, kezdeményező tevékenysége.

Már pedig, kedves ifjú olvasóm, tudod-e, hogy Magyarországon a legtöbb helyen *égető paphiány van?* A legszükségesebb munkát sem tudjuk elvégezni sokszor, a legfontosabb helyeket nem tudjuk betölteni, mert hát „az aratnivaló sok, de kevés az arató". Sokszor még az öregedő papokat is kénytelen fontos hivatalokban meghagyni a püspök, mert nincs elég embere, hogy minden helyre megfelelő erőt állíthasson.

Bezzeg a protestánsoknak sokkal könnyebb a helyzetük. Igaz, hogy ott nincs igazi pap, csak „lelkész", de mégis megdöbbentő, hogy ők mennyivel nagyobb számban sürgölődnek az ő híveik között. Magyarországon átlag 1 lelkész esik minden 700 protestánsra, míg a katolikusoknál egy-egy pap csak minden 3000 lélekre jut. Akárhányszor 30—40 kálvinista család számára már van „pap" a községben, viszont 2, 3 s még több ezer katolikusnak nincs sem papja, sem temploma. Nem siralmas-e aztán a lelki elárvulás, amely e paphiány nyomán fakad?

A Nagy Magyar Alföldön e tekintetben némely helyen valóságos Afrika van. Egy derék katolikus

tanítónő leírta néhány éve a „Mária-kongregáció"-ban, hogyan próbált hittaniskolát szervezni néhány nagy tiszántúli községben, amely már évek óta nem látott papot. Megtörtént, írta, hogy egyszerre három nemzedék: nagyapa, apa és felnőtt fiú együtt ültek előtte s úgy tanulták a — keresztvetést. Másutt egy missziós páter megkérdezett egy tanyai legényt: hallott-e valaha Jézus Krisztusról. A legény így felelt: „Nem hallottam, kérem, mert hozzánk nem jár ujság"! Iszonyú lelki elhagyatottság! Valóságos pogányok az ország közepén!

Mit nem tehetne néhány lelkes, fiatal pap, ha végigjárná az alföldi tanyákat, a református községekben elszórtan élő katolikusok tízezreit! Megerősítené őket a hitben, megőrizné őket a másvallású lélekvadászok elől, akiknek ilyenformán könnyű akár át is csábítani a hamis hitre a pásztor nélkül szűkölködő nyájat.

„Tanítsatok minden nemzeteket!"

Pedig nekünk, magyar katolikusoknak még az ország határain túl is volnának nagy és sürgető lélekmentő feladataink. Minden művelt katolikus nemzet régóta résztvesz az evangélium terjesztésének Krisztus-rendelte munkájában, csak mi magyarok maradtunk le ezen a téren szégyenletesen a legutóbbi időig.

Krisztus Urunk parancsa mindenkit kötelez. Mindnyájunknak szól a szeretet törvénye, hogy segítsük elvinni az üdvösség tanát azokhoz, akik még mindig a pogányság és a halál árnyékában ülnek. Mi lesz velük, a szerencsétlenekkel, ha nem sietünk segítségükre?

Nem szégyenünk-e, hogy immár csaknem 2000 év mult el a megváltás óta s az emberi nemnek még mindig kétharmadrésze pogány? 1700 millió ember él ma a földkerekségen s ez az óriási szám csupa ugyanolyan halhatatlan lelket jelent, mint mi magunk. És ezek közül még csak 360 millió a katolikus, kb. ugyanannyi a görögkeleti, protestáns és egyéb keresztény

együttvéve, 15 millió a zsidó, 210 millió a mohamedán, a többi mind, mind pogány!

Két országban: Kínában s Indiában együttvéve az emberiségnek csaknem fele él: 800 millió ember. Ebből a 800 millióból mindössze még csak 6 millió a katolikus, tehát nem is egészen 1 százalék! Mi lesz a többivel az ítélet napján? S ki fog felelni annyi millió ember vesztéért, akiket meg lehetett volna menteni, hacsak a művelt országok katolikusai nem lennének olyan önzők, hogy legfeljebb csak magukra gondolnak s hagyják embertársaik százmillióit az örök kárhozat útjain járni!

Egyetlen hithirdető, a nagy Xavéri Szent Ferenc állítólag vagy 300 ezer pogányt keresztelt meg a saját kezével. A pogányok nagyrésze szívesen fogadja az evangéliumot ma is s néha egész falvak akarnak a keresztény hitre térni. Csak nincs, aki oktassa, felvilágosítsa, megkeresztelje őket s bevezesse a katolikus hitélet csodás titkaiba. Valóban: „az aratás bőséges, de kevés hozzá a munkás".

Mit lehetne tenni, milyen virágzó hitközségeket, egész katolikus országokat lehetne teremteni a föld különböző tájain, ha nagyszámú lelkes fiatal pap jelentkeznék missziós szolgálatra! Egyes pogány népek meg, mint az ázsiai kirgizek és tatárok, de a japánok is, nagyon jól tudják, hogy ők nekünk, magyaroknak rokonaink s a magyar hithirdető szavára kétszeres örömmel hajtanák szívüket Krisztus édes igájába. Csak volna sok lelkes magyar ifjú, aki megértené a lelkek üdvösségére szomjazó Krisztus hívó szavát!

„Hej, ha én is, én is köztetek lehetnék!"

Azt kérdezed, kedves ifjú, mit kellene tenned, hogy te is beállj a Krisztus katonáinak fényesvértű csapatába, hódítani lelkeket az örök élet Királyának? Talán te is felsóhajtasz e sorok olvasására, Krisztus hírvivőinek seregébe vágyva: „Hej, ha én is, én is köztetek lehetnék!" De mi akkor a teendöd?

Megmondom.

Mindenekelőtt élj *nagyon buzgó lelki életet.* Tedd magad méltóvá Isten előtt a legmagasztosabb hivatásra. *Imádkozzál* sokat, hogy ha Jézus csakugyan téged is kiszemelt az ő szolgálatára, vezessen el célodhoz, engedje leküzdened az akadékokat s erősítsen meg a magasabbrendű hivatás páratlan kegyelmében. Légy tiszta és vesd meg a test s a bűnös világ örömeit. Neked szebbet, nemesebbet, magasabb kiválasztást készített az Úr. Ne érd be az utca porával, mikor gyémántot szedhetsz. Ne áldozd fel ködért a fénylő napot, zivatarért a szivárványt, sárért az aranyat.

Aztán beszélj egy jó lelki vezetővel s tárgyald meg vele alaposan, mire érzesz hivatást s mit választhatsz leginkább a körülményeid szerint. Ha nem végeztél iskolákat, de tudsz valamely mesterséget, még mindig kitűnő szolgálatokat tehetsz valamely szerzetben vagy akár a missiókban is mint laikus testvér. Ha tanultál, akkor pap is lehetsz. De akkor további kérdés: milyen pap akarsz lenni? A szerzetesi pálya, feltéve, hogy jó és komoly szerzetről van szó, magában véve feltétlenül tökéletesebb, mint a világi papi; de ha hajlamaid s képességeid inkább erre vonzanak, vagy a külső körülmények inkább ezt ajánlják, légy jó világi pap.

Ha aztán megvizsgáltad hivatásodat s kikérted lelkiatyád tanácsát, jelentkezzél akár egyházmegyéd papnevelőjében (rendesen június végén van „konkurzus"), akár, ha szerzetespap akarsz lenni, az illető szerzet rendfőnökénél. A főbb hazai szerzetesrendeket itt fel is sorolom:

1. *A jezsuita-rend, vagyis a Jézustársaság.* Alapította Loyolai Szent Ignác. Hivatása az Egyház védelme s a hitélet fellendítése korszerű eszközökkel: tehát az igehirdetésen kívül tanítással, irodalmi és hitvédői munkával, előadások tartásával, a tudományok művelésével, missiók és szentgyakorlatok által stb. A rend a pogány-missziók terén is többezer taggal működik, Amerikában, Indiában, Japánban egyetemei s egyéb

tudományos intézetei vannak. Jelenleg ennek a rendnek van a legtöbb tagja a világon: 25.000-nél több. A rend igen alapos kiképzést nyujt tagjainak, tanulmányi kurzusa elég hosszú, azért ide csak jobb tehetségű fiatalemberek jelentkezzenek. A jezsuiták életmódja hasonlít a világi papokéhoz; külön rendi böjtök s egyéb külső szigorúságok nincsenek benne, de annál nagyobb súlyt helyez a rend a katonás fegyelemre és engedelmességre. A magyar rendfőnökség címe: Budapest, VIII., Mária-utca 25.

2. A nyugati szerzetesrendek közt legrégibb a *Szent Benedek rendje,* vagyis a bencésrend. Magyarországon még Szent István telepítette le őket (Pannonhalma). Nálunk főleg tanítással foglalkoznak, de plébániákat is vezetnek. A rend számos gimnáziumot tart fenn nálunk és sokat foglalkozik a liturgikus mozgalommal is. Jelentkezési cím: Főapátság, Pannonhalma.

3. Inkább az egyszerű nép lelkipásztori gondozását tűzte ki céljául a nagy Assziszi *Szent Ferenc* rendje, vagyis a *ferencesek.* Hazánkban főleg Kapisztrán Szent János tette a rendet kezdettől fogva nevezetessé s a ferencrendieknek igen nagy hazafias érdemeik vannak a magyar nép vigasztalásában s lelki gondozásában a török elnyomás idején. Ma Csonka-Magyarországon két rendtartományuk van: a Kapisztrán-rendtartomány (főnöksége Gyöngyösön) és a Mariánus-rendtartomány (főnöksége Budapesten, IV., Ferenciek-tere 8.). A Ferencrendnek egyik elágazása a *minorita-rend,* melynek magyarországi központja Egerben van, valamint a *kapucinus-rend,* melynek központja Budapesten van (II., Fő-utca).

4. Tanítással foglalkoznak s mellesleg lelkipásztorkodással még: a *ciszterciták* (zirciek, Szent Bernát alapítása), a *piaristák* (Kalazanci Szent József rendje, ennek volt Nagy-Magyarországon legtöbb gimnáziuma), a csornai és jászóvári *premontreiek.* Ezek számos kiváló középiskolát vezetnek s emellett irodalmi és tudományos téren is szép tevékenységet fejtenek ki.

5. A domonkosok, vagyis *Szent Domonkos rendje*, igehirdetéssel és lelkipásztorkodással foglalkozik. Életmódja meglehetősen szigorú, fegyelme tökéletes. Magyarországon csak kevés háza van, legkiválóbb a budapesti (VII., Szent Domonkos-utca 3.).

6. Hasonlókép a lelkipásztorkodás terén segédkezik a *szerviták rendje* (Budapest, IV., Szervita-tér), valamint a *kármelitáké* (központ: Budapest, VI., Huba-utca 12.). Ez utóbbi rendnek már életmódja is igen szigorú (húst sohasem esznek, fapadon alusznak stb.), azonkívül idejük jelentékeny részét a szemlélődő imának szentelik.

7. Újabb szerzetestársulatok: a *szaléziánusok*, akik főleg a munkásifjúság gondozásán fáradoznak (magyarországi központjuk: Esztergom-tábor) s az *Isteni Ige Társulata*, amely kizárólag a külföldi misszióknak s a pogányok megtérítésének szenteli erejét. A *lazaristák* társulata voltakép nem szerzet, de közös életet folytat, csakúgy, mint a szerzetesek. Feladatuk: népmissiók s lelkigyakorlatok tartása.

8. Görögkatolikus szerzetesrend a *baziliták* rendje, melynek Nagy Szent Bazil az alapítója. Lelkipásztori munkával foglalkoznak a görögkatolikusok között. Főházuk Máriapócson (Szabolcs vm.) van.

9. Nem papi rend az *Irgalmasok rendje*, melynek tagjai beteggondozással foglalkoznak. Központjuk: Budapest, II., Zsigmond kir.-út 17. Fiúoktatás a feladatuk az *Iskolatestvéreknek*, akik szintén nem papok. (Budapest, I., Istenhegyi-út.) Úgyszintén a *kalazantínusoknak*, akik az iparosifjakkal foglalkoznak (Budapest, II., Toldy Ferenc-utca 30.).

10. A magyar alapítású *pálos-remeték* rendje eredetileg szemlélődéssel, majd lelkipásztorkodással foglalkozott. II. József eltörölte Magyarországon a rendet s most csak Lengyelországban él tovább; újabb időben lelkes emberek azon fáradoztak, hogy ezt a speciálisan magyar eredetű rendet Magyarországon ismét feleleveníthessék. Házuk van már Budapesten (XI., Szent Gellért-tér), Pécsett és a kiskúnfélegyházai Szentkúton.

Befejezés.

Jézust egyszer megkérdezte egy gazdag ifjú: „Mit tegyek, Uram, hogy üdvözüljek?" Jézus így felelt: „Tartsd meg a parancsokat!" Az ifjú erre nyugodt lélekkel mondhatta: „Ezeket megtartottam gyermekkorom óta. Mit tehetnék még?" Jézus megszerette ezt a fiút, mondja az evangélium, kétségtelenül a tiszta élete miatt. Szeretetének jeléül ezt a meghívást intézte hozzá: „Ha tökéletes akarsz maradni, menj, add el mindenedet s add a szegényeknek, s jöjj és kövess engem!"

Az ifjú nem ismerte fel e szavakban a magasabb hivatás kitüntető kegyét, sajnálta elhagyni a világot s csüggedten távozott. Jézus fájdalmasan nézett utána s akkor mondta azt a megrázó szót, hogy nehezebb a földi kincsekhez ragaszkodónak bemenni a menynyekbe, mint tevének átjutnia a tű fokán.

Ifjú olvasóm, ha hozzád is szól az Úr lelkiismereted titokzatos hangján: „Kövess engem!" — ne keményítsd meg szívedet! Jézus legnagyobb szeretetének jele, ha arra hí meg, hogy fegyvertársa, harcosa, szolgája légy az emberek között. Magadnak is legigazibb boldogsága, felebarátaidnak lelke üdve, az Anyaszentegyháznak s édes hazánknak nagyobb virágzása függhet tőle, hogy követed-e e kitüntető hívást. Ha úgy érzed, a világban van helyed, maradj a világban. De ha úgy gondolod, hogy volna erőd a papi vagy szerzetesi pályára és meg tudnál felelni ennek is: ne vesd el magadtól könyelműen ezt a nagy gondolatot. Ha pedig úgy érzed, csakugyan az Úr közel szolgálatára kellene szentelned magad: ne vonakodjál, ne félj, ne alkudozzál, hanem vesd magad örvendező készséggel az isteni Mester karjaiba, akinek leghőbb vágya, hogy minél több s minél derekabb munkást küldhessen az ő aratásába! Mondd akkor szívvel-lélekkel:

— *Igen, Uram, vezess, ahova akarsz! Mutasd az utat s én követlek tégedl Szívesen hozom neked áldozatul fiatal szívem minden vágyát s törekvését, hacsak*

remélhetem, hogy királyi seregednek méltó tagja, országodnak hasznos katonája lehetek. Légy te vezérem, példaképem, jutalmam, boldogságom s teljesüljön be általam is főpapi imád: Jöjjön el a te országod!

Vezéreink az üdvösség útján.

Kint a véres csatamezőn nincs győzelem vezér nélkül. Egy nép sem olyan balga, hogy hadseregeit, ha csak a legkisebb vállalkozásokra is, vezér nélkül küldje ki. Csupán a másik, sokkal nehezebb és fontosabb küldetésben, melyet mindenki saját emberi személyiségének tökéletesítésében végez, a döntő harcban az üdvösség és a kárhozat között, akar az elbizakodott, modern ember pusztán a saját fennhatósága alatt, minden vezetés nélkül győzni? Az ilyennek elve ez: szívesebben állok a saját rozoga padlómon, mint a szomszéd kőhídján. Inkább a bűnt a magam útján, mint az erényt a másén.

Mi, máriás testvérek, örömmel valljuk: minket más fából faragtak, mi másképp beszélünk! Ezerszer tapasztaltuk, hogy jobb Isten parancsainak hídján erényes szívvel vándorolni, mint bűnökkel terhelten az ingatag padlóról a mélység torkába zuhanni. Szánakozzunk a lezuhanókon! Ha ezt belátjuk, akkor nem kívánhatjuk az Egyház vezetésétől való függetlenséget, a teljes önvezérletet, mely ennyire veszedelmes. Mi ragaszkodunk Istenhez s az ő parancsaihoz, sőt szemünk előtt akarjuk tartani azokat a tündöklő karakterpéldákat is, akiket az Úr a győzelem pálmájával megajándékozott, a szenteket, kik emberek voltak, mint mi, hasonló harcoknak voltak alávetve, mint mi, hasonló keresztekkel terhelve, mint mi. Ők valóban vezéreink lehetnek, az örök hazába vezető úton.

A szentek példája az a lelki kovász, amely áthatja a társadalom lelkét s az erő, amely elég hatalmas lehet a közszellem átalakítására. Mint megrázó, felserkentő példaképek állanak előttünk, kik új értéket adnak mindennapi életünknek s könnyűvé teszik a jónak

gyakorlását, vonzóvá azt, amit példájuk nélkül sokan megvetettek volna. Valóban ily hegyeket mozgató erős hit szükséges ahhoz, hogy az emberiség az Istentől kijelölt pályán tovább haladjon örök célja felé — ezt mondja James, a nemkatolikus amerikai filozófus.

A *szentek vezéreink Istenhez.* Isten a kezdet és a vég. Őbenne nyugszik meg az emberi lélek, ő a legmélyebb gondolatunk, leghatalmasabb érzésünk. Önkénytelen őszinteséggel fejezi ezt ki Nietzsche is, a kételkedő bölcsész és istentagadó, midőn így sóhajt: „Mutasd meg arcod létezőknek Atyja, Te nagy ismeretlen, kihez lelkem minden igazságért epedő vágya szárnyal".

Nietzsche sem ismerte el mindenben Istentől való függését. Önmaga szabott irányt életének s ez végzetes volt ránézve. Ő nagy volt az emberi gondolatokban, de nem volt nagy az akaratban. Az akarat hősei a mi szentjeink, az Egyháztól hitelesített lelki nagyságok.

Sokan, ha Istenről, vallásról van szó, igen kis tekintélyektől kérnek tanácsot. S mily sok fegyvertelen lélek téved e miatt. Az igazi mintákat Isten adta nekünk a szentekben. A szentek közt találjuk a lélekben óriás férfiakat, a legmeglátóbb szemekkel, melyet nem vakított el szenvedély vagy emberi félelem. Férfiak, kik bátorságukban szívük vérét adták hitükért s meggyőződésükért. Férfiak, azok közül is, akik nem jártak mindig Isten útjain, míg a maguk kárán be nem látták, hogy mily könnyen foszló káprázat a hitetlenség, míg igazi boldogságot csak a hit ad.

Ki olvashatja mély megindulás nélkül nyilvános vallomásait a minden idők Isten-keresői közt legnagyobbnak, Szent Ágostonnak? „Ez a könyv szívedet meggyujtja és örömkönnyeket fakaszt szemedben" — így ír róla Petrarca. Ágoston elbeszéli, hogy kételyek közt vergődve a földet, a tengert, az örvényt, az eget, a napot, a holdat és csillagokat ostromolta kérdéseivel s ezek így feleltek neki: „Mi nem vagyunk a te Istened. Mi nem adhatunk szívednek nyugalmat. *Quaere super nos!* Hágj magasabbra! Kutass felettünk!" — És

hogy kiált fel örömittas s mégis fájó szívvel, miután Istent megtalálta: „Későn ismertelek meg, te Szépség, Te mindeneknek őse és mégis egyre új, későn tanultalak meg szeretni! Te belül hívtál és én kívül kerestelek s tévelyeim mélységébe zuhantam. Távol ösvény vont el tőled, de ott nem volt maradásom nyugtalanságomban. Te egyre erősen hívtál és megtörted fonákságomat. A Te erős fényedtől szememről leesett a hályog. Megízleltelek s most éhezlek és szomjazlak!" — Isten és a lélek megtalálták egymást.

Ime, egy igazi világító példa Isten keresésében.

A vallásos hitélet nemcsak a meggyőződést, hanem a szeretetet és Isten szolgálatát is magában foglalja. A teremtmény végső célja a Teremtőhöz való visszatérés. Ezért kell az embernek mint eszes lénynek a Teremtőtől való függést alázatosan elismernie és pedig úgy, hogy Isten szolgálata neki necsak mellékes vallási gyakorlat legyen, hanem lelke legyen minden cselekedetének, egész életének. Az igazán hitből élő nemcsak vasárnap katolikus, hanem a munka napjait és egész munkáját Istennek szenteli azzal, hogy mindennek lelket ad keresztény öntudatosságával.

A szentek is ezzel a teljes meggyőződéssel dolgoztak s járták Isten útjait. Ők a mi vezéreink Istenhez, ők a kongreganisták igazi példaképei az élet viszontagságaiban. Kövessük őket, mert tőlük megtanulhatjuk s magunkévá tehetjük az életre legszükségesebb két dolgot: a *derült világnézetet* és az *önuralom szellemét*. Az önuralmat megköveteli az élet még a nem szentektől is, a derült világnézet pedig szükséges ahhoz, hogy lelkünk egyensúlya mindig megmaradjon.

Mindenki, minden életpálya és minden foglalkozás megtalálja a szentek között a saját példaképét. Csak egy szükséges: hogy ismerjük őket s választhassunk közülük olyant, aki a mieinkéhez hasonló viszonyok között élt. Olvassuk életrajzukat és csakhamar ők lesznek legjobb barátaink.

Az Isten ifjú lovagja.

Ott, ahol a Pó bűbájos vidékén, Mantua festői dombjai közül, emelkedik Castiglione ősi vára, az olasz reneszánsz fénykorában ott ringott a legnagyobb ifjú hős bölcsője, akit a világ valaha látott. Alajosé, az Isten lovagjáé, az erőteljes ifjú férfiasság és szinte nem e világról való nemeslelkűség mintaképéé. Nem édeskés anyja-gyermeke volt, nem vánnyogó, nyafogó hiszterikus, nem melegházi virág, amelyhez szél és nap nem ér, hanem bámulatos tehetségű és akaraterejű, uralkodásra született levente, akinek már gyermekkorában legfényesebb jövőt jósoltak.

Atyja, az uralkodó őrgróf, előre örvendett a dicsőségnek, amely az olasz történelemben máris oly fényes nevekkel ékeskedő Gonzaga-dinasztiára az ő elsőszülöttjéről származni fog s a toszkánai, majd a madridi udvar nagyjai elragadtatással beszéltek arról, mit fog ez a kivételes hajlandóságokkal és tehetségekkel felruházott fejedelmi ifjú Európa történetében véghezvinni, ha majd egyszer atyja helyére lép. Abban a korban, amelyben egész népek sorsa az uralkodók egyéniségének kiválóságától vagy értéktelenségétől függött, egy olasz reneszánszfejedelem, mégha uralkodásának területe közvetlenül csak kisebb fejedelemségre szorítkozott is, bizonyos tekintetben többet jelenthetett, mint akárhány nagykiterjedésű, de kultúrában és politikában súlytalan birodalom uralkodója. „Mi lesz ebből az ifjúból, akitől egy mosolyt kapni is kitüntetés számba megy, ha megnő és a trónra lép?" mondták sokan.

S mi lett ebből az ifjúból? Ó igen, nagyra tört ő is! Fejedelmi elhivatottságot érzett. Hatalmas, erőteljes, tettekben gazdag jövőt keresett ő is. Csakhogy egészen más gondolatok vonalában mozogtak tervei, mint főúri környezetéé. Előtte a legmagasabb ideál lebegett: a fejedelmi lélek ideálja. Az ő jelmondata ez volt: „Quid hoc ad aeternitatem?", „Mi ér többet az örökkévalóság szempontjából?" — Ő nem tudta beérni azzal

a fénnyel és ragyogással, mely gyermekkora óta, mint fejedelmi sarjat körülvette és amelynek ölén az akkor hatalmának és dicsőségének tetőpontján álló spanyol udvarban nevelkedett. Neki nem volt elég a harci babérok aratása, bár öt éves gyermekkorában már ágyút sütött el és nagyon jól érezte magát apró, sisakos egyenruhájában. Neki kevés volt a dúslakodó pompa, az élvezet és szórakozás ama tengere, amely az akkori reneszánsz-fejedelmek udvarában délpontját érte el. Nagyságra vágyott, de amelyet körül nem ír idő és tér; fényre és előkelőségre, de amely nem színes ruhák, paripák és fegyverek csillogásában merül ki; szeretetre vágyott, de amelynek nem szabja végét a rohanó élet, a holnap már kaszáját suhogtató halál. Még gyermek volt, amikor felismerte a mulandó dolgok belső ürességét és értéktelen voltát s ifjú korában oly férfias komolysággal mélyedt el a vallás és az örökkévalóság ismeretébe, oly halálos elszántsággal szentelte magát a legtökéletesebb istenszolgálatra s oly meleg, őszinte, lángoló szeretettel fordult az Oltáriszentségben jelenlévő Krisztus felé, aminőt ilyen korban a legnagyobb szentek életében is hiába keresnénk.

A világias érzelmű, szinte csak az e világiakkal törődő apa rémülve látta, hogy elsőszülöttje és büszkesége egészen más utakon keresi a valódi nagyságot, mint ahogy azt ő elképzelte. Rémülve hallotta a szolgaszemélyzettől, hogy a még alig 15 éves Alajos éjszakánként órákig merül el könnyező, áhítatos imába, hogy míg társai játszanak, ő komoly elmélkedésben tölti idejét, hogy mennyit böjtöl, hogyan ostorozza kis testét véresre a feszület előtt s hogy legfőbb öröme, ha ebédjét, vacsoráját a vár körül lakó szegények között oszthatja szét. Hát még mikor a 17 éves ifjú eléje áll és kijelenti, hogy lemond utódlási jogáról, lemond fejedelmi örökségéről, várairól és kastélyairól, lemond és szerzetbe lép.

Még hozzá éppen a nemrég alapított Jézustársaságba, amelyről közismert volt, hogy tagjai külön fogadalommal kötelezik magukat arra, hogy sem világi,

sem pedig egyházi kitüntetéseket vagy méltóságokat sem nem keresnek, sem el nem fogadnak soha. Nosza megindul az atyai gyöngéd intrika! A nyakára küldenek egyébként igen derék papi embereket, akiknek az a feladatuk, hogy Alajost szándékáról lebeszéljék és ha már csakugyan egyházi pályára lép, legalább olyan rendet válasszon, amelyből hamarosan püspöki és talán bíborosi méltóságra emelkedhetik. De Alajos hajthatatlan marad. Ha már lemond a világról, egészen le akar mondani róla. Ha Istennek akar élni, hadd legyen egészen és mindenestől az Övé! Az örökkévalósághoz képest ugyan mit számít, hogy valaki herceg vagy koldus-e, bíboros vagy egyszerű jezsuita! „Quid hoc ad aeternitatem?"

És semmi sem képes visszatartani a lánglelkű ifjút. Ő az Isten lovagja és a lovagot nem tartja vissza hódító útján semmi sem! És amikor a római rendház kapuja végre feltárul előtte, azt hiszi, a paradicsomba lép be rajta s szűk, kicsiny cellája szegényes küszöbén elragadtatott boldogsággal ismételgeti a zsoltáros szavát: „Ez az én házam és lakásom, itt fogok élni és itt fog megnyugodni lelkem!" Mint a győztes hódító, aki most fűzi homlokára egy világ felett vívott diadala borostyánját, úgy jár-kel, sürgölődik a fejedelmi ifjú a lemondás szegényes csarnokaiban: tányért mos, folyosót seper, pókhálókat szed le s engedelmeskedik az utolsó rendi fráternek. A két ujoncév elvégzése után megkezdi filozófiai és teológiai tanulmányait. Füzetei az ő egyenes, markáns, férfias kézvonásaival ma is láthatók a S. Ignacióban. Közben lelke mint a királysas a nap felé, szabad szárnyalással emelkedik mind magasabban az Isten felé. Tanára és gyóntatója, a nemrég szintén boldoggá avatott tudós Bellarmin bíboros, aki őt túlélte, öreg korában is meghatódottan emlegette az ő szent lelkigyermekét, akinél művészet volt a gyónásban feloldozási anyagot találni. „Ha meghalok — mondogatta az agg bíboros —, egyetlen vágyam, hogy az én egykori szent gyónógyermekem lábához temessenek". Beteljesült a vágya: a bíborruhás, ezüst maszk-

ban fekvő, világhírű tudós teste ma ott fekszik öt lépésnyire a márványtól, aranytól és drágakövektől ragyogó oltártól, amelynek asztala alatt lápiszlazuli- és aranyozott bronzkoporsóban pihen az Isten ifjú lovagja.

Alajosnak a rendben is rendkívüli jövőt jósoltak. Muzio Vitelleschi, a rend későbbi generálisa, azt jövendölte neki, hogy generális lesz. Több lett: szent és vértanu. Nem ontotta vérét a hitért, de feláldozta ifjú életét egy koldusért a hősies felebaráti szeretet oltárán. Pestisszerű járvány ütött ki Rómában. Az emberek sorra haltak. Nem győzték orvossal és ápolóval. Alajos is jelentkezik önkéntes ápolónak s bár elöljárói nehezen adták az engedélyt. Egy nap éppen a ma is fennálló Consolata-kórház felé siet és az út szélén halállal vívódó koldust talál. Nem gondol se a veszéllyel, se a jövővel, a fejedelmi sarj, a 23 éves ifjú lehajol a koldushoz, felnyalábolja és ölében viszi be a kórházba. Másnapra ő is beteg s hiába minden gondos ápolás, a liliom lekonyul, a rend reményei összedőlnek, az ifjú hős lelke kiszabadul a mulandóság tömlöcéből. Ó, hogy örvendezett Alajos, amikor megmondták neki, hogy meg fog halni! Csak egy kívánsága volt még, hogy ne ágyban haljon meg, hanem mint Krisztus katonáját fektessék a mezítelen földre és hadd halljon meg olyan szegényen, mint az ő Királya egykor a keresztfán.

Június 21-ike volt 1591-ben. Róma gyászba borult a halálhír hallatára, de az ég egy szenttel gazdagabb lett! S ezidén, Szilveszter napján, lesz kétszáz esztendeje, hogy XIII. Benedek pápa szentté avatta s az egész világ ifjúságának mennyei pártfogójául adta.

S az Isten lovagja csakugyan nem csalódott. Nagy lett, hős lett, aminő mint uralkodó őrgróf talán sohasem lehetett volna. Példaképe ott ragyog öt világrész ifjúsága előtt. Századok jönnek és mennek s az ő szépsége soha nem hervad el. A világ élvezetei között puhultságra hajló, talán már be is szennyezett ifjú lelkek elé ő varázsolja oda a férfiúi tisztaság hervadhatatlan ideálját, egy szebb, nemesebb és tisztább élet lehetőségének s kívánatos voltának hitét.

Milliók lelkesedtek rajta, százezrek követték példáját s csodálták rajta a katolikus vallás bámulatos jellemnevelő erejét. Bár lelkesedne rajta magyar ifjúságunk is, bár hullana liliomos lovagkoszorújából egy fénysugár a mi ifjaink és leányaink szívébe!

Szent Alajos és a mai ifjúság.

1725 június 21-én jelölte ki XIII. Benedek pápa az ifjúságnak mindenkori pártfogójául és példaképéül Szent Alajost. 1891 június 21-én ünnepelte az egész világ katolikus ifjúsága a Szent halálának 300 éves fordulóját. XIII. Leó két külön brévében emlékezett meg az eseményről. „Németországban — írja P. Meschler — nem volt dóm és nem volt kápolna, ahol Alajos tiszteletére nem kondultak meg a harangok és nem jubiláltak ifjak és öregek egyaránt. A szentségekhez oly sűrűn járultak, mint máskor húsvéti időben".

Most, 1926 december 31-én, a Szentnek 200-ik szenttéavatási évfordulójára készülünk. XI. Pius pápa felszólítására világszerte ünnepségek folynak s a karácsonyi ünnepek alatt minden nemzet ifjúsági zarándoklatot rendez Rómába ünnepélyes Alajos-hódolatra, amelyen a pápa maga is résztvesz. Magyar zarándoklat is indul az első Alajos-ünnepélyre.

Sokan azonban mintha elfelejtették volna Szent Alajost, vagy mintha félreismernék s nem értenék meg teljesen. Kitalálták róla, hogy „természetellenes" szent volt, aki túlzott, nőkre nem nézett, sanyargatta magát. Elfelejtik, hogy ezek a vonások egyedül nem alkotják Alajos igazi képét s jelentőségét. Igenis, Szent Alajos éppen a mi korunk ifjúságának is kiválóan követendő példakép.

Ki volt Gonzaga Alajos, a castiglionei őrgróf elsőszülött fia? Először is mindenekelőtt *feltűnően erőteljes egyéniség* volt, akiben a későbbi férfi határozott vonásai korán jelentkeztek. Hajthatatlan tetterővel, vasakarattal és rendkívüli szellemi tehetségekkel halmozta el a természet. E képességeket a gondos nevelés

még jobban fokozta. Már kis korában valóságos udvartartása volt kiváló mesterek vezetése alatt. A Szentről alkotott hagyományos felfogással szemben, e tényezők összehatása folytán fejlődött ki nem közönséges ügyessége s az emberekkel bánni tudása úgy, hogy már fiatal korában valóságos diplomáciai megbízatásokat tudott sikeresen teljesíteni. Vajjon ez csak olyan melegházi-növény lelkiségre vall-e nála?

Az a tény, hogy már 15 éves korában mint királyi apród kapta azt a megbízást, hogy a hazatérő II. Fülöpöt, a rettegett királyt, ünnepélyesen üdvözölje, mutatja, hogy a spanyol udvarban sem merült ki tevékenysége a puszta csendes elmélkedésben. Nem csekély fényt vet e megállapításra az a körülmény is, hogy Fülöp nagy reményekre jogosító fiának, Jakabnak is ő volt játszótársa, egészen ennek korai haláláig. Madridban ismerte meg atyjának játékszenvedélyét is, amit sajnálkozva el kellett ítélnie s ez jellemének önálló fejlesztésében ismét megerősítette. Nem kevésbbé tanuskodik határozott és céltudatos cselekvésmódja mellett, hogy az apródi szolgálata alatt, még egészen fiatal korában, bőséges időt fordított bölcseleti és egyéb tudományos foglalkozásokra Madridban épúgy, mint később a milánói tárgyalások idején. Atyja oly hamar felismerte fiának e rendkívüli tehetségeit, hogy a 16 éves ifjút küldte igen fontos ügyekben az itáliai fejedelmi udvarokhoz követségbe. Az a fogadtatás, amelyben később, mint egyszerű szerzetesnek is része volt, mutatja, mekkora elismerést és csodálatot váltott ki mindenkiben eme küldetései alkalmával.

Férfias, remek jellemét legjobban megvilágítja az a küzdelem, amelyet atyjának makacs ellenállásával kellett vívnia. Az őrgróf nem akart letenni arról a gondolatról, hogy Alajos legyen utódja. A család fennmaradásáról való gondoskodás nem okadatolja meg eléggé ezt az ellenállást atyja részéről, mert Alajosnak még négy kisebb fitestvére volt.

Az igazi ok az volt, hogy az apa meglátta Alajosban *a született uralkodót.* Ezt a véleményt osztotta

az egész őrgrófság népe, amely sírva búcsúzott távozó urától és későbbi visszatérése alkalmával leírhatatlan lelkesedéssel fogadta. Röviddel a Jézustársaságba való belépése előtt kapta súlyosan beteg atyjától azt a megbízatást, hogy Milánóban fontos ügyeket bonyolítson le. Ott tartózkodása majdnem fél esztendőt vett igénybe.

Rátermettsége mellett tanuskodik az is, hogy mint szerzetes is a legnagyobb körültekintéssel és eredménnyel intézett el kényes természetű világi ügyeket. Rokonainak kívánságára és a rend generálisának parancsára a 21 éves fiatal szerzetes kényszerül ismét hazatérni, hogy hozzátartozóinak örökösödési viszályait elsimítsa. Ezt az ügyet is a legnagyobb hozzáértéssel intézte el és rendezte az uralkodásban őt követő testvérének, Rudolfnak zilált és kényes házassági viszonyát. Ezeket a feladatokat egy világkerülő, teljesen önmagába temetkezett Alajos soha meg nem oldotta volna. Mindezt tekintetbe véve, nem csodálkozunk azon sem, hogy P. Vitelleschi, a későbbi rendi generális, benne a jövendő nagy előljárót látta már és társai tréfálkozva „kis generálisnak" nevezték.

Félelmet nem ismerő bátorságának és határozottságának nagyszerű bizonyítéka halála. Jóllehet, előljárói több társának halála után őt is visszahívták a pestises betegek ápolásától, mégis újból ki tudta eszközölni a kórházi szolgálatra az engedélyt. Mikor egy az utcán elhagyottan fekvő pestisest vállaira véve, a kórházba szállított, maga is áldozatul esett a kórnak, amelyből nem volt többé számára felépülés. Íme néhány markáns vonása az igazi Alajosnak, kinek élethű képét a százados kegyelet alakító fantáziája meglehetősen meghamisított és felismerhetetlenné tette. Mai felfogásunk szerint ugyanis az angyal és „angyali" fogalmak alatt nehezen tudunk valami erőteljeset, nagyságával lenyügözőt, férfiasan kemény egyéniséget elgondolni. Ez a helyesbített felfogás illik Alajosnak a madridi udvarban készült arcképhez is. Valóban fejedelmi jelenség festői ruhában és fegyverzetben. Éles,

energikus vonásai, erősen jelentkező szakálla inkább húsz éves lovagra vallanak, mint valami átlátszó, lenge, e világon túl élő angyalra.

Volt, csakugyan volt Alajosban bizonyos előkelő, hideg megközelíthetetlenség. Ez azonban az uralkodásra és vezérnek született jellem megközelíthetetlensége volt. A nagyra hivatottnak, a mások irányítására választottnak bizonyos tekintetben visszavonultságban kell élnie, kell, hogy közte és a világ között nagy legyen a távolság. A királyi havasok magassága mindig messze van a völgyi országutak közönséges utasai számára. A vezérnek mindig még ki nem aknázott értékeket kell lelke mélységeiben környezete számára tartogatnia, sohasem szabad teljesen kiüresednie. Ezeket a kincses mélységeket Krisztus hivatottja az Istennel való együttlétben találja fel. Alajos is ezért maradt oly távol a többiektől. Az egyedüllétben, az órák hosszat tartó imádságban alakult ki benne az a hatalmas erkölcsi erő, amelynek oly feltűnő hatása volt környezetére. Közbejött események csak megerősítették törekvéseinek ezen irányát.

Egészségi állapota korán szigorúan megtartóztató életmódra kényszerítette. Ez volt rendkívül szigorú aszkéta életének kezdete a reneszánsz fejedelmi udvarok hallatlan fényűzése közepette. A korán fejlett értelmű fiúnak mélyreható élménye volt első általános gyónása. Magában véve egyáltalában nem ritka jelenség az, hogy egy 10 éves gyermek az ilyen élményekből, az első önmagával vívott küzdelemből kifolyólag és a gyóntatószékben önmagáról alkotott első ítélet nyomán egész életének döntően határozott irányt szabott. Aki az első gyónás jelentőségét bő tapasztalatból ismerte meg, habozás nélkül alá fogja ezt írni.

Arra, hogy Alajosból *elsőrangú szellemi előkelőség* fejlődhessék, elvitathatatlanul nagy befolyással volt korának egy másik szellemóriása, a megtestesült jóság és szeretetreméltóság, Borromei Szent Károly. Ő nyitotta fel Alajos előtt a keresztény vezéregyéniségek nagyságának ősforrását, az Istennel való

egyedüllét embert önmaga fölé emelő hatalmának titkát s az eucharisztikus Megváltóval való bensőséges érintkezés fontosságát.

Ilyen gyökérből fakadt visszavonultsága a világtól, de ez nem fajult a Szentben idegenkedéssé vagy embergyűlöletté. Társaságával szemben mindig megnyerő és udvarias volt. De azért elveit bátran s megalkuvás nélkül hirdette. Mily tisztánlátó körültekintéssel bánt a világgal, mutatja legutolsó látogatása Castiglionéban. Mindaddig vonakodott a néphez szólni, míg öccse botrányos, titkos házasságának ügyét kellőképen nem rendezte. Csak mikor a fejedelmi udvar is a bűnbánat útjára lépett, működhetett Alajos nagy eredménnyel a köznép között. Mivel csak Isten küldötte akart lenni minden más kitüntetés nélkül, olyan rendbe lépett, amelyben még távoli lehetősége sincs meg annak, hogy valaki bármely méltóságra szert tehessen.

Születési előjogáról teljesen lemondva, mélyen és bensőségesen fogadta azt a hivatást, amely erőt adott neki arra is, hogy magas állású egyénekkel szemben befolyását érvényesíthesse. Ezért bátran figyelmezteti a spanyol trónörököst hatalmának szűk határaira, amikor ez elkapatottságában a szélnek is parancsolni akart; később a turini udvarban rendreutasít egy fiatal nemest túlszabados beszéde miatt, bár ő maga alig 17 éves. Később a hozzátartozóinak tartozó tisztelet és gyermeki szeretet tökéletes megóvása mellett hajthatatlan elszántsággal követi tisztán felismert hivatását. Törekvéseinek legfőbb indító oka volt az a szent akarat, hogy embertársait visszavezesse Istenhez és kora mélyresüllyedt társadalmi életének reformjához segédkezet nyujtson. Ezért foglalkozott egy időben azzal a gondolattal is, hogy egy nagyon laza fegyelmű szerzetbe lép, hogy azt gyökeresen megreformálja.

Ezért foglalt oly határozottan állást a ruházkodásban, társasági életben és fényűzésben mutatkozó erkölcstelenség ellen. Tudatosan kereste mindenben az egyszerűséget és kerülte a túlzott pompát és a fényűzést a játék és szórakozás közben is. Előfutára volt

így a komoly társadalmi és keresztény érzésétől sugalt egyszerűségi mozgalomnak.

Ebben van Alajos történelmi jelentősége. Látva a kor romlottságát, keményen, férfiasan szembehelyezkedett vele. Ha szinte túlzásba vitte ragaszkodását a legszigorúbb erkölcsi elvekhez, ezzel is csak tiltakozni akart a puhaság és megalkuvás ellen, ezzel is példát akar adni a magasabb, krisztusi, következetesen katolikus életre. S hogy ezt a missziót már mint ifjú, mint gyermek vállalta, ez emeli ki Alajost messze kortársai fölé, ez teszi szentségi fénykörét még a szentek között is messze kimagaslóvá.

Egy nagy tudós és nagy kongreganista.

Kicsiny koponyájú emberek még mindig szeretnek előhozakodni azzal a dajkamesével, hogy a katolikus vallásosság csak a naiv öregasszonyoknak s a gyermekeknek való. Nemrég nagy reklámmal terjesztettek Pesten és a vidéken egy vaskos könyvet „Az ősember" címmel; ebben is az a felületes és téves mondat állt, hogy a modern természetkutatás feldöntötte a Szentírás teremtéstanát.

Csodálatosképpen azonban mindig csak a féltudósok és egész tudatlanok beszélnek így. A francia természettudományos akadémia tagjai még most az utolsó nyár folyamán is valamennyien, egyhangúlag kijelentették, hogy szerintük a *vallást a természettudomány nevében támadni nem lehet.*

Most decemberben ülte meg egész Franciaország a legnagyobb fénnyel egyik legnagyobb fiának, *Laënnec*-nek 100. születésnapi évfordulóját. Laënnec, bár csak 45 évet élt (1781—1826.), Franciaországnak s az egész világnak egyik legnagyobb természettudósa volt, aki az orvostudományt egészen új alapokra fektette. Tőle származik az úgynevezett auszkultációs módszer: a betegség fészkének hallgatás útján való kivizsgálása. Ha ma a szívet, tüdőt stb. az orvos hallgatózással figyeli meg, ezzel minden esetben Laënnec korszak-

alkotó újításainak eredményeit alkalmazza. A francia orvosi akadémia tagja, *Latuile,* nem habozott róla így nyilatkozni: „Laënnec dicsősége, mint a modern orvostudomány zseniális megalapítójáé, szent és elpusztíthatatlan... Minden orvos, aki bárhol a világon valamely élő lénynek valamely testrészét hallgatással figyeli meg, már ezzel Laënnec tanítványai közé lép. *Laënnec a világ legnagyobb orvosa Hippocrates óta*".

Laënnec már 14 és féléves korában kezdte orvosi tanulmányait s 15 éves korában már sebésszé nevezték ki. 19 éves korában egészségügyi tiszt lett. 20 éves korában a párizsi Charité-klinika hívta meg orvosnak. 22 éves korában lépett a világ elé első korszakalkotó megfigyeléseivel, melyek egyszerre feléje fordították a tudós világ figyelmét. Már ekkor ő nyerte el a legelső díjakat az orvosi szakkutatás terén. Szakadatlan munkában, folytonos felfedezések között töltötte életét, míg 45 éves korában a halál el nem ragadta.

Laënnec azonban *époly lelkes keresztény és katolikus volt,* mint világhírű tudós és felfedező. Bár teljesen vallástalan korszakban, a nagy francia forradalom idején nevelkedett fel, 22 éves korában saját kutatásai s gondolkozása révén felfedezte a katolikus vallás teljes igazságát s 1803-ban ezt írta atyjának: „A dicsőség, a siker, a legfényesebb eredmények nem tudják kielégíteni az ember szívét; erről meg vagyok győződve. Azért ahhoz fordultam vissza, aki egyedül adhatja meg az igazi boldogságot s mindenestül visszatértem a vallás kebelére".

Nem érte be ezzel, hanem belépett abba a párizsi Mária-kongregációba, amely akkoriban a francia főváros legértékesebb katolikus fiatalembereit tömörítette s amelyből számos világhírű egyéniség került ki. Ezt a kongregációt a XIX. század második évtizedének végén a szabadkőművesség erőfeszítésére a kormány üldözte s megsemmisítette. Laënnec azonban mindvégig hű maradt a kongregációban gyakorolt elvekhez s minden földi eredménynek elébe helyezte

a két nagy kongreganista eszmét: az önmegszentelést és az apostolkodást.

A kongregáció Laënnec-t prefektusává is választotta. Mint prefektus többször tartott ő maga is előadásokat kongreganista testvéreinek. Egyik ilyen előadását a következő szavakkal fejezte be:

„Amikor az ember a halálos ágyon van s érzi annak a percnek közeledtét, amikor az örökkévalóság örvényébe kell elmerülnie s látja, hogy mindent el kell hagynia, vagy talán inkább minden elhagyja őt: akkor észreveszi ennek a világnak egész semmiségét. Borzalmas és szívettépő gondolat lehet ez a hitetlennek, aki érzi, hogy most olyan dolgok előtt áll, amelyekre gondolni sem akart. De mennyire más ez a perc a kereszténynek, akit az élő hit megvilágosít!

A haláltól ő is fél, hiszen Jézus maga is végig akarta szenvedni a halálfélelem természetes gyötrelmeit; de azért mégis élete legszebb napjának tekintheti a halál napját, mint amely után e nyomorúságos földi életet egy soha el nem múló béke életével cserélheti fel! Ó, add, Uram, hogy halálunk óráján mi is ebben az édes bizalomban találjunk megnyugvást!"

Egy kedves apróságot jegyeztek fel életéről. A világhírű tudós egyszer barátaival szülőföldjére, Bretagne-ba utazott s útközben fennhangon rózsafüzért imádkoztak. Egyszerre csak a kocsi felfordult velük. Alig tértek magukhoz az ijedtségtől s foglaltak ismét helyet a megigazított kocsiban, Laënnec így szólt barátaihoz:

— Ott hagytuk el: „Ora pro nobis peccatoribus". (Imádkozzál érettünk, bűnösökért.) Folytassuk, barátaim, folytassuk!

Ez a kis eset halála előtt 3 hónappal történt.

Kongreganisták! Legyünk büszkék nagyjainkra! Az igazi műveltség, az igazi szellemi nagyság nemcsak nem ellenkezik a vallásossággal, hanem fordítva: *annak legszebb kiegészítője s legbiztosabb támasza.*

Egy nemes lélek hazatérte.

Ismét egy dús reményekre jogosító ifjú életét, a legnemesebbek és legtisztábbak egyikét, aratta le a háború véres kaszája, vagy ahogy a mi magasabb látásokhoz szokott szemünk látja: vette magához az Életek Adója, az Isten. *Székely Zoltán* tart. hadnagy, kereskedelmi akadémiai hallgató, a budapesti J. t. középiskolai kongregáció volt prefektusa s az egyetemi kongregáció lelkes tagja, az orosz fronton augusztus 14-én megsebesült, fogságba esett s október 8-án, Magyarok Nagyaszonya ünnepén, sebeibe belehalt.

Csak mi, akik közelről ismertük, tudjuk mérlegelni a csapás súlyosságát. Székely Zoltánban, a mi derék, kedves, örökké komoly s mégis örökké mosolygó Zolinkban nemcsak családja és szűkebb ismerőseinek köre veszített sokat, hanem veszített a közös nagy ügy, a magyar keresztény társadalom is: elvesztette egyik ifjú leventéjét, akitől nagyon sokat várhatott s remélhetett a jövendőben. Székely Zoliban minden jótulajdonság megvolt arra, hogy ne csak kiváló, de egyenesen vezérszerepet játsszék egyszer a magyar katolikusság életreszervezésében.

Az a komoly energia, az a férfias, határozott, minden gyermekességtől s léhaságtól messze távol álló jellem, mely rajta már közepes reáliskolás korában szembeszökött, az a mély és szinte szerzetesi lelkiség, amellyel áhítatgyakorlatait végezte, az a kiváló szervező, szónoki és írói erő, az az imponáló s egyben megnyerő fellépés, mely benne máris megnyilvánult s minden fölött az ő hótiszta, ideális, lelkes gondolkozása s az Egyház iránti szeretete arra predesztinálták, hogy valaha nagyon hasznos tagja legyen annak a szervezőgárdának, amely a jelen petyhüdt, álmos, tétlen katolicizmust új életre, új virágzásra fogja kelteni. S most mindeme reménynek vége: egy hőssel többje s egy oszlopos taggal kevesebbje van a magyar kongregációi életnek.

Oly szomorú véletlen, hogy mikor egyik utóbbi

számunkban a „Pihenő a harctéren" c. képünkre pályázatot írtunk ki, hogy ki találja el, az ott lefényképezett 8 fiatal vitéz közül melyik a kongreganista — ő volt az, a 8-as számú, akire egyébként a legtöbben szavaztak is —, akkor ő már pihent, már nem volt az élők közt s a pályázók tudtukon kívül csak a — halott kongreganistát keresték. A levelezőlapos fényképet őmaga küldte nekem immár több mint egy éve; egyébként alig van róla fénykép; mint édesatyja beszéli, a szerény fiú sohasem volt arra rávehető, hogy külön lefényképeztesse magát.

A mi Zolink a kongregáció folyóiratnak is belső embere, munkása volt. Már a második szerkesztőségi titkár, aki elesett. Az első *Pala Márton* jogszigorló volt — legalább minden jel szerint szintén hősi halált halt —; mihelyt ő távozott, Zoli azonnal felajánlotta nekem önkéntes szolgálatát s több mint egy éven át minden szabad idejét teljesen díjtalanul a szerkesztőségben töltötte, hol mindig minden munkára vagy szolgálatra lelkesen készen állt. Meghatott lelkes ragaszkodása, amikor kétéves harctéri szolgálata közben egyszer-egyszer rövid szabadságra hazatért. Ilyenkor egy-két napot otthon s a rokonainál töltött, de harmadnap már nálam volt s egész szabadságát ismét a szerkesztő-irodában, meglehetősen egyhangú, csendes munkában töltötte. Más fiatalember ilyenkor szórakozni ment volna; Zoli sohasem járt sem színházba, sem egyéb szórakozóhelyekre, ő csak a kongregáció házában érezte magát jól.

Kedves volt titkáromnak nem állíthatok szebb emléket itt a kongregációi lap hasábjain, melyeket nemrég még ő is segített korrigálni; mintha ideiktatom harctéri leveleinek néhány részletét. Hadd világoskodjék az ő nemes, tiszta lelke egyenest az olvasó szeme elé a ceruzával sebtében lejegyzett sorokból.

•

1916 júliusában többi közt ezeket írta: „Bízom Jézus szentséges Szívében s azt hiszem, Nála csak előnyömre válhatik ez a sok kínlódás.

Nemcsak a fizikai nehézségek bántanak, de elsősorban az a nagy idő, amit idekünn elveszítettem. Egy év alatt legalább öt évvel öregedtem meg és az én koromban az éveknek nagy ára van. Ha Isten segítségével végig is lábaljuk a háborút, aztán következik még a nagyobb munka, amihez kedvet és erőt még a jövőben kell megszerezni.

A mostani kellemetlenségek elveszik a kedvemet az írástól, azért ne haragudjék reám, kedves Páter, hiszen amellett — és ez a legnagyobb bajom —, folyton otthon vagyok és aggódó figyelemmel, reménnyel és bizalommal gondolok az otthon folyó nagyobb munkára, amely nem a népek, hanem az Isten országát készíti elő. Tudom, kedves Páter, hogy nagy a munka, hiszen mennyi gyötrődésbe, áldozatba kerül itt az emberek között is a megértés és kiegyezés. Milyen messze vagyunk mi még és mennyit kell szenvedni, fáradni, küzdeni, míg Isten országa egy lesz a mienkkel.

Érezzük, hogy ebben a nagy munkában a mi szerepünk nagyon törpe és másunk sincs, amit segítségül adhatunk, mint ezeknek a keserves napoknak a szenvedései, amit szívesen és örömmel hozunk áldozatul, mert így lesz könnyű a teher és így lesz Krisztus igája gyönyörűséges.

Kedves Páter, ha nagy munkájában, imádsága közben néha talán eszébe jutnék, imádkozzék értem is, nem azért, mert megérdemlem, hanem mert igen nagyon reászorulok. Előre is megköszönöm és kedves Páternek maradok Krisztusban tisztelő híve *Zoli.*"

Egy évre rá nagyhéten így elmélkedik:

„1917 ápril. 4. Nagycsütörtök.

Kedves jó ft. Páter!

A nagyhét hangulatában írom a levelemet; már a húsvét reménye integet felénk, még együtt szenvedünk, sírunk az édes Jézussal, még kesergünk és gyászolunk, de mire levelem kedves Páter kezéhez ér, már feljön az öröm napja, már dicsőség, boldogság költözik a földre.

Sóvárgunk jobb jövő után, bűneink tudata undor-

ral s reszketéssel tölt el, a kín verejtéke pereg le arcunkon a végítélet gondolatára, a bizonytalanság réme gyötör s a végső kétségbeesés napján jön el a Megváltó s ember által fel nem érthető szeretetből kínhalálával elveszi bűneinket.

Egész lelkemet valami lüktető áram járja át a Megváltás nagy napja előtt, valami, amit kifejezni nem tudunk, amit csak a lélek érez, óriási erővel tanít, lök ki a sárból, a bűneink nagysága tisztán áll előttünk s élesen tükröződik le előttem a kép, amint az ember, én is, ó jaj, keresztre feszíti az Isten fiát. És minden vétek, minden bűn egy-egy újabb tövis, — még kis gyermek koromból eszemben van ez, hiszen eszembe juttatták, — amivel a szenvedő Krisztust a latrokkal versengve csúfosan megkoronázzuk.

A háború összes borzalmát, ha egy ember élné át, ha egy egész tiszta élet tekintene vissza eseményeire egy élet után, elenyésző csekélység volna engesztelésül azért a nagy áldozatért, amit értünk hozott és húsvét napján dicsőséggel befejezett a mi Urunk Jézus Krisztus.

Kedves jó ft. Páternek s az összes pátereknek örömmel teljes boldog húsvétet kíván Krisztusban tisztelő híve *Zoli.*"

Utolsó levele egy megkezdett levelezőlap, melyet hozzám intézett s amely mellől hívták ki a halál mezejére, mint a 38. rohamzászlóalj hadnagyát. „1917 július 28. Kedves jó ft. Páter! A nagy galiciai előnyomulásból küldöm üdvözletemet" — ez volt hihetőleg az utolsó sor, amit írt. E lapot fogságbajutása után így félbeszakítva kapta vissza a család. A fogságból idegen kéz által iratott néhány levelezőlapot — úgy látszik, jobb karját veszítette el az augusztus 14-iki ütközetben —, azután soká nem jött róla hír; végre két tiszttársa megírta a szomorú valót. A mi derék Zolink nincs már itt köztünk; ő már célt ért; nemes lelke látja már küzdelmei, hősies önfeláldozása végcélját.

Mikor bevonult, búcsúzóul elzarándokoltam vele

a máriabesnyői kegyhelyre. Együtt mondtuk útközben az olvasót, a kegykép előtt végzett imánk után megáldottam őt a Boldogságos Szűz oltára előtt. A Boldogságos Szűz most magához vette tisztalelkű lovagját, hogy a tiszta lelkek örök hazájában imádkozzék értünk.

A kongregánista ifjúság dísze-virága veszett el a háborúban; a legkimagaslóbb nevek: Haják, Hupka, Weigand, Pala, Szentesi, Erős stb. után most Székely Zoltánt siratjuk. De lelkünkbe a gyász mellé a remény sugára szökik: a mi kongreganista hőseink imádkoznak értünk s imáikkal segítenek diadalra vinni a kongregáció eszméjét: Krisztus Urunk országának terjedését a földön!

Ez a reménység vigasztaljon meg veszteségeink között!

Egy édesanya emlékének.

Özv. dr. Bangha Istvánné, a nyitrai hölgykongregáció tagja. (1852—1924.)

Megszállt területről jött az értesítés, hogy a nyitrai katolikus női mozgalmak egyik vezéralakja, e sorok írójának édesanyja, november 11-én este meghalt. Nem a gyermek kíván e sorokban anyja nevének oltárt állítani, ami szerénytelenség volna, hanem egyszerűen a kongregációi és hitbuzgalmi élet krónikása vési fel annak emlékét, akinek nemes, vallásos buzgólkodása szerény körben is sokaknak gyujtott világot a magasabb lelki élet felé és mindenkinek épülésére volt, aki vele ismeretségben állt.

A megboldogult azok közé a mult évszázadbeli nemzedékben nem ritka lelkek közé tartozott, akiket nem neveltek vallásosan s akik csak felnőtt korukban ismerkedtek meg az igazi hitélettel, de aztán annál forróbb lelkesedéssel tárták ki szívüket a természetfölötti világosságnak. S mióta Krisztus szeretete egyszer átjárta lelkét, oly olthatatlan vágy fogta el a tökéletesség után, hogy elég volt, ha valamely prédikációban hallott vagy jó könyvben olvasott valami jót,

amit eddig nem ismert vagy nem gyakorolt, valósággal rosszul érezte magát, hogy ő ezt eddig nem tudta és tette s rögtön meg is valósította.

Mikor először vett részt háromnapos szentgyakorlaton, oly erővel hatottak rá a komoly igazságok s a tudat, hogy mindezt a gyakorlatba is át kell vinnie, hogy belebetegedett s bizonyos, hogy azóta hűségesen meg is tartotta minden feltételét. S amit maga gyakorolt, annak apostola lett s mint az általa alapított nyitrai Oltáregylet vezetője, éveken át házrólházra járt s a saját társaságában épúgy, mint egyszerűbb emberek között csodálatos fáradhatatlansággal buzdított mindenkit a gyakorlati katolikus életre, főleg az Oltáregylet imaóráira. Ő maga sok éven át vállalt éjjeli imaórákat s azokat férjével együtt lelkiismeretesen betartotta.

Isten akaratán való megnyugvása példás volt. Midőn a háború kitört s két fia és veje a harctéren küzdött, egyik leánya, aki irgalmas nővér, azzal biztatta, hogy Isten majd megoltalmazza őket minden veszedelemtől. Az Istenben bízó anya nagylelkűen így felelt: „Hogyan kívánhatnám a jó Istentől, hogy éppen az én gyermekeimet tartsa meg életben, mikor annyi más ezer anyának fel kell áldoznia fiait! Nem tehetek mást, minthogy mindennap az oltárra helyezem őket és áldozatul hozom Istennek, tegyen velük, amint legjobbnak látja". S íme, a hosszú háború folyamán még csak meg sem sebesült egyik sem.

A szentségi Jézus lett mindinkább egyetlen átszellemült szerelme. Bár mindvégig példás családanya s háziasszony maradt, az Oltáregylet létesítése által valóságos középpontja lett az egyházmegye eucharisztikus mozgalmainak; lakásán számos önkéntes és alkalmazott munkaerővel dolgozott az egyházi felszereléseken, melyekkel a megye szegényebb templomait segítette. Midőn hanyatló ereje e munkák folytatásában megakadályozta, új munkateret talált a nyitrai cselédleány-patronázsban, ahol sohasem hiányzott s

ahol vasárnap délutánjait töltötte, játszott a leányokkal, katekizált, mesélt s oktatta őket.

Elete végső két évét a nyitrai Irgalmas nővérek zárdájában töltötte s a cseh megszállás ellenére sem volt rávehető, hogy valamelyik gyermekéhez vagy rokonához költözzék; mert nem akart lemondani a mindennapi szentmiséről és szentáldozásról. Kínos, hosszú betegségében is csak a napi szentáldozás volt öröme, vigasza; a cseh megszállás és egyházüldözés fájdalmai közt, gyermekeitől távol, de nyugodt s derűs lélekkel, sohasem panaszkodva, várta az átmenetet a boldogabb hazába.

A szentkenetet csütörtöki napon, az Oltáriszentség napján óhajtotta felvenni s csütörtöki napon szólította magához az Úr. Temetése e hó második vasárnapján, az Oltáregylet napján volt, Nyitra város katolikus egyesületei, főleg az Oltáregylet s a női Mária-kongregációk szinte teljes számmal kísérték ki a temetőbe.

Egy korán elhúnyt prézes.

P. László Ferenc S. J. (1876—1921).

Aki annyiszor szólt e folyóirat hasábjain is „Az én kedves fiaimnak" címmel az ifjúsági kongreganistákhoz, az ifjúság lelkes barátja s lelkipásztora, sok éven át különböző ifjúsági kongregációk prézese, P. László Ferenc S. J., az iskolaév végén, Szent László napján (június 27) elköltözött az élők sorából.

Ki hitte volna, hisz még csak 45 éves volt. És mily vidám, jókedvű, mily életerős és dolgos! Mindenkit megdöbbentett a hír, hogy beteg, méghozzá gyógyíthatatlan, aki még néhány hete missziókat és májusi szentbeszédeket tartott, órákon át gyóntatott, akin a betegségnek nyoma is alig látszott.

Nem írunk itt róla életrajzot, megtette azt már „A Szív" s P. Tomcsányi tollából most jelent meg róla külön kis életírás. Csak azt említjük meg róla, hogy P. László egyenesen lelkipásztori buzgólkodásá-

nak, nevezetesen a szakadatlan, fáradhatatlan gyóntatói munkának lett áldozata, itt szerezhette rég lappangó vesebaját is, amely aztán oly korán a sírba vitte.

Valósággal a csatatéren halt el tehát. A világ folyton azt kiabálja a papokról, hogy kényelmes életet élnek, hogy dologtalan tagjai a társadalomnak. P. László az eleven, azaz most már holt cáfolata ennek a rosszakaratú ráfogásnak. Oly ember volt ő, aki nem ismerte ezt a szót: pihenés. Még sétára sem ment soha, ha elöljárói rá nem parancsoltak. Hivalkodásra, tereferére, időtöltésre, hiábavaló olvasmányra nem volt kapható. Ellenben nem egyszer, ha a templomi munkától kimerülve, rendtársai közé tért, valósággal összeomlott a fáradságtól. Sőt: akkor érezte magát igazán jól, ha halálosan kimerülve térhetett este rövid pihenőre. Életeleme a lelkipásztori munka volt s hogy mekkora szeretettel, mily atyai gondoskodással, mennyi bölcseséggel s odaadással vezette a lelkeket, főleg a rajongásig szeretett fiatalságot, annak elég beszédes tanujele volt az a rendkívüli népes temetés, amellyel tízezrek kísérték ki utolsó földi útjára s az a mindennapi megújuló virágdísz, mely sírján ma is nap-nap mellett elárasztja.

Jó harcot harcolt, a futást befejezte, a hitet nemcsak a maga, hanem sok-sok ifjú lelkében megőrizte s most bizonnyal hallotta már a lelkek fő-főpásztorának örökké vigasztaló szavát: „Ime, hű és jó szolga, mivel kicsiben hű voltál, sok fölé helyezlek: menj be Urad örömébe". Requiescat in pace!

Apostolok iskolája.

Apostolokat neveljünk a kongregációban.

A kongregáció apostoli célzatait és feladatait mindnyájan tisztán látjuk. Nemcsak az a célunk a kongregációban, hogy magunkat egyénileg kifogástalan s lelki élet felé törekvő katolikusokká neveljük — ez *is* az, sőt ez az első cél —, de époly fontos célunk, hogy apostolai legyünk a szent ügynek, mint amely Krisztusnak s az ő szent Anyjának leginkább szívébe van írva.

A jó s a rossz kongregáció ezen ismerszik meg s ebben különbözik egymástól. Beteg az a kongregáció, amelyben elhanyagolják mindenek előtt a tagok egyéni lelki életét s beteg az a kongregáció is, amely nem apostolkodik kifelé. A jó kongregáció egyénileg kiváló katolikusokat és kiváló apostolokat nevel.

Apostolokra is szükség van, de mennyire! A legtöbb apostoli feladat ma emberkérdés. Gondolatok, eszmék, tervek, teendők bőven vannak, de alkalmas ember nincs hozzá elég, aki végrehajtsa. Mindenütt ezen akad meg minden katolikus akció.

Mi katolikusok pl. a legtöbb esetben túlságosan *kényelmesek* vagyunk. Szeretjük, ha valami jó történik, de csak úgy, ha más csinálja és más vállalja a vele járó fáradságot. A dicsőséget szívesen zsebrevágjuk, de törődni, vesződni valamivel, arra nem vagyunk kaphatók. A kat. apostolkodás pedig ma mindenekelőtt önfeláldozó, lankadatlan munkát követel. Aki erre nem képes, sohasem fogja rászánni magát a fáradságos, nehéz munkára; vagy ha belekezd is, csakhamar abbanhagyja.

Ezért látjuk nagyon sok esetben, hogy amíg a zászló új, mely alá hívnak, sokan tömörülnek melléje; mihelyt azonban a megnyitó ünnepségek elmúlnak, mihelyt letelik az első buzgalom és lángolás néhány mézeshete és kezdődik a próza, a komoly munka, a tényleges helytállás a nehézségek s talán első csalódások között is, akkor kimaradoznak a tagok s meglépnek, meglógnak még azok is, akik leghangosabbak voltak a kezdet kezdetén. Kényelmes, önző, eltűrni nem tudó, a célt mindenáron elérni nem akaró emberekkel nem lehet a közeljövő sürgős és nagy katolikus feladatait megoldani, s mivel a legtöbb kat. ember túlkényelmes, azért nincs elegendő apostolunk.

Szégyen, hogy néha vezető társadalmi pozícióban lévő katolikusaink is, akiknek nevéhez az a fogalom fűződik, hogy ők a magyar katolicizmus hivatott és született vezérei, mily szörnyen kényelmesek, mihelyt katolikus ügyről van szó s mennyire elébe helyezik családi, gazdasági, politikai s egyéb ügyeiket, sőt sokszor a kaszinót is minden kat. egyesületnek, gyűlésnek s hasonlónak. Ha ilyenek a *vezérszerepre* hivatottak, mit várjunk a közlegényektől?

Másik nagy oka az apostoli férfiak hiányának a mi katolikusaink jókora részének hihetetlen *félénksége*, sőt *gyávasága*. A felekezetek tagjai szeretik exponálni magukat a felekezetükért: zsidók, protestánsok, görögkeletiek egyaránt. Gróf Tisza István, Vázsonyi Vilmos bármely pillanatban odaállnak egy-egy protestáns vagy zsidó ügy mellé. A katolikus tán több belső hitéletet gyakorol, mint a református vagy zsidó, de arra a legritkább esetben kapható, hogy kiálljon a síkra és büszkén azonosítsa magát Egyházának törekvéseivel. Meg van félemlítve. Azt hiszi, a katolikusnak bocsánatot kell kérnie azért, hogy élni mer. Neki csak mások hitére kell tekintettel lennie, a magáét legfeljebb négy fal közt gyakorolhatja.

A kongregáció neveljen tehát mindenekelőtt oly

katolikusokat, akik cseppet sem szégyenlik sem azt, hogy katolikusok, sem azt, hogy a kat. ügyért bármikor s bárki előtt elszántan síkra is szálljanak. Ha szabad a protestánsnak, a zsidónak örökké a maga felekezete mellett tüntetni s ezt neki senki zokon nem veszi, mi jogon vehetné zokon nekünk bárki, ha ugyanoly hévvel kelünk mi is az igazság védelmére, mint amazok a tévedés védelmére?

A katolikusok elmaradottságának s az apostoli teljesítmények kicsinységének egyik harmadik oka végül: a kellő *okosság* hiánya. Az Úr Jézus megmondotta tanítványainak, hogy legyenek egyszerűek, mint a galambok, de *okosak is, mint a kígyók.* A katolikus apostoli feladatok megoldására nem elég a jóakarat, oda ész és gondolkozás, tervszerűség és a helyes eszközök megválogatására képes ítélet is kell. És nagyon sok katolikus akciónak az ásta meg sírját, hogy olyanok vették kezükbe, akikben sem a megfontolás, sem a tapasztalatokat latba vető, a tényleges viszonyokkal számoló eszélyesség nem volt meg.

A katolikusnak, ha apostolkodni akar, mindenekelőtt *hittani* dolgokban kell nagyon járatosnak lennie. Hogyan akarja megvédeni hitét, aki azt maga is csak rosszul ismeri? Hogyan adjon jó feleletet az ellenvetésekre, megoldást a nehézségekre, akinek magának is csak általános, kusza fogalmai vannak a hit tételeiről, parancsairól, történetéről? Hitvédelemtani, apologetikai tudás, legalább bizonyos fokú, okvetlenül szükséges a kat. közmunkához. Ha halljuk, hogy egyes esetekben a kétségtelenül ügyesen beiskolázott szabadkőműves és szociálista agitátorokkal és írókkal szemben a katolikusok hogyan vitáznak, hogyan írnak, pl. egyes vidéki lapokban, az ember igazán elszomorodik. Hát csak ennyit tudunk felelni ezekre az egetverő ostobaságokra? Hát ezzel meg ezzel sem tudjuk leleplezni ellenfeleink bámulatos tudatlanságát és szemérmetlenségét? Miért? Mert nem tanulmányozzuk, nem olvassuk, nem ismerik maguk sem a helyes érveket, nem foglalkozunk hittani ismereteink bővítésével. Bíz ez

sok esetben nagyon fájdalmas féleredményekre és egész alulmaradásokra vezet!

És nem is elég csak hittani dolgokban jól ismerni a helyes álláspontot. Szükségünk van alapos tudásra és sok megfontolásra *a gyakorlati katolikus teendők módszerét* illetőleg is. Nagyon sok embernek közöttünk fogalma sincs arról, mikép kell kat. mozgalmakat megindítani, mire kell vigyázni, mit kell tekintetbe venni; melyek a kipróbált, bevált módszerek, melyek a sikernek és melyek a sikertelenségnek rendes okai. Az ilyenek aztán vagy nem érnek célt s akkor elkedvetlenednek, vagy pedig olyan munkát végeznek, amelyeknek a kijavítása több fáradságba kerül, mint a megcsinálása. A katolikus mozgalmak helyes vezetése valóságos tudomány, amelyet tanulni kell s nem szabad mindenkinek találomra oly kísérleteket tenni, amelyeknek esetleg a köz adja meg az árát.

Nagyon szükséges tehát, hogy minél több kat. emberünk legyen, elsősorban férfiak, de nők is, akik a katolikus mozgalmakba beálljanak mindenekelőtt közkatonáknak s a tapasztaltabbak mellett megtanulják lassankint a vezetés művészetét is. A kongregáció erre is a legalkalmasabb talaj. Minden kongreganista, különösen a férfi-kongregációk tagjai, válasszon magának egy-egy területet, amely a képességeinek, hajlamainak, körülményeinek megfelel s dolgozza bele magát azon a területen a munkába.

Az egyik érdeklődjék a kat. karitász ügyei iránt, a másik foglalkozzék az ifjúsággal, főleg az iskolából kikerült új nemzedékkel, a harmadik az ifjúkori bűnözők megmentésével, a negyedik a közerkölcsiséggel, az ötödik a sajtóval, a hatodik a mozival, a hetedik a kórház-üggyel, a nyolcadik a nép politikai megszervezésével, a kilencedik katolikus körök, olvasókörök, kölcsön-könyvtárak ügyével, a tizedik misszió-kérdéssel, a tizenegyedik a nővédelemmel, a tizenkettedik közgazdasági dolgokkal, a tizenharmadik a munkáskérdéssel, a tizennegyedik a tanoncok ügyével... és ki tudná elmondani mindazokat a területeket, ame-

lyeken szükséges volna minél előbb hozzáértő és lelkes apostoli vezérembereket nevelnünk! Kongreganisták a nagy feladat: Krisztus országának terjesztése és felvirágoztatása a földön, az új, keresztény Magyarország megteremtése megérdemli a fáradságot, hogy mind munkába álljunk és buzgón készüljünk a nagy feladatokra, melyeknek megoldása a közeljövőben ránk fog várni s amelyeknek megoldása vagy meg nem oldásától fog függni a mi jövőnk. Az ifjúsági kongregációk a szakosztályokban készüljenek a nagy munkára, melyet később nagyobb körben és nagyobb hatással kell majd végezniök.

A kongregáció áhítatgyakorlataiban alapozzuk lelkünket s erősítsük hitünket, innen merítsük az erőt az apostoli munkára és áldozathozatalra, de aztán ne álljunk meg a puszta imádságnál, hanem dolgozzunk serényen, tanulékonyan, céltudatosan, mert a kat. Magyarország megmentéséről, halhatatlan lelkek százezreinek földi és örök sorsáról, boldogulásáról van szó!

A Nagyasszony áldása neveljen a magyar kongreganistákból lelkes, tettrekész s hasznavehető apostoli gárdát! Erre van mindenekelőtt szüksége ennek a kifosztott, elbolondított, kiuzsorázott s ezer sebből vérző országnak s ennek a feladatnak megoldása a legszebb vallásosság és egyben legigazibb hazaszeretet!

A szakosztályi működés elvei.

A kongregációi szakosztályok működését illetőleg a következő elveket állíthatjuk fel:

Első elv: Nem okvetlenül szükséges, hogy minden oly kifelé ható működésre, melyet a kongregáció végezni akar, külön szakosztályt létesítsünk. Vannak feladatok, amelyeket a kongregáció egésze végez, vagy amelyeket fordítva, csak egyesek végeznek.

Második elv: Felállíthatunk állandó szakosztályokat, de szervezhetünk átmeneti jellegű szakosztályokat is oly feladatok végzésére, amelyek maguk is átmenetiek (pl. egy zarándoklás megrendezése), vagy ame-

lyekről időközben kiderül, hogy nem felelnek meg ennek vagy annak a kongregációnak. Sohasem kell olyan szakosztályokat megtűrni, amelyek csak papiron működnek. Inkább szervezzünk ezek helyett újakat.

Harmadik elv: Ne alapítsunk túlságosan sok szakosztályt, főleg ne egyszerre, hanem csak annyit, amennyi a kongregáció taglétszámának s erőinek, valamint a fennforgó szükségleteknek megfelel.

Negyedik elv: A fennálló szakosztályokba mindig új, eleven életet kell belevinni azáltal, hogy új és új célokat tűzünk ki eléjük, a munkatervet s munkabeosztást változtatjuk, a szakosztály vezetőségét alkalmilag kicseréljük stb., hogy minél többen próbálhassák ki bennük az erejüket. A változatosság új érdeklődést kelt s új lendületre vezet.

Ötödik elv: Általában kívánatos, hogy minden kongregációban legyenek szakosztályok s hogy minden kongreganista egy-egy szakosztálynak tagja legyen. Mégis lehetnek esetek, amikor jobb a szakosztályok szervezésétől eltekinteni; pl. ha a kongregáció még nagyon kezdetleges állapotban van, vagy a külső apostoli tevékenység több munkaterét már más, megfelelő katolikus szervezetek foglalták le. Általában mégis azt mondhatni, hogy a kongregáció virágzásának egyik ismertető jele, ha szakosztályok vannak benne s ezek megfelelőleg működnek.

Hatodik elv: A szakosztályok két főirányt követhetnek, a kongregációk főirányának megfelelően: vagy elsősorban *hitbuzgalmiak,* vagy elsősorban *apostoliak* lehetnek.

Hogyan tartsuk a tanácsülést?

Legyen kis jegyzőkönyvünk, amelybe állandóan bejegyezzük, ha valami megtanácskoznivaló ötlik eszünkbe. A prefektust is szólítsuk fel hasonlóra. Tanácsülés előtt vele együtt állapítsuk meg a megbeszélendő pontok sorrendjét.

Mindent vigyünk a tanács elé, amiben akár mi magunk is óhajtjuk tudni a tanácstagok felfogását,

akár alkalmas anyagot látunk arra, hogy a tanácsot hasznosan foglalkoztassa s a tanácstagokat a kongregáció jó ügymenete iránti érdeklődésben megerősítse. Ezt a második célt se feledjük soha!

A tanácskozás tárgyait főleg a következő két eszmekörből meríthetjük: *a)* a kongregáció virágzása, *b)* apostolkodás.

Azaz: egyik nagy tárgykör: *hogy rendben fejlődik-e a kongregáció.* Tehát: gyűlések látogatása, esetleges visszaélések kiküszöbölésének módjai, változatosság az áhítatgyakorlatokban, új jelentkezők, jelöltek ügye, propaganda a kongregáció mellett, kongregációi könyvtár, kongregációi könyvek vezetése, pénzügyek, a tagokat fenyegető nagyobb veszélyek esetleges békétlenségek elsimítása, hibázók megfeddése, divatkérdések és a kongregáció (nőknél), a kongregánista közös áldozások és szentgyakorlatok, távollevő tagokkal való érintkezés, átlépések szorgalmazása, renoválások stb.

Másik tárgykör: a *kongregáció külső apostolkodása.* Mire volna szükség a helybeli hitélet fellendítése, támogatása céljából? Hogyan adhatna a kongregáció jó példát a gyakori áldozás terjesztésében, a bátor hitvallásban? Apostoli önképzés: a szakosztályok ellenőrzése, táplálása, akadémiák s ünnepélyek, vitagyűlések. Részvétel valamely katolikus manifesztációban, körmenetben stb. Szegények gondozása. Elhagyott gyermekek, betegek, árvák gondozása. Családfelajánlások. Szívgárdák. Sajtóterjesztés. Templomgondozás. Missziók támogatása. Szentgyakorlatok szervezése a zárt szentgyakorlatokra való verbuválás. A kongregációi folyóirat főbb cikkeinek s indítványainak megtárgyalása, gondoskodás a búcsújáróhelyekről stb.

Van elég téma. Csak keressük ki az éppen aktuálist és gondoskodjunk róla, hogy a tanácstagok érdeklődése felkeltessék. Akkor egy-egy ponton akár órákig is eltanácskoznak. Aminek minden körülmény közt nagy a haszna.

A kongreganista öröme.

Minek örül a jó kongreganista? A feleletet erre öt pontban foglalhatjuk össze. A kongreganista örömének okai:

1. *Hogy Isten kegyelmében van.* Minden földi kincsnél értékesebb a kegyelem állapota, mert Isten gyermekeivé tesz s örök boldogságra jogosít fel. Mily boldog előérzet, ha az örök jövőbe tekintünk s bizalommal remélhetjük, hogy mint Isten gyermekeire oly boldogság s dicsőség vár ránk odatúl, amelynek sem mértéke, sem határa nem lesz!

2. *Hogy a Szent Szűz különös oltalma alatt áll.* „Mária gyermeke el nem veszhet." A legjobb anya, a leggyengédebb, leghatalmasabb, legmesszebbtekintő, a mi oltalmazónk. Ha egy királyfi büszke a szüleire, mi mennyivel inkább lehetünk büszkék arra, hogy az a mi oltalmazó édesanyánk, akit Jézus maga tett meg a mi anyánkká s aki az égnek s földnek királynője. („Örömünknek oka".)

3. *Hogy a kongregációban ezernyi kegyelemben részesül.* A kongregáció nem egyszerű jámbor egyesület, hanem a pápák által jóváhagyott s történelmileg is kiváló érdemeket szerzett testület, amelyhez tartozni dicsőség s amelyben Isten kiváló kegyelmeiben részesülünk nap-nap után.

4. *Hogy a kongregációban kiváló testvérek szeretetét élvezi.* Mily szép dolog, ha nagyra törekvő, nemes érzésű, tiszta erkölcsű s erőshitű emberek egész köre fogad be társaságba s testvéri szeretetével és jó példájával megkönnyíti számunkra is a nemes törekvést. Ezért is a heti összejövetel a kongregációban valóságos örömforrás.

5. *A gyakori szentáldozás.* Lehet-e nagyobb boldogság az életben, mint szeretetben egyesülni magával az Istennel, összeforrni az Úr Jézussal, az ő szent testével táplálkozni s ezáltal megerősödni az eleven kereszténységben s a kísértésekkel szemben?

Milyen legyen a jó kongreganista?

1. Komolyan foglalkozzék lelki dolgokkal és elszánt akarattal igyekezzék előbbre jutni a tökéletesség útján.

2. Vallásossága ne legyen passzív, véka alá rejtett világosság s ne merüljön ki pusztán a templombajárással, hanem legyen erőteljes, tevékeny szeretet, amely készséggel siet mások segítségére.

3. Igyekezzék főleg jó példával másokat Istenhez vezetni.

4. Legyen Egyházának és vallásának bátor, hűséges védelmezője.

Nem minden, különben valláserkölcsileg jó katolikus alkalmas arra, hogy kongreganista legyen. Éppen mert ezeket a követelményeket gyakran figyelmen kívül hagyják, a kongregációk sokhelyütt elveszítik eredeti jelegüket s egyszerű ájtatos egyesületekké fokozódnak le. Nem szabad például olyan ifjakat felvenni a kongregációba, akik erkölcsi szempontból kifogástalanok ugyan, de gyengék tanulmányaikban, mert a kongreganistának minden tekintetben kifogástalannak kell lennie.

A kongregáció évi munkaprogramja.

Vannak kongregációk, amelyek rendesen megtartják gyűléseiket s havi áldozásaikat, még talán ünnepélyeket is rendeznek, de ezzel aztán be is fejeződik a tevékenységük. A kongregációk jelentése is gyakran csak az új tagok felvételére s legfeljebb még a halálesetekre szorítkozik, ami legtöbbször annak a jele, hogy a kongregáció csak hányódik a hullámokon, nincs igazi öntudatos és célirányos élete. Sokszor hallani is a panaszt, hogy „a mi kongregációnkban nincs élet". Mi ennek az oka?

Azt hisszük, főleg az, hogy a kongregáció vezetői maguk sem látják mindig tisztán, mit akarnak. A kongregációt fenntartják, mert megvan, de nem igen tud-

nak vele mit kezdeni. *Nincs munkaprogrammjuk,* nincs határozottan kitűzött célpontjuk, mely felé a kongregációt vezetnék. Pedig semmisem volna könnyebb ennél. Csak vissza kell térni a kongregáció alapgondolatához s azonnal kész a legszebb, legkiadósabb munkaterv.

Mi a kongregáció alapgondolata? Összegyűjteni a jobbakat, a Mária-tisztelet iskolájában eltölteni őket a hitélet szeretetével s rávezetni őket a tevékeny apostolkodásra. Ha ez a cél, akkor a feladatnak sorrendje csak a következő lehet: 1. a tagokat meg kell mélyen *erősíteni a hitben;* 2. ki kell őket alaposan *képezni a hit- és erkölcstanban;* 3. meg kell velük ismertetni a *lelki életet;* 4. meg kell őket tanítani az *apostolkodásra.*

Ezt a négyszeres feladatot tűzze ki magának minden jóravaló kongregáció, s akkor lesz munkája annyi, hogy beleszédülhet.

Vegyük csak sorra ezeket a feladatokat.

*

A tagok megerősítése a hitben. Nem várhatunk erős hitéletet és apostolkodást olyanoktól, akik maguk is csak féllábbal állnak a hit talaján, akik tele vannak kételyekkel, vagy ez ha nem is, de a hit egész rendszerét csak öntudatlanul fogják fel, mint valamit, amit el szokás fogadni, de aminek okát nem tudja az ember. Lehet, hogy úgy van, lehet, hogy nincs úgy. Az ilyen katolikusokkal nem érünk el semmit.

Azért a kongregáció egyik legelső és legfőbb feladata, hogy tagjait csupa *hitvédelmileg képezett s felfegyverzett bajnokokká nevelje.* Ehhez pedig kettő kell: a hitvédelemtan kellő *ismerete* s az abba való egyéni, *önálló behatolás.*

A hitvédelemtan *ismerete* kétféleképpen történik: a prézes előadásai s hitvédelmi könyvek (vagy folyóiratok) olvasása által. Hiba volna, ha a prézes a kongregációban mindig csak hitvédelmi tárgyakról beszélne. De sohasem, vagy ritkán beszélni hitvédelmi

dolgokról, szintén nagy hiba. Ma a hitellenes nézetek s ellenvetések oly mindent elborító áradatban hömpölyögnek végig az egész modern szellemi életben, hogy mindenki, még a falusi köznép is, úton-útfélen beléütközik. A kongreganistának tehát a maga és mások szempontjából nagyon járatosnak kell lennie a hitvédelemtannak legalább a lényegesebb pontjaiban. Nagyon helyes tehát, ha a prézes legalább havonta egyszer külön hitvédelmi tárgyú előadást tart.

Tárgyak lehetnek: az Isten léte, a lélek halhatatlansága, a szabadakarat, a darwinizmus, a hexaéméron, a túlvilág, a kinyilatkoztatás, a Szentírás, a csoda, Krisztus istensége, a messiási jövendölések, az evangéliumok, Jézus csodái, Jézus feltámadása, örök élet és örök boldogság, Krisztus és az Egyház, a pápák, a pápai csalatkozhatatlanság, a pápák érdemei, az Egyház és a művelődés, az Egyház és a karitasz, az Egyház és a munkásosztály, az Egyház és a tudomány, az Egyház és az állam, a bűnbocsátó hatalom az Egyházban, a gyónás, az Oltáriszentség, a Mária-tisztelet, a papi nőtlenség, a szűzesség, a szerzetesség, az egyházi törvénykezés, egyházfegyelem és index, inkvizíció, eretnekségek, az Egyház és a közerkölcs, az Egyház és a társadalmi kérdés, helyes és helytelen szociálizmus, az egyházi vagyon, mit köszön Magyarország a katolicizmusnak, a katolikus államok állítólagos alacsonyműveltsége, spiritizmus, teozófia, lélekvándorlás, monizmus, panteizmus, materializmus stb.

Mivel pedig a prézes mindezt a tárgyat maga ki nem merítheti, s a tagoknak hitvédelmi tudása majd ezen, majd azon a ponton kíván gyors alátámasztást, a prézes hitvédelmi beszédein kívül szükséges, hogy a tagoknak állandóan *hitvédelmi könyvtár* is álljon rendelkezésükre s ezért amint minden jó kongregációnak van könyvtára, úgy ebben a kongregációi könyvtárban is, ha jól van összeállítva, jelentékeny részt kell kitennie a hitvédelmi munkáknak. S mivel az élet szinte mindennap új és új hitvédelmi kérdéseket vet fel, fontos, hogy a kongregáció tagjai, vagy

legalább maga a kongregáció közösen járasson *hitvédelmi folyóiratokat is* (Magyar Kultúra), amelyek kézről-kézre járjanak a tagok műveltségi foka szerint.

Azonban amit az ember csak hall vagy olvas, azt még nem teszi teljesen magáévá. Az is szükséges tehát, hogy a tagok a hitvédelmi tudnivalókba *önállóan behatoljanak*. Nemcsak megismerniök kell az érveket, hanem azokat átérteniök is és meggyőződni róluk. Ennek legjobb módja a *vitaülések* vagy *hitvédelmi megbeszélések* rendezése, akár úgy, hogy a prézes előadásai kapcsán a tagok maguk kérdéseket tesznek fel s ezekre megkeresik a helyes feleletet. A prézes ne egyszerűen maga feleljen meg a kérdésekre, amelyeket a tagok felhoznak, hanem kérdezze: ki tudna megfelelni rájuk s vezesse rá a tagokat, hogy lehetőleg maguk találják meg rájuk a választ s őmaga csak a végszóval éljen, hogy teljesebbé tegye a tagok által már megadott választ; akár úgyis, hogy a kérdéseket a prézes maga teszi fel s a tagok iparkodjanak megfelelni neki.

A kérdést először tegyük fel nehezebb formában, úgy ahogy azt manapság mindenfelé halljuk, ahogy a vallás ellenségei a dolgot beállítani szokták s csak ha arra nem azonnal találják meg a tagok a választ, siessünk segítségükre azzal, hogy a kérdést magunk bontjuk elemeire s így könnyebbé tesszük a megoldást. (Pl. „Hogy lehet a pápát csalhatatlannak tartani, hiszen a történelem szerint egész csomó pápát ismerünk, aki nagyon is megtévedt, bűnös életet élt". Ha nem sikerül azonnal a megoldás, íme a rávezető kérdés: „Mire is vonatkozik a pápa csalhatatlansága? Annyi ez, mint a pápa bűnnélkülisége?" stb.) Némely kongregációban külön hitvédelmi szakosztályok is vannak, azaz azok, akik különösebben ki akarják képezni magukat a hitvédelemben, külön szakosztályba tömörülnek s hetenkint vagy kéthetenkint összejőve egy-egy hitvédelmi kérdést alaposan átvitatnak. Ez különösen dícséretes, de a hitvédelmi iskolázást egészen egy kongreganista sem nélkülözheti. A szakosz-

tály csak a *különösebb* hitvédelmi kiképzést jelenti; *valami* hitvédelmi kiképzésre, mégpedig elég alaposra, minden kongregánistának szüksége van. Ezért ezt a fontos feladatot nem lehet egyszerűen és kizárólag csak a hitvédelmi szakosztályra bízni.

•

2. Époly fontos aztán, hogy a kongregáció tagjai a *hit- és erkölcstanban* alapos ismereteket szerezzenek. Necsak azt tudják, miért hiszünk, de alaposan tudják azt is, hogy *mit* hiszünk. Az iskolai hitoktatásban csak a legfőbb tudnivalókra jut idő, az úgyszólva csak a „kezdők tanfolyama". S igen nagy baj, hogy még legtöbb művelt katolikusunk is haláláig megreked ebben a „kezdő tanfolyamban". Vagy inkább: még azt is elfelejti lassankint, amit az iskolában a hittanból tanult. Pedig az kellene, hogy a művelt katolikusok s így elsősorban a kongreganisták a vallásuk ismeretében lehetőleg *tökéletesek* legyenek. Millió kérdése van a hittannak és erkölcstannak, amit nekik is illenék tudniok, sőt amire a gyakorlati életben gyakran szükségük is van.

Felvetek csak úgy találomra néhány kérdést, amelyre az átlag-katolikus bizony nem igen tud választ adni s ami mégis elég fontos lehet; például: Mikor érvényes a vegyes házasság? Mikor nem kötelez egy fogadalom? Mikor szabad egy rámbízott titkot elárulni? Mikor nem bűn, ha mások hibáiról beszélünk? Melyik pillanata a szentmisének az, amikor a voltaképpeni áldozatot bemutatják? Krisztus istensége egyesülve maradt-e Krisztus szent testével, amikor az a sírban pihent? Érvényes-e a keresztség, ha felnőtt ember bűnbánat nélkül veszi fel? Mikor szabad egyazon betegségben többször felvenni a szent kenetet? Melyik szentség az, amelyet nem a pap oszt? Történelmi könyv-e Jób könyve? Mi az Énekek éneke? Mennyiben a kegyelem műveli a hitet, mennyiben az értelem és mennyiben az akarat? Mi az epikia? Mikor szabad használni? stb. E ezenkívül mennyi érdekes,

épületes, mindenkép figyelemreméltó egyházjogi, egyháztörténeti, liturgiai kérdést kellene ismerniök a műveltebb világi katolikusoknak is! Aztán a hit- és erkölcstan érintkezési pontjai a modern tudományokkal, a természettudománnyal, a társadalomtudománynyal. (Pl. a marxizmus vagy akár a mérsékelt, revíziós szociáldemokrácia, a feminizmus stb.) Hol szerezzen mindezekben bővebb ismereteket a kongreganista, ha nem a kongregációban?

Ép ezért kívánatos, hogy a prézes előadásai, valamint a kongregánisták olvasmányai és megbeszélései a hit- és erkölcstan bővebb ismertetésére is vonatkozzanak. Nagyon jó e részben is a közös megbeszélések tartása, ahol a tagok maguk, vagy a prézes adnak fel kérdéseket. Ez persze egészen fesztelenül mehet, nem amolyan iskolás rendszerben; pl. valaki (akár a prézes is) felvet egy kérdést; ez más kérdésre ad okot, ez harmadikra stb.

Okos szokás a *kérdőszekrény* behozatala is. A tagok esetleg írásban dobnak be kérdéseket, melyekre választ óhajtanak. A kérdések egy szekrénykében gyűlnek össze, vagy (gyűlés előtt egyszerűen odateszik a kérdéseket a prézes asztalára) s így kerülnek egymásután sorra vagy azonnal vagy a következő gyűlésen.

•

3. A tagok azonban nemcsak elméleti ismereteket szerezni jöttek a kongregációba, hanem *lelki életet* akarnak élni. Márpedig a lelki élet is tele van kérdésekkel, melyeket tisztázni kell s melyek nélkül az ember megtéved, vagy örökké egy helyben marad. A kongregációi munkának egyik legjelentősebb része kétségkívül ez: megtanítani a tagokat a lelki életre. „Lelki élet" több mint „kegyelmi élet", vagy „hitélet", a lelki élet a magasabb hit- és kegyelmi életre való rendszeres és külön eszközökkel élő törekvés.

A lelki élet egyik legelső eszköze: az *imádság*, mégpedig a szóbeli és elmélkedő imádság. A prézes tehát tanítsa meg a tagokat mindenekelőtt az imád-

ság helyes módjára; arra, milyen figyelem kívántatik a szóbeli és elmélkedő imához (lásd Noldin); hogyan lehet egyszerűen és hasznosan imádkozni (a három imádkozási mód Szent Ignác szerint); hogyan lehet elmélkedni.

Aztán tanítsuk meg a tagokat a *lelkiismeretvizsgálás* lényegére s gyakorlatára. Miben áll? Mi az az állandó ellenőrzés? Hogyan vizsgáljuk meg lelkiismeretünket esténkint? Mi az a részleges lelkiismeretvizsgálat?

Majd jöjjön sorra a *lelkiolvasmány*. Miért fontos? Mit olvassunk? Hogyan olvassuk?

A *szentmise* hallgatása. Annak különböző módjai, hogy el ne fáradjunk s mindig új és új vigaszt találjunk benne.

A *szentségek* használata. A gyónás. Hogyan és hányszor és kinél gyónjunk? Melyek a nagy s melyek a bocsánatos bűnök? Mi a teljes beleegyezés? Mi a skrupulus és hogyan bánjunk a skrupulusokkal? A szentáldozás. A gyakori és mindennapi áldozás. Hogyan készüljünk? (Távolabbi, közelebbi készület.) A hálaadás helyes végzése. Mit kérjünk az Úr Jézustól, mikor nálunk van? A búcsúk. Ellenvetések.

Beszélhetünk az egyes *erényekről* (l. Rodriguez stb.): a hitről, a szeretetről, a bizalomról, az alázatosságról, a tisztaságról, a világ megvetéséről (miben áll és miben nem áll). A Jézus Szíve-tiszteletről s természetesen mindenekelőtt a Mária-tiszteletről is (Dahlmann: Handbuch für die Leiter der Mar. Kongr.)

•

4. Végül a kongregációnak *apostolkodásra* kell nevelnie tagjait. Ez sem megy magától s nem elegendő, hacsak nagy általánosságban mondjuk: eredjetek, hódítsatok az Úr Jézusnak lelkeket; hanem ennek is meg kell adnia a módját. Beszélnünk kell tehát a kongregációban mindenekelőtt az apostolkodás indítóokairól (tekintettel Isten dicsőségére, az Egyház, Krisztus országának szükségletére, az embertársak

lelki nyomorára, a magunk lelki javára) és arról, hogy a gonosznak katonái mennyivel fürgébbek, kitartóbbak, ügyesebbek, mint az Úr Jézus katonái.

Aztán beszéljünk az apostolkodás általános főmódjairól: ima, jó példaadás, jó szó, jó könyvek, meghívás valami jó prédikációra, misszióra, konferenciára, bevonás valamely katolikus egyesületbe vagy mozgalomba, a testi nyomor enyhítése révén a szívek megpuhítása stb. Azután ismertessük meg a modern apostolkodás mai egész állapotát, szükségleteit, feladatait, módszereit. Ide tartozik: a modern városok ezer veszedelme, színház, mozi, mulatóhelyek, rossz könyvek, rossz sajtó, rossz társaság, rossz képek, vadházasságok stb. A modern templomhiány. A szabadkőművesség, a szociáldemokrácia, a liberálizmus. A hitközöny. A jelszavak. A katolikus lelkipásztorkodás nehézségei. A papgyűlölet. Az izgatás és népbolondítás. A keresztény sajtó, a különböző keresztény egyesületek, keresztény-szociálizmus, szakszervezetek, munkás-, iparos- és legényegyletek, földművesegyesületek, katolikus körök és olvasókörök, cselédkörök; női egyesületek; a Zrínyi-gárda; tudományos, szociális és jótékonysági társulatok. A távoli missziók, a „Szentgyermekség" műve. A népmissziók és lelkigyakorlatok (lelkigyakorlatos-házak külföldön). Katolikus szépirodalom, regények, színház, mozi, katolikus folyóiratok. A katolikus Egyház helyzete az egyes államokban, missziókban stb.

Itt is ugyanúgy tehetünk, mint a hitvédelmi vagy hittani tárgyaknál: a prézes előadása után a tagok is adják elő kisebb-nagyobb tapasztalataikat, észleléseiket, tanácskozzanak azon, mikép lehetne ezt vagy azt a bajt megszüntetni, ezt vagy azt a jót előmozdítani. A kongregációi gyűlés így esetleg nagyon sok életreval ó gondolatot fog felvetni s magát a gyűlést és a kongregációi életet ilyen megbeszélésekkel rendkívül vonzóvá és elevenné tudjuk tenni.

Hogy aztán ezt a négy feladatot megfelelően műveljük s egyik a másiknak ne váljék kárára, megtehet-

jük azt is, amit pl. az egyik budapesti női kongregáció gyakorol, hogy a gyűléseken felváltva szerepel ez a négy téma: hitvédelem, hit- és erkölcstan, lelki élet, apostolkodás.

Ha a fentiek alapján dolgozzuk ki évről-évre a kongregáció munkaprogrammját, valóban nem kell attól tartanunk, hogy munka és téma nélkül maradunk. Inkább azt nem fogjuk tudni, hogy a sok közül mibe kezdjünk legelőször, hiszen, ha a fent csak futólag érintett eszméket alaposan ki akarjuk meríteni, számos éven át dolgozhatunk rajta s még akkor sem érünk rá, hogy ismétlésekbe bocsátkozzunk. S nagyon szomorú volna, ha ily óriási munkatér mellett valamelyik kongregáció azon panaszkodnék, hogy „nemigen van mit tennie!"

Rajta, alkossuk meg a fentiek szerint mi is az idei munkaprogrammot s aztán Szűz Mária nevében s az ő áldásával gyerünk frissen a munkára! Olyan szép kongregációi esztendőnk lesz, hogy a végén hálát fogunk adni érte a jó Istennek.

A kongregációi „költagság" intézménye.

Nem ritka eset, hogy olyanok is kérik a Mária-kongregációba való felvételüket, akik, minthogy tartózkodási helyükön nincs megfelelő kongregáció, a rendes eljárásnak nem vethetik alá magukat. A kongregáció általános szabályaiban ugyan nincs erről szó, de azt hisszük, nem ellenkezik azok szellemével, ha az ilyenek számára a költagi intézményt létesítjük s kifejlesztjük. Tudniillik az ilyenek szerezzék be a kongregáció szabályait s éljenek kongreganista-módra: tegyék le magányosan vagy lelkiatyjuk előtt a kongregációi ígéretet, végezzék el a havi szentáldozást s a heti és napi ájtatosságokat, olvassák a Mária-kongregációk lapját s évente egyszer, például december 8 előtt, jelentsék be a magyarországi Mária-kongregációk központi irodájának hűségnyilatkozatukat és renovójukat. A központi iroda „a költagokat" nem ke-

vésbbé bevezeti s őket a kongregációi élet különösebb eseményeiről, például nagygyűlésekről, bizonyos kezdeményezésekről stb. időnkint értesíti. Magától értetődő, hogy a „kültagok" csak külső csatlakozás révén tekinthetők a kongregáció hozzátartozóinak s a szó teljes értelmében nem tagjai a kongregációnak, a kongregáció búcsúit sem nyerik meg. Azonban addig is, míg körülményeik úgy alakulnak, hogy rendes kongreganisták lehetnek, a külső csatlakozás is bizonnyal lelki előnyükre s vigasztalásukra fog válni s esetleg arra fogja indítani őket, hogy a külső szervezkedés és kongregáció alapítás módozatain is törni fogják a fejüket.

Felhívjuk tehát tisztelt olvasóink közül azokat, akik a kongregációnak rendes tagjai a mondott okokból nem lehetnek, ha kívánják, jelentsék be a kongregációhoz való csatlakozásukat s ott bevezetik őket a kongregáció kültagjainak névjegyzékébe.

A béke útja.

Örökös harc az emberiség élete; majd kifelé, majd befelé dúl a harc; ember embert írt, testvér testvért gyűlöl. Mikor lesz ennek vége? Mikor jön meg az általános társadalmi béke? A felelet elég egyszerű: mihelyt a társadalmi harc útját elhagyjuk, mihelyt a társadalmi béke útjára lépünk.

Eddig két úton próbálkozott az újkori emberiség. A *liberalizmus* útján s a *szocializmus* útján. Egyik sem vezetett célhoz.

A liberálizmus az *önzés rendszere*. Az erősebbnek legyen szabad minden. Ebből a rendszerből fakadt a mai áldatlan, tűrhetetlen helyzet; egyesek rengeteg vagyona, mások, milliók lerongyolódása; ebből ered a modern bankkapitalizmus s ennek ellentéteként visszahatásaként a szociálizmus. A liberálizmus nem teremthet békét, csak harcot.

A szociálizmus azonban szintén a *gyűlölet és önzés álláspontján* áll. Azt mondja: legyen hát harc, de

én fogok benne győzni. Legyen az erősebb joga a döntő, de én, a munkástömeg fogok győzni s azért szervezkedem belső háborúra, forradalomra. A szociálizmus épp emiatt sohase teremthet békét: hiszen nem társadalmi egyensúlyt akar, hanem a munkások egyeduralmát s nem nyugodtan építeni akar, hanem rontani, felforgatni; előbb romokat akar teremteni s csak azutánra gondolja az új társadalom felépítését. S még hozzá ezt annyi túlzással, annyi természetellenes lehetetlenséggel akarja (pl. a magántulajdon eltörlésével, a vallás leigázásával), hogy már emiatt soha célt nem érhet s már emiatt is milliókkal kell állandó harcban állania. A szociálizmus a társadalmi harcot új társadalmi harccal akarja legyőzni; természetes, hogy ez megint nem a béke útja, ez csak szerencsétlen emberek borzalmas megtévedése, bizonyos törtető „népvezérek" hatalmi eszköze, mellyel a szegény, elkeseredett s félrevezetett munkásság vállán politikai hatalomra akarnak vergődni.

A kommunizmus borzalmas eseményeiből csakugyan beigazolódott, hogy sem a liberálizmus, sem a szociálizmus nem vezet békére, hanem csak egyetlen-egy út van a béke felé s ez a *kereszténység*.

A kereszténység nemcsak *vallás*, hanem egyúttal *társadalmi rendszer* is, mégpedig olyan, melyet ha kifejtünk s érvényre juttatunk, egy csapással elérhetjük a bajok nagy részének megszüntetését, a társadalmi ellentétek elsimítását, a vagyon helyes és méltányos eloszlását, megszüntethetjük a köznyomort s megteremthetjük az emberek közt egyáltalán lehetséges legnagyobb s legáltalánosabb jólétet.

Eddig az emberek a kereszténységtől féltek, mert ravasz ámítók, a kereszténység esküdt ellenségei s főleg a hatalmukat féltő önzők és törtetők minden eszközzel, főleg a pénz, a népfélrevezetés és a sajtó erejével száz- és százezreket tudtak a kereszténység ellen hangolni. Most a nép felébredt, a közönség legtágabb rétegei kezdik belátni, hogy nincs másutt üdv és boldogulás csak a kereszténységben s azért százezer-

számra sereglenek a keresztény szociálizmus zászlója köré. Itt van tehát a legjobb alkalom, hogy a kereszténység csakugyan megmutassa, mit tud s maga vegye kezébe *a társadalom teljes újjászervezését.*

Minden meggyőződéses kereszténynek *most vagy soha* talpra kell állnia. A keresztény írók, szónokok és tudósoknak most kell kifejteniök a kereszténység *társadalmi programmját,* s mindazoknak, akiknek a közélet irányításához képességük s módjuk van, mindent el kell követniök, hogy a kereszténységet csakugyan abba a helyzetbe segítsék, hogy áldásos társadalmi reformmunkáját megkezdhesse.

Ezen a téren három dologra van mindenekelőtt szükség. S ebben minden öntudatos kereszténynek, elsősorban a kongreganistának, teljes erővel helyt kell állania.

Az első kellék: az *egyesülés és szervezkedés.* Minden a választásoktól függ, tehát mindenekelőtt itt kell egyesülnünk. A választásokból kell, hogy a keresztény irányzat *óriási többséggel* kerüljön ki s mivel most a nők is szavazni fognak, mindnyájunknak, férfiaknak s nőknek, készülnünk kell az egységes állásfoglalásra.

Másodszor okvetlenül szükséges, hogy eszmeileg is egy táborban legyünk, hogy *egyenlőkép gondolkozzunk* s ezért mindenekelőtt szükséges, hogy minden erőnkkel támogassuk a keresztény *sajtót.* A Központi Sajtóvállalat lapjai máris útban vannak; mindent el kell követnünk, hogy az egész keresztény társadalom a keresztény sajtó révén minden aktuális kérdésben jól legyen tájékozva s ne vezettesse magát többé az ellenséges, félrevezető sajtó járszalagján.

A harmadik, ami époly szükséges, mint az eddigiek: hogy mindenki legyen a jó ügynek apostola, terjesztője, agitátora. Mindenkire szükség van, mindenki szerezhet a keresztény tábornak új és új lelkes híveket, a keresztény sajtónak új és új olvasókat. Mindenki oktasson, oszlassa a balvéleményeket, melyeket eddig oly óriási sikerrel terjesztettek közöttünk a ke-

reszténység ellenségei; hiszen, ha valaha, most könnyű beláttatni még a leglassúbb gondolkozású emberekkel is, hogy a vallásellenes irányzatok mily szörnyű társadalmi és nemzeti pusztulásba vezetnek, hogy a liberális és szociálista handabandának mily szörnyű módon adta meg az árát a nemzet, a kultúra, a társadalom s maga a munkásság is.

Fel hát a munkára, keresztény testvérek, főleg ti, kongregánisták! Fel kell építenünk Krisztus országát, meg kell teremtenünk a keresztény társadalmi reformot, az egész élet újjászervezését keresztény erkölcsi alapon. Áruló, aki most gyáván félrevonul, aki nem veszi ki részét a hatalmas nemzeti s keresztény újjáépítő munkából, aki nem segíti diadalra vinni a krisztusi eszméket s velük együtt a jobb jövőt, a társadalmi béke és boldogulás felvirágozását.

Apáca-igazgatónő a női-kongregációkban.

A zárdákkal kapcsolatos női, főleg leánykongregációkban meglehetősen általános szokás, hogy a zárda elöljárósága az egyik szerzetesnőt jelöli ki arra, hogy a prézesnek a kongregáció vezetésében segítségére legyen. Minthogy a kongregáció szabályai ezt az „igazgatónői" intézményt voltaképpen nem ismerik, nem ritka eset, hogy hatáskörét illetőleg kételyek merülnek fel, melyek esetleg félreértésekre és véleményeltérésekre is vezethetnek. Ezért jónak látjuk néhány általános irányelvet állítani fel az apáca-igazgatónők szerepét illetőleg a női kongregációk vezetésében.

1. Az apáca-igazgatónők intézménye ellen mindenekelőtt magában véve nem lehet semmi kifogás. Igaz, hogy a szabályok nem ismerik ezt az intézményt; de viszont nem is zárják ki azt. A prézes megoszthatja munkáját és hatáskörét azokkal, akik mint nevelők vagy volt nevelők a tagokra különösebb befolyással bírnak s erre nagyon sok esetben annál is inkább szükség lehet, mert egyrészt a prézest túlságosan lefoglalná

az a számos kisebb-nagyobb gond és teendő, amely a női kongregációk vezetésével jár, másrészt akárhány dologban igen előnyösen pótolja vagy kiegészíti a női igazgató a papot, aki mégsem érintkezhetik annyi mindenfélében a leány- és asszonykongreganistákkal úgy, mint egy szerzetesnő. Ezért látjuk is, hogy ahol igazán ügyes, lelkes, hozzáértő szerzetesnő áll a prézes oldalán a női kongregáció vezetésében, ez a kongregációnak mindenképpen javára válik s nagyon sok prézes tevékenysége bénulna meg nagy mértékben azonnal, mihelyt elvennék mellőle az igazgatónő segítségét. Hála és elismerés tehát a buzgó, tapintatos és ügyes apáca-igazgatónőknek; érdemeik a kongregációk felvirágoztatásában nagyon sok helyen igen nagyok és semmivel sem pótolhatók.

2. Amire azonban a kongregáció vezetésében ügyelni kell, mégis az, hogy az igazgatónők voltaképpen soha a prézest nem pótolhatják, sem tőle függetlenül, esetleg az ő ellenére el nem járhatnak. A kongregáció vezetése ugyanis az Egyház által jóváhagyott kongregációi alapszabályok szerint kizárólag a prézes joga és kötelessége. E jogkörben úgy a voltaképpeni magisztrátus (prefekta, asszisztensek, tanács), mint az igazgatónő maga is csak annyiban részesülnek, amennyiben a prézes *az ő jogkörét velük megosztani jónak látja.* Az igazgatónőnek a kongregáció vezetésében pontosan annyi tehát a jogköre, amennyit (nem annyira a főnöknője, mint inkább) *a prézes reá ruház.* S ezért teljesen helytelen volna, ha valahol az igazgatónő a prézessel szemben is érvényesítené „jogait" s még felfordítottabb helyzet volna, hogyha esetleg ő akarná a kongregációt voltaképpen kormányozni s a prézest inkább csak mint litániavégző és prédikációttartó alkalmazottat vagy házikáplánt szerepeltetné.

3. A kongreganistákkal való közvetlen érintkezésben sem szabad az igazgatónőnek a prézest teljesen helyettesítenie. Nem szabad annak a felfogásnak lábrakapnia, mintha a prézes csak a kongregáció összességével érintkezhetne, az egyesekkel pedig nem.

A prézes, ha nem is lelkiatyja a tagoknak, vagy ha az is, a gyóntatószéken kívül is találkozzék, érintkezzék, társalogjon a tagokkal, beszélje meg vele minden tag tetszése szerint lelki és kongregációi ügyeit s az olyan kérdésekben is, aminő a felvétel vagy fel nem vétel, esetleg a kizárás vagy felfüggesztés, a döntő szó ne másé, hanem a prézesé legyen.

Az okos prézes mindenesetre keresni fogja a módját annak, hogy mégse járjon el soha végső szükség esetén kívül önkényűleg; mert hiszen akkor például a tanácsnak sem volna semmi értelme és jelentősége. S ha már a tagokból álló tanácsot meghallgatja a prézes, bizonnyal annál inkább meg fogja hallgatni a tapasztalt és okos apáca-igazgatónőt s fontos ok nélkül nem fog annak határozott véleménye ellen dönteni, még ha erre szigorúan véve bármikor joga is van.

4. Hogy az igazgatónő részt vegyen-e a tanácsüléseken, teljesen a prézestől függ. E tekintetben a kialakult helyi szokásokat is tanácsos figyelembe venni. Mindenesetre joga van a prézesnek bármikor az igazgatónő távollétében is tanácsülést tartani a tanácstagokkal.

Zászlóbontás.

Új erőben, új reménnyel, új munkakedvvel s mi több, vadonatúj köntöskében jelen meg szerény folyóiratunk a negyedik év küszöbén. Háromesztendős kis vándor, aki jóformán még arra is csak alig ért rá, hogy megtanuljon járni s máris nagy az útja, sok a teendője, tenger a mondanivalója...

Ma üli születése harmadik évfordulóját, s ha itt volnál a közelében, szíves olvasóm, magad is hallanád: ó, be hangosan dobog kis papirosmellecskéje, hogy dagasztja a vágy, hogy ifjúkora dacára minél tágabb harcmezőn, minél fejlettebb harcvonalban vezethesse hadba a bátrak ezreit, kik hozzá csatlakoztak! Úgy érzi magát, mint a tollasállú legényember, akinek nagyon szűk már a gyermekruha s aki érzi, hogy ifjúsága bűvös-bájos lovagálmait már most való-

ságra illik váltania... A hároméves „Mária-Kongregációt" is elfogja a nemes tűrhetetlenség, hogy ifjúsága dacára mielőbb férfimezben s férfifegyverzetben álhasson ki a síkra, oda, ahol legsűrűbb a golyó és legkevesebb az ember...

Ki hitte volna három esztendő előtt! Akik akkor ott álltak az éppen megszületett kisbaba bölcsője körül — könnyű visszaemlékezni rá, hiszen csak minapában volt! — bizony csak nagyadagú optimizmusból merték volna megjósolni, hogy ez a kis irodalmi újszülött három év alatt ennyire megtanul a maga lábán állni, de sőt még járni is — hiszen hónapról-hónapra végigszáguld az egész országon s ellátogat mindenhová, ahol az a bizonyos fehér zászló lobog; — azt meg ugyan ki merte volna hinni akkoriban, hogy ez az apróság három rövid éven belül ilyen helyre kis vitézzé küzdi fel magát, aki már fegyvert is tud forgatni s tüzes szavával, lelkes riadóval ezreket visz csatába?

Hej, hogy izgett-mozgott eleinte egyik-másik jóakarójában a kislelkűség! Jaj, hogy aggódtak érte! Hogy mi lesz, ha megéhezik szegény kicsike? Ki ad neki ruhácskát, táplálékot — mert hiszen szent igaz, hogy a baba kezdettől fogva roppant sok drága nyomdafestéket emésztett meg —, ki fogadja be majd a házába, ha sorra kopogtat az ismerősök ajtaján? Nem hal-e éhen, szomjan? S mikor már nekicseperedett a csemete, még akkor is hogy sopánkodott egy jóindulatú, de feketeszemüveges bácsija, hogy jaj, mi lesz a világból, ha a sok hitbuzgalmi lap mellett majd a „Mária-Kongregációnak" nem jut se hely, se levegő?

S a csöppember mégsem ijedt meg, holott az ő saját édes bőréről folyt a vásár. De hát ő úgy gondolkozott, hogy ha a szelekciós teória a természettudományban babonaság is, de az irodalom terén bizony nem az, hanem aranyigazság: az a lap, amelynek nincs mondanivalója, megbukik az magától matematikai biztossággal; nem kell azt biztatni hozzá; amelyiknek meg van a létjoga, amelyik meg tudja nyerni a jóakaró lel-

kek rokonszenvét és érdeklődését, annak a fennmaradásáról kár sokat sopánkodni: megél az a jég hátán is. És mert a „Mária-Kongregáció" bízott benne, hogy befogadják, meghallgatják, megszeretik sokan és hogy lesz mit tennie, lesz mit megbeszélnie, lesz kit lelkesítenie s ennél fogva lesz mit aprítania a tejbe is, hát csak csörtetett-törtetett bizalommal előre.

Az a bizonyos szelekciós teória pedig fényesen pártfogásába vette s megtörtént ezúttal az az érdekes valami, hogy míg mellette jobbról is, balról is fölhangzott a haldokló kollégák hörgése: végünk van, éhen halunk, elcsenevészedünk, nincs miből táplálkoznunk, azalatt a két-hároméves lapcsemete egyszer csak azon vette észre magát, mint a „cserebogár, sárga cserebogár" költője, hogy hamarább lett férfi, hamarabb izmosodott meg, mint hitte volna. Pedig neki nem volt sem nagyszámú írói gárdája, sem túlságos sok útigarasa, sem fényes külalakja, sem bűbájos versikéi, sem aranyos vinyettái, sem virágos lapkerete, sem érdekfeszítő novellái, sem velőt csiklandó szenzációi, csak az a fehér zászló lengett folytonosan a kezében s az a varázsos Nagyasszony-név ragyogott a homlokán szüntelenül; s íme, ennek fejében országszerte tárt karokkal fogadták, beeresztették a családi tűzhely közelébe, szívükhöz szorították s azt mondták neki: gyere el máskor is! S a háromesztendős ifjú hős ma már jó ismerős szerteszét e hazában; otthonos mindenütt, ahová a Mária-kongregációi mozgalmak eljutottak; bejáratos mindenfelé, ahol csak visszhangra talált a Mária-tisztelet által társadalmat reformáló szervezkedés hatalmas eszméje.

Hogyan is eshetett meg ez három rövid év alatt? Hiszen ez a három év úgyszólva más nem lehetett, mint terepszemle, kezdet, körülnézés, berendezkedés. Első évben a talajt kellett kipróbálni; a második esztendő arra ment rá, hogy körülpillantottunk egy kicsit jobbra is, balra is s imhol: a harmadik évben máris felénk repült a szerencse, a siker, a győzelem. *„Jöttünk, láttunk, győztünk"* — így írná meg az első három év

történetét egy-egy szóval a jó öreg Júliusz Cézár, ha a „Mária-Kongregáció"-hoz krónikásnak szegődnék. Csakhogy nem fogadnók ám be sehogyan sem; mert ez a büszke, öntelt, cézári hang a mi ügyünkhöz nem illik.

Tényleg nem is csak túlságos önbizalom, hanem egyenesen elvakultság és hiú önámítás volna, ha ezt a sikert, ezt a győztes előhaladást a szerkesztőség a saját erejének tulajdonítaná. Nem; nem emberi erőlködés, nem természetes tényezők összmunkája viszi előbbre napjainkban úgyszólva óráról-órára a kongregációi mozgalmakat s az sem volt puszta emberi erők munkája, mely e szerény folyóiratnak ily rövid idő alatt ily erős pozíciót szerzett! „Digitus Dei est hic!" — így kell szólanunk; itt az Isten ujja működik: Isten atyai kezének szerető gondoskodása, mely a kongregációi gondolatot a modern kor valláserkölcsi nyomorának megszüntetésére elsőrangú tényezőül, legbiztosabb eszközül jelölte ki. Ezért kíséri igyekezeteinket oly bő áldás és feltűnő siker, ezért találunk annyi nemes szívben kedvet és fogékonyságot eszméink megértésére s céljaink szerető fölkarolására, ezért kísér ma biztos győzelmet minden vállakozás, mely az igazi, pezsgő, eleven kongregációi élet fölvirágoztatását írta zászlajára! *Lapunk sikere a kongregációi mozgalom győztes előhaladásának csalhatatlan tanujele.*

Ez a *mult* magyarázata, ez a *jelen* édes reménye s ez a *jövő* legszebb záloga is lapunkra, a „Mária-Kongregációra" nézve. A szerkesztőségnek pedig más kívánsága nincs és nem is lehet, mint hogy a korán megért férfi-ifjú ezentúl is ugyanazon irányban s arányban növekedjék, izmosodjék, küzdjön és harcoljon, mint ifjúkorának rövid, de oly igen bátorító néhány éve alatt; fejlődjék a körülmények szerint, vonjon egyre több elszánt szívet a fehér zászló harcosai közé, terjessze ki hadműveleteit egyre újabb, fontosabb terekre, folytassa lankadatlanul a szervezkedés, a csapatképzés, a védelmi és hódító hadmenetek munkálatait s majd ha a döntő csaták napja elközelg, ve-

zesse a Máriás-légiók csapatait döntő, maradandó diadalra is!

E jelszóval bontjuk ki a zászlót a negyedik évfolyam küszöbén.

Újév a kongregációban.

Újesztendő hajnalán kettős kedvvel indul útnak a „Mária-kongregáció", Szűz Mária leveleinek e szerény kis postása; nyakába akaszt egy tarisznya jókívánatot s azzal nekivág az országnak. Tudja, hogy mindenütt türelmetlenül várják, de ő maga vágyik utána legtürelmetlenebbül, hogy 20.000 magyar kongreganista testvér portáján bekopogjon, 20.000 magyar kongreganistával kezet szorítson. 20.000 magyar kongreganistának nézzen a szemébe s magyaros, kongreganistás szeretettel lehelje mind a 20.000-nek a szíve közepébe az őszinte köszöntést: Testvérkém, a Szűzanya nevében, boldog újesztendőt!

Nem fél ő attól, hogy banalitásba esik. Igaz, hogy ma mindenki paroláz, felköszönt, pazarul ontja a jókívánatot, szidja az óesztendőt s csengő pohárral köszönti fel az újat, az ismeretlen magas jövevényt, a titokzatos Ezerkilencszáztizenkettőt. Igaz, hogy mindenki tudja, mennyire csalóka köszöntők és hiú kívánatok ezek. Hogy minden újévre boldog újévről szalmázunk, mikor még csak egy nappal előbb, Szilveszter estéjén, láttuk csalódottan, hogy egyik év sem jobb a másiknál.

Nos, a „Mária-kongregáció" nem így gondolkodik. Ő abban a büszke öntudatban köszönti a Nagyasszony húszezernyi fehér gárdáját, hogy az ő köszöntése nem hiú frázis, nem a hazug divat s az üres önámítás találmánya, hogy az újévi boldogságkívánás a kongregációban nem durranó pezsgős-palackok, surranó tánc és berregő muzsika zsivajába fojtott belső meghasonlás, lélekfurdalás és kétségbeesés, de színigaz, aranyos, boldog jövendölés.

A mi üdvkívánataink teljesülni szoktak. Mi a bol-

dogságot nemcsak kívánjuk, de meg is alkotjuk. Mi tudjuk, hogy oda csak három dolog kell: világosság, tiszta légkör s meleg tavaszi fuvallat, mert a boldogság virága csak a magas, világos és melegszellős tájakon szökik bimbóba. S mi tudjuk azt is, hogy ezt a hármat senki sem teremti meg önmagában oly játszi könnyen, mint a Nagyasszony híve, a kongreganista.

Boldogságot kívánni, főleg önmagunknak, nem nagy dolog, de boldogságot csinálni, teremteni s megőrizni, ez művészet, mely százszorta többet ér az aranycsinálásnál. S ehhez a művészethez mi kongreganisták százszorta többet értünk, mint azok, akik a boldogságot a ködben, a homályban, a gőzben, a porban, a sárban keresik.

Három dolog kell a boldogsághoz: *világos fő, tiszta szív és apostoli lélek.* Kongreganisták ez a három legyen meg bennetek s boldogok lesztek nem egy, de végtelen sok újesztendőben.

Világos fő. Az ne beszéljen boldogságról, aki az élet legmélyebb kérdéseire feleletet adni nem tud vagy nem akar; aki a keresztény életbölcselet sziklaszilárd igazságaitól fél, mert nem a szilárd igazságot, hanem önmagának csapkodó szeszélyét szeretné megtenni a világ középpontjának. Az ne beszéljen boldogságról, aki nem tudja mi vár rá a halála után, akinek folyton attól kell tartania, hogy — mint Klopstock mondta — „majd csak halála után veszi észre, hogy halhatatlan. Az ne beszéljen boldog életről, akinek földi élete csupa céltalan vergődés, csupa hiú törtetés egy lidércfény után. Boldog csak az lehet, aki hitünk nagyszerű tanrendszerét a maga egész fönségében, magasságában és mélységében átfogni képes; aki világos fővel és meglátó szemmel észre tudja venni a nagy természet nagy problémáinak legnagyobb megoldását; aki a legszebb „monizmusba", az Egyetlen Teremtő hitébe tudja összefoglalni az egyre változó, ingó-bingó, rohamosan vágtató világtüneményeket s az élet ezernyi zűrzavara mögött meg tudja látni a végső, a békés kiegyenlítődésnek nap-

fényt és örök tavaszt hirdető szivárványát. A tiszta látás az első lépés a boldogság felé.

Tiszta szív. Ne higgyetek a szemfényvesztőknek, kik aranyat ígérnek és homokot adnak. A szegény gazdagoknak, az árva fényűzőknek, a sírva kacagóknak, a boldogtalan boldogoknak, akik földi előkelőségükben és kincseikben bíznak és farsangi élvezeteik zajában keresik a boldogságot. Nézzetek csak szemük közé. Miért oly nyughatatlanok? Miért szomjaznak egyre több vagyont, fényt és élvezetet? És miért kiáltanak éppen mireánk folytonos „feszítsd meg"-et, amint féktelen önzésük s kéjelgő orgiák közepett irígységtől felsikong a lelkük, hogy íme ők élveznek és mégis nyomorognak, mi pedig megtagadjuk, fegyelmezzük magunkat és mégis mosolygunk?

Ők örökre szomjasan teszik le a kihajtott serleget, míg mi, akik nem kérünk a piszkos serlegekből s nem élünk a fenevad ösztönöknek az ő „moráljuk" szerint, egy egész mennyországot, egy soha le nem tarolható tavaszt, egy soha el nem boruló derűt hordozunk szívünkben. Miért? Mert szívtisztaság nélkül nincs igazi boldogság.

Apostoli lélek. Úgy beszélik, hogy a „szentek" között is vannak önző lelkek, akik beérik vele, ha önlelkükben halmozzák fel a kegyelmi élet kincseit. Nem, nem igazi szentség, nem igazi boldogság ez! Aki igazán gazdagnak érzi magát, az fölöslegét vágyik megosztani mással is. S aki az értelmi megvilágosodás és erkölcsi emelkedettség tiszta légkörét ismeri, iparkodik abba a földi porból felemelni másokat is. Boldogságunk a kongregációban is csak akkor teljes, ha sikerül lelkeket mentenünk, szíveket óvnunk meg, sötétséget oszlatnunk s a szenny és piszok özönét a romlatlan lelkekről elhárítanunk. Annyi liliomot látunk a tövisek között, annyi drágagyöngyöt az útszéli porban.

És ó, mennyi sötét sátáni kéz sürgölődik lázasan, hogy minél több liliom konyuljon a sárba s minél több drágagyöngy merüljön el a szennyben; hogy minél több lélekre boruljon rá a Világosságnak nevezett

Sötétség, a tudománynak nevezett tudatlanság, a műveltségnek címzett őrület s az életörömnek gúnyolt pusztulás. Nem a legszebb élet-e: életet menteni? Nem a legszebb öröm-e: örökkétartó örömök útjára vezetni másokat?

Azért nevelj szívünkben világos főt, tiszta szívet s apostoli lelket mennyei Királynőnk s akkor mi nem félünk az új esztendőtől. Akkor csak hadd kiáltozzanak a kiáltozók és gúnyoljanak a gúnyolódók és csaholjanak a csaholók és káromoljanak a káromlók és rágalmazzanak a rágalmazók — mi mint valami újkori Tarciziuszok önkeblünkben hordjuk a béke s a boldogság Istenét.

S akkor jöjjön bár ránk a Krisztusgyűlölők és vallásgúnyolók százezernyi hada, vegye el legszentebb jogainkat, üldözzön bennünket ezerszeres halálba, nyomorba, rabigába, egyet nem vehet el tőlünk soha, mert összenőtt szívünkkel: a —boldogságot!

Ki kell göngyölni azt a zászlót!...

Hetedízben áll ki a síkra kis közlönyünk, a Máriás-csapatok követe, hogy az új szorgalmi év kezdetén megfújja a riadót, a „fehér seregek" zászlódalát és sorakozásra intse a Nagyasszony tisztelőit. Hetedízben néz körül a négyfolyamos tájon s keresi a megértőket, a jobb és tisztább életideálok után áhítozókat, a fehér lelkeket és acélos, erős, akarni tudó szíveket. Azokat, akik szeretik a Szép Szeretet Anyját és akiket az ő nemes, felemelő szeretete kalauzol a krisztusi élet, a keresztény tökéletesedés és apostolkodó, tevékeny vallásosság útjain.

És a kis hírnök szava hallatára újból meg-megrezzennek a pihenők s talpraserkenve, innen is, onnan is egyre többen felelik örvendező szívvel: „Itt vagyunk, jövünk". Harcedzett, viharokat látott férfiak, kiknek homlokán nagy problémák komolysága és nagy megoldások derűje honol és az élet kálváriáján megkomolyodott matrónák csakúgy mint deli, tüzes, tudni és

élni kívánó ifjú leventék és szendeszemű, tisztaszívű, üde, érintetlen leányok... „Omnes isti congregati sunt, venerunt tibi" — mind-mind kis csapatokká, „kongregációkká" tömörültek s jönnek vidám, bízó léptekkel a Mária-zászló alá, hogy lerázzák szemükről az álmot s lelkükről a nyár tespedő szünetelését és ragyogó tűzvonalakban sorakozzanak a Nagyasszony lobogói köré.

Csak így, csak így, drága Mária-társak! Ki kell göngyölni azt a zászlót! És sokasítani a népet a zászló alatt! És edzeni, oktatni, iskolázni, tökéletesíteni magunkat tovább, hogy diadallal megvívhassuk az Úrnak harcait! És bízni nagyon, bízni rendületlenül a Nagyasszony segítő kezében, aki mindenkor diadalra vitte azokat a zászlókat, melyeken az ő csillagkoszorús képe tündöklött!

Mert bármily szépen fejlődött is ügyünk eddig, drága Mária-társak, azért a megelégedett szünetelésnek, az ünneplő kézölbetevésnek még abszolúte nincs itt az ideje. De mennyire nincs! Munkánk még sehogyan nincs megtéve, csak éppen megkezdve! Mennyi még a tennivaló mindenütt! Mekkora a félrevezetettek, az elneveltek száma, az elkábultak és elromlottak sokasága; mennyi mindenütt a téves nézet, a magát felvilágosodásnak nevező őssötétség, a szabadgondolkodást mímelő gondolatnélküliség, a tudományt hangoztató tudatlanság s a kultúrával kérkedő lelki bárdolatlanság!

Hány ifjúi, női és főleg férfiszív leledzik még mindig a húsz év előtt divatos jelszavak rabláncaiban; hány alszik még elbódultan a bűn pocsolyáiban; hányat tép le a vallási igazság és megbizonyosodottság útjáról a felületes gondolkodás, a bombaszt-filozófia, az előítéleteknek és zsargonos hírlapbölcseségnek tartalmatlan, elszédítő köde; hányat ragad ki a gyakorlati keresztények, a hivők sorából az erkölcsi szabadosság szelleme, a szenvedélyeknek pokolra emlékeztető, vadul lobogó tüze, a fásult nemtörődömség mindazzal szemben, ami a legközönségesebb hétköznapiságon: az

asztalon, ágyon és Wertheim-szekrényen túl vagyon! Hány tiszta liliomszirom esik megtörten a sárba, hány rózsát borít el a szúró, rút tövis, hány fehér báránykát ragad el s visz a rengetegbe durva, csikasz farkasoknak ugató, vihogó hada!...

Mily hiányos még mindig az igazi hitélet s még ma is — az utóbbi két évtized örvendetes fellendülése után — mily szórványosan jelentkezik csak az igazán hitből élő s természetfölöttiségből táplálkozó lélek s a mi kis előhaladásunknál mennyivel rohamosabb a bűn, az Istenfeledés, a lelki elvakultság és pőre testi élvezetvágy, a nagy hitehagyás és közerkölcstelenség előnyomulása!

Hat éve áll fenn kis folyóiratunk — ma az ország legelterjedtebb hitbuzgalmi folyóirata — s hat évi munkájáról senki, még az ellensége sem mondhatja (az mondja legkevésbbé!), hogy hiú volt és meddő vagy eredménytelen.

Számos helyen egyenesen egy-egy kongregációnak köszönhető, hogy az illető hely, város, intézet kebelében jobban nekilendült a vallásos élet és buzgalom. Főpásztoraink a kongregációellenes támadások idején éppen a tapasztalt eredményekre utalva vették a kongregációkat legmelegebben oltalmukba. Tapasztalt lelkipásztorok s világiak nem győzik áldani azt a jótékony, felfrissítő, éltető hatást, mely a kongregációval együtt a hiterkölcsi élet terén mindenütt érvényesült. Ahol azelőtt hitközöny, fásultság, könnyelműség, önzés, dévaj mulatókedv, erkölcsi lazaság és vallástalanság uralkodott, ugyanott ma a keresztény erényesség és önfegyelmezés, a komoly kötelességteljesítés, a gyengéd és tevékeny szeretet virágai nyílnak, — pontosan azóta, amióta a kongregáció a maga szívetlelket erősítő és tisztító bájos Mária-kultuszával s a szentségi élet rendszeres gyakorlatával arra a helyre bevonult. És ki mondja meg azon lelkek számát, akiket a Mária-oltár körüli testvéresülés családias melege vonzott vissza ismét a csábos világ útjairól a lélekmentés és szívtisztaság ösvényeire; vagy azokét,

akiknek ifjúságát a bűnök tövisei közepette a Mária-érem hófehér ragyogása őrizte meg a fehérségnek, az ártatlanságnak, az Isten kegyelmének s az örök boldogságnak!

De ha mégannyi gyönyörű eredményre tekinthetünk is vissza, nem szabad azt hinnünk, hogy máris megtettünk mindent. Mert hisz mi ez az eredmény mindazokhoz a milliókhoz képest, akiket még nem nyertünk meg, akiket nem tudtunk eleddig még csak meg sem közelíteni! Mennyi tövis burjánzik még a liliomok körül, mennyi ma még sértetlen szívre leselkedik a kísértőnek undok, sikló pikkelyteste a rózsaszirmok és virágkelyhek mögött? Mennyi jóravaló, kedves, jobb sorsra érdemes, alapjában nemes lélek megy veszendőbe úgyszólva hétről-hétre és napról-napra — pl. csak a mai léha társaságok és még léhább szórakozások és legeslegléhább olvasmányok folytán —, akiket talán mind meg lehetett volna menteni, ha annak idején okos, szerető, gondoskodó szívek a baráti és testvéri szeretet biztatásával, példájukkal, vonzó, megnyerő fellépésükkel hatottak volna rájuk. És mennyi ilyen lélek várja ma is ezt a megmentő, őrangyali jobbot, hogy el ne vesszen abban a borzalmas útvesztőben, melyet életnek nevezünk! Hogyne volna tehát megértő lelkekre, érző, résztvevő szívekre és serény, munkás, lankadni nem tudó karokra szükség a kongregáció lélekmentő munkájában!

És nevezetesen a magyarországi Mária-kongregációk állnak még megoldhatatlan, hatalmas feladatok előtt. Feladatok előtt, melyeknek megoldása annál nehezebb lesz, mennél jobban sikerült a vallás ellenségeinek a kongregáció ellen hangolni a közönségnek kritikára képtelen jókora részét. Mennél jobban elhitette tág körökkel a keresztényellenes sajtó azt az őrült abrakadabrát, hogy a Mária-kongregáció céljai „aljasak", a komoly, tiszta, keresztény erkölcsiség „lehetetlen" és „ostobaság" s hogy a Krisztus szent Anyjának gyermeki tisztelete annyi, mint „gyűlölködés", „felekezetieskedés" és „népbutítás". A kongregációellenes

támadásoknak az az egy hasznuk megvolt, hogy a kongregációt a köztudatba vitték át, de megvolt természetesen az a mérhetetlen káruk is, hogy a közönségnek igen nagy része, a modern vallásellenes napilapok rabszolgatábora teljesen eltorzított, hamis és gyűlöletes színben fogja fel ma a katolikus hitbuzgalmi életnek azt a legbensőbb, legtisztább s legbájosabb virágját a Mária-kultuszt, amely a Mária-kongregációknak sajátos célja és egyetlen lényeges gyakorlata.

Igaz, hogy ez a kultusz ma nem szorítkozik s mint általában a komoly vallásosság, nem is szorítkozhatik arra, hogy a lelkeket csak imádkozásra és passzív, szenvedőleges erényekre tanítsa. A vallás nemcsupán „sóvárgás a mennyei javak után". Az *is*, de nem *csak* az. A kongregáció legjobban szeretné, ha nem kellene *küzdenie* semmiféle értelemben; ha a csendes, békés, istenes élet, az áhitatgyakorlatok s a katolikus szentségi és templomi élet egész bájos, idilli, misztikus birodalma volna csak a munkatere. A vallásosság legbensőbb, voltaképeni gyakorlati csakugyan a békés, csendes, lelki elmélyedés folyamatai. Ámde, ahol a vallásos élet követelményei és előfeltételei ellen tudatos, rendszeres aknamunka folyik, ahol a vallásos életet rendszeresítő katolikus egyházi törekvéseknek hangos és harcos és a vadállatiságig kíméletlen ellenlábasai vannak munkában, ott a vallás minden komoly hívének úgy kell tenni, ahogy Krisztus tett, aki elsőben korbácsot font s korbáccsal verte ki a templom bejáratában tolongó, zsibongó, kereskedő kufárhadat s csak aztán ment be imádkozni és a *béke* igéit hirdetni, a béke igéit, melyet ő maga is, a Béke királya, csak a „jóakaratú embereknek" hozott meg.

Mint a kohó tüze, úgy forr és izzik körülöttünk a vallás ellenségeinek harca, gyűlölete s nem múlik el nap, hogy újabb támadásnak ne volna kitéve vagy maga a vallás, vagy a keresztény erkölcs, vagy az Egyház s azon intézmények valamelyike, amelyek nélkül a vallásos és erkölcsös élet merő képzelgés és

foszló ködfátyolokból alakult szemfényvesztés. És akkor azt kívánják tőlünk, hogy egész vallásosságunk abban álljon, hogy elrejtőzzünk valamely erdei kápolnában s onnan sóvárogjunk kifelé ebből a siralomvölgyből? Ahelyett, hogy a „munkálkodjál és imádkozzál" elve szerint az ájtatosság buzgó gyakorlásával összekössük a vallás védelmét és az Egyháznak, Krisztus jegyesének tevékeny szeretetét?

Ellenségeinknek úgysem tehetünk semmit a kedvükre. Ha nem viaskodunk, akkor azt mondják: íme, a vallás butít, tunyaságra és tehetetlenségre nevel; ha pedig cselekszünk, szervezkedünk és védekezünk, azonnal készek a váddal, hogy harcolunk és gyűlölködünk. Nekünk tehát végtelenül mindegy, hogy ők mivel fenik ránk fogukat; elég, ha hitünk, lelkiismeretünk s vallásos buzgalmunk előtt nem kell szégyenkeznünk. Ez pedig mindenkép az aktív, a cselekvő és szervezkedő vallásosságra int, minek legszebb, legcélravezetőbb s a mult és jelen szerint legkipróbáltabb módja: a Mária-kongregációi szervezkedés. *A katolikus hit buzgó szeretete, magasabbfokú gyakorlása és védelme, Krisztusnak és szűz szent Anyjának különösebb, gyermeki tisztelete — íme, ez a Mária-kongregáció lényege.*

És ez a szervezkedés minden fáradságra, minden áldozatra és minden alattomos támadás hőslelkű elviselésére érdemes. Nagy célokat nem lehet küzdelem nélkül elérni, — még a vallási életben sem. Nagy, életbevágó, társadalmat illető feladatokat nem lehet félénken, a kemence mögött, a padka szögletében elintézni. Itt ki kell lépni a porondra, színt kell vallani s vállalni kell a küzdelem terhét és kellemetlenségeit.

Hiszen, ha csak magunkról, nyugodalmunkról, lelkünk vigaszáról s ama kimondhatatlanul édes örömökről volna szó, melyeket nekünk vallásos meggyőződésünk és vallásos gyakorlataink nyujtanak, nem volna tán érdemes küzdeni. De itt egy ország jövőjéről, ifjúságunkról, gyermekeinkről, száz és százezer gyenge,

kísértett, ingatag, felvilágosítatlan lélek örök vesztéről vagy örök boldogságáról van szó. Ha ezeket a javakat nem *támadná* senki, ha nem állna egész szervezett bérhad állig fegyverben ellenünk s nem ostromolná titkos vezényszóra bámulatbaejtő egyakaratúsággal hit- és erkölcsélet ünk minden védősáncát, bizony mi volnánk az utolsók, akik harcba sorakoznánk. Oly kevéssé is illik a harcizaj, a lárma, a fegyvercsörgés, a vita oda, ahol csak imádkozni, Istent és a szent Szűzet tisztelni, a hit és az egyházi hitközösség édes vigasztalásait keresni s a köz- és magánéletben a keresztény elvek békés harmóniáját felvirágoztatni óhajtjuk!

De ha rákényszerítenek, ha el akarják tiltani elveink védelmét, ha el akarják rabolni a vallás védőszárnyai alól a tömegeket, az ifjúságot, a népet, akkor olyanfélekép kell tennünk, mint ahogy a város-építő izraeliták tettek, hogy míg egyik kezünkkel építjük magunkban és környezetünkben az Isten országát, templomát, a másik kezünkkel fegyvert forgatunk, védekezünk, sőt, ha kell, visszavágunk. De még ebben a védelmi akcióban is — jól megjegyzendő — gyűlölet és szenvedély ne vezesse karunkat soha! Minket ott is, ahol védekezünk, a szeretet vezéreljen s a részvét; a meggyőzés vágya, nem pedig a legyőzés viszketege.

És ezzel a szent, szeretettel teljes, nyugodt elszánással indul útnak kis közlönyünk a 7-ik év hajnalhasadásán. Már nem fél; tudja jól, hogy megértik, szeretik, szívükhöz szorítják sokan. Bizony, nem a gyűlölködők és krakélerek, nem a jellemtelenek és önzők, nem az elfogultak és előítéletesek. Hanem az élet nagy értékeit keresők, a Krisztus tiszta országát áhítozók, az Istent szeretők, a kegyelmi élet és keresztény erkölcsiség ideáljait tisztelők, a Jézus mellett szűz Anyjának, Máriának képét megtalálók. Ezekhez szól. Ezeket hívogatja. Ezeknek mondja, hogy: jertek az édes Anyához és tanuljatok nála erős hitet, kitűrő bizalmat és szép, mindennél kitartóbb szeretetet!

Erre oktat és buzdít a kongregáció, ez a programm lelkesítse írásainknak is minden sorát, betűjét.

És akkor minden esztendő a Szentséges Szűz áldásával ismét áldásos és gyümölcsökben gazdag lesz!

Egy életképes kezdeményezés.

Kedves és tanulságos újdonságnak voltam tanuja a mult héten, Eger városában. (Azaz csak nálunk újdonság a dolog; külföldön többfelé van régóta működésben.) Meghíttak a helyi „központi hitbuzgalmi vezérbizottságnak" rendes havi gyűlésére.

Hitbuzgalmi vezérbizottság? Hát ez meg micsoda?

A kitűzött időben elmegyek az érseki líceum hatalmas épületébe s ott egy ajtón ezt a felírást látom: *„Kongregációi Otthon"*. Ahá, hát ez is van? És itt lesz a „vezérbizottság" gyűlése? No hisz akkor jó helyen járunk; mert az már úgy szokott lenni, hogy ahol tőről metszett kongreganista szellemben látnak az akciókhoz, ott minden sikerül. Igy lehet itt is; s a következő percben már meg is győződhettem róla, hogy helyesen tapogattam.

Szép, tágas szoba; közepén hosszú asztal, körülötte székek. Az asztal élén a helybeli plébános-kanonok ül, egy modern szellemű lelkipásztor, aki helyes érzékkel megtalálta az útját annak, miként kell a mai nagyobb városok bonyolult pasztorációjába a világi elem legjavát s névleg a hitbuzgalmi egyesületeket bevonni. Mellette jobbról-balról egy-egy civil fiatalember: egyik a jogászegylet elnöke, másik a jogászkongregáció helyi asszisztense. Utánuk sorba a különböző helyi hitbuzgalmi egyesületek vezetői, világi és egyházi elnökei; papok és civilek, férfiak és hölgyek, még katona is akad. Ott vannak: a harmadrend, a kongregációk, a szegénygondozó szervezetek, a helybeli katolikus sajtó képviselői; vagyunk vagy 16-an, 20-an. Csak az ifjúsági kongregációk vezetőségét nélkülöztük sajnálattal; pedig (legalább valamikor) virágzó élet folyt az egri ifjúsági kongregációban.

Az ismerkedés után *Petrovits* kanonok-plébános, mint elnök, megrázza a csengőt s mindenki helyet foglal. Teljes komolysággal s bizonyos imponáló parlamenti rendben megkezdődik a tárgyalás. Sorra jönnek az előre kiosztott hektografált programm szerint a tanácskozás pontjai:

1. Hadiárvák és pártfogóik. Előadó jelentése a városi hatósággal folytatott megbeszélésekről. Megbeszélése a módozatoknak, miként lehetne legjobban elosztani a katolikus hadiárvákat önfeláldozó derék katolikus pártfogókhoz, mi lesz ezeknek teendője gyámoltjaik anyagi és erkölcsi neveltetését illetőleg stb.

2. Szegényügy s az ezzel kapcsolatos jelentések és indítványok. Az egyes kongregációk és a harmadrend beszámolnak a szegények körében végzett környezettanulmányaikról s megrendítő eseteit mondják el a testi-lelki nyomornak, melyet a lelketlen üzérek által felfokozott háborús drágaság még elviselhetetlenebbé tesz. Maga a plébános rövid időn belül 270 szegénykérvényt intézett el. (Ó, azok a tétlen, önző papok!) A keresztény irgalmazó szeretetnek az az okos, rendszeres munkája mutatkozik itt be első szárnybontogatásában, amely nem oszt ki meggondolatlanul tízezreket a „szegények" között, hanem előbb személyesen utánajár, kik az igazi szegények s hol lehet az anyagi alamizsnaosztást lelki ráhatásokkal kétszeresen értékessé tenni.

3. „Az Egyházi Tudósító" rendes havi jelentése. Ezt az ügyes, havonkint megjelenő füzetkét újabban úgy terjesztik, hogy úri leányok árusítják azokat a templomok bejáratánál.

4. A háborús délutánok kérdése. Elhatározzák, hogy e tavaszon már nem tartanak háborús délutánt, hanem majd ősszel idején gondolnak rá.

5. Esetleges jelentések s indítványok.

6. A következő gyűlés napjának kitűzése.

Azzal az óhajtással hagytam el a kitűnően működő vezérbizottság e tanácskozását, bár találna a kiválóan gyakorlati kezdeményezés minél előbb minél

több helyen követésre. Igy lehet csak eredményesen működni, mert hiszen több szem többet lát; így kapcsolódik legjobban együvé a papság és a világi katolikusok tevékenysége; az egyes hitbuzgalmi szervezetek közt pedig így jön létre leghamarább az a roppant kívánatos kapcsolat, mely az egységes és egymást támogató akcióknak lényeges feltétele. Vivant sequentes!

Kongreganista, megállod-e a helyed?

Minden jó katolikus időnkint megvizsgálja a lelkiismeretét. Nemcsak gyónás előtt, hanem, azonkívül is. A lelki életet élőknek azt szokás tanácsolni, hogy legalábbis mindennap este tartsanak lelkiismeretvizsgálatot. Sőt a magasabb lelki életet élők napközben is gyakran magukba szállnak s megvizsgálják magukat, nem tettek-e valamit hibásan, nem mulasztották-e el a jó alkalmakat? Szent Ignác például annyira szerette és sürgette a lelkiismeretvizsgálatot, hogy egyszer napközben megkérdezte egyik alattvalóját, hányszor vizsgálta meg már aznap lelkiismeretét s midőn a kérdezett így felelt: „hétszer", Szent Ignác elszomorodva nézett rá s így szólt feddőleg: „Lehetséges? *csak* hétszer?"

A kongreganistának is meg kell időnkint vizsgálni a lelkiismeretét, nemcsak mint lelki életre törekvő katolikusnak, hanem mint kongreganistának is. Vizsgálatot illik tartania nemcsak afelett, ami minden katolikusra nézve egyaránt fontos és kötelező, hanem névleg a kongreganista kötelességekre és feladatokra nézve is.

E vizsgálat tárgya pontokba szedve körülbelül a következő lehet:

1. *Istennel szemben.* Törekedtem-e az igazi kongreganista életre? Iparkodtam-e a jó Istent nemcsak meg nem bántani még tudatos bocsánatos bűnnel sem, hanem őt kellőkép megismerni, megszeretni is? Van-e a szívemben személyes vonzalom, nagyrabecsülés, ragaszkodás, őszinte, meleg szeretet az Úr Jézus sze-

mélye iránt? Érdekel-e mindaz, ami őreá vonatkozik? Tanulmányozom-e őt? Olvasom-e az evangéliumot s iparkodom-e az elmélkedés útján behatolni az ő teljesebb ismeretébe és szeretetébe? Örülök-e az Úr Jézus diadalainak, fájnak-e az ő szenvedései, az ő Egyházának megpróbáltatásai; együtt érzek-e az ő törekvéseivel, küzdelmeivel, megaláztatásaival, diadalaival? Fáj-e nekem, ha azt látom, hogy az Úr Jézust sokan nem ismerik, nem szeretik, nem követik, hogy őt sokan megvetik, sokan üldözik, sokan pedig oly közönyösek és hidegek vele szemben? Iparkodom-e az Úr Jézus szent Szívét mindezekért megvigasztalni, neki saját szeretetem, szolgálatom, buzgólkodásom által elégtételt nyujtani?

Milyen vagyok a lelkiéletben? Van-e benne rendszer? Ragaszkodom-e azon áhítatgyakorlatokhoz, melyeket lelkemre nézve hasznosnak, sőt lényegesnek is ismerek? Áldozom-e minden alkalommal, amikor csak emberileg lehet? Jelen vagyok-e a szentmisén, valahányszor csak tehetem? Hogyan viselkedem ott? Milyen a hálaadásom, a szentáldozás után? Tudok-e az Úr Jézussal a magam szavaival s érzelmeivel beszélni, úgy, ahogy a jó barát beszél barátjával, a gyermek szülőjével, a szerelmes a szerelmesével?

Hogyan végzem gyónásaimat? Javulok-e gyónásról gyónásra? Nem ragaszkodom-e bűnös szeretettel bármily teremtett jóhoz? Nem őrzök-e szívemben hajlandóságot olyanra, ami Istennek visszatetsző?

Hálás vagyok-e a vett jótéteményekért? Meg szoktam-e köszönni mindjárt, mihelyt valami különös jóban részesülök? S viszont, ha bajba jutok, vagy valamire szükségem van, az ima-e, az olvasó, amire gondolok? Igazán a hitből élek-e, ahogy az Írás az igazról mondja?

2. *A Boldogságos Szűzzel szemben?* Mint hű kongreganista érzek-e, táplálok-e szívemben őszinte szeretetet Jézus anyja, a Boldogságos Szűz iránt? Szeretek-e reá gondolni, róla olvasni vagy szentbeszédet hallani, vele foglalkozni? Eszembe jut-e szinte önként,

hogy napközben is gyakran hozzáforduljak? Szeretem-e az erényeket, melyek rajta különösen szembeötlők: a tisztaságot, alázatosságot, hűséget Jézus iránt? A kísértésekben segítségül hívom-e, mint ahogy a gyermek azonnal szülőjéhez fordul, mihelyt nagy veszély fenyegeti?

Eljárok-e rendesen a kongregációi gyűlésekre s nem mulasztom-e el azokat kevésbbé nyomós okokból is? Részt veszek-e lelkes szeretettel mindabban, amit a kongregáció és az ő szakosztályai tesznek? Támogatom-e a kongregáció elöljáróságát abban, hogy a kongregációi élet igazán fejlődő, virágzó legyen? Szereztem-e már a kongregációnak új tagokat s rajta voltam-e, hogy a kongregációban mindenki jól érezze magát s nagy lelki haszonnal látogassa az összejöveteleket? Ha a kongregációban tisztséget viselek, iparkodtam-e abban mintaszerűen eljárni?

3. *Felebarátaimmal szemben?* Megtartottam-e a szeretet parancsát minden, esetleg nekem kevésbbé tetsző felebarátommal szemben is? Türelmes vagyok-e a gyengék, tudatlanok, rosszak iránt? Társas érintkezésben nem vezet-e a puszta társadalmi szempont, az önszeretet, a modorosság? Iparkodom-e felebarátaimnak főleg lelkileg hasznára lenni? Felhasználok-e minden alkalmat, hogy mások lelkébe jó magot hintsek, hogy lelküket az Istenhez vezessem? Védelmére kelek-e a megtámadott igazságnak, az Egyháznak, a vallásnak? S hogy ezt eredménnyel tehessem, kellőleg alapozom-e magam vallási dolgokban?

Részt veszek-e katolikus mozgalmakban, nem az érvényesülés, hanem a jónak előrevitele érdekében? Terjesztem-e a katolikus sajtót minden lehető alkalommal? Felszólalok-e a rossz ellen, ahol azt a siker reményével tehetem? Iparkodom-e másokat is rábeszélni a lelki életre, a szentségek gyakori vételére, a Máriatiszteletre stb? Iparkodom-e másokat visszatartani a bűntől s a bűn alkalmaitól? Imádkozom-e a bűnösök megtéréseért, az Egyház szabadságáért, a hitetlenek és pogányokért, jó papokért, a pápáért stb?

Jó példát adok-e embertársaimnak s iparkodom-e bátran és nyiltan megvallani hitemet? Segítem-e felebarátaimat testi, anyagi ügyeikben is vigasszal, jó tanáccsal, tettel, áldozattal? Hogyan viselkedem azokkal szemben, akik megbántottak?

Az ilyen és hasonló kérdések alapján ugyancsak sok dologra leszünk figyelmesekké, amelyekre különben nem ügyelnénk s ha csak minden második, harmadik kérdésben találnánk olyat, amiben javításra van szükség, mily hasznos és hatásos lehetne lelki előmenetelünkre nézve ez a lelkiismeretvizsgálat! Adja a szent Szűz, hogy mennél több olyan kongreganistája legyen közöttünk, aki nemcsak ajakkal vallja magát a szent Szűz gyermekének s nemcsak az érmet viseli mellén, hanem iparkodik magában meg is valósítani a kongreganista ideált!

Talpra, kongreganisták!

Az utóbbi katolikus nagygyűlésen *Vass* József miniszter oroszlánhoz hasonlította a katolicizmust. Oroszlánhoz, melynek nem ártanak meg az apró tűszúrások és kődobálások, amelyekkel ellenfelei támadják.

Igaza van *Vass* Józsefnek: az Egyház oroszlán, mert mérhetetlen természetfölötti erő lakik benne s mert Krisztus Urunk maga biztosította arról, hogy a pokol kapui sohasem fognak erőt venni rajta. Oroszlán, amelyet már sokan szerettek volna legyőzni s elpusztítani s amely mégis túlélte valamennyi ellenfelét. Oroszlán, mert a hozzája csatlakozóknak csodálatos életerőt ad, ellenállóképességet, vértanui hűséget, emberfölötti helytálló-készséget a legnagyobb kísértések között.

De vajjon oroszlán-e a katolicizmus abban az értelemben, hogy a Krisztus által belé fektetett erőket valóban és teljességgel ki is fejti s hogy hívei csakugyan megannyi oroszlánként küzdenek a hazugság, a tévedés és a bűn ellen?

Sajnos, ebben a vonatkozásban a katolicizmus gyakran inkább valami *alvó* oroszlánhoz hasonlítható, talán amolyan kőoroszlánhoz, amilyen a Lánchíd fején pihen. Oroszlán, de amely hatalmas kőizmait dehogyis mozgatja!

Szomorú és szégyenletes dolog, hogy mennyi katolikus élősködik az Egyház testén, akinek alig van fogalma mindarról a szépségről s nagyságról, amely a katolikus Egyházban, Krisztus igaz Egyházában rejlik. Hány katolikus érzi nem ám dicsőségnek s boldogságnak azt, hogy katolikus, hanem majdnem inkább tehernek, amelytől lehetőség szerint szabadulni szeretne! S mily fájdalmas látvány: amikor Krisztus Egyházát minden oldalról ellenségek támadják, milyen kevés katolikus akad, aki ilyenkor az igaz ügynek védelmére kel! S viszont hány gyászkatolikus áll be maga is az Egyház ócsárlói s támadói közé!

Bezzeg szégyenkezhetnének ezek a gyászkatolikusok a Krisztus országának ellenségei mellett! Mily erőfeszítéseket tesz a szociáldemokrácia, a kommunizmus, a szabadgondolkodás és szabadkőművesség, hogy Krisztus trónját a lelkekben megdöntse! Mily összetartók a zsidók vagy akár a protestánsok is a katolikusokkal szemben! Csak éppen a katolikusok közt van akárhány, akinek semmi gondot nem okoz az igaz Egyház ügye, aki ezerféle ürüggyel kivonná magát a feladat alól, hogy miként egykor Cirenéi Simon, ő is segítsen Krisztusnak a kereszt előbbrevitelében.

A kálvinista, a luteránus, a zsidó egyszerre elfelejt minden mást, ha arról van szó, hogy a maga fajtájas hitbelieket kell támogatni, vagy ha meg kell akadályozni, hogy a katolikusok valami előnyben részesüljenek. Akkor, kevés kivétellel, valamennyi talpon van, fárad, szónokol, ír, agitál, szavaz, hangulatot kelt, tanácskozik. A katolikusok meg akárhányszor annyira nem törődnek a saját vallásukkal, a saját ügyeikkel, mintha nem is az ő dolgukról volna szó.

Innen érthető, hogy aztán annyifelé lemaradunk

mások mögött. Hiába vagyunk mi a világ legnagyobb egységes vallási szervezete (345 millió), mégis alig van ország, amelyben a katolikusok vezető szerepet vinnének a közéletben. S hiába vagyunk mi, magyar katolikusok, kétharmadrész-többség az országban, azért a jogainkat mégsem tudjuk kivívni s távolról sem részesülünk annyi állami s községi támogatásban, mint a másvallású kisebbségek.

Mi ugyancsak udvariasak vagyunk másokkal szemben, de velünk szemben senkit sem tudunk udvariasságra kényszeríteni. Nézzük csak meg pl., milyen fényes helyzetben vannak a reformátusok a csaknem színkatolikus Szeged városában, mennyi felekezeti támogatást kapnak a várostól! Viszont már Debrecenben a kálomista többség szinte lélekzeni sem engedi a katolikusokat, pedig azok már a városnak több mint a negyedét teszik. Még pl. templomépítésre sem tudnak a várostól megfelelő telket kapni s 24 ezer katolikus számára egyetlen falusi méretű s formájú szűk templom szolgál! S így van ez az egész vonalon.

Hát az nem jellemző-e, hogy a debreceni állami egyetemet csaknem teljesen úgy kezelik, mintha protestáns felekezeti egyetem volna, alig van benne mutatóba néhány katolikus tanár; ellenben a budapesti Pázmány Péter-egyetemet, amely minden kétséget kizárólag katolikus alapítású, teljesen felekezetközi alapon kezelik, mint valami állami egyetemet. A katolikusoktól el lehet venni bűntetlenül, ami az övék; míg a felekezeteknek szinte utánuk hajítják a nemzeti ajándékokat.

Tovább! Minden kis felekezetnek megvan a maga öntörvénykezése, autonómiája; mindegyik maga kezeli a vagyonát, az alapjait, maga igazgatja az iskoláit, csak a katolikusok alapjait és iskoláit igazgatja az állam... Miért? Mert a katolikusok alusznak, nem siettek jogaik védelmére.

Ma sokan panaszkodnak, hogy katolikus ember nehezen helyezkedik el egyik-másik hivatalban; hogy

valósággal ajánló-levél, ha valaki nem katolikus. Lehetséges volna-e ez egy katolikus többségű országban, ha a katolikusokban több volna a vallási öntudat s összetartás? De így megérdemeljük a sorsunkat!

Mindez azonban nemcsak szégyen és gyávaság, hanem magasabb, lelki szempontból annyit is jelent, hogy az igaz hit fogy, vele együtt gyengül a katolikus erkölcs, a lelki élet, vagyis azok a dolgok, amiket a mi hitünk szerint Krisztus Urunk a léleküdvösség eszközeiül rendelt.

Hallatlanul terjed a hitetlenség, a hitközöny, az erkölcstelenség. Budapesten ma minden öt új vegyesházasság közül átlag négy érvénytelen. Az emberek elválnak s újra nősülnek, ami Krisztus Urunk szava szerint közönséges házasságtörés; katolikus leányok protestáns és zsidó házasságot kötnek s lelkiismeretfurdalás nélkül ígérik oda gyermekeiket a hamis hitnek. Szemérmetlen képek és folyóiratok, meztelenségeket bemutató „revű"-színházak s mozidarabok, regények grasszálnak mindenfelé. Az *öngyilkosság terén ma Magyarország érte el a rekordszámot!* Divatban, táncban szeméremnek, keresztény erkölcsnek sokszor semmi nyoma, mintha pogányok vagy zsidók volnának valamennyien!

Mit jelent ez a Krisztusország s az örök üdvösség szempontjából? Hány ezer súlyos bűn jár ennek nyomában! Hány ezer lélek támolyog így örök veszte felé; hány fogja majd a pokolban, örök kínok közt, a láng és kétségbeesés tengerében átkozni azokat a katolikusokat, akik tudták, mily veszélyben vannak ők s mégsem segítettek rajtuk!

Nem ezekért a lelkekért izzadt-e vért a Megváltó a Getszemáni-kertben? S nem a lomha, tétlen, semmittevő katolikusok érzéketlensége miatt panaszkodott-e Alacoque Szent Margitnak?

Szegény Úr Jézus! — kiálthatna fel az ember — hát ezért haltál te kínhalált értünk? Szegény Úr Jézus, akinek el kell viselned a gyalázatot, hogy még úgy-

nevezett buzgó híveid is mily keveset törődnek a Te ügyeiddel, mily kevéssé osztoznak a Te fájdalmadban és sietnek támogatásodra a lelkek megmentésében, országod terjesztésében!

Bizony, ha eleven, égő hit volna bennünk, nem hagynók a dolgokat ennyiben. Odasietnénk a vért izzadó Krisztus-király zászlai alá s nemcsak úgy immelámmal, hanem egész lelkünkből felajánlanánk neki szeretetünket s szolgálatunkat. Ha igazi hit volna bennünk, ifjaink s leányaink *nem térnének ki a magasabb hivatás követése* elől, hanem száz-számra szentelnék életüket egészen Istennek, papi vagy szerzetesi, sőt akár misszionáriusi pályán! Mikor oly nagy a paphiány, oly sok teendő várna pl. a hithirdetőkre, jó papokra, szerzetesekre, apácákra! Vagy ha már erre hivatást nem éreznek, legalább a világi apostolkodás terén tennének meg a kongreganisták s a buzgóbb katolikusok *minden lehetőt*, az eddiginél *sokkal-sokkal többet!* Mennyi teendő vár apostoli erőkre a hitetlenek és bűnösök megtérítése, az egyházellenes balhiedelmek irtogatása terén, a szegénygondozás, a sajtóterjesztés, a kisegítő-kápolnák létesítése, kongregációk alapítása s fellendítése stb. terén!

Rajta, kongreganisták, ne csak szájjal hősködjünk, ne csak merő és meddő érzelmekkel imádkozzunk! *Mutassuk meg az Úr Jézusnak, hogy igazán szeretjük* s nem nézzük tétlenül annyi lélek *örök pusztulását*, katolikus szent hitünk szégyenletes lemaradását. Mutassuk meg, hogy *tudunk tenni az igazságért annyit, amennyit mások a tévedésért s a bűnért tenni tudnak!*

Mutassuk meg, hogy a sátántipró Nagyasszony zászlaja alatt olyan Krisztuskatonákká nevelődtünk, akik tudnak és akarnak tenni, tudnak és akarnak hősiesen, komolyan, önfeláldozóan és céltudatosan küzdeni a legszentebb eszmékért, Krisztus diadaláért a halhatatlan lelkek országában!

Az idő rohan!

Zsúfolt villamosok viszik az embereket s a koszorúkat a temetők felé... Halottak napja van s ilyenkor a mulandóság nagy valósága lép be a máskor csak hiúságokkal gondoló emberek tudatába.

Pedig bizony rohan az idő s hamarosan mi is ott fogunk megérkezni, ahol ezek a sokak, ezek a százezrek már megérkeztek... S nemcsak mi, hanem azok is, akiket szerettünk, akik velünk együtt éltek s akiknek lelkét nekünk is segíteni kellene megmenteni... Nekünk, akik apostolkodni akarunk.

Bizony, testvér, az óra ketyeg, az idő rohan, a világ rendeltetése percről-percre teljesedik. Percenkint közelebb jutunk a végnapokhoz, amikor száz- és ezermillió emberlélek fölött fog ítélni az Úr s fog ítélni rajtunk is, akiktől számon fogja kérni a ránk bízott talentumot, a jól felhasznált vagy könnyelműen elvesztegetett időt.

Testvérek! Tudjátok, mi függ a mi munkánktól?

Ha egyetlen lélek: valami szegény cigánypurdé vagy egy megtévedt leány lelke forog az örök sors kockáján, ha csak egyetlenegynél vetődik fel a szörnyű kérdés: örök gyönyörűség lesz-e része Krisztus országában, vagy örök kínszenvedés, tűz és jajveszékelés a kárhozat helyén — akkor is kő volna a szíve annak, aki azon az egy lelken meg nem könyörülne s mindent el nem követne a megmentéséért.

De nem egy lélek forog kockán! Milliók, százmilliók! Gyermekek és aggok, férfi, nő, művelt és tanulatlan, szép és nyomorék, erős és beteg: ahová csak nézünk, ember és ember — s ez mindig annyit jelent, mint: örök életre hivatott lélek, aki velünk együtt egyszer ott fog állni a Krisztus ítélőszéke előtt s örökre élni fog vagy égni, örökre Krisztus gyermekei között ujjongani vagy örökre „kínlódni a lángokban..."

Keresztény lélek, érted-e, mi ez és mennyi függ tőled? Légy érző szívvel s ne tagadd meg embertestvéreidtől a boldogságot, melyet Isten kegyelméből

magadnak is remélsz s amelyet oly könnyen megszerezhetnél nekik is!

Vajjon, nem tőled függ-e a felebarát örök sorsa? Nem tehetsz ez ügyben semmit? Nem a te dolgod? — Ó, kegyetlen, szívtelen beszéd és gyáva kibúvó! Hogyne tehetnél — mindenki tehet valamit, tehet sokat, nagyon sokat a lelkekért. Csak *akarni* kell: szívből, erősen, szenvedélyesen, ahogy a börtön rabja áhítja a szabadságot, vagy ahogy a szerelmes keresi az utat-módot leleményesen, hogy szíve céljához elérjen. Neked is *szeretned* kell mindenekelőtt a lelkeket, ez az első; a többi majd magától is megjön. Szeretned forrón, lángoló epedéssel, erős, céltudatos akarattal, el nem oltható szomjúsággal. „Szomorúnak" kell lenned, mint Szent Pál mondja önmagáról, hogy „állandó a szívének fájdalma testvérei miatt", akik közül sokan, rengeteg sokan, távol járnak az üdvösség útjától!

Az első nagy baj és nagy hiány az apostolkodásra hivatottaknál e téren: az *érzéketlenség*. Nem törődnek vele! Pusztuljon a felebarát! Nem fontos! Teljen meg a pokol Istent örökre káromló, kétségbeesetten hányódó, pedig ah, szebb sorsra hivatott lelkekkel. Őket — a szeretet parancsára kötelezett „jó keresztényeket" — ez nem érdekli. Fontos a köznapi teendők jó, rossz elvégzése, aztán minél több szórakozás, nyugalom, élvezés. A zsöllyeszék, a heverődíván, az asztal gyönyörei, itóka, sport, muzsika, bál, szerelem. „Hej, sohase halunk meg!" Az Úristent úgy, ahogy tisztelik egy pár Miatyánk erejéig, alamízsnát is adnak néha egy-egy koldusnak, a kötelességeiket annyira-menynyire teljesítik, inkább sablonosan, mint keresztény lélekkel, de azon túl már igazán ne kérjen s követeljen tőlük senki semmit.

Nem fájdalmas-e, ha ez a szellem néha még a kongreganisták lelkébe is beférkőzik? Ha akad, akinek legfontosabb a pénz, a szórakozás, a rakott asztal, rádió, terefere? Sokan azzal védekeznek, hogy nekik az apostolkodásra nincs tehetségük. Nem értenek hozzá s idejük sem engedné.

Ami az időt illeti: mindenre van idő, amit az ember erősen akar. Végre is szakadatlanul te sem forogsz, mint egy gép, neked is kell változatosság, pihenés, mással foglalkozás. Ez a változatosság, ez a szórakozás azonban állhat apostoli segédkezésből, lélekmentő próbálkozásokból is, nemcsak újságolvasásból, tereferéből. Mi több, hivatásos munkád közben is akad elég alkalom az apostolkodásra.

Komolyabb ellenvetés, ha azt mondod: nem értesz hozzá. Lehet. De erre meg azt felelem: tégy róla, hogy érts hozzá. Mindent meg lehet tanulni; az apostolkodást is. Senki sem kívánja, hogy tanulás, gyakorlás, hozzáértés nélkül állj ki küzdeni a Krisztus zászlójáért. Sőt éppen az a baj, hogy egyesek tanulás nélkül azonnal dolgozni, sőt talán még vezetni is akarnak. Aki apostolkodni kíván, még pedig eredményesen, ne sajnálja a fáradságot: tanuljon. Foglalkozzék a katolikus apostolkodás feladataival, a lelkek igényeivel, bajaival, szükségeivel, a megoldási módozatokkal, ismerkedjék meg a módszerekkel, a mások eredményes munkájából leszűrt tapasztalatokkal s aztán tegyen gyakorlati kísérleteket nagy türelemmel és el nem csüggedő szeretettel, okosan és önmagát figyelve. Minden tudományt, minden művészetet így sajátítunk el.

Magyarország katolikus hitéletének óriási sebei vannak. Itt csak a jók összefogó, céltudatos, nagystílű munkája segíthet. Az utóbbi időben sok örvendetes kezdeményezésre, fejlődésre, eredményre tekinthetünk vissza, de még nagyon távol állunk attól, hogy elégedetten ülhessünk babérainkon, vagy csak a módszer tekintetében is azt mondhassuk: megtaláltuk a helyes utat, a katolikus hitéleti szervezkedésnek és megerősödésnek leghelyesebb eszközeit.

Hogy csak egyet említsek: itt van a sajtókérdés. Rengeteg katolikus ember olvassa megint a Pesti Hirlapot, Az Estet, vagy (még legjobb esetben) a Magyarságot. A gondolkozása ezzel mindinkább eltérül a katolikus gondolatoktól, szellemi világa megtelik hamis képzetekkel, hitközönnyel. Nem szégyenletes-e, hogy

mi katolikusok fel sem szólalunk, ha katolikus ismerőseink kezében ezeket a lapokat látjuk?

Vagy itt van a karitasz kérdése. Rengeteg szenvedés, rengeteg nélkülözés. Mennyit lehetne tenni, ha minden épkézláb katolikus ember beállana a karitaszmunkába! Ha résztvenne az egyházközség karitatív szakosztályának munkáiban, járna gyűlésekre, környezettanulmányokra, szentvincés szegénylátogatásra. Mennyi elkeseredésnek lehetne elejét venni, mennyi elfagyott lelket a szeretet melegével megnyerni Jézusnak, az igaz hit gyakorlásának!

Ismerőseink, barátaink, rokonaink között hány van, aki vallástalanul él, talán a házasságot is Isten nélkül köti. Világosítsuk fel őket a veszedelmekről, amelyekbe rohan. S ha magunk nem tudnánk eléggé érvelni nekik, adjunk a kezükbe jó, hitvédelmi iratokat, vagy ezek olvasása által készüljünk magunk is a helyes feleletre. Ott van pl. a Katolikus Lexikon, annak m nd a négy kötetéből mennyit tanulhatna az igazán tanulni vágyó, felvilágosodott katolikus!

Szóval: dolgozni, apostolkodni s imádkozni, hogy Isten áldása kísérje apostoli fáradságainkat. Lelkek örök életéről, vagy örök haláláról van szó, itt minden erőfeszítés helyénvaló, itt érdemes napestig fáradni s minden egyébről lemondani. Az idő rohan, szakadatlanul.

Ne felejtsük el: a mennyországban is azok lesznek a legnagyobbak, a legboldogabbak, akik lelkeket vezettek Jézushoz s mentettek meg az örök kárhozattól! „Akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökön örökké, miként a csillagok" (Dán. 12, 3).

A kongregáció éltető eleme.

Amerikának van egy férfiegyesülete, melynek alapgondolata a havi áldozás — körülbelül a mi férfiligánk — s ez az egyesület több mint másfél millió tagot számlál. Másfél millió férfi, aki havonként áldozik! Kétségtelenül jelentékeny hitéleti eredmény.

S mégis, ez az egyesület, bármily áldásos a belső, eucharisztikus hatása, a katolikus mozgalmak sorában eléggé kicsiny szerepet játszik. Miért? Mert nem apostolkodik, legalább az áldozással való példaadáson kívül szervezett apostolkodást nem fejt ki. Éppen ezért aztán voltaképpeni egyesületi élete, lendülete sincs több, mint a jámbor imatársulatoknak.

Sokfelé a kongregáció sem él igazi szerves életet, nem virágzik, nem hat, nem dolgozik. Ennek megfelelően a belső életét is mesterséges injekciók tartják fenn csupán. A prézes agyonfárasztja magát, agyonprédikálja a tagokat, de ezek a passzivitásból sohasem lépnek ki. Miért? Egy igen tekintélyes, nagytapasztalatú kongregációi szakember egyszerű magyarázatát adja e jelenségnek: mert *nem apostolkodnak,* legalább szervezetten nem.

Valóban: ahol nincs apostolkodás, ott hiányzik a kongregáció éltető eleme, az *öntevékenység.* Ott a tagok huzatják-vonatják magukat, de nem mozognak maguktól; itt a lelki élet maga is csak valami erőltetett, kívülről rájuk erőszakolt, hideg és lélektelen valami, nem hevesen lobogó tűzláng, amely önkénytelenül is kifelé hatni, terjeszkedni, másokat is felmelegíteni iparkodik. A kongregáció varázsának titka pedig ez s ez magyarázza meg történeti jelentőségét a multban is: az öntevékenységre serkentő apostoli lelkesedés. Amikor a tagokat nem unszolni kell, hanem szinte inkább mérsékelni, visszatartani; amikor nem a prézesnek kell a tagokat mindenféle eszközzel kapacitálni a tevékenységre, hanem szinte inkább fordítva: a tagok kapacitálják a prézest, hogy engedje őket ezen a téren is, azon is, mindig újabb, mindig több apostoli tevékenységet kifejteni.

Miért hiányzik ez az apostoli tevékeny szellem egyes kongregációkban?

Két okát adhatom. Két ellenkező végletet.

Néha ugyanis bizonyos *kislelkűség és szűkkeblűség* a hiány oka. A prézes vagy a vezető tagok azt hiszik s azt hangoztatják, hogy a kongregációnak nem

annyira a külső, apostoli tevékenység a feladata, mint inkább a belső vallásosság ápolása, az egyéni megtisztulás és hitbuzgalom. Félnek a külső tevékenységtől, merthogy az szétforgácsol, a nyugodt lelki fejlődést akadályozza, veszélyekkel jár stb. Vagy azt hiszik: erre majd csak akkor kerülhet sor, ha a tagok a belső hitélet terén már ki tudja milyen magas fokot értek el. Pedig amilyen igaz, hogy a kongregációban az öntökéletesítés az első cél, époly téves, ha az apostolkodást az öntökéletesítés akadályaként fogjuk fel. Ellenkezőleg: a helyes szándékkal s helyes mederben folytatott apostolkodás a belső lelki életnek is kitűnő eszköze s egyben fokmérője. Mert nem lehet igazán vallásos lélek, aki nem törekszik az Isten dicsőségét erejéhez képest mások közt is terjeszteni; nem lehet igazi istenszeretetről ott szó, ahol ez az istenszeretet emberszeretetben nem mutatkozik. Emberszeretetben, melynek legszebb és legsürgetőbb kifejezője az apostolkodás.

Másutt azonban éppen ellenkezőleg azért nem apostolkodnak, mert nincs meg a tagokban a *kellő lelkiség,* a belső kongreganista szellem. Régi tapasztalás, hogy mély vallásosság és hitbuzgalom nélkül semmiféle katolikus tevékenység nem ér célt: hiányzik belőle a belső lendíték, a lélek, az áldozatkészség s az állhatatosság. Aki megfelelő belső önművelés és megerősödés nélkül akar a katolikus tevékenységben résztvenni, azt az első akadály elkedvetleníti, az első csalódás megfutamítja, az előbb-utóbb téved, ráún a munkára stb.

Pillanatnyilag fellelkesíteni a lanyha katolikust is könnyű, hirtelen nekibuzdulással egy-két lépést lehet tenni, sőt lehet egyesületeket alakítani, mozgalmakat indítani; de szomorúan mutatja a tapasztalás, mily könnyen szétzüllenek az ilyen egyesülések, mily hamar elposványosodik az ilyen mozgalom, ha nem állnak mögötte lelkileg magasan álló, mélyen kiművelt, igazi hitbuzgalomban megacélozódott katolikusok. Hányszor hallani e panaszt: „nálunk minden csak

szalmaláng"; de hogyan is lehetne másképp ott, ahol csak a felület, csak a „szalma" gyulladt meg, nem pedig a lélek maga; ahol a vallásosság és apostoli szellem nem vált egész lényünkkel azonossá, egész gondolkodásunknak, vágyódásunknak, érdeklődésünknek velejévé?

Ha valamely ország vagy város katolicizmusát igazán fel akarjuk lendíteni, valóban mindkettőre szükség van: a lelkek *hitbuzgalmi* megedzésére s az *apostoli* munkába való beállítására. Ezt teszi csodálatos lélektani elrendezettséggel a Mária-kongregáció s ezért nem szűnik meg az igazán értékes, apostollelkű katolikusok főiskolája, akadémiája lenni nálunk és a külföldön, a multban és a jelenben. Ezért is érdemli meg mindazok szerető gondoskodását, akik csakugyan komoly munkát akarnak végezni Isten országa érdekében a földön.

S e kettős célnak szünetlen szem előtt tartása őrzi is meg a kongregációkat a kívánatos magaslaton. Ahol nem becsülik alá a lelki életnek mindent megtermékenyítő, felüdítő, megacélozó hatását s nem zárkóznak el kislelkűen a kifelé ható, komoly és elszánt munkától sem, ott feltétlenül virágozni fog a kongregáció s új virágzásba fogja borítani a sokfelé elmaradt, elfogyott, elhanyagolt katolikus életet is.

Erre pedig ugyancsak szükség van!

Élet, élet, élet!

Nem hiába mondotta Szent Pál, hogy Krisztus Urunk feltámadása a keresztény hit legfőbb tanítása és egyben legfőbb bizonysága. Azóta tudjuk és mondjuk, hogy a kereszténység az *élet* hitvallása. Nem a halálé, nem a felbomlásé, nem a pusztulásé.

A kereszténység *élet,* mert nem hisz a halálban, nem hisz a végleges elmúlásban, nem hisz az ember menedéktelen lezuhanásában a mélybe, a sírba, a semmiségbe, rövid, néhány évtizednyi földön időzés után.

Hanem hisz az örökkévalóságban, a sírontúli viszontlátásban és feltámadásban.

A kereszténység *élet,* mert nem a véletlen játékának nézi a világegyetemet, nem élettelen természeti kényszerűségek értelmetlen kaleidoszkopját látja a létben, hanem egy végtelen értelem és szeretet, egy isteni élet megnyilatkozását, az élő Isten eleven gondolatait s eleven gondviselését.

A kereszténység *élet,* mert az örök rendeltetésen kívül, még az ember feltámadását is tanítja egy magasabb életrendben: az istenfiúság természetfeletti életében. Nemcsak örökké fogunk élni, örökké boldogan; nem, ezenfelül még ki is fogunk lépni az emberi természet szűkösségéből s magának az Isten életének legfőbb részesei: oly nagyok leszünk, mint Ő s oly dicsőek, mint Ő s oly boldogok, mint Ő. A keresztény ember már ezen a földön a természetes éltén kívül még egy magasabb életelvet is hord magában: kétszeresen él a kegyelem által.

A kereszténység *élet,* mert oly eleven életforrásokat nyit meg a halandóknak, amelyeket az ember magától sohasem találhatna meg: Krisztus barátságát, Krisztus követését, Krisztus tanait, Krisztus szentségeit. „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, abban *élet* lesz . . .", természetesen nem az a közönséges élet, amely benne van minden emberben, sőt az állatban s a növényben is. Élet a szó teljes és kimerítő értelmében, élet, aminőt csak az Istennel való folytonos, természetfeletti egyesülés által, azaz a katolikus hitélet által érhetünk el.

De még más értelemben is *élet* a kereszténység, dísz, pompázó, erős és diadalmas élet. Nézzünk csak végig a mai társadalom életén, mennyi meghasonlás, hazugság, kulturátlanság, vadság, gyűlölet, széthúzás, alacsonyság jellemzi a Krisztustól elszakított lélek életét. Élet ez? Inkább csak tengődés, álom és mámor. Nem is csoda, ha *ezt* az életet sokan nem is becsülik meg s az első alkalommal eldobják maguktól.

S amint az egyes ember élete fél-élet és ál-élet

Krisztus nélkül, ugyanúgy fél-élet és ál-élet a társadalmak élete is nélküle. Mi egyéb volt a világháború, mint a nemzetközi társadalmi élet óriási csődbe roppanása? Mi volt a milliós öldöklés, a kultúra belefúlása a gyilkolás művészetébe, a diplomácia lesüllyedése a gyűlölet és cselszövés művészetévé, mi volt ez mind egyéb, mint annak a telhetetlenségnek bizonysága, amelybe a társadalmi lét süllyed, mihelyt nem Krisztus többé a vezére s éltető elve?

És ma, évekkel a háború s az úgynevezett béke után? A népek szövetsége, egymást érik a nemzetközi konferenciák, a diplomaták ajka túlcsordul az „örök béke" megteremtésének emlegetésétől s a valóság az, hogy csupa gyűlölet, csupa háború most is a nemzetközi élet, hogy mindenki megint háborúra készül, hogy aki csak bírja, igyekszik mindenkit mást elnyomni, kizsákmányolni, vallásában, nyelvében, kultúrájában zavarni, őseinek házából kikergetni... Másutt pedig, mint Oroszországban, Kínában, Moszkvában, a vörös őrület megszállottjai gyilkolnak, rabolnak s gyujtogatnak s az állami élet helyébe magát a forradalmat, a felforgatást, a mások leigázását akarják tenni.

Régóta nem mutatkozott meg ilyen világosan a kereszténység által meg nem nemesített ember tehetetlensége, kultúrájának hazug felszínessége, ragadozó ösztöneinek kíméletlensége.

Mondjunk még egy példát arra, mennyire életképtelen és életromboló a kereszténységtől eltávolodó világ?

Nézzétek az erkölcsi életet. A nemiséget a Teremtő rendelte. Ő teremtette meg a házasságot, de Ő adott az embernek észt és erkölcsi érzéket, törvényt és parancsolatot. Aki a törvényt s az erkölcsi érzéket figyelembe nem veszi, arra nézve ugyanaz a titokzatos erő, amely erkölcsi korlátok közé nemesítve, az élet fenntartására szolgál, romboló, öldöklő, démoni hatalommá válik, amely életúntságot okoz, elgyengít, elkorcsosít, rombadönti a családi szentélyeket, sőt egész népeknek ássa meg sírját. Már most mi jellemzi

jobban a mi mai társadalmunk erkölcsi életét, mint a nemiségnek minden nemesítő elve és korlát, minden önuralom s magasabb szempont alól való durva felszabadítása? Könnyelmű, bűnös viszonyok, házassági elválások, sötét vétkek a születendő gyermek ellen, a női szemérem félrelökése, már nem is csak a bűntanyákra szorítkozó, hanem színdarabban, moziban, ujságcikkekben, sőt az öltözködési divatban valósággal az utcára kivonuló, diadalmaskodó, követelődző szemérmetlenség.

S az eredmény? Ne is beszéljünk róla. A családi élet erkölcsének lábbal taposása nagyobb pusztulást okoz Magyarország népességében, mint a mohácsi vész...

És nem az a legnagyobb züllés, amikor az emberek bűnöket követnek el. Hanem, mikor a nyilvánosság előtt büntetlenül lehet védeni is a bűnt. Amikor az erkölcstelenség ellen szótemelőket kigúnyolják, erénycsősznek nevezik, pellengérre állítják. Amikor az erkölcsi fertőnek ügyvédjei, oltalmazói akadnak s amikor nem lehet a legkomolyabb dolgokról komolyan beszélni, hogy az embert le ne hurrogják, képmutatónak ne csúfolják.

*

A rombolás szóvivőivel szemben a kereszténység, az Egyház nem küzdhet elég erővel, ha csak papjait állítja csatasorba. Ezért szükség van, ma fokozottabban, mint valaha, a világi apostolkodásra.

A világi apostolkodásnak egyik legbeváltabb iskolája a Mária-tisztelet és a Mária-kongregáció. A Mária-tisztelet tapasztalás szerint gyakorlatilag főkép abban érezteti hatását, hogy a lelki életet rendkívül meleggé, bensőségessé, őszintévé teszi. A Mária-tisztelet annyi, mint Jézus közelsége, együttélés a názáreti szent családdal, bensőséges részvétel annak örömeiben s gondjaiban, egyesülés azzal a szellemmel, amely a szent házban lakozott. A Mária-tisztelő nem rideg kényszerűségből, hanem örömmel, szeretettel, lelkesedéssel simul hozzá Jézus szándékaihoz, terveihez, tö-

rekvéseihez. Ég a lángtól, hogy az egész világ az Üdvözítő ismeretére és szeretetére eljusson. Együtt sír a Jézus vére hullásán síránkozó Szűzanyával, együtt örvend vele az Úr feltámadásán, az Anyaszentegyház megalakulásán s kiterjedésén, az emberek üdvözülésén.

Az apostolkodásra való felkészülés tekintetében a kongregáció szintén első sorban áll. Egyik főfeladata, hogy a tagok necsak a vallásosságban erősödjenek meg, ne is csak vágyódással teljenek el az Anyaszentegyház védelmére s terjesztésére, hanem be is vezettessenek az apostolkodás művészetébe. Erre szolgálnak akár a szakosztályok, akár a kongregáció közös apostoli vállalkozásai (pl. a közerkölcs védelmében vagy az elhagyottak gondozásában, a karitász vagy a hitoktatás munkáiban).

A kongregációk ennek a kettős feladatnak természetesen csak úgy felelnek meg, ha nem érik be bizonyos külsőségek lebonyolításával vagy pedig bizonyos áhítatgyakorlatok elvégzésével. Sok helyen a kongregáció vezetői is alig tartanak mást szem előtt, minthogy a kongregációban azokat tömörítsék, akikben még némi vallásos buzgóság mutatkozik; a kongregációt tehát inkább bizonyos lelki konzervatóriumnak nézik. Nem, erre elegendő volna bármely más jámbor társulat is, pl. a Jézus Szíve-társulat. A kongregációban két dolog álljon előtérben: először a bensőséges Mária-tisztelet ápolása, a tagok rávezetése a Mária-tisztelet csodálatos melegségének s szépségének felfogására, megszeretésére, ebből aztán az apostolkodás vágyára; másodszor: az apostolkodásra való megnevelés, a tagok határozott rászoktatása a rendszeres, céltudatos, szabályozott apostolkodási gyakorlatokra. A prézesi beszédeknek, a tanácsüléseknek a szakosztályi megbeszéléseknek állandóan e két tárgy körül kell forogniok.

A kongregációk korszakot jelenthetnének ismét a katolikus újjáéledés munkájában, ha kilépve bizonyos álmos sablonosságból, mindenütt valóságos

melegágyává lennének a Mária-tiszteletnek s a világi apostolkodásnak.

Adja Isten, hogy az országos magyar kongregációi gyűlés e két irányban jelentős lépéssel vigye előbbre ezt a mindennél nagyobb s főbb ügyet!

A Mária-kongregáció és a misszióügy.

„Gyümölcséről ismeritek fel a fát." E közmondás legszebben igazolja azt az állítást, hogy a Mária-kongregáció a katolikus hitterjesztés ügyének egyik leghivatottabb ápolója. 1888-ban a lánglelkű Lavigerie bíboros Európa főbb városaiban gyujtó beszédeket tartott az Afrikában még mindig dúló rabszolgavadászatok és rabszolgakereskedés ellen. Nemcsak katolikusok, hanem még protestánsok is lángra gyúltak beszédjeinek hatása alatt s így történt, hogy egy protestáns úrhölgy Salzburgban szintén lelkes terjesztője lett a rabszolgaságellenes mozgalmaknak. Osztogatta buzgón a bíboros kinyomtatott beszédeit s a többi közt a toszkánai nagyherceg egy ifjú udvarhölgyére is ráerőszakolt egy ilyen tartalmú füzetet. Az udvarhölgy szenvedélyesen szerette a szépirodalmat; maga is ügyes írónő volt; a misszióügyek iránt azonban addig egyáltalában nem érdeklődött. Érzéke sem volt hozzá. Immel-ámmal kezdett bele a füzetke olvasásába. Azonban az új világ, mely Lavigerie bíboros fejtegetései nyomán lelke előtt feltárult, a nyomor és szenvedés iszonyai, melyeket a lánglelkű missziói érsek itt ecsetelt, mélységesen megrázták egész lelkületét. Főleg egy mondat ragadta meg figyelmét: „Bár meggondolnák Európa azon hölgyei, kiknek Isten írói tehetséget adott, hogy egy nő regénye — Tamás bácsi kunyhója — adta meg az első lökést a rabszolgaság megszüntetésére Amerikában!"

Az udvarhölgy — *Ledóchowska Mária Terézia grófnő* — e mondat hatása alatt elhatározta, hogy tollát a szegény afrikai négereknek megszabadítására szenteli a testi és lelki, tehát kettős rabszolgaság igája

alól. Első ilyirányú műve a „Zaida a négerleány" című nagy koncepciójú színmű volt, melyet azóta Bécsben, Münchenben stb. többször adtak elő nagy sikerrel udvari színházakban is. Eleinte igyekezete tisztán a rabszolgaságellenes mozgalomra irányult, mely azonban annak dacára, hogy élén a *Hammerstein-Stolberg* bárónő ritkaszép katolikus neve állt, interkonfesszionális alapra helyezkedett. A grófnő lassankint belátta, hogy a rabszolgaságellenes mozgalomnak egyedül a katolikus hitterjesztésüggyel kapcsolatban van szilárd talaja. Kilépett tehát e mozgalmak keretéből s egyelőre beérte azzal, hogy cikkeket írt a „St. Angela" lapba az afrikai missziókról. Cikkei feltűnést keltettek s egyre-másra gyűltek a kegyes adományok, amelyeket a grófnő egyelőre csak úgy esetről-esetre küldött meg egyes afrikai hithirdetőknek.

Igy jött meg az 1892-ik év, mely a grófnőt a Mária-kongregációval megismertette. Hogy mily fontos következményekkel járt e mozzanat a nemes grófnő életében, azt hadd mondja el ő maga.

„A Szent Szűz számtalan esetben védett meg azon idő óta, hogy a st.-pölteni angolkisasszonyok intézetéből kikerültem s végül elvezetett bécsi tartózkodásom alatt a rennwegi Sacré-Coeur-intézetbe. Itt két dologgal ismerkedtem meg közelebbről, melyektől pedig még vallásos körökben is úgy félnek sokan, mint a római bérkocsis az esőtől, s ez a két dolog: a Mária-kongregáció és a lelkigyakorlatok intézménye volt. Időközben elhagytam a nagyhercegi udvart s a kongregáció meg a lelkigyakorlatok megérlelték bennem az elhatározást, hogy egészen a jó Isten szolgálatára szentelem magam, mégpedig a hitterjesztésügy terén. De hogyan? Miként? Mibe kezdjek? Csak úgy tapogattam a sötétben s valósággal fölemésztett a vágy, hogy vallásos irányításban, velem együttérző szívek társulásában legyen részem. Képzelhető, mekkora volt örömöm, mikor arra szólítottak föl, hogy lépjek be Mária gyermekei közé.

„1892 március 31-én lelkes örömmel tettem le hű-

ségi fogadalmamat a rennwegi Sacré-Coeur-templomban, miután háromnapos szentgyakorlattal készültem e lépésre. Úgy a szentgyakorlatokat, mint a fölvételt P. *Schwärzler* Ferenc S. J. tartotta, ugyanaz, akit Isten gyámolítóul és tanácsadóul rendelt mellém a Kláver Szent Péter társulatának megalapításában. A Mária-gyermekek közé való fölvételem egész életem főmunkájának, a társulat megindításának kiindulópontja lett.

„A következő években folyton-folyvást visszavezetett utam a kedves Sacré-Coeur-intézet kongregációjába s a szentgyakorlatok magányába. A kongregáció vezetősége nagyszerűen értette a módját, hogy ébren tartsa bennem az apostoli lelkesedés azon tüzét, melyet már 1888-ban gyujtott föl lelkemben Lavigerie lángajka. A Mária-gyermek kétszeresen megértette a szentséges Szív szavát és kétszeres mértékben talált benne erőt és biztatót. S erre annál inkább szüksége volt, mert akkoriban csaknem mindenki — családunk tagjai, ismerőseim és meghittjeim — kétkedőleg rázta fejét, ha terveimről hallott.

„Két évvel utóbb megalakult a Kláver Szent Péter társulata. Az volt a célja, hogy akik az afrikai missziók iránt érdeklődnek, benne egyesüljenek s egyrészt írásban és szóval terjesszék az afrikai hitterjesztés ügyét, másrészt imával és vállvetett tevékenységgel odahassanak, hogy az afrikai missziókat pénz és hasznavehető tárgyak gyüjtésével segélyezzék.

„1895-ben az új társulat először öltötte föl az egyházi szervezet jellegét; 1897-ben nagypéntek napján pedig Haller salzburgi bíborosérsek először részesítette egyházi jóváhagyásban.

„Azóta két anyaházunk van; egyik a Salzburg melletti Maria-Plain kegyhely közelében, ezt Maria-Sorgnak neveztük el; a másik Rómában, a Maria Maggiore-templomnak úgyszólván árnyékában; s bár ilykép a Sacré-Coeur kongregációi kápolnájától ezentúl térben távol voltam, egész magam és alapitásom teljesen a kongregáció gyermeke maradtunk."

A Kláver Szent Péter társulata azóta mondhatatlan sok jót tett az afrikai missziók érdekében. Tág körökben keltett érdeklődést az afrikai missziók iránt s évente 100.000-nél több koronát gyüjt a hitterjesztés céljaira. A társulat folyóirata, az „Afrikai Visszhang" nyolc nyelven jelenik meg, újabban magyarul is. A társulat zöme egy női rend, mely kizárólag az afrikai missziók iránti érdeklődés terjesztésével foglalkozik s melynek Salzburgban és Rómában van anyaháza; azonkívül számos fiókintézete és elárusító állomása van, így Magyarországon három helyen: *Budapesten, Temesvárt* és *Pécsett.*

A számtalan testi-lelki jó, erkölcsi és anyagi támogatás, missziók alapítása és megszilárdítása, belföldi papok nevelése és rabszolgák kiváltása, templomok, kápolnák, kórházak és árvaházak létesítése, mely a derék társulatot dícséri, halhatatlan példaképet állítanak valamennyiünk elé, melynek láttára igazán így illik fölfohászkodnunk: íme, ha ennyit tehetett egyetlen buzgó kongreganista, egy nő, egy Mária-leány, mennyit tehetnénk a missziók javára mi mindnyájan, ha összefogva, egyesült erővel, szervezetten kezdenők meg a misszió-támogatást.

Föl, Mária hívei, Mária gyermekei! Szervezzük meg mi is körünkben a misszió-szakosztályt; olvasgassuk szeretettel a hitterjesztésügy folyóiratait; álljunk be mi is a katolikus hitterjesztést támogató egyesületekbe; tegyünk róla, hogy Nagyasszonyunk pártfogása alatt azokhoz is mielőbb eljusson az igaz hit világa, kik még a „sötétségben s a halál árnyékában vannak".

Szeressétek egymást!

Testvérek, a háború borzalmas napjaiban vala hogy el ne lankadjunk a szeretetben!

A szeretet az első parancs, sőt ma úgyszólva az egyetlen is.

„Szeressétek egymást!" „Fiacskáim, szeressétek egymást!" „A törvény teljessége a szeretet." „Aki sze-

ret, megtartotta a törvényt." Ime, így beszél a Szentírás a szeretetről.

Most van az órája a szeretetnek, most van virágfakasztó tavasza az istenszeretetből táplálkozó és azért erős és őszinte és lankadatlan könyörületnek. Most válik el, ki micsodás; kiben volt csak külsőséges máz a vallásosság, kiben vált vér helyett vízzé a Krisztus Urunk szeretete, a Szép Szeretet Anyjának lovagi tisztelete s az igaz kongreganista lelkület.

Mert igenis, a kongregációi zászló is csak ezt hirdeti ma: „Mária lovagjai, hadapródjai, lovagkisasszonyai; mutassátok meg a világnak, hogyan tud szeretni, hogyan tud segíteni a más baján az igaz katolikus, az igaz kongreganista!"

Hiszen ennek a szeretetnek a gyakorlására szörnyűségesen jó alkalom van ma! Ó, a gyűlöletnek is oly bő most az aratása; tengere kell ide a szeretetnek, hogy behegesszük mindama sebeket, melyeket az üt ma.

Annyi szív szakad meg s annyi emberéletnek minden öröme, reménye, vigasztalása roppan össze minden kifolyó csepp vérrel nap-nap után! Hol van az a család, amely szorongó szívvel ne lesné a híreket, mert hiszen neki is van valakije, aki tán már hetek óta állja a rettenetes tüzet! Nem kételjük, hogy Isten győzelemre s aztán mielőbb békére fogja vezérelni fegyvereinket, de azért úgyebár, a legszebb győzelmet is drágán osztják és sok-sok édes honfivérnek kell hullania, míg a véres barázdákból lassan, fáradságosan, hosszas öntözgetés után majd végre szárba szökken a békének várva-várt, szivárványszínű virága.

Halottak napját is az idén egészen másként üljük, mint más esztendőkben. Ez a nap az idén nemcsak huszonnégy óráig tart, hanem eltart hetekig és hónapokig. Állandó halottak napja van. A mulandóság ma ott lebeg mindennap minden ember szeme előtt.

Elhull a virág, eliramlik az élet!... Soha oly nagy kiterjedésben s oly szomorú jelentőségben nem volt igaz ez a mondás, mint most.

Elhull a virág! Egész nemzetek színe-virága viszi

be életét a tűzbe s ha úgy döntött az Isten bölcsesége, ott is hagyja a rettenetes mezőkön. Eliramlik az élet! Mint a szélvész, mint a gyorsvonat, még ennél is gyorsabban: mint annak a süvítő golyónak a vágtató röpülése, úgy iramlik el századok és ezrek melléből az utolsó sóhaj. Amikor háborúban áll Európának négyötöde, akkor van csak igazi értelme a halottak napjának!

Rettenetes lecke ez azoknak, akiknek nincs más életük, mint ez a mulandó földi és akiknek ennélfogva borzalmak borzalma a halál. Kapaszkodnak az életbe, mely után csak megsemmisülést vagy büntetést remélnek s életüknek, vagy szeretteik életének veszítése a kétségbeesés karjaiba kergeti őket.

Nem úgy mi, akik hisszük, tudjuk és valljuk, hogy a mi megváltó Jézusunk az életnek és halálnak korlátlan ura, aki miként maga feltámadt, úgy fel fog támasztani bennünket is, jókat és rosszakat, az utolsó napon. Mi is gyászoljuk drága halottainkat, mi is forró könnyeket ontunk sírjuk hantja fölött, de mi nem esünk kétségbe, mi nem mondunk le a viszontlátás reményéről, mi hisszük és érezzük, hogy akik sírba szállnak, azokat mi látni fogjuk azon a napon, amikor az Úr Jézus eljön „ítélni eleveneket és holtakat".

Terjesszük a vigasztalódásnak ezeket a lélekerősítő gondolatait. A háborúnak borzalmas ideje sok lelket puhított meg s tesz fogékonnyá a komoly, vallásos gondolatokra, amelyeket jólét idején nem akartak figyelembe venni. Használjuk fel a pillanatot s vezessük őket vissza a minden vigasztalás Istenéhez.

De hasson meg az *örök élet* gondolata akkor is, amikor egy-egy szenvedőnek, egy-egy sebesültnek kórágya mellett állunk. Ne csak a testi vergődésüket nézzük könyörülő szeretettel, hanem gondoljunk a lelkük veszedelmére is, ha azok kellő készület s az Isten kegyelme nélkül lépik át az örökkévalóság küszöbét. És hány hal meg ma pap és szentségek nélkül, a csatatéren épúgy mint kórházainkban!

Testvérek, szeressük egymást és keljen szeretetünk elszánt versenyre a gyűlöletnek halált ontó gyi-

lokzáporával. A harc nem áll el, ne álljon el a mi szeretetünk sem!

Gyakoroljuk mindenekelőtt az irgalmasság lelki cselekedeteit, de ne feledjük el a testit sem.

Idegenbe szakadt derék honfi- vagy szövetségestársaink ezrei feküsznek előttünk átlőtt mellel, kézzel, lábbal és lesik, várják, hogy a mi jószívű szeretetünk pótolja majd a távollévő édesanyjuk, reszkető menyasszonyuk, aggódó hitvesük s gyermekeik szerető gondoskodását. Oly jólesik nekik, ha van, aki szívet mutat s irgalmas hozzájuk, őhozzájuk, akik annyira megérdemelték, hogy testvéreinknek tartsuk őket. Szeretetre még mindig szükség van; ami van, még mindig nem elég; még mindig vannak fájdalmas hézagok; még mindig akad honvédő mártír, akinek sebén kívül a szíve is vérzik, akinek fáj, hogy nem akad, aki elég szeretettel gondolna reá...

Ne bízzuk a szeretetet másra. Ne gondoljuk, hogy mások majd gondoskodni fognak róluk. Amit mi meg nem teszünk, úgy lehet, megtétlenül marad. Ne bízzunk főleg a jótékonykodásnak annak a nemében, amely nem eleven forrásból, nem keresztény erkölcsi motívumokból, hanem talmiértékű okokból fakad. Van divatjótékonyság is, van kényszer-, üzlet-, reklám-, humbug-, sőt uzsorajótékonykodás is. Akik léhák és svihákok és önzők voltak a háború előtt, azok ugyanazok maradtak a háború idején is és ahol vallás nincs, ott ideálizmust is csak az keressen, aki önmagát akarja elbolondítani. Van, aki fitogtatja a vöröskeresztjét — a korzón, a kézimunkáját — a kávéházban és a hazafiúságát — a pezsgős tósztok között. Nem, ne ilyen legyen a mi jótékonyságunk. Mi az Urat lássuk a szenvedőben s a mi édes Nagyasszonyunknak drága szeplőtlen ajka leheljen kiapadhatatlan munkakedvet, erőt, tevékeny, önfeledett irgalmazást és csodatévő szeretetet a mi szívünkbe!

Ne kérjünk elismerést, ne érvényesülést. Ne dolgozzunk azért, hogy az ujságba jussunk, hogy nevünket emlegessék. Mennél kevesebben tudnak az érde-

münkről, annál nagyobb az az Isten előtt. Hagyjuk a külsőségek hajhászását, az áljótékonyságot a vallás ellenségeire, akik tele tudják kürtölni a világot azzal a jótékonysággal, melyet az uzsora is megengedhet magának. A mi bérünk ne földi elismerés legyen!

S a munka mellett *imádkozzunk* sokat. Kérjük az Isten irgalmas Szívét, vezessen győzelmen át békére mielőbb! Hárítsa el a veszélyt drága, szeretett fejek- és szívektől. Fordítsa el járásából a gyilkos golyót, amely értelmetlen és nem nézi, kit talál el, kit visz el, kiket tör össze egy emberéletre! De Ő jó és hatalmas és ha bölcseségének úgy tetszik, hogy megőrizzen a megpróbáltatástól, Ő könnyen visszahozhatja azokat épségben, akikért gyötrődünk!

S ha mégis úgy döntött isteni Bölcsesége, hogy essen is el néhány, kérjük, hogy legalább édesítse meg nekik — hőseinknek, védelmezőinknek — a halált! Hogy, ha messze síkságon, idegen pusztákon, zordon erdőkben, kietlen mocsárban, hideg éjszakában történik is elmúlásuk, ahol senki nem fogja le lágy kézzel a két szemük pilláját és senki nem zokog forró könnyet a kihűlt szívükre és senki nem terít csipkés szemfődőt kemény fekhelyük fölé és senkisem éget mellettük szentelt gyertyát: hogy mégis, hogy ott is legyen velük az Irgalom Istene és lebegjen el fölöttük áldó kézzel fehéren, vigasztalóan, fényesen, enyhítően a Szomorúak Vigasztalója és Elesettek Gyámola! És fogja le a szempillájukat és szárítsa fel halálos verítékeiket és terítse ki feléjük égszínű, csillagos palástját és esdjen ki nekik az Istennél ő, az irgalomnak édesanyja, enyhet és bocsánatot, boldog elszenderedést és dicső felébredést a paradicsomban...

Kongreganista, neked e hónapban a *halálról* kell elmélkedned. Gondolj a saját halálodra, a saját súlyos, végzetes betegségedre. Úgyebár, nem szeretnéd, ha akkor közönyösen elhagyna téged Isten és ember? Nos, amit magadnak kívánsz, tedd meg azt másnak is és *így* biztosítsd magadnak!

Szeress, mert az Isten is szeretett téged, méltatlant; szeress, hogy az Isten is szeressen; szeress és ossz minden erőddel enyhületet és áldást, békét és megengesztelődést!

A kongregáció és a szociális kérdés.

Kongregáció és szociális kérdés —, hogy illik ez össze? Mária-oltár, hófehér lobogó, csendes kongregációi kápolna — az elkeseredett néposztályok versengése, marseillaise-t éneklő utcai tömegek...: mi közük ezeknek egymáshoz?

Felelet: ha a kongregáció eszméjét a csendes kápolna s a heti összejövetelek végleg kimerítik, akkor Úgy-e, nem szeretnéd, ha a Szent Szűz akkor azt mondaná neked: „Bizony, bizony, nem ismerlek téged"? természetes, hogy nincs két messzebbfekvő fogalom, mint a kongregáció és a szociális kérdés. De ha annak vesszük a kongregációt, aminek egész lényegében és történetében bemutatkozik: akkor lehetetlen a kongregáció és a szociális mozgalmak között néhány elég szoros és fontos vonatkozást fel nem fedeznünk. E vonatkozások a Mária-kongregációnak a mai társadalmi feladatok megoldásában nem egy szempontból igen figyelemreméltó szerepet biztosítanak.

Világítsuk meg némileg ezt az oly igen gyakorlati és időszerű gondolatot.

I.

A kongregáció jeles társadalmi tényező.

Már az az egy körülmény, hogy a kongregáció az emberiség szellemi és eszmei javaiért küzd s az egyedek lelki boldogítását, nemesbítését, benső gazdagítását írta zászlajára: már ez is rányomja a kongregációra a társadalmi fontosságú intézmény jellegét.

Mert annak az elégületlenségnek, mely a közép- és alsóbb néposztályokat eltölti s mely a szociális kérdést megteremtette, nem pusztán az *anyagi* nyomor

az oka, hanem megfelelő mértékben a *szellemi ínség*, a lelki elárvulás, az eszmei javakban való elszegényedés is. Az elnyomott osztályok lelkileg is és talán legfőkép lelkileg vannak elhanyagolva. Pedig az anyagi nyomor magában még csak félnyomor, melylyel az emberiség nagyobb részének minden időben meg kellett alkudnia; a voltaképpeni ínség, az elviselhetetlen, a kétségbeejtő, az erőszakra ingerlő nyomor csak ott kezdődik, ahol a szívekből az eszmei javak s velük a szív ellenálló és pótlóképessége kivesztek; ahol kidőltek a fensőbb támaszpontok, s kihalt az a remény, mely felsőbb szempontból még az anyagi nyomorban is tőkét, kincset, gazdagságot lát.

Azért mindaz fontos szociális jelentőségű, ami — miként a kongregáció — az emberi életet *megfelelő eszmei tartalommal*, a szíveket reménnyel és *benső gazdagsággal*, mindenekelőtt *vallásossággal* tölti el.

De a kongregációt egyenesebben is megilleti a társadalmi reformtényező neve, mégpedig a szó legszebb értelmében. A kongregáció ugyanis különösen *éppen azon eszmei javakért küzd*, melyek *a szociális állapotok megjavításának is elsőrangú kiindulópontjai*; éppen azok az elvek és erények, melyeket a kongregáció kiváló mértékben képvisel, legbiztosabb útmutatói a társadalmi egyensúly és összhang helyreállításának. Ezen elvek és erények végső kútfeje: a legkeresztényibb és legmárlásabb erénynek, a *szeretetnek* szelleme; a szeretet viszont feltételezi s magában foglalja az *igazságosságot*. E két erény a társadalmi rend és egyetértésnek két legerősebb alaposzlopa s kíséretükben sosasem hiányzanak a többi társadalmi erények sem: az önzetlenség, mérséklet, könyörületesség stb.

A kongregáció pedig ezen erényeket és elveket nemcsak maga vallja és gyakorolja, hanem terjeszti is. Hiszen egyik legelső programmpontja: a *világiak apostolkodása*; az apostolkodásnak azonban időszerűnek kell lennie s azért mai nap elsősorban oda kell törekednie, hogy a szabadelviség által rendszeres ön-

zésre nevelt társadalom tudatába újra beállítsa a *felebaráti szeretet és igazságosság parancsait.* Ilykép a kongregáció a társadalmi mentőmunka útjait egyengeti s azért minden újabb térfoglalása a társadalmi jólét ügyének egy-egy újabb diadalát jelenti.

De a kongregáció alapeszméjénél fogva is szociális tényező, minthogy éppen *alapeszméje kiválóan társadalmi gondolat.*

Ez a lényeges alapeszme: az *egyesülés* eszméje, a közös munkával elérendő közös célok s a kölcsönös segítség érdekében. Már pedig ez az eszme a társadalmi reform munkájának is alapgondolata.

Amint a szabadelviség az egyedeket különválasztani s minden közösség és összetartozás kötelékéből kiszakítani törekedett s ezzel a mai társadalmi zavarokat előidézte: úgy a mentőmunkának is viszont az *egyesülés és összetartozás eszméjét* kell az egyedekben érvényre juttatnia, hogy ne a többi egyedek szabadelvű kizsákmányolás, hanem a közös érdekek együttes biztosítása által akarják önnönjavukat munkálni. Tekintélyes szociológusok egyenesen ebben a gondolatban látják a társadalmi reform leghatásosabb tényezőjét. Vermeersch pl. ezt írja:

„A társadalmi mentőintézmények felvirulása három tényezőtől függ: a törvényhozás, a felügyeleti rendszer és a szövetkezés összeműködésétől. Ha e hármat egyenkint tekintve hasonlítjuk össze, *legfontosabbnak a szövetkezést kell tartanunk*... Aki az egyesülési eszmére épít, egyszerre mozgósítja az emberek összes kezdeményező és vállalkozó hajlamait, önszántú működésre, sajátérdekű munkálkodásra buzdítja őket".

A kongregáció ezt az egyesülési, kölcsönösségi, összetartozási eszmét legbensőbb lényegénél, egész természeténél fogva szükségkép ápolja tagjaiban; sajátos célját csakis ezen az úton érheti el. Mert hisz a kongregáció nem érdekszövetkezet, melybe a tagok azért lépnek be, hogy kamatot és részvényjutalékot

kapjanak; a cél itt szoros értelemben *közös* érdek, mely szoros összetartásra utal és neveli; t. i. egymás nemesbítése, egymás segélyezése az önmegszentelés magasztos munkájában.

Ne mondja senki, hogy a *vallásos egyesülések* csak az egyeseknek vannak hasznára. Nem áll; a mondottak szerint lehet azoknak társadalmi jelentőségük is. Mert eltekintve attól, hogy a vallásos társulások első céljuk — a vallásosság növelése — mellett éppen ennek révén indirekte az ideigvaló jólétnek is hathatós munkálói: egyenesen is társadalmi szerepet töltenek be, ha és amennyiben, mint a kongregáció, a *társulási eszmének* s a *társas erényeknek zászlóvivői;* ha a felebarát iránt való érdeklődést, az önzetlenség szellemét, a szolidaritás érzetét, a különféle állások kölcsönös közeledését előmozdítják.

Sőt e vallásos társulatok bizonyos tekintetben minden egyéb egyesülésnél hathatósabb társadalmi tényezők, amennyiben t. i. *indítóokaik a legerősebbek s alapjuk a legmélyebb* talajban: a vallási momentumokban rögzik meg. „A győzelem pedig bizonyos ott, áhol fel tudják használni a vallás befolyását s teljes mértékű működésre tudják indítani azon erőket, melyek a hitben s az erényekben rejlenek." (Vermeersch.)

A kongregáció azonban éppen Mária-kongregációi jellegénél fogva a *vallásos eszmének oly kiváló típusa,* melyhez foghatót a vallásos társulatok sorában is hiába keresünk. Mert nemcsak abban különbözik ezek legtöbbjétől, hogy *belső egységbe,* szoros értelemben *közös* vállalkozásra fűzi össze tagjait — míg pl. az úgynevezett jámbor társulatok, Jézus Szíve Társulat stb. csak igen tág kötelékben egyesítik résztvevőiket —, hanem a belső egységeknek legnemesebb és legszorosabb alakját: a *családot* veszi eszményképeül. A Boldogasszony nagy családja akar lenni, melynek légköre a szentcsalád békéje, szelleme a gyermeki és testvéri szeretet, a családias összetartozás és bizalom érzülete, középpontja pedig, fényt és meleget, szeretetet és családias derűt osztó napja: az Isten anyja.

Bensőbb és nemesebb társas viszonyt, mint aminőben a kongregáció egyesíti tagjait, képzelni is alig lehet; nincs, ami ennél teljesebben döntené le a merev válaszfalakat az egyesek s az egyes társadalmi állások között s ami mélyebben ültetné bele a szívekbe az összetartozás, a szolidaritás és testvériesség érzületét. Mily nagyszerű szociális reformeredmény ez már egymagában is!

Azt mondhatná valaki, hogy a kongregáció ezt az ő társadalmi szerepét csak ott és annyiban töltheti be, ahol s amennyiben az *alsóbb néposztályokkal foglalkozik.* Ez azonban tévedés, amint hogy főbenjáró tévedés az is, hogy azt hisszük, hogy *a felsőbb társadalmi osztályok körében* nincs végezni való szociális munka. Van ott, talán több is, mint az alsóbb osztályoknál.

A szociális kérdést voltakép a felsőbb osztályok teremtették meg: az ő körükből indult ki a szabadelvűség s az a jelszó, mely a köznép százezreit a szabad verseny nekiszabadult pokolgépének a kerekei alá sodorta. Már pedig az okozat nem marad el, míg az ok meg nem szűnik s azért a társadalmi forrongás sem fog a békés kiegyenlítés útjára lépni, míg a javulás a felsőbb osztályokból nem indul ki. Amíg a felsőbb osztályok társadalmi felfogásai sokban nem módosulnak, amíg a társadalmi méltányosság erényei s az elnyomott osztályok felsegélyezésének komoly akarata körükben meg nem honosodnak: addig nincs rá remény, hogy a szociális kérdés megszűnik s az elkeseredés forrongása lecsillapul. Annyi pedig bizonyos: ha valami, akkor a vallásos alapon álló egyesülések terjeszthetik a felsőbb körökben is leghatásosabban azt a méltányossági és felebaráti szeretetérzetet, mely a társadalmi reformmunkának legerősebb lendítőkereke s egyben legtalálékonyabb irányítója lesz.

Ezért vár a kongregációra a *felsőbb és legfelsőbb körökben is époly jelentős társadalmi misszió,* mint akár az iparos — vagy a munkásosztály körében.

II.

Korunkban elsősorban szociális apostolokra van szükség! — mondta nemrég egy kiváló katolikus szociológus s az e szavakban kifejezett igazság újabb oldalról mutatja be a kongregáció társadalmi jelentőségét.

A kongregáció a Mária-tisztelet iskolájában nemcsak az *önmegszentelésnek,* hanem a *világiak apostolságának* is szervezete. Föntebb említettük e szervezet társadalmi jelentőségét, amennyiben az a szociális erények és társadalmi elvek — szeretet, igazságosság stb. — terjesztője. Ezzel azonban még nem merítettük ki a *világi apostolkodás mai szociális jelentőségét.*

Az apostolkodásnak mindenkor a megtévelyedett embertársak megmentésére kell törekednie, mégpedig főkép azon tényezők hatása alól, melyek az illető korban leginkább pusztítanak.

Már pedig a mi korunkban a társadalmi élet megbomlása, a családok, a néposztályok s az állam társadalmi krízise egyúttal a vallási és erkölcsi életnek is legfőbb veszedelme s ez a körülmény a konkregáció világi apostolkodását is *természetszerűleg a társadalmi terére utalja.*

Ehhez járul, hogy a megfelelő anyagi jólét a valláserkölcsi emelkedésnek szükséges alapfeltétele s a statisztika szerint rendesen biztosítéka. Azért az anyagi jólét emelése az *apostolkodásnak* mai nap magában is jelentős eszköze. A szívhez tudvalevőleg a gyomron át vezet az út.

Meg aztán a kongregáció, mint a keresztény önmegszentelés iskolája, az apostolkodással a legkeresztényibb erény művelését, a *karitatív* működést is programmszerűleg gyakorolja. A karitasz gyakorlása pedig örökké egyik legszebb kiegészítő része marad minden eredményes szociális reformmunkának.

S végül indirekte is társadalmi munkára ösztönzik a kongregáció apostolkodó buzgalmát a körülmények. A mai apostolkodásnak lényeges része az elmé-

leti és gyakorlati hitvédelem. Ezt a *gyakorlati hitvédelmet* Egyházunk kétezer éves hagyományai szerint kiváltképen áldásos társadalmi működés által fejthetjük ki leghatásosabban. Az Egyház is azzal nyerte meg azonnal kezdetben a köznép millióit, hogy véghezvitte a világtörténet legnagyobb társadalmi reformját: visszaadta a rabszolgaosztálynak s a nőknek az emberi jogokat és méltóságot. Mai nap pedig a szociológia hírneves tanára a berlini egyetemen *Wagner Adolf dr.* ismételten és nyilvánosan kifejezte csodálatát a katolikus Egyházzal szemben, mely — úgymond — kiváló szociális érzékkel „évről-évre kiküldi papjait erre az ő felfogása szerint eretnek egyetemre, hogy *szociológiát tanuljanak,* ami — így teszi hozzá — a protestáns egyháznak alig jut eszébe. Ez a tény gondolkodóba ejtő". Ha tehát a kongregáció időszerű és gyakorlati hitvédelmet keres, természettől fogva arra van utalva, hogy azokat, akik az Egyháztól távol állanak, áldásos társadalmi tevékenység útján „ejtse gondolkodóba". Az emberek ebben a pontban is gyümölcseiről szeretik megítélni a fát.

Végre a kongregáció bőven rendelkezik *az eredményes szociális munkálkodás legbiztosabb eszközeivel.*

E működésre már *egyetemleges, minden álláshoz alkalmazkodó jellege* is kiválókép alkalmassá teszi. A kongregáció minden néposztályban is toborozhatja tagjait; ezek által aztán mindenhová eljuthat s mint felfrissítő, újjáalkotó, gyógyító életnedv áthathatja az egész társadalom törzsét és összes ágait. Tagjai sorában épúgy helyet foglalhat a munkás agitátor vagy vezérszerepre alkalmas kézműves, mint a befolyásos államférfiú vagy tudós egyetemi tanár; a kongregáció a szellemi és anyagi tőke, a születés és rang, a társadalmi és politikai befolyás egész hatóerejét nyerheti meg s mozgósíthatja nemes céljai érdekében.

Alkalmassá teszi továbbá az eredményes társadalmi működésre a kongregáció *szervezete:* egyrészt a kongregáció *belélete,* mely kiváló lélektani tapintat-

tal rendszeresen gondoskodik a tagok vallásos és apostoli buzgalmának ébrentartásáról, másrészt a tagok sűrű *személyes érintkezése a kongregáció vezetőivel,* akik ilyképen közelről kiismerik az egyesek képességeit, buzgalmát, hajlamait s annál hatásosabban irányíthatják őket a kiható működésben; úgyszintén a *tagok kölcsönös segélynyujtása, együttműködése, példaadása:* mind hatalmas eszközök. Fontos tényező továbbá a kongregációk *szolidarítása* az ugyanazon helyben, sőt az egész világon virágzó kongregációkkal; a közös lelkesedés, a közös nagy események és példaképek, a közös harcok és közös eredmények, a közös nagy mult és a közös remények, a kölcsönös buzdulás, esetleg együttműködés, az alkalmas tervek, eszmék, kezdeményezések esetleges közlése (így terjedt el pl. a barcelonai szekciós rendszer); mindez fokozza a kongregáció hatóerejét.

Hát még, ha figyelembe vesszük azokat a *gyakorlati vállalkozásokat,* melyeket a kongregációk találékony buzgalma kieszelt s eddig is mindenfelé bő gyümölccsel alkalmazott! A szekciók katekizáló vagy karitatív működése, a népies hitvédő vagy általában *oktató előadások,* a sajtó és kölcsönkönyvtári intézmények felkarolása stb., már gyakorlati szempontokból is a legtöbb esetben azon irány felé fognak nehézkedni, mely korunkban legaktuálisabb s a társadalmi élet összes elágazásait leginkább érdekli: a szociális reformszempontok felé. Jelesen a népies előadások — pl. munkásegyletekben vagy patronázsokban — elsősorban bizonnyal társadalmi tárgyúak lesznek, pl. a nép felvilágosítására fognak célozni a szociális kérdések terén; szociális erények- s hibákról, mértékletesség, takarékosság, családiasság, önsegély stb.-ről fognak szólni, ha érdeklődésre akarnak számítani. A női kongregációk szekciói is akkor számíthatnak legélénkebb visszhangra, ha egyben a nővilág társadalmi szükségleteire is tekintettel lesznek (patronázs, cselédotthonok, pályudvari misszió).

*

Nem volna nehéz a történelem adataival tapasztalatilag is kimutatni, hogy a kongregáció társadalmi jelentőségű művelődési tényező; ami azonban ezúttal messze vezetne. Itt elég, ha a tényre hivatkozunk, hogy napjainkban is vajmi sokszor egy-egy virágzó kongregáció az, melyből mint valami gyujtópontból az egész vidék katolikus egyesületi, társadalmi, sőt politikai élet legtöbb impulzusát nyeri. (Bécsi férfikongregációk!) Hány katolikus jellegű gazdasági, mértékletességi, nővédő-egyesület, patronázs és egyéb társadalmi hasznú intézmény vagy mozgalom indult meg (főleg külföldön) kongregációi kezdeményezésre és szorgalmazásra! S megbízhatunk benne: amiként kezdettől fogva, ahol csak fellépett a kongregáció, mindenütt a a katolikus hit- és erkölcsi élet felvirágozását jelentette, úgy ma a társadalmi élet zűrzavarában is be fogja igazolni dicső hivatását; meg fogja mutatni, hogy áldást, életet osztó erejét ma, a társadalmi kérdés századában sem vesztette el.

Már most csak rajtunk, a kongregáció tagjain áll, hogy a kongregáció az ő fenséges megújító erejét minél szélesebb körben és minél hatásosabban értékesítse. Buzgalom s lelkes apostoli érzület, a vezetőséggel való együttműködés és kölcsönös egyetértés, tervszerűség és akaraterő a legszükségesebb e célra. Ne mindent akarjunk, de azt, amit akarunk, akarjuk *teljes akarattal;* ne kezdjünk *sokfélébe,* de amely térre tehetségünk s buzgalmunk vonz, azon tegyünk sokat!

Főleg a kongregációi tisztikarok álljanak mai hivatásuk magaslatán. Bár érezné át minden kongregáció vezetősége a feladat nagyszerűségét, melyre a vezetésre bízott kongregáció nemcsak valláserkölcsi, de társadalmi szempontból is hivatva van. Körültekintő tapintattal s nem csekélyebb energiával, Istenben vetett bizalommal, de egyúttal erőteljes kezdeményező és vállalkozó szellemben induljon neki minden kongregáció a munkának: testi-lelki nyomorban szenvedő felebarátunk ideig- s örökkévaló megmentésének.

Utakat és eszközöket bőven nyujt maga a *kongre-*

gáció; alkalmat pedig az *élet.* Tennivaló mindenütt akad s mindenkire vár elég. Testi-lelki nyomorral lépten-nyomon találkozunk, hacsak nem röstelünk a szemünket kinyitni és a szívünket kitárni előtte. Az emberiség, a mai társadalom, mint valami bomladozó, félholt szervezet fekszik előttünk s ezer sebből vérzik. Tetőtől-talpig csupa zúzódás, csupa ínség és fájdalom.

Öntsünk a sebekbe miként egykor az irgalmas szamarítánus, olajat: vigasztalást — és bort: életerőt s meg fogjuk látni, hogy az új életre kelt testben a lélek is vajmi könnyen újult életre ébred és oda fog fordulni, ahonnan menekvése eredt s újra megszereti azt az Egyházat, azt az elfelejtett, eltaszított édesanyját, melytől elidegenedett s mely a kongregáció által éreztette vele anyai szeretetét.

*

Egy mélyértelmű rege szerint valahol az Óceán közepén ifjú holttestet mosott ki a tenger árja egy sziget partjára. Visszariasztó mezítelen test volt; bőre kékült, haja kihullott. A sziget lakói undorodó iszonnyal fordultak el tőle. Ekkor előlépett egy tiszteletreméltó nő, lehajolt a holttesthez s kihűlt homlokára forró csókot nyomott e szavakkal: „Távollevő édesanyád nevében!"

A társadalmi élet-halálharc zúgó-zavaros áradata szintén számos ifjú holttestet: élete tavasszán elerőtlenedett nemzedéket, egy egész meggyötört, halálra kínzott, elbukott társadalmat sodor lábunk elé — mint valami hajótörött holttestét. A boldogabb partok lakói nem ritkán undorral, csömörrel, unottsággal fordulnak el a bomladozó, vérző tetemtől...

Te, dicső Mária-kongregáció, te légy az a nemesszívű nő, aki elsőnek lépsz oda a szerencsétlenhez s hideg homlokára rányomod a *keresztény szeretet* csókját, de egyúttal az anyai szeretetét is: a tőlük elhagyott, elfelejtett, eltaszított Anyaszentegyháznak, ennek a tőlük „távollevő édesanyának a nevében!"

A karitász sürgős feladatai és a kongregációk.

Rettenetes a nyomor, irtózatos kétségbeesés vesz erőt nagyon sok szegény ember lelkén. Levelek futnak be hozzánk, amelyek leírhatatlan szenvedésekről beszélnek, menedéktelen kapkodásról a legszerényebb, alacsonyabbra már nem is fokozható létigények kielégítéséért. Annyi a panaszos, hogy az ember már felelni sem tud nekik.

„Három napja nem ettem", „a gyermekeimmel az utcára dobnak", „beteg, öreg anyám s 7 apró gyermek van a vállamon s nincs egy fillér a zsebünkben, egy csöpp liszt a házban..." S ez így megy tovább, végnélkül. Az öngyilkosság, a női erény áruba bocsátása, a család-kiirtás réme meredezik e szerencsétlenek lelki szemei előtt; elég sok, sajnos, meg is teszi... Vagy a hitében inog meg s tagadja a gondviselő Isten létét. Minden esetben azonban meggyűlöli az emberiséget, azt a szívtelen hadat, amely szemrebbenés nélkül, könyörület nélkül hagyja a felebarátot az éhhalál karjaiba roskadni, miközben őmaga szórakozásra, nyalánkságra, cifra ruhára százakat költ...

Az államok ma tehetetlenül néznek a szörnyű rém, a munkanélküliség szemébe. Ennek az államnak három, annak kettő, ennek félmillió a munkanélkülije. Az állam nem tud segíteni rajtuk, legfeljebb keveseken s inkább átmenetileg.

A keresztény társadalomnak kellene segíteni a szörnyű bajokon, még pedig gyökeresen; úgy, hogy megoldja végrevalahára a függő, nagy, gazdasági kérdéseket; mindenekelőtt revideálja az egész kapitalizmuson, kamaton, tehát a tőke uzsoráján alapuló termelési rendszert. Mert végeredményben ez az oka minden nyomorúságnak.

Azonban addig is, míg ezt az erre hivatott keresztény nemzetgazdászok s politikusok megcsinálják, nekünk, katolikus hívőknek tennünk kell valamit. Első sorban nekünk kongreganistáknak. Nem lehet ma az alamizsnálkodás kötelességének eleget tenni azzal,

hogy egyszerűen néhány fillért vagy akár pengőt odalökünk a szegényeknek, vagy hogy karácsonyra megvendégelünk (egyszer! egyetlen napon!) néhány szegény családot. Itt sokkal rendszeresebb, állandóbb kiadósabb s átfogóbb munkára van szükség.

Nekünk a nyomort irtanunk kell, még pedig mindenütt és minden formájában. Le kell nyúlnunk az éhségtől, nyomortól, szomorúságtól porbaroskadókat. Ha erre nem szánjuk rá magunkat, *nem vagyunk keresztények*. „Azon fogják megismerni az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha *szeretettel vagytok egymás iránt*", mondja Jézus. „Ha pedig fivéred vagy nővéred meztelen és nincs meg a mindennapi kenyere, tiközületek pedig azt mondja valaki nekik: menjetek békével, melegedjetek és lakjatok jól (ahogy tudtok), és nem ad nekik, ami kell a testének: mit használ ez?" mondja Szent Jakab apostol (2, 15—16). Szent János pedig így ír: „Akinek van a föld vagyonából és felebarátját szűkölködni látja s elzárja előtte a szívét: vajjon hogyan maradhat meg abban az Isten szeretete? Fiacskáim, ne szeressünk szóval, se nyelvvel, hanem tettel és valóságban!" (I. 3, 17—18). „Boldogabb adni, mint kapni", mondja az Úr Jézus s az adakozóknak ígéri, hogy Isten adományaiban is bőségesen lesz részük: „Adjatok és adatni fog nektek; jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe; mert amily mértékkel mérték, olyannal fognak visszamérni nektek" (Lk. 6, 38). Ezek a mi elveink, ezekhez kell ragaszkodnunk!

Minél önzőbb a világ, minél tehetetlenebb az államhatalom a mai rettentő nyomorral szemben, annál inkább kell helytállania az Egyháznak, a hithű katolikusoknak, a vallásos társadalomnak és persze elsősorban a kongregációnak.

Ne mondja erre senki: én magam is szegény vagyok, én nem adhatok sokat. Mondjuk, hogy így van. De vajjon csak adakozással lehet-e a szegényeken segíteni? Szó sincs róla! A segítségnek ezer olyan módja van, ahol nem egyéni adakozásra, hanem lel-

kes, önfeláldozó, karitatív munkára van szükség! A legtöbbet a szegényért ma is a legszegényebb apácák teszik; nem a magukéból, hanem azáltal, hogy irgalmas szíveket felkeresnek, a szegények számára adományokat gyüjtenek, általában: terjesztik a karitatív érzéket, az így szerzett adományokat pedig elviszik a szegényekhez. Nem dobják oda az első (sokszor méltatlan és csaló) kérelmezőnek, hanem utánajárnak: hol van a legnagyobb nyomor, ki érdemli meg leginkább a segítséget s aztán az alamizsna-adáson kívül jó szóval, szeretettel, útbaigazítással, a lakás rendbehozatalával, egészségügyi jótanácsokkal, a gyermekek gondozásával s ezer hasonló módon segítenek.

A katolikus Németországban egész irodalma van a katolikus karitasz módszereinek s igazán érdemes volna, ha minden kongregáció, amelynek vannak németül értő tagjai, meghozatná a freiburgi *Caritashandbuch*-ot. Vagy a budapesti *Karitász-útmutatót* (évente). Annak egyes fejezeteit jó volna a kongregációs gyűlésein végigtárgyalni. Be sok egészséges, életképes terv s gondolat kelne ki ebből a gyakorlatból!

Vagy ott vannak a hazai karitatív intézmények, a Szent Vince- és Szent Erzsébet-egyesületek (ahol vannak!), a Szent Vince irgalmas nővéreinek házaival kapcsolatos szeretetművek, a Szociális Misszió, a Szociális Testvérek, a Jézus Szíve-népleányok karitatív intézményei; ott vannak a nemrég alakult egri norma-nővérek; ott vannak az egyházközségek karitatív szakosztályai. Nem lehetnek-e ezekhez csatlakozni, ezekkel együtt működni, felajánlani nekik szolgálatainkat, hasonló szervezeteket a kongregáción belül is létesíteni (pl. karitatív szakosztály alakjában)?

S ez a munka, hogy el ne tévesszük, nemcsak a női kongregációknak való, hanem *a férfi és ifjúsági kongregációknak is*. Nagyon sok olyan karitasz-munka van, amelyet a férfiak s fiatalemberek még sokkal jobban tudnak elvégezni, mint a nők. Emellett nekik ma-

guknak használ ez a munka. A tanulóifjúság, a cserkészcsapatok tagjai, a katolikus nevelőintézetek növendékei stb. egészen másképen tanulják meg felfogni az élet nyomorúságát, ha egyszer-egyszer pl. egy tanár vagy a prézes vezetésével *végigjárják a nyomortanyákat, a barakktelepeket, a padlás- és pincelakásokat, az uradalmi cselédkunyhókat!* Ma nem játékdélutánokkal kell „nevelni" az ifjúságot, hanem sokkal inkább „nyomortanya-délutánokkal"! A találékony szeretet azután majd megsúgná a diákfiúknak, hogyan, milyen eszközökkel segíthetnek ők is az emberiség kivetettjein, akik szintén testvéreink az Úr Jézusban!

Felkérjük a kongregációkat, *tegyék e gondolatot megfontolás tárgyává.* Most nem szép szavakra van szükség, hanem a kongregáció igazán katolikus és igazán keresztény mivoltának megmutatására. Ha valaha, most kell az Úr Jézus gyermekeinek, az Irgalmasság Anyja fiainak s leányainak bebizonyítaniuk, hogy a szeretet hitének követői, a szép Szeretet Anyjának gyermekei, hogy úgy szeretik a felebarátot, mint önmagukat. Félrelépés, tévút, önámítás, ha ma vallásosságról beszélünk s a szeretet legelemibb parancsát, *a sokszor végső szükségben szenvedőkön való megkönyörülést másokra hagyjuk!*

Mennyit beszélünk hazaszeretetről! Mintha bizony a hazaszeretet a Talpra magyar elszavalásából s a Himnusz, meg éppen a protestáns ízű „Magyar hiszekegy" folytonos éneklésébol állna! Aki a hazáját szereti, *segítsen rajta:* segítsen a népen, mert a haza a nép, nem a föld! Mit érnek a hazafias lángolások, ha közben veszni engedjük honfitársainkat? Ezen a ponton is áll, hogy a kereszténység parancsainak követése a legjobb hazaszeretet, a legigazibb társadalommentés.

Elvárjuk s reméljük, hogy a kongregációk idei jelentéseiben *főleg a karitatív munkáról való beszámolás sem fog hiányozni!*

Az újév jelszava.

Kedves magyar kongreganisták! Mint távollévő egykori szerkesztőtöknek megengednétek-e, hogy az újév hajnalán egy *jelszót* adjak nektek, kérve, hogy azt kongregációi éltetek ezidei vezérszózatává tegyé tek!...

Mint a magyar lapokból olvasom, Őszentségének magyarországi Nunciusa az utóbbi katolikus nagygyűlésen kissé fejére olvasta a magyar katolicizmusnak, hogy szépek a szavak, a lelkesedés és az ünnep ségek, de Magyarországon olyan nagy a nyomor, hogy a jók részén ma legelső sorban a *könyörületes szeretetnek, a karitasznak* kellene állnia. Jól tesszük, hogy elfogadjuk s hálásan megköszönjük azokat az adományokat, melyekkel a pápa s a külföldi katolikusok — hollandok, belgák — főleg gyermekeink nyomorát enyhíteni igyekeznek; de még jobban ten nők, ha mindenekelőtt magunk is jobban, rendszeresebben dolgoznánk a nyomor enyhítésén, a szeretet megszervezésén.

Mikor elolvastam ezt a beszédet, bizony egy kicsit röstelkedtem saját nemzetemen. S röstelkedésem növekedett, mikor arra gondoltam, mikor tanulmányútamon Németországban láttam, ahol a katolikus karitasz oly hatalmas arányokban van megszervezve. S eltűnődtem azon, mi is lehet az oka, hogy Magyarországon a karitasz gyakorlását a katolicizmus jóformán a papságnak s a szerzeteseknek, főleg a jó apácáknak engedi át? És lehet-e igazi katolicizmus tevékeny karitasz nélkül?

Az Úr Jézus nem is ismer el minket az ő híveinek, ha szeretet nem tölt el bennünket a szegény és szenvedő iránt. „Azon fogják megismerni az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, — úgymond — ha szeretetet gyakoroltok egymás iránt" (Ján. 13, 53.). Ugyanígy magyarázták Jézus tanát apostolai is. „Aki... látja szűkölködni felebarátját és bezárja szívét előtte: mikép marad meg abban az Isten szere-

tete?" kérdi Szent János (I. 3, 17). Szent Pál pedig a nála szokásos lendülettel jelenti ki, hogy sem a hit, sem az önsanyargatás, sem a vértanuság, sem akár angyali ékesszólás nem ér semmit, ha szeretet nem kíséri.

Magyar katolicizmus! Hiába vannak nagy és eszes embereid, hiába vagyonod, hiába kultúrád, hiába intézményeid és iskoláid, hiába közjogi helyzeted, hiába szervezeteid: ha szereteted nincs, semmi sem vagy! Vagy ha van is szereteted, de kevés, szervezetlen és elégtelen: keveset érsz! És nem lehet veled az Isten áldása, ha mindent el nem követsz, hogy szeretetet mutass a szenvedők iránt!

A tatár és török dúlások óta olyan nyomor, oly siralmas, pusztító ínség nem szorongatott egész osztályokat Magyarországon, mint mainap. Ha ezzel a nyomortengerrel szemben nem vagy eléggé tevékeny, magyar katolicizmus, akkor már lesiklottál az igazi katolicizmus útjáról!

Hozzájárul, hogy szeretet nélkül, karitasz nélkül az *apostolkodás sem ér sokat.* Mert mindig újra igaznak bizonyul a sokat idézett mondás: „Akinek a gyomra korog, annak nem lehet Krisztusról prédikálni s az az anya, akinek gyermekei kenyérért kiáltoznak, nem tudja a gondolatait Istenhez irányítani". A karitasz az apostolkodás első feltétele; ez az, ami Isten országát a lelkekben megépíti: caritas „aedificat", a szeretet „épít" (I. Kor. 8, 1). A szeretet teszi eggyé a sok tagból álló misztikus testet, az Egyházat (u. o. 12, 14 s köv.). „Az egész test összeköttetvén és egybe foglaltatván, minden íznek szerkezete által, minden tagnak kijelölt munkálkodása szerint, a test növekedését szerzi maga épülésére a *szeretet által*" (Ef. 4, 16). Karitasz nélkül az Egyház is csak „hivatal", bürokrácia volna, az apostolkodás üres cimbalompengetés.

Borzalmasak a sebek, melyeket az Anyaszentegyház testén újabban az emberi önzésnek két nagy, modern formája: a liberálizmus és szociálizmus vágott. Százezrek, milliók lettek általa hitehagyottakká, vál-

tak le az Egyház testéről. De vajjon sikerült volna-e a hitetlenség terjesztőinek a munkásvilág tízezreit az egyházgyűlölet szekerébe fogni, ha elevenebb erővel küzdött volna a két fentemlített önzéssel szemben, liberálizmussal és szocializmussal szemben a tevékeny katolikus karitasz? S hol van út az elidegenedett, elhidegült tízezrek visszaszerzésére, ha nem a szeretetnek mindent kiegyenlítő, ellenállhatatlan hatalma?

Ó igen, a tévedés ellen felvilágosítás van helyén, rosszakarattal szemben harc, militáns apostolkodás. De egyedül? Elegendő ez? Nem! Mert az észokok csak az észhez szólnak, de maguk meg nem indítanak; a harc talán legyőz, de meg nem nyer. Ami megnyer és megindít: az a szeretet. Lehet, hogy a rosszakarat a szeretetet is félremagyarázza, de mindig többségben lesznek azok, akik szívesen meghódolnak neki, akik visszatérnek a hithez, ha annak *gyógyító melegségét* is érzik.

A karitasz az apostolkodás terén csodákat művel. Akiket a legjobb szónok meg nem térít, megtéríti őket egy szeretetből fakadt tett!

Németországban ma csodálatos elevenséggel szervezik mindenütt a korszerű, kiépített lelkipásztorkodást a világiak apostolkodásával kapcsolatban. Plébániai bizottságok alakulnak, minden utcának és háznak megvan a bizalmi embere, akik plébániai kartotékát (lélek-katalógust) összeállítják, a családokat látogatják stb. Egész irodalma van már ennek a szervezett világi apostolkodásnak és korszerű lelkipásztorkodásnak. Eleinte nagyon meglepett, hogy ez az egész korszerű szervezet Németországban a karitaszra van felépítve. Nagy karitasz-központok irányítják a világiak kisegítő lelkigondozó tevékenységét. De hamarosan beláttam, hogy csakugyan ez az egyetlen helyes és célravivő út. Ha a lelket meg akarom nyerni Krisztusnak, mindenekelőtt a test nyomorát kell enyhítenem, mindenekelőtt a szeretet igéivel és nemcsak igéivel, tetteivel kell az emberekhez közelítenem. Ha

enélkül prédikálok nekik, félő, hogy öntudatlanul is rám olvassák Szent János fentidézett szózatát: ha látod, hogy nyomorban vagyunk s nem segítesz rajtunk, „mikép marad meg benned az Úr szeretete?"

Hogy hogyan lehetne a szeretetet kicsinyben és nagyban megszervezni és sokkal jobban mint eddig, gyakorolni, arra rá fog vezetni minden szerető lelket maga a — szeretet. Minden szeretet találékony. Akinek van szíve és csakugyan fáj a más szenvedése, azt ez a fájdalom rávezeti a legtalálékonyabb eszközökre. Hiszen hogyha az egyes kongregációk mindjárt az év elején célul tűznék ki, hogy ez évben főleg a szeretetről fognak elmélkedni s egymást a szeretetben buzdítani, kölcsönös tanácskozásaik révén megtalálnák a segítésnek sokféle lehetséges módját. A fő, hogy ne legyünk önzők, kicsiny lelkűek, alkusz-természetűek, hogy necsak magunkra gondoljunk, hanem azokra is, akik testileg-lelkileg sokkal-sokkal szegényebbek, mint mi vagyunk.

A Mária-kongregációk különösen hivatalosak a szeretet nagy munkaterén. A régi kongregációk évkönyveibe ragyogó betűkkel írja be a nevét a Máriatisztelők szeretete. Nem is lehet az Irgalmas Szűznek igazi gyermeke, aki a Könyörületesség Anyjától meg ne tanulná a „szép szeretetet".

Rajta hát, magyar Mária-kongreganisták, lépjetek ezidén fokozottabb lelkesedéssel a nagy magyar nyomor enyhítésének útjára. Újéveteket lengje körül a szép szeretet Anyjának szelleme: karitasz, karitasz, karitasz!

A háború és a kongregáció.

Ágyúk bömbölése, katonavonatok dübörgöse, búcsúzók kendőlobogtatása, gyászolók könnyezése, a távolban küzdő hősöknek állandóan előttünk álló emléke s a visszatért sebesültek gyengéd gondozása: íme, ez a háttér, amelyből mint ma nagyon is igénytelennek látszó jelenség emelkedik ki a hazai Mária-

kongregációi élet szokásos újjáéledése az iskolai év küszöbén.

Lapunk késői megjelenése maga mutatja, hogy mi is hadi állapotot élünk s mindnyájunknak első és legszebb gondját küzdő véreink és sebesültjeink támogatása foglalja le. A nyomda, a posta, a kiadóhivatal csak félkarral dolgozik: örülünk, ha egyáltalán megjelenhetünk s bízunk benne, hogy majd békésebb időben pótolhatjuk, amit most esetleg mulasztanunk vagy halasztanunk kell.

De tévedne, hatalmasan tévedne az, aki a Mária-kongregációt ma türelmetlenül félretolná s azt mondaná: Erre most nincs idő. Nem, édes testvéreim, nem így van. Szeretetre és vallásos buzgalomra szükség van ma is és soha oly szükség nem volt rá, mint ma. Ezt a szeretetet és vallásos buzgalmat pedig, jól tudjátok, ma minálunk mindenekelőtt egy intézmény műveli a lelketekben s azok lelkében, akik miutánunk jönnek és ez az intézmény: a Mária-kongregáció.

Ellenkezőleg tehát, a kongregációra ma kétszeres szükség van. Mert hiszen a fegyverek csattogása nem elég egy nemzet megvédelmezésére. Oda több kell. Kell mindenekelőtt a mindenható Isten kegyelme és segítsége, aki nélkül nincs élet, nincs erő, nincs győzelem. Ezt a kegyelmet ki kell esdenünk s úgy kellene, hogy míg bajnokaink a csatasíkon vérzenek, azalatt mi itthonmaradottak mint egy szív és egy lélek ostromoljuk imáinkkal az Egek Urát, a Seregek Istenét. Ebben nekünk kongreganistáknak kell legelől járnunk. Minden kongregációi gyűlés álljon ma bizonyos értelemben a háború jegyében; minden ájtatosságunkat, közös imáinkat, áldozásainkat ajánljuk fel fegyvereink győzelméért s katonáink szerencsés hazatértéért az általuk megvédelmezett, megmentett hazába.

De az imádság mellett még egy nagy feladat vár reánk: a *szeretet parancsának* teljesítése, mely ma szintén nagyon sürgős és nagyon aktuális. A szeretetet nem engedhetjük szekularizálni, az a *mi* hitünk gyöngye, az az első tantárgy a Szép Szeretet Anyjá-

nak iskolájában, abban nekünk kell legragyogóbb példát adnunk, Mária kongreganistáinak. Ma *minden* kongregáció — férfi, nő, felnőttek, ifjúság — kell hogy megannyi hadi *segélycsapat* legyen, a segélyakció, a katolikus karitasz egy-egy segélycsapatja, mégpedig nem a szavaló, hanem a melegen érző, mélyen vallásos és éppen azért komolyan cselekvő, önfeláldozó fajtából.

Királyunk s a bíboros-hercegprímás felhívó szózata sehol oly visszhangra nem találhat, mint a kongreganisták táborában. Eddig majd minden kongregációnak volt karitatív szakosztálya, Szent Vince-konferenciája, patronázsa stb.; az idén legyen *az egész kongregáció egyetlen nagy karitatív, szeretetet gyakorló szakosztály*. Ez legyen az idei programm, az idei nagy teendő. Nagygyűlés az idén nem lesz; nem is lehet. Az idén nem ünneplünk: nagy hétköznap lesz az egész háborús időtartam.

Sorakozzatok, testvérek, s tegyetek ma vissza minden más még oly nemes akciót; ma ez legyen az első. A kongregációk *csak alakuljanak meg minél előbb*, egészen a rendes, szokásos keretben. Legyen a hazafias akció egyik legszebb megnyilvánulása ez a jobbak sereges tömörülése a fehér zászló alatt, azon zászló alatt, melyen a Béke Fejedelemasszonyának enyhet osztó, sebeket gyógyító, hótiszta képe leng s amely zászló alatt a szeretet tana és ami ennél is több, a szeretet praxisa született.

A kongreganisták minden időben kitűntek a szeretet gyakorlatában. Fel van jegyezve a kongreganisták évkönyveiben, mit tettek, mennyit ápoltak kongreganista kezek a mult nagy csapásainak: háborúnak, ínségnek, pestisnek idején. Unokák! Mi se legyünk rosszabbak dicsőséges eleinknél!

A megalakulással egyidőben szervezzük a *szeretet* gyakorlását. Ahol betegek vagy sebesültek vannak, ott vegyünk részt lehetőség szerint az ápolásban és ellátásban. Máskép pedig segédkezzünk a gyüjtésben (csak aztán a begyűlt pénzt ne adjuk oda szabad-

kőműves propaganda-társulatoknak, hanem helyezzük el azt a prézes által elsősorban a katolikus és kongregációi karitász oltárán). Leányok, asszonyok varrjanak, ami csak betegeknek kell. Gondoskodjanak a katonák családjairól, gyermekeiről. Ne feledkezzünk meg jó olvasmányokról, imakönyvekről, jó ujságokról a sebesültek részére; gyüjtsük össze azokat s vigyük el a kórházakba a sebesültek közé. Gondoskodjunk képek-, érmek-, olvasók-, skapulárékról; látogassuk, vigasztaljuk a betegeket, készítsük el őket a szentségek vételére, indítsuk őket Isten akaratán való megnyugvásra, imádságra, tökéletes bánatra. Ilyképpen a háborúnak legalább az az előnye lesz meg, hogy valóságos missziót fog képviselni a lelkek megmentésére.

A kongregációi központ maga is kórház ma s a legelőkelőbb férfi- és nőkongreganisták sürögnek-forognak betegeink között. Első betegünk dr. Szálka Valér kongreganista-társunk, fiatal ügyvéd, ki szegény 7 sebet kapott Galiciában. A napokban Auguszta főhercegasszony is meglátogatta a Kongregációi Otthont, melynek egész első s részben második emelete is katonai kórház, míg a földszinten az apa nélkül maradt katonagyermekeknek rendeztünk be napközi otthont. A templomokban is már a háború kitörése óta alaposan megszaporodott a munka; csak a kicsiny Jézus Szíve-templomban vagy 12.000 katonát gyóntattunk (néha egész éjszaka is) és vagy 90 hadba induló zászlót szenteltünk meg. A katonák — tisztek és legénység — ezrével vették fel a vállkendőt s a Szent Szűz képével ellátott érmeket. Szóval, a központ maga is erősen beállt a karitász szolgálatába s most csak arról van szó, hogy ugyanezt tegyék (ha még nem tették volna) az ország összes többi kongregációi is.

Ezt a kongregációi karitászt fogja szolgálni folyóiratunk is, mely a háború tartama alatt egészen e célnak szenteli erejét s *rendszeresen fog beszámolni a kongregaciók szeretet-működéséről* Épp azért nagyon kérjük az összes kongregációk szíves hozzájárulásait: írják meg, mit tesznek, mily ájtatosságokat végeznek,

mily áldozatokat hoznak a háború áldozataiért. Nem hencegésből, hanem középülés és kölcsönös buzdulás végett.

A nehéz viszonyokat súlyosan meg fogják érezni lapjaink is, a Magyar Kultúra, a Prézes és a Mária-kongregáció. Derék kongreganistáink lelkesedése nem hagyott el bennünket a jó napokban s mi bízva-bízunk benne, hogy nem fog elhagyni bennünket a válság napjaiban sem. Annál inkább, mert, mint kifejtettük, a kongregációi buzgalom élesztésére ma kétszeres szükség van s szégyen volna, ha a kongregációk csak a béke és tétlenség idején tudnák megtalálni szerepüket. A tettek órája ez s ilyenkor nem szabad feledni a testvéries összeköttetés erőszálait sem!

Bízva a Nagyasszonyban s jóakaró híveinkben; bízva benne, hogy a régi csoportok újra megalakulnak s új lelkes csapatok is csatlakoznak hozzájuk, bontjuk ki a hófehér lobogót.

Leng tehát a zászló háborús időben is. És bízva zengi a kürtös: „*Fel, Mária tiszta levente-csapatja*" . . .

A Mária-kongregáció és a világháború.

Úgy akarta, vagy tán helyesebben: úgy engedte a jó Isten, hogy immár második éve sujtsa nemzetünket a szörnyű csapás, a világháború. A második évben gázolunk már benne, mégpedig jó mélyen s bár legalább azt ígérhetnők magunknak biztosan, hogy jövőre ilyenkor háborúmentesen élünk s a „Mária-kongregáció" X-ik évfolyamának portáléját a béke pálma- és olajágával díszíthetjük!

Amint az egész országnak s jóformán minden egyes emberének és intézményének külön-külön, úgy névleg a Mária-kongregációk életének is kemény próbaideje lett a világháború s annak hosszú tartama. Nagyon sok kongreganista védi most a hazát, távol a csendes kongregációi hajléktól és kápolnától — csupán a budapesti Egyetemi Mária-kongregációnak

innen-onnan 95 százaléka van künn a lövészárokban —; sok el is esett közülük; nagyon sokakat pedig egyébként foglal le a háború, a betegápolás és egyéb sürgős hazafiúi feladatok annyira, hogy a gyűléseket is alig látogathatják; a szakosztályok panganak, a figyelem túlságosan le van kötve más irányban, az egyesületi élet a megszorítkozott keretek közt csak nehezen érvényesül. Most a nemzet felerészben kardot visel, felerészben pedig könnyeket ont, reszket és aggódik, sok pedig gyászol is már; bezzeg nem csoda, ha a kongregációi élet is megérzi a nemzet összes erőinek a védgátakra való kivonulását.

Ennek ellenére teljesen téves és elhibázott dolog volna a kongregációt legkevésbbé is elhanyagolni ma, sőt hiba volna az is, ha nem tulajdonítanának a Máriás lobogónak éppen a háború napjaiban kettőzött jelentőséget.

Igenis, a háború dacára és éppen a háború miatt *kell ma kétszeresen lelkes kongreganista életet élnünk,* kell szervezkednünk, kell kongreganista ideáljainkat önmagunkban és másokban kialakítanunk. Megmondom miért.

Elsőben már azért is, mert soha a kongregáció életrevalósága, eszméinek igazsága, szépsége, hasznossága annyira ki nem tűnt mint ma, a háború folyamán. Ilyen nagy, nemzetverő viharokban sok hamis érték foszlik ronggyá és sok elfelejtett, igaz érték kerül napvilágra. A szabadgondolkozó frázisok bombasztját, mint a piszkos port a friss szél, úgy fújta el egyszeriben a véres förgeteg. Egyszeriben világos lett mint a napfény, hogy szabadgondolkozó, istentelen, ideáltalan morállal lehet ugyan hamis bakancsot, mérgezett húst, kaviccsal kevert paszulyt szállítani, de nem lehet hazát védeni, hősi kötelességet teljesíteni, halált megvetni, önfeláldozónak lenni.

Most tavasszal történt: az egyik hírhedt szabadgondolkozó diákegyesületnek egyik fő-fő szóvivője, aki annakidején sokat szerepelt és agitált: mihelyt besorozták és látta, hogy nem tud a hadviselés köteles-

sége elől menekülni, felakasztotta magát a kaszárnya egyik illemhelyén. Borzasztóan jellemző és egészen tipikus vonás: idevezet pontosan a szabaderkölcs és szabadgondolat, az önzés és önimádás hazafisága. Akinek nincs Istene, aki nem hisz az örök életben, az bolond is volna, ha szívesen áldozná fel életét másokért, akik azt soha nem fogják meghálálni neki. Ellenben kongreganista bezzeg egy sem akasztotta fel magát és egy sem bújt ki gyáván a hazafiúi kötelességteljesítés feladatai alól: ki fegyverrel kezében, ki a betegápolás terén, ki pedig, ha máskép nem tehette, imával, de mindenik bőségesen és lelkesen kivette a részét a munkából és segített menteni a hazát. S hozzátehetjük: mennél jobb kongreganista volt valaki, annál inkább: annál nagyobb szeretettel, kitartással és önfeláldozással végezte kötelességét.

A *kongreganista harcos a legjobb katona;* a kongreganista ápolónők a legkitűnőbbek és legönfeláldozóbbak. Azok az elvek, melyeket a kongregációban tanultunk nagyrabecsülni, már úgy alakítottak át bennünket, hogy a legnagyobb veszély és a legnehezebb feladatok egyszerre készen találtak valamennyiünket. A kongreganista ellenkezés nélkül ment a frontra, az ápoló-termekbe, az üdítő-állomásokra; akit baj ért, letörölte könnyét, akinek elesett valakije, erős lélekkel tűrte a ráboruló csapást, akitől pedig saját élte áldozatát követelte a haza, az valamennyi készen és örömest, lelki egyensúlyának minden megrendülése nélkül hajtotta fejét a porba. Minden túlzás és minden hiú öndícséret nélkül elmondjuk, hogy a hazának jobb fiai s jobb leányai a kongreganistáknál nem voltak. S ha a nemzetnek valamennyi polgára azokat az elveket vallaná, mint mi kongreganisták, akkor biztosak lehetünk róla, hogy sem azok a gyalázatos csalások és embertelenségek nem történtek volna meg a hadiszállítások körül, melyek ország-világ megbotránkozó felháborodásának tárgya lettek, sem pedig egyéb mulasztások nem fordultak volna elő sehol.

Ezért tekinthetjük a jelen háborút a kongregációi ideálok és elvek legszebb próbaidejének, diadalmas értékük legjobb igazolójának.

De nemcsak a jelennek, hanem különösen a jövőnek gondolata indítson a kongregációi zászló lelkes követésére és lobogtatására éppen a háború alatt. Meddig fog tartani a háború, nem tudjuk. De azt igenis tudjuk, hogy rendkívül ki fogja meríteni a nemzet erejét. Ha majd hőseink egy szép napon visszajönnek és elfoglalják régi helyeiket, akkor fog csak kitűnni igazán, mennyi erőt veszítettünk s mennyi űr fog tátongni a megtizedelt sorokban. S mennyi lesz a rokkant, a beteg, az árva, az özvegy, a munkaképtelen, a letört egzisztencia.

A nemzetnek e fájdalmas erőveszteségeit elsősorban *mi leszünk hivatva pótolni:* mi, kiket a borzalmas csapás itt hagy a háború után is az édes haza rögén. A romok fölött új életnek kell sarjadnia s ennek az új életnek tartalmat, helyes irányt, fejlődésképességet adni: a mi feladatunk, a mienk, akik a krisztusi életprogrammnak a valóságban való érvényesítését szorgalmazzuk. Férfi és nő, agg és ifjú: mi mind nagy feladat előtt állunk már ma is: elő kell készítenünk a béke idejének, az új Magyarországnak vallásos és erkölcsi újjászületését és megerősödését. Mitőlünk fog függni nagyrészben, hogy az a hatalmas, újszerű nekilendülés, mely a történelem tanusága szerint minden háború utáni időt jellemez, minálunk a krisztusi élet ereiében fog-e érvényesülni, hogy keresztény, hiterős, erkölcsileg tiszta lesz-e a haza új ábrázata, avagy vézna és csenevész, akin úrrá lett a minden zavarosban halászni tudó elem... a romlás és erkölcstelenség, a szabad morál és szabad gonoszság pribékhada...

Az is történeti tény, hogy egy-egy háború után nagyot szökik a vallástalanság is és az Egyház ellenségei, akik háború idején meglapulnak, mint az oroszok nemzeti rovara a varr alatt, ilyenkor szoktak

kettőzött erőszakoskodással elővonulni az odvaikból... A háborúkat egyházüldözés és egyházrablás szokta kísérni...

Nekünk tehát már most szervezkednünk és erősödnünk kell.

Hogy hogyan tegyük ezt? Annak, aki a kongregációt ismeri, nem kell ezt bőven magyarázgatni. *A kongregációi élet terjesztése, lelkes fellendítése, szabályainak buzgó betartása, a gyűlések és a havonkinti áldozás pontos keresztülvitele, lelki élet, vallásos önművelés* (szakosztályok, vitaülések, hitvédelmi konferenciák, könyvtár stb.), *mindenekfölött pedig a Boldogságos Szűznek igazi, gyermeki tisztelete, szeretete:* íme, ezek azok az eszközök, amelyek csodálatos egyöntetűséggel megtermik az újjászületett, apostolkodó hitélet gyönyörű gyümölcseit mindenütt, ahol kitartón és szeretettel alkalmazzák őket.

Magyarország kongreganistái! A történelmi napokban történelmi fontosságú feladat vár rátok! Álljon hát valamennyitek a maga helyén s hallja meg halló füllel, fogékony lélekkel a nagyszerű riadót, melyet az ország legfőbb Királynője s Nagyasszonya intéz ma hozzátok. Mindegyitektől függ valami e harcban; mindegyitek viseli ma a nagy felelősségnek egy-egy részét. Legyetek jó kongreganisták s meg lehettek győződve róla, hogy éppen ekkor és éppen ezáltal lesztek a legjobb hazafiak is. Alakítsátok meg a kongregációt azonnal mindenütt, ahol még nem lépett életbe; tartsátok meg az évi tisztújítást, ahol már megvan a kongregáció; csináljatok mindenre kiterjeszkedő egész évi programmot — nem felejtvén ki belőle a hitvédelmi felolvasásokat, gyűléseket, szakosztályokat sem — s aztán Isten és az édes Nagyasszony segítségével kitartással, bizalommal előre az új egyesületi évben is!

Előre, a nagy ideálok felé, a fehér zászló alatt, melyhez vereség szégyene sohasem tapadt!

A magyar kongregációk új munkaprogramja.

A Mária-kongregációkra nézve minden év munkaév, minden esztendő nagy feladatokkal várja a szünidőben újult erőre kapott Máriás lelkeket. Ez az év azonban mintha minden eddiginél fontosabb és nagyobb teendők elé állítaná azokat, akik a Mária-kongregáció zászlaja alatt s annak nagy céljai és eszméi érdekében küzdenek.

Minél mélyebben jutunk bele a háborúba, annál világosabbá lesz annak a megállapításnak az igazsága, hogy ez a háború nemcsak nagy megpróbáltatás, de valóságos fordulópontra juttatta az országot. A háború után nem az az élet fog újra kezdődni s folytatódni, ami a háború előtt volt. Rendkívül megváltoztak az idők... és megváltozott az ország erkölcsi képe.

Arról van szó, hogy azt a nagy és sokszoros megrázkódást, amely a háború folyamán az országon végigvonult s azt alapjában megreszkedtette, egészséggel s javunkra ki fogjuk-e bírni; avagy oly átalakulásokon kell-e keresztülmennünk, amelyek megváltoztatják s nem a *keresztény* Magyarország javára változtatják meg az ország színét. Ennek a nagy kérdésnek az eldöntésénél nekünk is ott kell lennünk, akik a *keresztény Magyarország* létesítéséért és fölvirágzásáért talán jobban aggódunk s azt talán jobban szívünkön viseljük, mint bárki más. Ránk tehát ez a háború s a velejáró roppant átalakulások kettőzött feladatokat rónak; nekünk, *magyar kongreganistáknak most különösen is résen kell lennünk,* hogy ez az ország a vérzivatarból ne megnyomorodva, vérben s erkölcsileg is koldusbotra jutva kerüljön ki, hanem megtisztulva, új élet után vágyva s új virágzásra, a sebek kiheverésére, a hiányok pótlására alkalmasan.

S mivel a megrázkódtatások és átalakulások talán most érték el tetőpontjukat, most, a háború 5-ik és adja Isten, utolsó esztendejében kell munkánkat nekünk is legönzetlenebbül s legodaadóbban felajánlanunk a keresztény Magyarország megmentéséért.

Ne mondja senki, hogy ő kicsiny ahhoz, hogy a nemzet újjászületésén és megmentésén közremunkálkodjék: ne vigyük a szerénységet a tehetetlenségig. Igenis, mindnyájan hivatva vagyunk alkotó és védő munkára és mindnyájan tehetünk is hazánk megmentéséért és felvirágoztatásáért valamit, az elsőt, a lényegest.

Mindnyájan közreműködhetünk abban, hogy azok az alapok, amelyeken ez az ország naggyá lett s a jövőben is naggyá lehet, megszilárdíttassanak s a rajtuk esett károk és rombolások kijavíttassanak.

Melyek ezek az alapok? A keresztény hit és keresztény erkölcs. Mindkettőt nagy károk és nagy rombolások érték a háború folyamán s mindkettő legelsősorban alkalmas arra, hogy az ország népét új virágzásra, a bajok kiheverésére s új boldogulásra vigye.

A háború a maga szörnyű megpróbáltatásaival sokakban megingatta az Istenbe és az isteni gondviselésbe vetett *hitet*. Azok, akikben ez a hit sohasem volt erős és nem nyugodott a mélységes meggyőződés alapján, nem tudták belátni, mikép illhetik bele a jóságos Isten terveibe ez a végeszakadatlan tömeggyilkolás, a vele járó ezernyi gonddal, fájdalommal, gyásszal, búval, aggodalommal együtt.

A csüggedés bizalmatlanságot, sőt hitetlenséget keltett, főleg azokban, akik sohasem hatoltak bele a vallásosság lényegébe annyira, hogy a szenvedésnek és megpróbáltatásnak értékét megértették volna. Ezek aztán nemcsak maguk inogtak meg a hitben, de magukkal rántottak a hitetlenségbe és kislelkűségbe másokat is; hiszen semmi sem ragadós annyira, mint a félelem és a kishitű bátortalanság. A vallás ellenségeinek, akiknek úgyis főerejük a felületes gondolkodás, nem volt nehéz a nem mélyen járó lelkekben a csüggedés érzetét a hit megdöntésére használni fel s csakugyan a háború folyamán az istentagadó szociáldemokrácia számra megkétszereződött azokból az elemekből, amelyeknek műveltségi foka nincs akkora,

hogy a vallásellenes izgatás álokoskodásainak hibáira rájött volna.

Hasonlókép meggyengült az emberekben a keresztény *erkölcsiség*, sőt maga az erkölcsi érzék is. A háború annyi gonoszsággal járt, hogy a rossznak szinte menlevelet adtak az emberek. Csaló, árdrágító, uzsorás lett az is, aki soha életében nem űzte eddig ezt a mesterséget. Az általános erkölcsi felfordulás nem kímélte meg a mi jó falusi népünket sem; azt, amelyet kiragadott csendes falusi magányából, ki, az élet szennyes piacára, ahol egyszerre megismerkedett minden gonoszsággal, lelketlenséggel, istenfeledéssel s ahol aztán természetesen rá is ragadt ezekből a városi és világerényekből bőven.

A férfiak nagy részét erkölcsileg megrontotta a háború: a folytonos erőszakoskodás, rablás („rekvirálás"), a rendes munkától való elszokás, a rossz környezet, sok tisztnek rossz példája, a folytonos káromkodás, a nem ritkán szemérmetlenül űzött kicsapongás és erkölcstelenség. Idehaza pedig ugyanakkor szétzüllött nem ritkán a család a családfő hosszas, csaknem állandó távolléte következtében.

Nem mondjuk: *jót is* hozott a háború. A komolyak még komolyabbak lettek, sok könnyelmű ember magába szállt s a háborús megtérések száma még nagy, de általában biztos, hogy a háború mérlege nem végződik erkölcsi plusszal, hanem igenis mínusszal.

Pedig a háború után s már most, a háború 5-ik esztendejében is, semmire sincs annyira szükségünk, mint élő hitre és mélységes keresztény erkölcsiségre. A romokat eltakarítani csak úgy tudjuk, a hiányokat pótolni, országunkat belsőleg ismét erőssé és egészségessé tenni csak úgy lehet. Az ország mindenképpen sokat vesztett a háború által; szinte nem is jó rágondolni, hány évtized lesz szükséges ahhoz, hogy a háború összes utókövetkezményeit kiheverjük. Hiszen csak a gazdasági teher, az adó, amellyel majd még csak utóbb kell amúgy igazában fedeznünk a hadviselés kiadásait, szörnyűségesen ránk fog nehezedni, sok-

sok éven át. Micsoda erőre lesz szükség, hogy ezt a nagy terhet békén és sikeresen letörleszthessük s aztán a romok felett új Magyarországot teremtsünk! S mennyi erőfeszítésre, mennyi önzetlenségre lesz szükség, míg a megrokkant lelki erőket is mind fel tudjuk egyenesíteni, új életre tudjuk kelteni! Mi fog itt segíteni? Az önzés? Ugyancsak nem, hiszen az önzés, a kapzsiság okozta a háborút. Az önzetlenség azonban ritka virág s amióta a világ áll, csak az idealizmusnak talaja termi meg, amelyet a vallás ápol és a keresztény erkölcsi önzetlenség a lelkekben.

A vallásosságot s az erkölcsi életet kell tehát újjáteremtenünk ebben az országban, ha annak javára lenni kívánunk, ha nemzetünket a belső elsorvadástól meg akarjuk menteni. S ki volna nagyra hivatva e téren, ha nem mindenekelőtt a vallásos társulatok, elsősorban az a Mária-kongregáció, mely amióta fennáll, mindenütt mélységes vallásosságot és tiszta erkölcsiséget keltett, ahol komolyan vették és fejlesztésén komolyan dolgoztak.

A magyarországi Mária-kongregációknak is sorompóba kell tehát állniok; most jobban, mint valaha! Most kell megmutatniok életrevalóságukat, nagyrahivatottságukat, erejüket. Ha minden Mária-kongregáció a maga kis körében és környezetében megteszi kötelességét, lehetetlen, hogy ennek a 200, erőtől duzzadó, lelkes testületnek hatása meg ne érződjék az egész ország lelki átalakulásán.

Csak az a baj, hogy míg néhány kongregáció szinte erejét meghaladó szívóssággal dolgozik és fárad, addig egy csomó kongregáció van az országban, amely alszik, szunnyad, alig ad életjelt magáról. Pedig van köztük olyan is, amely valamikor, nem is olyan régen, virágjában állt. Jaj, az a magyar szalmaláng-lelkesedés, amely egy-két évig nem fér a bőrében a buzgalomtól, láztól, de aztán hamar alábbhagy és a cselekvés legalkalmasabb óráit tunyán átalussza!

Magyar Mária-kongregációk, legyünk méltók mindnyájan a nagy feladatra, mely ránk szakadt! Áll-

juk meg a helyünket, vegyük ki a részünket a keresztény Magyarország belső újjászervezésének és megerősítésének nagy munkájából!

A nagy nemzeti és keresztény újjáébredésnek első nagy lépése, a keresztény sajtómozgalom, Istennek hála, legszebb lendületben van s ha Isten segíti, gyönyörű eredményeket fog felmutatni hamarosan. De amint a tavalyi év a sajtó éve volt s annak nagy munkáiban a kongregációk is derekasan kivették részüket, úgy legyen ez idei esztendő a további munka ideje mindenekelőtt a vallásos élet gyakorlatára és terjesztésére. Fel kell keltenünk az emberekben újra a hitet, a ragaszkodást Krisztus hitéhez és Egyházához, a bizalmat az Ég segítségében s a keresztény erkölcsi élet szeretetét.

Belső misszióra van szükség, állandó lelkigyakorlatozásra, amelyben mi kongreganisták adjunk mindenekelőtt jó példát és megtérési alkalmat embertársainknak is. Itt három kitűnő eszköz áll rendelkezésünkre: nyilvános lelkigyakorlatok (missziófélék vagy konferenciák) rendezése, vallásos előadások és ünnepélyek tartása és a háború szerencsés befejezéséért végzendő ájtatosságok országos felelevenítése.

Rendezzünk lelkigyakorlatokat mindenütt az országban! Nyerjük meg e célra a helyi vagy vidéki papság tagjai közül arra alkalmas egyéneket; keltsünk érdeklődést az előadások iránt és gondoskodjunk azok eredményének állandósításáról. Október 8-ika, Magyarok Nagyasszonyának ünnepe előtt vagy után, esetleg adventben, legkésőbb a böjti időben, de ne mulasszuk el a lelkigyakorlatok rendezését sehol, ahol arra alkalmas helyiség rendelkezésre áll. A kongreganisták legyenek a lelkigyakorlatok sikerének biztosítói.

Tartsunk vallásos ünnnepélyeket és előadásokat! Egy-egy vallásos, hazafias ünnepély, színdarabokkal, szavalatokkal, lelket felemelő beszédekkel sokszor olyanokat is megragad, akik pl. lelkigyakorlatokra nehezen jönnének el. Eszméink szépségét, hitünk kincseinek gazdagságát nem szabad véka alatt tartanunk,

ki kell vinnünk azokat a nagyközönség elé, a modern ember ízlésének is megfelelő formában.

S végül *elevenítsük fel a háború szerencsés befejezéséért való ájtatossági gyakorlatokat!* Szenteljük pl. e célra októbert, magyarázzuk meg annyit szenvedett és annyira meggyötört lelkű embertársainknak, hogy nincs más menekvés: vissza kell térnünk az Istenhez s az Isten is hozzánk fog fordulni ismét! Keltsünk ismét érdeklődést a Nemzeti Fogadalmi Templom nagyszerű eszméje iránt! Oly szép gondolat ez, annyira hazafias és annyira keresztény! Kezdetben annyira fel is kapták, de közben kissé lelohadt a lelkesedés. Sőt megvalljuk, a mult évben mi sem sürgettük ezt az eszmét, még pedig szándékosan, nehogy a sajtómozgalom és a Fogadalmi Templom mozgalma egymást gyengítsék. Az ima azonban csak akkor ér valamit, ha állhatatos. A Nemzeti Fogadalmi Templom eszméje, mely szintén ima, nemzeti ima, csak akkor nyerheti meg a Mindenható tetszését, ha állhatatosan ragaszkodunk hozzá. Hadd legyen a magyar nemzet ismét imádkozó nemzet s ebben a nagy nemzeti fogadalomban hadd fejezze ki ismét széles arányokban, imponáló méretekben az ő hitét s bizalmát a seregek Ura s a magyarok Istene iránt!

Ime, kongreganisták, ez a mi programmunk. Meg fogunk-e neki felelni ez új esztendőben?

Kérjük: a testvérkongregációk okulására és buzdulására írjátok meg rendes jelentéseitekben, mikép kívánjátok megvalósítani ezt az évi programmot. Hadd tanuljunk belőle és hadd lelkesedjünk rajta valamennyien!

Keresztény megújhodás és a kongregáció.

A szabadkőművesek a Mária-kongregáció ellen.

„Megnehezült az idők járása felettünk". A földi lét legkomorabb arculatát fordítja felénk. Az élvhajhászók, a cinikusok, a pillanatok horizontjáig látó nyerészkedők kiestek szerepükből. A föld nem a testi örömök idegbizsergető színtere többé, hanem tele van vérrel, gyásszal, szilárd hitet követelő megpróbáltatásokkal, önzetlenséget, áldozatkészséget parancsoló követelésekkel. Az emberi gyarlóságok kihasználói, a jóhiszemű néptörekvések uzsorás árendásai, az erkölcsi rongykereskedők, az erkölcstelenségre bíztatók: a szabadkőművesek nem találják helyüket.

Mikor olcsó trágárságok, családi botrányok hazug kiszínezésével, papok és apácák bemocskolásával lehetett „szórakoztatni", érzékcsiklandozással mámorba lehet ringatni a publikumot, akkor zavartalanabbul lehetett a szerb irredentákkal ölelkezni, fővárosi „szociálpolitikát" csinálni stb. De most ezekről az üzletekről az erkölcstelenség mákonyával nem lehet a figyelmet elterelni.

A szorítóba került „testvérek" levegő után kapkodnak s a szelíd, ártatlan, üldözött báránykа álarcát óhajtanák felvenni. Panaszkodnak, „több türelmet és jobb modort kérnek". Igen, ők a terroristák, a gyalázkodók, az aggresszív-verekedők, a káromkodó kurjongatók, akiknek tolakodó, türelmetlen lármájától csak úgy harsogott az ország, a jó modorra jelentenek be igényeket. Jó modorról, sőt egyáltalában modorról tesznek említést ők, akik a társas érintkezés formáit az Orczy-kávéház alsó-partie-jaiból sajátították el.

Megváltozott a világ képe, de annyira nem, hogy a Krisztus-feszítőkből alázatos szívű alamizsnások lettek volna.

A kis alamusziak nem találnak okosabb témát, minthogy panaszt emelnek a „Mária-kongregáció" vezércikke ellen, amiért az — nagyon találóan és helyesen — utalt a szabadgondolkodóknak a világháború folyamán eljátszott szerepére (a jól ismert hadseregszállításokra). A *Világ* fejtegetéseiben szánalmat, részvétet igyekszik kiváltani az olvasóból a szegény, lehorgasztottfejű szabadkőművesek iránt.

Pl. a „Mária-kongregáció" nem „kaviccsal kevert húst" emleget, hanem „kaviccsal kevert babot".[1] Ó, kis naivok, hogy „elírják" magukat! A kitűnő ügynöki gárda, Isten ments, dehogy is tudja, hogy a babot „szokás" kaviccsal keverten a hadseregnek szállítani, a bőrt papírral, a zsírt meg viaszkkal helyettesíteni.

Azután a Mária-kongregáció nem „bizalmat" kér olvasóitól, mert hiszen az megvan, hanem „jelentéseket, óhajok kifejezését, testvéri együttérzést". Végül álnok félremagyarázással miért akarja a *Világ* úgy feltüntetni a kérdéses vezércikk utolsó gondolatmenetét, mintha az Magyarország Védőasszonyát a Mária-kongregáció szerkesztőségével akarná azonosítani? Micsoda napkeleti trükk ez! Csak azért, hogy a kávéházbajárásból élő, utánozhatatlan dallamban társalgó nők és posztóügynökök jót nevesenek a „klerikális bornirtságon?" Tréfában utazó álarcos vitézek, ilyen elcsépelt fogásokkal nem fogják önök azt sem megmenteni, ami menthető.

Ha már a könyörület után sóhajtozva indult neki a cikk, a végéről el kellett volna hagyni a hitvány cinizmust. Mert tetszik tudni, így nem elég céltudatos az eljárás. A megindulás eleget tesz a mimikrihajlandóság követelményeinek, a bajba kerültek meglapulási igyekvésének, de a befejezésben kitör az elpalástolhatatlan gyűlölet a kereszténység iránt. Ez a fent-

[1] Lásd előbb a 166. lapon.

idézett kávéházi olvasókban úgyis lobogó lánggal ég; keresztény híveket fogni pedig így nagyon valószínűtlen sikerű vállalkozás.

Az Egyház harcai és a kongregáció.

Veuillot-ról mondta Montalembert, hogy nem volt egyéb nagyravágyása, mint hogy Egyházának hű gyermeke legyen, de aztán olyan hű gyermeke is volt, hogy ez az Egyház valósággal támaszát lelhette benne.

Kongreganisták! A ti ambíciótok is csak ez lehet: hű gyermekeivé lenni Krisztus Jegyesének, az Egyháznak; de úgy, hogy ez az Egyház rátok támaszkodhassék, amikor isteni Jegyesének példája szerint kálváriát jár, amikor töviskoronát visel, amikor a Heródesek gúnyja és a Pilátusok gyávasága kiszolgáltatja őt a farizeusok és csőcselék gyűlöletének...

Minden kongreganista egy-egy szilárd pont, egy-egy bástyatorony legyen, amelyen megtörik a hazugság és a gyűlölet minden ostroma; egy-egy világító torony, mely fénysugarakat, a vallási megvilágosodás fénykévéit terjeszti a szabadgondolkozásnak nevezett gondolatkáosz torz sötétségében; egy-egy előőrs, aki a Krisztus Egyháza üldözőinek útjába lép s valahányszor azok rá akarnak ütni a kereszthordozóra, odakiáltja nekik: „Eddig és ne tovább; innen túl csak a testemen keresztül vezet az út".

Semmire sincs ma annyira szükség, mint bátor, szintvalló, Egyházukért a síkra kiálló katolikusokra. Ne titkoljuk, hogy szeretjük, lángolóan szeretjük a Krisztus Egyházát. Nincs ezen titkolni vagy szégyelni való. Az Egyház az apostol szerint: Krisztus misztikus teste; az időben és térben világvégig fennmaradó, láthatatlanul köztünk élő Krisztus. Krisztus: az Egyház. Az Egyház: a megváltás; az Egyház: a Krisztus hite. És az Egyház a történelem tanusága szerint az emberiség legnagyobb jótevője; egy egészen új és egészen kimeríthetetlen kultúrának örökké üde forrása, el lehet mondani: maga a kultúra, a haladás, a

jólét, a civilizáció. Aki az Egyházért küzd, az az emberiség legszebb és legragyogóbb értékeiért küzd. Nincs semmi, abszolúte semmi, ami az Egyháznál értékesebb, maradandóbb, igazibb javakat biztosítana az emberi társadalomnak. Nincs semmi, ami a modern vadságot, értelmetlenséget és erkölcstelenséget kíméletlenebbül üldözné s kényelmetlenebb sakkban tartaná, mint az Egyház. A barbárság és a libertinizmus-csatlósai, a szenny és a bűn apostolai, a gyűlölet és a tévedés antikrisztusai természetesen éppen ezért pereátot ordítanak ellene — világos! hogy is lehetne ez máskép? De ez éppenséggel nem lehet ok arra, hogy a mi szívünkből őmiattuk csak egy szemernyire is kivesszen a hű szeretet, a rajongó odaadás, a gyermeki szolidaritás a töviskoronás Krisztus töviskoronás Jegyeséhez!

Ellenkezőleg ez az őrült hajsza az Egyház ellen csak szaporíthatja bennünk a lelkesedést az Egyház ügyei iránt. Mennél jobban üldözik, annál kedvesebb nekünk, mert annál inkább hasonlít a keresztrefeszített Udvözítőhöz. De annál jobban int is résztvevő, aktív hitvallásra őmellette a tanuságtételre az ő igazai mellett.

És ezért nem zárkózhatunk el mi katolikusok a küzdelem elől soha. A katolicizmus „jel, melynek ellenmondatik": mindig támadják, tehát mindig szükség van védőkarokra. Nem bújhatunk el Nikodémusként a „zsidók félelme miatt"; nem maradhatunk közönyösek ott, ahol a közöny már maga árulás. „Aki az Egyházra nem hallgat, legyen neked mint pogány és nyilvános bűnös." Ki mondja ezt, valami spanyol főinkvizitor? Vagy valami rémuralomra törekvő bíboros? Vagy valami obskúrus agitátor? Nem! Hanem Krisztus!

S ebben a szent harcban, ebben a közös keresztény kötelességben kell, hogy mi álljunk legelől, akik a Boldogasszony követésének iskolájában megtanultuk kétszeresen szeretni és becsülni Krisztust és azokat a mérhetetlen javakat, melyeknek védelméről ebben a küzdelemben szó van.

Olyan a helyzetünk, mint azoké az önkénteseké, akiket nagy küzdelmek órájában valami különösebben nehéz és fontos szolgálatra szemel ki a hadvezér. Amikor a tábornok odavágtat az ezredek elé és felszólítja azokat, akikben több a lelkesedés és a hősiesség, mint a többiben, hogy jöjjenek, jelentkezzenek a nagy kockázatos feladatra. És előjönnek innen is, onnan is azok, akiknek a szívében szent türelmetlenséggel lobog a haza szeretetének lángja s akikkel minden félénk húzódást feledtet a honi zászló győzelmének vágya. Talán meg-megsápad az arcuk egy-egy pillanatra a veszéllyel szemben, melybe küzdelmük kerülni fog, de kicsinyhitűségükön hamarosan újra győz a hősi erény, a nemesebb érzület. És mennek a vezérrel, mennek a zászló után, bele a tűzbe, a küzdelembe, ha kell a halálba!... Elesnek talán, de nyomukban győztesen robog előre a példájukon felleikesült, életrekelt, bizalomra kapott sereg...

Kongreganisták, Mária gyermekei: ez a ti sorsotok is! Nektek legelől kell küzdenetek a csatában, melyet Krisztusért és Egyházáért ma minden téren vívnunk kell; nektek példát kell adnotok a többinek, a tömegnek, a nagy példákra váró habozók fölösszámú seregének. A ti küzdelmetek nélkül nincs győzelem; a ti áldozatot nem kímélő, az ellenfél gúnyjával és csipkedéseivel nem törődő, az embertől és a földi veszteségtől meg nem riadó elszántságtok nélkül azokat a nagy feladatokat senki sem fogja megoldani, melyekbe ma a tagadók és gáncsoskodók nagy tömegével szemben hitéletünk s a tiszta keresztény erkölcs uralmának helyreállítása kerülni fog a mai társadalmi kúszáltságok helyén.

Ne nézzétek a küzdelem hevét, ne az elesett bajtársak helyein ritkuló sorokat, ne a könny és vér patakjait, mely az Egyház harcait minden időben vértanuk küzdelmévé avatta; a ti harcotok kimenetele kétségtelen, a ti győzelmetek biztos, a ti erőfeszítéseitek sikerét isteni ígéretek biztosítják. Gondoljatok ezekre az ígéretekre, gondoljatok a győzelemre s a

habzó, tobzódó, sokszor mélyen sebző és mélyen égető küzdelem zaján keresztül visszhangozzon mindenitek szívében állandó és töretlen erővel az apostol intelme:

— Harcolj mint Krisztus Jézus igaz katonája!

Kongregáció és vallásszabadság.

Háromszáz éve csaknem szakadatlanul működik Magyarországon a Mária-kongregáció s mégis csak mostanában sikerült oly hírnévre kapnia, hogy róla beszél, róla fantáziál nap-nap után az egész katolikus-ellenes sajtó s nyomában a törvényhozó testület nem egy tagja is. Ez az érdeklődés magában örvendetes jelenség, hiszen eddig folyton arról a közönyösségről panaszkodtunk, mellyel korunk „materialisztikus iránya" a hitbuzgalmi intézményeket észre sem akarja venni. Örüljünk hát neki, hogy már most legalább kezdenek észre is venni bennünket.

Az egészben csak az a baj, hogy nem azzal a szemmel vesznek észre, mely tárgyilagosan megfigyelni s tényeket felderíteni szeret, hanem párt- és világnézeti érdekszempontokból foglalkoznak velünk. Oly szempontokból, ahonnan az ember nem azt látja meg, ami való, hanem azt amit meglátni eleve feltett szándékkal akar. A kongregáció ellenségei pedig sok való dolgot nem akarnak meglátni a kongregáción és sokat meg akarnak látni rajta, ami nincs benne meg. Innen az a vandál haisza, az a tengernyi hazugság és ferdítés a kongregáció ellen, melynek egyik főmozgatója a mi úgynevezett „magyar" saitónk.

Hogy a kongregáció nem egyéb, mint vallási társulás és hitbuzgalmi intézmény, kár folyton újra hangoztatni. Aki nem beszél vakon, hanem utánanéz a kongregáció irodalmában, egy percig sem kételkedhetik benne. Tudják ezt ellenfeleink is. Nem is itt a baj. Csak az az egy nem fér a fejükbe, hogy emellett hogyan mer a kongregáció mégis tevékeny, munkás, sőt harcias szervezkedés lenni?

Éppen itt rejlik a vitás archimedesi pont, melyet jó volna jobban szemügyre venni.

Tisza István liberális és ultramontán katolikusokról beszélt s amazokat erősen védelmébe fogadta. Igen, vannak liberális katolikusok is, amint vannak hitehagyott papok, dezertőr katonák és áruló honfiak is. Csakhogy ezeket nem szokás azokkal egy kalap alá fogni vagy egyenesen azok fölé helyezni, akik hűek maradnak elveikhez.

A katolikus hit nemcsak imádkozni és litániákat zengeni tanít. Hanem élni is. Élni és cselekedni kell katolikus elveink, katolikus hitünk szerint. A hitet nem lehet a templomba szorítani, legalább katolikus felfogás szerint nem. Hogy Luther elvei szerint lehet-e, nem kutatjuk. De kikérjük magunknak, hogy a mi hitünk felfogásait ne egy idegen felekezet elvei szerint ítélgessék meg, mert ez a vallásszabadság legelemibb követelményeinek talán jóhiszemű, talán csak rövidlátó, de mindenesetre lényeges megsértése volna.

A kongregáció pedig éppen abból az elvből fakadt, hogy minálunk a hit nem szorítkozhatik sem a gyerekszobára, sem a templom négy fala közé. Türelmesek vagyunk másokkal szemben, de azt a jogot magunknak is fentartjuk, hogy magán-, családi- és társadalmi életünkben hitünk elvei szerint igazodjunk. Erre az életben is hű hitéletre nevel a kongregáció. Kinek mi köze hozzá?

Szabadkőművesék arra hivatkozva iparkodnak hatást érni, hogy a hitélet e megnyilvánulásai *felekezetieskedést* idéznek elő. Mi viszont azt kérdjük: miért nem idézett elő a kongregáció felekezetieskedést a mai napig soha? Csak amióta az urak nekiiramodtak, hogy megbénítsák katolikus hitünk e virágzó intézményét, került felszínre a felekezeti kérdés. Különben nem ez a kérdés érdeme, hanem ez: *van-e joga akármely felekezetnek vagy akármely egyes embernek azon a címen, hogy a másik egyház valamely benső intézménye felekezetieskedést idéz elő, az illető egyház benső ügyeibe beleavatkozni?* Ha igen, akkor, hogy

többet ne mondjunk, nagyon hamar a felekezeti harcok lángjába lehetne borítani az országot.

S itt egy szemernyit sem változtat a dolgon, hogy a kongregáció már az ifjúság körében is működik-e vagy csak a felnőttek között? Ha Magyarországon még vallásszabadság van, akkor senkinek — sem zsidónak, sem protestánsnak — semmiféle ürügy alatt nincs joga beleavatkozni abba, miként és mily eszközökkel intézi az Egyház a hitéletre való nevelést, ezt a mindenkép sajátos, benső ügyét.

Ha a kongregációról és kongreganistákról mesterségesen terjesztett vádak igazak volnának is, akkor sem volna joga azokhoz nyúlni másnak, mint az illetékes egyházi hatóságnak. De hát hiszen nem is igazság és jog kell a kongregáció ellenségeinek, hanem — konc és szekularizáció, amit lényegesen megkönyít egy tehetetlenségig narkotizált, tétlenül alvó, „liberális", azaz hitéhez hütlen katolikus tábor.

Ezért kiáltanak halált a kongregáció fejére a vallásszabadság nagyobb dicsőségére.

„Harcos" egyesület-e a Mária-kongregáció?

Egyesek a Mária-kongregációt „harcos" katolikus egyesületnek szeretik nevezni. Mi igaz ebben?

1. A kongregáció harcos egyesület, amennyiben harcot hirdet a bűn ellen. A kongregáció a sátántipró Nagyasszony testülete, amelynek tagjai soha meg nem szűnő küzdelmet folytatnak a kísértések, a bűnök, az emberi gyarlóságok és szenvedélyek uralma ellen. Mindenekelőtt természetesen önmagunkban.

2. Harcos egyesület a kongregáció azért is, mert első és fő célja: az *önmegszentelés.* Márpedig ezen a földön önmegszentelő munka nem lehetséges harc nélkül, mert „a mennyek országa erőszakot szenved s erőszakosok ragadják el azt".

3. A kongregáció harcos egyesület, amennyiben második nagy célja az *apostolkodás,* amely szintén küzdelem a jónak terjesztéséért, a rossznak vissza-

szorítására. A kongreganista küzd a sátán uralma ellen a földön, azaz iparkodik másokat is megszabadítani a bűn, a hitetlenség, az erkölcstelenség, a tévedés karmaiból.

4. A kongregáció harcos egyesület, mert különösen ápolja tagjaiban a katolikus *öntudatot*. Mivel pedig szentegyházunkat állandóan és minden oldalról támadják, a kongreganista felfegyverzi magát azokkal a hitvédelmi fegyverekkel is, amelyekkel az Egyház ellenségeinek támadásait diadalmasan vissza tudja verni, az igazságot meg tudja védelmezni.

5. Azonban a kongregáció *nem* harcos egyesület abban az értelemben, mintha arra alakult volna s arra való volna, hogy mindig csak gyakorlásában háborgasson, vagy vallási harcokat indítson. Ezt a kongregációra csak ellenségei fogják rá. A kongregációnak más és szentebb feladatai vannak, mint a másokkal való kötődés. Krisztus Urunk maga is „nem békét jött hozni a földre, hanem kardot" — mégis ő egyúttal a Béke Fejedelme s a szeretet Istene, s ugyan ki beszélne „harcos" Krisztusról?

A 350 éves kongregáció.

Sebtében olvastak a .˙. urak, a „negyedfélszázadot" negyedszázadnak nézvén. De az is elég volt nekik arra, hogy elfogulatlan történelmi érzékük erősen kilendüljön s epésen szidalomra fakadjon „a 25 éves Mária-kongregáció" ellen. De jól ismerhetik önök, édes háromszor pontos uraim, annak a 350 éves Mária-kongregációnak 350 éves ragyogó multját! Mert tetszik tudni, 350 éves az, amit önök szidnak, s 30 évre keletkezése után már nálunk is virágzott Kolozsvárott az az intézmény, melyet önök szokott tájékozódottságukkal 25 évesnek tartanak, s amelyet ezen tájékozódottságuk alapján csak „huszonötéves bűnlajstrommal" rágalmaznak!

Rágalmazásuknak csupán tudatlanságuk méri a határát. Szokott becsülettel (x + 1)-ikszer kijelentik,

szintén szokásuk szerint minden érv nélkül, „hogy ezek az egyesületek minden kulturális haladásnak és fejlődésnek kerékkötői", s „hogy a Boldogságos Szűz serege 25 év óta háborítatlanul végzi nálunk is pusztító, mételyező munkáját". Már megint önök mernek pusztító, mételyező munkáról kiáltozni! Hazafias aggodalmukban megnyugtathatjuk önöket: csak annyi baja legyen Magyarországnak, mint a Mária-kongregációs mély, akkor biztosan nézhetünk a jövő századok elé s a szabadkőművesség vakondtúrásai sem ártanak annak a földnek, amely a Szent Szűz virágos kertje.

Közéleti érvényesülésünk és a sajtó.

Napjaink társadalmi életének nincs sajátságosabb jelensége, mint a katolicizmus helyzete a közéletben. A katolicizmus a világ legelterjedtebb egységes vallása. Az 500 fajta protestáns felekezet összevéve sem számol annyi hívőt, mint a katolikus vallás egymaga. A buddhizmus, amennyiben egységes, messze elmarad mögötte. Névleg Európában a katolicizmus számra nézve minden más vallásfelekezetet hatalmasan túlszárnyal. Édes hazánkban pedig nemcsak, hogy jelentős túlsúlyban van valamennyi felekezet fölött összevéve is, nemcsak hogy valósággal eltörpül mellette minden egyéb hitvallás, de történeti multját, civilizáló és nemzetmentő érdemeit tekintve is határozottan uralkodó vallás.

Ezzel szemben azonban tény, hogy a katolicizmus a nagy világ s az államok közéletében csaknem seholsem foglal el uralkodó, vezető állást. Egyre szélesebb körökben nincs maholnap szó, melytől annyira félnének még katolikus hívők is mint a katolicizmus neve; nincs vallás, mely oly heves ellenkezéssel találkoznék; nincsenek érdekek, melyeket oly széles mértékben s oly büntetlenül lehetne lábbal taposni, mint a katolikus Egyházéit.

A mi papjainkat büntetlenül inzultálhatja minden utcai suhanc. A mi Egyházunk vagyonának elkob-

zására nyiltan izgathat mindenki. A mi templomainkat, püspökségeinket, iskoláinkat, kulturális és karitatív intézményeinket egy tollvonással el lehet sikkasztani egész országokban; szerzeteseinket és apácáinkat, népünk e kedveltjeit, ki lehet dobni kihallgatatlanul és elítéletlenül a legtisztább katolikus államok területéről, onnan is, ahonnan az uzsorásokat, a csalókat, az emberhúskereskedőket még sohasem úzték ki. A mi javainkat mindenki elveheti, a mi egyéni szabadságainkat mindenki megnyirbálhatja; a mi szavunkat nem hallja meg senki, a mi óhajainkkal nem törődik senki. Egy-egy csenevész minoritás önkénye diktálja a katolikusok millióinak sorsát, egy-két ezer egyházüldöző terrorizál egész katolikus nemzeteket.

S hogy a gyalázatból semmi se hiányozzék: szentséges atyánk és legfőbb főpapunk — erőszakkal kifosztogatott fogoly; ereje és működőképessége megbénítva, tekintélye és szabadsága aláásva; mint egy új Napoleon Szent-Ilona szigetén, úgy áll elszigetelve, bojkottálva, elhagyatva: kitéve egy forradalmi csőcselék dühének, egy szabadkőműves vasmarok fojtó szorításának, egy egyházgyűlölő zsidó nagymester folytonos inzultusának; közadakozásból él, alamizsnafillérekből tartja fönn magát, mint az utcaszéli, mindenéből kiforgatott koldus...

És Európa népei, a katolikus nemzetek és birodalmak milliónyi hívei némán nézik Egyházunk fejének e meggyaláztatását; közömbösen térnek napirendre Krisztus helytartójának fájdalmas tiltakozása fölött s kiknek ősapái a szentföld holt göröngyeinek fölszabadításáért milliószámra vették föl a keresztet s ontották vérüket szent csatákban, azok ma érzéketlenül nézik Krisztus jegyesének kínos vergődését.

Itt vagyunk és mintha nem is léteznénk. Sokan vagyunk és mégis elveszünk, erősek vagyunk és mégis legyőznek bennünket, nagy hadsereg vagyunk, melyet azonban egy maroknyi ellenfél állandóan lenyügözve tart; annyira képtelenek vagyunk magunkon segíteni, hogy ellenfeleink gúnyjának vagyunk tárgyai, hiszen

még egy zsidó felekezeti lap is, a „Szombat", azt hirdeti, hogy a katolikusok folytonos „tehetetlen óbégatása végtelenül jellemző".

Sőt ma már odajutottunk, hogy tisztes, mocsoktalan nevünket sem hagyják meg nekünk. Minden más vallást a maga nevén nevéznek; a zsidó zsidó, a protestáns protestáns, a mohamedán mohamedán, a quaker quaker, csak a katolikust nem nevezik katolikusnak maholnap, hanem „katolikus" helyett „klerikális"-nak, hogy ezzel a zsidógyártmányú gúnynévvel diszkreditálják katolikus érzelmeinket, katolikus intézményeinket és törekvéseinket.

De mindennél fájdalmasabb, hogy ma már nem is csupán kívülről támadnak. Mint az ostromlók, akik a várőrséget megvesztegetik, hogy belülről támogassák a támadók aknamunkáit, ravasz raffinériával minket katolikusokat unszolnak és bőszítenek föl önmagunk ellen, katolikus Egyházunk s a saját papjaink ellen.

Csodálatos dolog! A zsidó ragaszkodik a maga rabbijához, a luteránus s a kálvinista nem engedi, hogy hitéhez, lelkészéhez sértő kézzel nyúljon valaki; még a muzulmán is megbecsüli a maga dervisét; csak egyesegyedül a *katolikus lesz rögtön ideges, ha Egyházáról, papjáról van szó.* Szégyel vele tartani, röstel védelmére kelni s inkább frontot csinál még hitének is, csak az a vád ne száradjon rajta, hogy „klerikális", hogy a papjával tart. Egy politikai párt nemrégiben a magyar parlamentben erős mosogatással tisztogatta magát az antiszemitizmus „vádjától": tehát a filoszemitizmus nem szégyen, sőt maholnap dicsőség, de próbálja meg csak valaki a „filokatolicizmust" védelmezni, bezzeg ráterítik a vizeslepedőt, hogy „klerikális", hogy „papszolga", „ultramontán".

Mi lehet az oka ennek a végtelenül talányszerű tünetnek? Elkorhadt fa vagyunk-e, melyben nincs életerő? Megszűnt-e hitünk azon véghetetlen javak ősforrása lenni, melyből földi békénk s égi bizodalmaink egész töméntelen gazdagsága fakad? Nincs-e részün-

kön a biztos igazság, az Isten segítsége, Krisztus ígérete, hogy velünk marad mindennap a világ végezetéig? — Ó, ki volna ennyire kishitű?

Vagy talán kihalt népünk szívéből az élő vallásosság? Meghidegültek-e híveink milliói azon Egyház iránt, melynek ezredéves kultúrájukat köszönik? Megúnták-e, megútálták-e a keresztény hit hirdette tiszta erkölcsöket? Nem kell nekik többé Isten parancsa, a vallás vigasza, a túlvilági élet reménye? — Ó, dehogy nem!

Kivételektől eltekintve a nagyrész, a túlnyomó többség szereti, becsüli, óvja vallását s aggódva látja a pusztító veszélyt, gyermekeinek züllését, korunk nihilizmusát; a katolikus nép milliónyi híve szereti apáinak Egyházát s még a sokat gyalázott intelligencia is egyetlen fölvilágosító szóra örömmel hajt térdet azon oltárok előtt, melyeknél 19 évszázadon át annyi nemes lélek, annyi istenfélő nemzedék térdelt.

Csakhogy, amit mi *egyenkint* szentnek és helyesnek vallunk, ugyanazt a *nyilvánosság előtt* nem vagyunk képesek megvédelmezni: mint valami szorító kényszerzubbony bénítja meg erőinket a *pogány*, az istentagadó, a katolikusgyűlölő *közszellem*.

Pedig ennek a közszellemnek a tényezői és hordozói végtére is *mi magunk* vagyunk; ez a „nagy nyilvánosság" legjava részében nem más, mint *mi magunk*, mi: a hivő, a buzgó katolikusok.

Mi vagyunk azok, akik mint *magánemberek* szeretjük hitünket, de mint *nagy nyilvánosság* megtagadjuk, sőt űzőbe fogjuk azt; akik odahaza tiszteljük egyházunk parancsait, de mint *állam*, mint *társadalom*, sértő, intoleráns, egyházellenes törvényeket alkotunk; akik mint *egyesek* féltve óvjuk keresztény erkölcseinket s mint *közszellem* megdobáljuk a katolikus morált; akik összefogózva, együttvéve hevesen üldözzük azt, amit egyenkint és emberenkint forró szeretettel ölelünk magunkhoz.

Igy aztán nem is érvényesülhetnek katolikus elveink a közéletben sehol.

Mert hiába szeretjük mi hitünket a családi tűzhely körül, ha a közélet térein összeesküszünk ellene; hiába hajtunk térdet a templomban, ha odakünn meg az Egyház útonállóinak szekerét toljuk előre. Hiába ragaszkodunk Krisztus papjaihoz és szerzeteseihez mint egyedek, ha mint tömeg útálattal s megvetéssel fogjuk őket űzőbe.

Hiába ragaszkodunk Krisztus Egyházához egyenkint, ha mint nép bojkottáljuk őt, ha mint társadalom bitóra húzzuk jogait, lábbal tapossuk törvényeit, megraboljuk anyagi erőforrásait. Lehetünk akkor száz- és százezren, lehetünk egyes államokban — aminthogy vagyunk is — a lakosság 99 százaléka, lehetünk Egyházunkhoz forrón ragaszkodó, lelkes és áldozatkész katolikusok, akár a franciák vagy spanyolok, az olaszok és portugálok voltak: egy átkos közszellem, egy egész mivoltunkkal s kívánságainkkal ellenkező nagy „nyilvánosság" egy semmi, egy árny, egy kísértet, egy szellő állandóan a földre teper, lenyűgöz, megbénít és tehetetlenné tesz.

Pedig így áll a mi ügyünk — a kis Belgiumot kivéve — az összes túlnyomóan katolikus, sőt a színkatolikus országokban is. A *magán* Franciaország gyönyörű templomokat emel, szociális és karitatív intézményeket létesít, a világ misszióinak több mint felét ellátja pénzzel és hithirdetővel, a szentek és hős katolikusok egész légiójára tekint föl, kiket ő nevelt; a *nyilvános* Franciaország ateista és vérbe fojtja az Egyház legelső leányát. A *magán* Spanyolország, Olaszország és Portugália gyermeki hűséggel ragaszkodik papjaihoz, szerzeteseihez, templomi ünnepeihez, a Madonnához, a Szentatyához; de a *nyilvánosságban* terrorizálja a katolikusok millióit.

Nekünk nincs döntő szavunk, uralkodó, számarányunknak megfelelő helyzetünk s irányító befolyásunk sehol: nem érvényesülünk sem a parlamentekben, a törvényhozás e műhelyeiben, sem a közigazgatásban, sem a nemzetgazdasági vagy szociálpolitikai téren, sem a pénzintézetekben, sem az egyetemi

katedrákon, sem a közjavak kezelésében, sem a közoktatás irányításában; kormányalkotásra politikai vezérszerepre mi egyáltalán nem vagyunk alkalmasak; egész egyetemi karok örökre elzárulnak a hivő katolikusok előtt. A nyilvánosság nem a mienk, a közéletet teljesen lefoglalta egy maroknyi katolikusellenes minoritás.

Mi összeadhatjuk az adópénzeket, lerakhatjuk filléreinket az államháztartás költségeinek fedezésére, fönntarthatjuk verejtékünkkel a közintézeteket s azokat a köztényezőket, melyek majd alkalomadtán mágyára viszik Egyházunkat, erkölcsi és vallási elveinket; odaáldozhatjuk fiaink színe-virágát a közbiztonság és béke fegyveres oltalmára; viselhetjük a közterhek 60—70—90—100 százalékát, aminek fejében kegyesen megengedik nekünk, hogy odahaza a kuckóban gyakoroljuk vallásunkat s mint a kisgyermekek, a rácsoságyban esténkint elmondhassuk békés imáinkat; de próbáljuk csak meg, hogy odaálljunk a nyilvánosság elé s azt mondjuk: *a nagy nyilvánosság, a köz, az állam mi vagyunk!* Követeljük csak, hogy arányszámunknak megfelelően respektálja hitünket az állam, a törvényhozás, a közoktatás, a közigazgatás — bezzeg elverik rajtunk a port!

Kiken? Mirajtunk: a katolikusok millióin *mint egyeseken.* És ugyan kik? Ugyancsak mi: a katolikusok milliói *mint nyilvánosság.*

*

Már most mi az oka ennek a végtelenül talányszerű jelenségnek? Ennek a kacagtatóan bolondos és bosszantóan szégyenletes tünetnek?

Nem nehéz kitalálni. Közéletünket nem elvek, igazságok és jogok, nem a közérdek s a milliók igazi akarata határozza meg, hanem sokkal inkább az az áskálódó, megvesztegethető, útálatosan félelmes valami, ami a közvéleménynek és közfelfogásnak címezi magát s amit mint a cipőgyár a cipőt és a szecskavágó a szecskát, úgy gyárt fizetésre és megrendelésre a

modern, üzleti sajtó-nagyipar. Ez a sajtó pedig nemcsak nem velünk, de sőt ellenünkre dolgozik.

Ma nem az győz, aki be tudja bizonyítani igazságát — ki törődik itt igazsággal és bizonyítékkal! —, hanem egyszerűen az, aki leghangosabban és legsűrűbben hirdeti, hogy neki van igaza.

Lehet nekünk százszor is igazunk, jogaink még oly biztosak lehetnek, állhat a mi hitünk sziklaszilárd érvelések alapján, erkölcstanunk lehet még oly tiszta, történetünk még oly magasztos; s lehet ellenfeleink fegyvere még oly alávaló, nihilizmusa és erkölcsi színvonala mégoly undorító — mindez csak keveset határoz. A fő az, hogy a mi igazaink nem jutnak el a nagy nyilvánosság öntudatába, a közvéleménybe, ellenfeleink pedig úton-útfélen addig hirdetik tanaikat mint közfelfogást, hogy utóljára igazán is azzá lesz.

S hová vezet ez a botrányos anomália?

Ne feleljünk erre a kérdésre; tegye azt helyettünk a francia egyházirtók főfőkolomposa: *Combes* exminiszter.

Tán másfél éve ez a Combes egyik beszédében így nyilatkozott: „Franciaországban ma vagy 38 millió névleges katolikus él. De csak névleges. E számnak ma már csak alig egy ötödrésze tart szívében az Egyházzal, négyötödrésze belsőleg teljesen elszakadt tőle. Hogy pedig ezt elértük, uraim, azt mindenekelőtt *sajtónknak* köszönhetjük".

Ime a szabadkőműves Combes szerint a sajtó hódította el Franciaország katolikusainak négyötödét a katolikus gondolkozástól és Egyházukhoz való ragaszkodástól.

És ha azok, akik újabban Magyarországban is részben nyílt sisakkal, részben rejtett aknamunkával a közvélemény megmérgezésén, nap-nap után való megfertőzésén dolgoznak s e célból egyre nagyobb erővel vetik magukat keresztény népünk megrontására; ha ezek, mondom, néhány évtized multán a 900 éves magyar Egyházzal is elvégzik azt a munkát, me-

lyet most oly diadalmasan elvégeztek Franciaországban és Portugáliában s oly ügyesen előkészítettek Spanyol- és Olaszországban: ha majd 20—30 év mulva egy magyar Combes is megelégedetten dörgöli a kezét, hogy a magyar katolikusokat négyötödrészben sikerült bensőleg elidegeníteni az Egyháztól: akkor majd ez a magyar Combes is el fogja mondhatni diadalmasan, amit a francia mondott: „Hogy pedig mindezt elértük, azt mindenekelőtt sajtónknak köszönhetjük!"

Mi tudjuk ezt s vajjon levonjuk-e a kellő következtetést? Igazán elsőrangú törekvése-e valamenynyiünknek, hogy a hitet-erkölcsöt irtó sajtó előnyomulását meggátoljuk s a katolikus sajtót előbbre vigyük?

Egy amerikai lap a francia Egyház kifosztogatása idején ezeket írta: A francia katolikusok egyházi vagyona összesen 500,000.000 dollárra rúgott. Ha ebből csak 100,000.000 dollárt fordítottak volna arra, hogy hatalmas sajtót teremtsenek, mely útját állja az egyházfelforgatók dühének, akkor ma Franciaországnak virágzó katolikus sajtója van s még mindig marad 400,000.000 dollárja. De mit mondok! Nem is kellett volna oda 100,000.000 dollár: elég lett volna, ha csak 1,000.000-t áldoznak is sajtójukra, a közvélemény helyes irányítására: még akkor is 499,000.000 dollárjuk volna s a francia Egyház sem veszett volna el. De ezt a francia katolikusok nem akarták megérteni. Mindenre volt pénzük; temérdek társadalmi és karitatív akciót létesítettek; csak a sajtójukra nem telt s azért aztán el is vesztettek mindent, de mindent.

Nem értették meg nagy embereik sürgető szavát. Nem értették meg Rennes bíboros-érsekét, aki régóta hangoztatta, hogy elmúlt az idő, amikor templomok építése és oltárok díszítgetése volt a legfőbb feladat; ma már, úgymond az Egyház bíboros fejedelme, úgyszólva csak egy dolog van, ami igazán égetően sürgős: a rossz lapokkal föl kell venni a konkurrenciát s el kell árasztani az országot oly hírlapokkal, melyek igazat írnak. Mert enélkül mit használ a templomok építése, a kulturális és társadalmi, karitatív és hitbuz-

galmi élet föllendítésére célzó számtalan vállalkozás, ha megfeledkezünk arról a hadseregről, melynek mindemez intézményeket a pusztító ellenféllel szemben meg kell védelmeznie?

Mit használ, ha vígan dolgozunk, építünk, fáradozunk, de nem vesszük észre, hogy — mint P. Kolb mondja — ugyanakkor vad törökök hada tör az országba s látva igyekezeteinket, mosolyogva mondja magában: Csak építgessetek! rövidnap úgyis enyém lesz minden!?

Itt azonban a szó, a lendület és szavalat, a jámbor sopánkodás és szalmatüzes lelkesedés semmit sem ér. Nem arra van itt szükség. Hanem mindenekelőtt tettre: elszánt, egyöntetű, kicsinyben és nagyban következetes munkálkodásra.

Arra, hogy ne járassunk, ne olvassunk, ne is vegyünk kezünkbe oly lapokat, melyek nyiltan vagy leplezetten egyházellenes gondolkodást terjesztenek, melyek szépirodalmi cikkeikben a szabados élet és laza erkölcs hívei, melyek orfeumokat hirdetnek és apróhirdetéseikben szerelmi, házasságon kívül folyó, tehát erkölcstelen szerelmi levelezéseket közölnek. Arra, hogy járassuk, olvassuk, szeressük katolikus lapjainkat; legyünk elnézők gyengeségeikkel szemben is s gondoljuk meg, hogy azoknak nehezebb a helyzetük, mint az ellenséges lapoknak, mert sem pikantériákra nem vadászhatnak, sem hazudozásból, revolverezésből nem élhetnek; hogy bátran követeljük lapjainkat mindenütt s lépjünk föl kellőleg erélyesen, ha destruktív irányú lapot, főleg ha szennylapot vagy vallás ellen izgató lapot (*Világ, Est* stb.) mernek valahol elénkbe tenni.

Egykor a török jármot kongreganista harcosok elszánt buzgalma rázta le az ország nyakáról. Ma a töröknél is rosszabb, mert suttyomban gyilkoló ellenség pusztítja népünkben a keresztény hitet és tiszta gondolkodást. Legyünk hívek szent tradícióinkhoz; álljunk ismét sorompóba elsősorban mi kongreganisták: ismerjük föl, hol támad legveszedelmesebben az

ellenség katonasága s aztán érvényesítsük mindenekelőtt ezen a ponton kongreganista hősiességgel a *tettek katolicizmusát!*

Szemelvények a zsidó sajtóból.

Az érdeklődés, mellyel olvasóink sajtószámunkat fogadták, tanuságot tesz róla, hogy mind szélesebb körökben érezzük már az erélyes védelmi akció szükségességét a modern hitellenes sajtó folytonos orvtámadásaival szemben. Ha ezen a téren nem segítünk magunkon, ha a mi panaszainkat senki sem hallja meg, ha a mi ügyeinket, jogainkat, személyünket s legszentebb érdekeinket büntetlenül támadhatják, ha mi fegyver nélkül állunk a modern eszmeharcok csataterén s nincs eszközünk a közvélemény felvilágosítására, akkor minden igyekezetünk csak részleges eredményekre vezethet. Akkor olyanok vagyunk, mint aki az ellenséggel szemben nem bástyákat épít, nem sáncokat emel, hanem cifra sátorokat állít és szerel fel, mely csak arra jó, hogy az ellenfél annál figyelmesebb legyen reá, mit rabolhat el, mit becsteleníthet meg, hol talál bennünket szíven a legérzékenyebben.

Minket, az Isten Anyjának lovagi tisztelőit, kétszeresen kell hogy érdekeljen a sajtókérdés. Először azért, mert a kongreganistának apostolnak kell lennie; a sajtó megmentése nélkül pedig ma eredményes apostolkodás nincs. Minden kor apostolainak a kor ételyeivel szemben kellett védelmeznie Krisztus nyáját, a mi korunk legfőbb ételye azonban az a sajtó, mely az igazság meghamisításával s az erkölcsi érzék megrontásával mérgezi meg naponkint százezrek lelkivilágát. Másodszor külön is nagy okunk van érdeklődni a sajtóügy iránt, mert hiszen a hitellenes sajtó újabban éppen minket, a Mária-kongregációk tagjait támadja legnagyobb dühvel s e támadást bárha előkelő megvetéssel viszonozzuk is, az ügynek miatta s miattunk szenvednie nem szabad. Quelque chose reste toujours, mondta az öreg Voltaire s igaza volt: minden hazug-

ságból marad-ragad valami. A hitében megfeneklett, erkölcsében elernyedt, Egyházával s lelkipásztorával szemben ellenszenvező modern társadalom a tanu reá.

Hogy milyen alaposan előkészítették már a magyar publikumot a legtarkább képtelenségek gyanútlan befogadására s mennyire nem törődnek még a valószerűség legelemibb követelményeivel sem, ha a legnemesebb célzatú intézmények becsmérléséről van szó, mutatja sok más közt az *Est*-nek egy époly nevetséges, mint arcátlan hazugsága az újvidéki kongregációról (1911 április 8-i szám, 8. lap.):

„*Egy kis dráma.* Egy magasrangú műszaki tisztviselő házánál nemrég modern társadalmi színműíró tollára való drámai jelenet játszódott le. A műszaki tisztviselő katolikus vallású, felesége pedig protestáns. A fiok az újvidéki gimnázium növendéke és fanatizált híve a kongregációnak. Egy napon a kis diák ezzel a meglepő kijelentéssel állított az anyja elé:

— Nem vagy ember!

— Hogy mered ezt nekem mondani? — kérdezte a megijedt anya.

— *A kongregációban arra tanítottak bennünket, hogy a zsidó és a protestáns nem ember.*"

Az újvidéki hittanár azzal felelt az Alkotmányban, hogy azonnal beszünteti a kongregációt, ha erről a mondatról bebizonyítják, hogy valóban elhangzott az újvidéki kongregációban. De vajjon az *Est* rektifikált-e? Jutott is eszébe! Az Alkotmányban közölt nyilatkozatot pedig ugyan hányan olvasták?

„Matskássy József főigazgató újvidéki megbizatása az volt, hogy békét teremtsen az újvidéki gimnázium tanári karában. Matskássy azzal távozott el Újvidékről, hogy sikerült megteremtenie a békét. De az állapotok azóta sem javultak. Még most is megfigyelik a nem kongregációs tanárokat. Jelentések mennek arról, hogy a korzón ki sétál zsidóleánnyal, ki nem járatja az Alkotmányt, ki meri olvasni Az Est-et és a Pesti Hirlapot, ki eszik pénteken szalonnát.

A tanárok közt most is forrongás van és a nem

kongregációsok annyira gyűlölik a kongregáció vezetőit, hogy ismét kitörhet közöttük a harc. De a szülők közötti elkeseredés is oly nagy, hogy legújabban azzal az ötlettel is foglalkoznak, hogy *népgyűlést fognak tartani* az újvidéki kongregáció káros működése miatt."

Midőn Nagyváradon néhány jogászifjú elhatározta, hogy belép a budapesti Egyetemi Mária-kongregációba, egy dühöngő zsidó szabadkőműves napilap, a *Nagyváradi Napló,* háromhasábos förmedvényben rohant neki a derék fiúknak, akik nem tudják belátni, hogy a nagyváradi jogász csak a Darwin-körnek lehet a tagja s az Ágoston Péterék közelében senkinek sem szabad becsületes katolikusnak lenni, aki a jogakadémia hallgatója akar maradni. A *Nagyváradi Napló* valóságos konvulziókba esik annak láttára, hogy a jogakadémián más is szabadnak meri magát érezni, mint a zsidó és szabadkőműves. „Fekete mételyről", „felekezeti gyűlölségről", a „szabad gondolat elnyomásáról", a „kutatásszabadság tagadásának, a vakbuzgóság mindenhatóságának épületéről" és hasonló jókról fantaziál; bízik benne, hogy ezekkel a naponkint tizenötezerszer megismételt bárgyúságokkal továbbra is lenyűgözi az igazi gondolat- és cselekvésszabadságot. Bízik benne, hogy félművelt faj vagyunk. A mi közönségünket ilyen abszurditásokkal is le lehet verni a lábáról. El lehet hitetni vele, hogy a kongregáció a vallási „gyűlölködés" szervezkedése s ahelyett, hogy örülne minden hazaszerető s Istent kereső kebel, hogy ifjaink ma már nemcsak dorbézolni és inni, szeretkezni és kalandokat csinálni tudnak, hanem akad köztük olyan is, aki a tiszta, erkölcsös, komoly és vallásos életfelfogás híve, majd még megérjük, hogy a szülők maguk a kocsmák gőzébe hajtják a kongregációi oltár elé vágyó fiaikat. Legalább ezen dolgozik tervszerűen a mi „fajmagyar" sajtónk. Ime egy szemelvény a Nagyváradi Naplóból; az a rész, ahol a riportergyerek prófétának képzeli magát s így jövendöl:

„Előre látjuk, milyen szomorú követelményei lesznek a kongregációalapításnak a jogakadémián,

szinte érezzük, milyen prepotens gyűlölséggel fog föllépni az antiszemitizmus és a szentimrés erkölcsök minden megnyilvánulása. A jogakadémia békéjének ez az alattomos és gonosz fölkavarása még sok-sok fekete felhőt fog kergetni a nagyváradi főiskolai élet egére és napról-napra jobban megerősít majd minden komoly gondolkozású embert abban a hitben, hogy *ennek az akadémiának többé Nagyváradon nincs létjogosultsága.*"

Még a jogakadémiát is ki szeretné tehát irtani a föld színéről a kenetteljes tudósító, ha az „szentimrés" erkölcsökkel mer töltekezni! Csak ne is tűrjük meg a szentimrés erkölcsöket a Szent Istvánok és Szent Imrék országában!

Miskolcon a kir. *katolikus* főgimnáziumban sem szabad már Szűz Máriát tisztelni, havonkint a szentáldozáshoz járulni. Nem engedik azok a pesti zsidógyerekek, akik az *Est*-et szerkesztik. *„Vallásháború felé"* címen harci riadót fújnak, mert a gimnázium néhány tanárja megalapította a diákok Mária-kongregációját. Mert hát ezek a tanárok nem érik be a tanári fizetés bezsebelésével, sem a puszta, lelketlen tanítással, hanem nevelni is akarnak s a kir. *katolikus* főgimnázium *katolikus* ifjait egykor az Egyház és haza becsületes, tisztaszívű polgárainak szeretnék látni és erre a célra legmegfelelőbb eszköznek *Lukács György* akkori kultuszminiszterrel egyetemben a püspöki kar hittani utasításai alapján a Mária-kongregációt tartották. Az *Est* klasszikusan ostoba kirohanásából hadd közlünk néhány részletet.

„Már az év elején megkezdték a munkálatokat egyes tanárok, sokat beszéltek a Mária-kongregációról és megtiltották az ifjaknak a szabadabb szellemű és fizikai szórakozásokat, így többek között azt is, hogy a társadalomtudományi társaság fölolvasásait látogassák. (Ez is *„fizikai* szórakozás"? *Szerk.)*

A diákokkal fogadalmat tétettek le, hogy minden héten gyónnak, színházba nem járnak, hangversenyt és fölolvasást nem hallgatnak, kerülik a korzót és a

sétálást (?) és mindenben alávetik magukat a jezsuiták római kollégiumában fölállított főkongregációnak (??).

A város közönségében ez a kongregációs propaganda az előzmények után érthető idegenkedést és nyugtalanságot kelt, mert a gimnáziumnak minden felekezetbeli tanulója van és ezek most felekezeti alapon *egymásra vannak uszítva* néhány tanár buzgalmából, akik tanítás helyett (?) ilyen *visszataszító* munkát végeznek."

Bezzeg más hangokat penget ez a derék pletykahírlap, ha a Magyarországi Tanítók Szabadegyesületének destruktív törekvéseit kell támogatni (ápr. 11. sz. 6. o.); vagy ha egy gyilkost kell védelmébe fogni (ápr. 15. sz. 1. o.); vagy ha „egy modern magyar papot", a tiltott szerelem miatt aposztatált Ébert Andrást kell pártfogolnia. Ezt az utóbbit egyenesen a tudomány vértanujává teszi (márc. 24. sz. 3. o.) s mélységes tudatlanságra valló nyilatkozataival hasábokat tölt meg. A prépost, ki Ébertet fel akarja világosítani, természetesen a legéretlenebb fecsegő, ő meg, a resicai modernista, csakúgy ontja a felvilágosodás aranyszemeit.

— Szent Isten! — felelte a prépost — ön elfelejti, hogy Krisztus Urunk Péterre bízta Egyházát és hogy annak utódai csalhatatlanok?

— Eltekintve attól, hogy Máténak ez a helye nem hiteles[1] — feleltem én —, nem tudom elhinni, hogy az a Krisztus, kinek egész élete állandó harc volt a (zsidó) papi uralom és a farizeusok képmutatása ellen, kik óriási terheket raktak a nép vállára, maguk azonban ujjukat sem mozdították, eltekintve persze attól is, hogy Krisztus a vallás egyszerűsítésére, mé-

[1] Mit is tud arról a szerelmes aposztata, mit tud arról az *Est* egész teológiai írói gárdája, hogy Máté e helye igenis föltétlenül hiteles, mint erről pl. a nagy Tischendorf-féle (protestáns) vagy a szintén protestáns Nestle-féle kritikus evangéliumkiadás bárkit meggyőzhet. Elég az, ha olvasóközönségünk is époly tanulatlan, mint az írók s époly biztosan felül, amily merészen hazudnak neki emezek.

lyítésére és öntudatosabbá tételére törekedett egész életében —, én nem tudom elhinni, hogy ez a Krisztus egy szellemi kényszerintézetet akart létesíteni,[1] vagy jobban mondva egy szent részvénytársaságot."

Még messzebb megy az *Est* a közönség erkölcsi érzékének megrontásában, midőn „Huszonegy szerelmes diák" címen (márc. 23. sz. 8. o.) a megtévelyedett szabadkai ifjú kéjencek alávalóságainak kél védelmére. Nekitámad a főigazgatónak, a miniszternek, a rendtartásnak, sőt még a — kongregációnak is, amiért amazok megrendszabályozták a fiatalkorú bűnösöket, akik „tömegesen, zászló alatt jelentek meg az éjjeli mulatóhelyeken" s vitték az erkölcsi szenny iszapjába intézetük becsületét. Valósággal kápráztató dolog, miként hallgat rendőrség is, ügyészség is ily barbár célzatú izgatásra a legelemibb pedagógiai és erkölcsi követelmények ellen. Csak egy-két részletet merünk itt reprodukálni.

„Vándorbotot nyomtak hét szabadkai diák kezébe, mert nagy bűnük volt: a szerelem. A diákok fiatalok voltak, tobzódott bennük az erő és egészség, a szent tizenhétévességük izgatta a fantáziájukat, a klasszikus auktorokban egyértelmű sorokat olvastak, szerelmes versikéket elemeztek s este, amikor véget ért *az ifjúsági kongregáció ülése,* amikor hazajöttek a tornajátékból, lopva, titokban s hogy egymást bátorítsák, többedmagukkal belopództak oda, ahol könnyen találják a szerelmet.

A vérük, az ifjúságuk és a fantáziájuk erősebb volt, mint a fegyelmi szabályzat...

Ezen akadt fönn a *bölcs tanügyi gondoskodás* s huszonkét tanuló ellen hónapokig vizsgálatot tartottak s most maga Zichy miniszter hozott ítéletet. Az ítélet szigorúsága mindenkit meglepett. (!) Hét diákot egyszerűen kicsaptak a gimnáziumból s tizenöt az év végén kevésbbé szabályszerű magaviseleti jegyet kap.

[1] Bizony elég kényszerintézetet létesített ő, midőn így szólt: „Aki pedig az Egyházat nem hallgatja, legyen neked mint a pogány és nyilvános bűnös".

Egészség, orvosi szabályok, a fiatalság érthető gerjedelme, mind, mind mellékes, a fő, hogy a szent iskolai nevelés még szentebb öreg szabályai ne szenvedjenek csorbát. Ezek miatt a szabályok miatt kell most hét diáknak a bizonytalan jövő gondjaival foglalkozni.

A szabályok fenséges uralmát azonban a *kongregációs iskolai hatóság* sértetlenül megőrizte a közoktatás és nevelés örök dicsőségére."

Valóságos arculütése a mult történetének s a jelen tényeinek, amit az *Est* hallatlan magabizottságában a nagypénteki szám vezércikkében állít kritikátlan olvasói elé. Az ejti deliriumba, hogy a pápa a világi üzérkedő vállalatoktól eltiltotta a papságot. Ebből ő azonnal a pápaság vesztét jósolgatja.

„A pápa el akarta zárni papjait a nyilvánosság elől és azt hiszi, hogyha a pap nem látja az életet,[1] úgy nem fogja megismerni a modern eszmék forradalmi varázsát sem. És ha a papság távol marad a modern eszméktől, akkor a hívek is vakok maradnak és a vallás a régi pompájában fog fényleni.

Reménytelen hit vezeti ezt az akciót.

A pápa kétségbeesetten látja, mint omladoznak az Egyház palotájának régi, korhadt oszlopai és a középkor fényére gondolva, a középkor életének föltámasztásával próbálja megerősíteni a hit és az Egyház hatalmát. Pedig *a hit nem forog veszélyben, a vallást nem bántja senki sem.*[2] Csak az Egyház hatalma és befolyása csökken és ezen nem változtathat a pap-

[1] Ez aztán a logika! Aki tehát nem üzérkedik, aki nem gseftel, az már „nem látja az életet" s „nem ismeri meg a modern eszmék forradalmi varázsát?" Sőt tovább: „akkor a hívek *is* vakok maradnak?" Értsük meg; ha a pap ezentúl nem lehet részvénytársaságok pénztárosa vagy pálinkás butikok kezelője, akkor már „a hívek is vakok maradnak". Nem közveszélyes szédelgő-e, aki ilyen zagyvaságot mer leírni?

[2] A vallást nem bántja senki, *csak* az Egyházat? De ha a Krisztus vallásába az *ἐκκλησία μου*, az „én Egyházam" szintén lényegesen beletartozik? Vagy az *Est* szerint talán már csak a zsidó vallás — a vallás?

ság aszkéta élete se. Az új kor eszméit nem lehet börtönbe csukni és hiába próbálja elszigetelni papjait a pápa, ezek az eszmék a templomba is eljutnak és ott is diadalmaskodnak.

Az aszketizmus csak az Egyház szolgáit sanyargatja, de az életet nem tartóztathatja föl egy pillanatra sem..."

Minden szava őrület és hazugság, de ért hozzá, hogy a zsibárus zsidó ügyességével rejtse azt a csillogó szóár habos felülete alá. Bízik benne, hogy a keresztény közönség lesz olyan gondolkodásképtelen, hogy nem is veszi észre az orrkarikát, melyen félre akarják vezetni. S úgylátszik, bizalma nem egészen alaptalan...

Ezt az igazi zsidó megkülönböztetést vallás és Egyház közt osztja különben húsvéti számában *Az Ujság* is (1. o.). „A kereszténység értékét, úgymond *Gajári Ödön,* nem abban a szervezetben kell keresni, ami neki vallásfelekezeti jelleget ad" — azaz nem az Egyházban. Nos, *ez* a kereszténység lehet sok mindenre jó, de Krisztus nem ezt a kereszténységet alapította. Nála igenis az egység és állandóság elve volt az egészséges vallási kultúra alapfeltétele s azért adta meg a 12-nek az „oldó és kötő", azaz a kormányzó és bíráskodó hatalmat. „Legeltesd az én juhaimat." „Aki titeket hallgat, engem hallgat; aki titeket megvet, engem vet meg." „Aki az Egyházra nem hallgat, legyen előtted mint pogány és nyilvános bűnös." De hát a mi keresztényeink nem ismerik hitüket; nekik csak fecsegő ujságbölcselkedés kell s szívesen elhiszik az ostobaságot is, hacsak magunknak nem kell gondolkodniok.

Mutassak-e még a *Pesti Napló*-ból is példát? Abból a pathologikusan zavaros elmefuttatásból, amit húsvéti száma a „templomos Budapestről" tár olvasói elé? A mi kis zsidógyerekünk felkeres egy gyanútlan szerzetest és kifaggatja, hisz-e a katolicizmus jövőjében. Neki érthetetlen, mily bizalommal mond a szerzetes e kérdésekre igent. Fészkelődve kérdi tovább:

— Hát a tudomány, a természettudomány, az ismeretek terjedése: ez nem hat sorvasztólag a hitre?

— Kérem, kérem (feleli a szerzetes). *Én akceptálom a természettudományt.*

A kis zsidó csaknem hanyattvágódik e szóra. Ő, aki bizonnyal igen sokat ért a természettudományhoz. S aki nyomban utána kétszer is *Weissmann*-nak írja a hírneves természettudós Wasmann nevét.

„Ijedten néztem arra a feszületre, amelynek tövében beszélgettünk, hogy nem mozdul-e meg ezekre a szavakra. De az úgylátszik, előre tudta, hogyan érti ezt Tomcsányi páter és *azért vérző feje csak tovább pihent a mellén.*"

A régi frázis, a régi világcsalás, a régi hazugság ez, hogy t. i. a természettudomány ellenkezik a hittel. Hol? Melyik pontban? Melyik dogma ellenkezik a tudománynak melyik vívmányával? A bizonyításra nem terjeszkedik ki ez a világámító sajtó soha. Annál többet beszél aztán a mi templomos riporterünk a — szekularizációról. Hiába, az üzleti szellemet bizonyos faj nehezen veti le.

Hogy a *Világ* micsoda halálos rugaszkodásokkal rugdossa meg húsvét hajnalán az evangéliumi kereszténységet s mily feneketlen gyűlölködéssel gúnyolja az „egy akol és egy pásztor" „híres jelszavát, *öntelt* csatakiáltását " — az „egy akol és egy pásztor" tudvalévőleg Krisztus szava —, arra kár szót pazarolnunk. A *Világ* úgyis nyiltan vallja, hogy egyházgyűlöletből él s a vallás megrablása a célja. Utonállóktól pedig senkisem vár tudományt vagy tárgyilagosságot.

Legvégsőnek jöjjön egy kis — mulattató. Kacagtató. Dessert.

A magyar kultúra egyik legnagyobb szégyenfoltja, a *Népszava,* szintén teológizál a húsvéti számában. Ő teheti. Neki még annyi kritikától sem kell tartania, mint az *Est*nek vagy a *Pesti Napló*nak. A mi szegény péklegényeink és kőművesinasaink csak nem fogják

tudni megcáfolni, ha pl. a következő tudományos barbárságokat írja:

„A Jézus föltámadásáról szóló legenda is a későbbi fejlődés gyümölcse. Magát Jézus életét alig bizonyítják történeti adatok, föltámadásának pedig a legcsekélyebb történeti alapja nincs, a természeti alapról nem is szólva. Hiszen az egész evangélium csak a benne elmondott állítólagos események után századok mulva (?) keletkezett költemény, amely az idők későbbi folyamán még módosult a fölmerült célszerűséghez képest. *Csoda kellett, amely a dolgozó tömegeket ámulatba ejtse és a föltámadás hitét erősítse: hát költöttek a papok ilyen csodát."*

Hanem amit tárcájában, a cédaságtól és blasztémiától nyüzsgő „Húsvéti legendában" ír, azt igazán ide kellene iktatni egészen. Ilyfajta istenkáromlás ugyan e lap olvasóiban csak undort kelthet; de hadd lássuk már egyszer leplezetlenül, micsoda szemérmetlen barbársággal rántják le ezek az emberek a sárba a mi legszentebb érzelmeinket, mint kenik rá imádó szeretetünk tárgyára, magának az Istenembernek személyére is a trágárságok és istenkáromlások egész szennyözönét.

Egy förtelmes szerelmi cédaság az egész, ahol az „Ember" elbolondítja Anyját s az egész világot s a feltámadás és mennybemenetel örve alatt — Magdolnához szökik. Érthető okokból s olvasóinkra való tekintettel csak a némileg még izlésesebb részt közöljük.

„Mária ölelvén Jézust, így kérlelé:

— Felejtsd el őt, a bűnöst, aki nem méltó az Istenfia szerelmére.

— *Ha Isten volnék, nem szeretném őt, mert parancsolni tudnék szívemnek,* amely vágyik őt látni és szeretni, aki megtért és *megigazult az én szerelmem által* — mondá *Jézus és keservesen sira.*

Mária vállára tette vala a kezét:

— Mester, az Ige vajjon beteljesedik-e?

Jézus fölkelt és mondá:

— Az Ige beteljesedik.

Letörölvén könnyeit és szilárd léptekkel elmene...

*

Az Ige betölt: Jézus fölment az égbe ítélni elevenek és holtak fölött. Eltűnt a földről, a tanítványok büszke szemei elől.

Mária büszke és boldog vala.

— Isten vala az én fiam — mondá. Messze vidéken pedig egy kis halászkunyhóban élt vala Magdolna és várja az ő urát, aki megtére a vízről halakkal zsákjában. Lépesmézzel kínálja vala.

— Éhes vagy, Ember?

A halász sebhelyes kezével elveszi vala az izes falatot, mondván:

— Éhes vagyok, Asszony.

És ők igen boldogok valának."

*

Nem sír-e a lelked, szíves olvasóm, hogy ilyesmit is *le lehet* írni művelt országban, a túlnyomóan keresztény, a nagyobb részben katolikus Magyarországon? Csodálkozol rajta, hogy ilyesmit is ki lehet nyomatni?

Ne azon csodálkozzál. Mert ez nemcsak nyomtatják, hanem nap-nap után 30—40—70 ezer példányban meg is veszik és — be is veszik — Magyarország katolikusai és keresztényei. S nyomában ezrek és tízezrek vesztik el ragaszkodásukat a vallás, az Egyház, a keresztény erkölcsi világrend iránt.

Ne ezen csodálkozzál tehát.

Hanem csodálkozzál azon, hogy mi, akik nem ezekkel érzünk, hogyan, miképpen, miért, mi okból, mi végre, mi módon lehetünk még egyre oly tehetetlenek és gyávák, hogy ez ellen a sajtótatárjárás ellen nem bírjuk megcsinálni azt a katolikus sajtót, melyet meg tudtak csinálni Németország és Belgium katolikusai, akiknek pedig nehezebb volt a helyzetük s kisebb az anyagi tehetségük?

Sajtókalózok.

Amikor a nemzetnek egész teste vért izzad, azt hihetné az ember, hogy minden itthoni gyűlölködés és torzsalkodás legalább pillanatra megszűnik s akik együtt küzdenek, nem törnek ugyanakkor egymás legszentebb ideáljai ellen.

Csakugyan még a legvallásellenesebb lapok is egy kissé mintha megjuhászkodtak volna a háború alatt; még a *Pesti Hírlap* is emlegeti az Istent s legfeljebb abban marad hű vallásellenes programmjához, hogy erkölcstelen apróhirdetéseket közöl s szerkesztői üzeneteiben a zárdai élet ellen dörög, ilyeneket írván: „a zárdai élet nem élet..., aki a zárda falai közé temetkezik (?) nemcsak multját feledje (?), hanem a jelenét és jövőjét is temesse el örökre(!). S mivel a *sírban* (?) életet élni nem lehet, ennélfogva temesse el a szívét, lelkét, érzelmeit, gondolatait és mindent, ami az embert emberré teheti és legyen pusztán érzéketlen része egy gépezetnek"... stb.

Az ilyen megkergült írásokra persze csak annyit mond okos ember, hogy a vak nem is írhat okosan a színekről s akinek egész életcélja az evés-ivás és érzéki, állati ösztöneinek kielégítése, az persze hogy „temetkezésnek" nézi, ha valaki nemes, szent célok szolgálatára, tiszta életre, istenimádásra, gyermekek oktatására, árvák gondozására, betegek gyógyítására és lelkek megmentésére szenteli életét.

Azonban minden épérzékű embernek meg kell valósággal döbbennie azon, hogy ma, amikor oly napnál világosabb lett a vallás szükségessége s oly fényesen mutatkoztak be az Egyház nagy érdemei a nép belső erejének, erkölcsi nagyságának, idealizmusának megnevelése körül, még mindig akadnak, akik vallásgyűlölő, papgyalázó nyomdatermékekkel árasztják el az országot. Valami *Képes Ujság* című kis ismeretlen pl. most, augusztus elején egy „elbeszélést" közöl „az inkvizíció korszakából" — értsük meg jól: nem a kazárok villámgyors meggazdagodásának vagy a had-

seregpanamáknak korszakából, nem is katolikusüldözés véres századaiból, nem a vértanu-papok ezreinek és tízezreinek roppant bő választékából, mert ezekről *ők* soha egyetlen sort nem írnak; nem a szerzetesek és apácák önfeláldozó karitatív vagy kulturális tevékenységéről, mert ezt ők agyonhallgatják; hanem — az ezerszer elcsépelt inkvizicióról, amelynek igaz történetéről ezek a tanulatlan sajtóbanditák annyit sem tudnak, hogy az inkvizíció elsősorban *állami*, nem pedig egyházi intézmény volt s hogy *összes* áldozatai évszázadokon át nem tesznek ki annyit, mint amennyi katolikus papot és szerzetest az angol protestánsok Erzsébet idejében *egyetlenegy év alatt* válogatott kínok közt kivégeztek...

Az elbeszélés főszemélyéül a folytonos meghurcoltatásból közismert vagy inkább közrágalmazott *Szent Arbuez Pétert* választja ki a nyilván sémita író, aki borzalmas kínok közt, tüzes vasakkal személyesen gyötör halálra egy zsidó rabbinust! Értjük, értjük! Tudjuk, hogyan készülnek az ilyen „történeti" elbeszélések. A háború kezdetén pl. egy hasonló folyóirat zsidó kiadója így szólt egy szépíró munkatársához: „Irjon kérem egy regényt. Megfizetem. Mindegy, hogy miről és hogyan ír. Csak egy feltételt szabok: a regényben szerepeljen egy zsidó katona, aki hőstetteket visz véghez! A többi mellékes."

A katolikus Egyházban szentként tisztelt nagynevű és nagytudományú Arbuez Péter ebben a fércírásban minden emberi lehetőséget messze meghaladó vadsággal és ördögi kegyetlenkedéssel gyötri a „szegény zsidót" — megfelelő illusztrációk állítják a hiszékeny olvasó szeme elé a tüzes vasfogókkal közeledő kísérteties barátokat — s közben ajka farizeusi kenetteljességtől csöpögő szavakat mond, melyeknek otromba tendenciája az, hogy általuk a „szeretet vallását" a gyűlölet rendszerének tüntesse fel a minden inkvizitornál megrögzöttebb, tudatosan hazudozó író. Az „elbeszélésből" csak úgy ordít a keresztényellenes düh s az Egyház ellen izzó, minden rágalomra kész

gyűlölet... S ilyenekkel szabad minálunk vadítani a kedélyeket a háború kellő közepén!

De tévedne, aki azt hinné, hogy ez az „elbeszélés" csak elvétve csuszamlott bele a jeles lapba. Más helyen (3. sz.) egymásután két gyűlölködő, papgyalázó elbeszélést is hoz. Úgylátszik, a *Képes Ujságnak* egyetlen feladata, hogy a legszemérmetlenebb vallásgyűlöletet szítsa *most*, amikor millió és millió szív egyedül a vallásban, a katolikus pap lábainál, a gyónásban, az imádságban talál vigaszt és erőt.

Az egyik vérlázító elbeszélésben szereplő katolikus pap sátáni hidegvérrel *sajátkezűleg agyonlő* egy fiatal, szimpatikusan leírt hadifoglyot.

Alig végződik ez a botor, nyilván csak a papok meggyűlöltetésére kitalált mese, — uramfia, miért nem írnak már egyszer hasonló ártatlan meséket pl. a galiciai menekültek élelmiszer-uzsorájáról? — a jóhírű *Szomaházi* István gyujt rá egy másik papgyalázó „novellára", amelyben egy szerzetes tanár, aki „vérengző tigris" volt a diákjaival szemben, valami Haller Ida nevű némber arcképe fölött ont forró könnyeket... Persze egyelőre csak Szomaházi (azelőtt hogy hitták?) agyában. De ebből a tekervényes agyból a papgyalázás és (mert amaz ennek csak takarója) a vallás megvetése át fognak menni száz és ezer olvasó agyábaszívébe; az bizonyos. Tudják jól ezek a vitézek, miért írnak, min dolgoznak. Hogy kik ők, megsejthetjük az elszólásaikon, aminő pl. az is, hogy a sekrestyés mise után „egy ládába csomagolta *a szentségeket*". T. i. „egyházi szereket" akart mondani a boldogtalan, de hát tehet ő róla, hogy őt nem keresztény templomban keresztelték s így ezekről a dolgokról segédfogalma sincsen?

Mily óceáni mélységre süllyedhetett a közönség ízlése és tisztessége, hogy köztünk még az ilyen „Magyar (?) Figaro"-féle kloáka-lapok is vigan burjánozhatnak és zsebelhetnek? Ezeket a szennylapokat ott találjuk minden kávéházban, borbélyüzletben és állomáson. A tisztességes, katolikus sajtótermékeket

ugyanott megvető mosollyal utasítják vissza. S a katolikusok mindezt megtűrik s alig van egy is, aki fel merne szólni ellenük.

Kiírtuk pedig a fenti gyalázatosságokat azért, hogy a kongreganista olvasóközönség lássa, micsoda tervszerű hadjáratot folytatnak bizonyos elemek *sajtójuk útján* a katolicizmus ellen *még a háború folyamán is* és hogy ebből a tervszerűségből megtanulhatnók már egyszer mi is, hogy époly tervszerűséggel keljünk a katolikus sajtó védelmére mi is és üldözzük ki legalább a tisztességes keresztény családokból ezeket a gyűlölködő, vallásgúnyoló, izraelita szennylapokat!

Keresztény családba csak tisztességes, keresztény lap való! Apostolkodjunk hát a katolikus sajtóért!

Sajtóév.

Azt tartja a latin közmondás: „Pluribus intentus minor est ad singula sensus" — magyarosan: „aki sokat markol, keveset fog". Fordítva is igaz: ha nagyot akarunk elérni, válasszuk meg jól a legelső teendőt; osszuk fel a munkát s amit legfontosabbnak tartunk, arra irányozzuk osztatlan erőnket, cselekvőképességünk legjavát.

A kongregációk apostolsága tudvalevőleg fölötte sokszerű. Magában foglalja a keresztény erkölcsi cselekvések egész hosszú skáláját. Soha kongreganista nem mondhatta el még, hogy az ő élete tartalmatlan, hogy nincs magas célja, mely után törekedhetnék: hiszen oly sokféle, oly változatos, oly gazdag a katolikus akcióprogramm. S amit egy finomlelkű író nemrég a kereszténységről mondott,[1] ugyanaz a kongregációról is áll: legbelső lényege szerint állandóan cselekvésre, munkára, legnemesebb lényünk fokozott érvényesítésére sarkal. Soha sem hagy nyugtot. Az élet rövid, azt mondja, s célja örök, óriási a nyomor, melyen segíteni kell és a cselekvési idő oly hamar véget

[1] P. *Lippert,* Wege zu freiem Menschentum, Stimmen aus Maria-Laach LXXI 368.

ér. Azért „dolgozzatok, míg világosságtok vagyon", „sürgölődjetek, kereskedjetek, míg értetek jövök!" — szól mindegyikünkhöz a kongregációban és a kereszténységben az Úr.

A feladat sokfélesége azonban ne feledtesse el velünk az emberi cselekvőképesség határos voltát s ebből folyólag azt a latin közmondást, melyet legelől hangoztattunk. A 203 méteres dombot csak lépésenkint lehet elfoglalni.

Látjátok-e a sötétség fiait? A céltalan élet, a szívüresség, az Isten elleni lázadás apostolait? Ime azokról megmondotta az, aki az ő lelkükbe is belátott, hogy „okosabbak az Isten fiainál". Okosabbak, mert tervszerint és lépésenkint szorítják le a keresztény gondolatot a tömeglélek tudatküszöbe alá. Ma ezt, egy év mulva egy másik feladatot tűznek ki maguk elé, amelyen aztán szívós konoksággal küzdenek egyértelműleg s összpontosított figyelemmel.

A páholy adogatja ki nekik a jelszót. Ebben az évben a hitvallásos iskola ellen küzdünk: dörgünk, szavalunk, hazudunk, követelünk, magyarázunk, leplezünk, számítunk. A másik évben a kongregációk és szerzetesrendek ellen megyünk s a kongregáció vezéreit buktatjuk ki közéleti állásaikból; eljárási mód: mint fent. Azután sorba jönnek: a választói jog olyatén megkovácsolása, hogy abban a hivő keresztény köznép millióinak akarata ne érvényesülhessen, de annál nagyobb konchoz jusson a kolomposok zenéjét vakon követő városi proletárság; azután jön majd az egyházi vagyon elrablása; azután ez, azután amaz, de sohasem kettő egyszerre, már ami a legkimondottabb harcot, az összpontosított támadást illeti.

Vad elfogultságot, eszközválogatás nélküli brutalitást, türelmetlenséget s gyűlöletet ne tanuljunk a sötétség fiaitól. De okosságot igen. S azt mindig jobb mástól, mint a magunk kárán tanulni.

A kongregációk apostoli tevékenysége is csak a keresztény okosság parancsát követné, ha egy-egy időre lehetőleg koncentrálná erejét, természetesen

nem demolitív, romboló, perzselő, kútmérgező munkára, hanem építésre, védelemre, szent javaink őrizetére. Ez a sikert sokkal nagyobb mértékben biztosítaná, mint a szétforgácsolás taktikája.

S megengeditek, hogy a legközelebbi feladat célpontját illetőleg azonnal ajánlatot is tegyek?

Ajánlhatnám a *hitvédelmi* önképzés intenzív felkarolását. Ma, amikor a hitetlenség végső erőfeszítéseket tesz nyilván annak érzetében, hogy hamis cégérei már nem sokáig fogják tudni elvakítani a sok „szabadgondolkozás" után végre megint *gondolkozni* akarókat ma, amikor a „tudományos hitetlenség" a sok tettenérés és lelepleztetés miatt elkeseredve már nem is sokat törődik a hitetlenség intellektualisztikus bemázolásával s a jóhiszeműség látszatával, hanem egészen nyiltan az istengyűlölet nietzsche-i tébolyával követel magának létjogot, ma, amikor még a közepes kaliberű emberek is — aminőknek kevesen vallják, de sokan érzik magukat — kezdik belátni, hogy nincs az a tiszta szentség és szent igazság, amelyet a gúny apró stílusgyakorlataival be ne lehetne szennyezni, ma szóval időszerűbbnél időszerűbb dolog, hogy minél több Dávidot neveljünk, akik az üresfejű, de nagybeszédű Góliátoknak és Góliátkáknak kellő ügyességgel a homlokukra röpítsék a legélesebb parittyakövet, azt, amelyik röpültében is azt sivítja, hogy „Lajos, te csalsz!"

Szóval a hitvédelmi munka is igen jó volna egységes munkatervnek. Ajánlhatnám aztán — s ez a kongreganista lelkeket főleg most a nemzetközi eucharisztikus (oltáriszentségi) kongresszus jegyében különös kedvesen érintené — az *eucharisztikus élet* felkarolását azzal az erőteljes, ujjongó lelkesedéssel, mely a katolikus világ szívéből fog kipattanni abban a percben, amikor annyi nemzet képviselete, annyi ezer ember, legelől ősz királyunk s vele egész udvartartása borul térdre a kenyérszínben rejlő titkos istenség előtt. Ez is szép, értékes, méltó feladat volna.

De én mégsem ezeket, hanem a legsürgetőbbet, a

legégetőbbet, a legkategorikusabb parancs alakjában ránk nehezedő probléma megközelítő megvalósítását indítványozom: a *sajtót.*

Katolikusok, kongreganisták! Évről-évre felsajog a vészkiáltás: *a sajtót mindenekelőtt!* — s még mindig csak kevesen vannak azok, akikben erre a vészkiáltásra a megértés és feleszmélés, de elsősorban a tett visszhangja felelne. Még aki belátja is — úgy világos pillanataiban —, hogy mégis igaza lehet a három utolsó pápának, midőn annyiféle változatban hangoztatják: a sajtót mindenekelőtt! Még azoknál is rendesen abban feneklik meg minden sajtópártolás, hogy nagyokat húznak ki az Életen, ki az Alkotmányon, ki ezen vagy azon a katolikus lapon, vagy pedig — ami végtére ennél még mindig hasznosabb sajtópártolás — vénasszonyos fejbólogatással sóhajtozzák, hogy „hja a sajtó, hát persze a sajtó; arra van szükség!" S azt hiszik, ezzel a sokatmondó megállapítással legalább egy vendégoldalnyit lendítettek a katolikus sajtó szekerének a kerekén.

Kedves testvérek! Mária-kongreganisták! Ne sopánkodjunk örökké, hanem cselekedjünk. Egy szemernyi cselekedet több súlyt vet a latba, mint hat mérő sóhajtozás.

Ne jöjjünk örökké utópiákkal. Hogy először egy ilyen meg olyan kor-, idő-, cél-, új- és nagyszerű, modernül kiállított és beállított, modoros, nívós, hatós és kapós lapot kellene csinálni, földből előtaposott katolikus zsurnalisztákkal, írókkal, tudósítókkal; naponkint friss, eredeti hírekkel Honoluluból és Helgolandból, Dicsőszentmártonból és Kappadóciából... Ah, ah, ah, nem ezen múlik a magyar katolikus sajtó válsága s akik közelből szokták nézni a dolgokat, mielőtt beszélnének róluk, azok bezzeg másként beszélnek. Szó sincs róla különben, a sajtóreformnak legelső sorban felülről vagy mondjuk így: a központból kellene jönnie, de hát ha valójában *nem jön,* édes véreim, hát akkor mi már tegyük össze a kezünket és zendítsünk rá a tehetetlenségi nyomaték indulóira?

Nem, a sajtókérdés legszögesebb s legborsosabb feladata nem ez, hanem *a katolikus publikum megnevelése* a katolikus sajtó értékelésére. Aki komolyan katolikus, az nem azt fogja az olvasmányánál döntő szempontnak tekinteni, hogy melyik lap hozza a legfrissebb napitraccsot s melyik tud legügyesebben szellemeskedni egy-egy napi semmiségen; vagy hogy melyik dübörög éppen az ő szája íze szerint a „48" és „67" egetverő kérdéseiben, a Tisza- vagy Justh-szidásban, a titkos, egyenlő, községenkinti mellett vagy a véderő ellen; még kevésbbé persze, hogy melyik tud burkolt-szemérmetlenebb és modern-pogányabb lenni à la Pesti Hirlap és Társai; hanem ellenkezőleg az lesz a legfőbb szempontja, hogy melyik keresztényebb, melyik katolikusabb, melyik erkölcsösebb, melyik tiszteségesebb. Melyikből szerezhet az ember biztos tájékoztatást nemcsak a politika csalitos labirintusaiból meg a kéjgyilkosságok és detektívfogások ezreiről, hanem mindenekelőtt arról, hogy hogyan áll Magyarországon s a nagyvilágban a katolicizmus, az üldözött, meghajszolt, lenézett s mégis mindig diadalmaskodó katolikus gondolat? Mi történik az ország katolikus szervezeteiben, a katolikus világ középpontjában és középpontjaiban; mit csinálnak püspökeink, nagyjaink, hitvallóink, vértanuink? Mik a fenyegetett pontok, hol számít mireánk is a veszélyeztetett közérdek; ki viszi a vagyonunkat; mit tesz, mit fúr-farag, miben gonoszkodik az ellenség? Mert mindezekkel nem törődni, magában fölér az árulással.

S viszont aki egyszer a katolikus lapokat megkedveli — és sokszor egyheti olvasásuk elég a megkedvelésükre — az csakhamar észrevétlenül is bevonatik a katolikus gondolat- és érzésvilágba. A katolikus köz- és társadalmi élet harcosait, el lehet mondani, egy szálig a katolikus sajtó maga nevelte azokká. Ismertünk olyanokat, férfiakat, nőket s egész családokat, akiknek azelőtt hekuba volt minden katolikus élet és hitéleti mozgolódás; de mihelyt egy nyájas ismerős beprotezsálta hozzájuk valamelyik katolikus

lapot, az illetők úgyszólva máról-holnapra az aktív katolicizmus hívei, a minden jóban résztvevő kicsiny katolikus sereg munkás tagjaivá lettek.

Elsőrangú apostoli érdek tehát, hogy lapjainkat (addig is, míg az „utópiák" teljesednek) minél több katolikus családba bevigyük. Katolikus hitélet katolikus gondolkozás és érzés nélkül, ez pedig rendszeres sajtóbeli táplálék nélkül maholnap természettani lehetetlenség. Ezért kell ma minden lélekmentő munkát sajtópártoló munkával kombinálni.

Hiába védik meg lapjaink a katolicizmus igazait, jogait, igényeit, hiába panaszolják fel keserveinket, megtépáztatásainkat, jajainkat, hiába cáfolják meg a nap-nap után mesterségesen reánk fent rágalmakat — ha nincsenek sok ezeren, akik minderről tudomást szereznek, a hazugság vígan grasszál tovább s a szenvedő igazság egyre csak — szenvedő igazság marad.

Ezért kérjük szeretettel a hazai kongregációkat, vegyék fel ez iskolai évben főleg a rendszeres sajtópártolást hitéleti és apostoli munkájuk programmjába. Kicsinyek vagyunk egyenkint, de összevéve sokan, tehát nagyok, erősek vagyunk. Ha mindnyájan teszünk — nem sokat, *valamit* —, az eredmény egyenesen döntő értékű lehet. Ha mind a 10—20.000-en csak annyit teszünk is, hogy mindegyikünk szerez ebben az évben 1—1 előfizetőt a katolikus lapokra (Alkotmány, Új Lap, Élet stb.), ez a katolikus sajtónak egy évben 10—20.000 új előfizetőt, a katolikus ügynek pedig s ez még fontosabb, 10—20.000 új katonát, új támaszt jelent. Nem megvetendő eredmény.

A kongregációk hívjanak össze egy-egy sajtóértekezletet. Rendeljenek a különféle katolikus lapokból ingyen-mutatványszámokat. (Szívesen közvetít egy levelezőlapi megkeresésre a Katolikus Sajtóegyesület Hölgybizottsága, Budapest, VIII., Horánszky-utca 20.) Osszák azt szét a tagok közt. Tartsanak buzdító és felvilágosító beszédeket. Beszéljék meg a terjesztés, az apostolkodás módozatait. Állapítsák meg a beszámolás, a nyilvántartás eszközeit. Esetleges kérdései-

ket pedig küldjék be akár a Katolikus Sajtóegyesületnek, akár a nevezett Hölgybizottságnak, akár lapunk szerkesztőségének, mely a jelen felszólítás eredményeit közzé fogja tenni s ezidén az egész évben *állandó sajtórovatot* nyit.

A *női kongregációkhoz* ezenkívül külön is volna szavunk. Ismeretes, hogy egy budapesti hölgykongregációból indult ki az oly szép lendületet vallott Katolikus Sajtóhölgybizottság. Az ország női kongregációi nem tehetnek helyesebbet, mint ha csatlakoznak a Sajtóhölgybizottság munkáihoz s megalkotják a maguk körében a helyi hölgybizottságokat. Tagsági díj nincsen; az egyetlen kötelesség: a becsületszó, hogy havonkint legalább *valamit teszünk* a katolikus sajtó javára (pl. legalább felszólalunk egyszer az érdekében) s havonkint becsületesen *beszámolunk* (az erre a célra nyomtatott blankettán, névaláírással vagy névtelenül) a hó közben elért eredményekről.

Rajta, tartsunk *kongregációi sajtóévet!* Hadd lássuk, hol vannak az igazi, tettrekész, bátor lelkek; melyik kongregációból érkezik a legtöbb jó hír s hol veszik igazán komolyan a kongregációi apostolkodásnak sokszor hangoztatott gyönyörűséges jelszavát.

Egy kis sajtóévődés.

„Én már megszoktam a lapomat, nem tudok lemondani róla." — Éppen így beszél az iszákos is, aki már megszokta az alkoholt, meg a morfinista, aki már megszokta az édes mérget. Azért az alkohol meg a morfium mégis csak méreg marad s az okos ember, ha kell, áldozattal, ha kell, erőszakkal, de eltaszítja magától azt, amiről tudja, hogy méreg. Megszoktad a keresztényellenes lapot? A rossz szokást jóval kell kikúrálni: épp ezért nagy ideje, hogy most már szokd meg a rossz helyett a jó sajtót, a beteg táplálék helyett az egészséges!

*

„A liberális lapokban több a hír, mint a katolikusokban." — Bocsáss meg: ez már merőben mesebeszéd. A „Pesti Hirlap" asztalán ugyanazok a kőnyomatosok feküsznek, mint a katolikus lap redakciójában. A híreket készen kapja minden lap a hírlaptudósítóktól. A különbség csak ez — ezt, kérlek, ne feledd! —: hogy a katolikus lap azt a hírt is hozza, ami a katolikusokra nézve kedvez vagy előnyös, míg az ellenséges lapok megkurtítják vagy elsikkasztják ezeket a híreket; viszont az utóbbi lapok alkalomadtán hozzátesznek az igaz hírekhez hasból költött hamisakat is, amit viszont a katolikus lap nem tesz meg. Melyik a jobb? Melyik ér többet?

*

„A katolikus lapok mindig a felekezeti kérdéseket állítják előtérbe; én ezt nem tartom ízlésesnek." — Ez valóban annyira nem ízléses, hogy nem is igaz. A katolikus lapok nem bántanak soha semmiféle felekezetet. Igaz, hogy írnak a katolikus vallásról (a katolicizmus nem „felekezet"!) és védik az Egyházat a tisztességtelen sajtó támadásai ellen, de ez még nem felekezetieskedés. Micsoda fura beszéd is ez: a katolikus vallást ütni, gyalázni, róla egy istállói béres hangján mocskolódni — úgy-e, ez nem ízléstelen? Ez nem felekezeti gyűlölet szítása? De már a védekezés, a nemes, méltóságteljes replika az? A katolikus lapok viselkedése csak annak „felekezetieskedés", akinek egyáltalán minden vallás nyűg s a vallás védelme ízetlen, — nem ízléstelen, mert annak sehogy sem lehet nevezni a legszentebb emberi jogok védelmét, de igenis ízetlen és kellemetlen, mint az igazság fénye annak, aki — Krisztus szava szerint — „jobban szereti a sötétséget, mint a világosságot."

*

„A katolikus lapok mindig csak a szegény zsidókat bántják, én pedig nem vagyok antiszemita." — A „szegény" zsidókhoz nem fűzünk kommentárt; mindenesetre kissé különös, hogy némely — persze zsidó

lapokat olvasó — katolikusnak mindig csak a zsidó „szegény", a keresztény sohasem. Még ma is, mikor Goga Oktávián szerint maholnap Magyarország nem lesz, hanem csak zsidóország a régi Magyarország helyén; ma, amikor a 4.5% zsidóságnak kezében van máris a magyar földnek igen nagy része, a „magyar" ipar és kereskedelem pedig s a jövedelmező pályák csaknem egészen, még ma is csak a „szegény" zsidóságot félteni — ez lehet igen humánus, de igaztalan s *ezért* nem észszerű dolog. De hagyjuk ezt. Csak egy a feleletünk. Az antiszemitizmus *lehet* szégyen (talán nem is az), de az *antikatolicizmus* mindenesetre az, főleg katolikus embernél. A katolicizmus (melyet a zsidó zsargon állandóan csak „klerikálizmusnak" nevez) legyen katolikus ember szemében legalább olyan szent és sérthetetlen, mint a zsidóság. Ellenségeinket, sőt a keresztény vallás legnagyobb ellenségeit is szeretnünk kell, de ez a szeretet nem tilthatja meg a védekezést s a szolidaritást a katolikus védelmi akciókban. Ha az antiszemitizmus fáj, miért nem fáj az antiklerikalizmus? Vajjon a zsidóság közelebb áll hozzánk, mint a saját egyházunk? Különben valótlanság is, hogy a katolikus lapok a zsidókat bántják. Soha katolikus lap oly durván nem írt a zsidókról, ahogy a zsidó lapok *(Est, Nap, Pesti Hirlap, Pesti Napló, Világ)* állandóan írnak rólunk, a mi papjainkról, a mi intézményeinkről. Mikor neveztük mi pl. a zsidóságot „szemérme utolsó foszlányát elhajító delíriumos tömeg"-nek? Mikor írtuk a zsidóságról, mint ők írták rólunk, hogy „ezt az egyházat tűzzel-vassal ki kellene irtani a föld színéről"? S akkor még *mi* reszkessünk az antiszemitizmus vádjától, holott körülöttünk az egész zsidó sajtó vígan antikrisztianizmust csinál?

*

„A katolikus lapok nem olyan érdekesek, mint az ellenségesek." — Igaz, a katolikus lapok komoly, tárgyilagos hangja, magas nézőpontjai, emelkedett világ-

felfogása kizárja azt a negédés, folyton csak nevető és gúnyolódó modort, melyet azért szeretnek sokan, a nem katolikus lapokban, mert maguk is rabjai a könnyebb és könnyűvérűbb életfelfogásnak. Azonkívül — valljuk csak be őszintén — a katolikusellenes lapok „érdekes" volta nagyrészt összeesik erkölcsi világnézetük lazaságával. A *Pesti Hirlap* meg *Az Est* „mindent megírnak" — azt is, ami csúnya, ami szenny, amiről tisztességes ember nem beszél. Nincs számuk csiklandós, sikamlós, szexualizmusra bazírozott apróságok nélkül. Azoknak tehát föltétlenül megnyerik a tetszését, akik előtt mindennél érdekesebb az ilyen kis disznóság (bocsánat, de így mondják). *Ezt* a katolikus lap nem csinálhatja meg. Az *Élet* sohasem írhat olyan novellákat és verseket, amelyekben sem szellem, sem élc, sem mese, sem bonyodalom nincs, hanem egyesegyedül *minden* szeméremnek lehető teljes levetkezése és *minden* piszoknak lehető durva, kéjelgő végigturkálása. Hát akiknek ez kell, azoknak nem is valók a mi lapjaink; maradjanak csak meg ők a — makknál. De akinek elég érdekes a komoly, tárgyilagos *igazság*, az siessen a katolikus sajtó zászlaja alá.

*

„A katolikus napilapok politikai pártlapok." — Minden lap az. Legfeljebb az egyik jobban titkolja, mint a másik. S érdekes, hogy éppen csak a katolikus lapokkal szemben hozzák fel ezt a „nehézséget" a — katolikusok. Pedig talán úgy volna a helyes, hogy elsőbben nézzünk a vallásra és világnézetre és csak azután a sokkal mellékesebbre: a pártra. „Nem vagyok néppárti, azért nem olvasom az Alkotmányt." Jó; de ha nem vagyok is néppárti, azért mégis sokkal inkább így illenék beszélned: „Nem vagyok zsidó és azért nem olvasom *Az Est*-et; nem vagyok szabadkőműves és azért nem olvasom a *Pesti Hirlap*-ot; nem vagyok antikrisztiánus s azért nem olvasok keresztényellenes lapot."

Kongregáció és sajtó.

A német költőkirály, Goethe, azt mondta egy alkalommal, hogy nincs a világtörténelemnek mélyebb, kimeríthetetlenebb témája, mint az az élet-halálküzdelem, melyet hit és hitetlenség vívnak egymással.

Maga a mérkőzés hit és hitetlenség között csakugyan nem új keletű, de a harc *eszközei* igenis változnak. A hitetlenség legélesebb fegyvere napjainkban: a vallásellenes, liberális *sajtó*.

Találóan jegyezte meg erről a hírneves *Stolz* Albán: „A mennyország és a pokol küzdelmeit manapság papiroson vívják".

A politikai nagyhatalmaknál sokkal nagyobb hatalmak uralkodnak ma a közfelfogás felett s irányítják az egész emberiséget: irodalom, művészet, tudomány; de befolyás és jelentőség tekintetében mindezeket messze túlszárnyalja az a nagyhatalom, melynek sajtó a neve. A sajtó vezet az irodalom terén, diktál a művészetben, egyengeti a tudomány s a tudósok útját; a százezrek és a milliók lélegzet nélkül lesik-várják a sajtó-nagyhatalom döntő szavát. A tömeg úgy gondolkodik, azt akarja, azt szereti, azt gyűlöli, annak zeng dicshimnuszokat, ahogy és akinek a sajtó akarja.

Mutassátok meg nekem a legnagyobb embert, a legjobbat, a legnemesebbet a világtörténelemben — s a sajtó segítségével pár nap alatt világ csúfjává, megvetés tárgyává teszem, akinek a nevét csak gúnykacajjal, lekicsinylő mosollyal, lenézéssel emlegetik. Mibe kerül a sajtónak, hogy a legnemesebb tetteket nevetségesekké tegye, a legmagasztosabb alkotásokat sárba rántsa? Semmibe, bármely pillanatban megteheti. Ha a sajtó akarja, akkor a kicsiny nagy, a nagy kicsiny lesz; a fehéret feketének, a feketét fehérnek nézik százezrek. Hiába, a sajtóval semmiféle nagyhatalom nem veheti fel a versenyt.

Nagyon találóan mondotta egyszer egy angol miniszter: „Nem bánom, ha ellenem támad is az egész világ: parlamentek, kormányok, hadsereg; csak egyet

adjatok a kezembe: a sajtót; s akkor biztosra veszem, hogy rövidesen korlátlan úr leszek mindenek fölött".

És most nézzük csak: kinek a szolgálatában is áll ma ez a rettenetes hatalom? Kinek a zászlaja alatt áll s kinek az érdekeiért küzd? Igaz, hogy a sajtó magában véve jó és rossz egyaránt lehet; a sajtó magában közönyös eszköz, fegyver, amely a legnemesebb, legjobb ügynek épúgy rendelkezésére, szolgálatára állhat, mint a legalávalóbb, legocsmányabb törekvésnek. Egyaránt terjeszthet igazságot és hazugságot, védhet jogot és jogtalanságot; népeknek, nemzeteknek épúgy lehet áldása, mint legnagyobb átka és romlása. De az a baj, hogy ez az óriási hatalom ma tényleg, sajnos, *majdnem kizárólag a vallástalanság szolgálatában áll.*

A vallástalan sajtótermékek *elárasztják az egész világot,* rágalmakat, hazugságot hintve milliók szívébe; s a kritikátlan, szenzációéhes tömeg vakon hisz nekik és gyűlölettel és megvetéssel telik el Isten, az Egyház és annak szolgái iránt. Ki tudná megmondani, hány gyermeklélek ártatlanságát, hány százezer ifjú és hajadon szívtisztaságát, hány ember hitét, hány család boldogságát rabolta el már s ásta alá a liberális, vallástalan, lelkiismeretlen sajtó!

Mint egy dühöngő orkán söpör végig a világon nap-nap mellett az istentelen sajtó pusztítása. A hitetlenség mindenütt kigöngyöli zászlaját, nemzetközi kongresszusokat tart, naponkint elárasztja a világot fürge követeivel, hogy eszméit terjessze s meghódítsa a tömegek szívét. Pusztító, romboló folyamként hömpölyögnek végig a rossz sajtó hullámai városon, falvakon; magukkal ragadják az ifjúságot, a kritikátlan munkásnépet s a félművelt értelmiséget, megmételyeznek egész vidékeket, átszakítják s lerombolják az erkölcsiség védő-gátjait, aláássák a társadalmi rendet s megingatják a társadalom két legfőbb erősségét: az oltárt és a trónt.

Már szinte halljuk is az összeomló trónok recsegését-ropogását, véres forradalmak füstös lángja csap fel a messze látóhatáron, királyok vére kiált bosszúért

az Istenhez; s a sajtó ezalatt zavartalanul folytatja romboló munkáját: Isten, Egyház, haza s a társadalmi rend ellen. Hát nincs menekvés? Ölbetett kézzel, tétlenül kell-e ezt a pusztulást végignéznünk?

Nem. Minden bajnak megvan a maga orvossága. Az első századok tévtanaival szemben Szent Ágostonokat támasztott az Isten, hogy a tévhit kígyójának a fejét széttapossák. A nagy egyházszakadás idején erőteljes szerzetesrendek védték az Egyházat és segítették diadalra. S ma? Ki van ma vajjon hivatva arra, hogy megvédje zászlónkat a modern kor szellemének rettenetes támadásai ellen?

Az utóbbi évtizedekben jelentékeny lendületet vett mindenfelé a Mária-kongregációi élet. Eleven és éltető máriás szellem hatotta át az egész világot s gyüjtötte Szűz Mária zászlaja alá az istenszerető lelkeket. Sok száz és száz új kongregáció támadt városokban, falvakban egyaránt. Ma már minden kornak, minden társadalmi osztálynak megvan a maga külön Mária-kongregációja. Vajjon nem Isten ujja-e ez? Mintha Isten csakugyan bátor, lelkes, harcedzett sereget akarna szembeállítani a rossz sajtó pusztító támadásaival! Hiszen mi más a Mária-kongregáció, mint harcrakész hadsereg? Hiszen mi is felesküdtünk máriás lobogónkra, midőn az oltár előtt Szűz Máriának hűséget ígértünk!

Mária zászlaja a mi harci lobogónk. Kibontjuk zászlónkat s lelkesedve indulunk munkára, küzdelemre a legnagyobb ellenség: a vallástalanságot terjesztő sajtó ellen. Nem kongreganista az, aki e legfontosabb modern apostolkodásban részt nem vesz. Kell, hogy hűséges, odaadó harcosai legyünk Szűzanyánknak, akik nem engedhetjük, hogy az ellentábor kitartás, hűség, áldozatkészség tekintetében lefőzzön bennünket. Hogy ellenfeleink milyen bámulatos munkásságot fejtenek ki, arról a következő kis példa tanuskodhatik:

1914 márciusban a németbirodalmi szocialisták országszerte úgynevezett „vörös hetet" rendeztek;

azaz: a szervezett propaganda-munkának szenteltek egy egész hetet. Diadalmasan írta erre valahol *Wedel*, híres szocialista képviselő: „Sikereink titka abban a *fáradhatatlan kitartásban* és *megfeszített áldozatkészségben* rejlik, melyet embereink közös célunk érdekében kifejtenek. Ebben a tervszerű munkában nem tud bennünket utolérni senki; ebben rejlik a mi erőnk; a mostani „vörös héten" is igen nagy hasznát láttuk. Mindenkinek a munkaköre egy közös nagy terv szerint volt meghatározva. És érdekes, hogy ezt az óriási munkát nem fizetett erők végezték, hanem önkéntes munkások, akik fáradozásukért elegendő jutalmat találtak a közös ügy szolgálatának tudatában".

S mi volt ennek az akciónak az eredménye? Egy berlini ujság a következő számadatokkal számol be egy ilyen „vörös hét" eredményéről: „148.109 új előfizető, 83.784 új olvasója a szocialista pártlapoknak; 1969 propagandagyűlés, 6,759.230 röpcédula, 1.582.010 röpirat elhelyezése, 4288 esetben külön agitáció a szocialista célok mellett".

Megrendítő számok! Szomorú sikerei a Krisztust gyűlölő tábornak! S mindez *egyetlenegy hét eredménye!*

S akkor mi ne tudjuk megtenni ugyanazt, amire ellenségeink képesek voltak? Mi ne tudnánk szintén áldozatkészen buzgólkodni jó lapok terjesztésén, a katolikus sajtó támogatásán? Milyen óriási erőt tudnánk mi is kifejteni, ha a világ 42.000 kongregációja kiadná a jelszót: „Rajta! Küzdjünk mindenekelőtt a rossz sajtó ellen!"

„Munkára fel, kongreganisták!" — legyen ezentúl a csatakiáltásunk; igen, munkára, mert az igaz ügynek, Krisztusnak és Szűzanyánknak szüksége van ránk! Ha mi, kongreganisták, lelkiismeretesen megtesszük mindazt, ami erőnktől kitelik, ha ahol csak lehet, felszólalunk a rossz sajtó ellen s terjesztjük a jó lapokat, akkor nemsokára gyózedelmesen fog a sajtó csatamezején lobogni Szűz Mária lobogója. S a megváltott

kereszténység majd diadalittasan fog dicshimnuszokat zengeni a kígyótipró Szűznek, a mi mennyei királynőnknek, aki a „keresztények segítsége" lett az elkereszténytelenedés modern áramlatával szemben.

A legidőszerűbb apostolkodás.

Nagyon sok tennivalónk van, nagyon sokfelé vannak szomorú állapotok, megjavítandó helyzetek, megmentendő lelkek. De ha komolyan vesszük, egy ponton sem oly sürgető s oly fontos a lélekmentés és egyházvédés munkája s egy ponton sem érkezett el annyira a rögtöni cselekvés órája, mint a katolikus sajtó megteremtése terén.

Katolikus sajtót kell teremtenünk s ezzel most már nem szabad várnunk, mert erős és közvéleménytalkotó katolikus sajtó nélkül a közgondolkodás és ezzel a közélet irányítása hovahamar teljesen ellenségeink kezébe kerül. Ideig-óráig élősködhetünk a multból, intézményeink még megállhatnak egy-két kisebb viharban, de minthogy az ellenséges sajtó szinte mindennap századokat hódít el a keresztény gondolkozás útjáról, maholnap a keresztény ügynek végleg el fognak fogyni védelmezői, hacsak versenyképes fegyverekkel, védelmi s hódítóeszközökkel nem állunk ki a síkra mi is. Azaz: ha nem teremtünk versenyképes, elsőrendűen szerkesztett s terjesztett lapokat.

Ezzel szemben azt látjuk, hogy nagyon sok katolikus még mindig bizonyos fitymálással beszél a sajtóról s azt csak éppen hogy *egyik*, de sehogysem első feladatnak tekinti. Minden másra előbb gondol és áldoz, mint erre a legeslegelsőre és legeslegszükségesebbre.

Hány kongreganista is van, aki szívesen eljár a templomba, szívesen gyónik s áldozik, de vallásossága nem érteti meg vele, hogy ez még nem elég; a hitet védeni is kell s ezt ma csak erős sajtó és sajtótámogatás által lehet.

Kétségtelen, hogy a sajtó nem öncél. Nem is vete-

kedhetik azokkal az intézményekkel belső erő és fontosság dolgában, melyek a maguk belső mivoltánál s isteni rendelésnél fogva közvetlenül vannak hivatva a lelkeket táplálni s a kereszténység ügyét fejleszteni. Templom, iskola, lelkipásztorkodás, karitász: *magukban véve* értékesebb és szentebb dolgok a sajtónál.

De csak magukban véve: kiszakítva. Mihelyt azonban azt kérdezzük a mai helyzet mellett, az elkeresztténytelenedett korszellem folytonos terjedése közben mi az, aminek elhanyagolása legtöbb kárt és bajt okoz, mi az, ami *megoldatlanul:* nap-nap mellett szaporítja a hittagadást, az egyházgyűlöletet, az erkölcstelenséget, *megoldva* pedig legerőteljesebben visszaállíthatná a kereszténység uralmát a modern társadalomban, kétségtelenül így kell felelnünk: a *sajtó.*

Mikor vad ellenség tör rátok s elragadja mellőletek fiaitokat, leányaitokat, s gyűlöletet szít a szívükben ellenetek: vajjon akkor elegendő volna-e szentképeket illesztgetni a falra és nem törődve a fenyegető veszéllyel, elhanyagolni a védekezést és szépen meghúzódni a kemence mögött?

Nem azt akarja-e a jó Isten is, hogy mi emberek az *eszünkkel* gondolkozzunk és a változó veszedelmekkel változó védelmi eszközöket állítsunk szembe? Nem époly isteni parancs-e az önvédelem és a vallásvédelem is, mint az imádság és a többi vallási kötelesség teljesítése? S megvédelmezzük-e azzal magunkat, hazánkat, népünket, hitünket, ha pusztán templomot és iskolát építünk, vallási intézményeket fejlesztünk és tatarozunk, de emellett elhanyagoljuk azt, ami nélkül minden igyekezetünk kárba fog veszni, ami nélkül szinte csak az ellenségnek dolgozunk. Már pedig ha a maholnap mindent elborító özönnel, a papírözönnel szemben nem tudunk védekezni, ha a rossz ujságok, regények, folyóiratokkal nem tudunk jót, tisztát, nemeset és *versenyképest* szembehelyezni, akkor kár igyekeznünk egyéb téren is: akkor úgyis elveszítünk mindent.

Nem kisebb emberek, mint az utóbbi nagy pápák

mondták ki ezt. „A katolikusok — mondotta X. *Pius* pápa — hiába építenek templomot, iskolát, kórházat, hiába tartanak missziót és lelkigyakorlatot, ha mindezek mellett *nem szervezik meg a sajtót.*" De sajnos, sokakra a pápa e bölcs szava nem tesz hatást. Még mindig apró tatarozásokra vesztegetik idejüket s erejüket, s a keresztény sajtó óriási feladatának megoldását évről-évre eltolják. Pedig a megoldás évről-évre nehezebb lesz. *Az Est*-et 50.000 K-val tudta megindítani egy élelmes zsidó; *Az Ujság*-hoz elég volt egy jó félmillió; ma már legalább is 4—5 millió kellene ahhoz, hogy a keresztény sajtó kérdését komolyan rendezhessük. Össze tudjuk-e hozni ezt a pénzt a részben oly lelketlen és tunya, részben pedig annyira szűklátókörű, a templomtornyon túl nem látó keresztényektől? Vagy csakugyan vagyunk már annyira életreébredettek, hogy megpróbálhatjuk?

Meg *kell* próbálni, különben elveszett minden.

Kongreganisták, a gátra!

A kongreganisták eddig is lelkes apostolai voltak a katolikus sajtó gondolatának. Nagyon sok kongregációban külön sajtószakosztály működik és ismételten felmerült sok kongregációban az óhaj, bár lépne a magyar katolicizmus erejének teljességével ki a síkra, hogy olyan sajtót teremtsen, melyet az összes katolikusok között lehet terjeszteni.

A nagy terv most valóra válik. A nagyszerű tettek órája elérkezett. A számtalanszor megújult sürgetés, hogy a katolicizmus álljon talpra s teremtsen imponáló, versenyképes, mindenképen modern sajtót, végre visszhangra talált s kimagasló egyházi és világi katolikusok kibontották a zászlót egy hatalmas sajtóakció érdekében, melynek célja: nagy, erős, le nem gyűrhető és többé agyon nem hallgatható, *pártfeletti, független, keresztény napisajtó megteremtése.*

Nagyszerű cél, óriási feladat, de elengedhetetlenül szükséges is! *Nagyszerű:* mert amint nyelvében él a

nemzet, úgy sajtójával áll vagy dől meg ma minden szellemi irányzat. A kereszténység is. Ha nem akarjuk, hogy ellenségeink maholnap kizárólagosan árendába vegyék a nyomtatott gondolat hatalmát, ha nem akarjuk, hogy korlát és ellentmondás nélkül diktáljanak mindenben, hódítsák el a keresztény gondolkodás útjáról a tömegeket, s a Krisztusellenes életfelfogást vigyék diadalra az egész társadalmi és közéletben, akkor rá kell magunkat szánnunk arra a nagy feladatra, hogy hatalmas sajtót teremtsünk.

S a katolicizmushoz *méltó* is, hogy egyszer már megmutassa erejét és életrevalóságát. Eddig is mélységesen szégyenletes dolog volt, hogy a legégetőbb védelmi akciókról is megfeledkeztünk, hogy hagytuk ellenfeleinket sorban elfoglalni minden fontosabb pozíciót, a sajtó révén szinte egyeduralmat teremteni a hitetlenségnek és üzleti elvtelenségnek a közgondolkozás irányítása terén. Szégyen volt, hogy csak jajgatni tudtunk, de cselekedni nem. A mi hatalmas szellemi, erkölcsi és anyagi erőinkkel minden másról gondoskodtunk, csak a *modern szellemi élet tüzérségéről,* a sajtóról, nem. Volt valamink, de kevés, és nem olyan, amellyel mint egyenrangú felek állhatunk volna ki a síkra a keresztény gondolat ellenségeivel szemben.

Értesülésünk szerint az a terv, mely most bontogatja szárnyait, teljesen és véglegesen szakítani akar a keresztény sajtóakció terén a hagyományos lagymatagsággal és kisszerűséggel. A vállalkozás kezdeményezői nagyon helyesen úgy okoskodnak, hogy a sajtó terén csakis nagyarányú, nagyszabású, üzletileg biztosnak ígérkező vállalkozással szabad akcióba fognunk.

Olyan sajtót kell teremtenünk, amelyben minden alaposan elő van készítve s úgy indulhat meg, hogy egyszerre, máról-holnapra, mint a legjobban megszervezett magyar sajtóvállalat léphet a nyilvánosság elé. Nem azzal fog hódítani, hogy katolikus, hanem azzal, hogy jó lap és elsőrendűen van szervezve a hírszolgálata és terjesztése.

Hogy ennek a nagyszabású tervnek végrehajtása

igen nagy, súlyos és messze ágazó munkát igényel, azzal a tervezők nyilván kezdettől fogva számoltak. A megindítandó lapakció bizonnyal igen tetemes összeget fog igényelni. 4—5 milliót katolikus célra összehozni, Magyarországon eddig a mesék és álmok országába tartozott.

S most mégis meg kell tenni, *meg kell valósítani ezt a csodát.* S amennyire a jelekből következtetni lehet, remény is van reá, hogy ezúttal a magyar katolicizmus csakugyan komolyan megmozdul s oly mértékben veszi ki részét az anyagi eszközök előteremtéséből, amely csak a magyar katolikus közönség nagy sajtóvágyából s a belátásból magyarázható, hogy itt a lét vagy nemlét kérdéséről van szó.

Elvégre, hála Istennek, ma már Magyarországon ezrek és tízezrek érzik az erőteljes, pártfeletti katolikus sajtó elodázhatatlan szükségességét. Még az egyszerűbb nép keretében is megvan az érzék hozzá, hogy ezt belássa. Nem kell tehát más, mint okosan megszervezett mozgalom, mely a sajtóvágyakat és sajtósürgetéseket valóra váltsa, s az érdeklődőket a legmagasabb fokú hozzájárulásra és részvényjegyzésre indítsa.

Mert a szükséges tőkét a kezdeményezők *részvénytársaság alapítása útján* akarják összehozni. Egyelőre 3 milliós lesz az alaptőke, de kívánatos, hogy ennél jóval több jöjjön össze. Ezt az alaptőkét 25 koronás részvényekből kell összehozni; minden részvényhez alapítási költség címén 1 koronát még hozzászámítva, úgyhogy egy részvény teljes ára 26 korona. A zárás napjául április 15-ike van kitűzve; a jegyzésnek tehát *3 hónap leforgása alatt meg kell történnie.*

Most már csak az szükséges, hogy a nagyszerű vállalkozásnak *mennél több lelkes apostola s támogatója legyen mindenütt, az egész országban.* S itt kell helytállanunk elsősorban nekünk, kongreganisták-nak. A kongregációk mindig legmelegebben érdeklődtek a katolikus sajtó nagy eszméje iránt és sokfelé szinte égnek a vágytól, hogy már egyszer valami nagy,

sorsdöntő akcióban mutathassák meg lelkességüket és cselekvőképességüket.

Most itt van az alkalom. Elmondhatjuk csakugyan, hogy „Itt az idő, most vagy soha". Most kell letennünk kongreganistai apostolkodásunkból az *érettségi vizsgálatot.* Hatalmunkban áll a nagy eszme megvalósítása most, amikor a jövendő keresztény Magyarország megmentéséről van szó, amikor eddig szinte el sem képzelt arányokban van szükség a mentőmunkára. Ha minden magyar kongreganista apostolává szegődnék az ügynek s mindegyik csak 10 részvényt helyezne el ismerősei körében, ami talán nem is túlságosan nehéz feladat volna: *akkor csak a kongreganisták útján néhány hét alatt több millió korona gyűlne egybe a katolikus sajtóra!*

Kongreganisták, kongregációk: meg fogjátok-e tenni azt, amit tőletek a katolikus sajtó nagy ügye, a haza és az Egyház szeretete e mindennél fontosabb mozgalomban vár?

Forduljatok bizalommal minden erre vonatkozó ügyben a vállalat irodájához (a fenti címen), ahol minden kérdezősködésre szívesen megadják a feleletet. Ott kaphatók az alapításra vonatkozó nyomtatványok és *aláírási ívek is.* Minden kongregáció kérjen *egy vagy több aláírási ívet,* melyen a részvénytjegyzők aláírják csatlakozásukat. Megjegyezzük, hogy minden aláírási ívet pontosan nyilván kell tartani s a szervező irodához legkésőbb 1918 április 15-ig visszaszolgáltatni.

Nagyon kívánatos volna, hogy minden egyes kongregáció *tartson ez ügyben komoly értekezletet* s beszéljék meg a részvényelhelyezés módozatait. Nagyon sokat tehetünk az egyszerű nép körében is, melynek ma annyi a pénze, hogy szinte nem tud mit csinálni vele. Magyarázzuk meg nekik, hogy itt nem puszta adományról, alamizsnáról van szó, hanem esetleg nagyon jól gyümölcsöző üzleti befektetésről is, mely bőséges kamatokat, osztalékokat hozhat.

S amint a nemzet védelmére készségesen jegyeztünk hadikölcsönöket, ugyanígy kell most e *keresztény*

sajtóhadikölcsön útján hozzájárulnunk szent hitünk, szent Egyházunk, Magyarországunk, népünk megmentésének, felvirágoztatásának, egy boldogabb jövőnek biztosításához. A keresztény Magyarország ellenségei félelmetes módon készülődnek a haza és a kereszténység, a trón és oltár ellen: most kell nekünk is a végsőkig menő erőfeszítéssel helytállnunk.

A *keresztény magyarság megmentéséről* van szó.

Apostolkodjunk a keresztény sajtóhadikölcsön érdekében: ez legyen most a kongreganisták jelszava s legsürgősebb feladata e 3 hónapon át. Ha azt akarjuk, hogy ez az ország a pogányság, erkölcstelenség és kiszipolyoztatás útján tovább is lefelé süllyedjen, akkor csak aludjunk vagy pártoskodjunk tovább.

De ha azt akarjuk, hogy Magyarország ismét keresztény és magyar legyen, hogy *ne jusson prédára mindaz a szent örökség, amelyért ez a nemzet ezer éven át vérzett s amelyért a világháború szörnyű szenvedéseit végigszenvednie érdemes volt,* ha diadalra akarjuk vinni ebben az országban a *keresztény gondolatot, a hit és erkölcs uralmát, akkor teremtsünk mindenekelőtt és vállvetett erővel sajtót! Sajtót! Sajtót!*

Nem kongreganista az, méltatlan az a Máriaéremre, aki e nagy munka elől tétlenül félreáll!

A keresztény sajtóért.

A kongreganisták a világi apostolkodást írták zászlajukra. Alig van ennek időszerűbb tere, mint a sajtó. Miért is van keresztény sajtómozgalomra szükség?

1. A keresztény sajtómozgalomra szükség van mindenekelőtt *vallásvédelmi szempontból.* Hiába van igazunk, ha az igazság szavát meg nem hallják a tömegek s viszont a hazugságot mindennap százezrek fülébe dörgik. A vallás igazságai nem hódítják meg a lelkeket, hacsak kellőkép nem terjesztetnek. Erre azonban kevés ma a templom, hisz hány ezer ember van, aki templomba nem is jár már, s a templomban

nem is lehet a vallással kapcsolatos összes kérdéseket tárgyalni. Ellenben a sajtó minden kérdést megbeszélhet s mindenki kezébe eljut.

Ma nem egyes nagyok intézik az ország sorsát, hanem a *tömegek*. A tömegek döntenek a közéletben azon pontokon is, melyektől a vallás virágzása függ. A tömegeket pedig semmi annyira nem befolyásolja, vezeti, irányítja, mint a sajtó. Sajtóra szükségünk van tehát, hogy a vallás igazságai kellő tiszteletben részesüljenek s hogy a sajtó által vezetett tömegek olyan közállapotokat teremtsenek, amelyek a vallási élet virágzását lehetővé teszik.

Megúntuk már, hogy e félművelt és egészen műveletlen tábor mindazt büntetlenül gúny tárgyává tehesse, ami az emberiség legnagyobb és legnemesebb szellemei előtt szent és tiszteletreméltó volt. Meguntuk már, hogy a kereszténységet mint a babona és gyermekesség mesehalmazát intézhesse el a szájhősök gárdája. Meguntuk, hogy a katolikus Egyháznak minden hittételét, minden szokását, minden intézményét s minden képviselőjét minden alkalommal durva ferdítés és gúny tárgyává tehessék s a közvélemény ezen a vallássértésen fel se háborodjék többé.

Meguntuk, hogy a katolikus Egyház papjairól és éppen csak a katolikus papokról állandóan olyan gyalázkodó és gyűlölködő hangon írjanak a lapok, mintha a katolikus papok közt jó alig akadna; hogy ezeken minden legkisebb hibát világgá kürtöljenek, míg a nemkeresztény papokról soha mást, mint jót írjanak. Megúntuk, hogy midőn a Békepápa a legönzetlenebb erőfeszítéseket teszi a világbéke érdekében, ezen a zsidó lapok csak gúnyolódni s mögötte nemtelen és önző indítóokokat szaglászni tudnak, ellenben a stockholmi világámításról hónapokon át a legnagyobb fontoskodással beszéltek. Meguntuk azt, hogy az Egyházat, a legnagyobb és legértékesebb kultúrtényezőt mindig csak mint türelmetlenség és maradiság bagolyvárát állítsák a világ elé s a legtudomány-

ellenesebb ateizmust mint „a" természettudományos álláspontot hangoztassák.

2. A keresztény sajtóra szükség van *erkölcsvédelmi szempontból.* Hogy népünk erkölcsi színvonala állandóan süllyed, senki előtt sem titok. Panaszkodunk, csodálkozunk azon, hogy a mi derék, becsületes magyar népünk is megtanul lopni, csalni, árt drágítani, panamázni, más bőrén spekulálni. Csodálkozunk azon, hogy ifjaink mily korán esnek áldozatául a züllésnek, hogy az egyetem első félévében, de már a középiskolában is oly bűnöket és bajokat akasztanak magukra, melyeket azelőtt felnőtt emberek sem ismertek. Csodálkozunk, hogy úrilányok közt is olyan társadalmi tónus lett otthonossá, mely éppen olyan messze van a leányos, szűzies zárkózottságtól, mint az igazi lelki műveltségtől.

Csodálkozunk, hogy a női erény és becsület oly olcsó lett: az egyetlen, aminek értéke a háborúban alább szállt. Csodálkozunk, hogy a családi életnek, a gyermek szeretetének, a háziasságnak oly kevés a becsülete s oly kevés az igazi, lelkes ápolója, hogy oly kevés a férfi, aki a lovagias hűségben s a nő, aki a szemérmetességben találja legszebb díszét és büszkeségét. Csodálkozunk, hogy a mulatóhelyek, a hivatalok, a műhelyek, az irodák, az iskolák számos esetben nem egyebek már, mint a legalávalóbb társalgások s a csábítás bűnfészkei. — Hogy vannak emberek, akik szinte másról sem tudnak beszélni többé, mint alávalókról — ne ezen csodálkozzunk. Mert mindez csak okozat.

Az *okot nézzük:* vizsgáljuk meg, mit *olvas,* milyen szellemi légkört szív be magába a mai nép, a mai ifjúság, a mai nő, a mai férfi. S akkor nem fogjuk csodálni a fentieket. Annak a sajtónak, melyet ez a nép, ez a közönség olvas, az egyetlen morálelve az, hogy mindenki hasítson le magának az élet kenyeréből akkora karajt, amekkorát csak bír s ne törődjék a mások bajával, a mások jogaival, a társadalom jólétével: csoda-e aztán, ha az emberek eszerint is cselekesznek?

S eddig legalább, aki alávaló volt, szégyelte az alávalóságát s legfeljebb beavatott cinkostársai előtt mert dicsekedni az alávalóságaival. Most? A legmodernebb lapok, ujságok, regények arra oktatják ki az olvasóközönségüket, hogy az erkölcsi alacsonyságon nincs semmi szégyelni való, sőt, hogy éppen az a hős, aki — mint nemrég a Pesti Napló írta — „szent szemérmetlenséggel" mutogatja legalacsonyabb ösztönvilágát is. Ennek a sajtónak az a nagy, az a hős, az a jellem, aki durván és szemérmetlenül érzéki, aki szempillarebbenés nélkül követ el dolgokat, melyek az Isten tízparancsolatába ütköznek, s aki túlteszi magát minden erkölcsi, jellembeli és társadalmi kötelezettségen. Csoda-e, ha ez az irodalom, ez a sajtó bőven megtermi gyümölcsét?

S közömbös dolog-e ez? Vagy csak a vallás szempontjából szomorú dolog-e a közerkölcsiség e szomorú alábbszállása? Ez a sajtó belevitte az emberiség felfogásába azt a hamis hitet is, hogy az erkölcs a legfeleslegesebb, a legunalmasabb, a legbosszantóbb dolog a világon. Pedig, aki komolyan gondolkozik s látja az erkölcstelenség szomorú következményeit, a kórházakat és fegyházakat, a tébolydákat, az öngyilkossági statisztikát, a családi élet szétzüllését, a szerencsétlen házasságokat, a megneveletlen gyermekeket, az bezzeg látja azt is, hogy az erkölcs a *társadalmi jólét és boldogság* fenntartásának legfőbb eszköze s aki az erkölcsöt a népben aláássa, az pillanatnyi élvezetekért a maradandó s szilárd népjavak elfecsérlésére csábít. Erkölcs: az annyi, mint rend, mint boldogság, mint összhang, mint szeretet, mint önzetlenség, mint kötelességtudás, mint méltóság; erkölcs: ez annyi mint jó gyermekek, tisztalelkű ifjúság, szemérmes nők és lovagias férfiak.

3. Keresztény sajtóra azonban szükség van népünk *gazdasági, e világi jólétének* szempontjából is. Mindenki érzi, látja, hogy a gazdasági élet terén rendszeres, szervezett aknamunka folyik a keresztény magyar nép legyengítése és kiszipolyozása érdekében.

A magyar kisipar már tönkrement, a magyar középosztály a sír szélén áll, most a magyar földbirtok és földművelő osztály letöréséről van már szó. A keresztény népelem már is messze az általános arányszámítás alatt áll közvagyonosság dolgában.

Véletlen-e az, hogy a földbirtok csaknem tízszer annyi adóterhet visel, mint a csaknem ugyanannyi értékű mozgótőke? Véletlen-e az, hogy első, jövedelmező pályákról mindjobban leszorulnak a keresztények? Véletlen-e az, hogy a nagyipar, nagykereskedelem, a pénzügyi élet terén keresztény szinte mutatóba is alig akad? Véletlen-e az, hogy a drága szórakozóhelyeken, vagy üdülőtelepeken, a Tátrában, a Balaton mellett s egyéb fürdőhelyeken keresztény alig látható? Hogy a drága szanatóriumokban ápolt betegek közt alig 20 százalék a keresztény?

Miért van ez? Mert a keresztény magyar népelem vagyonilag teljesen lerongyolódik és tönkremegy. Véletlen-e az, hogy a legtöbb keresztény fiatalember alig tud megnősülni 27—30 éves kora előtt, természetesen anyagi helyzetének szűkös volta miatt s hogy a legtöbb keresztény leány, ha mégoly szép és művelt és arravaló is, nem tud férjhez menni hasonló okoknál fogva? S mennyi erkölcsi nyomor, mennyi kísértés, mennyi bűn származik ebből a természetellenes állapotból?

Márpedig azoknak az irányzatoknak, melyek a keresztény népelemet a gazdasági érvényesülés teréről leszorítani törekszenek, egyik legfőbb cinkostársuk, útjaiknak előkészítője, terveik végrehajtásában legfőbb pártolójuk a keresztényellenes sajtó. Ez a sajtó teljesen azoknak kezében van s azoktól kapja a legtöbb anyagi támogatást (pausálék), akik a keresztény nép gazdasági kizsákmányolásán s tönkretételén dolgoznak. Csoda-e akkor, hogy sohasem ír a keresztény magyar nép érdekei mellett, sohasem álcázza le a legnagyobb szédelgéseket, sohasem űz egészséges, a keresztény nép javát előmozdító gazdasági politikát?

Aki mindezzel tisztában van, aki szereti hitét, a

keresztény erkölcs uralmát s diadalát és szereti népét: az mindent el fog követni, hogy a keresztényellenes érdeksajtó féktelen uralmával szemben diadalra segítse a keresztény, a tiszta s a nép javát őszintén szolgáló sajtót. Mit tehetünk e tekintetben? Támogassuk mindenekelőtt a keresztény lapokat, most mindenekelőtt a Központi Sajtóvállalat Részvénytársaságot.

Világosítsuk fel a tévelygőket, ébresszünk másokat is kötelességeik tudatára!

A nagy keresztény sajtómozgalom.

A nagy keresztény sajtómozgalom csodálatosan talpraállította a keresztény magyarságot. „Ilyent még nem láttunk", mondják sokan e fellángolás láttára s nem egy megrögzött, sötétenlátó pesszimista kénytelen megváltoztatni a magyar katolikusokról eddig vallott nézetét.

Csodálatos visszhang fogadta a sajtórészvénytársaság megindítóinak felhívását mindenfelé. Egész városok, egész megyék és egyházmegyék csatlakoztak az akcióhoz a legelső hívó szóra. A püspöki karnak csaknem minden tagja meleghangú körlevélben foglalkozott már e tárggyal s ajánlta a mozgalom felkarolását (csodálatos, hogy e körleveleket még egyes egyházi közlönyök is elhallgatták); maga a főpapság igen számottevő összegekkel vett részt a részvényjegyzésben. Még nem lehet tudni pontosan, mennyi lesz a részvényjegyzés eredménye; de hogy meglepően nagy lesz, azt az eddigi jelek alapján bátran előre lehet jósolni.

Ilyenkor is meglátszik azonban nagyon, hogy *hol vannak jól kiépített katolikus szervezetek.* Ahol egyesületi élet nincs, ott talán lelkesedik két-három tucat ember, de magában marad s a szikra nem tud nagyobb körökben gyujtani. Míg ahol egyszer bármikép *be van szervezve* legalább egy kicsiny gárda, ott azonnal pompás talaja van minden keresztény mozga-

lomnak s minden jó eszme azonnal megtalálja a maga nagyon agilis és életrevaló apostolait. Olyan kicsiny helyeken is, mint Mohács, el lehetett érni, hogy egyetlen gyűlés után azonnal a helyszínen 15.000 korona értékű jegyzést gyűjtöttek.

Általában minden katolikus mozgalomnál a *szervezettség* a döntő tényező. Mi katolikusok voltakép félelmetes hatalom lehetnénk s bármely irányban bámulatos eredményeket érhetnénk el, ha azt a csodálatos erőt, mely a mi katolikus egyházi szervezetünkben rejlik, teljesebben ki tudnók használni. Minden városban, minden faluban van plébános, van iskola, legtöbb helyen van népszövetség, oltáregyesület, kongregáció vagy más hitbuzgalmi szervezet. Mit tehetne ez a sok katolikus energia, ha egyszer összefogna és szétbúzás nélkül, habozás és okoskodás nélkül beállna egy-egy nagy katolikus eszme szolgálatába!

S az ilyen összefogó, minden erőt egyesítő katolikus közmunkára soha oly szükség nem volt, mint most, mikor hatalmas átalakulások küszöbén állunk s arról van szó, hogy a katolikus gondolkozást diadalra tudjuk-e vinni egy nagyjelentőségű történelmi határvonalon. A keresztény gondolat diadalravitelének legfőbb tényezője pedig a *sajtó*. A sajtókérdés megoldása annyi, mint a kereszténység megmentése ebben az országban. Mert erős keresztény sajtó nélkül kihalásra van kárhoztatva a keresztény gondolat, a tömegek hite, a keresztény erkölcs, a magyarság legfőbb s legmaradandóbb szellemi erőtényezője. S lehetetlen volna-e a sajtókérdés nagyszabású megoldása, ha csakugyan összefogunk s a nagy eszme zászlaja körül felvonul egységes sorokban az egész magyar katolicizmus?

A katolikus szervezetek közt azonban főleg egy bizonyult az utóbbi évtizedben rendkívül komolynak, agilisnak és életképesnek: a kongregáció. Ahol életrevaló kongregáció létesült, ott sok helyen egyszeriben fellendült a hitélet s a vallásosság, a katolicizmus iránti érdeklődés sohasem remélt magasságot ért el.

A kongreganisták lelkes apostolkodó gárdákat alkottak, melyek minden helyi vagy országos katolikus ügynek azonnal szeretettel siettek támogatására. A Nemzeti Fogadalmi Templom eszméjének legkitartóbb felkarolói például mainapig szintén a kongreganisták.

Most, hogy oly elsőrangú, sőt bátran elmondhatjuk: legsürgősebb és legegyetemesebb katolikus közszükségletről, a szellemek csatájában szükséges *szellemi tüzérség megteremtéséről*, a katolikus sajtó nagyarányú szervezéséről és megalapozásáról van szó, a kongreganisták nem maradhatnak le a versenyből. Nekik itt is legelől kell haladniok. *A magyar kongreganistáknak sohasem nyílt még oly nagyszerű munkaterük, soha oly fényes alkalmuk nem volt s talán nem is lesz többé, mint most, hogy Isten ügye iránti szeretetüket, a katolicizmus védelmére való készségüket bebizonyítsák.*

Három millió koronát írt a Központi Sajtóvállalat, mint 1918 április 15-éig feltétlenül összegyüjtendő részvénytőkét. Ebből a 3 millióból *legalább kettőt a kongreganistáknak kellene összehozniok.* Gyüjtés, agitálás, felvilágosítás, ünnepélyek, értekezletek, helyi bizottságok szervezése által. Igaz, reméljük, hogy nem 3, de 6 millió fog összegyűlni, oly nagy máris a lelkesedés és a sajtókérdés megoldása utáni vágy országszerte. De erre szükség is lesz; a 3 millió csak annak a minimális összegnek volt kiírva, amely alatt semmi szín alatt nem szabad lennmaradnunk. De egy nagy, modern ujságvállalathoz ma 3 millió voltakép túlkevés, sőt még a 6 millió sem sok. Azért kell most *minden erőnket összeszednünk;* most minden emberünknek teljes lelkesedéssel sürgölődnie, dolgoznia kell, most arról van szó, hogy: *most vagy soha!*

S már csak $1^1/_2$ rövid hónap van hátra. Öt-hat hét. Amit most elszalasztunk, azt utóbb alig pótolhatjuk többé. Ha most nem követünk el minden, de minden telhetőt, hogy április 15-ig annyit gyüjtsünk, amennyit csak tudunk, később nehezen lehet már helyre-

hoznunk a mulasztást. Az emberekben *most* megvan a készség, hogy a sajtóra részvényeket jegyezzenek; most valahogy nagyon ég az emberekben a vágy, hogy a keresztény magyarságon segítsenek; és most pénz is van a nép közt bőven, úgyhogy nagyon sokan nem tudnak mit kezdeni vele. Ha ezt az alkalmat, ezt a nagyszerű, sorsdöntő pillanatot ki nem aknázzuk, később megint csak jajgatnunk kell, hogy lekéstünk és végzetes mulasztást követtünk el. S a magyar katolicizmusnak mindig az volt az átka, hogy mikor tenni kellett volna, késedelmeskedett, mikor össze kellett volna fogni, széthúzott és házi perpatvarok, egyéni tekintetek s hasonlók miatt elmulasztotta a cselekvés legkedvezőbb pillanatait.

Egyesek attól féltek, hogy az új katolikus sajtóvállalat gyengíteni fogja a meglévő katolikus sajtót. Ez az aggodalom a meglévő katolikus lapoknál is megvolt. Ma már megnyugtathatjuk az aggódókat: az ellentétek elsimítására ma már meg van a másik oldalon is a készség. *Ártani* a meglévő katolikus lapoknak az új vállalat nem fog, sőt, legalább is kerülő úton, erősítésükre lesz.

Nincs tehát az aggodalmaskodásra és huzódozásra semmi ok.

Kongreganisták, a gátra mind tehát! Fogjunk össze, ez egyszer tegyünk ki igazán magunkért. Ne maradjon e nagy napokban senki tétlenül. Minden egyes kongregáció, minden egyes kongreganista legyen lelkes apostola a katolikus sajtómozgalom nagy ügyének. Most fogjon össze minden szakosztály és *vesse minden erejét erre az egyre: gyüjtsünk 26 koronás részvényjegyzéseket a Központi Sajtóvállalat javára.* Aláírási íveket, postai befizetési lapokat, felhívásokat, röpiratokat, útmutatásokat kérjünk sürgősen a Sajtóvállalat *szervező irodájától,* mely Budapesten *(IV., Haris-bazár 1.)* működik. Folyóiratunk szerkesztősége is szívesen közvetíti a kérelmeket és jelentkezéseket. Akiknek gondoljuk, hogy jobb a központból küldeni felszólítást, azoknak nevét és címét küldjük

be a szervező irodába. Minden kongreganista szerezzen aláírási (gyüjtő-) íveket és gyüjtsön hozzájárulásokat. Csak arra vigyázzunk, hogy április 15-ig minden egyes gyüjtőívet *feltétlenül vissza is kell küldeni,* mert azokkal a hatóság előtt be kell számolnunk. Vonjunk be a munkába másokat is, hogy az eredmény minél nagyobb legyen s ezzel minél biztosabb a siker is. Egy budapesti leánykongregáció tagjai (Ranolder-intézet) 3 hét alatt 23 ezer K-t gyüjtöttek.

Ha minden egyes kongreganista kezébe veszi az ügyet, ha minden egyes kongregáció maga szervezi a helyszínén a részvények gyüjtését, akkor nem kételkedünk benne, hogy a kongreganisták maguk játszva összehozzák akár az alaptőkének kiírt 3 milliót is.

Veszedelemben volt a haza: megmentettük a hadikölcsönökkel. Veszedelemben van a kereszténység: *mentsük meg a keresztény sajtóhadikölcsönnel!* Ne vesszen annyi vér és áldozat kárba! Ne hagyjuk elveszni a csatát s ha az országot megvédtük a külső ellenséggel szemben, mentsük meg a belső ellenségtől is! Jegyezzünk és jegyeztessünk sajtóhadikölcsönt!

Sajtómozgalmunk.

Mult számainkban megírtuk, hogy lelkes katolikus férfiak, egyháziak és világiak, kibontották a zászlót, hogy keresztény sajtómozgalmat létesítenek erős, versenyezni képes keresztény lapok teremtésére.

Valóban be kell látnia mindenkinek, aki gondolkozni tud, hogy a keresztény magyarságnak nincs sürgetőbb feladata ennél. A sajtó, az ujságirodalom ma az a nagyhatalom, amely tíz- és százezrek gondolkodását irányítja s amelynek révén hitek és világnézetek nyerik el vagy vesztik el ma a csatát. Hiába igaz a keresztény vallás, hiába szép és boldogitó a krisztusi morál, hiába vannak nekünk, keresztény magyaroknak jogaink, keserveink, panaszaink, kívánalmaink és feladataink: ha hatalmas sajtónk nincs, mely ezek-

nek megfelelő hangot ad a nyilvánosság előtt, nem tudunk érvényesülni velük, nem tudjuk kivívni szent ügyünk diadalát, hitünk s Egyházunk szabadságát, véreink, magyar fajunk védelmét a kiszipolyozókkal, uzsorásokkal, új honfoglalókkal szemben. Maga a hitélet, a templom, a vallásos intézmények mind veszedelemben vannak, ha az országot oly lapok árasztják el, melyek a keresztény közönség lelkéből kilopják a hitet, saját Egyháza iránti szeretetét, megrontják erkölcsérzékét s elvakítják saját sorsa, veszedelme s az önvédelem szükségessége ügyében.

Sajnos, még mindig sokan vannak, akik nem értik meg a katolikus sajtó fellendítésének óriási szükségességét; azt hiszik, ez csak olyan sport vagy különcködés, vagy micsoda. Nem veszik észre, hogy a sajtó ma a legfontosabb kérdések egyike; hogy ha nem sikerül *nagyon hamar és nagyon jelentős mértékben* fellendítenünk a katolikus sajtót, a magyar katolicizmus elveszett. Ellenségei máris ássák neki a sírt és ácsolják neki a koporsót. A sajtó ma kilenctizedrészben olyanok kezén van, akik esküdt ellenségei a kereszténységnek s akik a leghatározottabb programmszerűséggel dolgoznak a keresztény magyarság megsemmisítésén.

S máris mekkora eredményeket értek el! A papság iránt a legnagyobb gyűlöletet és ellenszenvet sikerült elterjeszteniök, a munkásságot százféle szocialista vallástagadó szakszervezetbe kényszerítették, a színházakban és mozikban a vallást és erkölcsöt sértő darabokat vitték túlsúlyra, szabadon izgatnak a katolikus egyházi vagyon ellen, sőt újabban már a hitoktatásnak az iskolákból való kiszorítására is szövetkeznek. Emellett a népet iparkodnak tudatlanságban tartani saját anyagi és gazdasági veszedelmei felől, nehogy védekezni próbáljon s kicsússzék szorongatói kezéből. A keresztények máris jelentékeny kisebbségbe kerültek a kereső pályákon. A bankokban, a nagyvállalatoknál, a nagykereskedelmi és ipari üzemekben a keresztények a szolgák és napszámosok, az

igazgatók és nyereséghajtók legtöbbnyire zsidók. S e méltánytalanságot a keresztények nem is veszik észre: elhazudja s elleplezi előlük az a keresztényellenes sajtó, mely egyoldalúlag az országot gazdasági rabigába hajtó kereskedők és vállalkozók érdekeit szolgálja s ezekből évi hallgatási díjakat, pausálékat vesz fel.

Ez ellen a méltatlan helyzet ellen kell nekünk keresztényeknek végre-valahára sorompóba állnunk. Elég volt a tehetetlen sopánkodásból: minden demoszteneszi szónál szebben beszél a tett. És mi *tenni* akarunk. Meg akarjuk menteni ezt az országot a kereszténység, a tiszta erkölcs, az igazi népjólét számára. A zsidóknak legyen meg a maguk sajtóképviseletük, ez ellen nem szólunk; de azt akarjuk, hogy *legyen erős sajtónk, keresztényvédő és magyarvédő sajtónk nekünk is.*

Ezért kell most lelkesen sietnünk a kibontott zászló alá s diadalra vinnünk a bátor és régvárt kezdeményezést. „Központi Sajtóvállalat" címén alakult a részvénytársaság, mely 26 K-s hozzájárulásokból több milliót akar összehozni a keresztény magyar sajtó erőteljes fellendítésére. 26 K nem pénz, ennyit igazán mindenki adhat, akinek szent a keresztény magyarság megvédésének ügye. Csak legyen elég apostol, aki kezébe veszi a gyütjőívet s megmagyarázva az ügy fontosságát, hozzájárulásokat gyüjt.

Már csak néhány hét áll rendelkezésünkre, mert április 15-én be kell fejeznünk a gyüjtést. Itt van éppen a húsvéti szűnidő: ha minden kongreganista munkába áll, e néhány hét alatt még igen jelentékeny összegeket gyüjthetünk. *Ne hagyjuk szégyenben a keresztény sajtó zászlaját!*

A gyüjtés befejezése után a „Mária-kongregáció" szerkesztősége kérdést óhajt intézni az ország összes Mária-kongregációihoz ezirányban: kivették-e részüket s mily mértékben a sajtórészvények elhelyezésében. Reméljük, e kérdésre mindenünnen a legkielégítőbb válaszokat fogjuk kapni. Elvégre nagy ügyről van

szó, mindennél fontosabb, sürgetőbb közügyről, melyből kimaradnia Szűz Mária lelkes gárdájának nem szabad. Itt is áll a szó: „aki nincs velem, ellenem van s aki nem *gyüjt*, szétszór".

Kongregációk és kongreganisták! használjátok fel jól a hátralevő rövid néhány hetet. Mutassátok meg, hogy nem ok nélkül tekintünk rátok büszkeséggel: ti lesztek azok, akik *legelső sorban vesztek részt a hit, az erkölcs s a nemzetvédelem nagy ügyének szorgalmazásában, a keresztény sajtó diadalrajuttatásában.*

Tartsatok gyűléseket, osszatok szét röpiratokat, kérjetek aláírási ívet, beszéljetek, agitáljatok s kövessetek el mindent, hogy minden egyes kongreganista ívén legalább 20—30 részvényjegyzés legyen.

Éljen a katolikus sajtó! És éljenek, akik zászlaját Isten nevében diadalra viszik!

A nagy ébredés.

Kellett nekünk, alvó keresztényeknek, ez a rettenetes orkán; jót tett nekünk: felrázott. Emberek, akik sohasem törődtek vallási és erkölcsi gondolatokkal, most, hogy a bolsevizmus ennyire fejbekólintotta őket, seregestül jönnek a zászlók alá s mellüket verve öltik fel a kereszt jelvényeit. Akiket eddig a keresztényellenes jelszavak, a „klerikalizmus" mumusától való félelme s a rossz sajtó vezettek pórázon, most egyszerre belátták, hogy tévúton jártak s keresték az útvesztőből való szabadulást: keresztény sajtót, keresztény gondolkozást.

A bolseviki országámításból és országirtásból vizsgáztak le. Megmutatták, mit tudnak; megmutatták, mire vezet a közélet szakítása a keresztény hit és keresztény erkölcs rendjéből. Az évtizedek óta hangoztatott szabadkőműves és szocialista jelszavak: „szabadság", „felvilágosodás", „népuralom" pőrére vetkőzve állnak szemünk előtt: láttuk, mi rejlik a valóságban mögöttük. Láttuk, micsoda boldogság az, amit a szabadkőművesek és szocialisták megépíteni akarnak.

Levizsgázott a bolseviki rémnapokban a *szociáldemokrácia.* Az a hamis és megtévesztő elmélet, mely a szegény munkásság nyomorát kihasználva s a munkások nagyrészének tudatlanságára építve, önző módon arra használta fel a munkásfelszabadító mozgalmakat, hogy néhány tucat „vezért" politikai hatalomra segítsen, a munkásság mozgalmait pedig képtelen és lehetetlen utakra, zsákutcába vigye, úgyhogy a munkás helyzete ezáltal nem hogy megjavulna, csak egyre rosszabbodik.

A szocialista jelszavak: történelmi materializmus, társadalmi forradalom, a magántulajdon eltörlése, a a vallásnak „magánüggyé" lefokozása (értsd: kiüldözése a közéletből) stb. csak arra jók, hogy a szegény, tanulatlan munkást izgassák és félrevezessék vele; a cél az, hogy egy mindenre kapható, mindenre felbiztatható, ingerült és elkeseredett tömeg álljon a „vezér" uraknak rendelkezésére, melyet ők bármikor és bármiért az utcára vezényelhetnek, amelynek segítségével ők a maguk legsajátabb egyéni érdekeiből bármikor erőszakot, rendzavarást és forradalmakat rögtönözhessenek.

Ez az irány most levizsgázott s megmutatta, hogy a valóságban semmi máshoz nem ért, mint a romboláshoz, az ország tönkretételéhez. A kommunizmus ugyanis nem más, mint szóról-szóra vett szociáldemokrácia; a kommunizmus pedig, tehát más néven: a szociáldemokrácia, csakugyan egy évszázadra tönkretette az országot; pénzileg, gazdaságilag, művelődésileg, erkölcsileg a végromlásba vitte. Az a sok munkanélküli, az a sok hajléktalan, az a sok éhező és fázó, aki ma Magyarországon nyomorog s főleg még majd a télen nyomorogni fog, mind egy-egy beszédes tanuja lesz annak, hogy a szociáldemokrácia csak boldogtalanná tehet egy népet; alkotni, építeni, teremteni nem tud.

De hasonlókép levizsgázott az elmúlt rémnapokban az úri osztály hitetlensége, vallástalan társadalmi rendszere: az úgynevezett *liberalizmus* is. Az a rend-

szer, mely nem ismer Istent és keresztény erkölcstörvényt, hanem csak a „szabad haladás" elvét, amely csak az anyagi és gazdasági célokat tartja fontosaknak s amelynek legfőbb elve: hagyni mindenkit, hadd tegyen amit tud és amit akar. Ebből az elvből folyik az a rang s társadalmi különbség ember és ember, osztály és osztály között; ebből folyik néhány ezer ember óriási vagyona mellett a milliók elnyomorodása; ebből ered végeredményben az a robbanásra kész elkeseredés, amely száz és százezer lelket eltölt s amely a társadalmi forradalomnak, szociáldemokráciának és felforgatásnak melegágya.

Amidőn az elmúlt rémnapok után belátjuk, hogy sem a liberalizmus, sem a szociáldemokrácia nem lehet az az alap, amelyen boldog és biztos társadalmi életet építeni lehet, amidőn rájövünk, hogy csak a keresztény erkölcstörvény és igazságosság lehet a társadalmi boldogulásnak és egyensúly-helyzetnek alapja, akkor már keresztények kezdünk lenni ismét. De csak *kezdünk* lenni. Mert akkor még csak valahogy homályosan sejtjük, hogy úgy, ahogy eddig volt, nem volt jó és a kereszthez valamiféle formában vissza kell térni. Ez szép és üdvös belátás, de magában nem elég. Be kell látnunk azt is, hogy a kereszténység pedig az ő nagy társadalomátalakító és népeket boldogító hatását nem fejtheti ki másképp, mintha *az egész és teljes kereszténység útjára lépünk.*

Antiszemitának lenni, antikommunistának lenni helyes dolog: de még nem kereszténység! Kereszténység annyi, mint *hit,* mint *természetfelettiség,* mint *kegyelmi élet;* csak akkor vagyunk keresztények, ha Krisztus Urunk összes tanait hisszük és valljuk és az ő törvényei szerint élünk.

Keresztényeknek kell lennünk mindenekelőtt *magánéletünkben.* Az önzés, kevélység, erkölcstelenség, igazságtalanság, más megnyomorítása, kényelemszeretet, vallási kötelességeink elhanyagolása nem fér meg az igazi keresztény lelkülettel. Kereszténynek nevezni magunkat s ugyanakkor nem hinni mindazt, amit

Krisztus akár a Szentírás, akár az Anyaszentegyház által tanít: nem lehet kereszténynek nevezni magunkat s nem törődni azzal, hogy az evangélium nagyszerű elveit s parancsait egész magánéletünkön visszatükröztessük, hogy gondolataink, szavaink, cselekedeteink, teljesen Jézus Krisztus nélkül lehetetlen: önámítás.

Keresztényeknek kell lennünk továbbá *családi életünkben.* Minden egyes keresztény család egy szentély legyen, egy templom, melyben a családnak minden egyes tagja iparkodjék egymásnak épülésére, lelkileg segítségére lenni. A házasság szentségi jellegének megőrzése, a gyermekek mélységes vallásos nevelése, a családi szentély tisztaságának megőrzése szóban, tettben, olvasmányban, szokásokban stb.: a társadalmi keresztény megújulásnak egyik alapfeltétele.

Keresztényeknek kell lennünk végül a *nyilvános életben* is. Nem elég csak a szűk családi otthonban vallani meg hitünket, nem elég csak a templomban s imádság közben gondolnunk Istenre, hanem a közéletben is oly állapotokat kell teremtenünk, amelyek Krisztus elveinek és törvényeinek megfelelnek. Gondoskodnunk kell róla, s ez ma mindnyájunktól függ, még a nőktől is, mert hisz ezentúl ők is szavazni fognak, hogy az állam, s a községek életében szintén a keresztény szellem jusson diadalra, hogy a nyilvános életet azok irányítsák, akikben megvan a képesség és az erős akarat arra, hogy az ügyek vezetésében a keresztény erkölcstörvény s Krisztus Egyháza iránti tiszteletet fogják érvényre juttatni. Ezért most már mindnyájunknak szent és *keresztény* kötelessége, hogy a politikai választások iránt érdeklődjék s a keresztény közéletet diadalra segítse.

Keresztényeknek kell lennünk végül *a gazdasági és társadalmi életben is.* Meg kell szüntetnünk azt a sok igazságtalanságot, mely eddig gazdasági és társadalmi életünket jellemezte. Gondoskodnunk kell róla, hogy aki dolgozik, annak csakugyan jobb dolga le-

gyen, mint annak, aki nem dolgozik. Ki kell húznunk a talajt a felforgatók agitációja alól, meg kell csinálnunk az egészséges társadalmi reformokat saját magunknak; mert mihelyt a nyomort megszüntettük, meg fog szűnni az elkeseredés is, amely minden rosszra hajlamossá teszi az embert.

Ebben a keresztény társadalmi megújító munkában, a nagy keresztény ébredésben, nekünk kongreganistáknak legelől kell járnunk. Jó példával s apostolkodással egyaránt. Minekünk kell a társadalom kovászaként szerepelnünk. Bennünket tüntetett ki a jó Isten talán leginkább azzal, hogy kegyelmeinek teljében részesített; a szent Szűz iskolájában, a Mária-tisztelők szervezetében talán legtöbb alkalmat adott és ad arra, hogy igazi százszázalékos keresztényekké, Krisztus Urunk igazi követőivé képezzük ki magunkat. Szégyen és mulasztás volna, ha nem vennők ki az oroszlánrészt abból a munkából, amelyre most a társadalom nagy keresztény ébredésében szükség van.

Rajta, Mária serege, most mutasd meg, hogy nem hiába jártál Krisztus Anyjának iskolájába.

A keresztény sajtó diadalútja.

A kommunista rémuralomnak megvolt az a jó hatása is, hogy végre-valahára a magyar keresztény közönség belátta, mire vezet az, ha egy ország *sajtója* megbízhatatlan kezekbe kerül. Amit sokáig látszólag hiába hirdettünk, amit sokan sohasem akartak megérteni, végre mégis átment a köztudatba: hogy elveszett az az ország, melynek hitetlen, elvtelen, erkölcstelen üzérsajtó vezeti a gondolkodását.

Most egyszerre felnyíltak a szemek. Az emberek belátták, hogy úgy a háború őrületébe, mint a háború elvesztésébe, mint pedig a bolsevizmusba elsősorban a *sajtó* kergetett bele bennünket.

Valóban így is van. Ki uszította Európa népeit a háborúra? Ki szította a gyűlöletet az egyes népek között? A háború nem volt érdeke sem a népeknek, sem

a diplomatáknak, sem a kormányoknak. A háború csak a nemzetközi *nagytőkének* állt érdekében: a hadseregszállítók óriási, nagypénzű hadának. S mivel ezek a spekuláló nagytőkések a legtöbb országban kezükben tartják a kormányt, a képviselőházat s a sajtót, nem volt nehéz feladat felhasználniok a nemzetek közti surlódásokat arra, hogy háborúba kergessék a világot.

1914 augusztusának legelején Jules *Cambon,* Franciaország berlini nagykövete, fogadta a Berliner Lokalanzeiger munkatársát. A francia követ roppantul levert és szomorú volt. Odavezette a német ujságírót az ablakhoz s lemutatott az Unter den Linden-útra, melyen megszámlálhatatlan néptömegek hullámzottak: valamennyien a háborút éltették s a Wacht am Rhein-t énekelték.

— Látja uram ezeket a tömegeket? — kérdezte Jules Cambon. — Ezeket a felizgatott embereket a világ semmiféle hatalma vissza nem tarthatja többé a háborútól. S amint ezek itt éltetik a háborút s énekelnek, ugyanúgy énekelnek s lármáznak most hasonló tömegek Párizsban, Londonban, Bécsben, Budapesten és Szentpétervárott. Mi diplomaták mindent elkövettünk, hogy a háborút megakadályozzuk, de fáradságunk kárbaveszett. Tudja-e, min? A lelkiismeretlen, izgató sajtó aknamunkáján.

Valóban igaz: ugyanaz a sajtó, amely később a katonákat lázongásra s a lakosságot elégedetlenségre izgatta, volt a háború megindításának, a háború őrületének legfőbb szószólója.

S ugyanez a *sajtó tette, hogy a háborút elvesztettük.* Hiába álltunk katonailag előnyös pozíciókban, a háborút katonailag megnyerhettük volna, de *erkölcsileg* el kellett vesztenünk, mihelyt megengedtük, hogy egy lelkiismeretlen üzérsajtó, amely az általános elkedvetlenedést ki akarta zsákmányolni s olcsó népszerűségre törekedett, a katonákat s az itthoni tömegeket csüggedésre s lázongásra vezesse. Nem nagyítás, hanem a legtisztább igazság, hogy *Magyarország*

a háborút a „Népszava", „Az Est", a „Világ" s hasonló defetista, hazaáruló lapok miatt vesztette el: ezek bomlasztották meg a hadsereg fegyelmét s az itthoniak kitartását. A sajtó vitte bele a háborúba s a sajtó miatt vesztettük el a háborút.

S a bolsevista őrületbe nem éppen ugyanezek a lapok vittek-e bele minket? Nem a „Népszava", a „Világ", Az Est", „Pesti Napló" s egyéb zsidó lapok magasztalták-e a forradalmat, a hazaárulókat, a szocialista népbolondítókat? Nem ők juttatták-e uralomra az országban azokat, akik aztán a Tanácsköztársaságot, a rémuralmat kikiáltották? Mit jelent ez? Azt, hogy ami borzalom és őrület, kegyetlenség és országkifosztás az utóbbi év folyamán végbement, legnagyobbrészt *a sajtó* népfélrevezetésére vezetendő vissza s egyáltalán lehetséges sem lett volna, ha ellenségeink nem rendelkeznek a mi *hibánkból* elterjedt sajtóval.

De mivel ezt most mégis csak belátta mindenki, mivel a rossz sajtó nemzetpusztítása ennyire nyilvánvalóvá lett, a keresztény Magyarország nem hajlandó tovább tűrni a szervezett hazugság és nemzetrontás sajtóját és igazán lélekemelő lelkesedéssel fordul az eddig elhanyagolt keresztény sajtó felé. A Központi Sajtóvállalat új lapjai: a „Nemzeti Ujság", „Új Nemzedék", „Gondolat", „Képes Krónika" és „Neue Post" iránt óriási az érdeklődés. Budapest képe megváltozott: az utcán legalább minden második ember keresztény lapot olvas. A vidéken talán még inkább: *egész megyék jelentették ki, hogy Pestről mást, mint keresztény lapot nem engednek be.*

A Központi Sajtóvállalat mindent elkövet, hogy feladatának derekasan megfeleljen. Azt hisszük, túlzás nélkül el is lehet mondani, hogy ma Magyarország legjobban szerkesztett, legszebb s legfrissebb lapja a mienk. De mindez rettentő sokba is kerül s azért roppant fontos, sőt valóságos életkérdés, hogy a keresztény sajtó hívei *most vagy soha* tegyék meg kötelességüket a sajtóval szemben.

Szükséges mindenekelőtt, hogy a részvényjegyzési akciót mindenütt mégegyszer felelevenítsük. Még körülbelül két milliót kell összehoznunk s arra a pénzre nagyon hamar szükségünk is lehet, mert hisz ma a milliók csak úgy röpülnek egy nagy sajtóvállalkozásnál.

Vegyük tehát ismét elő a 26 koronás részvényjegyző-íveket, vagy ha nincsenek kéznél, szerezzünk újakat. Azután szerezzünk minél több előfizetőt az említett lapokra, valamint meginduló egyéb hitbuzgalmi s hasonló folyóiratainkra is. Gondoskodjunk róla, hogy az eddig elnyomott, elhanyagolt, elfeledett keresztény sajtó végre diadalmenetet tarthasson s minél több szívbe vigye el a keresztény gondolkodást, a hit és erkölcs tiszteletét s az őszinte hazafiasság erényeit.

Újév: a sajtóapostolkodás ideje.

Az újév: a sajtóapostolkodás ideje. Ilyenkor rendelnek az emberek lapot, ujságot, folyóiratot, ilyenkor újítják meg az előfizetéseket.

A kongreganista tudja, mily roppant jelentőségű nemcsak politikai vagy nemzeti szempontból, hanem valláserkölcsi szempontból is a sajtó. Aki katolikus-ellenes lapot járat, könnyen lesz maga is vallástalanná; viszont aki vallásos irányú lapot járat, annak érdeklődése mindinkább felkél a vallási kérdések iránt s előbb-utóbb maga is lelkes, harcos katolikussá lesz. Rendkívül fontos tehát, hogy így újév táján jól vigyázzunk arra, hogy környezetünk, családunk, barátaink ne katolikus-ellenes, hanem katolikus szellemű lapokat rendeljenek meg a megnyíló esztendőre.

Katolikus családba nem valók a liberális napilapok, amelyek keresztény szempontból erős kifogás alá esnek, tehát a Pesti Hirlap, Pesti Napló, Ujság, Budapesti Hirlap, Magyarország; nem is beszélve a Népszaváról s a Magyar Hirlap című zsidó-szabad-

kőműves lapról. A Magyarság szintén erősen protestáns és liberális-keresztény irányú lévén, katolikus családba szintén nem ajánlatos. Katolikus szellemű napilapjaink: a *Nemzeti Ujság, Uj Nemzedék, Uj Lap.*

Az általános jellegű folyóiratok között katolikus szempontból a *„Magyar Kultúra"* vezet. Ezt kellene a kongreganistáknak leginkább terjeszteniök értelmiségi körökben. A Magyar Kultúra a magyar értelmiségnek vezető folyóirata s alig képzelhetünk fontosabb feladatot, minthogy ezt a folyóiratot minden valamirevaló intelligens katolikus család járassa. A *Katolikus Szemle* is kitűnő folyóirat, bár a napi kérdésekre kevéssé van tekintettel. A „Magyar Szemle" vallási szempontból közömbös folyóirat, hasonlókép a „Napkelet". Katolikus családba semmiesetre sem való a „Nyugat" s a zsidó érzékiséggel átfűtött „Színházi Élet". Tisztességes keresztény ember oly lapokat nem vesz a kezébe, melyekből szinte süvít a durva, leplezetlen érzékiség. Jó ifjúsági lapjaink a *Zászlónk* és a *Nagyasszonyunk.*

Természetesen a hitbuzgalmi lapokat sem hanyagoljuk el. *„A Szív"* első helyen említendő, amely ugyan népies hangon van írva, de komoly s tudós emberek írják s a művelt közönség is sok haszonnal olvashatja. Aki vasárnap nem hallgat rendesen szentbeszédet, legalább „A Szív" olvasása által pótolja az Isten igéjének hallgatását. Hitbuzgalmi lapok közül kongreganisták természetesen első helyen a *„Máriakongregáció"*-t olvassák.

A szórakoztató folyóiratok közül első helyen ajánlatos az *„Élet"* katolikus szellemű szépirodalmi s művészeti folyóirat. A „Képes Krónika"-t szintén katolikus ember szerkeszti, de — sajnos —, sokszor nagyon is álmos szemmel s novellái és képei között sokszor van olyan, ami katolikus szellemű folyóiratba nem volna való. A „Tolnai Világlapja" zsidó és nagyon csekély irodalmi értékű.

Beborult az ég...

Beborult az ég felettünk. Ezeréves országunk darabokra tépve, koldussá fosztva, romokban. A magyar címer összetörve, a magyar trikolór sárba taposva. Erdély, Kárpát, Adria, a Bánság és Bácska nem a mienk többé. A „béke", melyet a győztes entente diktált ránk, a halál békéje.

Mikor gyermekkorunkban nemzetünk történetét tanultuk, nem sejtettük, hogy a tatárjárásnál és török uralomnál is kegyetlenebb balsors fog végigszántani rajtunk; nem hittük volna, hogy mi fogjuk körülállni a sírt, amelybe saját nemzetünket temetik. Nem hittük volna, hogy ilyen földönfutó koldusok leszünk, hogy ily szörnyen valóra válik rajtunk a Szentírás mondása: „Az igazságosság az országok alapja, nyomorultakká teszi pedig a népeket a bűn".

Mert bizony, siessünk kijelenteni, a mi nyomorúságunknak legnagyobb oka, erőtlenségünk főtényezője a mi bűneinkből s mulasztásainkból fakadt. A nemzet mindjobban elhagyta Istent, a hitet s a keresztény erkölcs törvényeit; megfeledkezett nagy keresztény hagyományairól, oltárt emelt a mammonnak és közéleti korrupciónak. S mialatt Isten papjait gyalázta s Isten Egyházát megvetette, hiszékeny lélekkel hallgatta a hamis próféták szavát.

Emlékszel, kedves olvasó? Még 3—4 évvel ezelőtt, még egy évvel ezelőtt hogyan kellett nógatni, szidni, pirongatni az embereket, hogy *ne támogassák az ellenséges lapokat, ne olvassák a keresztényellenes sajtót,* hogy az mérgez, félrevezet, elvakít... Micsoda *titáni harcot kellett vívnunk, és nem értettek meg!* Hogy lekicsinyelték a kongregációt, a hitbuzgalmi életet, hogyan hagyták gúnyolni a „valláserkölcsi alapot", a „reakciót", a „klerikalizmust", az „Isten kegyelméből való királyságot" s íme, *beteljesedett szó szerint minden, amit mi már akkor jövendöltünk, hogy el kell az országnak pusztulnia, ha ilyen sajtóra hallgat s ilyen közvéleményt fogad el a magáénak.* Any-

nyira igazunk volt pedig, hogy — ami jellemző — a háború elvesztését, a felfordulást, a rémuralmat, az idegen megszállást mind egyenesen a keresztényellenes sajtó főhősei irányították; nem a kereszténység ellenségei általában, hanem egyenesen azok, akik nálunk a keresztényellenes *sajtót* csinálták s akikről mi *egy évtized óta hangoztatjuk,* hogy ezek fogják tönkretenni az országot.

De nem vagyunk-e mindnyájan bűnösök abban, hogy mindez ide fejlődött? Hogy ezek a gonosztevők ily szabadon s oly sok félrevezetett keresztény magyarnak helyeslése mellett garázdálkodhattak? Nem bizonyítja-e már ez az egy tény: kötelességeink bűnös elhanyagolása a sajtó terén s a keresztényellenes sajtó uralomra segítése, hogy csakugyan a mi *bűneink* egyenes következménye ez az iszonyú országromlás?

Ha a tunya katolikus és keresztény tábor hallgatott volna keresztény lelkiismerete szavára, ha nem táplálta volna filléreivel s koronáival a keresztényellenes és nemzetellenes sajtót, ha keresztény vezényszóra hallgatott volna a közvélemény s a keresztény sajtó lett volna a legelterjedtebb, tehát legirányadóbb is az országban, bezzeg az október 31-iki országrontás, az őrület és gonoszság összeesküvése nem diadalmaskodott volna így, szinte akadály nélkül a nemzeten s akkor a többi borzalmak sem következhettek volna be egykönnyen. De persze ezt *későn látta be a sok, hitében megingott, kötelességérzetében ellanyhult magyar* s akad még ma is vak és nyomorult elég, aki még mindig nem tanult a véres leckéből!

Akárhogy forgatjuk a hihetetlennek látszó nemzeti összeomlást, a tavalyi október óta bekövetkezett eseményeket, mindenütt arra a következtetésre jutunk, hogy *erkölcsi erőink* gyengültek meg, ezért kellett összeomlanunk. Az erkölcsi erőnek pedig a hit az alapja. A mi keresztény hitünk az a kőszikla, melyen ezeréven át megállott nemzetünk; ha azt akarjuk, hogy újra feléledjen, mindenekelőtt ezt az alapot kell újra biztosan éreznünk a lábunk alatt. *Vissza kell*

állítanunk Magyarországon a kereszténység uralmát, az evangéliumi erkölcsöket, Krisztus Egyházának szabadságát és virágzását. Ez lesz erkölcsi újjászületésünk egyetlen biztos záloga.

Ám ez a kereszténység nem áll szavakból és frázisokból. Nem áll merő bírálatokból és a felforgató elemekkel való szembeszállásból. *Mindenekelőtt önmagunkat kell megreformálnunk.* Mindenekelőtt *eleven hitéletet kell teremtenünk,* a keresztény hit és erkölcs szabályai szerint élnünk s a társadalmat berendeznünk. Azon a sötét borún, melyet nemzetünkre bűneink vontak, a hit és tiszta erkölcs csillagainak kell ismét keresztülragyogniok; a keresztény ébredésnek kell a nemzeti ébredést előkészítenie. Ki volna erre a munkára jobban hivatva, mint mi kongreganisták?

Amikor gyászba öltözik az ország, mi is gyászolunk, de a mi gyászunk ne legyen merő külsőség és ne legyen vigasztalan gyász sem. Mi már tudjuk, honnan eredt a baj s hogyan kell helyrehozni. Késedelem nélkül lássunk munkához, építsük meg újra ez országban Szűz Mária országát, azt, amelyet Szent István alapított s ajánlt az ég királynőjének. Apostolkodjunk, mert minél keresztényebb lesz ez az ország, annál hamarabb találja meg ismét földi boldogulását is!

A keresztény megújhodás és a Mária-kongregáció.

Elmult a sötét éjtszaka, el az ijesztő némaság. A levegő szabad lett és mi újból szabadon és nyiltan lélegezhetünk. Édes hazánk egéről elszállottak a terhes vészfelhők és felragyogott a jövendő boldogság napja. Fényében dicsően ragyog a kereszt, amelyet ezer meg ezer kéz magasra tart és Pannonia szívébe ültetni szándékozik. A kereszt vitézei között ott látjuk hazánk minden derék férfiát és asszonyát. Csoportokban, szervezetekben állást foglalnak a kereszt mellett.

Ott van a Mária-kongregáció is tömör soraival. Az összes szervezetek és egyesületek érzik, hogy nagy

feladat vár rájuk a kereszt felmagasztaltatásában. Azonban különösképpen érzi és tudja ezt a Máriás leventék tábora, a Mária-kongregáció. Kérdés azonban, hogy alkalmas-e a Mária-kongregáció erre a magasztos nagy feladatra, a keresztény újjászületés megvalósítására. A felelet: igen. Erről könnyen meggyőződhetünk, ha csak kissé is fontolóra vesszük a Mária-kongregáció célját, berendezését és futó pillantást vetünk eddigi működésére.

A Mária-kongregáció egyik (10.) alapszabályában ez áll: „Minthogy a kongreganisták kötelessége mindenkinek jó példával szolgálni, a jámbor keresztény cselekedetek végzésében is tanusítsanak nagyobb buzgóságot. Ilyen istenes cselekedetek... a róm. kat. Anyaszentegyház bátor, férfias megvédése, ügyeinek, érdekeinek buzgó pártolása; a hitben tévelygőknek és szegény bűnösöknek jó példával, szóval, cselekedettel az igazi hit és erény útjára való térítése; a tudatlanoknak oktatása a hitben; a keresztény irgalmasság testi és lelki cselekedetei".

Tudjuk, hogy ez a kötelesség nem a fő célja a Mária-kongregációnak. *A kongregáció főcélja a Szent Szűz különös tiszteletében áll.* Azonban ez a főcél annyira össze van nőve az apostolkodással, hogy bátran azt mondhatjuk, hogy az apostolkodás a kongregáció lényegéből folyik és hogy az a kongreganista, aki nem apostoli szellemű, az nem is igazi Mária-tisztelő, nem igazi kongreganista. Hisz a Szent Szűzet akkor tiszteljük igazán, ha szent Fia akaratát teljesítjük. Mi pedig az Úr akarata, ha nem az, hogy mindenki a mennyei Atyát szeresse és magasztalja? Azért akkor vagyunk igazi kongreganisták, ha apostolok vagyunk, a szeretet és béke apostolai. Tehát a Szent Szűz gyermeki tisztelete a kongreganista első kötelessége, de nem az utolsó. És tényleg az igazi kongreganista jelszava: Per Mariam ad Jesum! Az igazi kongreganista a Szent Szűztől tanulja, hogy hogyan nyerheti meg maga és mások számára az Úr Jézust.

A Szent Szűz pártfogása alatt törekedik minden

hatalmában levő eszközt és alkalmat felhasználni az Isten országának terjesztésére. Ezt a végső célt, az Isten országának terjesztését szolgálják a Mária-kongregáció összes eszközei. Így a kongregáció gyakori helyi és országos gyűlései, a kölcsönös meghitt beszélgetések, a tagok imái, a helyes szellemi vezetés, a lelkigyakorlatok, a gyónás, áldozás stb., mind arra való, hogy a kongreganisták tudjanak hatni a keresztény életre és azt felvirágoztatni. A kongregációban ismételten hallja a kongreganista az apostolkodás alapszabályát, az új törvényt, a szeretet törvényét. Ez arra serkenti, hogy jót kívánjon és tegyen még azokkal is, akik őt gyűlölik. Megtanulja azt is, hogy ahol a szeretet nem használ, ott erélyesen a félelem törvényét is alkalmazza, mint az isteni Mester, aki szent haraggal űzte ki a templom megszentségtelenítőit. A kongregációban hallja a kongreganista, hogy legyünk szerények a működésünkben és akkor áldásos lesz a működésünk stb. (Ezt a kongreganista mind mind a kongregációban tanulja.) Ebből azonban világosan látjuk, hogy mily nagyon alkalmas a kongregáció az ilyen kiképzéssel a keresztény élet felvirágoztatására.

A sikeres és eredményes munkára a Mária-kongregációt azonkívül példás *szervezete* is nagyban segíti. Ma már mindenki belátja, hogy csak szervezkedve boldogul. Sajnos, sokaknak ezt a szociáldemokratáktól, a kommunistáktól kellett tanulnia, akik kicsiny, de szervezett töredékkel az egész országot markukban tartották. Az élettől lüktető Mária-kongregációk a tagokat a társas életre nevelik és szervezik. A kongregációba kívánkozó tagnak be kell bizonyítania, hogy hajlandó a közös életre és akkor a kongregáció felveszi és alakítja. Hozzászoktatja különösen a *rendre és a lelkiismeretességre,* amely nélkül semmiféle szervezet vagy társulat nem boldogul. Olvassuk el csak ebből a szempontból a szabályokat. Hogy hogyan neveli a Mária-kongregáció a tagokat, az is ismeretes. A Mária-kongregáció eme munkásságának eredménye nemcsak az, hogy maga mint jól szervezett

tábor tud fellépni és győzelmesen küzdeni, hanem más egyesületek számára is kívánatos jól fegyelmezett és kialakított tagokat szolgáltat.

Ezek után nem csodálkozhatunk, hogy a Mária-kongregáció fennállása óta mindig egyik úttörője volt a keresztény megújhodásnak. Fényesen tanuskodnak emellett a történelem lapjai. Vegyük csak igen röviden az elmult századot és látni fogjuk, hogy mennyire összeforrt a Mária-kongregáció élete a keresztény élettel. Mikor 1773-ban a Jézustársaságot feloszlatták, a kongregációk is bomlásnak indultak és sok hamarosan teljesen meg is szűnt. Ez maga is nagy csapás volt az Egyházra. Ehhez hozzájárultak nemsokára a rémes *forradalmak és egyházüldözések*. Az Egyház a sok csapás és forradalom hatása alatt mintegy meggyengült. Az Egyház ellenségei már dörzsölték a kezüket és kárörömükben már számlálgatták fennállásának hátralevő éveit. Azonban korai volt örömük. Bebizonyosodott megint, hogy az Egyház nem emberi intézmény, amely az idővel változik és bukik is. Az Egyház újból feléledt és erőtől duzzadva hatalmasan fejlődni kezdett. Egymás után tünedeztek fel nagy katolikus férfiak, kiváló szónokok, híres írók. A szerzetesi élet újból felvirágzott és úgy a központokban, mint a vidéken gyönyörű, mind erősebb hitélet kezdett fejlődni.

Hogy ebben a nagy megújulásban mily nagy szerepet játszottak a Mária-kongregációk, könnyen elképzelhetjük, ha meggondoljuk, hogy azon 100 év alatt, amióta a Jézustársaság újból életrekelt és a kongregációkat szervezni kezdte, több mint 32.100 kongregáció létesült. Az egyik kongregáció a másikat érte. Mikor látták a buzgó, egészen katolikus férfiak a Mária-kongregáció életrevalóságát és nagyszerű feladatát, örömmel siettek a kongregáció fehér zászlaja alá. 32.100 kongregáció! Ha mindegyik kongregáció csak 30 tagot is számlálna, akkor is már kb. egy millió a kongreganisták, a kereszt bátor harcosainak a száma.

Ehhez a nagy számhoz jó azt is hozzávenni, hogy

a letűnt században olyan *nagy férfiak*, olyan nagy kongreganisták is voltak, akik méltán helyet foglalnak a kongreganista d'Austria János, Szavojai Jenő, Rákóczi, Frangepán, stb. nagy kongreganisták mellett. A Mária-kongregáció nagy reformáló és átalakító képességéről végre fényes bizonyságot tesz az az életrekelt és szépen virágzó hitélet, amely különösen azokban a városokban és vidékeken virágzott és virágzik, ahol a Mária-kongregációk működnek.

A magyar Mária-kongregációk is azért bátran lobogtathatják a kongregáció hófehér zászlaját és önérzetes helyet és munkakört kívánhatnak országunk keresztény megújhodásában. Azonban nem szabad csak a kívánságnál maradni; ez reánk magyarokra nagy szégyen volna. A külföldi Mária-kongregációk érdeklődve nézik a magyar Mária-kongregációk működését, annál is inkább, mert a magyar Mária-kongregációk mindennél jobban és szabadabban fejthetik ki működésüket. Hogy milyen téren működjék a kongregáció, arról mindenik kongregáció különös helyi érdekei és körülményei a tanácsadók.

Legfőkép a *sajtóakcióra* szeretném felhívni a figyelmet. Most, amikor a Központi Sajtóvállalat R.-t. lapjai győzelmi útra elindultak, legyünk mi, kongreganisták, buzgó előmozdítói a győzelemnek. Ezért katolikus lapokat, keresztény ujságokat követeljünk mindenfelé: a kávéházakban, a vendéglőkben, a pályaudvarokon, a trafikokban, a fürdőhelyeken, a borbélyműhelyekben, társasösszejöveteleken stb.

Értsük meg a mai idők mérhetetlen fontosságát és súlyát.

Kongreganisták, ha nem akarjuk, hogy újból, mint az őskeresztényeknek, katakombákba kelljen visszahúzódnunk, akkor ki a kápolna homályából, ahová a bolsevizmus alatt behúzódtunk, ki a nagy nyilvánosságra!

A Szűzanya ünnepein.

A prézesi beszéd tárgyköre és anyagforrásai.

Mindenekelőtt hangsúlyozni kívánom, hogy nem tartom helyesnek, ha a kongregációi gyűlésen a prézes mindannyiszor igazi, retorikai felépítésű „beszédet tart". Ez a tagokra nézve is fárasztó, de főleg a prézesre magára nézve jelent céltalan megterheltetést. Sok buzgó pap azért nem alapít kongregációt s azért vonakodik kongregációt vezetni, mert, úgymond, úgyis elég beszédet kell tartania, hogyan készüljön ő még külön kongregációi „beszédekre" is.

Nem, a kongregációban nem okvetlenül szükséges mindig külön „beszédet" tartani. Az a prézesi allokució lehet néha igazi *beszéd* is, de a legtöbb esetben elég, ha egyszerű *„beszélgetés"*, valamely konkrét kulturális hitéleti kérdésnek *megbeszélése,* amelyhez átgondolás ugyan kell, de voltaképpeni készülés, mint valami retorikai teljesítményre, valóban nem kell. Ez a „beszélgetés" a tagokra nézve is kellemesebb és hasznosabb: ilyesmire könnyebb odavigyázni, mint valami jól kifent, félórás perorálásra s a legtöbb esetben több gyakorlati haszon is származik belőle.

Mi legyen hát a prézesi beszédek vagy megbeszélések *tárgyköre?* Honnan vegyük a témát?

Ez a téma nagyon sokszerű lehet s főleg a következő csoportokból választható:

1. Mindenekelőtt a *kongregációi élet maga* elég megbeszélni valót ad. A kongregáció fogalmát, lényegét, történetét, főbb szabályait minden évben haszonnal végigelemezheti a prézes. A kongregációban előforduló hibákra, érdekes jelenségekre, prézesi meg-

figyelésekre sűrűn kitérhet s ezeket alapul használhatja arra, hogy gyakorlati indításokat adjon. Beszélhet pl. egyszer a kongreganisták testvéri szeretetéről, a kongreganisták összetartásáról az életben, a kongregációban ápolandó lelki örömről stb.

2. Beszélhet továbbá a *Mária-tiszteletről* s ennek egész gondolatköréről. Beszélhet Szűz Mária életéről s erényeiről; Szűz Mária jelentőségéről a vallási életben; sorba veheti a mariológia főbb dogmatikai tételeit; a Mária-tisztelet szépségét s gyakorlati hasznát; példákat hozhat az ősegyház s a szentek Mária-tiszteletéből (a katakombáktól kezdve); beszélhet egyes Mária-kegyhelyekről (Lourdes) stb. Nem szükséges, hogy minden kongregációi beszéd okvetlenül s kifejezetten Szűz Máriáról szóljon; azonban mindenkép megfelelő, hogy a prézes minden beszédébe legalább néhány szóval vigye bele (pl. a végén) a Máriás gondolatot s ezzel adjon példát a tagoknak is, hogyan lehet lelki életünk minden mozzanatát valamiképpen összekapcsolni a Mária-tisztelettel.

3. Ide tartozik aztán az egész *lelki élet* s annak egész területe. A prézes előadhatja egyszer a szóbeli ima mikéntjét, az egyszerűbb elmélkedési imamódot (lásd Szent Ignác hármas „imamódját" a lelkigyakorlatos könyvben), a szentségek vételének módját; beszélhet a lelkiolvasmányról (mit s hogyan olvassunk?), az egyes erények gyakorlásának módjáról, a szeretetről, türelemről, engedelmességről, tisztaságról, apostoli buzgalomról, állhatatosságról stb.

4. A kongregáció második főcéljának megfelelően szóba kerülhet az *apostolkodás* is, mégpedig nemcsak *buzdítás* formájában, hanem a *gyakorlati útmutatás* formájában is; például: hogyan apostolkodhatunk a jó példaadás által is, hogyan a templomban való viselkedésünk által, hogyan a jó sajtó terjesztése által, hogyan küzdhetünk a vegyesházasságok létrejövetele ellen, hogyan teremtsünk békét a családokban, hogyan neveljük a gyermekeket, hogyan világosítsuk fel a tudatlanokat, hogyan támogassuk a missziókat, ho-

gyan agitáljunk a zárt szentgyakorlatok intézménye mellett stb. Általában ide tartozhatik az egész apologetika, amennyiben gyakorlatilag jelentőséggel bír; tehát: kioktathatjuk a kongreganistákat, hogyan feleljenek erre meg erre az ellenvetésre („Mária-imádat", „pápaság", „Oltáriszentség: bálványimádás", „szentek tisztelete", „tisztítóhely", „búcsúk", „házasság felbonthatatlansága", „felekezeti béke" stb.). Ide tartozik a katolikus szervezetek ismertetése, a katolikus karitász, szociális élet stb.

5. Végül a prézesi kérdések tárgykörébe vonható az *egész hittan és erkölcstan;* a szentírástan, egyháztörténelem, szertartástan, egyházjog stb., amennyiben a kongreganistákat mindebből egy és más érdekelheti. S ezt legjobb nem elvont, iskolás formában tenni, hanem lehetőleg valamely időszerű kérdéssel, vagy valamely közismert eseménnyel vagy akár ujságcikkel kapcsolatban. Például: városunkban feltűnést keltő egyházellenes házasság történt, ez alkalmat nyujthat a katolikus házasságjog megfelelő tételeinek kifejtésére; valami támadást intéztek szent hitünk ellen, erre megvilágítjuk a szóbanforgó hittani kérdéseket; esetleg felolvasunk egy támadó ujságcikket és sorba boncoljuk a téves állításokat. Ez különösképpen is leköti a kongreganisták figyelmét s a gyűlést már ezen a címen is érdekessé, gyakorlativá s hasznossá teszi.

Második kérdésünk: *mindehhez honnan merítsük az anyagot?* Erre röviden a következőket felelhetnők:

1. Vannak *kész prézesi beszédek s beszédvázlatok.* A „Prézes" régebbi évfolyamai, a „Pázmány Péter", az „Evangélium" s főleg német nyelven a „Präsides-Korrespondenz" című prézesi folyóirat elég bő ilyen beszédvázlatokat tartalmaz. Németben külön könyv is van csupa kongregációi beszédvázlattal *(Dählmann:* Handbuch für Leiter der Mar. Kongr.).

2. Azonban nemcsak a kifejezetten kongregációs beszédvázlatok lehetnek segítségünkre, hanem *minden jó prédikációstár* is, megfelelő alkalmazással a kon-

gregáció szükségleteire; valamint általában a katolikus folyóiratok. (A „Magyar Kultúra", „Katolikus Nevelés", „Egyházi Lapok", „Szív" rengeteg olyan anyagot tartalmaznak, amelyet haszonnal lehet a kongregációban szóvátenni s bővebben kifejteni.) Említést érdemelnek itt Wetzel ismert kiskönyvei is, főleg a kitűnő példák bennük.

3. Kitűnő anyagtár maga a *dogmatika, a morális, az egyháztörténelmi kézikönyvek.* Ha ezeket azzal a céllal forgatjuk: mit használhatnék fel ebből a kongregációnkban, hamar találunk bennük nagyszerű anyagot előadásaink számára.

4. Talán a legfőbb anyagforrás azonban: az *egyéni elmélkedés* és a *lelkipásztori és prézesi élmények.* A gyóntatószék vagy a kongreganistákkal való személyes, lelki természetű érintkezés rengeteg oly kérdést, kételyt, témát vet fel, amellyel érdemes az egész kongregáció előtt is foglalkozni. Lelkipásztori tapasztalataink s eseteink is bőven nyujtanak megbeszélésre alkalmas anyagot. Ennek az „anyagnak" az a két előnye, hogy egyéni és hogy feltétlenül gyakorlati. Épp ezért kétszeresen érdekes és kétszeresen hasznos lesz.

Kongreganisták újéve.

Múlnak az évek, egy-egy Szilveszter-est és újesztendő szinte meglepetésszerűen dobbantja meg újra bennünk a tudatot: már megint leszakadt egy nagy darab idő a multak végtelenébe az életünkből, már megint jókora lépéssel jutottunk közelebb a nagy Végcélhoz! Boldog újesztendőt kívánunk egymásnak s tudjuk, hogy jókívánataink csak kicsiny részben fognak teljesülni; az új évről csak egy a bizonyos: az, hogy el fog múlni. Kár volna magunknak is, barátainknak is túlsok jót ígérni felőle!

Három pontban foglalnám össze, amiben kongreganisták újévi kívánságainak s célkitűzéseinek ki kell csúcsosodniok:

1. *Első:* az *élő hit* szelleme. Oly világban élünk,

amelyben a kereszténység ellenségei a propaganda minden elképzelhető eszközét csatasorba állították a katolikus hit ellen, kezdve az egyetemi katedrától le a moziig és fércregényig, szociáldemokráciáig és a közerkölcsiség tudatos megrontásáig. Elértek annyit, hogy akit mélyen vallásos nevelés nem őriz, vagy beható hittani tanulmányok nem erősítenek, vajmi könnyen belegabalyodik a tagadás és kétely mesterségesen terjesztett hálóiba. A másik oldalon ott van a mi hitünk szédítő magassága s az emberi értelemnek az a szegényes berendezettsége, hogy még ha valamit tökéletesen belát is, akkor is tud kételkedni rajta; s hogy nem az igazság mint ilyen, hanem csak bizonyos igazságok, elsősorban a szemléletiek és a legfőbb gondolkodási törvények kényszerítik ki belőle a belső hozzájárulást.

A hit igazságai nem fizikai, hanem csak morális (erkölcsi) bizonyosságot teremtenek a lelkünkben; a legnagyobb erkölcsi bizonyosságot, amelyet csak elképzelni lehet, de mégis csak olyat, amely az értelmet fizikailag nem *kényszeríti* a hitre. A hit, a *belátott* igazság előtt való önkéntes meghajlás, a megokolatlan kételkedéseknek tudatos és végleges legyőzése, ilykép *szabadakarati* tény marad. Oktalanul, észellenesen cselekszünk, ha nem hiszünk, miután a hit alapjainak igazságáról emberileg meggyőződtünk; de lélektanilag mindig módunkban áll a hitetlenség is, a kétely felelevenedése.

Az akaratlan homályérzet néha oly fájdalmasan kísérti meg a legbuzgóbb lelkeket is a hit dolgában. Ez az a homályérzet, amelyet Isten akart, amelynek legyőzése az Isten szava iránt való tiszteletből: nagy érdem, amely a hit tényét erkölcsileg értékessé teszi.

Vannak lelkek, akik, ha sohasem szenvednek is önkéntelen hitkételyeiktől, oly lazán és gyengén ölelik át a hitet, hogy az szinte csak szunnyadó állapotban van meg bennük. Vannak viszont, akiket esetről-esetre elfognak ugyan az akaratlan kételyek, de azért hitük mégis eleven és erős, mert átnyúl egész gondolkozás-

módjukra és életükre is. Ilyen eleven hitre kell törekednünk; ez minden természetfelettiség alapja s első lépés az Isten felé; ez a legszebb gazdagság is, melylyel ember bírhat.

Boldog, aki eleven erővé tudja nevelni magában a hitet! Aki mindenben és mindenütt megtalálja a dolgok természetfeletti hátterét; aki lelkével azt is állandóan látja, ami testi szemére nézve láthatatlan. Az evangélium elevenedik meg benne; mennyországot hord a lelkében már itt a földön! Akár a Szent Szűz, aki „boldog volt, mert hitt " s mert hite paradicsommá varázsolta a szegényes betlehemi istállót és názáreti házat!

Ennek a hitnek növelésére s folytonos gyakorlására kell az új évben újult buzgalommal törekednünk.

2. A *második,* amire törekednünk s vágynunk kell: a *tevékeny szeretet* szelleme. Két hatalom viaskodik az emberek szívében: az önzésé és a szereteté. A mienkében is. Ma fellángol bennünk a hit szeretete, az Egyházé, Jézusé, Máriáé, a halhatatlan lelkeké. Holnap előáll a kényelemszeretet, a hiúság, az anyagi érdek, az élvezet vágya: az önzésnek különböző nemei. A szeretet: szárny, mely emelni szeretne. Az önzés: ólomsúly, mely a mélybe vonz. Nem lehet emelkedni, ha a súlyt le nem győzzük; nem lehet szeretni, ha az önzést magunkban meg nem törjük. Már pedig emelkedni kell, szeretni érdemes. Az Üdvözítő örök, diadalmas szépsége, Szűz Anyánk nyájas, hivogató arca, az Egyház ezernyi sebből vérző, üldözött és mégis gyönyörűséges, Isten-adta fensége, a halhatatlan lelkek milliónyi baja, veszedelme: mind tevékeny szeretetre hív. Tehát küzdenünk kell az önzés ellen, küzdenünk már abból a magasabb belátásból kiindulva is, hogy magunkat is akkor szeretjük legigazabban, magunk javát is akkor építjük legbiztosabban, mikor a magunk-szeretetét, az önzést rövid pórázra szorítjuk.

Szeretetünknek kétféle irányban kell szárnyait bontogatnia: Isten és a lelkek iránt. Azaz: a lelki élet és az apostolkodás fensőbb régiói felé. Ez az, amit

a kongregáció is kettős céljaként tekint. S nem kívánhatunk sem magunknak, sem kongreganista testvéreinknek szebbet-jobbat az újesztendőre, minthogy e kettőben növekedni tudjunk. Istenhez közelebb jutni — gyakori áldozás, ima és elmélkedés, tisztaságos élet és az istenszeretet útján — ez legyen egyik főóhajunk és főfeltételünk az új év küszöbén és tenni a halhatatlan lelkekért, a hit terjedéséért, az Anyaszentegyház felvirágzásáért; tenni sokat, nagyot s eredményest — ez legyen a másik.

3. A *harmadik* legyen: *hűség a Szent Szűz iránt.* Sokan jámbor túlzásnak hiszik Szent Bernát szavát: sohasem lehetett hallani, hogy te valakit magára hagytál volna, aki pártfogásért hozzád folyamodott". Igaz, azokat a kérelmeket, melyekre Krisztus Urunk ünnepélyes imameghallgatási ígérete sem vonatkozik, azaz: amelyeket vagy nem tiszta szívvel, vagy nem a lelkünk javát tartva mindenfölött szem előtt intézünk hozzá, a Szent Szűz nem teljesíti. Céltalanságra, haszontalanságra, lelkünk kisebb javára oktalanság s bűn volna a Szent Szűz segítségét kérni.

De hogy a teljes, a lelki szempontot legelülre tevő imát és kérelmet a Szent Szűz szinte csodába illő kegyességgel s hűséggel meghallgatja gyermekei részéről: ezt milliók tanusítják s tanusítja minden igazi kongreganista. Valami csodálatos, nekünk érthető, de a hitetlenek számára hihetetlen s mégis szigorúan tapasztalati tény, hogy a Szent Szűz az őt szeretőket menynyire szereti, mennyire segíti, mennyire kitünteti! Micsoda állandó, szűntelen, tömeges imameghallgatás jelzi a Szent Szűz nagy hatalmát, kegyességét, hűségét azok körében, akik őt igazán s őszintén szeretik! Kongreganista olvasóm: sajnálnálak téged, ha ezt még magadon nem tapasztaltad volna. Nem is hiszem, hogy ez másként lehetséges, minthogy talán — baj van nálad is a kréta körül, hogy talán nem szereted igazán és mélyen Jézus Anyját, vagy nem vagy hű gyermeke! De ha ez vagy, bizonnyal te is tapasztaltad már.

Minden sikerül, amit el nem mulasztottál Neki

ajánlani, feltéve természetesen a felteendőket, melyekről fentebb volt szó. Ha azonban azt akarod, hogy a Szent Szűz mindig szeressen, óvjon és segítsen, akkor neked is hűnek s állhatatosnak kell lenned az Ő szeretetében. S miatta szeretned kell a kongregációt is, az Ő családját és iskoláját s mindent örömmel tenned, amivel az ő dicsőségét s a kongregáció virágzását csak egy lépéssel is előbbre viheted.

„Kövess engem!"

Hullámzik a nép az utcán, lót-fut a gondja után mindenki. A büszke vámos szedeti szolgáival a vámot. Számolja gondolatban nyereségeit; büszkén s boldogan szemléli egyre növekvő vagyonát... Egyszer csak morajlik az utca; a nép kíváncsian fut egy közelgő csoport elébe. Jön valaki. Egy különös ember, akin épp az a sajátságos, hogy bár semmi rendkívüli nincs rajta, mégis magára vonja mindenkinek figyelmét. Gyalog jön, szerényen, egyszerű, szegényes ruhában. S mégis: szeméből oly tűz lobog, melynek senkisem tud ellentállni; arcán s mozdulatain oly emberfölötti fensőség, méltóság és báj ömlik el, mely önkénytelen hódolatra késztet mindenkit. A Názáreti ő, aki körüljár jót téve s az istenfiúság új országát hirdeti. Máté, a vámos, szintén hallott róla s most, hogy közelegni látja, ő sem tud ellenállni a varázsnak, mely a közeledőből árad.

S Jézus már odaért eléje. Egyszerű emberek követik, kiket nemrég szólított maga mellé a tengerpartról, a hálóktól és halászbárkáktól. Élő hittel, mély áhítattal csüngnek rajta s boldog, akit ő megszólításra méltat.

Jézus megáll. Tekintete találkozik a gazdag vámoséval. Közeledik, szólni akar hozzá. Máté megigézve a csodálattól, várja az Isten emberének szavát s érzi, hogy bármit kívánna, nem tudna neki ellenállni. S Jézus szól is, egyetlenegy rövidke intést intéz hozzá:

— Máté, kövess engem!

Követni Jézust? Elhagyni házat és majort, vámot

és vagyont, hivatalt és tekintélyt, feleséget és családot? És követni Jézust: menni vele a bizonytalanba, az idegenségbe, a szegénységbe és nélkülözésbe, az üldöztetésbe és megvettetésbe, ki tudja: talán a halálba is? Jézus, mit kívánsz? Mily óriási igényeket támasztasz! Mily sokat követelsz tőlem, aki eddig alig ismertelek!

És mégis! Máté felkel, otthágy búcsúzatlanul vámot és családot, házat és szabadságot és beáll a Názáreti kisded csapatába, hű követőinek, apostolainak sorába. Megy utána töprengés nélkül, ingadozás nélkül, követi mezőn-hegyen által, követi a szegénységig, az üldöztetésig, a Golgotáig s kiküldetvén tőle a világ megtérítésére, megy városról-városra, országról-országra, megy Jézus nevével ajkán a vértanuságba...

Micsoda emberfölötti méltóságnak, mily isteni szépségnek s kedvességnek kellett Jézus megjelenésén elömlenie, hogy ily hirtelen ily nagyszerű győzelmeket aratott egyetlen szavával az emberek szívén! S azóta hány lélekhez intézte hasonló kedvességgel s isteni erővel ugyanezt a felszólítást: „Kövess engem!" — és hányan követték! Hány ezren, hány milliónyian követték az istenszeretet, a tisztaság, a hősies lemondás s a vértanuság útján!

...Jézus hozzám is szól. Engem is hív. Rám tekintve, hozzám is e szót intézi: „Kövess engem!" Annyi hű és boldog lélek közül egyedül én legyek-e hálátlan e meghívásért, érzéketlen és süket Jézussal szemben?

Nem, követni fogom Jézust én is!

Követem őt, mikor hittel, bizalommal teljesítem kötelességeimet; mikor a szenvedés és kereszthordozás közben nem feledkezem meg az ő szavairól: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét s kövessen engem!"

Követem őt, mikor ellentállok a rossznak, legyőzöm a test és a világ kísértéseit s az ő szeretetében lelem fel lelkem igazi paradicsomát.

Követem őt, amikor eszem az örök élet kenyerét, amelyet ő azért ad nekem, hogy sohase feledkezzem

meg róla s egykor ő feltámaszthasson engem az utolsó napon.

Követem őt, ha Szűz Mária iskolájának, a kongregációnak hű tagjaként viselkedem s főleg a kongregácói közös gyakorlataiban állhatatosan részt veszek.

Követem őt, amikor én is szomjazom az Isten országának eljövetelét s amint ő a lélekmentésben látta élete legfőbb célját, én is apostolkodom a lelkek üdvéért: terjesztem a jót, irtom s akadályozom a rosszat. Követem őt, főleg ha oly szerencsés vagyok, hogy egész életemet neki szentelhetem s elhagyva a világ hamis gyönyörűségeit, az ő szolgái közt állandóan vele lakhatom.

Jézus hí: Kövess engem! Mit feleljek neki? Mit felelhetek jobbat, mint amit Máté tett, hogy szó nélkül, nagylelkűen követem őt; vagy amit Szent Péter mondott: „Uram, kihez menjünk? Hiszen az örök élet igéi nálad vannak!"

Jöjj el, jöjj el Emmánuel!

Istenvárás, Úrjövet, ádvent az ember egész élete a földön. Nemcsak a bűneibe fúlt ókor jobbjai áhították a Béke Istenének csodás lejövetelét, nemcsak a választott nép esengett Megváltója után; mi is, a már megváltottak, de a mi hibánkból Istentől még mindig oly távol élők, keserűn jajongunk az Isten távollétén s epedő szívvel énekeljük minden esztendőben újra az ádventi fohászkodást: „Harmatozzatok égi magasok!"

Jöjj el, aki által és akiben „velünk az Úr!" Jöjj el, vessző a Jessze gyökeréből, jöjj el virág az ő törzsökéből, jöjj el te, akiben az Úr lelke, a bölcseség lelke, az értelem, a tanács, az erősség, a tudomány s az ájtatosság és az Úr félelmének lelke megtestesült! Jöjj, mert bár rég megváltottál minket, mi még messze vagyunk tőled, még nem fogadtunk be úgy, ahogy kellene, még távol tőled bolyongunk, fázunk, tapogatódzunk, félünk, bukdácsolunk... Még nem formáltuk át az életet, a társadalmak életét a te hited szerint!

Jöjj el! A te jöttöd melengető szelére felvidul minden lélek s új hév és buzgalom tölti el az elernyedt szíveket. Jöjj el! A te szereteted rózsákat fakaszt a mi önzésünk hideg, kopár szikláin. Jöjj el! A te világosságod megtanít minket ismét a sok hamis fény és csalóka csillogás mögött meglátni az igazi javakat, az igazi boldogság útját, az el nem múló kincsek hazáját! Jöjj el! A te erőd megedz bennünket, hogy se a testünk érzéki hajlamai, se az Istent feledő világ csábos suttogásai, se a kárhozat gyermekeinek gúnykacaja le ne térítsen bennünket az üdvözülés útjáról; hogy tudjunk vívni, ha el-elesünk is; tudjunk bízni a te segítséged mindenható erejében; tudjunk szembeszállni a farkasokkal mi, a bárányok s tudjuk óvni-védni lelkünk legszebb kincseit: a hitet, a tisztaságot, a bűntelenséget: a liliomokat a tövisek között!

Ó, annyi szomjas kebel várja üdvözítő kegyelmeid felújító, életrekeltő harmatát! Nézd, Urunk, az ifjúságot, mely nélküled nő fel, melyet vallástalan szülők, lelketlen tanítók, erkölcstelen társak ragadnak rá, ó, oly korán a „széles útra, mely a kárhozatba vezet!"

Nézd a serdülőket, kiket a bűnt magasztaló irodalom, színház, művészet és iskola von bűvkörébe s tesz képtelenné a te szelíd igádnak viselésére.

Nézd a munkásosztályt, melyet egy egész ördögiesen megszervezett tábor kényszerít a te utaidtól távol keresni boldogulásának feltételeit.

Nézd az úgynevezett művelteket, kik a hit kérdéseiben iskolásgyermekeket megszégyenítő tudatlanságban, balhiedelmekben, előítéletekben élnek s kiket egy istentelen sajtó nyom bele mindennap mélyebbre a hamis vélekedések, a hitközöny s az erkölcsi szabadosság süppedékébe.

Nézd a betegeket és szenvedőket, kiknek senki sem viszi el a te édes vigasztalásod eszközeit; a vergődőket és tépelődőket, kiknek senki sem világít a te fáklyáiddal a lépteik elé; a bűnösöket, kiket senki sem visz el hozzád, hogy te letöröld lelkükről a kárhozat bélyegét; nézd a haldoklók tíz- és százezreit, kik nél-

küled, az életcél elérése nélkül húnyják le szemüket, akik nélküled, az üdv egyetlen reménysége nélkül mennek át a sötét kapun az új országba, a titokzatos birodalomba, az ítélőszék elé!

Nézd a hitetleneket, a hitben tévelygőket, a hamis hitben, elszakadtságban, elfeledkezésben nevelteket, nézd azok millióit, akik nem is ismernek téged, akik kívüle vannak a Noé bárkájának, melyen kívül csak elmerülés van, halálhörgés és kétségbeesés! Nézd és siess, siess megmenteni valamennyiüket!

Hadd legyen ádvent megint! Hadd legyen Úrjövet! A világháború borzalmaiban megpuhult, megtért, magukbaszállt keblekbe jöjj el te megint s akik még nem tértek magukba, rázd meg azok lelkiismeretét ellenállhatatlanul! Jöjj el főleg Mária népéhez: a magyar nemzethez, melyet szent Szülédnek ajánlott első és legnagyobb királyunk. A vérzápor ne legyen hiába. Az áldozatok sírja fölött ne folytatódjék a vigasztalanság siralma vég nélkül. Legyen új élet, új tavasz, új virágfakadás a lelkekben: jöjjenek el angyalaid s zengjék el mindegyikünk szívében újra a karácsony himnuszát, azt a csodás tant, hogy békesség a földön csak ott van az embernek, ahol dicsőség van az Istennek. Teremjen eljöveteled karácsonyi békét, karácsonyi örömöt, okulást, magunkbaszállást, hozzádemelkedést mindegyikünknél. Jöjjenek el a jászolhoz ismét a pásztorok s a bölcsek, a kicsinyek s a nagyok s keressék nálad, a te jászolodnál, a te fönséges tanaidban, a te Egyházadban a boldogságot.

Mi pedig, kiket már odahozott kegyelmed a Betlehemi Barlangba, terád váró Szűzanyád iskolájába, legyünk főleg mi tanulékonyak a te sugalmazásaiddal szemben s Szűzanyád példáján lelkesedve kövessünk, szolgáljunk téged s terjesszük a te dicsőségedet: lelkeket mentve, tévelygőket a helyes útra vezetve, bűnösöket térítve, szenvedőket vigasztalva. Legyünk mi a te kis apostolaid, eljöveteled szerény hírnökei, karácsonyi angyalaid segítőtársai, akik minél több elfagyott szívbe viszik be ismét a te melegségedet, a te

fényedet, a te szeretetedet! Hogy legyen ismét hitélet ez országban, hogy ne kelljen siránkozva szemlélnünk az egyre halmozódó romokat és egyre szaporodó veszteségeket: lelkek, örökké élő, soha el nem múló lelkek gyászos elvesztését...

„Nézd, Uram, mint pusztul el az ország, mely telve volt gazdasággal; mint gyászol az, amely úr volt nemzetek fölött. Sírvasírt éjjeleken át s könny rezeg orcáin; nincs, aki megvigasztalja más, mint csak te, Uram." (A római zsolozsmáskönyvből, nov. vasárnapjain.)

„Isten, pogányok szállták meg örökségedet, megfertőzték szentséges templomodat, odavetették szolgáid holttestét eledelül az ég madarainak... Ne emlékezzél meg régi gonoszságainkról, siessen elénk irgalmasságod, mert felette nyomorultak lettünk." (Zsolt. 78, 1.)

A te újjáalkotó erőddel csodák fognak még történni köztünk és általunk és „megújul a föld színe" ebben az országban: Mária országában.

Jöjj el, jöjj el, Emmánuel!

Az örök küzdelem.

A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére.

Aki valaha a Karszt vidékén utazott, például, ha lent járt Fiumében, csodálkozva láthatta, mily nehéz munkával és gonddal tudják csak a Karszt lakosai megvédeni az elemi csapások elől azt a pár arasznyi földet, amelyet megművelhetővé tettek. Kerítéssel, kőfallal védik, sziklaoldalakba bujtatják e piciny területeket, amelyen élelmük, szegényes konyhaveteményük megterem. Szinte látni ezeken a csenevész kis ültetvényeken, hogy csak nagy nehezen, folytonos veszély közt, állandó küzdelemmel a romboló elemek ellen, tudnak megmaradni s a kopár talajon némi vigasz- és reményteljes oázist teremteni.

Valahogy így élünk mi emberek is a világ színén. Az emberi romlottság és korlátoltság karszti sivatagján a jóság, a bölcseség és boldogság csak örökös küzdelemmel tudnak fennmaradni.

Visszaszáll az elmém a régmult időkbe, vissza az emberi lét legmélyebb őstörténetébe s azt keresi szemem: mindig küzdelem volt-e az élet, vagy volt-e valami aranykor, amelyben nem küzdöttek az emberek, mert nem volt miért és nem volt ki ellen.

S az ősi szentiratok, az „Isten levele az emberekhez" megtanítanak rá, hogy valaha, a legelső kezdetben, csakugyan volt ilyen aranykor; volt, amikor az egész természet engedelmes hűbéresként feküdt az ember lábainál s maga az emberi test sem ellenkezett a lélek törvényeivel és a test és lélek boldog összhangban, szent és derűs alárendeltségben éltek az Istennel. A paradicsom rövid aranykora volt ez, amikor Isten lakott és társalgott az emberekkel és nem volt sem gyűlölet, sem irígység, sem halál, sem szenvedés a földön.

De ez a kor nem sokáig tartott. A bűn szétrombolta az ember boldogságát. Az esztelenség és könnyelműség, a kevélység őrülete fellázadt az ellen, aki csak jót akart az embereknek. S mint ahogy az orkán kitépi a fákat s megtépázza a házak fedelét, úgy a bűn is kitépte az emberek boldogságának Isten-ültette fáit s megtépázta a fedelet, amely eddig óvta, melengette. A legszomorúbb következménye a bűnnek az ember rossz hajlamainak felébredése, a lelki sötétség és szenvedély uralomra jutása lett.

Azóta boldogtalan az ember. Azóta nem érvényesül a földön sem az igazság, sem a jó, sem a boldogság máskép, mint küzdelem árán. Harc az életünk s ha nem harcolunk, elpusztulunk.

Az értelmetlenség, könnyelműség, hazugság, gyűlölet, testiség és önzés démonjai azóta vígan terpeszkednek a világon. Sokat rabigájukba ejtenek s velük szemben a jó csak örökös harc árán tud fennmaradni.

Úgy kell küzdenünk magunkban s magunk körül minden darabka jóságért, bölcseségért, tisztaságért, mint ahogy a Karszt-vidék lakosai küzdenek egy-egy talpalatnyi megművelhető földért.

Azonban mint a Karszton nem hal ki az élet és vegetáció, úgy az emberek közül sem vész ki teljesen a jóért való készség és törekvés soha. Az emberi lélek mégis Isten képét viseli magán, nem csoda, ha a jónak gyökerei is elpusztíthatatlanok benne. Ez a szerencsénk; különben mindnyájan azzal az árral úsznánk, amely végül is a kárhozatba torkollik.

A jóknak örökös küzdelme a földön más és más formában folytatódik a körülmények, a korok hangulata, a tévedések és bűnök sokszerűsége szerint. Egyben azonban mindig ugyanaz ez a küzdelem: mindig és mindenütt az Isten ügye áll benne szemben az Isten elleni lázadás, a bűn és kárhozat szellemével.

Maga az Isten jósolta meg ezt a folytonos harcot a bűnbeesés alkalmával, midőn a kígyóra ezt a büntetést szabta: „Inimicitias ponam... Ellenkezést vetek közötted és az Asszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között; ő megrontja fejedet s te sarka után leselkedel" (I. Móz. 3, 15).

Az „Asszony", akiről itt szó van, nem lehet más, mint az Üdvözítő anyja, Mária; az ő ivadéka a Megváltó, aki a sátán fejét megrontja, úgyhogy ez kétségbeesve sziszegi bosszúját a Győztes sarka után, aki őt megtaposta. De tágabb értelemben Mária ivadékai vagyunk mindnyájan, kik az Üdvözítő nyomdokaiba lépünk s az ő győzelméből részt kérünk. Egyik oldalon Jézus és Mária tábora, másik oldalon a bűn és gonoszság tábora; íme, ezt az ellentétet, ezt a harcot hirdeti Isten mindjárt a Szentírás legelső fejezeteiben, az emberi őstörténelem legelső lapjain.

Mária ebben a kijelentésben, melyet protoevangéliumnak, ősevangéliumnak is szokás nevezni, mint az az első fénysugár jelentkezik, aki a bűn uralmát a földön meg fogja szüntetni; nem ő maga, saját erejéből,

de a Nap erejéből, mely belőle, a hajnalból felkelni fog. Az értelmetlenséggel szemben ő a bölcseség első hírhozója, a tisztátalansággal szemben ő a tisztaság nyíló liliomkelyhe, a gyűlölettel és önzéssel szemben, ő a nemes szeretet első mosolya. S ezért is az ő ivadékai mind, akik a jóért, nemesért, szépért, tisztaságért lelkesedünk s magunkat szeplőtelenül kívánjuk megőrizni a pusztulás és szenny áradatai között.

Mária az örök harc, az örök küzdelem jelképe. Azon örök küzdelemé, amely rózsát s tápláló növényt termel az élet Karsztjain, amely védi a tisztaság és szeretet liliomjait, az Istenhez való hűség oázisait a bűnbe fúlt világ közepén. De ő nemcsak a harc jelképe, hanem a győzelemé is; ő és az ő ivadékai szét is tapossák a sátán fejét. Sokan pusztulnak el a sátán incselkedései folytán, azok, akik nem csatlakoznak a győztes asszonyhoz; de annál biztosabb a sorsuk azoknak, akik vele tartanak.

Mi ez utóbbiak közé akarunk tartozni, kongreganista testvérek. Ezért vettük fel a kongregáció érmét; ezért tettük le a hűség ígéretét. A sátántipró szeplőtelen Nagyasszony hófehér zászlaját ezért követjük annyi lelkesedéssel. Ezért ver hevesebben szívünk december 8-án, a szeplőtelenség ünnepén, a bűn feletti győzelem örömnapján. Mi is ki akarunk magaslani az alacsonyságból, mi is tisztán akarunk állni a szenny között. Mi is harcolni akarunk minden ellen, ami rossz, ami bűnös, ami szennyes, ami lelkünket lealázza s Isten képét bennünk elhomályosítja. Mi is liliom akarunk lenni a tövisek között.

Szeplőtelen Nagyasszony, az örök küzdelem és örök győzelem Királynéja! Tekints ránk ma, győzelmed napján, s csillagos trónodról küldd szívünkbe az erő, a kitartás, a bizalom sugarait. Növeld seregünket; vonj magad köré minél többeket; tedd, hogy a fehér zászló alatt minél több magasságba vágyó lélek egyesüljön s oltalmad alatt minél többen érjük el a földön Isten békéjét, az örök életben pedig a te sátántipró Szent Fiad örök paradicsomát.

A Szeplőtelen és kongregációja.

Ötödik Károly spanyol király s németbirodalmi császár idejéről beszélik, hogy egy spanyol nemes súlyos vád alá került. Minthogy a császár nem akarta az előkelő bűnöst a többi gonosztevőkkel együtt bebörtönözni, egy spanyol grande palotájába záratta s ott őriztette. A vád beigazolódott s a nemest mint hazaárulót halálra ítélték.

Erre a grande, kinek palotájában az elítélt lakott, nagyszerű palotáját földig leromboltatta s helyébe egészen újat épített. Mindenki csodálkozott ezen, mert a palota erős volt és az egész városnak díszéül szolgált. A császár is csodálkozva kérdezte grandját, miért tette ezt. A grande büszkén így felelt: „Felség, egy percig sem lakhattam olyan házban, amelyben az én királyomnak árulója tartózkodott!"

Ki ne ismerne rá ebben az eseményben a Szeplőtelen Fogantatás képére?

Máriát öröktől fogva arra szemelte ki az Isten, hogy mint Jézusnak anyja a királyok Királyának lakásául szolgáljon. E magasztos hivatásának megfelelően a kegyelem és életszentség legszebb ékességeivel akarta díszíteni a Szent Szűz lelkét. Hogyan engedhette volna meg akkor, hogy abban a házban, mely Jézusnak lakóhelyül volt szolgálandó, a kárhozat fejedelme, az Isten ellensége is lakást vehessen, hogy Máriát a sátán csak egy percig is alattvalójának, birtokának tekinthesse! Jézus, az Isten Fia, sokkal több joggal mondhatta, mint a spanyol grande: „Hogyan lakhatnám csak egy percig is ott, ahol már a sátán, az áruló lakott?" Mária nem lett volna méltó hajléka az Úrnak, nem lett volna méltó az istenanyai méltóságra, ha lelkét csak átmenetileg is beszennyezte volna az eredeti bűn szeplője, az istengyermekség vétkes hiánya.

Mária éppen a szeplőtelenség fényében oly kedves az Isten előtt. De előttünk is ez teszi vonzóvá. Istenanyai méltósága szinte elkábítana; de szeplőtlensége inkább biztató, vonzó, követésre sarkaló báj rajta,

mely mindenkit magához igéz, akiben van érzék a lelkitisztaság, nemesség és mocsoktalanság iránt.

A kongregáció is a tiszta lelkek iskolája. A kongregációba csak azok valók, akik keresik a jobb, a szebb, a tiszta életet, az Isten barátságát, az Úr Jézus szeretetét. Ezen az úton Mária a mi vezérünk, az ő szeplőtlensége a mi példaképünk. Az ő tisztasága milliókat tanított meg már a bűn útálatára, a soha meg nem szűnő kísértések elleni soha meg nem szűnő harcra. A kongreganistáknak ebben a harcban mindenkép elől kell járniok Isten és ember előtt.

December 8-ika ezért kedves ünnepünk. Alig van a világ kongreganistái közt, aki e napon ne járulna a szentáldozáshoz. Száz és százezer ember fogadja e napon megtisztult lelkébe a tisztaság és szeplőtelenség forrását, magát az Úr Jézust.

Legyünk rajta, hogy a mi életünk csupa december 8-ika legyen, csupa ünnepnapja a tisztaságnak és szeplőtelenségnek. A bűnös világ tobzódik az Isten-megvetésben, a szennyes, kétes élvezetek habzsolásában; jól érzi magát, ha egy múló élvezet lázáért odadobhatja cserébe mindazt, ami az emberi lelket igazán széppé s értékessé teszi. Mi ne tartozzunk e szerencsétlenek közé. Őrizzük meg a december 8-iki hangulatot az élet hétköznapjai között is, hirdesse mellünkön a Mária-érem mindig, hogy mi hiszünk a tisztaságban, hiszünk a szeplőtlenségben, hiszünk a mi lelkünknek minden érzékiségén és kísértésén, szennyen és bűnön diadalmaskodó magasabb értékeiben!

Szeplőtelen! Áldd meg e napon s őrizd meg halálig szeplőtelenül mindazokat, kik hozzád hozzák legszebb kincsüket: tiszta szívük hitét, bizalmát, istenszeretetét!

A Szeplőtelen.

Szeplőtelen fogantatásod, ó Szent Szűz, örömet hirdetett az egész világnak! Te a kegyelem Napjának, az Isten országa eljövetelének első hajnalpírja voltál, hisz már fogantatásod óta tiszta volt lelked az eredeti bűntől.

Te voltál Ádám vétke óta az első, ki megtörte önmagában a bűn uralmát, kire nem terjedt ki többé a halál királyának sötét jogara.

Ezzel örök időkre vezére lettél azoknak, kik fölveszik a harcot a bűnnel, kik keresik lelkük tisztulását, hogy Jézus eljövetelére, Jézus bírására érdemesekké lehessenek, mint te voltál.

Én is e tisztuló, e nemesedő, e magasra törekvő lelkek közé szeretnék tartozni. Mondd, Anyám, mit tegyek, hogy célomat elérjem?

*

Kövesd példámat, gyermekem s „harcolj erősen az ősi kígyóval!"

Addig ne nyugodj, addig ne érezd magad jól, míg véredbe nem ment át a tudat, hogy a bűn minden más bajnál gonoszabb és veszedelmesebb.

Ne tudj nyugodtan élni, ha lelkedet súlyos vétek terheli. Ne féld a halált, ne a betegséget, ne a nyomort, ne a megaláztatást, de igenis rettegj a vétek mérgétől, félve menekülj annak iszonyától. Mert nincs halál, mely annyira megöl; nincs betegség, mely annyira elgyöngít; nincs nyomor, mely annyira ínségessé tesz; nincs megaláztatás, mely annyira megfoszt minden lelki nemességtől, mint a bűn!

Isten gyermeke vagy pedig a kárhozat martaléka; a menny örömének vagy gyűlölő megvetésének tárgya; ég vagy pokol örököse; Jézusnak barátja vagy a bukott angyaloknak s az emberiség söpredékének sorsosa: ez választásod tárgya, ez a kegyelem és a bűn ellentéte.

*

Teremtmény vagy: tartozol vele Alkotódnak, hogy szeretetében, szolgálatában hű maradj!

Ember vagy: tartozol vele eszes voltodnak és szívednek; tartozol vele halhatatlan lelkednek, hogy örökkétartó természetfölötti örvendezést ne vess oda mulandó sárért és alsórendű javakért, hogy aljas élve-

zetet, esztelen önnagyzást ne keress, ha Isten haragja s örök tűz és kétségbeesés az ára!

Keresztény vagy: tartozol vele legfőbb jótevődnek, az Egyháznak, hogy becsületére válj és Jézus titokzatos testének eleven, viruló, erős tagja légy!

Apostol vagy: tartozol a lelkeknek, kiknek megmentésére hivattál, hogy oly állapotban élj, minővel Isten kegyelme szívesen működik együtt! Judásokkal Jézus sem téríthette volna meg a világot.

Kongreganista vagy: tartozol vele nekem és hófehér zászlómnak, hogy mocsoktalan, szennytelen szívvel kísérj harcaimba! Baj volna, ha még a Szeplőtelennek fehér seregébe is befurakodnának Jézus ellenségei, a — fekete lelkek!... Hozzám csak szeplőtelen lelkek illenek!

*

Legyetek szeplőtelenek, amint Anyátok és Királynőtök szeplőtelen!

A „Magnificat" kongregációi beszédekben.

A Boldogságos Szűzről nem sok adatot őrzött meg az evangélium s főleg Szűz Mária szavaiból kevés van pontosan megörökítve. Annál feltűnőbb, hogy egy egész himnuszt, egy egész háladalt szóról-szóra megörökített Szent Lukács evangéliuma (1, 46—55). Azt a háladalt, amely a Boldogságos Szűz szívéből oly szent örömmel, oly gyermekded és keresetlen önkéntelenséggel tört ki, amikor az angyali üdvözlet után s az angyal intése értelmében ellátogatott a „hegyek közé" rokonához, Erzsébethez s az Erzsébeten történt csoda révén mégegyszer megbizonyosodott, hogy Gábriel főangyal megjelenése és hozzá intézett üzenete csakugyan nem volt képzelgés, hanem Isten küldése és szózata.

Az angyal ugyanis üzenete végén bizonyságot ajánlott fel Szűz Máriának, nehogy képzelgésnek, hallucinációnak nézhesse a látomást, amelyben része volt,

s az Úr üzenetét. Felemlíté az angyal, hogy Erzsébet, Mária rokona, aki egész életén át meddő volt, Isten rendelésére szintén gyermeket fogant s azt már hat hónapja viseli méhében, „mivel Isten előtt semmi sem lehetetlen".

Szűz Mária az angyal látogatása után bizonnyal boldogan tűnődött el az Úr üzenetén. Nem kételkedett benne, mert amit az angyal mondott, oly szép és fenséges volt, aminőt beteg képzelődés sohasem termel ki, s mert Isten kegyelme belülről szinte késztette őt a látomásnak s az angyal szavainak elhivésére. Mégis kötelességének tartotta, hogy amit az angyal Erzsébetről mondott, annak utánajárjon, hogy így az okosság törvénye szerint külsőleg is végleg megbizonyosodjék az angyali látomás isteni eredetéről; hiszen az angyal is ezért hivatkozott az Erzsébeten történt csodára. Azonkívül bizonnyal a szeretet is vezette, hogy idős rokonának a boldog esemény alkalmával szolgálatát felajánlja.

S íme, alig lép be Zakariás házának küszöbén, Erzsébet nemcsak hogy megerősíti a vele történt csodás eseményt, hanem isteni sugallatra, új, nagyszerű kijelentést tesz: megismétli az angyal köszöntésének végszavait: „Áldott vagy te az asszonyok között" s hozzáfűzi: „és áldott a te méhednek gyümölcse!" Majd még ezt a fenséges kinyilatkoztatást teszi: „És honnan van nekem, hogy az *én Uramnak anyja* jön hozzám?" Igen, Mária, jól tetted, hogy hittél az angyalnak; igaza volt neki: mert „íme, amint köszöntésed hangja a fülembe ért, a magzat örvendve röpöse az én méhemben." „Boldog vagy, hogy hittél, mert beteljesednek mindazok, amiket neked az Úr üzent!"

Ekkor Szűz Mária lelkében beteljesült a boldog bizonyosság s ajkán a hála és öröm kitörő dalaként született meg a „Magnificat".

A Magnificat tehát hálaének; de oly szép, egyszerűségében is oly megragadó, annyira szívből fakadó, gyermekdeden nyilt és lendületes, hogy az Egyház ki-

váló helyet biztosított neki a liturgiájában is: a Magnificat azóta állandó imája az Egyháznak, befejezö himnusza a Vesperásnak. Valósággal diadalmi himnusza a megváltott emberiségnek, háladal a megtestesülés és a megváltás kegyelméért, valamint azokért a javakért, amelyek a Boldogságos Szűz által jutnak naponkint a birtokunkba. Lurdban is, valahányszor csodás gyógyulás történik, a tömeg mindig Magnificat-ra zendít rá.

A Magnificat tehát már erdeténél s jelentőségénél fogva megérdemli, hogy nekünk is kedves imánk s elmélkedésünk tárgya legyen. Kiválóan alkalmassá teszi erre a tárgyi tartalma is. Ezt az elmélkedést akarjuk végezni a következőkben.

*

A Magnificat általános tulajdonságai: 1. Az *egyszerűség, keresetlenség.* Nincsenek benne költői hasonlatok, cikornyák, szódíszítések. Maguk a gondolatok s az érzelmek azok, amelyek mindent oly plasztikus tömörséggel fejeznek ki. — 2. A *kerekedség s a világosság.* Mária a saját örömével kezdi s érte Istent dicsőíti; majd áttér az Isten kegyességére s irgalmasságára általában s hogy mennyire szereti az Úr kitüntetni az alázatosakat és szegényeket; s végül azon örvend, hogy Isten teljesítette a nemzetnek s a választott népnek tett ígéreteit.

3. Megkapó jelenség, hogy a Boldogságos Szűz a Magnificatban *mennyi ószövetségi mondást* sző bele, ami azt mutatja, hogy szorgalmasan olvasta s át- meg átelmélkedte a Szentírást s így a szent igék akaratlanul is ajkára tolultak abban a pillanatban, amikor a szíve tele volt érzelemmel. A protestáns szentíráskutató, Nestle nem kevesebb mint 25 célzást vagy utalást mutat ki ószövetségi részekre a Magnificat szövegében.

Ezek után vegyük sorra a Magnificat egyes részeit, gondolatait!

„Magasztalja az én lelkem az Urat s örvendez az én lelkem üdvözítő Istenembenl"

1. Maga ez a felkiáltás sokatmondó és tanulságos. A Boldogságos Szűz életének legfontosabb, legdicsőbb pillanatában azonnal s mintegy önkéntelenül *feltekint az Istenhez* s vele beszéli meg érzelmeit. Aki mély imaéletet él, annál ez természetes is. Mily szánandók, akik nagy bajban vagy nagy örömben mindennel inkább gondolnak, mint Istennel! Nem jut eszükbe, akitől a jókat veszik s akitől bajaikban legtöbb vigaszt s erőt várhatnának! Pedig minden lelki életnek legbiztosabb ismertetőjegye s egyúttal ébrentartója az Istennel való gyakori s lélekből fakadó érintkezés.

2. A Boldogságos Szűz ezekben a szavakban arra tanít, hogy *örülnünk* szabad és kell, hogy lelkünk állandó alaphangulatának *tiszta, szent örömmel* teljesnek kell lennie, mint Isten gyermekeihez illik. A kereszténység a megváltottak vallása, a lelki öröm és reménység hitvallása; hozzánk nem illik a búskomorság, a levertség; nekünk a megpróbáltatás és fájdalom közepette is mindig bőven van okunk szent örömre. A jó kereszténynek egész élete egyetlen Magnificat-zengés, csupa öröm és hálálkodás a megváltatás s örök boldogságra hivatottság felséges tudatában.

3. De a keresztény lélek örömének a tárgya *szükségkép és elsősorban az Isten.* A mi lelkünk igazi öröme „a mi üdvözítő Istenünkben" legyen. Az ember sokfelé keresi a boldogságot, de valóban nem találja meg, legfeljebb látszólag és átmenetileg, hacsak nem Istennél keresi. Az élvezet elmúlik, a kincsek elfogynak, a hírnév megfakul, az ifjúi erő, egészség és szépség megrokkan.

Azonkívül a földi élet mindig csak az érzékeket s a szenvedélyeket elégíti ki, a test vágyait és éhségét, a hiúságot, a könnyelműséget; lelkünk mélyére ezek az örömök nem igen hatnak s igazán megnyugtató érzést, igazi boldogságot ritkán tudnak nyujtani.

Isten a legjobb barát s a legfőbb támasz: fájdalomban legigazibb vigasz, a közelgő halállal szemben legerősebb reménység, a halál utáni élet szempontjából pedig minden boldogságunkat csak Istentől várhatjuk. Ő lesz odatúl a mi gyönyörűségünk, minden vágyunk beteljesítője, minden nemes óhajtásunk kielégítője: a végtelen szépség, jóság, szeretetreméltóság, akinek látása minden édességet magában foglal.

Nem okos-e, nem helyes-e, ha mint a Szűzanya, úgy mi is már itt a földön Istenben keressük legmélyebb s legigazibb örömünket?

„Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát."

A „humilitas" szó (s a megfelelő görög szó is) kettőt jelenthet: alacsonyságot és voltaképpeni alázatosságot. Mindkét értelemben igaz és szép a Boldogságos Szűznek ez a felkiáltása.

1. *Alacsonyság* (kicsinység). Mintha azt akarná mondani: Istennek nem imponál az emberi nagyság, a lángelme vagy hatalom, erő és kincs; hiszen mi ez az ő gazdagságához s hatalmához képest! S azonkívül minden, ami a földön nagy, Istentől nyerte nagyságát. Ép azért, hogy megmutassa, mennyire csak az ő kizárólagos műve a természetfeletti nagyság és kiválasztatás, igen sokszor a legalacsonyabb eszközöket, az emberi szempontból teljesen igénytelen személyeket emeli ki s teszi meg legnagyobb műveinek fontos tényezőivé.

Ne csüggedjünk tehát mi sem, ha a világ szemében kicsinyek és alacsonyak vagyunk s ne is keressük a nagyságot önmagunkban, természetes, emberi javainkban. Ha Isten akaratát teljesítjük, bármily szerény földi pályán, bármily mostoha körülmények között nagyok lehetünk. Mily nagy lett alacsonysága mellett a Boldogságos Szűz és annyi követője! Egy Assziszi Ferenc, egy Nagy Albert, egy Orleansi Szűz, egy Vianney János, egy Soubirous Bernadette, egy Lisieux-i kis Teréz! S hogyan hangzik az örök életen

át ajkukon a zsoltáros diadaléneke: „Kicsoda olyan, mint a mi Urunk, Istenünk?, ki a magasságban lakik s mennyből a legkisebbre is tekint a földön; felemelvén a földről a nyomorultat és a szemétből felmagasztalván a szegényt, hogy a fejedelmekhez ültesse őt: az ő népének fejedelmeihez!" (Zsolt. 112. 5—8.)

2. *Alázatosság*. Azonban az alacsonyság még nem okvetlenül indítja Istent a kegyelmek osztogatására. Viszont az alázatosság igen. „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmét adja". Az alázatos ember az, aki el van telve Isten nagyságának s a saját kicsinységének tudatával s épp ezért nemcsak nem kevélykedik, nem követelőzik, kevéssel beéri, nem könnyen sértődik, könnyen kiengesztelődik stb., hanem minden jót Istennek tulajdonít. Az ilyen ember lelke különösképpen alkalmas arra, hogy Isten kegyelmeit befogadja s innen van, hogy az alázatosak rendesen mindenféle más erény dolgában is kitűnnek, valóságos kedvencei az Istennek.

Gyümölcsoltó Boldogasszony.

1. A Teremtő a világ legnagyobb művét, a megváltást, egy igénytelen szűzleány közreműködésétől tette függővé. Mert Isten a kicsinyt és szerényt választja ki, hogy általa nagy dolgokat műveljen. Te is kicsiny vagy? Annál alkalmasabb lehetsz az Isten terveivel való közremunkálásra, ha csak Istenre hagyod magad s engeded magad kegyelmétől vezettetni.

2. Az angyal üdvözletére Mária megrémült. S még jobban megrémült volna, ha Isten azonnal közli is vele, mi minden vár reá a jövőben, mint a Megváltó anyjára. Hogy mennyi gond, üldöztetés, kín és fájdalom fog lelkére nehezedni; hogy mennyiszer fogja érezni szívében a tőrt, melyet Simeon jósolt meg neki, s hogy végül is a Golgotán, a kereszt mellett kell betetőznie istenanyai küldetését! De Máriát mindez nem tartotta vissza attól, hogy Istenért s a lelkekért erős szívvel ki

ne mondja a „legyen" szót. Az apostoli pályán Isten csak áldozatkész szíveknek veheti hasznát.

3. A kezdet, a feltétel, az alap, melyen minden további apostolkodás kell hogy kiinduljon, e szavakban rejlik: „Malaszttal teljes, az Úr van veled". Csak istenes lélek terjesztheti Isten országát; csak akiben Jézus malasztja él, csak az teremhet örök életű virágot. Az angyaltól köszöntött Szűz képe, a malaszttal teljesé, szintén csak Jézus ama tanának illusztrációja: „Maradjatok énbennem és én tibennetek... mert énnélkülem semmit sem tehettek!" (Ján. 15, 4. 5.)

Az ország felajánlása Jézus Szent Szívének.

Bizonnyal minden hivő katolikus kitörő örömmel fogadta a hírt, hogy főpásztoraink egyházmegyénkint felszólították az ország katolikusait, hogy a jelen háború válságos napjaiban különös áhítattal forduljanak az Úr Jézushoz s az ő szent Szíve irgalmába és szeretetébe ajánlják megpróbáltatott hazánk és népünk sorsát. A szabadkőművesek napilapjában a zsidó főszerkesztő azonnal szükségesnek látta külön meggúnyolni ezt a mélyen vallásos és hazafias intézkedést, elárulván vele (ki tudja hányadszor már!), hogyan értik a szabadkőművesek azt az együgyűek megtévesztésére hiresztelt alapszabályukat, mely szerint ők „semmiféle vallási üggyel nem foglalkoznak".

De nemcsak a kereszténység ellenségei, hanem a hitükből többé-kevésbbé kikopott lanyha katolikusok sem érthették meg, mire jó egy ország felajánlása éppen az Udvözítő szent *„Szívének"*; aminthogy általában nagy a tájékozatlanság azirránt, hogy mi az a Jézus-*„Szíve"* ájtatosság. Nem elég-e az országot Jézusnak felajánlani? Miért éppen az ő szent *Szívének?* Mit jelentett tehát az ország felajánlása a szent *Szívnek?*

Anélkül, hogy bővebb teológiai fejtegetésekbe bocsátkoznánk, csak azt említjük fel, amit e kérdésről minden kongreganistának tudnia illik.

A Jézus Szíve-tisztelet mint ilyen nem egyéb mint a vallásnak képzelhető legnagyobb mélyítése, legbensőségesebbé tétele. Midőn ugyanis Jézus Szívét tiszteljük, nem elégszünk meg a megváltás nyujtotta kegyelmek egyszerű elfogadásával, hanem a megváltás nagy művének legmélyebb rugóit: az Istenembernek hozzánk való nagy szeretetét ragadjuk meg; Jézusban nem csupán a Megváltót, a Hatalmast, az Istent látjuk, akit tisztelnünk, félnünk s imádnunk kell, hanem mintegy a belsejéig: a szívéig hatolunk s elsősorban azon érzelmeket iparkodunk megérteni, melyek őt arra indították, hogy emberré legyen, megváltson s üdvözítsen minket. S tesszük ezt nem meddő elméleti vizsgálódás céljából, hanem azért, hogy szeretetét megértve, viszontszeretetre gyúljunk s most már nemcsak félelemből s önérdekből, hanem tiszta, ideális, lelkesedő szeretetből szolgáljunk neki.

Ha így fogjuk fel a Jézus Szíve-ájtatosságot — pedig ez a lényege, nem pedig valami franciás szentimentalizmus —, akkor az ország felajánlásában Jézus szent Szívének a vallásosságnak újabb s jelentős térfoglalását kell felismernünk. Ami a különbség a félelem és a szeretet között, az a különbség az Istennek puszta imádata s a Jézus Szívével való szeretetéből fakadt egyesülés között. Ott szolgák vagyunk, itt fiak és édes gyermekek. S aki odáig eljutott, hogy Jézust nemcsak muszájból, immel-ámmal, az elkárhozás félelméből szolgálja, hanem mert megértette az ő Szívének szeretetét s viszontszeretetre gyulladt, az a vallásosság terén a képzelhető legnagyobb magaslatra jutott, ahonnan már sasszárnyakkal repülhet a legtisztább magasságok, a keresztény hősiesség és szívtisztaság, a legszebb istenszeretet régiója felé.

Természetesen azzal, hogy az ország összes templomaiban elmondják a felajánló imát, még nincs megtéve minden; ezzel az ország egésze még nem ajánlotta fel magát és elsősorban szívét az Úr Jézusnak, az ő szent Szívének. Ide az kell, hogy az Üdvözítő lelkének, belsejének, gondolat- és érzésvilágának mennyei

gazdagságába, paradicsomi nagyszerűségébe csakugyan valamennyien, mindannyian külön-külön s egyénileg behatoljunk, azt átérezzük, magunkévá tegyük, szerelmünk tárgyává válasszuk. S azért ez a közös, országos felajánlás csak első lépés, csak kezdet, csak nekiindulás.

A voltaképpeni munka még hátra van. S ebben a munkában minden kongreganistának ki kell vennie részét. A Mária-tiszteletnek úgyis éppen az a célja, hogy nemcsak közel hozzon bennünket Jézushoz, hanem: hogy *minél közelebb* hozzon hozzá, hogy bevezessen az Úr Jézus közvetlen közelébe, családi otthonába, folytonos, szerető szemmeltartásába —, mert hisz ez a Jézus-követés az, ami miatt Szűz Máriát, az Úrnak leghívebb s legszeretőbb szolgálóját választjuk követésünk s utánzásunk közvetlen tárgyául — s a Mária-kongregáció így szükségkép az Úr Jézus közvetlen ismeretére, szeretetére, megértésére, azaz: az ő szent Szíve tiszteletére vezet. Mennél jobb kongreganisták vagyunk tehát, annál könnyebben megértjük miről van szó, mikor önmagunkat s honfitársainkat Jézus szent Szívének ajánljuk fel s annál lelkesebben fogjuk erőink legjavát arra szentelni, hogy jöjjön el mihozzánk is mielőbb a szent Szív országa: az Úr Jézus iránti lelkes, nyughatatlan, cselekvésre vágyó, áldozatkész és apostoli szeretetnek birodalma.

Mintha ezt az összefüggést a Mária-tisztelet s a Jézus-Szívének való önfelajánlás között akarta volna szimbolizálni ősz királyunk, ő maga is kifejezetten összekapcsolta ezt a két momentumot, midőn ezt az önfelajánlást a maga s az egész uralkodói ház nevében elsőnek bemutatta. Igazán elmondhatjuk, hogy dicső királyunk ebben fejedelmileg szép példát adott összes alattvalóinak. Midőn ugyanis a felajánlás napjául éppen december 8-át, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepét s helyül egy oltárt választott, melyen egy történelmi nevezetességű Mária-kép állott, kétszeresen is kifejezte a Mária-tiszteletnek benső kapcsolatát a szent Szív tiszteletével.

A történelmi nevezetességű képet, mely előtt a király saját magát, házát s népeit a szent Szívnek felajánlotta, „a fejét lehajtó Boldogasszony" néven („Maria mit dem geneigten Haupte") ismeri a hivő nép. A török időkben került e kép Rómából Münchenbe, hol feltűnő imameghallgattatások fűződtek hozzá s innen jutott ajándékképpen II. Ferdinánd birtokába (II. Ferdinánd tudvalévőleg nagy Mária-tisztelő s a kongregációnak buzgó tagja volt), ki azt saját magánkápolnájában állíttatta fel. Gyakran térdelt a nagy király jámbor nejével, Eleonórával együtt e kép előtt s annyira megszerette, hogy még utazásaira is magával vitte. E kép előtt nyert számos kegyelmet megpróbáltatásaiban s megvilágosítást ügyes-bajos dolgaiban. Ugyane kép előtt úgy érezte egyszer, mintha a Szent Szűz különös keggyel hajolt volna föléje s e szavakat intézte volna hozzá: *„Mindenkor meg fogom oltalmazni a Habsburg-házat dicsőségben és hatalomban, meg fogom tartani s növelni mindaddig, amíg Istenfélelemben s az irántam való áhítatban állhatatos marad"*. A nagy fejedelem halála után özvegye ugyanabba a kármelita-zárdába helyezte a fejedelmi fénnyel díszített képet, melyben maga is utolsó éveit töltötte, végrendeletében pedig a bécsi kármelita-atyák templomának ajándékozta s itt is maradt a kép 1901-ig, midőn a döblingi újonnan épült kármelita-templomba került. Innen hozták föl most 1914 december 8-ra a bécsi Hofburg kápolnájába az említett ünnepélyes felajánlás alkalmából.

Kongreganisták! Kövessük ősz királyunk példáját. Hagyjuk a szabadkőműveseket és egyéb értelmetlen s kegyetlen embereket, hadd gúnyolódjanak az ő alpári, botor modorukban a legszentebb és legszebb vallási megnyilatkozások fölött, hadd töltsék ki kamaszkodó élcelődő kedvüket afölött, amit királyával élén egy egész aggódó, imádkozó, szorongatott monarchia tesz. A sötétség, mint az evangélium mondja, úgysem fogadja be a világosságot s akinek nincs se Istene, se hazája, az ráér gúnyolódni, mikor másnak

a honfiúi aggodalomtól a szíve vérzik s szükségképpen Krisztus irgalmához folyamodik. Bennünket a kicsinyek és vakoskodók handa-bandája meg nem riaszthat, épúgy nem, mint ahogy a Hold nem áll meg a kopók ugatása kedvéért. Nekünk ez a nagyszerű vallásos és országos manifesztáció csak új lelkesedés és buzgólkodás indítóoka legyen, s emelje öntudatunk nemes büszkeségét a tudat, hogy midőn nemcsak szóval-szájjal (mert ez kevés volna), hanem szívvel-szeretettel az Üdvözítő szent Szívének szenteljük egész magunkat, szeretteinket, országunkat, minden féltenivalónkat, hogy akkor útjaink ősz királyunk útjaival találkoznak — a Mária-kép előtt s a Mária-tisztelet jegyében.

A király megadta a legszebb példát; kongreganisták: a mi dolgunk követni őt s tenni való, hogy az ország e felajánlása Jézus szent Szíve kegyelmébe valóban minél több szívben váljék valóra s hozza meg a Legfőbb Szövetségtárs áldását, segítségét a vérben vívódó hazának.

Március 25-e a legközelebbi Mária-ünnep. Tartsunk e napon az egész országban kongregációi ünnepélyt s az ünnep keretében közös áldozás után újítsuk meg minden egyes kongregációban azt a felajánlást a szent Szívnek, melyet a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén élén dicsőséges ősz királyunk imádkozott elő.

Húsvét és a kongregáció.

A húsvét nemcsak a kereszténységnek nagy ünnepe, külön nagy ünnepe a kongregációnak is. Mert ünnepe a Boldogságos Szűznek, megdicsőülése az ő hitének, beteljesedése az ő reményeinek.

A Szűzanya a legközelebbről szenvedte együtt az Üdvözítővel az ő kínszenvedéseit. Gyengéd, anyai szívében a legélénkebb visszhangra találtak azok a fájdalmak, amelyek az Úr Jézus testét-lelkét a passió útján eltöltötték. Míg a tanítványok gyáván megfutamodtak, addig ő kitartott a kereszt mellett. Míg a Jézustól

annyi jótéteményben részesült nép hite megingott az Üdvözítő messiási voltában s hatalmában, addig Szűz Mária rendületlenül hitt és bízott. Nem csalatkozott, neki lett igaza. A húsvéti szürkület csodálatos eseménye neki adott igazat, az ő hitének, az ő hősies, tűrő reménységének. A feltámadott Üdvözítő megjelenése diadalmasan igazolta azt a rendületlenséget, amellyel ő Jézus szavára épített, benne a megaláztatás, szenvedés és megpróbáltatás legsötétebb óráiban biztos támaszt talált.

Sohasem volt szükség annyira a hit erősségére, mint mai nap. Nem mintha a tudomány vagy a haladás legcsekélyebb mértékben is igazolta volna a hitetlenség álláspontját. Ellenkezőleg, ma a legnagyobb tudósok, lángelmék, vezető értelmiségek szinte feltűnő sokaságban vallják a hit szükségességét. De a nagy tömeg annál inkább szereti, ha nem is tagadásba venni, de gyakorlatban lekicsinyelni a hitet. Divat ugyan „kereszténynek" lenni, „vallásosnak" lenni, de az a vallásosság gyakran csak egyéni érzelem, minden határozott tan és dogma nélkül; alanyi elképzelés, minden biztosság és tárgyi tartalom nélkül. A pozitív katolikus hitet szeretik az emberek lemosolyogni, félrelökni; kimondják róla, hogy túlzás, felekezetieskedés, babona és bigottság.

Vannak még templombajárók is, akik nem hisznek az örök életben. Vannak magukat vallásos katolikusoknak nevezők, akik nem hisznek a pokolban. Vannak, akik imádkoznak ugyan, de már az Egyházat, a pápa joghatóságát nem veszik komolyan, a gyónást, az áldozást, az Egyháznak a házasságra, elválásra stb.-re vonatkozó tanait nem tartják magukra nézve kötelezőnek. Vannak katolikusok, akik az igaz vallást és a téves vallásokat egy kalap alá fogják s azt hiszik elég, ha egy Istent imádnak.

Annyira áthatja a levegőt a modern hitetlenség és hitbeli gyengeség, hogy valósággal megfertőzi a közgondolkozást. Az ujságok, a színdarabok, a társadalmi élet jelszavai teljesen ennek a hitetlenségnek a szeke-

rét tolják. Így aztán sokszor még az is megtéved, aki amúgy katolikus környezetben nevelkedett.

Megőrizni a hitet a maga teljességében s tisztaságában, le nem alkudni belőle semmit, valóban természetfeletti légkörben élni, ahol nem az ember a fő, hanem az Isten, nem az idő, hanem az örökkévalóság, nem a test, hanem a lélek: ez ma a katolikus apostolkodásnak s így a Mária-kongregációnak is egyik legfőbb feladata. Mily vigasztaló éppen ezért ránk nézve, ha húsvét harangjai eszünkbe juttatják azt a felséges győzelmet, amelyet a mi hitünk mindjárt Jézus halála után aratott, azt az édes biztosságot, hogyha Jézus Egyházát követjük, nem csalatkozhatunk, mégha az egész világ ellenünk fordulna is!

A farizeusok is nevették azt a bágyadt, halálra gyötört asszonyt ott a kereszt lábánál, aki halállal vívódó szent Fia utolsó pillantásait felfogta; nevették a „hiszékenyeket", akik a megfeszített kijelentéseit akkor is igaznak tartották, amikor a pokol látszólag diadalmaskodott rajta. Mégis: nem nekik lett igazuk, hanem a siránkozó, de bízó és hivő Szűzanyának...

Bizalom, kongreganista testvérek! A mi hitünk régi, mint a kereszténység, erős, mint az Úr maga. Tartsunk ki mellette, védjük, terjesszük, apostolkodjunk érte, mert a hitnek minden ellensége meg fog szégyenülni; a hivő pedig örök húsvétot fog ülni a feltámadott Igazság örök otthonában!

*

Még egy másik nagy baja is van a modern világnak. Nem tud szenvedni, nem tud szenvedve bízni! Igaz, hogy ma borzasztó sok is a szenvedés. A megpróbáltatás fagyhullámai vonulnak végig egész Európán, újra meg újra, s főleg a mi eltiport hazánkban soha eddig nem ismert mértékig fokozódott a szenvedés. Rengeteg a munkanélküliség, rengeteg az ellátatlan ember, a hajléktalan, a kenyértelen. A rengeteg szenvedést csak az bírja, akiben természetfeletti hit van és az a bizalom, amely az isteni gondviselés őrködésébe vetett hitből fakad. S mivel ez a hit ma sokak-

ban gyenge, hát azért az emberek kétszeresen érzik a szenvedés súlyát, vigasz és remény nélkül szenvednek és sajnos, nagyon sokan bűnös kézzel vetik el maguktól magát az életet is.

Az általános nyomottságot még külön fel is használják a nyomor vámszedői, az izgatók s főleg az alsóbb néposztályokban iparkodnak a maguk felforgató s vallásellenes eszméiket a köznyomor felhasználásával népszerűvé tenni. Nincs Isten, hirdetik; különben nem engedne benneteket így szenvedni! Hamis az imádság erejébe vetett hit, hiszen az imádság senkinek sem enyhíti az éhségét, hajléktalanságát, szegénységét! Hamis az Egyház, amely nem tud segíteni rajtatok, hanem csak a túlvilág jutalmazásával hiteget titeket!

Ezzel a reménytelenséggel szemben nekünk kongreganistáknak egyik legkorszerűbb feladatunk, hogy élesszük az emberekben a bizalmat, mégpedig nemcsak puszta szóval és elméleti meggyőződéssel, hanem azzal, hogy magunk is a könyörülő szeretet szolgálatába állunk. Az emberek sokkal inkább hajlandók hinni a vallás vigasztalásában, ha látják, hogy a vallás képviselői segítenek is rajtuk tehetségük szerint. Tegyünk jót, amennyire módunkban áll, a szegényekkel, a betegekkel, a tudatlanokkal; itthon s a pogány missziós területeken is. Ugyanakkor pedig adjunk jó példát a szenvedésben magunk is.

Ha megpróbáltatás ér minket, fogjuk fel azt mint Isten küldését, mint ajándékot, amelynek az a rendeltetése, hogy a lelkünk nemességét bemutassuk rajta; viseljük nagy lélekkel, mint akik jól tudjuk, hogy nem a föld a mi igazi hazánk s hogy akik Jézust s a Szűzanyát követni akarják, azoknak a kereszthordozásban is hősi lélekkel ki kell venniök a részüket. Töltekezzünk így a húsvét diadalmas bizodalmával, a soha meg nem torpanó reménységgel, hogy a mi húsvéti erőnk és reménységünk átsugározzék szenvedő felebarátainkra is.

A mi húsvétunk legyen örvendő feltekintés a feltámadott Üdvözítőre s megdicsőült Anyjára; legyen

öntudatosan zengett Allelujája a sziklákat görgető hitnek, a semmiféle kereszt alatt el nem bukó szent reménységnek!

A kongreganista hét fájdalma.

A hétfájdalmú Szűz képe előtt a Stabat Mater szavaival így fohászkodunk: *Fac me tecum plangere:* „Add, hogy veled együtt sírjak".

A kongreganista is síránkozik, mikor a hétfájdalmú Szűz képére tekint. Eszébe jutnak neki is az élet fájdalmas vonásai, amelyeken neki is illik elkeseregnie. Mik is a kongreganista lélek főbb fájdalmai?

1. *Hogy megbántotta Istent.* Ha csak egyszer is követtünk el súlyos bűnt, egész életünkön át érdemes sírákoznunk s bánkódnunk rajta, hogy Istennel valaha ellenségként helyezkedtünk szembe. Mily fájdalmasan tekinthetett le ránk akkor a Boldogságos Szent Szűz. „Ime, még te is növeled az én fájdalmamat!"

2. *Hogy még mindig nem tudja igazán szeretni Istent s a Szűzanyát.* Jámbor lelkeknek nincs nagyobb fájdalma, mint az, hogy még mindig oly gyenge, oly hideg, oly lanyha a szívük; még mindig vissza-visszaesnek a bocsánatos bűnökbe, még mindig oly kevés szeretetet éreznek Jézus és a Szent Szűz iránt!

3. *Hogy Jézus és a Szent Szűz annyit szenvedett s oly hiába szenvedett sokakra nézve!* Akinek Jézus csakugyan a legfőbb jó, s a Szent Szűz a legkedvesebb mennyei anya, az szívesen vissza-visszatér elméjében arra a mérhetetlen szenvedésre, amelyet e legszentebb szívek elviseltek s mély szomorúsággal tölt el a tudat, hogy ez a végtelen szeretetből vállalt nagy szenvedés annyi halhatatlan lelken mégis csak hiábavaló marad.

4. *Hogy még mindig oly nagy a világon a hitetlenség és a pogányság.* Hit nélkül nincs üdvösség, s mégis mily kevés ember vallja az igaz hitet és él szerinte! Mily könnyű megtéveszteni, félrevezetni az

embereket! Mily könnyen terjed a tévedés, a modern vallásellenes elméletek, az egyházellenes elfogultságok! S mi lesz odatúl azzal az ezermillió ma élő pogánnyal, aki még csak nem is ismeri Jézust!

5. *Hogy a bűn és erkölcstelenség oly nagy számmal szedi áldozatait.* Kinek ne fájna, ha látja, mily gyorsan s mily könnyelműen veszti el ártatlanságát a mindkét nembeli ifjúság, hogyan terjed a családok lezüllése, felbomlása, mily szemérmetlenül terjeszkedik a kísértés, az érzékiségre és bűnre csábítás könyvekben, lapokban, utcán, mulatóhelyeken, társaságban. Szörnyű szennyes ár, amely azonban halhatatlan lelkek ezreit söpri el magával a pusztulásba!

6. De épúgy kell, hogy fájjon a kongreganistának az a sok *hűtelenség, lanyhaság, közömbösség és mulasztás* is, amelyet a *jók elkövetnek.* Mily lassan szánják el magukat még a hivők is a jóra, az Úr Jézus megörvendeztetésére, igazi imaéletre, apostolkodásra! Mily kevés az Úr Jézusnak s a szentséges Szűznek az a gyermeke, aki igazán teljes odaadással szereti és szolgálja Istent!

7. Végül, hogyne fájna a jó kongreganistának az a sok *üldöztetés* is, amelyet *az Egyház szenved* a föld kerekségén. Most is egész országokban halálra üldözik a katolikusokat, nincs nap, hogy új vértanuink ne legyenek, pl. Mexikóban. De itthon is hányszor kell a jóknak kegyetlenül megszenvedni az erényért, a hitért, az Egyház becsületéért! Mennyi szitok, gyűlölködés, rágalom s mellőztetés éri Krisztus igaz Egyházát nap nap mellett! Egyesüljünk hősies fájdalmaikkal s imádkozzunk a Megfeszítetthez erőért a megpróbáltak számára!

Üdvösségünk ajtaja.

Az emberiség valamikor borzalmas lelki nyomorúságban élt. Az ifjúság nem ismert törvényt. A nők nem ismertek szemérmet. Könyörületnek és emberiességnek nyoma sem volt a szívekben. Erkölcstelenség

és kegyetlenség dúlt a népek közt, mint két rettenetes, égető orkán, leperzselve minden nemesebb érzést, minden szép és tiszta gondolatot.

Patakokban folyt a vér mindenütt. Nemcsak a háborúkban, melyek az ókorban soha nem értek véget, hanem még a színházakban és cirkuszokban is. A nép már szórakozni sem tudott máskép, csak ha vért látott. Védtelen rabnőket fojtottak vízbe a cirkusz mesterséges „tengerében", ifjakat küldtek ezrével párviadalra, vadállatok elé vetettek asszonyokat, keresztre feszítettek leányokat: ez volt a látványosság, ez volt a lelkek felüdülése, ennek tapsoltak férfiak, nők, gyermekek. A kiélt, belsőleg elrothadt ókori civilizáció önmagának ásta meg sírját.

Kinn a falvakon és tanyákon pedig baromi sorsban, elnyomatva, kizsákmányoltatva élt az egyszerű nép. Szenvedéseire nem hullott a vigasznak egyetlen fénysugara, állati sorsát nem tudta, hogyan javítsa meg, hogyan rázza le a kínt, mely cél és érdem nélkül nehezedett nap-nap mellett a vállára. Mint egy sötét, ólmos felhő borult rá az emberiségre a pogányság lelket kiölő, szívet hervasztó, semmi magasabb életcélt nem mutató, erkölcsi erőt nem adó éjszakája. S az emberek lelke egy méltatlanul átélt, csak vad és bűnös orgiákban enyhült élet után seregestől kerülhetett az örök kárhozatba.

Akkor szállt le Gábor főangyal a földre az irgalmazó Isten izenetével. Az Úr megelégelte az emberek szörnyű árvaságát, a pogányság rettenetes éjszakáját, a sátán zsarnoki uralkodását a népek fölött. Az egyszer már eljátszott kegyelmet újra felkínálta az emberiségnek. Ezúttal nem Ádám és Éva volt a közvetítő, hanem az új Éva, Mária.

— Leszállok méhedbe, te tiszta Szűz — ilyenfélekép hangzott az Úr izenete —, emberré leszek s visszaállítom a földön a világosság, a béke, a kegyelem és istengyermekség korszakát. Te vagy az, aki által az

emberiséget megkérdezem: akarod-e, hogy jöjjek, akarod-e, hogy megmentsem a népet, hogy a szívek letaroit világába újra beleintsem, kiszenvedesem és önön vérem árán, az örök élet új reményét?

Készkess ég és föld, figyelj ide néma és élettelen termeszet, Isten angyalai hajoljatok le a földre lesni a nagy döntést, a választ, melyet a Szuz ad s melyen millók üdvossége nyugszik. Kész vagy-e, igénytelen názareti leányzó, kész vagy-e magányba vonult, szerény, tiszta Szuz, kész vagy-e a nagy világmegváltói muben közreműködni? Akkor is, ha ez neked szenvedést, gondot, hányattatást, hét tőrt és szíved hétszeres meghasadását jelenti?

A Szűz szólásra nyitja ajkát. Remegve lesik az angyalok a választ. S ki még egy perccel előbb megijedt volt és szűzességét féltette, egyszer csak habozás nélkül kimondja: — En csak egy szolgálóleány vagyok, az Úrnak szolgálója; legyen, ahogy az Úr akarja!

És úgy lett. Az irgalom csodája beteljesedett. S néhány hónap mulva, mikor a bűnös pogány világ még semmit sem sejtett közelgő üdvösségéről, egy istálló felett angyalok kara jelent meg s pásztorokat elbűvölő énekével zengette a megváltás, a béke, az újjászületés örömhimnuszát. S a jászol fölé, amelyben a világ üdve nyugodott, az ifjú anya, a szűz Megváltó szűz Szülője hajolt s a kisded feléje emelte örök bölcsességtől csillogó, végtelen szeretettől sugárzó tekintetét.

— Te vagy az én anyám s én a te teremtődl Te hordoztál méhedben s a te anyai emlődre hajtom kis fejem. Te voltál az első, aki a megváltás művében közreműködtél s te leszel mindig is az, aki hozzám fogod vezetni a szegény, megváltásra szoruló embereket.

Azóta, akik Jézust keresik, Jézus társaságában ott találják Máriát is, kegyelem napjának felvirrasztóját, az emberré lett örök Kegyelem boldog szülőasszonyát. Mária vezeti őket Jézushoz s mutatja be nekik Jézust, aki ugyan mindnyájunké, de az övé egészen

különösen. Mert az ő áldott méhének áldott gyümölcse.

*

Új pogányság éjszakája kísért ma is. Szent István nemzetének, az ősi „Mária országának" népeire rávetette magát az örök tagadás, a hit és tiszta erkölcs tagadása, Krisztus ellenségeinek tábora, az ő szellemük, az ő hitetlenségük. Sokan megtántorodtak, sokan alusszák a közönyösség végzetes, halálos álmát.

De ma is felharsan az angyali ének: Dicsőség Istennek s békesség a jóakaratú embereknek. Ma is szól az egyszerű hivők, jámbor pásztorok szózata: „Jöjjetek, lássuk a csodát; jöjjetek őt imádni". Ma is hangzik a kételkedők panaszszava: „Uram, hová menjünk?" S a barlang bejáratánál ott vár minket is Mária s aki az ő vezetésére hagyja magát, azt bevezeti Jézushoz, megtanítja az örök javak szeretetére, szívtisztaságra, igaz, élő hitre s akiben megvan a szív tiszta vágya az igazság után, az Jézusban felismeri az utat, igazságot és életet.

Nem véletlen, hanem isteni gondviselés, hogy ma is a Mária-tisztelet a legtermészetesebb út az Úr Jézus teljesebb megismerésére, megszeretésére, követésére; hogy azok jutnak legközelebb hozzá és az üdvösséghez, akik Mária lábaihoz térdelve imádják Betlehem szülöttét.

„Akik engem dicsőítenek — így szól Szűz Mária az Írás szavával, ahogy azt az Egyház liturgiája Szűz Máriára alkalmazza —, akik engem dicsőítenek, *örök életet nyernek.*"

Mutasd meg, hogy anyánk vagy!

Anyánk-e a boldogságos Szűz és milyen értelemben? Anyánk, mert Jézusnak anyja s mi Jézusnak testvérei vagyunk. Ezt a Szentírás az Isten kegyelmében élőkről világosan tanítja. Az Isten-fiúság (vagyis a megszentelő kegyelem) révén valósággal Isten gyermekeinek hívatunk és vagyunk, mondja Szent János

(I 3, 1), Szent Pál szerint pedig Jézusnak örökös társai vagyunk (Róm. 8, 17). Sőt nemcsak testvérei vagyunk Jézusnak, hanem valósággal a titokzatos *teste*, titokzatos tagjai annak a misztikus testnek, amelynek Jézus a feje (Ef. 3, Kol. 2). Mivel pedig Szűz Mária az Úr Jézus anyja, tehát bizonyos nagyon igaz értelemben már e címen nekünk is anyánk.

De anyánk a boldogságos Szűz azért is, mert a katolikus felfogás szerint ő minden kegyelemnek közvetítője, ő az „isteni malasztnak anyja". A malaszt pedig a mi lelkünk igazi, felsőbbrendű élete. Tehát Szűz Mária a mi lelkünk édesanyja. Ő esdi ki számunkra a mi igazi életünket és ebben az értelemben ő a mi lelki életünk forrása. A kegyelem igazi szerzője a Szentlélek, de ennek a kegyelemnek közvetítésében a szent Szűz közreműködik.

Anyánk a boldogságos Szűz azért is, mert Jézus a kereszten Szent Jánossal neki ajánlott mindnyájunkat. És az ő szívébe Jézus olyan meleg anyai érzést öntött mindnyájunk iránt, hogy Szűz Mária nem is tehet máskép, mint hogy gyengéd anyai szeretettel szeret minket. Ahogy a természetes életben az édesanya szívébe maga az Isten fektette bele azt a csodálatos melegséget, önfeláldozó gondoskodást és soha el nem apadó jóságot a gyermeke iránt, ugyanígy a természetfeletti rendben Isten maga tölti el a Boldogságos Szűz szívét kifogyhatatlan jósággal s anyai irgalommal irányunkban. Már ez az anyai szeretet maga is elég ahhoz, hogy Szűz Máriát igazi mennyei édesanyánknak tekintsük.

Szükségünk van-e mennyei édesanyára?

Igen bizony, szükségünk van rá. Egyszerűen azért, mert gyengék és támaszraszorulók vagyunk. Még sokkal inkább és sokkal komolyabb mértékben, mint ahogy a gyermek rászorul a földi szülőjére, édesanyjára, mert a földi édesanyára csak addig szorulunk rá, míg kicsinyek vagyunk. Mihelyt megnövünk s az élet-

ben önállóan elhelyezkedünk, inkább mi gondoskodunk a szüleinkről, mint ők mirólunk. A lelki és kegyelmi élet terén ez bizony fordítva van. Ezen a téren holtunk napjáig hihetetlenül gyámoltalanok, gyenge és törékeny gyermekek maradunk. Édesanyára, tehát támaszra, szeretetteljes gondviselőre mindig szükségünk van.

Roppant gyengék vagyunk pl. *hit* dolgában. Mikor mindenfelől durva hitetlenség vesz körül minket s egy egész világ törekszik kiölni szívünkből a hitet s emellett magunk is, befelé, oly ingadozók, homályosan látók, feledékenyek vagyunk, már csak a hit megőrzése s állandó felszítása szempontjából is szükségünk van valakire, aki egyrészt az erős hitnek elragadó példájával, másrészt Istennel való közbenjárásával erősítse bennünk a hitet. Hit nélkül lehetetlen üdvözülni s a hitet oly könnyű elveszteni, vagy legalább gyakorlatában ellanyhulni! Szűz Mária, mint mennyei édesanyánk, vagyis lelki életünk anyja, bizonnyal elsősorban azért imádkozik Istenhez, hogy az ő tisztelői a hitben soha meg ne fogyatkozzanak, benne állhatatosak maradjanak!

Aztán itt van a *tisztaság* kérdése, a bűn és a kísértések rettenetes hatalmával szemben. Ezer csábítással, cselvetéssel, dörömbölő erőszakoskodással húz-von bennünket a saját érzékiségünk lefelé s a bűnös környezet igyekszik megrontani minket és a kárhozat felé ragadni. Virágok közt járó gyermekek vagyunk, azonban a virágok közt mindenünnen kígyók s mérges tövisek leselkednek ránk s szomorú tapasztalás mutatja, hogy vajmi ritka az, aki egy életen át meg tudja őrizni magát a bűn halálos fullánkjától. Mily szomorú látni, hogyan bukik el, hogyan hull a sárba egyik lélek a másik után, sokszor a leggondosabb nevelés és a legjobb feltételek után is!

Azonban ha Szűz Máriát igazi mennyei anyánkként tiszteljük, neki bizonnyal egészen különös gondja lesz rá, hogy gyermeke el ne vesszen, kígyók és mérges tövisek között el ne pusztuljon. Ezért mondjuk

joggal, hogy a Mária-tisztelet a tisztaságnak és lelki erősségnek klasszikus iskolája. Szűz Mária az ő saját hófehér tisztaságának liliomos pajzsát tartja a gyermekei fölé!

S végül itt van az élet ezernyi *keserűsége,* gondja, bánata. Testi szenvedések, betegség, nyomorúság, éhség, munkanélküliség, megpróbáltatások. Lelki kínok: tépelődések, nyomott hangulatok, tanácstalanság, testvértelenség, üldözések. S itt van halálraítéltségünk nyomasztó tudata, a halál bizonyossága s közeledése... A halálé, amelyből pedig egy boldog vagy boldogtalan örökkévalóság függ. Mily rossz dolog szenvedni, kínlódni, halálba menni, ha nincs mellettünk senki, aki vigasztal, erőt ad, reményt fakaszt bennünk!

Szűz Mária ebben is mennyei édesanyánk, akire szükségünk van: ő a szomorúak legjobb vigasztalója, a bánkódók reménysége, a szenvedők, megpróbáltatottak, vergődők és haldoklók legédesebb reménysége. Oly jó szenvedni, ha tudjuk, hogy Szűz Mária velünk érez, gondol ránk, imádkozik értünk s feljegyzi a mi hűségünket, kitartásunkat, hősiességünket a szenvedés óráiban!

Boldogságos Nagyasszony, dicső mennyei Királynő! Az ősi egyházi himnusznak, az Ave Maris Stellá-nak szavával kiáltunk hozzád: *„Mutasd meg hát, hogy anyánk vagy!"*, Monstra te esse Matrem! Rád szorulunk nagyon, ma jobban mint valaha, mert megnehezült az idők járása felettünk!

Mutasd meg, hogy anyánk vagy s őrizd szívünkben a természetfeletti életet s annak alapját, a szent hitet! Míg mások elszakadnak tőled és az Úr Jézustól, sőt hadat izennek neki s valóságos irtóhadjáratot viselnek minden ellen, ami vallás, lélek, Isten és örökkévalóság, míg számtalanok meginognak a hitükben s lanyha, közönyös életet élnek: ne engedd, Szűz Mária, hogy mi is elpártoljunk Jézustól, az örök igazságtól, az egyetlen igazságtól!

Ne engedd, hogy elszakadjunk az egyetlen maradandó s örökké élő kincstől, a saját örök boldogsá-

gunk egyetlen alapjától! „Aki nem hisz az Isten-fiában, máris megítéltetett", mondja Jézus; édes, szent Szűz, ne engedd, hogy mi is valaha ezek közé a már élve elítéltetett, szegény kárhozottak közé kerüljünk!

Mutasd meg, hogy anyánk vagy, Mária, s tarts meg minket a te hófehér palástod árnyékában, a szent tisztaság, az erény, a szeplőtelenség fehérségében! Ne engedd, hogy a test incselkedései, a vér mámora, a kábulat, a láz, a gyilkos és lélekölő delírium rajtunk is erőt vegyen! Nem, mi nem a testnek akarunk szolgálni, hanem a léleknek; nem a romlásnak, hanem az örökké megmaradó életnek! Őrizz minket Mária, a szemek és a test kívánságától, a rossz társaság, rossz sajtó, rossz látványosságok mérgétől; őrizz a mindent elborító szennytől! S ami legfőbb: őrizz meg minket, édes Szűzanyánk, a saját benső gyengeségünktől, gyúlékonyságunktól, törékenységünktől!

És végül mutasd meg, Szentséges Szűz, hogy anyánk vagy akkor, amikor szenvedünk! Ma annyi gond és bánat nehezedik ránk, oly válságos időket élünk! Annyi köztünk a végletekig meggyötört, szinte már összezúzott lélek! Testi-lelki fájdalmunkban legyen erősítőnk a te képed, ó Fájdalmas Anya, aki a kereszt alatt szintén szenvedtél, még pedig mondhatatlant szenvedtél s oly nagy lélekkel, oly erős Istenbizalommal szenvedtél! Töltsön el minket is sötét óráinkban a közelgő feltámadás hite szent reménységgel! Lázban égő homlokunkat engedd trónod zsámolyához nyomnunk, Mária s ott nyernünk enyhülést, megpihenést s a harcra új meg új és mindig új erőt!

S ha majd a végső harcra indulunk, ha majd lelkünk elszáll testünkből s itthagy mindent, amit a földön szerettünk, ó dicsőséges, mennyei Anyánk, légy te akkor legsötétebb óránk gyámola, légy a halál borzalmai közt édes vigasztalónk! Elszálló lelkünket fogadd fel te a te szentséges, anyai kezedbe s vidd fel az örök tavasz, örök május, örök alleluja gyönyörűséges birodalmába.

Oda, Mária, ahol a te gyermekeid örökké vígad-

nak s örökké áldanak és magasztalnak téged, a lelkünk édesanyját, kit Jézus adott Anyánkul, vigasztalónkul, megmentőnkül!

Mutasd meg, Mária, hogy anyánk vagy!

Miért szenteljük a májust Szűz Máriának?

Először azért, mert a szűzi Királynőnek, Krisztus Anyjának a *legszebb* hónapot illik szentelnünk. Minden hónap az Istené s minden hónapban tiszteljük a szentséges Szűzet is, de van benne valami bájos és lovagias dolog, hogy a legszebbet valamennyi hónap közül, azt, amelyben minden zöldel s virágzik, annak a Szűznek különösebb tiszteletére szenteljük, akit Isten Fia is méltónak talált arra, hogy emberi természetének anyjává legyen. A boldogságos Szűz a legszebb a teremtmények között; ezért illeti őt a legszebb hónap az év valamennyi hónapja között.

Másodszor azért is Máriáé a május, mert május a *virágok hónapja* s Szűz Mária a legszebb virág az Isten kertjében. „Miként a liliom a tövisek között, olyan az én barátném az emberek leányai között." A Bölcseség könyvének ezt a szavát alkalmazzuk Máriára. Mária a tisztaság lilioma, a szeretet rózsája, a türelem passziflórája, az alázatosság ibolyája, a hűség nefelejcse, a remény repkénye, az erősség pálmája. Mikor Mária képét, Mária oltárát virágokkal díszítjük, eszünkbe jutnak az ő erényei, melyek mint kedves illatú virágok díszlettek Isten szeme előtt s melyek édes illatukkal lelkünket is az erények követésére hivogatják.

Harmadszor s legfőkép azért Mária-hónapja a május, mert a május, mint a *kikelet* hónapja, gyönyörű jelképe a boldogságos Szűznek. Hosszú, évezredes tél ült a lelkeken; Isten kegyelmének napja leszállt a bűnös emberi nem fölött. Ekkor, mint hosszú télre a május melege, napsugara, jött fel az emberiség egén a megváltás előfutárja, hajnalhasadása: a szent Szűz. S amint a május új rügyezést, új virágzást fakaszt

erdőn-réten, úgy keltette a lelkeket is új virágzásra a boldogságos Szűz megjelenése, mert ő hozta fel lelkünk egén a Napot: a világ Újjáalakítóját, Jézust. S ma is úgy van, hogy ahol a boldogságos Szűzet tisztelik, ott felvirágzik a hitélet, rügybe szöknek a lelkek, nemes hajtások, fakadó bimbók, tiszta virágok nyiladoznak mindenütt. A Mária-tisztelet magával hozza a lelkekbe a Napot, beviszi szívünkbe Jézust kegyelme teljével, fényével, melegségével, éltető erejével.

Jöjj, Május Királynője! Elernyedt, megdermedt lelkünkbe hozz új tavaszt, új virágzást, új életet!

A legszebb májusi oltár.

A legszebbet a Legszebbnek! Ez az elv teremtette meg a bájos májusi Mária-kultuszt. A legszebb hónap legszebb örömeit, legszebb virágait, legszebb énekeit tavaszias koszorúban hozzuk a teremtmények legszebbikének: annak lába elébe, akinek tiszta szépsége az Urat is elbájolta s mint a kagyló a gyöngyöt, úgy vonta méhébe az Isten Fiát, az örök Igét.

A májusi ájtatosság modern ájtatosság: nem sokkal több, mint száz éve kezdték egészen magánúton, a hívek találékony szeretetének önkéntes megnyilatkozásaként. A példa hatott, az eszme terjedt s az a pszichológiailag érdekes a májusi ájtatosságon, hogy aki egyszer résztvett benne valahol, az a maga otthonában is siet azt meghonosítani. Hisz oly kevés kell hozzá s oly szép az, oly idilli, oly megfelelő az ősi Mária-kultusz gondolatának. Igy terjedt a májusi ájtatosság faluról-falura, városról-városra, országról-országra.

Emlékszem amerikai teológus-kollégáimra az innsbrucki egyetemen: nekik a májusi ájtatosság még egészen új dolog volt, de mihelyt egyszer-kétszer látták, mindjárt kimondották: ezt be kell hoznunk tengerentúli hazánkban is!

Nálunk Magyarországon alig akad város vagy

falu, melyben ilyen vagy amolyan formában ne tartanának május havában — rendesen az esti órákban — naponta májusi ájtatosságot. Ilyenkor a hivők versenyeznek az áhítatban: hozzák a gyertyát, a virágot a májusi oltárnak s a nap fáradalmaitól tikkadt lelkük kedves, családias ünneplésre gyűl össze estente a fehér Mária-oltár előtt. És énekelnek... éneklik a kedves, meghitt Mária-dalokat, a gyermekek, az apák s a nagyapák egymás mellett... és ragyog a szemük és elmereng a lelkük azon, milyen szép is lesz majd egykor az az örök, mennyei május, amikor nagyapák, apák és gyermekek és minden nemzedékek térnek meg egy emberélet riasztó fáradalmait kipihenni a Szűz lábainál, az örökké lobogó fényességek honában, örökké virágzó rózsák és liliomok között...

Oly szépek ezek a májusi ájtatosságok, ezek a májusi hangulatok, ezek a májusi oltárok...

És mégis — nem az oltár, nem a gyertyafény, nem a virágdísz a legszebb a májusi ájtatosságon; nem az ének, nem az öröm, nem a hangulat. Ami a májust májussá s a mi májusi oltárainkat igazán drága, menynyei érzetek mágneses centrumává s hitéletünk egyik büszkeségévé teszi, az egészen más, az az a láthatatlan Mária-képes, tiszta oltár a lelkek mélyén, melynek szépségéhez képest Rafael-madonnaképek és délszaki virágdísz, orgonabúgás és orgonaillat merő külsőség, burkolat, mellékesség. A legszebb oltár — a te *szíved,* Mária lovagja, Mária leánya, ha igazán ez vagy s nem hazugság a melleden a Mária-érem!

Érték csak egy van a földön: az emberi lélek, az egyéniség. Érte van minden, ami van. Érte alkotta Isten a világot, a dalt, az oltárt. Benne, egyedül benne leli meg teremtői bőkezűségének méltó ellenértékét a világ Ura. Neki semmi más nem kell. Egy emberlélek, egy emberszív, melybe ő a fizikai élet mellett belélövelheti a természetfölötti élet energiáit, hő- és fényforrásait: ez neki több, mint az egész csillogó tavasz, az egész káprázatosan szép és megrázóan hatalmas, de lélektelen világegyetem.

Nem a gyertyafényben s az orgonahangok olvadásában van istennek öröme, hanem abban a nyolcéves gyermekben, aki először teszi össze kis kacsóját úgy-ahogy öntudatosan s naiv erőlkodéssel iparkodik „jó lenni" a templomban s ájtatosan imádkozni az Isten Anyjához; meg abban az élettől megtépázott férfiemberben, aki megalázkodva, megtörve sullyeszti szemét a földre s halk fohászkodásban vallja meg az Úrnak, hogy rajtakívül hiúságok hiúsága minden; és legtöképpen abban az ifjú- vagy leányszívben, mely öntudatosabb életre, önmagának birtokára ébredve, nem él vissza szabadságával, hanem rendbeszedi rendetlen vágyait és nyíló érzelmeit s az Ő törvényét ismeri el legfőbb úrnak önmaga fölött...

Kongreganisták, Mária gyermekei! Keljetek szent versenyre május szép havában. Ki állít legszebb oltárt a Szent Szűznek? A legszebb májusi oltárt *a saját szívében?* Kiben lesz legtöbb öröme a Szűznek? Kinek arcáról, kinek egész viselkedéséről, kinek belső életéből fog legszebben elősugározni az a bájos összhang, az a fényesség, az a májusi derű, mely a lelkek szentélyében álló Mária-oltárnak természetes megnyilatkozása szokott lenni?

Ó, éljetek májusi életet és szívetek élő Mária-oltár legyen! Legyen ez a szív még oly vétkes és gyarló: tisztítsátok meg, tartsatok benne takarítást a legjobb fertőtlenítő intézmény: az őszinte gyónás által. Vonjátok be aztán e megtisztított szívet a jó szándék, a természetfölötti törekvések, az Isten szeretetének aranyhálójával és gyujtsátok ki közepén az áldozatkész, éber, vigyázó, óvatos, el nem alvó gondoskodás: a lelki élet tüzét. És rakjatok köréje virágot dúsan és bőven: liliomot — tudjátok, úgy-e, hogy ez mit jelent? — és nyíló rózsát és ibolyát és nefelejcset! Tisztaságot és szeretetet, alázatosságot és állhatatos hűséget! És kerítsétek körül az egészet az istenfélelem és veszélytkerülő óvatosság sűrű bozótjával és futtassátok be ezt is a keresztény reménység örökzöld folyondárjával... És készen a szentély: a legszebb édenkert s a

legszebb májusi oltár, mely az Égkirálynő szemét megörvendeztetheti.

És a Nagyasszony, május Királynő-asszonya, ha letekint csillagos trónjáról május estéin a földre, úgy-e észrevesz bennünket is? Úgy-e örül a mi szívünknek is? Úgy-e szól isteni Fiának, hogy csak erősítsen, lelkesítsen bennünket, vonjon a sorunkba minél több hervadatlan tiszta szívet, terjessze eszméinket, növelje a „fehér sereg" táborát. Őrizzen meg bűnös vágyak nem éltető, de perzselő tavaszától minél többeket s állítson be minél több halhatatlan ifjú lélekbe örökre hervadhatatlan, Mária-képes május-oltárt!

Májusi sejtelmek.

Amikor hosszú téli álom után megrezzen az erdő, mintha az élet fuvallata járná át s keltegetné ébredésre a megdermedt fákat, olyan sejtelmes álom-féle vonul végig a néma erdőn, a letarolt, csupasz galyak közt; valami fellélegzés, valami vágyás melegebb, szebb napok után; boldog előérzete a közelgő kikeletnek, fák rügyezésének, madarak énekének, csermely csobogásának, szelíd verőfénynek... S ilyenkor a felébredt fák és cserjék mintha összebólogatnának s azt kérdeznék egymástól, meg a susogó pataktól: „Ez az? Itt van már? Jön már a — tavasz?"

Valami hasonló reménykedő, vágyó, epedő sejtelem vonul most végig a lelkeken Európa-szerte, a lelkeken, akik megdermedtek már a rettenetes télben, a vért is megfagyasztó, több mint ezernapos halálos förgetegben. Békejelek s békehírek szállingóznak errearra; komolyan még nem hiszünk bennük, de mégis sejtve kérdjük s vágyva várjuk, hogy: hátha mégis? Hátha egyszer már csakugyan és igazán megjön a béke? Lesz május nemcsak a természetben, hanem a lelkekben is?

Hogy meglesz-e a béke s vele a hazatérés, a nyugalom, a rend — azt ma csak a jó Isten tudja a mennyben s a nagybankárok a földön. Ez utóbbiak csinálták

a háborút, amely végeredményben kalmárháború: kereskedők és pénzkirályok üzleti játéka. Ezek kezdték, ezek kényszerítették háborúra a kormányokat; ezektől is függ, hogy mikor elégelik meg a mérkőzést s a rájuk nézve minden háborúval együttjáró nagyszerű meggazdagodási alkalmat. Valószínű, hogy elhúzzák, ameddig csak lehet.

Mi csak egyet, helyesebben kettőt tehetünk a békét illetőleg: *imádkozunk* Istenhez, hogy rövidítse meg megpróbáltatásunk napjait s ne engedje, hogy önző, pénzsóvár emberek a maguk anyagi hasznáért százmilliókat dönthessenek nyomorba, gyászba, szenvedésbe; — s e kötelességünket gyönyörűen teljesítettük most, március 25-én is, amidőn a világ összes kongreganistáival egyesülve, béke-ájtatossági napot tartottunk. Az ország számos helyén végezték ezt az ájtatosságot megfelelő külső dísszel is és sok ezerre tehető ama szentáldozások száma, melyeket e napon a magyar kongreganisták a békéért felajánlottak.

A másik, amit tehetünk s amit tennünk kell a béke érdekében: készüljünk már most arra a belső *megújhodásra,* melyre a háború után szükség lesz s ezzel is váljunk érdemessé Isten előtt a béke áldásainak mielőbbi élvezésére. Mert a háború utáni új korszakba csak annak lesz joga emelt fővel belépni, aki részt akar venni a nagy erkölcsi újjáalakítás munkáiban, amelynek szükségességére a háború megtanított.

Ez a háború három tényezőnek volt eredménye: az önzése azon kalmárhad részéről, mely a modern államokra teljességgel ránehezedett és sajtója révén százmilliók gondolkodását rángatja a maga céljai felé; a mi részünkről pedig az öntudat hiányáé és a lomhaságé, amellyel a pénzimádás ördögeinek cselvetéseit sem fel nem ismertük, sem vele szemben szervezkedni s ellenállást kifejteni nem siettünk. Háború után ennek másképp kell lennie. A keresztény népeknek fel kell ébredniök. Észre kell venniök, hogy eddig az engedelmes kos szerepét játszották, amelynek hátán az ellenség — az igazi, a titkos, az itthoni — lovagolt.

Le kell rázniok a rabbilincset, igát, szemellenzőt, melyet az Istent és erkölcsöt nem ismerő tábor az ő sajtojával és aranyával rájuk rakott. Látniok kell világosan, hogy boldogság, rend, béke s társadalmi jólét csak ott van, ahol keresztény szeretet és hitélet van s hogy a háborúnak egyetlen biztos ellenszere: a keresztény népek tömörülo szervezkedése az önzést hirdető s gyakorló anyagelviséggel szemben.

Ennek a szervezkedésnek és megújhodásnak azonban *belülről* kell kiindulni. Nem elég itt az elkeseredés, a zsidószidás, a mégoly jogosult antiszemitizmus. Ez csak negatív, tagadólagos kapocs. Erősek csak akkor leszünk, ha *hitéleti alapon szervezkedünk,* ha mindenekelőtt önmagunkat javítjuk s újítjuk meg. Diadalokat csak majd úgy aratunk, ha mindenekelőtt önmagunkban visszük diadalra az Úr Jézusnak békeszerző, boldogságtermő parancsait.

Ezért kell kongregáció. Ezért nem szabad sem visszariadni a kongregációi szervezőmunka folytatásától, sem ellankadni a meglevő kongregációkban a folytonos munkában könnyen előálló elfáradástól. Kongregációra szükség van *mindenütt,* falun és főleg városban, nők és *főleg férfiak között,* felnőtteknél s az ifjúság körében, mert csak ahol hitbuzgalmi egyesületi alapon folyik a szervezkedés, csak ott talál az egyes ember megfelelő támaszra és buzdulásra, csak ott nyilvánul meg a sokaságban rejlő mágneses erő.

Május a mi hónapunk: Nagyasszonyunk virágos hónapja. A vörös szocialisták maguknak szeretnék lefoglalni e szép hónapot. Ne engedjük! Ellenkezőleg: ez a hónap legyen az új buzgalmú kongregációi szervezkedés hónapja. Verbuváljunk, toborozzunk a fehér zászló alá új csapatokat, létesítsünk megfelelő előkészítés után új Mária-társulatokat. A meglevők pedig induljanak új virágzásnak, kedveskedjenek új és új tavaszi virágokkal, tavaszi élettel, tavaszi dísszel a Május Királynéjának!

Így válik leghamarabb valóra mindaz, ami ma csak édes májusi sejtelemként járhatja át a lelkünket!

Május illatos havában...

Budapestnek körútain zsidó képkereskedések kirakataiban is gyönyörű nagy Mária-képeket látni. Nők, leányok nyakában, gyakran protestáns, sőt zsidó leányokén is igen csinos és ízléses Mária-medáliák: az egyszerűbbeknél egyszerűbb, a gazdagabbaknál néha pazar, szép kivitelben. S májusi ájtatosságokon, szép zárdatemplomokban nem ritkán látni embereket, de nem is egyével, nem is tízével, hanem húszával, akik egyébkor nagyon békét szoktak hagyni az Isten házának s a vallás gyakorlatainak.

Mi ez mind? Titok, melyet a május fejt meg.

A Mária-tisztelet a május a katolikus vallásban. A szelíd napfény, az illat, a virág, az édesség, a báj. A Mária-tiszteletben a mi hitéletünknek az a bájos, belső gyönyörűsége nyilatkozik meg, amely éppen úgy hat a lélekre, mint a természetre a hónapok legszebbje. A rozsdalelkű, kérgesszívű, kiélt velejű világfi sem tud ellenállni a varázsának.

Nemcsak a Mária-tisztelet képviseli vallási életünkben a kifelé is ható varázsos elemet, de bizonyos, hogy egyik igen szép és megnyilatkozási módokban kimeríthetetlenül gazdag eszköze a lelki kincsek vonzó erejének. Ahol Mária-tisztelet van, ott a vallásnak nemcsak igazsága, de szépsége is érvényre jut s a szépség époly hatalmas vonzóerő, mint az igazság. Amaz az értelmet győzi meg, emez a szívet köti le.

A mi hitéletünkkel szemben épp azért oly sok az elfogultság és elzárkózás, mert az emberek nem ismerik annak *szépségeit*. A szép mindig vonz, de aki nem veszi észre, azt persze nem vonzza. *Ignoti nulla cupido:* az ismeretlen — kívánatlan. A legnagyobb bajok egyike, hogy az emberek nagy tömege ridegen elzárkózik a vallásosság elől, fázik tőle, fut előle, nem szeret róla hallani sem; holott „ha tudná az Isten ajándékát", ha tudná, mily szép a kereszténység belülről s közelről nézve, ha ismerné a lelki élet szépségeit, tíz

közül 9 esetben örömmel, hálásan s boldogan sietne a legbuzgóbb vallásosság zászlaja alá.

Mert szép a mi hitünk, akár a május, szép minden ízében. Gyönyörű szép annak alkotója, Jézus: az ő istenemberi nagyságában és előkelőségében, az ő emberszeretetében és leereszkedésében, az ő lángoló szent Szívének áldozatkészségében, az ő emberfeletti hősiességében, amellyel értünk tűrt és kínhalált szenvedett. Szép az Úr Jézus az ő feltámadásában, az ő mennybemenetelében, az ő mennyei dicsőségében, szép az ő végítéletet mondó, örök boldogságot és örök kárhozatot osztó hatalmasságában.

Szép az Úr Jézus az ő Egyházában, az ő milliónyi vértanujában, szentjében, szűzében, hitvallójában, hithirdetőjében, szép az ő tanaiban, szentségeiben, szertartásaiban, szép az ő vigasztalásaiban, amelyekkel a szenvedőt, a kételkedőt, a vándorlásban ellankadót, a csüggedőt, a haldoklót, a megtérő bűnöst körülveszi. Szép az ő mennyországában, amelyben szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szívbe nem hatolt boldogságok egész özönében fürdeti, ittasítja, tüzesíti híveit. Szép az ő édesanyja, Mária, az ő hótiszta fehérségében, szűzies tisztaságában, szeplőtelen erényéletében, Jézus-szeretetében, ember-irgalmasságában, az ő örök küzdelmeiben a sátán s mindaz ellen, ami rossz, ami csunya, ami alacsony, ami Isten-ellenes, ami lelket-beszennyező.

Szép a *mi hitünk* az ő hatásaiban: abban az új világban, amelyet teremtett. — Ó, hiszen ami szép és nemes a mai kultúrában van, mind a kereszténység eredménye s még akik mérföldnyire távol állnak is ma már a kereszténységtől, voltaképpen öntudatlanul is mind abból élősködnek, ami szépet s nemest a kereszténység vitt bele a lelkek világába. Szép a mi hitünk az ő hőseiben, az ő hű gyermekeiben: a jó apákban és jó anyákban, a hitvesi hűségben és lovagiasságban, amely az ő szerzeménye s találmánya, szép a gyermekek jólneveltségében és ártatlanságá-

ban, a mi leányaink hófehér érintetlenségében és tavaszias lelki üdeségében, a mi ifjaink nemes önfegyelmezésében és öntudatos, harcokban edződő tisztaságában, szép a mi papjaink apostoli buzgalmában, tiszta életében, a mi szerzeteseink lemondó lelkületében, a mi apácáink hősies önfeláldozásában s világtól elkülönült zárkózottságában, szép a mi hithirdetőink heroizmusában, a mi vértanuink soha ki nem haló lelki arisztokráciájában, szép a mi betegeink s haldoklóink megnyugodó, Istenben bízó türelmében s a mi temetőink békés, feltámadást hirdető nyugalmában.

Láttatok egy fehérvasárnapi első szentáldozást? Láttatok fiatalembereket, fiatal leányokat áldozni? Láttatok nagyszerű nagyheti szertartásokat? Hallottátok a lamentációk vagy a Circumdederunt izzó kesergéseit s a feltámadási halleluják vagy az ezer férfi torkából felszakadó pápai himnusz diadalmas akkordjait? Láttatok fiatal leányt pirulva s felháborodva térni ki a szenny útjából, amely előtte s elébe hömpölygött? Láttatok gondteli, terhek alatt roskadozó férfiakat a gyóntatószékből kijönni megkönnyebbült arccal, gyermekdeden boldog léptekkel?

Láttatok apácát sürgölődni a ragályos betegek között, akik mindenikével úgy bánt, mintha tulajdon édes testvére volna? Láttatok egy papszentelési szertartást? Láttatok síró asszonyokat, szenvedőket, megtörteket térdelni a fájdalmas Szűzanya képe előtt? Ha igen: tudhatjátok, hogy a vallásban, a mi hitünk gyakorlataiban olyan szépségek, olyan vigasztalások, olyan magasztosságok lakoznak, aminőkről fogalma sincs a rajta kívül álló világnak s amelyek, ha érzékkápráztatásban nem is, de belső érték és édesség dolgában felveszik s ezerszeresen meg is nyerik a versenyt minden földi örömmel, élvezettel, ujjongó, hejehujázó életvidámsággal szemben.

„Amazok" ezt nem értik meg. Ők nem tudják, mi az a Jézus, mi az a Mária, mi az az áldozás, mi az a mennyország. Ők csak azt tudják, mi a bor, mi a pezsgő, mi a színház, mi a bál, mi az eszem-iszom, mi

az érzéki szerelem. Boldogtalanok! A boldogságnak a torzképeit ismerik: az igazi boldogság forrását nem.

Május illatos havában, kongreganisták, tegyük fel magunkban azt, hogy ezt az illatot, a mi hitünk, a mi Mária-tiszteletünk és Jézus-imádatunk illatát mélyen be fogjuk szívni magunkba; oly mélyen, hogy majd még másoknak is tudunk juttatni belőle, mindenkinek, akihez csak elérünk. Nem igavonó állatai, hanem lelkes szeretői legyünk a mi kincseket érő szép vallási világunknak. Nemcsak a terheit fogjuk érezni s talán nyögni is a mi hitéletünknek, hanem az édességeit is fel fogjuk találni. Addig nem nyugszunk, míg édesnek nem érezzük az imát, az áldozást, a lelki dolgokkal való foglalkozást, az apostolkodást. És vigyük ki ezt a májusi hangulatot, ezt a lelkesülést a mi szent hitünk iránt az embertársaink közé is. Legyen főörömünk, ha körülöttünk is virágzik a hitélet, ha körülöttünk is, a mi közreműködésünk folytán is terjed az örök értékek és örök érvényű gondolatok megbecsülése, a tiszta keresztény erkölcs, a hithűség, az Úr Jézus szeretete, a Boldogságos Szűz tisztelete, a lelkiesség és eleven, pezsdülő kereszténység.

Erre használjuk fel a májust is. Karoljuk fel azokat a szívhezszólóan szép májusi ájtatosságokat, vigyünk beléjük új életet, új díszt, új költészetet. Kövessünk el mindent, hogy a kongregációi élet, a lelkeknek ez az állandó májusi virágzása igazán méltó legyen nevére s hagyományára; járjunk el nagyon lelkiismeretesen az összejövetelekre, főleg pedig a közös áldozásokra; végezzük az erénygyakorlatokat, szervezzük a szakosztályokban vagy azokon kívül az apostolkodás minden nemét és munkáját.

Május, te virágfakasztó, lelkeket csókoló, új életet teremtő május, Mária hónapja, jöjj el a szívek világában is! Gyarapítsd azok számát s növeld azok bizalmát, akik a május Királynője „keneteinek illata után futnak", akik szeretik azt a virágzást, amelyre nem jön soha lombhullató ősz, sem dermesztő tél, akik

vágyódnak az örök tavasz és örök május után, oda, ahol az örökélet napja ragyog: Jézus, s az ő hajnalpírja: Mária!

Szűz Mária hónapja.

Virágfakasztó május — Mária hónapja. Legszebb díszébe öltözött a természet s a természetfölöttiség gyermekei is sietnek legszebb díszükbe öltözött lélekkel köszönteni a Legszebb Virágot, a Szentlélek arát. A májusi ájtatosságok édes varázsa fonja körül a szíveket; még a hitetlen is, még a tisztátalan is olyan honvágyfélét érez ilyenkor az Örök Május hajlékai felé s néma ámulattal hódol az égi Szűzvirágnak.

A kongregációk különösen meg szokták ülni a májust, hiszen a kongregáció a Mária-tisztelet iskolája. Sőt azt mondhatnók: a kongregáció is egy május hó: a lelkek kivirágzása, bimbóba ömlése, égi vágyak, mennyei illatok befogadása ég felé tárult emberszívekbe. A jó kongregáció olyan, mint egy májusi oltár: csupa lilioma a tisztaságnak, csupa rózsája a szeretetnek, csupa nefelejcse a hűségenk, csupa passziflórája a türelemnek, csupa tömjéne az istenimádatnak, csupa gyertyája a lelki éberségnek, csupa illata az erényességnek s valamennyi között a középpontban a Máriakép, a Szűzanya gondolata, akit szeretünk, aki felé vágyódunk s akitől minden szépségünket s ragyogásunkat vesszük. Minden kegyelmet ő eszközöl ki számunkra isteni Fiától s minden teremtmény közt ő közelítette meg leginkább az Istent.

Veszitek észre, hogy a Mária-tisztelet, a május, a kongregáció mennyire időszerű, mennyire áldásos dolgok? Mire van a mi hithideg korunkban, az istenfeledés és bűnös anyagiasság századában nagyobb szükség, mint liliomos eszmékre, meleg Jézus-szeretetre; mire van az érzékiségnek mindent elperzselő, tikkasztó áradatában nagyobb szükség, mint a tisztaság tiszteletére, a szűziesség és makulátlanság fennen hirdetésére, ami pedig minden szónál és minden elmé-

leti tanításnál százszor meggyőzőbben ragyog reánk Mária eszmei alakjáról s a májusi oltárról?

Jöjjetek, keresztények, jöjjetek Jézus anyjához s tanuljatok tőle tisztaságot, szeretetet, hűséget! Jöjjetek megkísértettek s tanuljatok tőle hősies szilárdságot az erkölcsi szépben és jóban! Jöjjetek, bűnösök és fehéredjetek tisztára az ő liliomainak ragyogásában! Jöjjetek férfiak és tanuljatok az Erős Asszonytól hitvallói bátorságot! Jöjjetek ifjak és leányok és tanuljatok a Tisztaságostól szűzies szemérmet, önfegyelmezést, tisztaságot! Jöjjetek, asszonyok s tanuljatok tőle hűséget a kereszthordozásban, az Isten szeretetében, a gyengédségben s alázatosságban és a keresztény női méltóság megbecsülésében! Jöjjetek mindnyájan s legyetek Mária példaképe szerint Jézus hű szolgái, lelketek buzgó gondozói, az örökkévaló értékek lelkes ápolói!

Május Királynője! A sátán uralmát törd meg a lelkeken ma is és terítsd ki fölénk védőn égszínű palástod!

Május királynője.

Tavasz virradtával a lelkek is újra ébrednek s akiben katolikus hitbuzgóság van, ilyenkor a lelke mezején is előkeresi a legszebb virágokat, hogy azokat a lelkek tavaszának nagy életrekeltője, a Boldogságos Szűz oltárára helyezze. A természet ébredésével eszünkbe jut a lelki felébredés is, melynek a Szent Szűz volt első hajnalhasadása s valami nagyon természetesnek, megfelelőnek és szépnek találjuk, hogy ilyenkor a lelki ébredés megindítóját is külön ünnepeljük. Ez májusnak, mint Mária hónapjának eredete, ez az a gondolat, melyből a májusi ájtatosság eszméje fakadt.

Mária gyermekei, a kongreganisták nem érhetik be a májusi ájtatosságok külső fényével; tudják jól, hogy ének és ima, orgonaszó és gyertyafény, virágillat és koszorúk csak annyit érnek, amennyi lelki tar-

talmat, belsőséget, ájtatosságot s őszinte hitbuzgalmat kifejeznek. A legszebb Mária-ének a Krisztus-követés, a legszebb májusi oltár az Isten kegyelmének fényárjában fürdő lélek; Szűz Máriának legtöbb örömet az okoz, aki hitből él és mint egykor a Szent Szűz, az istenszeretet és krisztushűség virágaival szövi tele egész életét.

Nekünk, magyar kongreganistáknak a nemzeti gyász és szenvedés éveiben különösen jólesik májust ünnepelnünk. Rendületlenül él szívünkben a hit, hogy *Magyarország patronája nem hagyja el a népet, melyet neki Szent István király felajánlott* s hogy miként a jó anya főleg akkor visel gondot gyermekére, mikor az beteg és szenved, úgy ő is kettőzött anyai szeretettel s részvéttel virraszt felettünk, mikor nagy bajba jutottunk. Lehet, hogy Isten bölcs gondviselése hosszabb időre szabta ránk a vétkeinkkel annyira megérdemelt büntetést, de hogy Szűz Mária oltalma nem fog bennünket cserbenhagyni, hogy Mária országa fog még látni virágos, derűs, zavartalan májust, új tavaszt és virágzást, erről a reményről lemondani nincs semmi, semmi okunk.

Sőt tudjuk, mi siettethetjük is az Isten kegyelmének újra ránk mosolygását. Mennél teljesebb mértékben vonjuk le a tanulságot a keserű intelemből, melyet Isten ránk mért, mennél hamarabb gyógyulunk meg lelki betegségeinkből, melyekből nyomorúságaink folytak, annál hamarabb fog kisütni felettünk Isten kegye s Boldogasszonyunk oltalma; rajtunk áll tehát, hogy a gyógyulást és nemzeti feltámadást siettessük.

Fogjunk tehát össze, testvérek s május éltető fuvalma újítsa meg buzgalmunkat a lelki életben s Szűz Anyánk szeretetében is. Minden legyőzött kísértés, minden hűségesen teljesített kötelesség, minden táplálkozás a lelki élet természetfeletti forrásaiból, minden jó ima, áldozás önmegtagadás, nemcsak magunkat egyénileg visz közelebb a nagy célhoz, hanem nemzeti feltámadásunk óráját is sietteti.

Adja Isten, hogy ily értelemben ülhessünk mielőbb egészen boldog és egészen virágos májust! Szűz Anyánk segítse hozzá benne bízó gyermekeit!

Május a lelkekben.

Amint van tél a természetben, úgy van a lelkekben is. Szerencsére ezzel szemben áll az is, hogy amint a természetben van május, úgy van a lelkek országában is.

Időnkint egész országok hitéletére ráborul e tél, amit úgy neveznek, hogy hitközöny; dermesztő jég üli meg a lelket, hideg szellők járnak, hitetlenség, istenfeledés tarolják le a lelkek birodalmát. Szenny és sár jár a tél nyomában: bűnök, erkölcstelenség, belefulladás az anyagba, a testiségbe, az evilágba. De aztán jön az Isten kegyelmének enyhe fuvallatára tavasz is, hellyel-közzel felengednek a lelkek, leolvad róluk a jégkéreg s rügyezni kezdenek a fák...

A magyar katolikusság életén is soká ült a tél, az a dermesztő, ködös, kártékony hitközöny, amelyben a XVIII-ik és XIX-ik század „felvilágosult" eszméi, a hitújítás okozta egykedvűség s a liberális és jozefinista kor anyagisága borította a lelket. A telelő pusztaságokon szabadon és akadálytalanul száguldott a jéghideg bóra: a vallásgyűlölő szabadkőművesség és szabadgondolkodás, amely már a közönynél sem állt meg, hanem egyenesen vallásgyűlöletet hozott s Isten trónjának megdöntését célozta. Magyarországon borzasztó hatalommá vált ez az irány: színház és napilapok, regények és katedrák álltak a szolgálatában; ami csak élt és pihegett, úgyszólva mind a vallásellenességnek eszméit szolgálta s terjesztette.

Hála Istennek, ez a kettős tél: a hitközönyé és istentagadásé erősen múlóban van. Egyrészt a magyar katolikus papság tagadhatatlanul nagyobb buzgalma, helytállása, erőfeszítése, másrészt a világi katolikus hivők lelkes tömörülése főleg az egyesületi életben,

új tavaszt hoztak hazánk hitéletére. Idősebbek állítása szerint mai hitéletünk mégis csak jelentékenyebben magasabb fokon áll, mint csak a 20 vagy 30 év előtti is.

A lelkek májusának felfakasztásában kétségtelenül nagyfontosságú szerepe volt a Szent Szűz tisztelőinek, a kongreganistáknak is. Elmondhatjuk: a nagy katolikus újjáéledés kezdőpontja teljesen összeesik a Mária-kongregációk fellendülésével. A kongregációkban nevelődtek az első öntudatra ébredt katolikus férfiak és nők, ifjak és leányok, akik megelégelték a vallástalanság és hitközöny hencegő, de tartalmatlan s átkos uralmát, a jelszavakat nem vették többé készpénznek s ráeszméltek a komoly katolikus hitélet boldogító s társadalmat átalakító, felfrissítő, megújító erejére. Ma is szinte azon ismerszik meg egy-egy város vallási életének emelkedettsége, hogy működik-e benne jóravaló férfi- vagy női kongregáció.

Szűz Mária ezúttal is, minálunk is tavaszthozó, rügyfakasztó királynőnek, a lelki május életrekeltőjének bizonyult! A komoly katolikus hitélet, úgylátszik, elválaszthatatlanul összenőtt a Boldogságos Szűz nagyobb tiszteletével. „Ahol Mária van, ott van Jézus is".

De amily hálával köszönjük meg Isten kegyelmét, amelynek fuvallata a tél derét elüldözni kezdte, époly igyekezettel kell helytállnunk tovább is, hogy a megkezdett „kikelet" abban ne maradjon, hogy a tavaszra gyümölcsérlelő nyár is következzék a magyar katolikusok lelkében.

Mert ez még nem nyár, ami van, legfölebb ígéretes tavasz. Május, de még nem augusztus. Még mindig nagyon sok a megtétlen munka, nagyon sok a dermedt lélek, nagyon sok helyen ott van még a hó vagy legalább is a sár és kietlenség, amelyet a hosszú tél okozott.

A kongreganista testvéreknek, mindegy, felnőttek-e vagy ifjúság, férfiak-e vagy nők, tovább kell dolgozniok, hogy a hit fénye s a katolikus lelkiség melege

teljesebben mint eddig, vegye birtokba a lelkeket. Ó, hisz annyi még a teendő mindenfelé! Városaink templomi élete, a szentségek vétele, a prédikációrajárás, szentgyakorlatok végzése, a hit bátor megvallása, az Egyház szeretete, az erkölcsös, tiszta élet még nagyon sok kívánnivalót mutatnak fel. S a félreszorított hitetlenség sem akar belenyugodni abba, hogy csatát veszített; mindig újra és újra megkísérli visszaszerezni hatalmát. Az egyiket modern babonákkal, spiritizmussal és teozófiával hódítja meg, a másikat erkölcstelen regényekkel, színdarabok és mozidarabokkal, kicsapongó mulatozással, tánccal, szemérmetlen öltözködéssel igyekszik erkölcsileg tönkretenni a harmadikat, a munkásembert a szociáldemokrácia Isten- és hazatagadásával, fantasztikus ígéretek s lázálomképek ecsetelgetésével törekszik levenni a lábáról.

Azt kérdezed, testvérem, mit tehetnél te a lelkek májusának élesztgetésére, a vallástalanság jeges áramlatainak meggátolására? Legyen meggyőződésed, hogy igenis sokat tehetsz, ha komolyan akarod. Bízzál a Szentlélek kegyelmében, bízzál a Szűzanya pártfogásában, elmélkedjél és gondold meg: saját helyzetedben, saját képességeddel mit tehetsz. Nézz körül környezetedben: hol van rád szükség, mit tehetsz, miben segíthetsz. Mindenekelőtt pedig: járj buzgón a kongregáció gyűléseire, a májusi ájtatosságokra, áldozzál gyakran s akkor a saját szíved fog mindig jobban áttüzesedni s az a szent tűz, melyet a lelki élet kebledben lángragyujt, minden szónál jobban fog buzdítani, irányítani, megtanítani arra, hol van a te apostoli közreműködésedre legnagyobb szükség.

Május királynője, országod égi őrzője, magyar lelkek tavaszának meghozója: éleszd bennünk, gyermekeidben ezt a szent tüzet s használj fel minket is eszközül, hogy minél több honfitársunk lelkében ragyogjon ki az örök tavasz előjele: a kegyelmi s lelki élet!

Szent öröm hónapja, május...

Május a virágok hónapja, a tavaszé, a tiszta örömöké, a természet ébredéséé, új birtokbavételéé az ember által. Vége a fagyoknak, a zimankós, csunya, sáros, locspocsos és sötét téli napoknak; nem kell már fűteni, kemence mögé kuporodni, hogy az emberben meg ne fagyjon a lélek; ki lehet menni a szabadba, ahol napsütésben rügyeznek a fák, nyiladoznak a virágok és ezer édes sejtelmet keltve, mosolyogva, ígéretesen zsendül új tarkaságba a természet.

A földön azonban a dolgok legfőbb szépsége az: hogy szimbolum. Szimboluma, jelképe valami magasabbrendű szépségnek, aminek sejtetője, képe, halovány tükre csak mindaz, amit a szemünk lát s az érzékeink felfognak. A kikelet májusa is voltakép azért szép csak igazán, mert egy szebb és igazabb májusnak képe; azé a májusé, amely a lelkek mezőjén borít virágba tegnap még kietlen s szomorú tájakat; azé a tavaszé, amely nemcsak pár hétig vagy hónapig tart s nem merül ki biológiai folyamatokban, növénytani s hőtani jelenségekben.

A lelkünkben is lehet tél, lehetnek gyilkos fagyok, pusztító hóviharok, reménytelenségbe ejtő éjszakák. A lelkünknek is szüksége van napfényre, ébredésre, melegségre, rügyezésre, simogató, vigasztaló tavaszi fuvalmakra; szüksége van derűre s mosolyra; szüksége van gyümölcsígérő virágbabomlásra.

Öröm! Ki élhet meg öröm nélkül? Bármily ritka s csalóka vendég is az öröm ezen a földön, bármily drágán kell érte megfizetni, hol pénzzel, hol egészséggel, hol a lélek legszebb értékeivel is: az emberek nem tudnak meglenni nélküle. Keresik, hajszolják az örömet; sajnos, sokszor nagyon zavaros források körül is.

Az örömnek, tavasznak, mosolygásnak ez a szomjas vágya hajtja az embereket a szórakozások és élvezetek felé. Különös dolog: mennél szürkébb s nyomorultabb az élet, annál követelőbb s vadabb az emberek-

ben a mulatozási vágy. Megállapították, hogy a már másfél évtizede tartó táncdüh a világháború vérviharának éveiben fogant s hogy azóta van nálunk is legtöbb fényűzés, amióta — koldusszegények lettünk!

Igen, mert a fokozott szenvedés fokozott vágyat kelt az emberekben az öröm után, a kárpótlás, az önfeledés, a megnyugvás után.

*

Hát aki az örömet teremtette, aki május derűjével melengeti évről-évre az elfagyott világot, vajjon nem teremtett volna májust a lelkeknek is? De igen s a lelkek májusát úgy hívják, hogy: szent öröm és szent reménység. Ennek a májusnak a keltőnapja Jézus, kertésze s ápolója a Boldogságos Asszony, virágai a hit, a szeretet s a többi erény.

Akiben átélt, meggyőződéses, gyakorolt vallásosság s élő hit van, annak az élete folytonos május. Mert az sohasem érzi magát elhagyottnak, életét céltalannak, szenvedéseit hiábavalóknak; ott tudja maga fölött állandóan a legjobb, a mennyei Atyát, aki ha próbára teszi is gyermekeit, ezt is mindig szeretetből teszi s mert tudja, hogy a próba végeredményben a javunkra lesz; ott érzi a maga lelkiismeretében a kegyelem s az istengyermekség melegét; ott látja maga előtt Jézus ígéreteit egy örök-boldog jövendő életről, amely milliószor szebb, nagyobb, fényesebb és édesebb minden evilági májusnál s amely őreá is vár e szűkös és rövid földi élet után.

Sokan azt hiszik a távolállók közül, hogy a vallásos élet csupa savanyúság, csupa lemondás és önmagunkra alkalmazott kényszer. Azt hiszik, vallásos katolikusnak vagy éppen kongreganistának lenni annyi, mint valami szomorú és örömtelen életnek menni neki. Abból, hogy a vallásos élet mindenesetre sok önfegyelmezést és lemondást kíván, azt a következtetést vonják le, hogy tehát vallásosnak lenni egyértelmű dolog a végleges lemondással minden életörömről, derűről és mosolyról. Nincs ennél végzete-

sebb és kártékonyabb tévedés. A valóság az, hogy sehol sincs annyi boldog ember, mint a buzgó katolikusok között és sehol sincs annyi derű és mosoly, annyi életkedv és életerő, mint a Mária-tisztelő kongreganista lelkekben. A hitélet májust fakaszt a szívben s nevezetesen a Szép Szeretet Anyjának s az Örömünk Okának gyermeki tisztelete oly paradicsomot tud a lélekbe varázsolni, amelyet semmi vihar el nem tud homályosítani, semmi tél le nem tud tarolni.

Ezért is szenteli a vallásos kegyelet a májust a Szent Szűz havának. A kalendárium s a természet májusa nekünk csak jelkép; mi ilyenkor arra a boldogságra gondolunk, amely a lelkek kertjében s a mi lelkünkben is fakad; mi azoknak a virágoknak örülünk, amelyeket a drága Szűzanya kertészkeze ápol bennünk s amelyekből, reméljük, soha nem hervadó bimbók s örökre megmaradó gyümölcsök fognak érni a kegyelem napján.

Ezért kétszeresen kedves hónap nekünk a május s ezért igyekszünk ezt a hónapot kétszeresen megszentelni, benne a Boldogságos Szűzet, „örömünknek okát", kétszeres buzgósággal megörvendeztetni.

*

Testvér, mit fogsz tenni te ebben a hónapban, hogy a Szent Szűznek örömet okozz? S mivel fogod kiérdemelni, hogy május a te lelkedben is szent örömök s új kegyelmek hónapja legyen?

A Magyarok Nagyasszonyáról.

Az országépítő nagy király egészsége lassan megtört az emésztő nagy munka, a tömérdek harc és gond után. Erejét fogyatkozni érzi s ugyanakkor lelke megrendül, ha arra gondol, hogy munkáját itt kell hagynia s nincs, akire annak folytatását és megőrzését bízhatná. Imre királyfi a sírban, a vérrokonok közt nincs igazán alkalmas utód, ellenség pedig kívül és belül éppen elég akad! Mit tegyen? Élő hite s vallásos bizo-

dalma e kétségek között fölséges megoldást talált: Hát ha nincs a földön, legyen az égben pártfogója s támasza az ifjú keresztény királyságnak! És Szent István élete művének betetőzése gyanánt *a Nagyasszonynak ajánlja föl fiatal, még csak alig alakuló keresztény országát.*

Ennek az eseménynek 900 éves fordulóját üljük ugyancsak az 1938-as esztendőben, amelyet épp azért nevezünk *hármas* magyar szentévnek.

I. Dehát *olyan nagy-e a jelentősége annak,* hogy egy jámbor, szent király 900 évvel ezelőtt *a Boldogságos Szűznek ajánlotta föl a magyar szent koronát?*

A mai emberek jókora része csakugyan értetlenül áll e szó előtt: Boldogasszony s az augusztus 15-iki ünneppel sem tud jóformán mit kezdeni. Szent István királyunk országfelajánló aktusa mint kedves nemzeti emlék, mint jámbor legenda ott él ugyan még valahol a lelke mélyén, de az aktus jelképi tartalma és eszmei jelentősége meglehetősen kiveszett legtöbbnek szívéből. Mi az: Nagyboldogasszony? Egy pirosbetűs nap a kalendáriumban — semmi egyéb!

A mi korunk még mindig a XVIII. század fagyos lehelletének utóhatásait érzi. Azét a századét, amikor divat volt lemosolyogni mindent, ami egy szűk és önkényesen körülszabott eszmekörbe bele nem tartozott, amit centiméterrel leméricskélni nem sikerült, ami a lélek, a szépség és a természetfölöttiség uralmát jelentette az anyag fölött, az eszméét a rideg számok fölött. Ez a kor racionalistának nevezte magát, miközben racionalizmuson nem az Ész és a Szellem diadalát értette, hanem egy hétköznapi, vakondoki látókör beszorított, szűkös távlatait s míg a Hit dogmáit röstelkedve és vállát vonogatva tolta el magától, a voltaire-i felvilágosodás dogmatikáját húzta kalodául a nyakába.

Hogyan értse meg a Nagyboldogasszony-eszme s főleg éppen a *magyar* Nagyboldogasszony-eszme költői szépségét és hittani tartalmát az a kor, amely ennek a sivár és léleknélküli eszméletlenségnek a jármában halad?

Ma, a legutóbbi évtizedek óta meg éppen, úgylátszik, az ilyen finom és légiesen eszmei elgondolásoknak, amilyenek a Nagyboldogasszony eszmekörében izzanak, miközöttünk nincs divatjuk, nincs időszerűségük többé. Ma már nem is a Mária-kultusz ellen vagy akár a Krisztus-kultusz ellen megy a harc, hanem *az Isten léte ellen:* minden ellen, ami lélek, ami vallás, ami porfelettiség, erkölcs és szellem. Az ateista hullám nemcsak Oroszországot fojtogatja immár 21 esztendeje, hanem a katolikus országokat is elöntéssel fenyegeti: Madridban és Párizsban most dől el a kérdés, vajjon az istenhit, avagy a marxi téboly marad-e felül.

A vörös agitáció Afrikára, Kínára éppen úgy kiterjeszti erőszakos hódító módszereit, mint Oxford college-jeire és egyes magyar diáktanyákra. Ma már arra kell felkészülnünk, hogy amiként a 3. internacionále mint túl ájtatost és szelídet félretolta útjából a 2-ikat, úgy hamarosan a bolsevizmus is túl konzervatívnak fog látszani a rombolás és féktelenség megszállottainak szemében s a kommunista internacionálét *az anarchizmus 4-ik internacionáléja váltja fel,* amelynek csak egy törvénye lesz: a *törvénynélküliség* s egyetlen argumentuma: a *pisztoly* és a *géppiegyver.*

Mit akartok ilyen harcok küszöbén, ilyen mérgezett légkörben nagyboldogasszonyi elképzelésekkel, jámbor és multba bámuló katolikusok?

II. *És mégis!* Akik így beszélnek, nincs igazuk. Mert akárhogy sötétül a látókör, a Nap sugarai nem halnak meg, hanem elő-előtörnek újra. Akárhogy szaporodnak a baglyok, a fülemilék nem vesznek ki és nem hallgatnak el. Akárhogy tombol és toporzékol az emberi őrület, a vadság és kultúrátlanság, a Szellem nem veszti el hatalmát s fölényét. És akárhogy érvel, magyaráz, gúnyolódik egy álokoskodásra beállított, hideg és bomlasztó kritika, a hibás okfejtéseket mégis letörli a tábláról s helyükben újra érvényesíti a természetfölöttiség logikáját a Szellem és a Szív.

Nem! Számok, súlyok, köbméterek és villamos

töltöttségek nem magyaráznak meg mindent. *Ez a világ lényegesen több, mint amit fizikai és kémiai szabályszerűségekkel kifejezni lehet.* Nemcsak okozatok vannak, hanem *okok* is és *Ok is;* nemcsak hatások, hanem hatók is és Ható; nemcsak történések vannak, hanem a történéseknek mélyebb értelme, gondviselésszerű jellege is van. Nemcsak rend van, hanem Rendező is; nemcsak világ, hanem világfölötti Értelem s Akarat is. És a legfőbb Lény ismét nem rideg kényúr és gépszerű sorsdöntő, hanem melegszívű Atya, gondoskodó, megváltó, üdvösséget kínáló Jópásztor. És nemcsak fellegeken túli és világokon túli, megközelíthetetlen fölség ő, hanem közénk szálló, velünk lakozó, hozzánk lereszkedő Isten, emberszerető, segíteni akaró és rajtunk szánakozó Krisztus. És ez a Krisztus maga is nem Sinai-hegyi villámlások s velőtszárító mennydörgések között, nem lángpallost villogtató égi fejedelmek tízezreitől övezetten, mint rettentő és félelmetes Magasság jött közénk, hanem mint gyermek, mint *édesanyja karján ülő Kisded,* akinek jóságos mosolya összefolyt annak a Szűznek édes mosolyával, akinek a karján ült. Mintha ezt a szűzi asszonyt is csak azért választotta volna maga mellé, hogy *még élénkebben, még hangsúlyozottabban kifejezze a jóságot, kedvességet, otthonosságot,* szinte így kell mondanom: a *bájt és lágyságot,* amely az ő hozzánk való érzelmeit *legmélyebbül jellemezte.*

A kereszténységtől semmi sem áll oly távol, mint az a rideg deizmus, amely csak egy megközelíthetetlen magasságokban trónoló, rettentő és lényegében tőlünk idegen istenséget ismer. Semmi sem áll tőle olyan távol, mint egy merev és hideg hódolatban megnyilvánuló, kényszerű és sivár vallásosság.

Ezen a gondolatvonalon érthető az az első pillanatra szokatlannak tetsző hely, amelyet *már az őskeresztény hitéletben* az Isten mellett *Krisztus anyjának kultusza elfoglal.* Minden dogmatikai szemponton túl el kell ismerni, hogy ez a Máriás eszme csodálatos elevenséggel képviseli a kereszténység belső komoly-

sága, szinte zordsága mellett *az emberi, a szívhezszóló, szelíd és enyhítő vonást.* A melegséget és fényt, derűt és otthonosságot, mosolyt és szinte családias intimitást, amelybe a keresztény vallásosság a híveit bevezeti. A tantételek mellett a vallási esztétikát, az ész hite mellett *a szívét,* a felség és magasztosság mellett *a kellemet és tisztaságot, szűzies mosolyt és könnyes szemű, anyai jóságot.*

„Nagyboldogasszony", azt mondhatnók, annyi mint: a hitnek gyermeki ujjongása, a vallási érzésnek érzelmi megdicsőülése, a teológia költészetté virágzása. És nekünk, magyaroknak a Nagyboldogasszony különösen is annyi, mint: *egy frissen megtért népnek, egy fiatal, nagy jövőre és sok szenvedésre termett nemzetnek korai, örvendő és bizakodó odaborulása egy mindennél ragyogóbb keresztény életideál elé.* Őseink vallásosságának ez a korán ébredt Nagyboldogasszony-kultusz talán legcsillogóbb s legderűsebb vonása. Valami angyalos, virágos, tavaszias ünneplés, amelyben veleszületett lovagiasságának korán találta meg a nemzet Krisztus után legszebb célpontját.

Történetileg és lélektanilag egyformán megkapó jelenség, mily hamar átértette fiatal nemzetünk mindjárt megtérése s európai nemzetté kristályosodása hajnalán a nagyboldogasszonyi gondolatnak ezt a varázsosan kedves, üde és lelket gazdagító tartalmát.

Ezek persze szörnyen „nem divatos" gondolatok. Szörnyen kívül esnek a modern beszédtárgyak berögzött stílusán és tárgykörén. De vajjon helyes-e a materialista gondolkodásnak ez az egyoldalú és egy kissé arrogáns eluralkodása a névleg még mindig keresztény társadalmon? Ez a kérkedő világiasság, amely azt még eltűri valahogyan (ameddig eltűri, lásd Spanyolország, Mexikó és Szovjet), hogy egy elkülönített papi kaszt a templomokban és zárdaiskolákban ilyen „szentes" eszméket hangoztasson, de méltatlankodva, felháborodva és ideges-ingerülten fordul el s mélyen megbotránkozik, ha ilyen gondolatokkal a templomon

kívül is — irodalomban, sajtóban, közéletben — egyszer-egyszer találkoznia kell.

A szabadgondolatnak és szabadkőművességnek sikerült a kereszténységet szűk korlátok közé szigetelnie s magától értetődővé tenni azt, hogy e korlátokon túl *még csak szó se eshessék* a legszebb és legelmélyültebben keresztény gondolatokról. Hány „keresztény" napilap van pl., amely Patrona Hungariae napján a Nagyboldogasszonyt s ősi magyar kultúrát szóvá sem meri tenni?

III. Nekünk pedig annál sürgősebbnek látszik, hogy ezzel az elszekularizált és *elvizesített álkereszténységgel,* ahol csak tehetjük, *szembenézzünk.* Hogy emelt fővel hangoztassuk azokat az igazságokat, amelyekre minden okunk megvan büszkéknek lennünk. Hogy elsikkadni ne engedjük első szent királyunk legszebb és legtündöklőbb hagyatékát, amely ma is oly időszerű és nemzeti tanulságokban oly gazdag.

Ma és éppen ma! Amikor egyszerre vívja élethalálharcát Európa keleti s nyugati frontján a Hit és a téboly, a Szépség és a vadság, az Isten népe s a sátán birodalma. Amikor még a névleg keresztények jelentős része is suttyomban a spanyol vörösöknek „drukkol" és még a vérengző bolsevizmust sem tartja oly szörnyű és útálandó rémnek, mint azt, amit az ő korlátolt és odatúlról irányított szajkóbölcsesége „klerikalizmusnak" szokott csúfolni. Amikor az állambálvány nevében kótyagos, pogány álomkergetők a krisztusi hit gyökereit tépkedik ki az ifjúság lelkéből.

Amikor még a megmaradt kis vallásosság is sokfelé hideg és rideg nacionalizmussá merevül, számító és szatócskodó alkudozássá, minden szín és melegség nélkül való gépiességgé. Amikor a családi erkölcs is már csak mutatóba jár haza, a nőket a szemérem és női önmegbecsülés elemi elemeire kell újra tanítani s az embereknek magyarázni kell, hogy a házasságban a sírig való hűség és szeretet a lényeg s a gyermekről való maradandó gondoskodás a legfőbb szempont.

Éppen azért, mert nagyon is ideáltalanok és eszmétlenek lettünk, amorálisok és szívtelenek, önzők és ridegek, *van ma újra nagy szükség arra,* hogy legalább a Nagyboldogasszony jubileumi évében idézzük vissza emlékezetünkbe, milyen kincseink rejlenek ősi hitünkben, milyen gazdagok voltunk régesrégen s milyen gazdagok, szépek, nemesek lehetnénk még — a jövőben is!

Vissza a Magyarok Nagyasszonyának gazdag, ragyogó, szépséges hitéhez, a legszebb és legtisztább női eszményképhez, a lovagias magyar hűségideál legmagasztosabb célpontjához!

Magyarok Nagyasszonyához.

„Hozzád kiáltottak atyáink, Nagyasszonyunk, és Te minden ínségünkből megszabadítottad őket! Mert folyton-folyvást ébren vigyázott szemed örökségedre!"

Tán sohasem volt oly időszerű és sohasem volt oly vigasztaló Eszterházy Pál nádor, a nagy kongreganista imája, mint napjainkban, amikor a világtörténelem legnagyobb háborúja zúg, csattog körülöttünk, amikor embervér és özvegyek könnyárja, halálhörgés és kultúra-égés zsivaja reszket, tombol, őrjöng jobbrabalra tőlünk.

Hogyne jutna eszünkbe e zaklatott napokban, hogy hiszen van nekünk segedelmünk odafenn az Istennél s hogy karjaink erejét, szívünk elszántságát egy hatalmas anyai jobbnak áldása acélozza, amely bennünket akkor is szeretve, kegyesen vezérel, amikor megérdemelt büntetésképp súlyosan megnehezedett fölöttünk az igazságos Isten keze!

Kilencszáz év minden viharán keresztül vezetett bennünket ez a hatalmas anyai jobb, mert Szent Istvántól napjainkig hozzá is folyamodott minden bajban minden igaz hazafi.

Ezért jövünk ma is hozzád, magyarok Nagyasszonya, égi Királynő! Te, kit az Isten a „kegyelmek Anyjául" rendelt s aki által lett részünk Krisztus-

ban, az üdvösségben. Te nem fogod elhagyni küzdelmeiben népedet ma sem, nem fogod vigasztalanul hagyni számban, jaj megfogyott, de annál mélyebben bizakodó, hozzád annál forróbban ragaszkodó híveidet.

Jöjj, segíts nekünk! Két harcban állunk egyszerre: a külső és a belső ellenséggel. Azokkal, akik gránáttal, szuronnyal támadnak reánk s azokkal, akik a legszebb kincset: hitünket, keresztény lelkületünket, Istenbe vetett bizodalmunkat s a tiszta erkölcs hófehér világát akarják elrabolni tőlünk. Amazok földi életünket, jólétünket, szabadságunkat irígylik, emezeket lelkünk aranyló gazdagsága, földfeletti reményei, égbetörő aspirációi, krisztusi idealizmusa bántja. Amazok közeledtét honvédhalmok, korán hantolt sírok, vitézeink temetetlen holttestének ezrei, felperzselt falvak, városok, vidékek jelölik, emezeknek pusztítását halhatatlan lelkek romlása, liliomok hullása, elvtelenség és anarchia, a hit és a szeretet megfogyatkozása követik. Az véresebb, ez kárhozatosabb tusa; ott testi halál, itt lelkek összetörése, fertőzése, mérgezése, örök halála; ott legfőbb földi, itt legfőbb örök ideáljaink forognak kockán.

Mindkét tusában légy Te a védőnk, égi Nagyasszony! Te, akit őseink — Hartwig szerint — máskép nem is neveztek, mint „Magyarok Nagyasszonyának"; kinek legnagyobb tisztelői virágoztatták fel e hont: István, László, Nagy Lajos, Mátyás, Mária Terézia; kinek buzgó hívei védték meg azt ezer veszély ellen: Hunyadi, az Eszterházyak, Savoyai Jenő, Lotharingi Károly; Te, akiről a protestáns Gyulay írja, hogy nagy hiba volt felhagyni tiszteleteddel s akit ma is forrón tisztel az ország túlnyomó zöme, a becsületes, a honvédő, a hívő katolikus nép: halld meg imánkat s „adj erőt ellenségeid ellen!"

Nem azt kérjük, Béke Fejedelemasszonya, hogy bosszút állhassunk; nem azt, hogy vért onthassunk. Ó, nem! Csak azt, hogy *megvédhessük* jogos igazunkat s szerezzünk, ha kell, hát harc által, de szerezzünk maradandó békét! S kérjük főleg, hogy abban a másik

ránk erőszakolt harcban is meg tudjunk állni bátran és híven, hogy meg tudjuk őrizni népedet a belső ellenség: a hitszegők és pártosok, a gyűlölködök és uszítók, a hitgyalázók és mételyhintőkkel szemben, akik, míg ámító ajkuk kegyes frázisokat szaval, gyilkos szándékkal támadnak minden és mindenki ellen, aki s ami Krisztus hitével, Krisztus Egyházával összefügg.

Mi, a Te fehér zászlód bízó csapata, benned reménykedve gyülekezünk, tömörülünk, rendezkedünk, szervezkedünk. Folytatjuk a munkát, álljuk a reánk kényszerített küzdelmet. Érezzük, hogy Krisztus csakugyan „nem békét jött hozni a földre, hanem kardot". Tudjuk, hogy amikor legszentebb ügyünket kezdi ki az ellen, akkor „békét" emlegetni gyávaság s hűtlen elpártolás. Sátántipró Nagyasszony: a Te bájos, égi képedet követve mi is hadban állunk tehát, hogy leküzdjük úgy magunkban, mint környezetünkben a hitetlenség és gonoszság minden cselvetését, minden gőgjét, minden őrjöngését.

Légy velünk, hogy kitartók, elszántak, okosak legyünk e küzdelemben, hogy meg ne tévesszen ellenéink cselvetése, hímes-hámos szava, olcsó gúnyja, frivol vesztegetése; hogy összetartsunk és kitartsunk s állítsunk vissza mielőbb és minél teljesebben önlelkünkben s embertársaink lelkében Krisztus boldogító országát: a Te örökségedet.

„Méltass minket, szent Szűz, a Te dícséretedre s adj erőt nekünk ellenségeid ellen!"

Szűz Mária, hazánk reményel...

Szűz Mária oltalmában, hazánkat védő pártfogásában sziklaszilárdan hiszünk mi katolikusok. Mi tudjuk, hogy Szent István a Boldogságos Szűznek ajánlotta fel az általa alapított magyar királyságot s azóta is nagyjaink a szent Szűzet mindig mint országunk különös oltalmazóját tekintették.

Mi tudjuk azt is, hogy katolikus hitünk szerint a Boldogságos Szűz pártfogása Isten előtt mindenható s

nemcsak az egyesek, hanem a nemzetek életében is igazolódik az az elv, hogy „Mária gyermeke el nem veszhet". Mi tudjuk, hogy Isten bölcsesége nem egyszer engedi megrázó katasztrófákba, veszedelmekbe sodródni épúgy az egyeseket, mint a nemzeteket, nem azért, hogy elveszítse őket, hanem hogy a szenvedés és megpróbáltatás által megtisztítsa, felébressze, új és jobb életre keltse.

Mi, akik hisszük ezeket, a vörös rémuralom kitörésekor, sőt már az októbervégi forradalom alkalmával, amikor a felforgató elemek: zsidók, szabadkőművesek és szociáldemokraták kerültek a törvényes hatalom helyett az ország élére, a legnagyobb aggodalommal láttuk ugyan a történteket, de pillanatra sem veszítettük el a reményünket s a rémuralom legborzasztóbb dúlásainak idején is bíztunk benne s ezzel vigasztaltuk egymást: „Lehetetlen, hogy Szűz Mária elhagyja népét, a Regnum Marianumot. A vihar el fog múlni s hasznunkra fog válni, bár egyelőre ugyancsak megtépázza szegény hazánkat s szeretett Anyaszentegyházunkat".

Ebben bíztunk s csakugyan nem csalódtunk. A proletárdiktatúrának nevezett rablógarázdálkodás négy hónap multán, augusztus hó első péntekén, megbukott s a gonosztevők menekülni voltak kénytelenek. Akkor jött a román megszállás, ha nem is olyan baj, mint a Kun Béláék őrjöngése, mégis ismét rettenetes csapás, mit tán évtizedeken át nem tudunk kiheverni. De végre ez is megszűnt s most, bár ezer sebből vérzünk még s rettenetes tanulságokkal lettünk gazdagabbak, elég nagy csoda, hogy egyáltalán vagyunk s Isten segítségével talán mégis újra talpraállítjuk a hazát.

Ebben a felépítő munkában ismét a Boldogságos Szűz különös oltalmában kell reménykednünk. Ha megoltalmazott bennünket a végleges elsüllyedéstől, meg fog segíteni az összeomlott laza haza újjáépítésében is. Az egyetlen feltétel, amelyhez segítségét köti, most is az, hogy hivő és bizodalmas lélekkel várjuk tőle orszá-

gunk feltámasztására a segítséget. Minél több bennünk a vallásos hit és a benne való bizalom, minél több lélekből száll feléje a remény és az ima áldozati füstje, annál közelebb és biztosabb a meghallgattatás.

Kongreganisták! Máriatisztelők! Megértitek-e tehát, hogy miért és mennyiben háramlik ma rátok magas és nagyszerű hivatás? Nektek kell amaz igazaknak lennetek, akiknek a kedvéért Isten s a Nagyasszony a pusztuló várost megkímélni kész az elmerüléstől a kénköves esőben. Nektek kell mint imádkozó Mózesnek a hegyen, az élő hit magaslatán állnotok és meg nem szűnő imádkozással, lankadatlan karfelemeléssel biztosítanotok az Ég kegyét s a Nagyasszony oltalmát agyonnyomorított, koldus országunkra. A ti imádságtoknak, szívetek tiszta áldozatának kellemes illata szálljon fel most mint egykor Ábel áldozati oltáráé az égre, hogy ha a Nagyasszony letekint az ő ezeréves országára, minél többeket találjon, akik miatt szívesen veti latba mindenható könyörgését isteni Fiánál.

A rémuralom borzalmas napjaiban bizalmunk egyik főoka az volt, hogy Szűz Mária nem hagyja el azt az országot, melyben az ő tisztelete *főleg a kongregációk révén az utóbbi két évtizedben annyira fellendült.* Nehogy most hűtlenek legyünk hivatásunkhoz! Nehogy most elszalasszuk a legkedvezőbb alkalmat, hogy hazánkra és Egyházunkra Szűz Mária különös áldását levonjuk! A kongregációi életet töltse el mindenütt új lelkesedés, a romok helyén fakadjon új élet, a fehér seregek most vagy soha bizonyuljanak méltónak diadalmas zászlójukhoz!

Ó, Nagyasszony! nemzetünk reménye...

Magyarok Nagyasszonya napját üljük október 8-án s ez a nap eszünkbe juttatja ismét azt az édes reményt, hogy bármily sötét és vigasztalatlan a jelen arculata, jobbra fog fordulni népünk s hazánk sorsa annak jóvoltából, akit védőül, pártfogóul s királynőül rendelt nekünk a jó Isten.

Sötét a jelen, beborult az ég hazánk felett. A világháború szörnyen végigszántott a magyar ugaron: innen követelte a legtöbb vért s a legtöbb könnyet. S talán itt kísérte a legtöbb háborús nyomorúság is: mert itt burjánzik a legtöbb lelkiismeretlenség és szédelgés, hát ennek folytán itt is szenved legtöbbet a kufárhadnak védtelenül kiszolgáltatott nép s főleg a középosztály.

S ugyanakkor ugyanazok, akik népünk zsebéből ezerféle árdrágítással kipréselik az utolsó koronát, egyúttal a keresztény hit világát és vigaszát is kilopják szívéből s kalmárszellemű sajtójukkal s irodalmukkal szellemileg is rabszolgaszíjra fűzik az oktalan, magával tehetetlen magyarságot. Kifosztottak, kiraboltak hada vagyunk, amelyet ellenségei még azon felül le is vetkőztettek, gúny és nevetség tárgyává tettek, sőt akiket bódító itallal arra kárhoztattak, hogy magunk gúnyoljuk, tépjük, marcangoljuk egymást, és térden hálálkodjunk, mint az eszeveszettek, kifosztóinknak és meggyalázóinknak.

Mi lesz belőlünk, ha ez így megy tova? A magyar föld már nem a mienk, a magyar kereskedelem sohasem is volt az, az ipar, a tanügy, az irodalom kisiklik kezünkből — helóták leszünk a saját honunkban... S ugyanakkor akad már elég áruló és bolond köztünk, aki ellenségeink pártjára áll s annak malmaira hajtja a vizet. Keresztény emberek nem átallnak kiállni a porondra és felekezeti heccnek minősíteni azt az életmentő, védelmi mozgalmat, amely nélkül a keresztény magyarság elveszett!

Ez nyujt reményt e vigasztalan helyzetben: az, hogy ezt az országot első királya, bizonnyal Isten vezetése és sugallata mellett, a Boldogságos Szűznek ajánlotta. Mi katolikusok értjük, tudjuk, mi ez.

Boldogságos Szűz nem „közönséges asszony", ahogy a protestánsok mondani szeretnék, hanem Jézus Krisztusnak Anyja. Az, akit Isten így köszöntetett: „Üdvözlégy, malaszttal teljes". Az, aki közel állt Krisztus Szívéhez e földön s közel áll hozzá nyilván a

mennyben is; oly közel, hogy a kereszténység a legelső időktől kezdve Őbenne látta legfőbb védőjét s közbenjáróját Jézusnál. A „könyörgő mindenhatóságot", kinek oltalma alatt senki, sem egyén, sem család, sem nemzet el nem veszhet.

A magyar nép pedig, bár sokan hűtlenül s esztelenül elpártoltak a mennyei Pártfogótól, többségében mindig ragaszkodott a „Magyarok Nagyasszonyához". A Boldogságos Szűz nem hagyhatja jutalmazatlanul ezt a bizalmat s ragaszkodást.

Jöjj hát, Nagyasszony! Nemzetünk reménye! Oszlasd el a sűrű felhőt, mely lelkeinken s országunkon ül! Világítsd be szelíd fényeddel, Hajnali Csillag, minden magyar szívbe; keltsd fel bennünk ismét őseink vallásosságát s edzd meg karunkat, hogy erős kézzel, kemény munkálkodással visszaállítsuk szép hazánkban Krisztus Urunk boldogító birodalmát!

Mi kongreganisták, a Te családod, nem szűnünk meg kérni Téged: jöjj és kelts közöttünk új reménységet! Teveled győzni fogunk!

Boldogasszony anyánk!...

Romok, üszkök halmaza fölött száll a búsongó ének: „Boldogasszony anyánk, régi nagy Patrónánk, *nagy ínségben* lévén, így szólít meg hazánk..." Bizony, nagy ínségben vagyunk! Ezeréves hazánk, mint egy tört virágváza, darabokra, cserepekre törve. A megmaradt részén egy a világtörténelemben párját ritkító kannibálhorda pusztításainak soká megmaradó nyomai: iparunk, termelésünk, kultúránk ötven esztendőre tönkretéve. Koldus ország lettünk; máris az éhínség s a szénínség réme fenyeget.

Magyarországon győzött az istentelen radikális és szocialista irányzat s ez aztán teljes egészében megmutatta igazi, romboló mivoltát: tönkretett bennünket úgy, hogy szinte csak egy csoda akadályozta meg végleges megsemmisülésünket. Borzalmasan teljesedik raj-

tuk a Szentírás szava: „Az igazságosság az országok alapja, *a gonoszság pedig nyomorulttá teszi a népeket*".

Nem mi voltunk gonoszok, de igenis a mi hibánk volt, hogy engedtük felburjánzani közöttünk a gonoszságot: a gonoszirányú sajtót és felforgató szervezeteket. A „haladás", a „felvilágosodás", a „népfelszabadítás" és „népuralom" hazug jelszavával poklokra sodorták, örvényből-örvénybe taszították ezt a szerencsétlen, vak, félrevezethető s hiszékeny népet! Igazán csak Isten csodája, hogy élünk még s hogyha keserves munkában is, ínség és szenvedések között, de hozzáláthatunk a borzalmas romok közt a nemzet újjáépítéséhez.

Isten csodája és — ó, mi tudjuk, mi hisszük: — a *Nagyasszony oltalmazó kezel* „Mária gyermeke el nem veszhet", vallja a katolikus meggyőződés és ezt úgy is lehet érteni, hogy „Mária *népe* sem veszhet el". A „virágoskert", melyet „híven öntözött a szép Szűz Mária" ezer éven át, a dúvadak pusztítása közt is megmaradt Mária kertjének s a Boldogasszony, akinek oltalma kivezetett bennünket egykor a tatár és török pusztítás poklából, őrködött népe fölött a bolsevizmus és szociáldemokrácia megsemmisítésre törekvő őrjöngése közben is!

A Nagyasszony kegye, hogy élünk, s a Nagyasszony oltalma alatt kell most a nemzetfelépítő munkára is vállakoznunk. Nincs még elveszve minden; a mi hitünk a felsőbb segítségben nem ingott meg, csak még jobban megizmosodott a történtek után!

Az új Magyarországot a mi hitünknek, a keresztény fölébredésnek kell újjáépítenie. S ebben az újjáépítő munkában legelől kell járnunk nekünk, kongreganistáknak, akik a Boldogasszony kiválóbb tiszteletét írtuk fel zászlónkra s akik az ő iskolájában tanulunk elevenebb hitet, mélyebb Krisztus-szeretetet, egész és teljes kereszténységet.

Szűz Mária kongreganistái, a Nagyasszony buzgó tisztelői: sorakozzatok! Rátok ma a hazának óriási szüksége van! Nektek kell az élő hit fáklyáját lobogtat-

notok a síri sötétben; nektek kell a csüggedőkbe lelket öntenetek; nektek kell a keresztény életreébredésben példával és bátor cselekvéssel legelől járnotok! Hit és hitélet az alapja minden egészséges társadalmi munkának; a Mária-kongregációnak *most vagy soha* kell életerejéről bizonyságot tennie!

Bontsátok ki hát sietve az elgöngyölt, elrejtett zászlót. Minden kongregáció álljon sietve talpra és kezdje meg rendes működését. Kezdje meg a gyűléseket és ájtatosságokat, de kezdje meg a tanácskozást is, hogy a jelen pillanat óriási feladatai közt mikép és mily eszközökkel óhajt tevékeny részt venni a nemzet *erkölcsi és hitéleti újjászületésében.*

Ez legyen most a tanácsülések és összes-ülések legfontosabb kérdése.

Közben pedig kettőzük meg imánkat és áhitatgyakorlatainkat; ha valaha, most ostromoljuk buzgó szívvel az édes Nagyasszonyt az ősi ének szavaival, kérve a Boldogasszonyt:

Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne feledkezzél meg szegény magyarokról!

A Máriás mozgalmak kicsiny követe pedig, a „Mária-kongregáció" folyóirat, melyet a szovjet természetesen a legelsők közt beszüntetett s amelynek kicsiny tartalékalapját — épúgy, mint a „Magyar Kultúrá"-ét — ellopta és eltékozolta, ha szerényebb formában is, de újra felveszi munkáját, hogy titeket, Mária-testvérek, lelkesítsen, megvigasztaljon, a Nagyasszony tiszteletében s a katolikus életkifejtésben egyesítsen.

Isten velünk! A Nagyasszony oltalmával — előre!

Vissza Krisztushoz — Mária által!

Saját kárán tanul a magyar. Elhanyagolta hitét s ősi, keresztény erkölcsét; Nyugat félszeg elméletei s Kelet söpredékének erkölcsei után indult. Meg is lakolt vakságáért alaposan: ezeréves alkotmánya s

történelmi multja sárba gázolva, területe megtépve, a bolsevista garázdálkodás folytán anyagilag kimerülve s ellenséges hadaktól kifosztva valóságos csodát kell várnia, hogy egyáltalán feltámadhasson!

De legalább egy dologban hasznára vált a szörnyűséges lecke: az ország belátta, hogy maga volt a vesztének okozója akkor, amikor megfeledkezett a nemzet erkölcsi létalapjának: a keresztény hitnek s kultúrának ápolásáról s hogy ha élni akar, ehhez az alaphoz kell visszatérnie.

Csakhogy még mindig nagyon sokan vannak, akik mikor „kereszténységet" mondanak, nem *igazi* kereszténységet értenek alatta, hanem csak antiszemitizmust, vagy bizonyos elmosódott, általánosságokban mozgó, jelszókkal dolgozó kereszténységet. Nem hitet és hitéletet, nem az apostoli hitvallás és a tízparancsolat betartását, hanem csak valami kis leszűrt kivonatot a kereszténység eszméiből: egy kis igazságérzést, egy kis szeretetet, egy kis „magyarok Istenét". Nem veszik észre, hogy ezzel a tósztozó, szavaló, de nem cselekvő s nem komoly „kereszténységgel" voltakép megint csak a modern pogányságot lopják vissza: ugyanazt, amely már egyszer tönkretett bennünket, amely kiszívta vérünket s nyitott kaput tört a rombolásnak és belső romlásnak.

Pedig kereszténység csak egy van: az, amelyet Krisztus alapított s amelynek fenntartását, vezetését, s irányítását Anyaszentegyházára bízta. Csak az az igazi, komoly és teljesértékű kereszténység, amelyet az apostolok és utódaik hirdetnek, amelynek hitét a római apostoli Szék őrzi, amelynek törvényei a tízparancsolat s az egyházi törvénykönyv parancsai és amelynek élete a hivők vallási életében: imádságban, istentiszteletben, a szentségek vételében és a tiszta, erkölcsös, evangéliumi életmódban nyilatkozik meg. Ha nem *ezt* a keresztséget gyakoroljuk s juttatjuk nemzeti életünkben diadalra, legfölebb és legjobb esetben félmunkát végzünk, mert nem azt a keresztény-

séget állítjuk helyre, amelyet Jézus Krisztus hirdetett, hanem amelyet emberek szabdaltak össze s így nem is részesülhetünk amaz áldásos és üdvös hatások teljességében, amelyek Jézus művéből fakadnak.

Vissza kell térnünk Krisztushoz: az *egész* kereszténységhez s annak isteni szerzőjéhez. Meg kell őt ismét ismernünk, meg kell a szellemét tanulnunk, be kell az általa rendelt kegyelmi eszközökkel (mise, gyónás, áldozás stb.) s ragaszkodnunk kell ahhoz az Anyaszentegyházhoz, melyet nem emberek, nem pápák, nem papok találtak ki, hanem amelyet *ő rendelt,* mondván, hogy: „aki az Egyházra nem hallgat, legyen nekünk pogány és vámos". Csak ha a katolikus hitélet ismét felvirágzik hazánkban, csak ha ismét buzgó katolikusok leszünk mindnyájan, csak ha ismét valamennyien betartjuk vallási kötelességeinket: úrinép és köznép, férfiak és nők egyaránt, csak akkor remélhetünk a haza részére is teljes gyógyulást.

Sajnos, ettől a céltól még messze vagyunk. Nagyon sok még köztünk a pusztán *névleges* katolikus. S a métely, sajnos, még köznépünket is sokfelé kikezdte már.

Az igazi kereszténységhez való visszatérés útja Szűz Márián át vezet. A vallásos egyesületek s köztük főleg a Mária-kongregációk rendkívül sok esetben váltak az újjáébredő hitélet első lépcsőfokaivá. Amely hitközségben, társadalmi osztályban, intézetben megpróbálkoztak a kongregációval, csakhamar fakadó hitbuzgalmi élet következett a nyomában. A Boldogságos Szűz tiszteletének gyönyörű diadala ez a tapasztalás az egész katolikus világban.

Okuljunk ezen a tapasztalaton s szerezzük meg szerte az országban a Mária-kongregációkat. *Per Mariam ad Jesum.* A Boldogságos Szűz lovagi tisztelete ismét mélygyökerű, eleven katolicizmust, igazi kereszténységet fog teremteni ebben az országban s ez a vallási megújhodás lesz nemzeti feltámadásunknak is legbiztosabb záloga.

Szűz Mária kertjének virágai.

„Virágoskert vala híres Pannónia,
Mely kertet öntözé híven Szűz Mária",

énekli az ősi magyar egyházi ének. Ma is virágos kert-e szegény hazánk? Sajnos, igazán nem mondhatni. De legalább Mária-gyermekeinek, a kongreganistáknak szíve legyen virágoskert, melyet a Szent Szűz szeretete és oltalma öntöz.

Mik legyenek a kongreganista szívének virágai Szűz Mária példaképe szerint?

1. *Mindenekelőtt a tisztaság lilioma.* Szűz Mária szívét ez díszítette mindenekelőtt. Szűz volt az evangélium szerint még akkor is, mikor már Szent Józseffel törvényes házasságban élt. Sőt az istenanyaságot is csak úgy volt hajlandó elfogadni, ha az semmiféle értelemben nem kerül szűzességének feláldozásába. Ez a tisztaság legyen a mi példaképünk. Szennyes világ közepén élünk, amely a lélek tisztaságát megveti, amely csak a test élvezeteinek hódol; utcáink a szemérmetlenség és testiség diadalmas, gőgös kikiáltásai; sokan a tisztaságnak még a lehetőségében sem akarnak hinni. Ezzel szemben mi annak a Jézusnak vagyunk tanítványai, aki azt mondta, hogy még csak ránézni is bűn a másneműre bűnös szándékkal. Mária a mi anyánk; az első, amit kérünk tőle az, hogy őrizze meg szívünk liliomát, a bűnbe fúlt, beszennyezett világ közepén. Hogy mi is tiszták legyünk, mint ő volt, mégpedig nemcsak a súlyos bűnöktől, hanem kerüljük a tudatos, bocsánatos vétkeket is.

2. A másik virág Mária kertjében az *istenszeretet rózsája.* „Mondd meg, kivel barátkozol és én megmondom, ki vagy", tartja a közmondás. Alacsony lelkek alacsony dolgokat szeretnek, mennél magasabbra tör egy lélek, annál magasabban választja meg szeretete tárgyát. A legmagasabb és legméltóbb szeretet, amelyre emberi lélek emelkedhetik, az Isten. Isten a legfőbb jóság s a legigazibb szépség. Benne megvan

minden szeretetreméltóság; minden, ami ezen a földön jó és szép, belőle ered s őbenne van meg egyedül szeplőtlen tisztaságban s kiapadhatatlan boldogságban. Ha a halvány árnyékot szeretni tudjuk, menynyivel inkább kell szeretnünk a napot, a fényt magát? Mária egyetlen szeretete az Isten volt, Jézus, kit ő fiának hívhatott. Mi nem látjuk ugyan testi szemünkkel Jézust magunk előtt, ahogy ő látta állandóan hosszú, boldog éveken át, de látjuk a hit szemével, érezzük jelenlétét az Oltáriszentségben, halljuk, tapasztaljuk mindennap kegyelmeinek sugallatában.

3. További virága Mária kertjének az *alázatosság ibolyája*. A nagyság nem a dölyfösségben van, hanem a tudatos kicsinységben, a leszállásban önértékünk igazi mélyébe s a tudat, hogy mindenünk, amink van, Isten ajándéka. Ez az alázatosság szerénységre s igénytelenségre tanít, ami az emberek előtt is kedvessé tesz minket, még inkább azonban Isten előtt, aki az alázatosakat szereti s kegyelmével felmagasztalja. Mily alázatos volt Mária, aki megrettent az angyal köszöntésétől, mennyire nem tudta elképzelni, hogy csakugyan ő legyen az, akihez Isten angyala által küldi köszöntésétl Az igazi kongreganista is komolyan küzd a képzelődés, az üresfejű kevélykedés és gőgösség ellen, amely elvakít, durvává, követelővé tesz s helytelenül ítélteti meg önmagát önmagával is.

4. A *harangvirág* az imádság és ájtatosság jelképe s mint ilyen, szintén Szűz Mária kertjének virága. Mária imában töltötte ifjúságát, imában fogadta az ég követét s főleg amióta Istenfia megtestesült, Mária állandóan a vele való imádó társalgásban volt elmerülve. Ha Máriához hasonlóan méltó akarok lenni Jézus nagy kegyelmére, kitartóan kell gyakorolnom az imádság és ájtatosság műveit, főleg az elmélkedő imát.

5. A *szenvedés passziflórája* sem hiányzott Szűz Mária kertjéből. A szenvedés és türelem gyakorlása végigvonult egész istenanyai életén. Már Betlehem is meghozta a maga töviseit, ahol „nem volt helyük a

szálláson", még inkább az Egyiptomba való futás, majd a zsidók üldözése, Jézus kínszenvedése, halála, a keresztfa alatti jelenet, Jézus sírbatétele, majd mennybemenetele: mind csupa fájdalom volt a Szent Szűz szívében. S ő mégis mily erős volt, mily nagylelkűen viselte mind eme megpróbáltatást! Nem tanulhatunk-e tőle mi is az élet minden könnye közt nagylelkűséget egészen a vértanuságig?

Nem nyugszom, míg az én szívem is be nem telik Szűz Mária kertjének illatos virágaival!

Mire tanít a Krisztus-király ünnepe?

Krisztus-király ünnepe arra jó, hogy az emberek az Úr Krisztus királyi jogaira jobban gondoljanak s az ő királyvoltának jelentőségét jobban megszívleljék. Az embernek semmi sem nő annyira a szívéhez, mint amit ünnepel. Az ünnep egy-egy szent és nagy gondolatnak legjobb terjesztője, életben tartója.

Amikor XI. Pius pápa ezt az ünnepet elrendelte, azt akarta vele, hogy az emberek jobban ráébredjenek Krisztus királyi voltának tudatára. Hogy el ne felejtsék a nagy igazságot: Jézus Krisztus *nemcsak a templomokban, a sekrestyékben s az elemi iskolákban úr, nemcsak a családok szentélyében parancsoló,* hanem ura az *egész társadalomnak.* Tanai s elvei nemcsak lelkiismereti parancsok, hanem a *társadalomban s a közéletben is a legfőbb törvények.*

Vajjon szükség volt ennek újabb kijelentésére?

Bizony szükség volt, mert az emberek már nagyon elfelejtették. Az emberek megengedték, hogy Krisztus ellenségei szép lassan kisemmizzék Krisztust a társadalomból, meggátolják a keresztény elvek érvényesülését a nyilvános életben.

Olyan *államberendezkedéseket* alkottak, amelyek a vallást semmibe sem veszik. Olyan *politikát* űztek, amely tudni sem akar az evangélium törvényeiről. Olyan *tudományt* terjesztettek, amelybe belecsempészték a hit elleni harcot. Olyan *irodalmat és sajtót*

létesítettek, amely útját állja minden keresztény érvényesülésnek a közéletben. Olyan *társadalmi helyzetet* teremtettek, amely nem a szereteten, hanem a gyűlöleten s egymás kizsákmányolásán épül fel (kapitalizmus, szocializmus, bolsevizmus). Olyan *családi életet,* olyan *divatot* s olyan *táncokat* hoztak szokásba, amelyek a keresztény erkölcsiség szabályait lábbal tiporják. Izgatnak a vallás és az Egyház ellen, ki akarják küszöbölni a vallásoktatást az iskolákból, egyes országokból a szerzeteseket száműzték, a katolikus Egyház templomait, iskoláit, intézményeit elszekularizálják, felgyujtják, megbecstelenítik (Franciaország, Mexikó, Oroszország, Spanyolország).

Ez az a nagy hittagadás, a nagy aposztázia, amelylyel szemben a pápa hangsúlyozni akarta, hogy Krisztus az úr, nem az emberek; Krisztus törvényei a legfőbb életszabályok, nem az emberi önzés, szenvedély, gyűlölet, kapzsiság, elvakultság és erkölcstelenség.

Ha keresztények vagyunk, legyünk azok a gyakorlatban is. Ezt akarja, ezt kiáltja a világ fülébe a Krisztus-király ünnepe.

„Tehát király vagy te?"

Ott állt az Ártatlanság mint vádlott a Bűn és Hitetlenség ítélőszéke előtt.

A római helytartó ámulva hallgatta Jézusnak azt a védekezését, hogy ő király ugyan, de az ő országa nem e világból való. „Hát te király vagy?" — kérdezte csodálkozva és megütközve.

Ezt a kérdést ismételték Krisztussal szemben századokon át a világ hitetlenjei.

„Tehát király vagy te?" (Ján. 18, 37.) Hiszen megfeszítettek s meghaltál! Hiszen sokan nem hisznek bennedl Hiszen a modern kor szelleme visszautasít tégedl

Jézus nagyon határozottan felel a feladott kérdésre: „Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem s azért jöttem e világra, hogy bizonyságot

tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra." (Ján. 18, 37.)

Jézus csakugyan király. Király, mert Isten fia. Király, mert a világ megváltója. Király, mert az ő nevére előbb vagy utóbb, de minden térdnek meg kell hajolnia égen, földön s az alvilágban. Király, mert ő fogja ítélni az eleveneket és holtakat. S az ő királyságának „nem leszen vége". (Luk. 1, 33.)

Minden más király *csak ideiglenesen* királykodik. Jön és megy. A halál percében, talán már előbb is, lehull fejéről a korona. Jézuséról soha!

Minden más király *csak bizonyos korlátozásokkal az.* Neki is számot kell adnia egy felsőbb úrnak és bírónak. Jézus felett nincs senki: ő abszolút úr.

Minden más király uralma és országa *véges.* Ha még oly széles és nagy is, sohasem terjed ki az egész földkerekségre. Még kevésbbé az egész mindenségre. Jézus a világmindenség királya!

Minden más király csak az emberek *külső cselekedetei felett* gyakorolhat felségjogokat. Törvényei a a külső életet szabályozzák. Jézus az egyetlen király, akinek parancsai lelkiismeretbe vágnak s a léleknek is irányt szabnak.

Minden más király a fegyverek s a *külső hatalom eszközeivel* tartja fenn uralmát. Jézusnak nem kell sem ágyú, sem gránát, sem tank, sem banktrezórok. Ő a szíveket hódítja meg s fegyver nélkül uralkodik a nép százain, a lelkek százmillióin.

Minden más király csak *hűséget* kíván, Jézus viszont *szeretetet* is kíván és szeretetet *ad.* Hol van király, aki életét adja alattvalóiért? S aki híveinek is életet ad, nemcsak itt, hanem egy örökkévalóságon át?

Akiknek nem kell a mi Királyunk.

Csodálatos dolog, hogy a legjobb és a legszeretetteljesebb királynak is vannak ellenségei. Ezeket az ellenségeket *három csoportba* lehet osztani.

Az *első csoport* névleg ismeri őt, de csak név-

leg. Nagyokat szaval arról, hogy ő „keresztény", de Krisztus törvényeiről s elveiről tudni sem akar. Elméletileg magasztalja Krisztust, de gyakorlatilag követni nem hajlandó. Ezek azok, akikről az apostol mondja, hogy bűneikkel „Krisztust keresztre feszítik szívükben".

A *másik csoport* tudomást sem vesz Jézusról. Hiába állította Ő, aki soha valótlant nem mondott, hogy ő Isten Fia s a világ megváltója: nem hisznek neki. Hiába művelt csodákat, mondotta előre a jövendőt, hiába támadt fel halottaiból: nem hisznek neki. Hiába állítja eléjük Egyháza által istenségének napnál fényesebb bizonyságait: nem hisznek neki. Szóba sem állnak vele, kitérnek útjából, annyiba sem veszi, mint az árnyat. Természetes, hogy ez a legnagyobb felségsértés és Isten-sértés: tudomást sem venni róla.

Egy *harmadik csoport* egyenesen gyűlöli Őt. Életében csalónak, népámítónak szerették volna feltüntetni s kierőszakolták a gyáva római helytartótól, hogy rabszolgamódra kivégezzék. Halála után sem szűnt meg gyűlöletük a Feltámadott ellen. Üldözték szóval s tettel, gúnnyal és szitokkal, tűzzel és vassal, fegyverrel, börtönnel, kínpaddal. Üldözték tanítványaiban, híveiben, papjaiban, Egyházában. Üldözik s gyűlölik ma is. Azt kiáltják: „A vallás magánügy" s ezen a címen ki akarják zárni Krisztust a társadalmi élet irányításából. Azt mondják: „Az ember önmagának egyetlen törvényhozója" s e címen megfosztják Jézus Egyházát a kellő szabadságtól, megrabolják, vallásellenes törvényekkel megakadályozzák a gyermekek vallásos nevelését. Egész országokban elrabolják s bezárják a templomokat, kidobják az iskolákból a feszületet. Azt mondják, amit egykor a rossz szolgák: „Nem akarjuk, hogy ez rajtunk uralkodjék!" (Luk. 19, 14.) Vagy amit a farizeusok mondtak: „El vele! El vele! Feszítsd meg őt!" (Ján. 19, 15.)

Mit mond erre nekik Jézus? „Aki nem hisz, már megítéltetett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fia nevében" (Ján. 3, 18). S „aki szégyel engem az embe-

rek előtt, azt én is szégyelni fogom Atyám előtt". Szomorú sorsuk lesz azoknak, akik Jézus békeosztó, szeretetet hirdető, boldogságot teremtő királyságát ellökik maguktól!

A hamis és a buzgó alattvalók.

De nemcsak azok tagadják ám Jézus királyságát, akik gyűlölik vagy mellőzik Őt, hanem azok is, akik *csak szóval* vallják magukat az Ő híveinek.

Ezek a hamis alattvalók, a titkos árulók, a hűtlenek.

Hamis alattvalója a Krisztus országának, aki *vallási kötelességeit elhanyagolja.* Ha felebarátodat gyűlölöd, ha igazságtalan vagy, ha Istent káromlod, ha a vasárnapi misét elhanyagolod, ha vasárnap szükség nélkül szolgai munkát végzel. Mert megszeged a Krisztus-ország szent törvényeit.

Hamis alattvaló vagy, ha Krisztus *Egyházát szeretetlenül ócsárolod,* ha vallásellenes lapokat olvassz, ha folyton vallástalan emberekkel társalogsz, ha az Egyház ellenségeinek ügyeit előmozdítod.

Hamis alattvaló vagy, ha *hitedet megtagadod,* ha gyermekedet hamis vallásban engeded nevelni, ha egyházellenes módon kötsz házasságot, ha vallásellenes pártokat vagy szakszervezeteket támogatsz.

Hamis alattvaló vagy, ha szívedben, viselkedésedben, de sőt csak érzelmeidben is Krisztus ellenségeivel tartasz; ha nem érzed jól magad Krisztus táborában, ha nem imádkozol, nem érdeklődől vallási dolgok iránt. De akkor is, ha nem gyakorlod a felebaráti szeretetet a szűkölködőkkel, szenvedőkkel szemben s az apostoli szeretetet a bűnösök és tévelygők irányában.

A Krisztus országának legbuzgóbb alattvalói: az igazi kongreganisták. Akik nemcsak nagyjából s lényegéből iparkodnak jó keresztények lenni, hanem a keresztény tökéletesség felé is törekszenek. Akik a legjobb Jézuskövető: a Boldogságos Szűz iskolájában tanulják meg az Úr kiváló szolgálatát, lelkes szerete-

tét s az apostolkodást az ő Egyháza, az ő királysága érdekében.

Legyünk büszkék arra, hogy a kongregáció tagjai lehetünk; ezzel az Úr Jézus királyságának válogatott csapatában kapunk helyet! De necsak névvel és színleg legyünk kongreganisták, mert a mi Királyunk a lelket látja s a szív után ítél! Legyen egész életünk őszinte hitvallás, apostolkodás, Krisztus-szolgálat! Legyen egész viselkedésünk egyetlen lángoló imádság: Krisztus-király, jöjjön el a te országod!

Hol voltál, Uram?

Kétségbeesésre hajlón, összetörten, reménytelenül kérdeztem: hol voltál, Uram, e szörnyű, véres időkben? Hol voltál, mikor elszabadult a háború ördöge s a gyilkolás fúriája száguldott végig Európa felett? Hol voltál, mikor ezernyi templomból sírtak feléd az első háborús ájtatosságok, hogy könyörülj rajtunk, hogy fordítsd el rólunk haragod büntető ostorát? Hol voltál, mikor elvitték a legények elejét, mikor fellobogózott, virágos katonavonatok vitték a mészárszékre fiainkat, fiataljainkat, embereink színejavát? Hol voltál a csaták gyilkoló, rémületes zajában, a pergőtüzek végítéletében, a gránátok és srapnelek esőjében, a rettenetes kézitusák, a tömegmészárlások, a halál szörnyű sikongása közben?

Hol voltál, irgalmas Istenünk, mikor egész tartományok városai, falvai lettek a pusztító lángok martalékává? Mikor özvegyek és árva gyermekek tízezrei bolyongtak hontalanul, étlenül az üszkös, sötét éjszakákban? Hol voltál, Úr Jézusunk, mikor járvány pusztította s tizedelte a golyótól, gránáttól még érintetlenül maradtakat? Hol voltál, mikor hant hant mögé borult a jeltelen sírokon s minden egyes halottal idehaza is egy, két, három, tíz szívet tört össze a bánat és a gyász? Hol voltál, amikor aztán jött a gyászos vég, a teljes letörés, az itthoni pusztulás, a rémuralom, a kifosztás, a megsemmisülés? Uram, hol vol-

tál hatalmaddal, jóságoddal; miért nem könyörültél rajtunk?

Ezek a kérdések hasogatták a lelkemet, mikor a te küldésedre — úgy éreztem, Uram — egy angyal szállt le fölém s megérintette szememet. És láttam. Láttam csodálatos, szörnyű, rémítő képeket.

Láttam ezt a népet, mely egykor neked s Szűzanyádnak volt szentelve, messze eltántorodni az úttól, melyet te jelöltél meg nekünk. Láttam, hogy ez a nép elhagyott téged. Nem mindvalamennyien, hanem legtöbben: százan, ezren, tízezren! Láttam, hogy nem törődnek veled, nem imádkoznak hozzád; szörnyű, eget lázító káromlások pokoli özöne száll az ajkukról s ezek a káromlások éjjel s nappal bosszúért ostromolják az eget! Láttam, hogy szent templomaid kiürülnek s gőgös ajkak fennen gúnyolják a te nevedet, a te szent hitedet, a te Egyházadat, a te szolgáidat.

Láttam, hogy a te néped elfordult tőle; névleg kereszténynek vallotta még magát, de szívében távol járt tőled. Megtagadta, vagy legalábbis elfeledte ősei hitét, letérült a jámbor keresztény élet útjairól. Nem te hagytad el őt, Uram, hanem ő hagyott el téged!

Aztán más képeket is mutatott az angyal. Elvezetett azokra a helyekre, ahol a te néped törvényeket hozott, ahol társadalmi életét berendezte, ahol közügyeit irányította. Láttam, hogy megfeledkezett a keresztről, amelynek árnyékában nőtt fel s lett naggyá kilencszáz éven át. Láttam, hogy elhagyja a biztos talajt, melyen egyedül lehet boldog és erős egy nemzet. Láttam, hogyan ölelte magához a kígyót, hogyan nyitott tárt kaput minden hitetlen államesze, minden felforgatás, minden erkölcstelenség előtt. Hogyan nevelte naggyá azokat, akik aztán megőrölték az országot s megsemmisítették belső erejét. Láttam, hogyan járt egy elvtelen, vallástalan, keresztet gúnyoló sajtó járszalagján, hogyan hízlalta fillérjeivel a nyomtatott hazugság vámpírraját. Láttam, hogyan üldözte, hogyan nyomta el a jót, hogyan rakott láncokat a te hited

bátor hirdetőire s hogyan adott menlevelet az izgatóknak, a népbolondítóknak, az osztályharc és gyűlölet apostolainak. Ez a nép elhagyott téged a közéletében; nem csoda, hogy aztán tenélküled nyomorba jutott!

S láttam ezt a népet magánéletében is. Láttam a helyeket, ahol ez a nép szórakozni és mulatni szokott. Bezzeg nem volt ott már nyoma a régi tisztességnek. Duhaj tivornya lépett a keresztény erkölcsösség helyébe. Folyt a bor és a szesz és az ajkakról ocsmány beszédek özöne áradt és részeg énekek és sok fajtalan beszéd. A falusi kocsmákban épúgy, mint a városi vigadókban, színházakban, báltermekben. Az angyal egy pillanatra felvette a leplet a mi modern keresztény Szodomáink és Gomorráink felett. Szörnyűséges volt! Fiatalok és meglettebbek, nős emberek és férjes asszonyok, gyermekek és leányok, mintha soha a 6-ik parancsolatról nem hallottak volna, dévaj kacagással fertőztették meg lelküket, testüket az erkölcstelenség szennyében. Még a keresztény családokba is belevette magát az istenfeledés, az erkölcstelenség és a bűn. A házasság szentségét beszennyezték bűnös visszaélésekkel. Vétkeztek a gyermek ellen, vétkeztek az Istentől rájuk hagyott szent kötelesség ellen, hogy a gyermeket mindenekelőtt Isten számára és a mennyország örököséül kell felnevelni. Vétkeztek a házas hűség ellen; megtagadták a házasság szentségi jellegét s világi, úgynevezett törvényekbe kapaszkodva, vígan választották szét, amit Isten összekötött...

Elválások, a gyermeknevelés elhanyagolása, a család és a házasélet tisztaságának megvetése és csúnya, csúnya égbekiáltó bűnök. S az emberek nevettek is hozzá és elbizakodva kiáltozták: Hol van az Isten, aki büntessen bennünket? Hol van? Hát itt van. A te hatalmas kezed, Uram, végre is megsokalta az istenkísértést s mint egykor Szodomára és Gomorrára, kénköves esőt — háborút — küldött a kacagva vétkező világra. Ha nem kellett neki az irgalom és inte-

lem, érezze meg az Isten büntető karjának ránehezedését, ostorának csördülését, talán akkor felocsúdik és jobb életre ébred!

Nem bírtam nézni tovább. Az angyal kérdőleg tekintett rám, mintha azt kérdezné: Még most sem érted?

Értem, Uram, szomorúan, sajnosan értem. Nem te hagytál el minket, hanem mi hagytunk el téged; nem csoda, hogy aztán nélküled siralmas pusztulás lett a sorsunk.

Te kínáltad a békét, a szeretetet, a boldogságot! A te tanaidban, a te hitedben, a te Egyházad parancsaiban benne van mindaz, ami boldoggá tehet bennünket a földön is. De mi nem hallgattunk rád, mi okosabbak akartunk lenni nálad, mi a legfőbb úr nélkül akartuk berendezni földi életünket s most szörnyűségesen meg kellett tanulnunk, hogy „nincs bölcseség, nincs okosság, nincs tanács az Úr ellen" (Péld. 21, 30).

Mi lesz most velünk? El fogunk-e végleg pusztulni? Ó nem, mert te nem a harag és büntetés Istene vagy csupán, hanem elsősorban az irgalomé és bocsánaté.

Vak kongreganisták között.

Január vége felé levelet kaptam a vakok budapesti nevelőintézetéből. A „Vak Ifjak Mária-kongregációja" felkért, hogy február 2-án, Gyertyaszentelő ünnepén, tartsak nekik előadást. Örömmel vállaltam a feladatot s a kitűzött időben ott voltam az István-út végén, a vakok „József nádor nevelőintézetében". Herodek igazgató és Halmos, premontrei kanonok, hittanár, a vak kongreganisták prézese fogadtak.

Vak ifjak kongregációja! Annyi kongregáció van Budapesten, de talán egynek a gondolata sem oly megható, mint ezé. A szegény vakok, ifjak és leányok között is ott lobog hát a Szűzanya fehér zászlaja, őket is különös oltalmába fogadta a Betegek Gyógyítója s a Szomorúak Vigasztalója!

Fehér zászlól? Ó, aki ebbe a házba belép, ne beszéljen „fehérről", mert itt a színeket nem ismerik. Itt úgyszólva új nyelvet kell megtanulnunk, amelyből mindig gondosan száműznünk kell azokat a fogalmakat, amelyek a látással vannak kapcsolatban. Itt, az örök éjszaka birodalmában nem lehet azt mondani, hogy „belátok valamit", „szembeötlő", „világos", „fényes", „káprázatos", „hajnal", „alkony", „égbolt", „kép", ‚sötétség" s hasonlókat. Mert itt csak a tapintás és a hallás érzékeiből ismerik a világot. Igaz, hogy az itt nevelt fiúk és leányok ezen a szegényes alapon is bámulatos értelmi és erkölcsi magaslatra tudnak emelkedni s a prézes biztosított róla, hogy ezek közt a vak fiúk és leányok közt akárhány van, aki műveltség és lelki emelkedettség dolgában bármely „látóval" felveheti a versenyt. Az értelem és az akarat, a szellemi lélek erői sokat pótolnak abból, amit az érzékek nem nyujtanak.

Bevezetnek a díszterembe. Jobbra a kongreganista leányok, balra a kongreganista fiúk, a karzaton pedig a többi nem kongreganisták. A leányok is, fiúk is rendes ruhában; mellükön a Mária-éremmel, a leányok rendesen fésülve, szalag a hajukban. Hátulról vagy oldalt nézve azt hinné az ember, hogy valami rendes nevelőintézetben van. Csak mikor szembefordulsz velük, szorul el a szíved. Megindító látvány: csupa világtalan szem. „Néznek" maguk elé, anélkül, hogy látnának. Csak a hang szerint igazodnak. Minden szereplőt úgy vezet elő egy „látó", s a szavaló, éneklő vagy zenélő azzal a fájdalmasan bizonytalan világtalansággal mered a körülötte tátongó örök sötétségbe, amely a vakok sajátja. De azért csodálatos, amit produkálnak.

Az egyik fiú gyönyörűen zongorázik, a másik pompásan hegedül. Egy ifjú kedvesen szavalja el Bölcskey versét: „Katolikus vagyok", egy leány az „Üdvözlégy Máriát". A fiatal prefektus pedig olyan komoly, olyan érett, olyan talpraesett beszédet mond, hogy egészséges szemű egyetemi ifjútól sem várnál különbet. Majd felsorakozik az énekkar, majd a zenekar, persze kar-

mester nélkül — hiszen nem látnák a karmesteri pálcát! — s énekelnek, zenélnek gyönyörűen.

Végül nekem kell szólnom. Beszélek a szívem legbensőbb mélyéből. Nem ők a meghatottak, hanem én magam. A Gyertyaszentelőről beszélek nekik, — jaj, de hisz ők nem is tudhatják, mi a gyertya és mire való! Az ő éjszakájukban senki sem gyujt gyertyát! Azaz, hogy mégis. És én azért is a Gyertyaszentelőről beszélek nekik! Simeon hála-daláról, aki a kisded Jézusról azt zengi, hogy: „Most bocsásd el, Uram, szolgádat békességben, mert *látták* szemeim üdvösségedet; a *fényt,* amely a népek *megvilágítására* küldetett..."

Ó, igen, kedves vak kongreganisták, nektek is részetek van ebben a „világosságban", amelyről közvetlen fogalmatok sincsen! Sőt talán nektek sokkal nagyobb mértékben, mint akárhány másnak, aki azt hiszi, hogy lát. Nem, az igazi, az értékesebb látás nem a szemé, hanem a léleké; a léleknek megismerő képessége, amellyel Istent eléri s amelyet úgy hívunk, hogy *hit.* Nem az a vak, aki a földi dolgokat nem látja, hanem aki nem hisz, akinek lelke Istent fel nem fedezi! Mit ér, ha valakinek földi szeme egészséges, de lelki szeme elsorvadt! Ne irígyeljétek őket, ti szerencsésebbek vagytok!

Azután meg: hiszen mi voltaképpen mind vakok vagyunk! Nemcsak akik a vakok intézetében laknak, hanem az úgynevezett egészséges látásúak is: amíg e földön járunk, voltakép csak tapogatózunk s keresünk. Az igazi látás majd csak odafenn nyílik meg számunkra, ahol új szemet s új látóképességet ad az Úr, hogy befogadhassuk, amit a „szem nem látott, fül nem hallott, ami emberi szívekbe nem hatolt" s amit Isten azoknak készített, akik őt szeretik. Ott aztán igazán mindegy lesz, hogy valaki ezen a földön látó volt-e vagy világtalan. Sőt! Ha valaki vakságát Isten iránti engedelmességgel, türelemmel viselte, ha kész lélekkel hozta meg az áldozatot, amelyre Isten meghívta, még nagyobb, előkelőbb helyet fog elfoglalni a boldogok, a látók közt odafönn!

Az ünnepély után meglátogattam az intézetet s beszéltem a derék vak kongreganistákkal, a leányokkal és fiúkkal külön. Meglepett, mily könnyedén olvasnak Braille-írással írt könyveket, köztük Tóth Tihamér „Tiszta férfiúságát" s az én „Jellemrajzaimat" is. A vallás megvigasztalja őket s jókedvűek, vidámak. Nagyon szeretik a zenét s a találós kérdéseket. Mutattak egy szegény, 15 év körüli leányt, aki, szegény, nemcsak vak, hanem siketnéma is. Úgy érintkeznek vele, hogy a kezére jeleket írnak, amit ő megért s valahogy beszélni is megtanult. Azt mondják, igen értelmes és valóságos szentéletű leányka.

Honnan ered a vakság ezeknél a szegény gyermekeknél? Bizony a legtöbb esetben a szülők hibájából; sokszor a rossz élet miatt ezek különböző betegségekbe esnek, amelyek az utódokon vakság, siketség s hasonlók által folytatódnak. Az ártatlan gyermekek bünhődnek a szülők kicsapongásaiért! Borzasztó, hogyan bünteti Isten a bűnt!

A szomorúság közt, amely minden látogatót meglep e falak közt, mint drága vigaszsugár hat az a sok lelki és vallási szépség, amely e siralmas helyen is enyhületet terjeszt. A szegény vak gyermekek közt, mint jóságos őrangyalok járnak-kelnek a jó Szent Vince-apácák, kik életüket a szenvedők szolgálatára szánták. Némelyik bizony sápadt és vértelen, idő előtt felemészti magát a felebaráti szeretet szent tűzén. Jézus lesz a jutalmuk odatúl! A katolikus Egyháznak örök büszkesége, hogy mindenüvé, ahol baj és szenvedés van, odaküldi legjobb fiait és leányait, hogy az irgalom és könyörülő szeretet balzsamával enyhítsék az emberi kínt. Miközben mások szórakozás, élvezet és mulatozás után járnak s közben emberszeretetről szavalnak, addig ők elvonultan, szinte észrevétlenül, jutalmazatlanul és elismerés nélkül teljesítik a Krisztus szeretetének csodálatos parancsát s gyüjtik örök dicsőségük koszorújába a Jézus tiszta jegyeseinek mirtusvirágait!

A szenvedés értelme.

Kedves Olgám, ahogy utolsó leveledet elolvastam, hidd el, könnybe borult a szemem s úgy maradt sokáig. Ha nem tudnám, hogy milyen végtelenül okos, jókedvű, vidám leány vagy s ha nem írnád, hogy temetőből jövet, édesanyád sírjától hazatérve, fogtál leveled megírásához, szinte azt hinném, aggódnom kell miattad.

De nem, miattad nem kell, sőt nem is tudnék aggódni. Tudom, hogy jól érzed magad s hogy egészen egybeforrottál hivatásoddal is, mely a gyermekvilághoz köt s azzal a százféle apostoli elfogultsággal, amellyel mint igazi, sőt kimagasló kongreganista az egész kicsiny város vallási életét befolyásolod s katolikus mozgalmainak már ilyen fiatalon is éltető lelke vagy. A borongós hangulat, mely leveled írásakor hatalmába ejtett, a rendesnél őszintébbé tett s ez azzal a kellemes következménnyel jár, hogy most én is mélyebben pillanthattam bele gazdag és mégis szenvedő lelkedbe és megpróbálhatom gyenge szavammal hozzájárulni, ha csak kevéssel is, a te vigasztalásodhoz.

Azt olvasom ki soraid közül, kedves Olgám, hogy időnkint nehezedre esik az élethossziglan való folytonos, áldozatos lemondás, melyet önként választottál. Vagy talán nem is esnék nehezedre, ha legalább belső vívódások nem tennék azt kétszeresen nehézzé. S te éppen e részről szenvedsz keservesen.

Hited, melyben oly erős tudsz lenni, s mely annyi áldozatra tett késszé, nem hat az érzésedre mindig olyan erővel, hogy ingadozás nélkül és boldog biztossággal tudnál ellenállani a gondolatnak: mindenről lemondtam s íme, mit kaptam érte cserébe? És: nem volt-e mindez hiába? És nem volt-e kár az áldozatokért?

Látod társnőidet, kiknek lelke sokkal kevésbbé mély és finom mint a tied; látod, hogy ők a boldogság karján lejtenek végig az életen, látod őket fényben,

irígyeltetésben, szerelemben, hű férj és bájos gyermekek körében, míg te lesorvadsz távol a világtól, szomorú egyedüllétben, belső vívódások között. A körülmények miatt, melyek erősebbek voltak mint a te akaratod, még csak az a vigasztalás sem adatott meg neked, hogy az Istennek szentelt választottak között, valami szerzetesnői ház boldog családiságát élveznéd. Egyedül vagy: kiverve a világba, mint egy árva, hajszolt vad, kiragadva abból a körből, melyben szerettek s amelyből magad ragadtad ki magadat magasabb és nemesebb életcélok, az irgalmasság és apostolkodás kedvéért, lemondva az élet örömeiről, melyeket tele marokkal és ritka bőkezűséggel kínált neked szerencséd — hisz menyasszony voltál és olyan ritka jótulajdonságokkal rendelkező ember kérte kezedet, akire méltán rábízhattad volna magadat; sőt aki mellett, minthogy ő is kongreganista, apostoli feladataidról sem kellett volna egészen lemondanod. De te a nagyobb és szentebb életcéloknak nemesen áldozatul szentelted hétköznapi értelemben vett boldogságodat. S ma szenvedsz. Gyenge tested erőtlenségével küzdve, nyögve járod az életet; és mondjuk csak ki: lassanként úgynevezett vénleány leszel, akit lenéz és semmibe vesz az a világ, amelyet te menyasszonyi koszorúval a fejeden semmibe vettél; és meg fogsz öregedni egyedül, magánosan, fáradságosan és nehéz apostoli életed végén más bájt és más poézist nem fog számodra tartogatni az élet, mint az örök élet és tavasz reményét és azt a mindenesetre nagyszerű tudatot, hogy Istenednek ajándékoztad egész magadat: ifjúságodat, virágzásodat, boldogságodat.

Te elég nagy és nemes lélek vagy ahhoz, hogy ezt a sorsot, amely a modern regényeken kinevelt pesti bakfisok átlagfilozófiája szerint a legkevésbbé sem irígylendő, te királyleányi sorsnak tartsd; de lehorgad a fejed és szégyenled és csaknem kétségbeesel azon, hogy amikor lelked, ha csak pillanatra is, elborul és a sötétség, a kétely, a kishitűség éje ereszkedik rád, hogy akkor könny szökik a szemedbe és összeszorul

a szíved s alig tudsz megküzdeni a leggyötrőbb, a leglázítóbb érzelemmel: a bizonytalanság és megcsalódottság érzetével.

Szegény Olgám, annyira értem szenvedésedet és úgy nem vetek rád követ, ha lelked nagyságát pillanatokig ennyire lefokozódni látom is! Nem, ezért te nem vagy semmivel sem kisebb, semmivel sem roszszabb, mint akkor, amikor mosolygó arccal, szent bizalomtól sugárzó szemmel nevetted a világ bókjait s búcsút mondtál mirtuszaidnak, búcsút az ifjúnak, ki magának kért. Te azért, hogy érzel, még nem vagy rossz és nem vagy áruló; csak nő vagy és ember, aki bármily magasan szárnyal is mint keresztény, érzi mégis a kereszt súlyát is, amint az az eleven, érző emberhúsba belevág, amint felsebzi a válladat és pattanásig feszíti a szívedet. És csodállak küzdelmedben és áldom a nagy Krisztust, aki olyan nagy tud lenni az ő szolgáiban és szolgálóiban, hogy a leggyengébbek között is mer keresni és tud találni legnagyobb lelki erőfeszítésekre kész mártírszíveket. Mily megrázó és egyben mily nagyszerű látvány is ez: Krisztus az ő hősnői, az ő gyermek- és leány- és asszonyvértanui között! Mily nagy dolgokat kér és követel Ő tőletek, vértanui lelkek: nemcsak, hogy lemondjatok, hanem, hogy a lemondás fejében még csak a megérdemelt lelki boldogságot és vigaszt sem mindig érezzétek.

Ó, mert úgye könnyű lemondani, könnyű menyasszonyi ruhában kérni a zárda magányába való felvételt; könnyű, akár vérünket is ontani, amikor a szívünk csordultig van boldog szerelemmel az égiek iránt! De egy világot hagyni el Krisztusért és ugyanakkor Krisztustól láthatólag mégsem kapni egyetlen vigasztaló tekintetet; mindent feláldozni Érte s az áldozatok hosszú sora után, beleremegve a folytonos vigasztalanságba, szinte azon tűnődni el, hogy *van-e Krisztus* és nem hoztuk-e áldozatainkat hiába; nemet mondani a földnek akkor is, amikor az ég láthatólag cserben hagy: ez igazán hősies és nagy dolog, nehéz fel-

adat s a lelkiség legmagasabb iskolájának az érettségi vizsgálata.

És mégis azt mondom neked, Olgám, *hozd meg ezt a legnagyobb áldozatot is!* Van *miért* és van *kiért!*

Van kiért! Aki téged ilyen útra meghívott, aki neked erre a felsőbb életpályára utat mutatott, Az meg is adja rá az erőt, hogy meghozd az áldozatok legnagyobbját: az érezhető *vigasz nélkül szenvednitudást.* Ő veled lesz a legsötétebb éjtszakában. Amikor legmesszebb látszom tőletek, mondja ő (Imit. Christi), akkor vagyok hozzátok legközelebb! Te csak úgy hiszed, hogy nem érzed őt, hogy nem pihen rajtad a tekintete, hogy nem simogatja homlokodat áldó jobbkeze. A valóságban ott van Ő veled az éjben, a szélvészben, a rideg egyedüllétben, a börtönben, a kínzókamrában is. Gyönyörködve szemléli szíved vergődését, nem mintha kedve telnék gyötrődésedben, ó bizonyára nem! hanem, mert rajongva szereti a nagy lelkeket s örül, hogy te is nagy lélekké izmosodol a szenvedés kohójában. Vergődöl, de minden vergődésed növeli lelked szépségét. Minden vergődésed új diadal. Nem érzed? A legválságosabb percekben is volt erőd, úgye, hogy hű maradj hozzá? A legsötétebb éjtszakában is, ha nem jött is reménysugár, te tudtál bízni, nem vesztetted el lábad alól a talajt. Ő mívelte ezt! Mert nélküle nem lettél volna erre képes. Ő a szőlőtő, mi a szőlővesszők s egyetlen éltető cseppje az élet nedűinek nem folyna bennünk, ha *belőle* nem szívódnék át hozzánk, ha az ő vére nem lüktetne a mi lázas ereinkben.

Van kiért! Az értelmi homály pillanataiban hitünk meg tud inogni benne, amint a ködben járó ember is csak félve lépked azon az úton, amelyet még olyan biztosan ismer is. Ó, azért még nincs okod félni. Ő *van* és ő *igaz.* Ha van biztosság a világegyetemben, a hit biztossága az. Nincs az az egyszeregy, nincs az a logikai törvény, nincs az a természettudományi biztosság, amely szilárdabb volna az Úr szavánál. Légy nagy és emelkedjél hozzá! Ne imponáljon neked a

kicsinyesség, amely csak ennek a sártekének szűk horizontjában érzi magát biztosan. Szállj fel a sasok birodalmába s érezd magad jól a nagy, a széles, a legmagasztosabb és legbiztosabb gondolatok légkörében. Ha *mi* vagyunk, *Isten* is van. Ha van föld, van ég is. Ha van evilág, van túlvilág is. Ha van végesség, van, százszor inkább van végtelenség is. Előbb volt az Isten, aztán a világ, s voltakép nem azon kell kicsinyeskedve a fejünket törnünk, hogy a fejünk fölött is vannak nagy, igen nagy valóságok, mint inkább azon a csodán, hogy a nagy Isten mellett, aki biztosan van, még ilyen férgek is vannak, mint mi a mi kis gondjainkkal és háborúinkkal, főzőkanalainkkal és befőttesüvegeinkkel, kételyeinkkel és búslakodásainkkal; s hogy a jó Isten olyan nagy és olyan jó volt hozzánk, hogy kijelentette magát nekünk s Egyházát és Oltáriszentséget rendelt köztünk.

Van tehát *kiért* és van *kivel* küzdened. És *van miért is,* barátnőm. Hogy mi ma nem látjuk a földöntúli javakat, úgye, azért azok mégis vannak. Sőt ha kételkedünk is bennük, azért azok még nem szűnnek meg. Azért, mert mi ma nem érezzük jövő boldogságunk édességeit, nem kevésbbé nagyok, emberfelettiek, megrészegítők, isteniek azok. Azért, mert oly világ közepén élünk, amely neveti, kacagja a mi hitünket, a Krisztus birodalmát, az örök tavasz és örök szeretet honát, az Apokalipszis örök Jeruzsálemét, azért még nem kevésbbé biztos az. Krisztusnak mindig voltak gúnyolói s mindig voltak és vannak keresztrefeszítői; de azért Krisztus pillanatra sem szűnik meg Isten s a századok királya s az örökkévalóság kincstárosa lenni. Minden ige másoknál lehet; a föld urainál, gazdagoknál, szerelmeseknél, jólélőknél; *egy* dolognak: az „örök életnek igéi nála vannak".

Barátnőm, bízzál ebben is könnyeid között és örülj a nagyszerű sorsnak, melyre kiválasztattál. Te valamikor, hogy nagyon emberi szóval éljek, rabja leszel a boldogságnak, a boldogság túláradó mértékének, amelyre most teszed magad érdemessé, most, amikor

kínlódol, szenvedsz és vergődöl. Ne félj, az az óra is eljön, a fényességes, a boldogságos, amikor nem lesz többé sem gyász, sem könny, sem szenvedés, sem vihar, sem ború, sem éjtszaka. Érted is eljön a szenvedők és kereszthordozók nagy kárpótlója, a diadalmas Krisztus és fel fogja szárítani könnyeidet és keblére von és majd akkor, mint vihardúlt tájra a nyári nap fénye, úgy árad kiapadt szemedbe az ő fényes szeméből a vigasztalás és megnyugtatás sugárkévéje. Türtőztesd magad egy kevéssé; nem tart soká s akkor tied lesz a babér és be fogod látni, hogy bármily nagy volt megpróbáltatásod a földről nézve, kicsiny volt az égből nézve, kicsiny volt ahhoz képest, ami utána jön és érte és általa jár ki neked.

Ó, és addig is — ne irígyeld azokat, akik nem ezen az úton járnak. Főleg ne azokat, akik most szedik a rózsákat és virágokkal koszorúzzák homlokodat sietve, mint akik tudják vagy sejtik, hogy azután úgyis csak gyors hervadás vár rájuk és talán örök szomorúság. Ne irígyeld azokat, akik nem tudnak vagy nem akarnak a hit régióiba emelkedni, akik mosolyogják a mi jámbor, de *igaz* hitünket s fölényeskedő biztosságot mímelve bízzák magukat az idelennvaló kultúra egyedül üdvözítő voltára, a földiesség és az érzékek birodalmára. Tudod mit? *Szánjad* őket inkább! Az ő vigalmas sátraik: siralomházak. Az ő rózsáik: szemfedővirágok. Mosolygásukra, lehet, hogy keserű sírás következik, s a selyem és bíbor után, mely ma kényeztetett tagjaikat csinosítja, lángruhák fognak a lélek elvesztése árán trónra emelt testükre borulni. Ne irígyeld őket! Borzasztó volna, ha te is ily jövőnek néznél elébe odatúl, az árnyékvilágra oly félelmetes gyorsasággal következő igazi időben, az el nem múlóban, a rád váró végtelen idők tengerében. Ne, egy pillanatig se foglalkozzál velük, hacsak nem azért, hogy szánd őket és hullass felettük testvéri könnyeket!

De tudom, hogy *ezeket* te úgysem irígyled. Ha valakit irígyelsz, legfeljebb azokat irígyled, akik jók

és mégsem szenvednek, legalább nem annyit, mint te; akiknek tiszta, szép, istenáldotta paradicsom az életük itt lenn a földön is és akik a lelkük üdvösségét sem vesztik el odafenn.

Mert igen, vannak ilyenek is. Ha nem hozod meg nagy áldozatodat s nem mondasz le a világról, nem tudom másképp elképzelni, minthogy te is ilyen volnál, ezek közé tartoznál. És mégis azt mondom: ezeket se irígyeld. Miért irígyelnéd őket? Mert ma nem szenvednek? Ők is fognak még szenvedni az életben. Keresztbordozás nélkül nincs feltámadás. Annak egy útja van: a Golgotáé. Majd őrájuk is beköszönt a megpróbáltatás ideje, mint most rád; csak őket nem fogja oly mértékben, mint téged, éltetni a tudat, hogy a lemondásból és szenvedésből eleve és önként és hősiesen kivették részüket. De még ha úgy volna is és ha te csakugyan aránytalanul többet tűrsz, többről mondasz le, többet áldozol is mint ők; ismét azt mondom: te vagy a boldogabb. Százszor és ezerszer gazdagabb vagy, mint ezek; százszor és ezerszer választottabb, boldogabb, szerencsésebb lehetsz, mint ők mind együttvéve. Mert te mégis csak a „legjobb részt választottad". Egy fokkal többet érni odafenn, nagyobb kincs, mint százezer fokkal fölöttük állni az embereknek idelenn. Olvastad-e Sziénai Szent Katalin legendáját? Akit Jézus töviskoronájával jegyzett el magának? Te is ilyen Sziénai Katalin vagy, ha hű maradsz a lelkesen meghozott áldozathoz, ha nem bánod meg, hogy a Legszebbnek, a Leggazdagabbnak jegyezted el ifjúságodat és szívedet. Te Annak arája lettél, akinek az országa a csillagokon s az évszázadokon felül van. Akinek szépsége el nem hervad és hatalma meg nem bágyad.

A te menyasszonyi koronád fehérsége még akkor sem sárgul el és akkor sem fog lehervadni, amikor a világ minden menyasszonyi ékessége régen korhadt szalmává zsugorodott! A te lelked ifjú hévvel, tűzzel, szerelemmel lesz tele, mikor már minden földi szerelem rég elhamvadt s minden ma lázasan dobogó em-

berszívet kiégetett és eltemetett az enyészet. Özvegyies ruhád mennyegzői ruha lesz ismét és az marad, amíg élsz és messze azontúl, s ha erre a ruhára most sűrűn hull a könny s a vércsepp azért, mert Szerelmesed próbára tesz és elrejtőzik előtted és látszólag messze elhagy, hogy hűségedet kipróbálja s megedzze, attól a te ékességed nem lesz kisebb, csak nagyobb, nem lesz szegényebb, csak ragyogóbb és gazdagabb. S te zúgolódnál azért, mert téged többre hítt meg a Mester, mint őket? Mert neked hivatást adott, melyet a tömegtől, a jók tömegétől is megtagadott? Ó, örülj ennek inkább, s adj hálát naponta térdenállva az Istennek, hogy téged erre a nagy útra meghívott, hogy belőled valami nagyot, rendkívülit és művészit akar alakítani, valakit, aki egészen közelről követi őt, nemcsak testi szenvedésben, nemcsak földi lemondásban, de a vigasztalatlanság, az Istentől-embertől elhagyattatás fájdalmas útján is.

Igazad van: nagyobb megpróbáltatás nincs, mint mikor attól érezzük elhagyatva magunkat, akiért mindent feláldoztunk. De ne feledj el még egyet: nagyobb hősiesség sincsen és nagyobb lelki szépség a világon, mint mikor egy gyenge kis szív legyűri önmagát s odaborulva a Mester lábaihoz azt mondja neki: Uram, én akkor is szeretlek, amikor elfordítod arcodat tőlem!

Ne félj, ez az arc majd még visszafordul hozzád és akkor tele lesz jósággal és büszke megelégedéssel és megittasító, boldogító szeretettel és akkor vigyázz, emberszív, hogy meg ne pattanj az édességtől, amely mint a szirtről lezúgó hegyipatak fogja elárasztani, betölteni, szinte összezúzni lelkedet! Ó, örülj ennek a napnak előre. „Dominus prope est: Az Úr közel van!"

A néma szószék.

Van egy szószék, amely síri csendes és mégis hangosan beszél; békésen hallgató s mégis hatalmas gondolatokat sugárzó; amelynek éppen a némasága félelmetes és nyomasztó, és mégis éppen a némaságában

int, oktat, tanít és prédikál szörnyű erővel. Ez a szószék: a temető. Sok-sok bolygásoknak, cirkalmas földi vándorlásoknak utolsó stációja, minden fáradtaknak végső befogadója s elpihentetője, remények és csalódások, szerelmek és gyűlölködések, törtetések és letörések kiegyenlítő, csendes elintézője.

Egész éven át nem fogynak ki a temető portáján az új és új jövevények. Mindennap egy pár vagy egypár száz. Méltóságos urak és útszéli szegények, címeres, rendjeles, pompás temetések és egyszerű, igénytelen eltakarítások, de mindennapra jut belőle, mindennap jönnek ide szálláskereső új vendégek s a nagy vendégfogadó csak nem telik be soha. A halottak nem zedéke világ végéig ki nem fogy.

Csak az élők nem szeretnek ide járni. Legtöbbje babonásan fél a temető csendjétől. Legfölebb, ha egyszer évente, halottak hónapjában, kilátogat a piciny lakásokat jelző dombocskákhoz, virágot hint és mécsest gyujt szeretteinek sírjára, elmond egy Miatyánkot — s aztán hazasiet és beleveti magát az élet szórakozásaiba, mintha félne, hogy a temető csendes prédikációja nagyon is a fülében marad s az az egészen másfajta látása az életnek, amely idekünn a sírhantok közt akaratlanul nyiladozik az ember lelkében, állandóan üldözni fogja a maga nagy komoly gondolataival.

A kongreganistának, a vallásos katolikusnak nincs oka félni a temető prédikációjától, a néma szózattól, amely a temető széles szószékéről hangzik jámbor és istentelen felé. Az éppen a legszebb dísze a hitnek, hogy a komoly igazságtól nem ijed meg, hanem abban is megnyugtató, sőt fölemelő gondolatokat talál.

Hallgassuk csak néhány percig ezt a néma prédikációt...

A halál szörnyű igazság. Akárhogyan bizakodol is az életben, akármennyire elírod és eladod magad neki, akármennyire jól érzed magad benne s akármily messzire űzöd is magadtól a halál gondolatát: a halál

mégis bizonyos, elkerülhetetlen, eltagadhatatlan valóság. „Elmegyünk, elmegyünk, mindnyájan elmegyünk".

Tudod-e, mi a halál? A halál a test és lélek szétválása. Az életelvnek s az anyagnak szétesése, egységük megszűnése. A halál a testnek visszasüllyedése az élettelen anyag birodalmába, ahol más kémiai törvények érvényesülnek rajta, mint a szerves életben. A halál a lélek felszabadulása az anyag kötelékeiből s átmenet a tőle független, önálló létbe. A halál a földi élet vége s az örökkévaló lét kezdete. A halál az elszakadás minden földi vonatkozásainktól: ismerőseinktől és rokonainktól, barátainktól és rosszakaróinktól, lakásunktól és bútorainktól, könyveinktől és iratainktól, pénzünktől és vagyonunktól, szórakozásainktól és munkáinktól, szeretetünk és gyűlöletünk tárgyaitól, címeinktől és rangunktól, a napsugártól és levegőtől, az ételtől és italtól, a tértől és időtől.

Szörnyűséges elszakadás mindentől, ami itt a földön körülvesz; borzasztó válás, útnakindulás, végleges eltávozás; kitaszíttatás a földi életből, elsüllyedés az élet színpadjáról, kiválás az evilági emberi társadalomból. A halál után én nem vagyok „ember" többé, hanem csak: lélek és — tőle külön — egy holttetem. A lélek nincs itt többé; a test pedig, a holttetem, oly rút és iszonytató, hogy közegészségi és közesztétikai szempontból el kell dugni, el kell lapátolni valahova messze a föld alá, hogy senki meg ne lássa többé, senki rosszul ne legyen a látásától, senki bele ne betegedjék a bomlása szagába.

Nagy tudós vagy? A halál után az egyszeregyre sem tud megfelelni ajkad. Gazdag ember vagy? Halálod után egy rézfillérrel nem rendelkezhetel többé. Befolyásos, nagyállású férfiú vagy? A halál pillanatától fogva senki sem törődik veled. Erős vagy? Egy legyet, egy férget sem tudsz többé elzavarni; az egyesztendős gyerek erősebb nálad, aki az ujjadat sem bírod megmozdítani többé. Egészséges vagy? Kicsattansz a friss életerőtől? A betegségek csirája árad belőled: méreg és rothadás és bűz őrli meg egyenkint minden test-

részedet. Szép vagy? Daliás és sudár? Fehér és finom? Ragyogó szemű és bódító arcú és bíborajkú? Hangod mint az ezüst hárfáé, mozgásod mint a Gráciáké?

A halál percétől kezdve az undor és iszonyat tárgya lész, arcod kísértet, fejed halálfő, termeted csontváz, látásod rémület. Kényelemben éltél? Tejben-mézben fürödtél? Szolgáid, palotáid, villáid voltak? Autón jártál, páholyokban ültél, fényes termekben laktál, puha szőnyegen, arany- és selyemruhákban mulattál? Illatszereid bódítottak, fényűzésed kápráztatott, öltözeted írigység tárgya volt! Ne félj, utólér a halál s attól kezdve hideg koporsó, nyirkos sírüreg, porladó szemfödél, férgek társasága és temetői magány lesz lakásod, ruhád, udvartartásod. A halál a legnagyobb demokrata, a legridegebb egyengető, aki mindenkit egy sorsra juttat, mindent nivellál, minden kitüntetést megszüntet, mindent kiegyenlít...

A halál a legnagyobb rabló. Mindenedet elveszi. Külső javaidat, rokonaidat, élet- és bűntársaidat, erődet, szépségedet. Még a testedet is meglopja — tíz évvel a halálod perce után, ha lelked leszállna a sírodba, mit találna ott? Egy-két csontot s egy marék piszkos port: ez az, aki — te voltál... Ennyit hagyott meg belőled a Nagy Fosztogató, akinek útonálló kezébe kerül előbb-utóbb mindenki: a Halál.

Hogyne volna hát szörnyű igazság a halál! A számos igazság közül, melyet az Egyház nem szűn meg prédikálni, ez az, amit nem vonhat kétségbe még a legmegrögzöttebb kételkedő sem. Hogy elmegyünk, époly bizonyos, mint az, hogy ma itt vagyunk... Akár gondolunk rá, akár nem. Akár készülünk hozzá, akár oktalan állathoz méltó bamba érzéketlenséggel cammogunk a vágóhíd felé.

A halál hatalmas buzdítás. Buzdítás arra, hogy először is ne becsüld túl az evilági életet. Bolond az, aki arra hagyatkozik, ami ma van, holnap nincs. Ez a világ tud pompás és igéző lenni; találmányai, tudománya, alkotásai, zajos-lázas élete, örömei, költészete, mámorai, szerelmei le tudnak nyűgözni, meg tudnak

hódítani sok vakonélőt; kincsei és szépségei megrészegítenek nem egy szívet. Pedig azért csak siralomvölgy és siralomház az, aminek minden lakója halálra van ítélve s esztelenség úgy elmerülni a földi dolgokba, mintha örökre itt kellene maradnunk köztük.

A halál buzdítás arra is, hogy jól, helyesen, Istennek tetszőn élj és jól felhasználd az időt. Minden másodperc egy-egy fokkal közelebb hoz a véghez; minden óraütés egy-egy lélekharang, mely örökre eltemeti az elmúlt negyedórát. Ma már nem használhatod ki a tegnapot; holnap hiába fogod keresni a mai napot. Zúg, rohan, vágtat az élet gyorsvonata: hamar lezajlik az az arasznyi lét, amelyben jót tenned, érdemet szerezned, Isten barátságát megnyerned lehet és kell. Gyűjts hát kincseket az örökkévalóságra, „minden órádnak leszakaszd virágát". Az élet elmúlik s csak az marad meg belőle, amit a lelkednek szereztél benne: a jó és a rossz. Használd fel az időt, melynek visszatértéért hiába fogsz könnyeket ontani a halálos ágyon!

Végül a halál hatalmas buzdító főleg az apostolkodásra is. Nézd, ahány lelket halálod percéig megmentesz, annyit mentettél meg s többet nem fogsz megmenthetni örökre. Ahány lélekkel addig jót teszel, ahánynak megnyitod szemét, ahányat visszavezetsz a bűn útjáról az igaz útra, annyi lesz a tied örökre és eggyel sem több. Ha egyszer vége az apostolkodás idejének, többé a te szavad senkit meg nem világosít, senkit az Úr Jézus szeretetének meg nem nyer, senkit az örök kárhozat veszedelméből ki nem ment. Most még menthetsz, segíthetsz bőven, most még minden szavaddal, minden perceddel apostolkodhatol, most még segíthetsz apasztani a nagy munkáshiányt az Úr szőllejében; mihelyt azonban üt a végóra, attól kezdve te magad örökre boldog lehetsz az égben, de mást nem üdvözíthetsz többé munkáddal, csak legfölebb imádságoddal.

Azért dolgoztak oly lázasan a szentek, azért nem hagytak maguknak úgyszólva pihenésre sem időt, azért keltek korán s feküdtek későn s fáradtak szaka-

datlanul, hogy magukat s minél többeket megmentsenek, míg csak be nem áll az az „éjszaka, amikor senki sem működhetik többé".

S végül nagy vigasztaló is a halál. Aki szegény volt s küzködött világéletén át, aki ebben az életben csak igazságtalanságot szenvedett, akit erényéért s az igazságért üldöztek, aki lemondott a világ hiú örömeiről, aki vergődött s vívódott önkísértéseivel, aki Istenért mártiromságot szenvedett, az tudja, hogy a halál új élet kapuja s abban az új életben „letörli az Isten a könnyeket az ő szemükről s ott nem lesz többé sem gyász, sem jajkiáltás, sem semmiféle fájdalom".

A földi élet megpróbáltatásaival együtt növekszik az a dicsőség is, melyet Jézus az ő követőinek ígér; s akik az üldözésben és megkísértetésben együtt maradtak vele, a halál után társai lesznek dicsőségének is. Mily megnyugvással, mennyi bizalommal s mily örvendő várakozással néz a halál elé az, aki ez életben Jézussal együtt járta a Golgota tövises útait!

Vigasztaló a halál azonban általában is mindenkire, aki hisz az örök életben s azokban a végtelen örömökben, amelyekről mint a mennyország jutalmairól, Jézus oly ékesszólóan beszélt. A vallásos ember is szeretheti s a helyes értelemben kell is szeretnie az evilági életet; de ha hisz Jézus szavaiban, akkor pillanatig sem lehet kétségben afelől, hogy amit csak a föld szépet, nagyot, édeset, elbájolót nyujthat, mindaz bizony csak „sár" a Krisztusígérte örök javakkal szemben.

Az ilyen ember fölemelt fővel megy rendeltetése útján s nem csüggeszti el a tudat, hogy neki is meg kell egyszer halnia, hanem ellenkezőleg fölemeli s erőssé, naggyá teszi. És éppen ez a főkülönbség a hitetlen világ s a hivők között, hogy míg mindkettő kénytelen tudomásul venni a letagadhatatlan tényt: hogy meg kell halni, addig amaz vigasztalanul mered rá a szörnyű valóra, melyet megérteni s életfelfogásába beleilleszteni nem tud, emezek pedig biztos, nyu-

godt lélekkel várják a halált, melyben nem katasztrófát, nem megsemmisülést, nem összeomlást látnak, hanem új élet hajnalpírját, örök Allelúják előjátékát, diadalmenetet az örök hazába, ahol viszontlátás lesz és szeretet és örök megnyugvás...

És főleg vigasztaló gondolat a halál gondolata a jó kongreganistára nézve. „Akik engem megdicsőítenek, örök életet nyernek", mondja a szent Szűzzel az Irás szavait alkalmazva az Egyház. Szűz Mária különös gonddal őrködik gyermekei fölött és legkevésbbé sem hagyja akkor magukra őket, amikor végső tusájukat vívják s amikor örök sorsuk dől el. Tényleg mindig oly szép, oly vigasztaló egy-egy Mária-tisztelő halála. Olyan, mint egy gyermek készülődése egy útra, de amely gyermeket ebben a készülődésben édesanyja támogatja.

A sátántipró Nagyasszony nevével ajkunkon a végső sátántipró küzdelem kimenetele nem lehet kétséges: a „hűséges Szűz" e válságos percben bizonnyal nem feledkezik meg egy életen át hozzá intézett könyörgéseinkről: „Most és halálunk óráján!" Vagy ahogy a felajánló imában mondjuk: „S ne hagyj el halálom óráján!" Nem hagy el a szent Szűz: liliomos palástját szemfődőül borítja ránk s a halálos óra fagyos gyötrelmeiben Ő szárítja le homlokunkról a vívódás verejtékét. S miközben testünk visszatér a porba, amelyből vétetett és jámbor testvérek imái közben koporsónkat nyugalomra helyezik kihűlt mellünkön a híven őrzött Mária-éremmel, lelkünk az Ő karjaiban, az Ő anyakebelén ébred új és szebb és boldogabb és örök életre!

Ne sírjatok halottak hónapján, akik hisztek és reméltek. Gyujtsatok világot a temető szomorú csendjében s ott is, a halál szószéke körül is derüljön vidám mosolyra arcotok. Mi nem halunk meg, mi csak újjáéledünk a halálban... Minket nem nyel el a sír, minket csak átvezet a jobb életre...

Nekünk a temető nem kísértetek hazája, borzalom és rettegés tanyája, hanem nagy tanok hirdetője, nagy

buzdítások közvetítője s nagy vigasztalások forrása. Mert nekünk:

„Győzelmes az élet, *erős a halál*
A fehér seregek szűzi zászlainál".

Lourdes.

Szürke, nedves, halálosan borús nyári délután. Lomha felhők gunnyasztanak a tenger fölött, lassan, csendesen, de szakadatlanul szemetel az eső. Sehol egy hasadás, sehol egy világos pont a felhők között; vigasztalanul borult, sötétszürke az ég.

Itéletnap előtt ez az eső aligha áll el. A nyaralók üvegverandáin és a tengerparti szálló ablakai mögül kétségbeesetten unatkozó, ásítozó emberek bámulnak ki a szürke világba...

Egy szegény kis párisi nő hosszú, mélységes, elkeseredett sóhajban eseng ifjú férjének:

— No György, ezt a nyaralást sem felejtjük el egyhamar. Egek, micsoda üdülés ez!

— De kedvesem, nyugodj meg. Elvégre nem az én hibám, hogy esik?

— Mennyi víz! Uram, teremtőm, micsoda eső! Soha életemben nem láttam ilyen esőt!

— Már az igaz, valóságos Szahara, de — vízből.

— Tudod mit, György, hagyjuk itt ezt a piszkos fészket. Menjünk máshová.

— Máshová? Hová?

— Mindegy akárhová, csak ki ebből az esőből, el ebből a nedves fészekből, mert én itt nem bírom ki tovább. Itt megfullad az ember.

— De fiam, hiszen mindenütt esik, nemcsak itt. Nézd csak az ujságot: „Mindenünnen újabb esőzéseket jelentenek, a folyóvizek nyugtalanító magasságot értek el. Trouvilleben a fürdővendégeknek vacog a foguk a hidegtől..."

— Elhiszem.

— „Ha az eső meg nem szűnik, ami pedig valószínű..."

— Te György! Megállj csak. Mit mondanál ahhoz? Menjünk délvidékre.

— Délvidékre? Hová?

— Csak délre, délre, minél délebbre! Oda, ahol kék az ég és ragyog a napsugár, a fényes, meleg napsugár. Úgy szomjazom, sóvárgok a napsugár után! Meghalok nélküle. Csak el ebből a szürkeségből, ebből a csúnya, piszkos, szürke esőből, nem tudom nézni ezt az utálatos sok vizet! Szegény tengerészek! Brr, micsoda életük lehet a szerencsétleneknek... Víz és mindenütt csak víz... Képzeld csak, én is majdnem tengerészhez mentem feleségül!

— Ne mondd; ezt az esetet még nem is mesélted el nekem...

— Szerencsére, te közbejöttél... No, de mondd hát, úgy-e elviszel innét? Elmegyünk valahová délre. Ne mondj ellen György; úgy-e, hogy elviszel innen, úgy-e, hogy elviszel minél előbb?

— De nézd kérlek, nem kell az ilyesmit elhamarkodni. Ha legalább valami kész eszméd, valami terved volna...

— Tervem? Hogyne volna. Van tíz is, húsz is, száz is, ha kell!

— Halljunk egyet.

A nő leült a kis szalón-asztal mellé és csillogó szemmel, lázasan lapozott az útikönyvekben. Idegesen, gyorsan, félhangon beszélt.

— Nimes? — Nem, ott bikaviadalokat tartanak ilyenkor... Emlékszem, elmentem egyszer... nagyon megbántam... Avignon? Kihalt fészek... Marseilles? Ott most kolera van.

— Szó sincs róla.

— De bizony, hogy az van. Egész sereg indiai hajó ácsorog most ott... Nizza? Oda csak télen megy az ember. S különben ott is sok a víz... Cannes? hemzseg a tüdőbacillustól... és ott persze megint csak vizet látok...

— Talán Biarritzba mehetnénk? — kockáztatta a férfi.

— Biarritzba? Van ott víz vagy nincs?

— Mindenesetre van, hiszen a tengerparton fekszik.

— Naht! Semmi kedvem többé tengerpartra menni; éppen elég volt ennyi a tengerből.

Hirtelen a pici kis homlokára csapott.

— Megvan! Ej micsoda érdekes eszme! Micsoda ötlet! Pompás! De kérlek, György, ígérd meg előre, hogy megteszed, amire kérlek. Esküdjél meg, de azonnal; esküdjél arra, ami legszentebb előtted!

— Jól van jól, no mondd csak, mi az?

— Tudod hová mehetnénk? Lourdesba!

A férfi megütközve tekint rá. Aztán elmosolyodik.

— Magdus, megbolondultál? Magadnál vagy? Lourdesba menjünk, mi? az ilyen pogányok? Mi keresni valónk volna nekünk Lourdesban? Ugyan, ugyan...

S három hosszú, mély szippantást tett a szivarjából s mosolyogni próbált.

— Micsoda ötlet, Magdus, micsoda ötlet!

*

Beláthatatlan hullámzó tömeg. Ember ember hátán nyüzsög; zarándokok tízezrei borítják a Bazilika előtti teret és a barlanghoz vezető utat.

Mintha a kiáradt tenger nyaldosná a Gave-parti sziklabarlang évezredes alapzatát.

És ez a tenger reng, hullámzik, zúg lágyan, édesen, imádságosan...

— Magdus, nem fáradtál el még nagyon?

— Egy kicsit igen. Nem tesz semmit; már csak kivárom a végét. És a kis férfiruhás párisi asszony a finom sárga cipője hegyére ágaskodva igyekszik kikukkantani a reverendák, munkászubbonyok, kötények és sötét ruhák tömkelegéből; divatos kalapja messzire kivirít a kendők és fátyolok közül, mint egy élénk, kinyilt virág, amit ide vert a veszélyes szellő.

Valahonnan messziről nyugtalan moraj terjed

előbbre és előbbre. A betegek megmozdulnak hordágyaikon, mélységes hit ül a szemeikben, egyre forróbb és sürgetőbb imádság fakad az ajkukról.

Hirtelen kiáltás hasítja végig a levegőt, végtelen hittel teljes, esdeklő segélykiáltás. Hideg borzongás fut végig az ember testén. „Jézus, ha akarod, meggyógyíthatsz engem!" „Jézus, gyógyítsd meg őket!" „Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam!"

A kanyarulatnál feltűnik az Oltáriszentség...

Egyre növekvő, mélységes megindulás ömlik végig a tömegen; esdőleg tárulnak a karok az élő Ostya felé, a szemek könnyekkel telve, az ajkakról hódoló, könyörgő imádság száll — így járt-kelt valaha Krisztus ott lent Júdeában a nép között...

És megint felsír ugyanaz a könyörgő, bizalommal teljes hang: „Jézus, ó Jézus, ha akarod, meggyógyíthatsz engem"...

S egyszerre közbe egy éles, csaknem sikító hang:

— Jézus, Jézus... mi van velem?... Meg... meggyógyultam... Istenem, mi ez? Egészséges vagyok!... Magnificat!...

S felzúg rá a tömeg, felelve visszhangozza, búgjazúgja az egész zarándokseregben a Magnificat-ot, a hálaadó éneket, de azzal a visszaadhatatlan, hatalmas újjongással, amelyet nem felejt el senki, aki egyszer életében hallhatta.

— Te, György, mit szólsz ehhez?

— Hogy mit mondok? Tudom is én... Ide nézz!

És hatalmas könnycseppet törölt ki két szeméből.

— Elsírtam magam, akár egy gyermek...

— Hát bizony... én nemkülönben! — feleli a párisi nő halkan és suttogását még nagyobb megindultság rezegteti meg, mint a férjéét.

*

Lent az alsó kápolnában, mely a kriptát a Bazilikával összeköti, valósággal ostrom alatt állnak a gyóntatószékek.

Megzavarodva, elfogódottan néz körül egy magá-

nyos fiatal asszonyka. Körültekint: számolgatja, melyik oldalon állnak kevesebben.

Itt még tízen várnak... Az annyi, mint egy órányi várakozás... Pedig szegény asszonyka teljesen ki van már merülve... Ni, ott csak nyolcan vannak... Odasiet... de hirtelen megáll. Gyökeret ver a lába. Egy fiatal férfi áll a várakozók között a sorban... Egyenesen; keresztbe font karokkal... Lehetséges? Pedig úgy van: ... a férje!

Az ő pogány, vallástalan, felvilágosodott férje!

Odasiet hozzá.

— Lehetetlen, György, te volnál?

— Hát... hát... persze, hogy én...

— És mit csinálsz... te... itt?!

A férfi nyugodt, nyílt, komoly arccal néz a nő szemébe és halkan, de egészen világosan s minden szót megnyomva mondja:

— Látod: várom, míg rám kerül a sor...

Atyám, vétkeztem!

(A kongregáció tékozló fia.)

Egyszerű szobájában munkába merülten ült a pap. Alkonyodott. Egy pillanatra felemelte fejét és elgondolkozva nézett a beszűrődő vöröses alkonyfénybe.

Talán épp azokra a lelkekre gondolt, akikhez papi emlékei fűzték és akiket pásztorlelke gyakran követett az ismeretlen utakon, amikor kopogtak.

A pap felriadt:

— Tessék!

Ismerős és mégis ismeretlen arcú fiatalember állt előtte. Ismerős a szem, a homlok, az arcvonások, a hang... De ismeretlen a szemek sötét tekintete, a homlok borúja, az arcvonások keserű elhúzódása, majd meg ideges remegése.

Ezt a fiatalembert ismeri... Igen... De másként... Mint nyilt homlokú, tiszta szemű gyermekifjút.

A hang erőltetett szárazsággal szólalt meg:

— Nem ismer főtisztelendő úr? Kongreganistája voltam.

A pap emlékezete már belekap a fiú nevébe.

— Ah, igen-igen! Hozta Isten, kedves barátom. Úgy-e, hogy X. Y.? Az én régi kedves kongreganista fiam. Uljön már le.

A fiatalember azonban nem mozdult a küszöbtől. Mintha félne, hogy valamilyen varázslat fogja le, ha közelebb lép. A mult varázslata... Vagy talán a lelkiség varázsa.

— Köszönöm, nem ülök le. Csak mondani akarok valamit. Úgy tudom, ebben az épületben van ma is a kongregációs kápolna, idejárnak ma is a kongreganista fiúk és ma is Ön a prézes. Igaz?

— Persze, hogy igaz. De miért kell mindezt olyan idegenül kérdezni, amikor idősebb testvérével beszél énvelem?

— Kérem, hagyjuk ezt — rántott idegesen a válán a fiatalember. — Mást akarok. Mondja el a kongreganistáinak legközelebbi beszédében, hogy volt egy kongreganista fia pár év előtt, aki fölényesen mosolygott azon a beszédén, amely a rossz sajtó veszedelmére intett. Legyintett, hogy gyerekeknek való beszéd ez és összeolvasott mindent. És elvesztett lelkéből mindent, ami felemelő. Zuhant lefelé. Addig, amíg a mai nap dátumán öngyilkos lett, de eljött ezt volt prézesének elmondani. És most Isten áldja meg.

Már indulni akart, de két kar atyai szeretettel ölelte vissza.

— Nem úgy! Igy el nem mehet! El nem mehetsz! Nem engedlek el, fiam.

De a fiatalember lerázta az ölelő karokat.

— Kérem, engedjen. Tudtam, hogy ez fog következni, de el is készültem az ellenállásra. Nekem már nem beszélhet.

— De igenis, beszélni akarok. És még inkább meghallgatni. Meghallgatni mindent, ami a szívedet nyomja, hogy könnyítsek rajta.

— Nem lehet.

E két szó volt csak a válasz és kitépve magát az ölelő karokból, eltűnt az ajtó mögött.

A pap leroskadt karokkal, mélyen lesujtva állt a helyén.

— Uram, mit tegyek?!

Szeme a Szent Szűz képére esett. És térdre borulva imádkozni kezdett mélyen, egész lélekkel...

*

A fiatalember már az utcán járt. Megkerülte a régismert épületet és a kőkerítés előtt megállt.

Már besötétedett. Ember nem járt a néptelen utcán. Elővette revolverét.

— De mi az? Honnan a fény? Az acélon megcsillan egy hirtelen jött sugár.

Felnéz. És a kerítés mögül három ablakból ömlik ki a most felgyujtott fény és ének szűrődik ki az estébe:

— Mária... Mária... Mária segíts!

Az a kongregációs kápolna. Most kezdik a gyűlést.

Az ifjú néz, néz. Akkor felcsukló zokogással nekiborul a kerítésnek.

*

A kongregációs gyűlés utáni áldáson, hátul, az oszlop mögé bújva egy ismeretlen fiatalember térdel. Csak a prézes ismeri fel és könnybeborul a szeme. Egy félóra mulva pedig a már üres és néma kápolnában ugyanaz az ifjú kel fel a gyóntatószékből, ahol most hangzottak el a meghatott prézes ajkairól a világ legboldogítóbb szavai:

— Ego te absolvo. — Én téged feloldozlak...

Tövisek között.

Allegórikus szinkép.

Kongregáció (egyedül): Nagyasszonyom, parancsodat
Im készen állok. Adj erőt nekem! [követni
„Menj — szólt a Szent Szűz — menj s ami a földön
Legkedvesebb az Úrnak és nekem,

Vedd gondjaidba." Tán az ifjúságot?
Igy kérdezém. „Igen, vezesd felém
A zsönge szíveket s növeld közöttük
Az ártatlanság hófehér virágát,
Tövis között a liliom díszét."
Igy szólt a Szűz és útnak indított.
Angyalnak is dicső e küldetés.
De jaj, amily szép, oly nehéz szerep.
Segítsetek ti, égi szellemek,
Az ifjúságot védni jöjjetek. (Őrangyalok lépnek fel.)
Egy angyal: Im itt vagyunk, testvér s dicső munkádban
Örömmel áll melléd egész karunk.
Második: Boldog, ki résztvehet a legdicsőbben,
Mit itt e földön Istenünk művel.
Kongregáció: Testvérek, ó, nézzétek ezt a földet,
E dús mezőt és rajta annyi rút
Tövis között a liliom ezreit.
Miként ha durva förgeteg viharja
Dúlt volna végig illatos mezőkön:
Letörve fonnyad annyi ifjú bimbó
S a liliom hókeblű szirmait
A föld sarába tépi rút tövis.
Ó, sírjatok gyászkönnyeket velem,
Az ifjú szívek kora pusztulásán,
De keljetek munkára is velem
S ahol virágos még a táj, serényen
Ápoljuk azt, hogy megmaradjon épen.
(Az ifjú jön; a Kongregáció elébe megy; angyalok a háttérben.)
Az ifjú: Ki vagy te, fényes, égi tünemény,
Ki annyi bájjal mosolyogsz reám?
Zászlóidat csodálva látom ádáz
Tusák között is hófehéren, épen,
Meg nem hajolva, porba nem alázva.
Ki vagy? Kiket kíséretedbe vontál,
Oly kedvesek, oly jók, szelídek ők,
Szavuk, szívük oly tiszta s oly nemes.
Megengeded, hogy csatlakozzam én is
S lovagjaid között legyen helyem?
Kongregáció: Jöjj, szívesen fogad, ha tiszta vagy,
Szeplőtelen Nagyasszonyunk csapatja,
A „fehér sereg", a kongregáció.
Az ifjú: Fehér sereg? Igen, veled megyek.

Zászlód alatt, tudom, csak jobb leszek.
Hozzád jövök, mint angyalomhoz, végy fel
S mint hű anyám és gondozóm, vigyázz rám!
Kongregáció: De hű leszel te is e lobogóhoz?
Megállsz a harcban, százezer veszélyben?
Az ifjú: Harcban, veszélyben? Jaj, miről beszélsz?
Kongregáció: Tudod, hogy élted küzdelem leszen
S hogy büszke ellen tör reád orozva.
Az ifjú: Orozva? Rám?
Kongregáció: Igen. Figyelj fiam!
Egy ősi fellegvárnak rejtekén,
Királyleányt őriznek; ám kívülről
Pogány sereg támadta meg a várat
És jaj, ha egyszer nem vigyáz a védő,
Betör az álnok ellen és a kincset
Büszkén kacagva fűzi rabhurokra.
Te vagy e fellegvár, ifjú kebel.
Az ellenség: a test, világ s pokol;
A kincs: az égnek szendeszép szülöttje,
Az ártatlanság tiszta lilioma.
Ó, ifjú! Szebb kincs földön-égen nincsen,
S túladni mégis oly könnyű e kincsen!
Az ifjú: Nagyon fogok vigyázni rá, vezérem,
Hogy szennytelen vihessem egykor égbe.
Kongregáció: Ne bízz magadba! Védtelen juhocska
Vad farkasok dühödt csordája közt.
Magadra hagyva ellenállni nem bírsz.
Az ifjú (megrémülve): Nincs hát segítség, oltalom, talizmán
Hogy szívemet se kard, se nyíl ne járja?
(Hit, Remény, Szeretet fellépnek.)
Kongregáció: De van: íme három angyal az.
Az Úr, a hű, nem hagyja el hívét
S a Boldogasszony védi gyermekét.
Hit: Im én *Hit* vagyok, ki a homály
És tévely éjjelén világot gyujtok,
Boldog, kit én vezérlek át az élten
S kinek szívét keresztjelem díszíti.
Az ifjú: Kereszt? A győzelem jele. Gyakorta
Rajzolta homlokomra jó anyám.
Szívemre tűzöm, add reám e jelt!
(Hit kis keresztet tűz az ifjú mellére.)
Remény: Ha küzdened s lemondanod nehéz lesz,
Hívj akkor engem; nézz az égre fel,

Tekintsd a küzdelem dicső jutalmát:
S ez tartsa benned ébren a *Reményt.*
(Pálmaágat nyujt neki.)
Szeretet: Minden fölött gondod legyen reám,
Midőn az ember bűnéért az Úr
Haragja átkot szórt a föld honára
S az édenkertből száműzé a bűnöst,
Egyetlen emlékképp az Úr kegye
Az édes éden tiszta fényhonából
Engem hagyott az emberek között.
Én az a napsugár vagyok, mely élted
Borús, sötét látóhatárait
Bearanyozza, enyhet ád, vigasztal
S földet s eget testvéri csókba forraszt.
Én szárítom fel bánatkönnyeid,
A sebre írt az én kezem fakaszt,
A részvét s irgalom az én művem.
Láttál anyát, kis gyermek ágya mellett,
Ki éjt és napot szeretve egybefűz?
Ismersz-e hű baráti szíveket,
Tavasz tüzében lángoló jegyest?
Im' én vagyok, ki keblüket hevítem!
S ha békejobbot nyujtva a bűnösnek
Az Isten érte meghal a kereszten:
Ez is az én művem. Tudod, úgy-e,
Hogy ki vagyok? Nevem: a *Szeretet.*
Jöjj, vésd szívedbe Istened szerelmét,
Hogy el ne hűlj a jéghideg világban!
(Rózsát tűz vállára.)
Az ifjú: Maradjatok, szép szellemek, velem!
Nem, nem leszek hozzátok hűtelen.
Kongregáció: S amit ígérsz, meddig marad eszedben?
Az ifjú: Megtartom én, ígérem én, örökre!
Kongregáció: Ha hű maradsz, kísérni fog karunk,
S ha bajba jutva hívsz, segélyt hozunk.
A Boldogasszony trónusa körül
Úgy-e, mily fényes angyalarcok égnek?
Nos nézd, a Szent Szűz mind leküldi hozzád.
Kis angyalok lesznek kíséreted
S erényvirág-csokor díszíti rajtad
Az ártatlanság hófehér ruháját.
(Ráölti a fehér ruhát, fehér fény.)
Mi szép a tiszta ifjú nemzedék

Az ártatlanság fényes öltönyében!
Mi szép a liliom hószínű palástja,
Tövis között megállva tiszta-épen!
Kit hit, remény, az Úr szeretete
Díszít s erények édes illata:
Ily liliom az, tövis között megálló,
Kit meg nem ejt az ellen bősz hada.

Angyalok kara (közrefogja az ifjút s lejtve énekel):
Légy rendületlen ifjú szív,
A bűnnek el ne add magad!
Nagyasszonyod zászlója hív,
Vár a fehér csapat!
Az angyalok közt van helyed,
Múló örömre, ó, ne nézz,
Az ég kegyelme van veled,
Harcod nem lesz nehéz.
Nincs győzelem, csak harc után!
Küzdj bátran! Véled küzd az ég!
Járj hűn a Szent Szűz nyomdokán,
Méltó lovagja légy.

(Mind el; utánuk előlopódzik az *ellenség.)*

Az ellenség (felléptekor a világítás gyengül és kékes színt ölt): Mily őrület! Mily vakmerő merénylet!
Uralmam újra ingjon és remegjen?!
Ki mélyen énalattam állt, a pornak
Szülöttje ellenem szegül s helyembe
Szeretne trónjaimra ülni — ott fent?
Nem! Átkozott halandó porhüvely!
Nem fogsz fölém kerülni, nem, soha!
Megrontalak, megrontalak csirádban!
Hogy ifjú szíved szívja már a mérget
S nyíló korában szokja meg a bűnt.
Legszebb bosszúm teellened, te kínzóm
Ott fenn a fellegekben, az leszen,
Hogy nem magam megyek a kárhozatra!
Föl, alvilági társak! Föl sietve!

(Bűnszellemek jönnek.)
Egy ifjú járt itt. Csaljuk tőrbe őt is,
Mint annyi mást s holt szíve a mienk.
Legfényesebb zsákmány: az ifjúság!

Élvezet: Én élvezettel, kéjjel ejtem őt meg!
Gőg: Én majd önérzetére támadok!
Tévely: És én hitében rendítem meg őt.

Többi: Mi mind a bűnbe, kárhozatba fojtjuk!
Az ellenség: Így, így helyes! A szenvedély csiráit
Hintsük korán a lélek mélyire.
Vesszen velünk a por gyűlölt szülöttje!
Mind: Vesszen velünk a por gyűlölt szülöttje!
Bűnszellemek kara:
Fel! A föld
Rég gyűlölt
Fia a miénk!
Akinek
Mind örök
Harcot esküvénk.
Átok rá! El vele!
Iszonyú kínba le!
Vessz te is!
Bűnre visz
A pokol dühe!
Az ellenség: Munkára most! Amott közelg az ifjú.
Gőg: Im itt e fa; legyen gyümölcse mérges,
Hadd vesszen el, aki megízleli!
Élvezet: Elátkozom e sok nyíló virágot;
Lappangjanak mérges kígyók alattuk,
Marják meg azt, ki lehajol föléjük!
Tévely: Rezegjen ott a süppedék fölött
Gyilkos lidérc és csalja őt mocsárba!
Az ellenség: Fel! De előbb segédeket szerezzünk,
Vegyük körül könnyelmű társasággal;
Csak azután törjünk elő magunk.
Rejtekbe most! Átok reád, halandó!
(Mind el.)
Hat kisfiú:
(Az ifjú az egyik oldalról, a kisfiúk vele szemben; ezek énekelve körbeállnak, az ifjú nézi őket.)
(Ének.)
Bim-bam-bum, bum...
Ó mi virágos az élet.
Tiszta gyönyörteli,
Fájdalom árnya nem érhet,
Élni mily édeni!
Rózsaligetnek árnyán
Kél s enyeleg dalunk,
Vígan, ah úgyis árván
Zeng él, ha meghalunk.

Bim-bam-bum, bum...
1. fiú: Be szép hely ez! Maradjunk itt, fiúk!
2. fiú: És játszva vígan töltsük az időt!
3. fiú: Ni, itt egy új pajtás; jer hát körünkbe!
4. fiú: Mulass velünk s élvezd a szép napot!
Az ifjú: No jó, mulassunk, játsszunk egy kicsit.
5. fiú: De mondd, minek e hófehér ruha?
6. fiú: És mi fityeg a melleden?
Az ifjú: Ne bántsd,
Ha akarod, hogy köztetek maradjak.
1. fiú: Ni, itt a fán érett piros gyümölcs függ.
És ni, elérem ám! (Szakít, eszik.)
Az ifjú: De hátha mérges?
1. fiú: Ily szép gyümölcs hogyan lehetne mérges!
Egyél te is!
2. fiú (eszik): Be jó!
1. fiú: Úgy-e, mily édes? (Az ifjúhoz.)
Jer, kapsz te is, csak vesd le ezt előbb.
Az ifjú: Fehér ruhámat? Nem, lemondok inkább.
(1. és 2. fiú eltűnnek.)
3. fiú: Mi az? Amott a fák között a réten
Kis láng lobog majd erre, majd meg arra,
Oly szép, szelídke fény: ni — most meg eltűnt.
De itt van — ej, megnézem én közelről.
Az ifjú: Sohase láttam ily szép csillogást.
4. fiú: Én is megyek; de — téged nem eresztünk,
Ha ezt (a fehér köntösre bökve) le nem veted.
Az ifjú (szomorúan): Jó, nem megyek.
(3. és 4. fiú el.)
5. fiú: Ni, mennyi szekfű, rózsa, árvalányhaj,
Érett szamóca — jer, fonjunk füzért.
Az ifjú: Igen, gyerünk!
(Lehajol, ruhája földet ér, fölugrik s leveri a port.)
De jaj, ruhám por éri!
Beszennyezem, ha földre hajolok.
6. fiú: S baj-e, ha tiszta nem marad ruhád?
Előbb-utóbb úgyis bemocskolódik.
Az ifjú: Nem kell virágtok ily gonosz tanáccsal.
(5. és 6. fiú el.)
Ah Istenem, hogy ingadozni kezdtem!
(Az ellenség és Bűnszellemek előlépnek.)
Az ellenség: Most, most elő; most jó az alkalom.
Élvezet (előlép s mintegy magának szaval):

Forrj örömbe, élvezetbe
Vígan, ifjú szív;
Élet, napsugár, virág, dal,
Mind örömre hív.
Szép az élet; ifjúságunk
Érzi a tavaszt,
Kéjtavaszt, minőt tündérek
Lágy keze fakaszt.
Merre járok, a nyomomban
Száz virág fakad,
Merre énekem visszhangzik
Mindent elragad.
Karjaim között feledd el,
Ifjúszív a bút!
El a gonddal, táncra kelve
Űzd el a borút!

Az ifjú: Ki vagy te, bájos fényalak? Szavad
Oly édesen dalolva cseng fülembe;
Szemed varázsa, rózsáid dísze
Érzékimet betölti, elragadja.

Az ellenség (titkon az Élvezethez):
Hatott, hatott! Csak fond köré a hálót!

Élvezet: Ilyenre, mint te, szíves örömest
Pazarlom édességeim javát!
Jöjj hát velem, és nincsen az a mámor,
Melyben nem úsznál, mint a hal a vízben.

Az ifjú: Mennék, de aggaszt, hogy keresztjelem
Nem viseled. Talán az a világ vagy,
Mely ékes álarc s mézes ajk alatt
Mérges kígyót rejt s egykor Istenét
Keresztre verte?

Élvezet: Dőreség ilyenről
Töprengeni. Az ifjú úgy okos,
Ha gondtalan s vigad, amíg lehet!

Tévely: Ki mondta azt, hogy a világ csalárd?
Hogy nem e föld a szív igaz hazája?
Hogy Isten volt, kit a keresztre vertek?
S hogy méreg rejlik mézburok alatt?
Gyermek! Te dőre, babonás meséknek
Vagy áldozatja; szélhámos bolondok
Avult gyermekmeséit hitted el.
Nem látod-e, hogy a művelt világ
Rég elfeledte, a lomtárba rakta

Az elkopott menny- és pokolmesét?
Az ifjú: Ah, ne beszélj így! — Hej pedig be édes
Minden szavad. — Mit? Ingadozni kezdek?!...
Gőg: Eszes létedre nagy gyalázat az, hogy
Térdedre hullsz egy semmiség előtt
S hiú, üres ködképekért vakon
Feláldozod dús ifjúságodat.
Tévely: Mily őrület ez az örömtelen
Onfékezés, sanyargatás, lemondás!
Az ifjú: Megálljl Nem úgy! A végtelen mennyország
Örömpatakja más, mint köd s ború!
Tévely: Hogyisne! Tán mert így mesél a pap?
Az ifjú: Nem, nem! El innen álnok csábítók,
A tagadás és lázadás vezéri!
Hitem szilárdan áll az Úr szaván.
Tévely: Tudom, igen, hogy így mesélik ők.
Gőg: S te követed vakon a vakokat!
Élvezet: És semmiért lemondasz a világról.
Az ifjú: Így nem az ész, — a szenvedély beszél!
De mégis — hátha mégis tévedek?...
Az ellenség: Töpreng. Tünődik. Most reá sietve!
Kábítsd el és ragadd varázskörödbe.
Élvezet (serleget hoz neki):

Félre hát a gonddal,
Hogyha ifjú vagy,
Jer, igyál boromból,
Jöjj velem s vigadj!

Az ifjú: Be szép pohár!
Élvezet: Hát még im benne gyöngyöz
A mámorító, drága kéjital!
Minden gyönyört magába foglal az.
Az ifjú: Adj hát belőle innom!
Élvezet: Ime vedd
Igyál s merülj a kéjnek tengerébe.
(Inni akar, de ugyanekkor az Élvezet fehér ruháját kezdi tépni, mire az ifjú visszaszökik.)
Az ifjú: Nem így! Fehér ruhámat el ne tépd!
Élvezet: Oly drága az? Igyál, felejtsd a gondot!
(Előbbi jelenet ismétlődik.)
Mit véded ezt a rongyot? El vele!
Élvezet: Csak úgy ihatsz e serlegből.
Az ifjú: Csak úgy?

Akkor mehetsz.
Az ellenség (magában):
Még nem elég!
Élvezet: Elűzöd,
Ki annyi édes örömöt kínál?
Nos jó, — maradj magadra, törd magad —
Én elmegyek s te éld rideg világod.
(El akar menni, de az ifjú visszatartja.)
Az ifjú: Ne oly sietve! Ah, ne menj! Talán! —
Olyan tüzes a vérem s oly kínos
Örömtelen szakadni el tetőled,
Csábos világ! Ily ifjan, — ó, de nem! (Töpreng.)
Itt ártatlanság — ott öröm. Mi több?
Az ellenség: Iszol tehát a serlegből?
Az ifjú (gondolkodik; elszántan):
Mutasd hát!
Élvezet: És leteszed e gyermekes ruhát?
Az ifjú: Hagyj innom és fehér ruhám se bántsd!
Élvezet: Azt nem lehet. — Ne légy oly gyáva. Ejnye!
Az ifjú (izgatottan):
Lesz hát öröm, kéj, élvezet, gyönyör?
Élvezet: A boldogságnak telje vár reád.
Az ifjú (fokozódó izgatottsággal):
Ó nyujtsd tehát, nem bírok ellenállni...
Élvezet: Jöjj, tünde vágyak rózsakarja vár.
(Az ifjú bódultan nyúl a serleg után, félig az Élvezetre borulva.)
Az ifjú: Ellankadok, szememre — (akadozva) mámorító
Káprázatoknak — lázas — álma — száll.
(Elájul, Élvezet karjával felfogja s átölelve leül melléje egy padra.)
Az ellenség: Most rajta, rontsd meg végleg a fejét!
(Itt hirtelen gyors zenével *[Schubert: Erlkönig]* kezdődik a melodramatikus rész.)
Kar: Jaj, átok jár a bűn nyomán,
A szív a kéjek mámorán,
Mint titkos végzet üldözöttje,
Boldogtalan a kéj-gyönyörbe...
Az ifjú: Soha nem sejtett fényözön,
Feslő kívánság, vágy, öröm.
De nem! kelyhedben jaj, mi van?
Szívem úgy ver, oly nyugtalan.

Élvezet: Jer, szép fiú, jer, jer velünk,
Tündérországba' van helyünk,
Ó, nézd, itt szebb a napsugár!
Tündérsereg víg táncra vár.
Az ifjú: Igen, de ah, tilos gyönyör!
Rózsád közt int a sírgödör.
Kar: A bűnre csal, romlásba visz,
Boldogtalan, ki néki hisz.
Élvezet: Im itt a vágyak serlege,
Hogy gyöngyözl kéjjel van tele.
Igyál belőle, jer vigadj,
Élvezz, mulass, míg ifjú vagy!
Az ifjú: Nem, nem lehet; tiltott gyönyör
Fulánkot hagy s az szúr, gyötör...
Kar: A bűn bilincset rak reád
S a menny helyett gyötrelmet ád!
Élvezet: Urítsd, ne légy ily oktalan!
Hol még az Isten?... messze van!
Az ifjú: (határozatlanul):
Nem! — el, kísértő! — Szent egek!!
(ellágyul)
És nem bírom. — Nyujtsd serleged...
Kar: Ki bűnt, veszélyt el nem kerül,
Az elvész menthetetlenül.
Sír föld és ég, pokol nevet:
A kincs, a kincs, ah elveszett!
(A zene gyors gyászakkorddal végződik.)
Az ifjú: (felriadva):
Jöjj, Élvezet: forrj kéjbe, ifjú vér!
(Átveszi a serleget; a szín elsötétül.)
Az ellenség: Most hát mienk, mienk az átkozott!
Az ifjú: Sötétedik; ah, szent egek, mi történt!
Vétkeztem-e, hogy a bűn serlegét
Kezembe vettem? Még nem ízlelém meg —
(Tünődik.)
Pedig be szép, be titkosan mosolyg!
Ej egyszer! egyszer! ez nem a világ...
(Emelgeti a serleget; e percben teljesen besötétedik.)
S erőm is ó be megfogyatkozott.
Sötét, vak éjszaka borul reám.
Elhágy talán az Úr? kegyelme napja
Eltávozik? s helyette jéghideg tél
Ködös fuvalma zúg, sivít fölöttem?

(Szélvihar; havazás.)
Tűz ég eremben s mégis dermedek!
Talán ez az, mit annyiszor beszéltek,
Hogy a bűnösnek nyugodalma nincsen?
(1. és 2. kisfiú jön.)

1. fiú (belép):
Mi ez? Sötétség? hófuvás? S szívemben
Oly bágyadás és rémület gyötör?

2. fiú: Gonosz hatalmak játszanak velünk.
Igen, igen! Mérges gyümölcsöt ettünk.

1. fiú: S most ifjan elveszünk!

2. fiú: Ily ifjan, ó! (Fiúk el.)

3. fiú (kívülről):
Segítsetek, barátaim! Segítség!
A rút lidércfény süppedékre csalt,
Elsüllyedünk e rút mocsár sarában!

4. fiú (kívülről):
Nincsen segély! Végünk van! Elveszünk!

5. fiú (átfut a színen):
Kígyók, mérges kígyók! (El.)

6. fiú (befut, kezére kígyó csavarodott):
Jaj, jaj nekem!
(A kígyót elejtve.)
Megmart s halálos lankadás nyom el.
Ah, rossz utakra tértünk s elveszünk!
(Lankadtan el.)

Az ifjú: Ez hát, amit gyakorta mondtak így
Atyám s lelkem vezére, gyóntatóm:
Boldogtalan, ki vétkezik... Ah, engem
Gonosz hatalmak ejtenek rabul?!
Mi vár reám, ha engedek nekik
Könnyelműen, mint e szegény fiúk?

(Temetési menet, harang, gyászzene; a háttérben zöldágas hordágyakon egészen feketébe burkolt sírásó-alakok viszik át a színen a hat kis fiú holttestét. Az ifjú megremeg.)

Igen, a bűnnek bére a halál! — — —
Kora halál: az ifjú szív halála.
Ilyen leszek, ha vétek, én is: ifjú
Halott, nyílás előtt hervadt virág,
A tövisektől összetépve, szúrva;
Hitvány szemét, rút tüzelő anyag,
(A háttérben fénytelen lángok emelkednek ki a földből.)
Mely kárhozatra vettetik örökké.

Rövid a kéj, a büntetés: örök
Lángóceán irtóztató gyötrelme.
Ez vár reám az úton, melyre léptem!
Ha még egyetlen lépést is teszek,
A vétek itt van s lelkem elveszett...

Az ellenség: Még nem megyünk, hátrálnunk nem szabad!
Fel, rajta, rémítsük meg őt, talán
Kétségbeejtjük s harci kedve elvész!

Élvezet: Most már úgyis hiába állasz ellen,
Hisz nincs erőd, hogy kéjemről lemondj!
Mienk vagy úgyis! Eh, feledd az Istent!

Az ifjú (hallja a szót, de az Ellenséget nem látja):
Ah, hátha máris — hátha késő így is...
Hiába küzdök, úgyis elveszett már
A kincs, a liliom... Minden hiába...

Az ellenség (előlép):
Te vétkezél és most a mi rabunk vagy!
(Dörgés, villámlás.)
Úgyis hiába minden — elveszél!

Az ifjú: Hazudsz! (Lerogy.) Ah Istenem, mi lesz belőlem!

Az ellenség: Fogjátok őt, ez már most a mienk!

Az ifjú: Nem, nem! Végső erőmet összeszedve
Elűzöm őt, a csábítót, a sátánt.
(Féltérden.) Ó, Istenem! vad farkasok között
Vívódó báránykádnak adj erőt!
Ó, Mária! légy oltalom, segíts!
Jöjj, Angyalom! Hit, Remény, Szeretet,
Szívemben új erőre keljetek!

(Világosodik; Kongregáció, Hit, Remény, Szeretet jönnek.)

Az ellenség: A kongregáció! Hiába minden!

Kongregáció: Híttál s jövünk. Ne félj, erősen állj!

Az ellenség: Végünk van, el! Hol hit, remény, szeretet
Élednek, ott ah, minden elveszett!

Az ifjú (felállt):
El, rút kísértő, kárhozatkirály!
Nem kell a kéj, mit serleged kínál!
Inkább halált, mint hűtlen árulást!
(A serleget földhöz vágja s az darabokra törik.)

Bűnszellemek: Örök gyalázat! Átok! El velünk!
(El.)

Kongregáció: Eltűnt az ellen. Harcod véget ért.
Miért nem említettél már előbb!
Nem, nem, a vétket nem követted el,

De jaj, a szédület megingatott!
Az ifjú: Beismerem, könnyelmű voltam újra,
Kicsiny veszélynek láttam a nagyot.
Kongregáció: Most úgy-e látod? Ó, be szomorú,
Hogy annyi lepke-lelkű ifjú szív
Csak akkor érzi, hogy veszélybe' van,
Ha benne már-már elveszett.
Az ifjú: Be bánom,
Hogy nem azonnal híttalak segélyül!
Hit: Örülj, szegény fiú, hogy nem levél
Hűtlen mihozzánk; akkor életed
Csak bűn, csak édes méreg volna most.
Remény: Nézz égre, ott sokkal nemesb gyönyör vár,
Mint aminőt a bűn varázsa nyujt.
Szeretet: Fehér ruhád bár megcsapá az ellen,
El nem veszett s a bánat könnyűjén
Az ég kegyéből újra hófehér lesz.
(Leveri a korom nyomait.)
Kongregáció: S most újra szép erénykarunk kísérjen!
Az ifjú: Ó hála, hála! Édes hangotokra
Erőt nyer újra, zaklatott szívem.
Ó hála, hála Szűzanyánk kegyének,
Ki a bukástól így megótt híven!
Kongregáció: De egyet, ó, tanulj e harcból, ifjú:
Hogy már kicsiny korodtól száz veszély
Támad reád és hófehér ruhádra,
Legszebb díszed hogy elrabolja tőled.
Fehér virág a liliom, de gyenge
És rút tövis közt oly nehéz megállni!
De nézd, fehér ruhád hogy el ne tépje,
Csak hit-, remény- és szeretethez hű maradj;
Légy hű a Szűzhöz és a mindenségnek
Legszebb virága: lilioma te vagy!
(Ének mint fentebb.)

(Függöny.)

•

A fent közölt színképről itt jegyezzük meg azt is, hogy a jelenetet *leányok* is játszhatják; ez esetben az „ifjú" szót a versmérték szerint „leány", „lányka" vagy „gyermek" szóval pótolhatják; a többi változatlan maradhat.

Sajtó-prológ.

Midőn az Isten embert alkotott
S kezébe nyomta a vándorbotot,
Az ember ment, járt messze utakon,
Bolyongott, küzdött vizen, szárazon;
Lábat tüskébe, bojtorjánba verte,
Ezer veszély közt forgott teste-lelke:
Az Úr vezérül állította mellé
A Szót, az Igét, melyben kijelenté
Magát, a végcélt s az ígéretet,
Mit a hűséges vándoroknak tett:
Hogy el nem hagyja benne bízó népét
S elküldi angyalit, hogy óvják-védjék.

Később leküldte Egyszülött Fiát,
A nagy Igét, mely égből jő s kiált
Az emberekhez, s hívja égbe őket:
Vigaszba fürdeti a szenvedőket,
S a kétkedőknek szívét tölti el
Örök reménység édességivel.

Az Ige szállt s mint tűz a pusztaságot
Bejárta széltén az egész világot;
Gyujtott, hevített, gyógyított sebet,
Árasztott békét, fényt és meleget,
Hitet, reményt, az élőnek erőt,
Halottra ő vont arany szemfedőt.
Belőle élet áradt s merre ért,
Megújította mind a föld színét.
A gyermek arcán az Ő tisztasága
Ragyog; Ő tűzte lányka homlokára
Az ártatlanság hófehér rózsáit,
S ki tiszta, mind az Ő díszére vágyik.
Ő vonta ifjainkra azt a vértet,
Melyről lepattan csábítás, kísértet.
S ki szép s nemes volt: hitnek bajnokát
Mind Ő nevelte ezredéven át.

De jött a Sátán is, az éj királya,
Hogy Isten szent szavának útját állja,
És szembeszálljon az igaz Igével:
Maga igéjét terjesztette széjjel.

Hogy bűnt fakasszon, átkot és halált,
Az égből jött igével szembeszállt:
S azóta hol csak cseng az Úr szava,
Mellette ott zúg az ő szózata.
Miként a fényt az árny, csakúgy kíséri:
Versengnek Isten s a Sátán igéi.

Előbb csak ajkról-ajkra szálltanak,
Az üdvhozó s az ámító szavak,
Majd kőbe vésve, pergamenre róva
Szóltak sokakhoz ezredévek óta,
S rejtelmes könyvek néma ezrei
A szó hatalmát röppentették ki

Milljók szívéhez. Szóltak, alkudoztak,
Kéjt, örömöt, bút, bánatot okoztak,
Buzdítva, kérve, intve, hízelegve,
Hatottak népre, korra, nemzetekre,
S míg az Igazság szava üdvre vált,
Átkot hozott Hazugság s száz halált.

És jött egy ember; Gutenberg neve,
Könyvnyomtatásnak ő lett mestere.
Ólombakákból új ármádiát
Állított sorba: ércbetűk hadát,
Mik rendbe-sorba, szinte öröm nézni,
Felsorakoznak, mint a harc vitézi.
Glédába állnak s mit a toll megírt,
Ők sok ezernek megviszik a hírt.

Jött az igazság Szava, égi szó
Eddig kis körben halkan suttogó.
S mely csak kevéshez s gyengén szólt előbb,
A nyomtatástól kapott új erőt.
De jött a másik is, a Bűn Szava,
S mint zsákmányára ólak tolvaja,
Csapott le Gutenberg betűire,
Hogy szárnyain csak őt: a Bűnt vigye
Az új találmány. Könyvet-könyvre rótt,
Irt verset, prózát, búst, mulattatót,
S nyomtatta gőzzel, villanyos erővel.
A könyvek száma milliókra nőtt fel,
Tengert lehetne tölteni vele —
Nyomorral, bűnnel van az mind tele!

S a tenger partját messze szerteszét
Körülzajogja milliónyi nép;
Olvas, hogy oltsa lelke szomjúságát,
Megröviditse esték hosszúságát,
Tanuljon, tudjon, élvezzen gyönyört...
Olvas; nem nézi, mit. Nézd a tükört,
Mely mindent felfog, mi előtte áll,
Szép vagy csunya, kóró vagy rózsaszál,
Derűs, kék ég, vagy szennyes áradat:
Az olvasó is ilyen. Befogad
És visszatükröz mindent, mit elébe
A betű tár, az eszme néma képe.
Mindent szívébe vesz — a szem az ajtó —
Amit belévisz a betű, a sajtó.

Igy küzd egymással ég s pokol. A gépek
Éj s nappal zúgnak, sírnak és zenélnek,
És mint a vulkán méhe izzó lávát,
Úgy öntik, szórják könyvek garmadáját.
Jó könyv és rossz, jó ujság és rossz ujság,
Erény és bűn, igazság és hazugság;
Az Isten áldott szózata népéhez,
Mely üdvre vágyik, igazságot éhez,
S a kárhozatnak büszke csábítása,
Mely annyi lélek örök sírját ássa;
A tisztaság s a szenny, a fény s az éjjel:
Mind a betűn, a könyvön át megy széjjel.

Nézd azt a szentet, kit megihlete
A menny s a Krisztus hő szeretete;
Nézd a leánykát, ki csak arra vágy,
Hogy megőrizze szíve liljomát;
Nézd az erős, hitvédő bajnokot,
Ki Istenért mindent feláldozott:
Mi tette mindnek hősivé a lelkét?
Mindnyáját, nézd, a *szent könyvek* nevelték.
Az Úr szava, jó sajtó volt a fény,
Mely kigyulladt a szívük rejtekén,
Mely tűzként járt át csontot és velőt,
S adott új eszmét, új vágyat s erőt.

De nézd, az Úr sajtója nincs maga,
Mellette ott küzd a pokol hada;

Sajtót teremtett az is ott alant,
S befonja véle a gyanútalant.
Mesél, hízelg, dalol s veri lantját,
Belopja ifjú s agg szívébe hangját;
Ámít, lidércfényt mutogat nekik,
Aranyhegyet ígér, ha követik;
Vad szenvedélyt kelt lelkek tengerén,
S borút, mit el nem oszlat égi fény;
A vérbe bűnös kéj tüzét löveli,
Mit el nem olthat többé senki, semmi.
Magával ránt a bűnnek fertőjébe,
Hol sárba fúl az Isten mása-képe,
Hol liljomoknak van bús hervadása,
S elvész a lelkek üde tisztasága.
S nem éri be a lélek vesztivel,
Zsákmányát test- s lélekben veszti el,
S mihelyt tőrébe hullott valaki,
Az áldozatnak vérét szívja ki.

Rossz emberek, ördög cselédei,
Egész rablóhad jön s segít neki,
S a tönkregázolt lelkek aranyát
Uzlethaszonná változtatja át;
Örvend a lelkek szörnyű pusztulásán,
Igazság vesztén, liljomok hullásán;
S míg gyujtogatni, ölni, rontni vágy,
Oly síma, mint a kígyó; hangja lágy,
Beszéde édes, bókja százezer,
Hogy rosszra vágyik, alig hiszed el...

Népem! kihez Igazság és Hazugság
Küldik a szót, kinek sajtójuk nyujtják,
Válassz: ma sorsod eldöntésére vár:
Átok vagy üdv lesz? élet vagy halál?
Ha tested-lelked veszteni kívánod:
Növeld a rossz sajtót: a Hazugságot.
De ha magad, családod, árva néped
Szeretni vágysz s az igazságot véded:
Akkor veszélyen, zajon, ködön át
Lengesd a *tiszta sajtó* zászlaját!

Vakáció végén.

Két diák párbeszéde.

Első diák: Szervusz, pajtás, itt vagy te is?
Megjöttél friss erőben?
Mondd: hogy voltál, mulattál-e
Sokat a szünidőben?
Második: Vadat, halat s mi jó falat,
Nem láttam én sokat bár,
De víz s vidéki levegő,
Az volt elég. Csak az kár,
Hogy vége van s az unalom
Tíz hosszú hónapjára
Nekünk szegény diákoknak
Csak hatvan szünnap járja.
Első: Haha! Te jobbnak tartanád,
Ha két hónap tanulnánk,
S tíz hó szünetre boldogan
Hazafelé vonulnánk?
Második: Mi tagadás, ez volna szép!
S te nem szeretnéd szintén?
Első: Jólesnék, hogyne, nekem is,
Megvallom én őszintén.
Csak aztán mi ragadna meg
Fejünkben? Ezt az egyet
Nehéz még elképzelni is!
S az ember arra termett,
Hogy tegyen majdan valamit,
S a tettnek az az útja,
Hogy készüljünk rá s tanuljunk,
Amíg az erőnk futja.
Második: Be bölcs vagy, pajtás; úgy beszélsz,
Mintha tanárom volnál,
Pedig nekem az iskola
Rosszabb ezer pokolnál.
Első: Nono, magad se hiszed ezt,
Csak így szokás beszélni.
De munka nélkül mondd: hogyan
S miből akarsz megélni?
Második: Elég keserv, hogy így van ez!
Én bezzeg jobb' szeretném,
Ha éltemet kedvem szerint

Vígan kiélvezhetném.
De látom, ez hát nem lehet,
Isten is úgy akarja,
Hogy minden ember dolgozzék,
Míg bírja a két karja.
Csak ó, ne volna minden itt
Oly szörnyűen unalmas!
Az ember mást se tesz, csak ír,
Csak számol, rajzol, olvas,
Fejét töri, odafigyel,
Kikap és — megbuktatják!
Biz azt a rongyos matúrát
Olcsóbban is adhatnák!

Első: Nem úgy, pajtás, nem osztozom
A nézetedben; végre
Ne csak a munkát lásd s a bajt,
Tekints mindig a végre!
Ezért van egész életünk
S ezért vagyunk a földön,
Hogy komoly munkán s harcon át
Lelkünk az égbe törjön.

Második: Igaz, igaz, ez szép beszéd —
De hogyha nincs rá kedvem?

Első: Azért van *hit,* hogy az beléd
Erőt s kedvet neveljen!
Tudod-e, a hit micsoda?
Egy gazdag lelki kincstár...

Második: A hit? Igaz, de kedvem, jaj,
Nekem a hithez sincs már.

Első: Ez nagy baj, pajtás, mert a kór
Legjobban akkor rombol,
Ha a beteg nem érzi már
S gyógyszerre nem is gondol!
De mondd, nem volna kedved hát
Közénk jönni egy körbe,
Hol új erőre tehetsz szert,
Új kedvre és örömre?

Második: Miféle kör? nem értelek.

Első: Igen, egy kör, amelybe
Kiben még él a jó s nemes
Érzéke, mind az lép be.
Egy kör, amelyben megtanulsz
Magasztos égi bérért

A lelked izmát edzeni,
Rajongani a szépért,
Megérteni az életet,
A munkát, harcot állni,
A boldogság művészetét
S a titkot megtalálni:
Hogyan lehetsz jó és erős,
Nemes, hű, tiszta, boldog,
Hogy mindig víg legyen e szív
S mindig derűs e homlok.
Hogy mindig töltse el a hit
Világa, fénye elméd
És mindig érezd lelkeden
A jó Isten kegyelmét.

Második: Egészen tűzbe jössz, fiú,
És látom, benned él is,
Amit beszélsz. Ha igazat
Mondasz, követlek én is.
De szólj, miféle kör az hát,
Hol mindezt megtalálom?

Első: Ezt és sok mást, vigaszt, reményt,
Életben és halálban
Itt megleled és részed lesz
Sok örömbe' és jóba'!

Második: Mi az tehát?

Első: Gyere velem
A — *kongregációba!*

Megjegyzés.

Kongreganista lelkiség.

Mentsünk lelkeket! A Mária-kongregáció c. folyóirat 1918 áprilisi számából (180—183. lapokon).

A világi apostolkodás intézményes művelése, megjelent a Mária-kongregáció 1927 áprilisi számában.

Miért szeretem a Mária-kongregációt? Megjelent a Mária-kongregáció c. folyóirat 1917 májusi számában.

Mikor virágzik egy kongregáció? A Mária-kongregáció 1928 áprilisi számából (121—3. lap).

Kongreganista szellemet! A Mária-kongregáció 1927 szeptemberi számából.

Rövid mese hosszú folytatással, „ahogy sokszor megtörténik diákmesteremberek közt" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1917 szeptemberi számában (12).

A válaszúton, megjelent a Mária-kongregáció 1916 márciusi számában (163).

A kongregáció a fehér lelkek iskolája, megjelent a Mária-kongregáció 1921 februári számában.

Egy ellelejtett programpont, „főleg az ifjúsági kongregációk figyelmébe" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1915 februári számában (153—8).

A helyes pályaválasztás módja, megjelent a Mária-kongregáció 1915 májusi számában (262—5. lap).

Pályaválasztás előtt, kéziratból először közölve.

Vezéreink az üdvösség útján, megjelent a Mária-kongregáció 1918 decemberi számában.

Az Isten ifjú lovagja, megjelent az „Új Szív" hitbuzgalmi hetilapban Pozsonyban 1926 június 20. számában.

Szent Alajos és a mai ifjúság, megjelent a Mária-kongregáció 1926 decemberi számában.

Egy nagy tudós és nagy kongreganista, a Mária-kongregáció 1927 januári számából.

Egy nemes lélek hazatérte, megjelent a Mária-kongregáció 1918 februári számában (133—5).

Egy édesanya emlékének, a Mária-kongregáció 1920 decemberi számából.

Egy korán elhúnyt prézes, a Mária-kongregáció 1921 szeptemberi számából.

Apostolok iskolája.

Apostolokat neveljünk a kongregációban! A Mária-kongregáció 1918 júniusi számából (217—220).

A szakosztályi működés elvei, megjelent a Mária-kongregáció 1929 áprilisi számában.

Hogyan tartsuk a tanácsülést? A Mária-kongregáció 1927 októberi számából.

A kongreganista öröme, a „Prézes" 1927. évfolyamából.

Milyen legyen a jó kongreganista? A Mária-kongregáció 1921 februári számából.

A kongregációi „kültagság" intézménye, megjelent a Mária-kongregáció 1918 júniusi számában (229).

A kongregáció évi munkaprogramja, „Főleg prézes urak, a prefektusok, valamint a kongregációi tanácstagok figyelmébe" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1921 októberi s novemberi számaiban.

A béke útja, a Mária-kongregáció 1914 novemberi számából.

Az apáca-igazgatónő szerepe a női kongregációkban, megjelent a Mária-kongregáció 1927 júniusi számában.

Zászlóbontás, megjelent a Mária-kongregáció 1910 szeptemberi számában.

Újév a kongregációban, megjelent a Mária-kongregáció 1912 januári számában.

Ki kell göngyölni azt a zászlót! A Mária-kongregáció 1913 szeptemberi számából.

Egy életképes kezdeményezés, „helyi hitbuzgalmi vezérbizottság" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1916 májusi számában (205. lap).

Kongreganista, megállod-e a helyed? A Mária-kongregáció 1917 decemberi számából (74).

Talpra, kongreganisták! A Mária-kongregáció 1929 januári számából (101—2).

Az idő rohan! A Mária-kongregáció 1931 novemberi számából (29—30).

A kongregáció éltető eleme, megjelent a Mária kongregáció 1925 szeptemberi számában.

Élet, élet, élet! A Mária-kongregáció 1926 áprilisi számából.

A Mária-kongregáció és a misszióügy, megjelent a Mária-kongregáció 1911 áprilisi számában (265—8).

Szeressétek egymást! A Mária-kongregáció 1914 novemberi számából (49—53).

A kongregáció és a szociális kérdés, megjelent a Mária-kongregáció 1908 novemberi és decemberi számaiban. — E cikkéről írta naplójába P. Bangha a következő sorokat: „Első szociológiai munkámat a Szent Szűznek szenteltem".

A karitász sürgős feladatai és a kongregációk, megjelent a Mária-kongregáció 1930 decemberi számában (59—60).

Az újév jelszava, a Mária-kongregáció 1925 januári számából.

A háború és a kongregáció, megjelent a Mária- kongregáció 1914 szeptemberi számában, az első világháború első hetében.

A Mária-kongregáció és a világháború, megjelent a Mária-kongregáció 1915 szeptemberi számában.

A magyar kongregációk új munkaprogramja „az új szorgalmi évre", megjelent a Mária-kongregáció 1918 októberi számában a forradalom kitörésének előestéjén. Valósággal prófétai írás ez, mely a tényeket s a tennivalókat csodálatos éleslátással tárja elénk.

Keresztény megújhodás és a kongregáció.

A szabadkőművesek a Mária-kongregáció ellen, megjelent a Magyar Kultúra c. folyóirat 1915 októberi számában.

Az Egyház harcai és a kongregáció, megjelent a Mária-kongregáció 1924 áprilisi számában.

Kongregáció és vallásszabadság, megjelent az Új Lap c. napilap 1911 június 1-i X. évfolyam 124. számában (1—2. old.).

„Harcos" egyesület-e a Mária-kongregáció? A Mária-kongregáció 1928 szeptemberi számából.

A 350 éves kongregáció, megjelent a Magyar Kultúra 1913 novemberi számában (399. lap).

Közéleti érvényesülésünk és a sajtó, megjelent a Mária-kongregáció 1911 márciusi számában (217—222).

Szemelvények a zsidó sajtóból, megjelent a Mária-kongregáció 1911 májusi számában (294—300).

Sajtókalózok, megjelent a Mária-kongregáció 1915 szeptemberi számában (13—14).

Sajtóév, megjelent a Mária-kongregáció 1912 szeptemberi számában.

Egy kis sajtóévődés, „a sajtószakosztályok terjesztőinek figyelmébe" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1913 áprilisi számában (232—4).

Kongregáció és sajtó, megjelent a Mária-kongregáció 1917 novemberi számában (52. lap).

A legidőszerűbb apostolkodás, „teremtsünk erős kat. sajtót!" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1918 januári számában (100. lap).

Kongreganisták, a gátra! „Teremtsük meg a kat. sajtót!" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1918 februári számában (121).

A keresztény sajtóért, megjelent „Sajtóbeszéd vázlata" címmel a „Prézes" c. folyóirat 1918 (VI.) évf. márciusi számában (33. lap).

A nagy keresztény sajtómozgalom, „nagy tervek, nagy remények" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1918 márciusi számában (148).

Sajtómozgalmunk, „a legsürgősebb teendő" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1918 áprilisi számában (175).

A nagy ébredés és A keresztény sajtó diadalútja, megjelent a Mária-kongregáció 1919 novemberi számában.

Újév: a sajtóapostolkodás ideje, a Mária-kongregáció 1928 januári számából (71).

Beborult az ég, megjelent a Mária-kongregáció 1920 januári gyászkeretes számában.

A keresztény megújhodás és a Mária-kongregáció, megjelent a Mária-kongregáció 1920 májusi számában.

A Szűzanya ünnepein.

A prézesi beszéd tárgyköre és anyagforrásai, megjelent a „Prézes" 1928 októberi számában mint kivonat P. Banghának a prézesek országos gyűlésén, 1928 augusztus 19-én Budapesten elmondott előadásából.

Kongreganisták újéve, a Mária-kongregáció 1924 januári számából.

„Kövess engem!" a Mária-kongregáció 1920 januári számában.

Jöjj el, jöjj el Emmánuel! „Adventi gondolatok" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1915 decemberi számában (74. k.).

Az örök küzdelem, „a Szeplőtelen Fogantatás ünnepére" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1918 decemberi számában.

A Szeplőtelen és kongregációja, a Mária-kongregáció 1917 decemberi számából, ahol a „A Szeplőtelen" címmel jelent meg (73—4. lap).

A Szeplőtelen, „elmélkedés december 8-ra" alcímmel megjelent a Mária-kongregáció 1910 decemberi számában (145).

A „Magnificat" kongregációi beszédekben, a „Prézes" 1929 októberi számából.

Gyümölcsoltó Boldogasszony, „rövid elmélkedés március 25-re" alcímmel jelent meg a Mária-kongregáció 1911 márciusi számában (233. k.).

Az ország felajánlása Jézus Szent Szívének, a Mária-kongregáció 1915 márciusi számából (185—8.).

Húsvét és a kongregáció, megjelent a Mária-kongregáció 1929 áprilisi számában (133—4.).

A kongreganista hét fájdalma (esetleg hét beszéd anyaga lehet), megjelent a „Prézes" 1927 októberi számában.

Üdvösségünk ajtaja, a Mária-kongregáció 1922 szeptemberi számában.

Mutasd meg, hogy anyánk vagyl májusi elmélkedés a Mária-kongregáció 1932 májusi számában (145. k.).

Miért szenteljük a májust Szűz Máriának? a Mária-kongregáció 1929 májusi számából.

A legszebb májusi oltár, a Mária-kongregáció 1913 májusi számából (257—60).

Májusi sejtelmek, megjelent a Mária-kongregáció 1917 májusi számában (193. k.).

Május illatos havában, megjelent a Mária-kongregáció 1918 májusi számában (193—5.).

Szűz Mária hónapja, megjelent a Mária-kongregáció 1921 májusi számában.

Május királynője, a Mária-kongregáció 1922 májusi számából.

Május a lelkekben, megjelent a Mária-kongregáció 1923 májusi számában.

Szent öröm hónapja, május, megjelent a Mária-kongregáció 1929 májusi számában (149. k.).

A Magyarok Nagyasszonyáról, ünnepi beszédvázlat templomi ünnepségekhez, megjelent az Egyházi Lapok c. havi közlöny (Budapest) 1938 augusztusi számában (169—171).

Magyarok Nagyasszonyához, a Mária-kongregáció 1915 októberi számából (25. k.).

Szűz Mária, hazánk reménye! a Mária-kongregáció 1919 decemberi külön számából.

Ó, Nagyasszony! nemzetünk reménye, megjelent a Mária-kongregáció 1918 októberi számában (25. k.).

Boldogasszony anyánk! a Mária-kongregáció 1919 októberi számából.

Vissza Krisztushoz — Mária által! a Mária-kongregáció 1920 márciusi számából.

Szűz Mária kertjének virágai, megjelent a Mária-kongregáció 1921 szeptemberi számában.

Mire tanít a Krisztus-király ünnepe? megjelent a Mária-kongregáció 1931 októberi számában (17—19).

Hol voltál, Uram? Gondolatok a háborúról és a békéről, megjelent a Mária-kongregáció 1920 január—februári számában (21. k.).

Vak kongreganisták között, megjelent a Mária-kongregáció 1928 márciusi számában (105—6).

A szenvedés értelme, megjelent „Levél egy szenvedő barátnőmhöz" címen Szerafini Blanka álnéven a Mária-kongregáció 1918 októberi számában.

A néma szószék, megjelent a Mária-kongregáció 1915 novemberi számában (49—52).

Lourdes, megjelent a „Szerafini Blanka: A másik" c. novelláskötetben (Budapest, 1931, 115—9. lap).

Atyám, vétkeztem! (a kongregáció tékozló fia), megjelent a Mária-kongregáció 1923 novemberi számában.

Tövisek között, allegórikus színkép, megjelent „Magister" álnéven a Mária-kongregáció 1913 márciusi és áprilisi számaiban (199—203., 237—240).

Sajtó-prológ, megjelent Szerafini Blanka álnéven a Mária-kongregáció 1918 májusi számában (209).

Vakáció végén, két diák párbeszéde, megjelent „Sz. B." jelzéssel a Mária-kongregáció 1918 szeptemberi számában.

Dr. Biró Bertalan.

TARTALOMJEGYZÉK.

Kongreganista lelkiség.

Oldal

Mentsünk lelkeket!.. 1
A világi apostolkodás intézményes művelése 10
Miért szeretem a Mária-kongregációt? 16
Mikor virágzik egy kongregáció? 18
Kongreganista szellemet! 22
Rövid mese hosszú folytatással.. 25
A válaszúton 27
A kongregáció a fehér lelkek iskolája 31
Egy elfelejtett programpont.. 33
A helyes pályaválasztás módja.. 39
Pályaválasztás előtt 45
Vezéreink az üdvösség útján 56
Az Isten ifjú lovagja 59
Szent Alajos és a mai ifjúság 63
Egy nagy tudós és nagy kongreganista 68
Egy nemes lélek hazatérte 71
Egy édesanya emlékének 75
Egy korán elhúnyt prézes 77

Apostolok iskolája.

Apostolokat neveljünk a kongregációban 79
A szakosztályi működés elvei 83
Hogyan tartsuk a tanácsülést? 84
A kongreganista öröme.. 86
Milyen legyen a jó kongreganista? 87
A kongregáció évi munkaprogramja 87
A kongregációi „kültagság" intézménye.. 95
A béke-útja 98
Apáca-igazgatónő a női-kongregációkban 99
Zászlóbontás 101
Újév a kongregációban 105
Ki kell göngyölni azt a zászlót! 108
Egy életképes kezdeményezés 115
Kongreganista, megállod-e a helyed? 117
Talpra, kongreganisták!.. 120
Az idő rohan! 125

Oldal
A kongregáció éltető eleme 128
Élet, élet, élet! 131
A Mária-kongregáció és a misszióügy 136
Szeressétek egymást! 139
A kongregáció és a szociális kérdés 144
A karitász sürgős feladatai és a kongregációk 154
Az újév jelszava 158
A háború és a kongregáció 161
A Mária-kongregáció és a világháború 165
A magyar kongregációk új munkaprogramja 170

Keresztény megújhodás és a kongregáció.

A szabadkőművesek a Mária-kongregáció ellen 176
Az Egyház harcai és a kongregáció 178
Kongregáció és vallásszabadság 181
„Harcos" egyesület-e a Mária-kongregáció? 183
A 350 éves kongregáció 184
Közéleti érvényesülésünk és a sajtó 185
Szemelvények a zsidó sajtóból 194
Sajtókalózok 205
Sajtóév 208
Egy kis sajtóévődés 214
Kongregáció és sajtó 218
A legidőszerűbb apostolkodás 222
Kongreganisták, a gátra! 224
A keresztény sajtóért 228
A nagy keresztény sajtómozgalom 233
Sajtómozgalmunk 237
A nagy ébredés 240
A keresztény sajtó diadalútja 244
Újév: a sajtóapostolkodás ideje 247
Beborult az ég 249
A keresztény megújhodás és a Mária-kongregáció .. 251

A Szűzanya ünnepein.

A prézesi beszéd tárgyköre és anyagforrásai 256
Kongreganisták újéve 259
„Kövess engem!" 263
Jöjj el, jöjj el, Emmánuel! 265
Az örök küzdelem 268
A Szeplőtelen és kongregációja 272
A Szeplőtelen 273
A „Magnificat" kongregációi beszédekben 275
Gyümölcsoltó Boldogasszony 280
Az ország felajánlása Jézus Szent Szívének 281

Oldal
Húsvét és a kongregáció 285
A kongreganista hét fájdalma 289
Üdvösségünk ajtaja 290
Mutasd meg, hogy anyánk vagy! 293
Miért szenteljük a májust Szűz Máriának 298
A legszebb májusi oltár 299
Májusi sejtelmek 302
Május illatos havában 305
Szűz Mária hónapja 309
Május királynője 310
Május a lelkekben 312
Szent öröm hónapja, május 315
A Magyarok Nagyasszonyáról 317
Magyarok Nagyasszonyához 323
Szűz Mária, hazánk reménye! 325
Ó, Nagyasszony! nemzetünk reménye 327
Boldogasszony Anyánk! 329
Vissza Krisztushoz — Mária által 331
Szűz Mária kertjének virágai 334
Mire tanít a Krisztus-király ünnepe? 336
Hol voltál, Uram? 341
Vak kongreganisták között 344
A szenvedés értelme 348
A néma szószék 355
Lourdes 362
Atyám, vétkeztem! 366
Tövisek között 368
Sajtó-prológ 382
Vakáció végén.. 386

Megjegyzés 389

Tartalomjegyzék 394

Az összes köteteket összefoglaló tárgymutató a legutolsó kötet végén található.

SZENT ISTVÁN
ABSOLUTA

SZENT ISTVÁN
ABSOLUTA